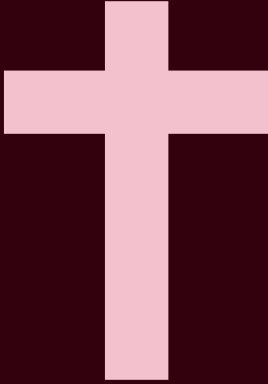

Biblia Kikutu

The New Testament in Kutu

Biblia Kikutu

The New Testament in Kutu

copyright © 2014 Pioneer Bible Translators

Language: Kutu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Contributor: The Word For The World

The New Testament in Kutu

This translation, published by Pioneer Bible Translators and The Word for the World, was published in 2014.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact www.pioneerbible.org.

NT: © 2014 Pioneer Bible Translators and The Word for the World; OT: © 2019 Pioneer Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-05-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 6 May 2025 from source files dated 6 May 2025

b3548da5-0b1c-5f8f-89e7-2d3bc2f58102

Contents

Matayo	1
Maluko	74
Luka	120
Yohana	199
Sang'hano	255
Walumi	325
1 Wakolinto	358
2 Wakolinto	389
Wagalatia	409
Waefeso	421
Wafilipi	433
Wakolosai	441
1 Wasesalonike	449
2 Wasesalonike	456
1 Timoseo	461
2 Timoseo	470
Tito	477
Filimoni	481
Waebulania	484
Yakobo	508
1 Petulo	516
2 Petulo	525
1 Yohana	531
2 Yohana	540
3 Yohana	542
Yuda	544
Ugubulo	547

Mbuli Inogile ya Yesu Kilisito yandikigwe na Matayo Ulongozi

Mbuli Inogile yandikigwe na Matayo ya mumkumbo wa vitabu vine va lagano da sambu, vitabu avo volagusa vija Yesu viyakalile hano mwiisi. Kila kitabu acho chokemigwa, "Injili," fambulo jake Mbuli Inogile. Vitabu avo vandikigwa ako kumwande na Matayo na Maluko na Luka na Yohana toka Yesu viyafile na kuzilibuka. Wanhu oifunza mbuli hawadijuwile siku diyandikigwe Mbuli Inogile yandikigwe na Matayo, lakini yogesigwa ikala behi na mwaka 60 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Vivija ako kuyandikiligwe hakujuwike bule, lakini wanhu wayagwe ogesa yandikiligwa mwiisi ya Palesitina hebu sengine kudibuga da Yelusalemu.

Mwandikaji kakala Matayo yakalile mbokela kodi yang'hali hanakuwa mwanahina wa Yesu. Vivija twaga jake diyagwe dikala Levi. Matayo kakala imoja wa iwatumigwa longo na wabili. Matayo kawandikila Wayahudi, mbuli ino yojuwika kwa vilaguso kubanza 60 vilongigwe mna gamaandiko gang'alile ga lagano da umwaka. Matayo kalonda kulagusa kamba Yesu kakala Kilisito Mkombola, Imulungu kamsagula yawe Mkombola yalaguligwe mbuli zake. Vivija Matayo kandika mbuli nyingi za Undewa wa Imulungu. Wayahudi wagesa Kilisito Mkombola kokuwa Mndewa wa mwiisi ino. Matayo kakulema kutamanila kwao kwa kuwasimulila mbuli za kiloho za Undewa wa Imulungu.

Mbuli Inogile yandikigwe na Matayo acho kitabu kinogile kwa kusongela lagano da sambu, kwavija kina vilaguso vose vilongigwe mna idilagano da umwaka. Kitabu kino cholumbiliza malagano mabili. Wanhu oifunza mbuli, vivija ogesa sengine Matayo kageza kwiga ivitabu vitano vandikigwe na Musa. Vitabu avo, avo vitabu va ichanduso va lagano da umwaka. Yesu viyawapetele wanhu kulugongo (Luka 5-7) yodaha kuigala na Imulungu viyamgwelele Musa malagizo. (Kumbukumbu da Malagizo 19:3-23:33).

Mbuli zili mkitababu

Matayo kosonga kwandika Mbuli Inogile kwa kusimulila kuvumbuka kwa Yesu Kilisito na viyasongile sang'hano yake (Sula ya 1-4).

Abaho Matayo kosimulila sang'hano ya Yesu na mafundizo gake mengi (Sula ya 5-25).

Mbuli za kimambukizo za Mbuli Inogile yandikigwe na Matayo zizo zija za sang'hano ng'hulu ya Yesu nayo ayo ifa yake na kuzilibuka kwake (Sula ya 26-28).

*Lukolo lwa Yesu Kilisito
(Luka 3:23-38)*

¹ Kitabu cha lukolo lwa Yesu Kilisito muzukulu wa Daudi, muzukulu wa Abulahamu.

² Abulahamu kamulela Isaka, Isaka kamulela Yakobo, Yakobo kamulela Yuda na ndugu zake.

³ Yuda kamulela Pelesi na Zela, mamao kakala Tamali, Pelesi kamulela Heziloni, Heziloni kamulela Alamu.

⁴ Alamu kamulela Aminadabu, Aminadabu kamulela Nashoni, Nashoni kamulela Salimoni,

⁵ Salimoni kamulela Boazi, mamake Boazi kakala Lahabu, Boazi kamulela Obedi, mamake Obedi kakala Lusi, Obedi kamulela Yese,

⁶ Yese kamulela Mndewa Daudi.

Daudi kamulela Sulemani, mamake Sulemani kakala mwehe wa Ulia.

⁷ Sulemani kamulela Lehoboamu, Lehoboamu kamulela Abiya, Abiya kamulela Asa,

⁸ Asa kamulela Yehoshafati, Yehoshafati kamulela Yolamu, Yolamu kamulela Uzia,

⁹ Uzia kamulela Yotamu, Yotamu kamulela Ahazi, Ahazi kamulela Hezekia,

¹⁰ Hezekia kamulela Manase, Manase kamulela Amoni, Amoni kamulela Yosia,

¹¹ Yosia kamulela Yekonia na ndugu zake, kipindi kija Wayahudi viwahamizigwe kugaligwa Babeli.

¹² Viubitile uhamizo wa Babeli, Yekonia kamulela Shealitieli, Shealitieli kamulela Zelubabeli,

¹³ Zelubabeli kamulela Abiudi, Abiudi kamulela Eliakimu, Eliakimu kamulela Azoli,

¹⁴ Azoli kamulela Sadoki, Sadoki kamulela Akimu, Akimu kamulela Eliudi,

¹⁵ Eliudi kamulela Eliazali, Eliazali kamulela Matani, Matani kamulela Yakobo,

¹⁶ Yakobo kamulela Yusufu, mbigalo wake Malia, yamulelile Yesu yokemigwa Kilisito.

¹⁷ Avo kukala na ng'holo longo na nne kulawa Abulahamu mbaka Daudi, na ng'holo longo na nne kulawa Daudi mbaka Wayahudi viwahamizigwe Babeli na ng'holo longo na nne toka viwahamizigwe Babeli mbaka kuleleka kwa Kilisito Mkombola.

*Kuvumbuka kwa Yesu Kilisito
(Luka 2:1-7)*

18 Kuvumbuka kwa Yesu Kilisito kukala vino, Malia ya-fungiligwe zengele na Yusufu, lakini wang'hali hawanakala hamoja kamba mbigalo na mtwanzi, Malia koneka kana inda kwa udahi wa Loho Yang'alile.

19 Kwavija Yusufu kakala munhu yotenda ganogile, halondile kungela kinyala Malia, avo kalonda kumuleka kinyelegezi.

20 Viyakalile kogelegeza vivo, msenga wa kuulanga wa Mndewa kamulawila mzinzozi na kamulongela, "Yusufu muzukulu wa Daudi, sikuudumbe kumsola Malia yawe mwehe wako, kwavija inda yake kaipata kwa udahi wa Loho Yang'alile.

21 Kolela mwana wa kimbigo na gweye komgwaa twaga da Yesu, kwavija kowakombola wanhu zake mzinzambi zao."

22 Gano gose gatendeka kutenda galongigwe na Mndewa kubitila mtula ndagu wake galawilile,

23 "Mhambe kogoga inda, na kolela mwana wa kimbigo, nao omkema Imanueli," fambulo jake, "Imulungu kahamoja na siye."

24 Avo Yusufu viyalamuke muutulo, kamsola Malia kamba viyalongeligwe na msenga wa Mndewa.

25 Lakini hatembele nayo mbaka viyalelile mwana na Yusufu kamgwaa twaga mwana ayo Yesu.

2

Wageni walawile mwambu wa kudilawila zuwa

1 Yesu kavumbuka kudibuga da Beselehemu mwiisi ya Yudea, kipindi Helode viyakalile Mndewa. Aho viyavumbuke wanhu wayagwe wajuwile mbuli za nhondo weza kulawa mwambu wa kudilawila zuwa wavika Yelusalemu.

2 Wauza, "Kakwahi imwana yavumbuke yawe Mndewa wa Wayahudi? Kwavija tuyona nhondo yake kulawa mwambu wa kudilawila zuwa na siye twiza kumfugamila."

3 Mndewa Helode viyahulike vivo kanyawanyawa ng'hani na vivija kila munhu yakalile Yelusalemu kanyawanyawa.

4 Kawakema hamoja wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa kawauza, "Vino Kilisito Mkombola kovumbukila kwahi?"

5 Wamwidika, "Kovumbukila kudibuga da Beselehemu mwiisi ya Yudea, vivo yandike mtula ndagu wa Imulungu,

6 'Mweye wanhu wa Beselehemu mwiisi ya Yudea, buga jenu hadili dodo bule mna gamabuga ga Yuda, kwavija kumwenu kolawa kilongozi yonda yawalongoze wanhu zangu wa Izilaeli.' "

⁷ Avo Helode kawakema kinyegezi wanhu waja ojuwa mbuli za nhondo kawauza kipindi gani nhondo viyoneke.

⁸ Abaho kawatuma wachole Beselehemu na kuwalagiza, “Choleni mkazahile goya kuyali imwana, mwahamona non-geleni, nanie vivija nichole nikamfugamile.”

⁹ Viwamalile kumtegeleza, walawanya, mnzila wayona nhondo iija iwayone mwambu wa kudilawila zuwa, iwalongolela na kwima hanhu aho kuyavumbuke imwana.

¹⁰ Viwayone inhondo, wadeng'helela ng'hani.

¹¹ Avo wengila mng'anda, wamona imwana na Malia make, wamfugamila na kumtambikila. Abaho wamgwaa nhunza za zahabu, mavumba na mavuta ga bei ng'hulu gokemigwa manemane.

¹² Abaho wabwela ukayao kwa kubitila nzila iyagwe, kwavija Imulungu kawazuma mzinzozi sikuwabwele kwa Helode.

Kukimbilila Misili

¹³ Viwasegele msenga wa Mndewa kamulawilila Yusufu mzinzozi kamulongela, “Helode komzahila imwana yamkome. Avo lamuka umsole imwana na mamake mkimbilile Misili, na mukale kuko mbaka vonda nikulongele usegele.”

¹⁴ Yusufu kalamuka, kamsola imwana na mamake kasegela ikilo acho na kuchola Misili,

¹⁵ kakala ako mbaka Helode viyafile. Gano gatendigwa kutenda acho kiyalongile Mndewa kubitila mtula ndagu kilawilile, “Nimkema mwanangu kulawa Misili.”

Kukomigwa kwa wana

¹⁶ Helode viyajuwile kamba wanhu wacholile kumulola Yesu kulawa mwambu wa kudilawila zuwa wamvizila, kagevuzika ng'hani. Kalava lagizo da kuwakoma wana wose wa kimbigalo weli Beselehemu na hiwo weli behi, kusongela wana ving'hele mbaka wana weli na miyaka mibili ino itendigwa kamba viyajuwile kulawa kwa wanhu wacholile kumulola Yesu mna ikipindi viwayone inhondo.

¹⁷ Kwa mbuli ino kilawilila kija kiyalongile Yelemia yakalile mtula ndagu wa Imulungu,

¹⁸ “Sauti ihulikigwa mwiisi ya Lama, kulila na kuiyalala ng'hani.

Laheli kowalilila wanage nayo kolema kuhozigwa, kwavija wafa.”

Kusegela Misili

¹⁹ Helode viyafile, msenga wa Mndewa kamulawilila Yusufu mzinzozi mwiisi ya Misili,

²⁰ kamulongela, “Lamuka umsole imwana na mamake, na ubweleganye mna iisi ya Izilaeli, kwavija wose walondile kumkoma imwana wafa.”

²¹ Avo Yusufu kalamuka, kamsola imwana na mamake na kabweleganya mwiisi ya Izilaeli.

²² Lakini Yusufu viyahulike Alikelao mwanage Helode, ka-hala Undewa wa tatake ako Yudea, kadumba kuchola kuko, kwavija kazumigwa ng'hani mzinzozi. Avo kachola mwiisi ya Galilaya.

²³ Kahamila kudibuga da Nazaleti keka ukazi wake kuko. Avo kilawilile kija kiwalongile watula ndagu wa Imulungu, “Kokemigwa Mnazaleti.”

3

Yohana Mbatizaji kowapetela wanhu

(Maluko 1:1-8; Luka 3:1-18; Yohana 1:19-28)

¹ Mna izisiku azo Yohana Mbatizaji keza kuluwala lwa Yudea, kasonga kuwapetela wanhu.

² Kawalongela, “Lekeni nzambi zenu kwavija Undewa wa kuulanga wammabehi!”

³ Ayo Yohana, ayo munhu yalongigwe na mtula ndagu wa Imulungu Isaya,

“Munhu imoja kokema kuluwala,

‘Itandeni nzila ya Mndewa,

goloseni nzila yake yonda yabite!’ ”

⁴ Kiwalo cha Yohana kitendigwa kwa mibahila ya ngamiya, na kavala mkwiji wa ng'hwembe mkigudi chake. Ndiya yake ikala nziye na uki.

⁵ Wanhu wamcholela kulawa Yelusalemu, na isi yose ya Yudea na kulawa isi zose zili mmambwega bwega na ulwanda lwa Yolidani.

⁶ Watogola hewo watenda nzambi na Yohana kawabatiza muulwanda lwa Yolidani.

⁷ Yohana viyawone Mafalisayo na Masadukayo wengi omwizila yawabatize, kawalongela, “Mweye mizoka nani yawalongele modaha kuikimbila nhaguso yonda igaligwe na Imulungu?”

⁸ Musang'hane gaja gonda galaguse muzileka nzambi zenu.

⁹ Sikumugelegeze kwa kulonga kamba Abulahamu heyo muhenga wetu. Nowalongela Imulungu kodaha kugasola mabwe gano na kugatenda lukolo lwa Abulahamu!

¹⁰ Shoka ikigwa goya kukanha mibiki mna gamasina. Kila biki dileka kulela matunda ganogile dokanhigwa na kwasigwa muumoto.

¹¹ Niye nowabatiza mweye kwa mazi kulagusa muzileka nzambi zenu. Lakini yonda yeze kuchugu changu kowabatiza kwa Loho Yang'alile na kwa moto, heyo munhu mkulu kubanza nene, niye sifaya hata kupapa vilatu vake.

¹² Ayo kana lungu lwa kubetela uhule mmakono gake. Nayo kousola uhemba wake na kuwika kukanho, lakini koisoma imikumvi muumoto haufaga.”

Kubatizigwa kwa Yesu

(Maluko 1:9-11; Luka 3:21-22)

¹³ Mna izisiku azo Yesu kasegela kulawa Galilaya kachola kuna ulwanda lwa Yolidani yakabatizwe na Yohana.

¹⁴ Lakini Yohana kalonda kumgomesa Yesu, kalonga, “Niye nolondigwa nibatizigwe na gweye, habali kokwiza kumwangu?”

¹⁵ Yesu kamwidika, “Leka sambu iwe vivo kwavija kwa kutenda vivo togatenda gaja gose golondigwa na Imulungu.” Avo Yohana katogola.

¹⁶ Bahaja Yesu viyabatizigwe, kalawa mgamazi, ulanga ugubuka, na kamona Loho wa Imulungu kohumuluka kamba huwa na kakala uchanha yake.

¹⁷ Abaho sauti ihulikigwa kulawa kuulanga ilonga, “Ino heyo mwanangu nimnoge, ninogezwa na heyo.”

4

Kugezigwa kwa Yesu

(Maluko 1:12-13; Luka 4:1-13)

¹ Abaho Loho Yang'alile kamulongoza Yesu yachole kulwala yakagezigwe na Mwenembago.

² Kakala kuko siku malongo mane imisi na ikilo bila kuja. Viyamambukize siku azo, Yesu kona nzala.

³ Abaho Mwenembago kamcholela kamulongela, “Kamba gweye kwa Mwana wa Imulungu kweli galagize mabwe gano gagaluke magate.”

⁴ Lakini Yesu kamwidika, “Maandiko Gang'alile golonga, ‘Munhu hawa mgima kwa kuja kwiiyeka, lakini kwa kila mbuli ilawa mmulomo wa Imulungu.’ ”

⁵ Abaho Mwenembago kamsola Yesu mbaka Yelusalemu buga ding'alile, kamwika mna ikiswili cha Ing'anda ya Imulungu.

⁶ Abaho kamulongela Yesu, “Kamba kweli gweye kwa Mwana wa Imulungu, ilagaze mwenyego hasi, kwavija Maandiko Gang'alile golonga,

‘Imulungu kowalagiza wasenga zake wa kuulanga mbuli ya gweye,
nao okusola mmakono gao,

sikuuilumize magulu gako mgamabwe.’ ”

⁷ Yesu kamwidika, “Vivija Maandiko Gang'alile golonga, ‘Sikuungeze Mndewa Imulungu wako.’ ”

⁸ Abaho Mwenembago kamsola Yesu mbaka uchanha ng'hani kulugongo lutali na kamulagusila undewa wa mwiisi yose na unovu wake.

⁹ Mwenembago kamulongela, “Vino vose nokugwaa, kamba wahanifugamila na kunitambikila.”

¹⁰ Yesu kamulongela, “Segela kumwangu Mwenembago! Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, ‘Mtambikile Mndewa Imulungu wako, na umsang'hanile heyo yaiyeka!’ ”

¹¹ Baho Mwenembago kamuleka Yesu, na wasenga wa kuulanga weza wamsang'hanila.

Yesu kosonga sang'hano yake ako Galilaya

(Maluko 1:14-15; Luka 4:14-15)

¹² Yesu viyahulike Yohana Mbatizaji kagodekigwa kuki-fungo, kachola isi ya Galilaya.

¹³ Hakalile Nazaleti lakini kachola kukala Kapelinaumu kudibuga dili behi na lamba da Galilaya, kuzimbaka za isi ya Zabuloni na Nafutali.

¹⁴ Mbuli ino ilawilila kamba vija viyalongile mtula ndagu wa Imulungu Isaya,

¹⁵ “Isi ya Zabuloni na isi ya Nafutali

nzila ya kucholela mbahali, umwambu uyagwe wa lwanda lwa Yolidani

Galilaya, isi ya wanhu haweli Wayahudi!

¹⁶ Wanhu wakalile mdiziza

wawona mulenge wa ukombola wa Imulungu

Waja wose okala mwiisi ya sisila da ifa

mulenge uwamwemwesela.”

¹⁷ Kulawa kipindi acho Yesu kasonga kuwapetela usenga wake, “Lekenzi nzambi zenu, kwavija Undewa wa kuulanga wammabehi.”

Yesu kowakema wavula somba wane

(Maluko 1:16-20; Luka 5:1-11)

¹⁸ Yesu viyakalile kobita kumgwazo wa lamba da Galilaya, kawavika munhu na mkulu wake ovula somba. Wakala Simoni yakemigwe Petulo na mdodo wake Andeleya, wakala ovula somba mna dilamba na mizavu yao.

¹⁹ Yesu kawalongela, “Nikwelelezeni na niye nowatenda muwe wavulaji wa wanhu.”

²⁰ Bahaja waileka mizavu yao, wamkweleleza.

²¹ Kagenda kumwande kawavika ndugu wabili wayagwe. Yakobo na Yohana wanage Zebedayo. Wakala mwiingalawa hamoja na tatao Zebedayo oitanda mizavu yao. Yesu kawakema,

22 bahaja waileka ingalawa na tatao, na wamkweleleza Yesu.

*Yesu kowapetela wanhu na kuwahonya
(Luka 6:17-19)*

23 Yesu kachola mwiisi yose ya Galilaya, kafundiza mzing'anda za kumpula Imulungu na kawapetela wanhu Mbuli Inogile ya Undewa wa Imulungu na baho kawahonya wanhu wakalile na mitamu na magayo gose.

24 Mbuli zake zenela mwiisi yose ya Siliya, avo wanhu wamgalila wanhu wose wakalile watamu, waja odunuzika na kila utamu, weli na vinyamkela, na visango na waja waholole na Yesu kawahonya wose.

25 Wanhu wengi wamkweleleza Yesu kulawa Galilaya na Dekapoli,* kulawa Yelusalemu na Yudea na isi ya mwambu uyagwe wa lwanda lwa Yolidani.

5

Yesu kowapetela wanhu kulugongo

1 Yesu viyaluwone lunhu lwa wanhu, kakwela kulugongo, kakala hasi. Wanahina zake wamcholela,

2 na heyo kasonga kuwafundiza.

*Deng'ho da kweli
(Luka 6:20-23)*

3 “Wamweda wanhu waja omtamanila Imulungu yaiyeka, kwavija Undewa wa kuulanga uli wao!

4 Wamweda wanhu waja onyunyuwala, kwavija Imulungu kowahoza!

5 Wamweda wanhu waja weli wahole, kwavija Imulungu kowagwaa isi yose.

6 Wamweda wanhu waja weli na nzala na ng'hilu ya kutenda gaja goyolonda Imulungu, kwavija Imulungu kowatenda wegute!

7 Wamweda wanhu waja weli na bazi kwa wayagwe, kwavija Imulungu nayo kowonela bazi!

8 Wamweda wanhu waja wailavile kwa Imulungu kwa mizoyo yao yose, kwavija omona Imulungu!

9 Wamweda wanhu waja otenda wanhu wailumbe, kwavija okemigwa wana wa Imulungu!

10 Wamweda wanhu waja odunuzika mbuli ya kutenda gaja goyolonda Imulungu, kwavija Undewa wa kuulanga uli wao!”

* 4:25 Dekapoli Fambulo jake mabuga longo

11 “Mmweda mweye muligigwa na kudununzwa na ku-longigwa vihile, kwavija mwa wanahina zangu.

12 Sekeleleni na kudeng'helela, kwavija mwikiligwa nhunza ng'hulu kuulanga. Kwavija vino vivo wadununzwe watula ndagu wa Imulungu wakalile umwaka, mweye hamunavumbuka.”

Mkele na mulenge

(Maluko 9:50; Luka 14:34-35)

13 “Mweye mulinga kamba mkele kwa wanhu wose wa mwiisi. Ila kamba mkele wahagiza ukali wake, vino ogeligwa choni mbaka ubweze ukali wake kabili? Haufaya bule, ila okwasigwa kunze na wanhu oubogwa.”

14 “Mweye mulinga kamba mulenge kwa wanhu wa mwiisi. Buga dizengigwe kulugongo hadidaha kuifisa.

15 Haduhu munhu yobwinha taa na kuigubika na kikalango, lakini koika kukingolobweda. Baho yomwemwesela kila munhu yeli mng'anda.

16 Vivo ili kumwenu mweye, mulenge wenu uwamwemwe-sele wanhu wagone gaja ganogile gomtenda ili wantogole Tataenu yeli kuulanga.

Malagizo ga Musa na mafundizo ga watula ndagu wa Imulungu

17 “Sikumugelegeze kamba nene niza kugasegesa Malagizo ga Musa hebu mafundizo ga watula ndagu wa Imulungu. Niye niza kutenda Malagizo gago gavikizwe.

18 Nowalongela ukweli, mbaka ulanga na isi vosegela, haduhu hata mbuli ndodo ng'hani yonda isegesigwe mna Gamalagizo mbaka gose galongigwe gavikizwe.

19 Munhu yoyose yolema kukweleleza lagizo dodo mna Gamalagizo gano na kuwafundiza wayagwe watende vivo, munhu ayo kokuwa mdodo mna undewa wa kuulanga. Lakini munhu ija yogagoga Malagizo na kuwafundiza wanhu wayagwe watende vivo, munhu ayo kokuwa mkulu Muundewa wa kuulanga.

20 Nowalongeleni, kamba hamutenda ganogile goyolonda Imulungu kubanza wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo, hamwingila ng'o Muundewa wa kuulanga.

Yesu kofundiza mbuli ya kugevuzika

(Luka 12:57-59)

21 “Muhulika wanhu wa umwaka viwalongeligwe, ‘Sikumukome. Munhu yoyose yonda yakome yatagusigwe.’

22 Lakini niye nowalongeleni munhu yoyose yomwihila ndugu yake kotagusigwa. Munhu yoyose yombeza ndugu yake kolondigwa yagaligwe kukitala, na munhu yoyose

yomkema ndugu yake, 'Mbozi!' ayo kolondigwa yengile muumoto wa jehanamu.

²³ "Avo kamba wahalonda kumulavila Imulungu nhunza muupango wa nhosa, na kokumbuka mugomba na ndugu yako,

²⁴ tanhu ileke nhunza yako aho hana uupango, chola hima ukailumbe na ndugu yako, na abaho ubwele umulavile Imulungu nhunza yako.

²⁵ "Munhu yahawa na mbuli na gweye na kolonda kuku-gala kuna ikitala, uilumbe nayo yang'hali hanakugala kukitala. Buleavo yahakugala kukitala, na kukwika mmakono ga msemi, nayo kokwika mmakono ga wakalizi, na gweye kogodekigwa mkifungo.

²⁶ Nokulongela kweli, mumo humulawa ng'o mbaka ulihe sente yose.

Mbuli ya ugoni

²⁷ "Muhulika wanhu viwalongeligwe, 'Sikumutende ugoni.'

²⁸ Lakini niye nowalongela, munhu yoyose yonda yamulole mtwanzi kwa kumsulukila, munhu ayo katenda ugoni na mtwanzi ayo muumoyo wake.

²⁹ Avo kamba siso jako da mkono wa kudila dahakuhonza utende nzambi, ding'ole ujase. Kwavija yokuwa vinoga ng'hani gweye wagize kinhu kimoja cha lukuli lwako, kubanza lukuli lwako lose lwasigwe muumoto wa jehanamu.

³⁰ Kamba mkono wako wa kudila wahakuhonza utende nzambi, ukanhe uwase! Kwavija vinoga ng'hani kumwako wagize kinhu kimoja cha lukuli lwako kubanza lukuli lwako lose lwasigwe muumoto wa jehanamu.

Fundizo da nyasa

(*Matayo 19:9; Maluko 10:11-12; Luka 16:18*)

³¹ "Vivija muhulika wanhu viwalongeligwe, 'Munhu yoyose yomwasa mwehe wake kolondigwa yangwee kibua cha nyasa.'

³² Lakini niye nowalongeleni, mbigalo sikuyamwase mwehe wake, ila kamba mtwanzi ayo katenda ugoni. Kwavija kamba yahamwasa, komtenda yawe mgoni, na mbigalo yonda yamsole mtwanzi ayo yasigwe vivija kotenda ugoni.

Fundizo da kuiduwila

³³ "Muhulika wanhu wa umwaka viwalongeligwe, 'Sikuuleke kutenda kija kiuiduwile, ila kolondigwa utende mbuli zose ziuiduwile kwa Mndewa.'

³⁴ Lakini niye nowalongeleni, sikumuiduwile. Sikumuiduwile kwa ulanga, kwavija acho kigoda cha Imulungu,

³⁵ vivija sikumuiduwile kwa isi, kwavija aho hanhu ha kwikila magulu gake, hebu kwa Yelusalemu, kwavija dijo buga da Mndewa mkulu.

³⁶ Vivija sikuuiduwile kwa pala jako, kwavija hudaha kulu-tenda hata luvili lumoja luwe luzelu hebu lutitu.

³⁷ Wahalonga, 'Ona' iwe 'Ona,' hebu wahalonga, 'Bule' iwe 'Bule.' Mbuli yoyose iyagwe kubanza zino yolawa kwa Mwenembago.

Mbuli ya kuliha gehile

(Luka 6:29-30)

³⁸ "Muhulika viilongigwe, 'Siso kwa siso, na zino kwa zino.'

³⁹ Lakini niye nowalongeleni, sikuumbwezele munhu yakutendele gehile. Munhu yahakutowa kanza da mkono wa kudila, muhindusile na da kumoso.

⁴⁰ Kamba munhu yahakugala kukitala kwa kulonda kusola shati jako, muleke yasole na koti jako.

⁴¹ Kamba munhu kokunanahiza umpapile mzigo wake kwa utali wa kilometa imoja, umpapile kwa kilometa mbili.

⁴² Munhu yahakupula kinhu mgwee, munhu yahalonda kukukopa sambu umulemele.

Kuwanogela wakwihile

(Luka 6:27-28; 6:32-36)

⁴³ "Muhulika wanhu viwalongeligwe, 'Wanogele mbwiga zako, na uwehile waja okwihila.'

⁴⁴ Lakini niye nowalongeleni, wanogeleni wanhu owehila na wapulileni kwa Imulungu waja owadununza,

⁴⁵ baho mokuwa wana wa Tataenu yeli kuulanga. Kwavija heyo kowamwemwesela zuwa jake wanhu wehile na wanogile, na kowagwaa mvula waja otenda goyolonda na waja otenda gomgevuza.

⁴⁶ Vino Imulungu kowagwaa nhunza gani kamba muhawanogela waiyeka wanhu waja owanogela mweye? Vino hata wabokela kodi hawatenda vivo?

⁴⁷ Mwahawalamusa mbwiga zenu waiyeka, motenda kilozo gani? Vino hata wamhazi hawatenda vivo?

⁴⁸ Molondigwa mutelele kamba Tataenu yeli kuulanga viy-atelele.

6

Fundizo da kuwataza wakiwa

¹ "Iteganyeni, sikumutende mbuli zinogile mgameso ga wanhu ili wanhu wawatogole. Muhatenda avo Tataenu wa kuulanga honda yawagwee nhunza yoyose.

² "Avo kamba komgwaa kinhu munhu mkiwa, sikuutowe mhalati kutenda wanhu wakijuwe kija kiutenda, kamba

wiwotenda watapitapi mna izing'anda za kupulila na mna zinzila ili wanhu wawatogole. Nowalongeleni ukweli, awo wabokela mwaka nhunza yao yose.

³ Lakini gweye wahamgwaa kinhu munhu mkiwa, mkono wako wa kumoso sikujuwe kija kitendigwa na mkono wako wa kudila.

⁴ Tenda avo kwa kinyelegezi. Tatako yolola gotendigwa kinyelegezi kokugwaa nhunza.

*Fundizo da kumpula Imulungu
(Luka 11:2-4)*

⁵ “Mwahampula Imulungu, sikumuigale na watapitapi! Kwavija awo wanogelwa kwima na kumpula Imulungu mna zing'anda za ukupula na mna zinzila mhanda, ili wanhu wawalole. Nowalongeleni ukweli, awo wabokela mwaka nhunza yao yose.

⁶ Lakini gweye wahampula Imulungu, ingila mdigati jako, hinda lwivi lwako, umpule Tatako hakoneka. Tatako iyolola gaja gotendigwa kinyelegezi kokugwaa nhunza.

⁷ “Mwahampula Imulungu, sikumulonge mbuli nyingi za chaka chaka kamba wiwotenda wamhazi, kwavija ogesa ohulikigwa kwa mbuli zao nyingi.

⁸ Sikumuigale na hewo, kwavija Tataenu kajuwa kija kimulonda mung'hali hamunampula.

⁹ Lakini mweye puleni vino,

‘Tataetu uli kuulanga,
twaga jako ditogoligwe,

¹⁰ undewa wako wize,
goulonda mwiisi gatendigwe, kamba viili kuulanga.

¹¹ Utugwee lelo ndiya yetu ya kila siku.

¹² Uzigele kumgongo nzambi zetu zitutendile,
kamba vija siye vituzigela kumgongo mbuli za wanhu wayagwe ziwatutendele.

¹³ Sikuutugele mmagezo,
lakini utuhonye na ija Imdumuka.

[Kwavija siku zose undewa ni wako na inguvu na ukulu.
Ona.]

¹⁴ “Kamba mwahazigela kumgongo nzambi ziwawatendele wanhu, vivija Tataenu yeli kuulanga kozigela kumgongo nzambi zenu.

¹⁵ Lakini kamba hamuzigela bule kumgongo nzambi za wanhu wayagwe, Tataenu yeli kuulanga nayo hazigela bule kumgongo nzambi zenu zimutendile.

Fundizo da kufunga kuja

16 “Mwahafunga kuja, sikumuwe kamba watapitapi, awo ovitenda vihanga vao vigele bazi ili wakoneke kamba wafunga kuja. Nowalongeleni ukweli, awo wabokela mwaka nhunza yao yose.

17 Lakini gweye wahafunga kuja, sunha kihanga chako na ubunhe mvili zako,

18 ili wanhu wayagwe sikuwakujuwe kamba kufunga kuja ila Tatako yaiyeka yoleka koneka, ayo yonda yajuwe. Nayo Tatako yolola gaja goutenda kinyegezi kokugwaa nhunza.

Ngama ya kuulanga

(Luka 12:33-34)

19 “Sikumwike ngama zenu mwiisi ino muli na ng'hobo na lungwi luzibananga, na wabavi okwingila na kwiba.

20 Lakini mwike ngama zenu kuulanga, ako ng'hobo na lungwi havidaha kubananga, na wabavi hawadaha kwingila na kwiba.

21 Kwavija kuko kuili ngama yako, vivija kuko kondauwe moyo wako.

Mulenge wa lukuli

(Luka 11:34-36)

22 “Meso, gago taa ya lukuli. Kamba meso gako magima, lukuli lwako lose lokuwa na mulenge,

23 lakini kamba meso gako gabanangika, lukuli lwako lose lokuwa mdiziza. Avo kamba mulenge ulimgati mmwako wahawa ziza, dokuwa ziza totolo!

Kumsang'hanila Imulungu na mali

(Luka 16:13; 12:22-31)

24 “Kuduhu munhu yodaha kuwasang'hanila wakulu wabibili, kwavija komwihila imoja na kumnogela iyagwe, hebu koilumba na imoja na kumbeza iyagwe. Hamudaha kumsang'hanila Imulungu hamoja na mali.

25 “Lekaavo nowalongeleni, sikumuugaiye ugima, kamba moja choni hebu mong'wa choni, hebu ng'huli zenu zovala choni. Vino ugima haunogile bule kubanza ndiya? Hebu lukuli halunogile bule kubanza viwalo?

26 Waloleni bondwa, hawahanda, hawasenga, hebu kwika kukanho, lakini Tataenu yeli kuulanga kowadima. Vino mweye hamunogile ng'hani bule kubanza iwabondwa?

27 Nani kumwenu kwa kuigaza ng'hani kodaha kwengeza hata saa dimoja da ugima wake?

28 “Habali mogaiya viwalo? Loleni maluwa ga kumuhulo vigokula, hagasang'hana hebu kuitendela viwalo.

29 Lakini nowalongeleni, hata mndewa Sulemani mwenyego na utajili wake wose, havalile goya kamba luwa dimoja mna gamaluwa gano.

³⁰ Kamba Imulungu heyo yodivaza jani da kumuhulo, lelo dabahano na mayo dokwasigwa muumoto, vino hondayawavaze ng'hani mweye? Mweye wanhu mutamanila kidogo!

³¹ “Avo sikumuigaze kwa kulonga, ‘Toja choni?’ hebu, ‘Tong’wa choni?’ hebu, ‘Tovala choni?’

³² Kwavija vinhu vino vivo vowogaiya wamhazi. Tataenu yeli kuulanga kojuwa kamba movilonda vinhu vose avo.

³³ Lakini tanhu uzahileni Undewa wa Imulungu na gaja goyolonda, na vino vose mogweleligwa.

³⁴ Avo sikumugagaiye ga mayo, kwavija mayo yoigaiya yenyego. Kila siku yoigaiya yenyego.

7

Kuwatagusa wanhu wayagwe

(Luka 6:37-38, 41-42)

¹ “Sikumuwataguse wanhu wayagwe, avo na mweye sikumutagusigwe na Imulungu.

² Kwavija vimuwatagusa wanhu wayagwe, na mweye motagusigwa vivo. Imulungu kowatendela vivija vimuwatendela wayagwe.

³ Habali kolola kibanzi kili mdisiso da ndugu yako, lakini hulola biki dili mdisiso jako?

⁴ Hebu kodahaze kumulongela ndugu yako, ‘Chonde leka nikulave kibanzi kili mdisiso jako,’ na kuno gweye mwenyego mdisiso jako mna biki?

⁵ Gweye kwa mtapitapi! Tanhu lava biki dili mdisiso jako, abaho kodaha kulola goya na kulava kibanzi kili mdisiso da ndugu yako.

⁶ “Sikumuwagwee umbwa vinhu vilavigwe kwa Imulungu, kwavija owahinduka na kuwaluma. Hebu sikumuwapisile nguluwe lulu zenu, kwavija ozibojoga.

Pula, zahila, gong'onda

(Luka 11:9-13)

⁷ “Puleni, na mweye mogweleligwa, zahileni, na mweye movona, gong'ondeni ulwivi, na mweye movugulilwa.

⁸ Kwavija munhu yoyose yompula Imulungu kogweleligwa, na munhu yoyose yozahila kopata, na munhu yoyose yogong'onda ulwivi kovugulilwa.

⁹ Vino kuna munhu yoyose kumwenu mweye kamba mwanage yahampula gate komgwaa dibwe?

¹⁰ Hebu yahampula somba komgwaa zoka?

¹¹ Kamba mweye mmemile nzambi mojuwa kuwagwaa wanenu vinhu vinogile, avo Tataenu yeli kuulanga kowagwaa ng'hani vinhu vinogile wanhu waja ompula.

12 “Avo watendeleni wayagwe gaja gose gomulonda mweye kutendeligwa, kwavija dino dijo fambulo da Malagizo ga Musa na mafundizo ga watula ndagu wa Imulungu.

Lwivi msisili
(Luka 13:24)

13 “Ingileni kubitila lwivi msisili, kwavija lwivi lwa kwingilila kuna ukupotela lugazi, na nzila ilongoza kuko ibuha, na wanhu wengi obitila nzila ayo.

14 Lakini nzila ilongoza kuugima ni ndodo na sisili, wanhu kidogo awo oyona.

Biki na matunda gake
(Luka 6:43-44)

15 “Iteganyeni na watula ndagu wa uvizi. Owezila kwa kukoneka kwa kunze kamba ng'hondolo, lakini mgati mmwao waigala na mbwizi.

16 Mowajuwa kwa sang'hano zao, mkese haudaha kulela fulu na mgude haudaha kulela ngama.

17 Vivija kila biki dinogile dolela matunda ganogile, na biki dihile dolela matunda gehile.

18 Biki dinogile hadilela matunda gehile, na biki dihile hadilela matunda ganogile.

19 Kila biki hadilela matunda ganogile dokanhigwa na kwasigwa muumoto.

20 Avo mowajuwa watula ndagu wa uvizi kwa kija ki-wosang'hana.

Mweye siwajuwile bule
(Luka 13:25-27)

21 “Siyo kila munhu yong'hema, ‘Mndewa, Mndewa’ kok-wingila mna Undewa wa kuulanga, ila waja waiyeka otenda gaja goyolonda Tatangu yeli kuulanga.

22 Siku ya nhaguso yahavika, wanhu wengi onongela, ‘Mndewa, Mndewa! Kwa twaga jako tuwapetela wanhu usenga wa Imulungu, na kwa twaga jako tuwalava wanhu vinyamkela na kutenda unzonza!’

23 Abaho nowalongela, ‘Ka, mweye siwajuwile bule. Sege- leni kumwangu, mweye wanhu mutenda gehile!’

Wazengaji ng'anda wabili
(Luka 6:47-49)

24 “Munhu yoyose yohulika mbuli zangu na kuzigoga, ayo kaigala na munhu mbala yazengile ng'anda yake mdibwe kulu.

25 Mvula itowa, vizanda vimema mazi, beho dibuma na kuitowa ng'anda ija, lakini hailagale bule, kwavija chandusilo chake kizengwa mdibwe.

²⁶ “Lakini munhu yoyose yohulika mbuli zangu na kolema kuzigoga, ayo kaigala na munhu mbozi yazengile ng'anda yake mumsanga.

²⁷ Mvula itowa, vizanda vimema mazi, beho dibuma na kuitowa ng'anda ija, nayo igwa kwa nguvu.”

Udahi wa Yesu

²⁸ Yesu viyamambukize kulonga avo, lunhu lose lwa wanhu lukanganya kwa mafundizo gake,

²⁹ kwavija hafundize kamba wafundiza wao wa Malagizo ga Musa, lakini kafundiza kwa udahi.

8

Yesu komuhonya munhu yeli na dikulu

(Maluko 1:40-45; Luka 5:12-16)

¹ Yesu viyahumuluke kulawa kukigongo lunhu lwa wanhu lumkweleleza.

² Munhu imoja yeli na utamu wa dikulu kamgendela Yesu, kamfugamila kalonga, “Go mkulu, wahalonda kodaha kuni-honya.”

³ Yesu kamgolosela mkono wake, kamkwasa munhu ayo kalonga, “Nolonda, hona!” Bahaja munhu ayo kahona.

⁴ Abaho Yesu kamulongela, “Tegeleza! Sikumulongele munhu yoyose, lakini goga inzila mbaka kwa mulava nhosa yakakulolese lolese. Abaho kalave nhosa kamba viyalagize Musa ili kutenda kila munhu yatogole kamba kuhonyigwa.”

Yesu komuhonya msang'hanaji wa mkulu wa wakalizi wa Lumi

(Luka 7:1-10)

⁵ Yesu viyengile Kapelinaumu, mkulu imoja wa wakalizi wa Lumi kamgendela kampula yamtaze.

⁶ Kalonga, “Go mkulu, msang'hanaji wangu kawasa ukae, kaholola na kolumwa ng'hani.”

⁷ Yesu kamulongela, “Nochola kumuhonya.”

⁸ Mkulu ayo kamwidika, “Go mkulu niye sifaya gw-eye wingile mng'anda yangu. Lakini longa mbuli na msang'hanaji wangu kohona.

⁹ Na niye vivija na hasi ya udahi wa wakulu na nina wakalizi hasi yangu. Nahamulongela ino ‘Chola!’ nayo kochola, nahamulongela iyagwe ‘Izo!’ nayo kokwiza, vivija nahamulongela msang'hanaji wangu, ‘Tenda vino!’ nayo kotenda vivo.”

¹⁰ Yesu viyahulike avo, kakanganya kawalongela waja wamkweleleze, “Nowalongeleni, sinamona munhu yoyose mwiisi ya Izilaeli yotamanila kamba ino.

11 Nowalongeleni ukweli, wanhu wengi okwiza kulawa mwambu wa kudilawila zuwa na mwambu wa kudihongela, okala hamoja na Abulahamu na Isaka na Yakobo kuna indiya ako Kuundewa wa kuulanga.

12 Lakini waja walondigwe wawe muundewa wa Imulungu okwasigwa kunze kudiziza, ako olila na kudafuna meno.”

13 Abaho Yesu kamulongela mkulu ayo, “Chola ukae, na kija chuupulile chotendigwa.”

Saa iija msang'hanaji wake kahona.

*Yesu kowahonya wanhu wengi
(Maluko 1:29-34; Luka 4:38-41)*

14 Yesu viyacholile ukae kumwake Petulo, kamvika mkwe wa kitwanzi wa Petulo kawasa mulusazi, kolumwa homa.

15 Yesu kamgoga mkono wake na homa imulawa, nayo kenuka kasonga kuwasang'hanila.

16 Ichungulo viivikile, wanhu wamgalila Yesu wanhu wengi wakalile na vinyamkela. Yesu kawalava vinyamkela kwa kulonga na kawahonya wakalile watamu.

17 Katenda avo ili kilawilile kija kiyalongile mtula ndagu wa Imulungu Isaya, “Heyo mwenyego kasola magayo getu na kapapa mitamu yetu.”

*Wanahina wa Yesu viwolondigwa kukala
(Luka 9:57-62)*

18 Yesu viyaluwone lunhu lwa wanhu lumzunguluka, kawalagiza wanahina zake walohe mwambu uyagwe wa lamba.

19 Mfundiza Malagizo ga Musa imoja kamcholela kamulongela, “Mfundiza, nokuwinza kokose kuuchola.”

20 Yesu kamwidika, “Vizongo wana mhango na ndege wana mvulu, lakini Mwana wa Munhu kabule hanhu ha kubwihila.”

21 Mwanahina wake imoja kamulongela, “Go mkulu, beta tanhu mbweleganye hamzike tatangu.”

22 Lakini Yesu kamulongela, “Nikweleleze, waleke wanhu wafile wawazike wanhu wao wafile.”

*Yesu kohoza beho
(Maluko 4:35-41; Luka 8:22-25)*

23 Yesu kengila mwiingalawa na wanahina zake wamkweleleza.

24 Bahaja dilawilila beho kulu kudilamba, na mawimbi gamazi gaitowa ingalawa, mbaka ingalawa ilonda kudidimila. Lakini Yesu kakala yawasile.

25 Wanahina zake wamgendela wamulamusa, wamulongela “Go mkulu, tukombole todidimila!”

26 Yesu kawalongela, “Mweye mutamanila kidogo, habali modumba?” Avo kenuka kadikomhokela beho na ng'humbi ya mazi vinyamale na baho dinyamala kukala tuluu.

27 Wanhu wakanganya, wauza, “Vino ino munhu gani? Mbaka beho na ng'humbi vomuhulika!”

*Yesu kowahonya wanhu wabili weli na vinyamkela
(Maluko 5:1-20; Luka 8:26-39)*

28 Yesu viyavikile umwambu, mwiisi ya Gadala, kaiting'hana na wanhu wabili weli na vinyamkela, walawa kuna gamapanga. Wanhu awo wakala odumbigwa, avo kuduho munhu yadahile kubita nzila ayo.

29 Bahaja viwamone Yesu waguta mizangi olonga, “Gweye Mwana wa Imulungu, kotulonda choni? Kwiza kutudununza kipindi king'hali hakinavika?”

30 Behi na hanhu aho hakala na bumbila da nguluwe oja.

31 Avo vinyamkela wampula Yesu, “Wahatulava tuleke twingile mna iwanguluwe.”

32 Yesu kawalongela, “Choleni,” Avo walawa na wengila mna iwanguluwe. Bumbila jose dihumulukila mna ingema ya dilamba na wose wafa mgamazi.

33 Wasusilaji wa nguluwe awo wakimbila, wachola kudibuga, ako walonga mbuli zose zilawilile na walonga mbuli ya wanhu waja wakalile na vinyamkela.

34 Avo wanhu wose walawa kudibuga dija, wachola kuiting'hana na Yesu. Na viwamone wampula yasegele mwiisi yao.

9

*Yesu komuhonya munhu yaholole
(Maluko 2:1-12; Luka 5:17-26)*

1 Yesu kengila mwiingalawa kaloka umwambu wa lamba kachola kudibuga diyakalile.

2 Wanhu wayagwe wamgalila munhu yaholole lukuli, yatambalale mulusazi. Yesu viyone kutamanila kwao, kamulongela munhu ayo yaholole, “Mwanangu, gangamala! Nzambi zako zigeligwa kumgongo.”

3 Wafundiza Malagizo ga Musa wayagwe wailongela, “Munhu ino komuliga Imulungu!”

4 Yesu kajuwa viwagesile, avo kawalongela, “Habali moga gehile mna imizoyo yenu?”

5 Vino choni kibuhile kulonga, ‘Nzambi zako zigeligwa kumgongo,’ hebu kulonga, ‘Ima utembele?’

6 Lakini nolonda mujuwe vino, Mwana wa Munhu kana udahi mwiisi wa kuzigela kumgongo nzambi za wanhu.” Avo

kamulongela munhu ija yaholole, “Ima, papa lusazi lwako, uchole ukae kumwako!”

⁷ Munhu ija kenuka kachola ukae kumwake.

⁸ Wanhu viwonile avo, wadumba, wamtogola Imulungu kwa kuwagwaa wanhu udahi awo.

Yesu komkema Matayo

(Maluko 2:13-17; Luka 5:27-32)

⁹ Yesu kasegela hanhu aho, na viyakalile kochola, kamona mbokela kodi, twaga jake Matayo, kakala hanhu hakulihila kodi. Yesu kamulongela, “Nikweleleze.”

Matayo kenuka, kamkweleleza.

¹⁰ Yesu viyakalile koja mng'anda ya Matayo, wabokela kodi wengi na wanhu wehile weza, waja hamoja na Yesu na wanahina zake.

¹¹ Mafalisayo wayagwe viwone avo, wawauza wanahina zake, “Habali mfundiza wenu koja hamoja na wanhu wano?”

¹² Yesu viyahulike avo, kalonga, “Wanhu wagima hawamu-londa mganga, ila wanhu watamu.”

¹³ Lakini choleni mkaifunze mna Gamaandiko Gang'alile, Imulungu kalonga, ‘Kinilonda niye bazi, siyo nhosa.’ Niye sizile kuwakema wanhu ogesa wanoga, lakini niza kuwakema wanhu wene nzambi.”

Mbuli ya kufunga kuja

(Maluko 2:18-22; Luka 5:33-39)

¹⁴ Wanahina wa Yohana Mbatizaji wamcholela Yesu wamuza, “Habali siye tofunga kuja na Mafalisayo vivija ofunga kuja, lakini wanahina zako hawafunga kuja bule?”

¹⁵ Yesu kawedika, “Vino yodahika vilihi wanhu wag-onekigwe kuna idizengele wanyunyuwale kipindi munhu yosola kahamoja nao? Haidahika bule! Lakini kipindi chok-wiza munhu yosola vonda yasegesigwe kumwao, aho ofunga kuja.”

¹⁶ “Kuduhu munhu yokwika kilaka cha sambu mna ikiwalo cha umwaka, yahatenda vivo kilaka cha sambu chokidega kiwalo cha umwaka na aho hadegeke hokongezeka.”

¹⁷ “Vivija kuduhu munhu yogida divai ya sambu mna imifuko ya ng'hwembe ya umwaka, kwavija yahatenda avo imifuko ayo yotulika, divai yokwitika na imifuko yobanangika. Ila divai ya sambu yogidigwa mna imifuko ya ng'hwembe ya sambu, vose vokuwa vigima.”

Mndele wa mkulu imoja na mtwanzi mtamu

(Maluko 5:21-43; Luka 8:40-56)

¹⁸ Yesu viyakalile kolonga avo, mkulu wa Wayahudi kam-gendela kamfugamila kalonga, “Mwanangu kafa, nokupula tuchole ukamwikile makono, nayo kokuwa mgima.”

19 Yesu na wanahina zake wenuka, wachola hamoja nayo.

20 Mtwanzi imoja yakalile na utamu wa kutumika kwa miyaka longo na mibili, kamcholela Yesu kuchugu, kakwasa mhindo ya kiwalo chake.

21 Kailongela mwenyego, “Nahakwasa kiwalo chake, nohona.”

22 Yesu kahinduka, kamona mtwanzi ayo, kamulongela, “Mndele, gangamala! Kutamanila kwako kukuhonya.” Bahaja mtwanzi ija kahona.

23 Yesu viyengile mna ing'anda ya mkulu ija, kawona watawa ving'weng'we va nyila za ndilo na lunhu lwa wanhu lukala lolila.

24 Kawalongela, “Laweni kunze. Imwana hafile bule, ila kawasa!” Nao wamseka.

25 Lunhu lwa wanhu vilulawile kunze, Yesu kengila kudi-gati da mndele ayo, kamgoga mkono wake, nayo kenuka.

26 Mbuli ayo ibwililika kila hanhu mwiisi ija.

Yesu kowahonya wasuwameso wabili

27 Yesu kasegela hanhu aho, viyakalile kochola wanhu wabili wasuwameso wamkweleleza kuno okemelela, “Mwana wa Daudi, tonele bazi!”

28 Yesu viyengile mng'anda, wasuwameso waja wabili wamgendela, Yesu kawauza, “Motogola kamba nodaha kuwahonya?”

Wamwidika, “Ona, go mkulu!”

29 Yesu kawakwasa meso gao, kalonga, “Ilawilile kamba vimutogola.”

30 Meso gao galola, Yesu kawazuma ng'hani, “Sikumumu-longele munhu yoyose mbuli ino!”

31 Lakini wao wachola, wazibwililisa mbuli za Yesu mwiisi ija yose.

Yesu komuhonya munhu halonga

32 Wanhu viwakalile osegela, wanhu wayagwe wamgalila Yesu munhu yakalile halonga, kwavija kakala na kinyamkela.

33 Kinyamkela viyalavigwe, munhu ija yakalile halonga, kasonga kulonga. Wanhu wakanganya na kulonga, “Hatuna-chona kinhu kamba kino mwiisi ya Izilaeli!”

34 Lakini Mafalisayo walonga, “Kana mwenembago ayo yomgwaa udahi wa kuwalava vinyamkela.”

Yesu kowonela bazi wanhu

35 Yesu kachola mna gamabuga gose na ivijiji, kafundiza mna izing'anda zao za kumpula Imulungu, kawapetela Mbuli Inogile ya Undewa wa Imulungu na kuwahonya wanhu weli na mitamu na magayo.

³⁶ Yesu viyawone wanhu, kawonela bazi kwavija wakala ogaya na haduhu munhu wa kuwataza, kamba ng'hondolo welibule msusilaji.

³⁷ Abaho kawalongela wanahina zake, “Ndiya nyingi, lakini wasang'hanaji wadodo.

³⁸ Mpuleni Mndewa wa indiya, yawatume wasang'hanaji mumgunda wake.”

10

Watumigwa longo na wabili
(*Maluko 3:13-19; Luka 6:12-16*)

¹ Yesu kawakema wanahina zake longo na wabili na kawagwaa udahi wa kulava vinyamkela, kuhonya mitamu na magayo.

² Gano gago matwaga ga watumigwa longo na wabili, wa ichanduso Simoni yakemigwe Petulo na ndugu yake Andeleya, Yakobo na ndugu yake Yohana wana wa Zebedayo.

³ Filipo na Batulumayo, Tomaso na Matayo mbokela kodi, Yakobo mwana wa Alufayo, na Tadayo,

⁴ Simoni Mkananayo, na Yuda Isikaliote, yamuhinduke Yesu.

Sang'hano ya watumigwa longo na wabili
(*Maluko 6:7-13; Luka 9:1-6*)

⁵ Yesu kawatuma watumigwa wano longo na wabili kawalagiza, “Sikumuchole kwa wanhu wamhazi, hebu kwingila mna gamabuga ga Wasamalia.

⁶ Ila choleni kwa wanhu wa isi ya Izilaeli waigalile na ng'hondolo wapotele.

⁷ Mwahachola, wapeteleni usenga uno, ‘Undewa wa kuu-
langa wammabehi!’

⁸ Muwahonye watamu, wazilibuleni wafile, muwahonye waja weli na utamu wa dikulu, muwalave vinyamkela. Mugweleligwa bule, laveni bule.

⁹ Mna imifuko yenu, sikumusole zahabu hebu shaba hebu sente.

¹⁰ Muumwanza wenu, sikumusole mkoba hebu viwalo vibili hebu vilatu hebu mkongoja. Kwavija msang'hanaji kolondigwa yagweleligwe kija kilondigwa.

¹¹ “Mwahengila mna dibuga jojose hebu mna ikijiji, mumzahile munhu yonda yawabokele, kaleni ukae kumwake mbaka vonda musegele.

¹² Mwahengila mng'anda, walamuseni wenekae.

¹³ Wanhu wa ng'anda ayo wahawabokela goya, tindiwalo jenu dokala nao, kamba wahaleka kuwabokela, tindiwalo jenu dowabweleleni mweye.

14 Munhu yoyose yahalema kuwabokela hebu kuwategeleza, vonda musegele baho kung'huseni matimbwisi mmagulu genu kamba kilaguso cha kuwalema.

15 Nowalongeleni ukweli mna isiku ya nhaguso Imulungu kowonela bazi wanhu wa buga da Sodoma na Gomola kubanza buga dijo.”

Madununzo gonda geze

(Maluko 13:9-13; Luka 21:12-17)

16 “Nowatuma kamba ng'hondolo hagati ya mbwizi. Avo muwe wabala kamba zoka na wahole kamba huwa.

17 Muiteganye na wanhu, kwavija owagala mna ivitala, owatowa mbalati mna izing'anda za kumpula Imulungu.

18 Mbuli ya niye mogaligwa haulongozi ha wakulu na wandewa, ili muwalongele wao na wamhazi Mbuli Inogile.

19 Vonda wawagale mkitala, sikumugese gaja gondamulonge, kipindi chahavika mogweleligwa cha kulonga.”

20 Kwavija siyo mweye mondamulonge, lakini Loho wa Tataenu kolonga kubitila mweye.

21 “Munhu komuhinduka ndugu yake too yakomigwe na tata komuhinduka mwanage yakomigwe, na wana owahinduka tata zao na mama zao wakomigwe.

22 Wanhu wose owehila mweye mbuli ya twaga jangu. Lakini yoyose yonda yafunge umoyo mbaka kukimambukizo, kokomboligwa.

23 Wahawadununza kudibuga dimoja, kimbilileni kudibuga diyagwe, nowalongeleni ukweli, hamumambukiza sang'hano yenu kuna gamabuga gose ga Izilaeli yang'hali Mwana wa Munhu hanakwiza.

24 “Mwanahina hali mkulu kubanza mfundiza wake, wala mtumwa hambita mndewa wake.

25 Vimmogela mwanahina kuigala na mfundiza wake na mtumwa kuigala na mndewa wake. Kamba mkulu wa ng'anda kakemigwa Belizebuli, vino wanhu wa ng'anda yake honda wakemigwe matwaga gehile ng'hani?”

Nani wa kumdumba

(Luka 12:2-7)

26 “Avo sikumuwadumbe wanhu. Chochose kigubikigwe chogubuligwa na chochose kifisigwe chokoneka.

27 Kiniwalongeleni mdiziza, mkilonge imisi, na mbuli imuihulike kwa kinyelegezi, mweye ilongeni mkiswili.

28 Sikumuwadumbe waja iwokoma lukuli, lakini hawadaha kuikoma loho, ila mumdumbe Imulungu yodaha kulukoma lukuli na loho muumoto wa jehanamu.

29 Vino nhongwa wabili hawauzigwa kwa sente imoja? Lakini kuduha hata imoja wao yofa bila Tataenu kujuwa.

³⁰ Lakini mweye, hata mvili zili mmapala genu zipetigwa zose.

³¹ Avo sikumudumbe, mweye munoga ng'hani kubanza nhongwa wengi!"

Kumtogola na kumulema Kilisito
(Luka 12:8-9)

³² "Munhu yoyose yonitogola niye mgameso ga wanhu na niye nomtogola mgameso ga Tatangu yeli kuulanga.

³³ Lakini munhu yoyose yonibela niye mgameso ga wanhu na niye nombela mgameso ga Tatangu yeli kuulanga."

Sizile kugala tindiwalo ila zeze
(Luka 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ "Sikumugese kamba niza kugala tindiwalo kwa wanhu wa mwiisi. Sizile kugala tindiwalo, ila zeze.

³⁵ Kwavija niza kuwagola wana na tata zao wandlele na mama zao, wandlele na wakwe zao wa kitwanzi.

³⁶ Wehi wa munhu ni wanhu wa mng'anda mmwake.

³⁷ "Munhu yoyose yomnogela tatake hebu mamake kubanza niye hafaya yawe mwanahina wangu. Na munhu yoyose yowanogela wanage hebu mndele wake kubanza niye hafaya yawe mwanahina wangu.

³⁸ Munhu yoyose yoleka kupapa msalaba wake na kunikweleleza niye, hafaya yawe mwanahina wangu.

³⁹ Munhu yougomesa ugima wake kowagiza lakini munhu youlava ugima wake mbuli ya niye, koupata.

Nhunza
(Maluko 9:41)

⁴⁰ "Munhu yoyose yowabokela mweye kombokela niye, na munhu yoyose yombokela niye kombokela ija yanhumile.

⁴¹ Munhu yoyose yombokela mtula ndagu wa Imulungu, kwavija ayo mtula ndagu wa Imulungu, kobokela nhunza ya munhu ayo. Na munhu yoyose yombokela munhu yanogile, kwavija heyo kanoga kobokela nhunza ya munhu ayo.

⁴² Nowalongeleni ukweli, munhu yoyose yomgwaa mwanahina kikasi cha mazi govega kwavija heyo imoja wa wanahina zangu wadodo, kobokela nhunza yake."

11

Yohana Mbatizaji kowatuma wanahina zake kwa Yesu
(Luka 7:18-35)

¹ Yesu viyamambukize kuwagwaa malagizo gano wanahina zake longo na wabili, kasegela hanhu aho, kachola kufundiza na kuwapetela wanhu mna gamabuga ga Galilaya.

² Yohana Mbatizaji yakalile mkifungo vياهوlike gaja gayakalile yotenda Kilisito, kawatuma wanahina zake kwa Yesu.

³ Wamuuzza Yesu, “Vino gweye heyo ija iyalongile Yohana kokwiza, hebu tumbete iyagwe?”

⁴ Yesu kawedika, “Bweleni mkamulongele Yohana gaja gomuhulika na kugona,

⁵ wasuwameso olola, mbetembete otembela, na weli na utamu wa dikulu ohonyigwa na wanhu hawahulika ohulika, wafile ozilibuka na wakiwa opeteligwa Mbuli Inogile.

⁶ Wamweda waja wose weliduhu shaka na niye!”

⁷ Wanahina wa Yohana viwakalile osegela, Yesu kasonga kululongela lunhu mbuli za Yohana, “Vino vimucholile kulwala muchola kulola choni? Muchola kulola lusanze vitutigisigwa na beho?

⁸ Kumbe muchola kulola choni? Muchola kumulola munhu yavalile viwalo vinogile? Wanhu ovala kamba avo okala mna zing'anda za Wandewa!

⁹ Nongeleni, vino muchola kulola choni? Muchola kumulola mtula ndagu wa Imulungu? Ona, lakini mona vingi ng'hani kubanza mtula ndagu wa Imulungu.

¹⁰ Kwavija Yohana ayo yalongigwe mna Gamaandiko Gang'alile, 'Imulungu kalonga, nomtuma msenga wangu yakulongolele, yaitande nzila yako.'

¹¹ Nowalongeleni ukweli, hanalawilila munhu yoyose yeli munhu mkulu kubanza Yohana Mbatizaji. Lakini yeli munhu mdodo ng'hani Muundewa wa kuulanga ni munhu mkulu kubanza Yohana.

¹² Kulawa kipindi cha Yohana Mbatizaji mbaka sambu, wanhu waulema kwa nguvu Undewa wa kuulanga na wanhu wene nguvu ogeza kuuboka.

¹³ Kwavija Malagizo ga Musa na watula ndagu wa Imulungu, galonga mbuli ya undewa mbaka kwiza kwa Yohana Mbatizaji.

¹⁴ Mwahazitogola mbuli zao, Yohana heyo Eliya yalongigwe kokwiza.

¹⁵ Yeli na magwiti yahulike!

¹⁶ “Vino wanhu wa lukolo lwa sambu waigala na choni? Waigala na wana wadodo wakalile mna gamagulilo. Kibumbila kimoja chokemelela kiyagwe,

¹⁷ ‘Tuwatowela gombe sugu, lakini hamuvinile bule! Tuwembila nyila za kuiyalala, lakini hamulilile bule!’

¹⁸ Kwavija Yohana viyezile kafunga kuja na hang'wile di-vai, nao walonga, ‘Kana kinyamkela!’

¹⁹ Mwana wa Munhu viyezile, kaja na kung'wa, nao walonga, ‘Muloleni munhu ino! Mmelo na mlevi, mbwiga zake

wabokela kodi na wanhu wene nzambi!' Lakini nzewele ya Imulungu yokoneka inoga kwa sang'hano zake."

Mabuga golema kutogola

(Luka 10:13-15)

²⁰ Yesu kasonga kuwakomhokela wanhu wa mabuga gay-atendile unzonza mwingi, kwavija wanhu awo hawazilekile bule nzambi zao.

²¹ "Kogaya, gweye buga da Kolazini! Kogaya gweye buga da Betisaida! Maza unzonza utendigwe kumwenu mweye, wahatendigwe mna gamabuga ga Tilo na Sidoni, wanhu zake wahalekile mwaka nzambi zao na kuvala magunia na kuibakaza mitozi, kulagusa kamba waleka nzambi zao!

²² Nowalongeleni ukweli, siku ya nhaguso Imulungu kowonela bazi wanhu wa isi za Tilo na Sidoni kubanza mweye!

²³ Vivija na gweye Kapelinaumu! Vino kolonda kuinula mwenyego mbaka kuulanga? Kohumulusigwa mbaka kowochola wanhu wafile! Maza unzonza utendigwe kumwako gweye wahatendigwe Sodoma, isi ayo yahasigale mbaka lelo!

²⁴ Nowalongeleni, mna isiku ya nhaguso Imulungu kowonela bazi wanhu wa isi ya Sodoma kubanza mweye!"

Izoni kumwangu mubwihile

(Luka 10:21-22)

²⁵ Mna ikipindi acho Yesu kalonga, "Tata, Mndewa wa kuulanga na mwiisi, nokutogola kwavija kuwafisa mbuli zino wanhu weli na nzewele na ubala, na kuwagubulila wana wadodo.

²⁶ Ona, Tata, vino vivo viulondile.

²⁷ "Tatangu kanigwaa vinhu vose. Kuduhu munhu yamjuwile Mwana ila Tata yaiyeka, na kuduhu munhu yamjuwile Tata, ila Mwana yaiyeka na waja Mwana yawasagule kuwagubulila wamjuwe Tata.

²⁸ "Izoni kumwangu mweye mose mugaya na kulemelwa na mizigo mikulu, na niye nowatenda mubwihile.

²⁹ Soleni nila yangu muifunze kumwangu, kwavija niye simgaza munhu hebu kumbezele, na mweye mokala mizoyo iholile.

³⁰ Kwavija nila yangu ibuha na mizigo yonda niwadikwe mibewe."

12

Mndewa wa Kubwihila

(Maluko 2:23-28; Luka 6:1-5)

¹ Mna ikipindi acho, Yesu kakala yobita mna imigunda ya uhemba, mwiisiku ya Kubwihila. Wanahina zake wakala na nzala, avo wasonga kuhulula uhemba na kuja.

² Mafalisayo viwonile avo, wamulongela Yesu, “Lola, wanahina zako otenda kinhu kigomesigwe kutendigwa mwiisiku ya Kubwihila!”

³ Yesu kawedika, “Hamusomile kija kiyatendile Daudi, kipindi heyo na wayage viwakalile na nzala?”

⁴ Kengila Mng'anda ya Imulungu, heyo na wayage wagaja magate galavigwe nhosa kwa Imulungu, hamoja hailondeke wao wagaje, ila walava nhosa waiyeka.

⁵ Vino hamusomile mna Gamalagizo ga Musa, kila siku ya Kubwihila walava nhosa obena lagizo da siku ya Kubwihila mna Ing'anda ya Imulungu, na hawakoneka kamba wabananga?

⁶ Nowalongeleni hano hana munhu mkulu kubanza Ng'anda ya Imulungu.

⁷ Maza mujuwile fambulo da ulonzi uno, ‘Nolonda bazi, silonda sadaka,’ sambi muwataguse wanhu welibule gehile.

⁸ Kwavija Mwana wa Munhu heyo Mndewa wa Kubwihila.”

Munhu yeli na mkono uholole

(Maluko 3:1-6; Luka 6:6-11)

⁹ Yesu kasegela hanhu aho kengila mng'anda ya kumpula Imulungu.

¹⁰ Ako kukala na munhu yakalile na mkono uholole. Wanhu wayagwe wakalile aho walonda kilamuso cha kumtagusila, avo wamuuzwa Yesu, “Vino Malagizo getu gogomesa kumuhonya munhu mwiisiku ya Kubwihila?”

¹¹ Yesu kawedika, “Vino kamba munhu imoja kumwenu kana ng'hondolo wake kengila mdikolombo mwiisiku ya Kubwihila, hamulava kunze bule?”

¹² Vino munhu hanogile bule kubanza ng'hondolo? Avo malagizo getu gotulonda kusang'hana ganogile mwiisiku ya Kubwihila.”

¹³ Abaho kamulongela munhu ija yaholole mkono, “Golosa mkono wako.”

Avo kaugolosa mkono wake, nao uhona kamba uja uyagwe.

¹⁴ Abaho Mafalisayo walawa kunze wakala kiseto cha kumkoma Yesu.

Msang'hanaji yasaguligwe na Imulungu

¹⁵ Yesu viyahulike mbuli ayo, kasegela hanhu aho, na lunhu mkulu lumkweleleza. Nayo kawahonya wose wakalile watamu.

¹⁶ Kawalagiza sikuwamulongele munhu yoyose mbuli zake.

¹⁷ Katenda avo ili kilawilile kija kiyalongile mtula ndagu wa Imulungu Isaya,

¹⁸ “Ino ayo msang'hanaji wangu, inimsagule inimnogela na moyo wangu unogezigwa nayo.

Noika loho yangu kumwake,
nayo kowapetela wanhu wa mwiisi nhaguso yangu.

¹⁹ Nayo kaduhu ndwagi wala haguta,
kuduhu munhu yonda yaihulike sauti yake mna izinzila.

²⁰ Honda yalubene ludete luveduke,
hebu kuuzima utambi ulava yosi,
mbaka vonda yaitende haki itawale.

²¹ Wanhu wose wa mwiisi oditamanila twaga jake.”

Yesu na Mwenembago

(Maluko 3:20-30; Luka 11:14-23)

²² Abaho wanhu wayagwe wamgalila Yesu msuwameso na halonga, kwavija kakala na kinyamkela. Yesu kamuhonya, kadaha kulonga na kulola.

²³ Wanhu wose wakanganya. Walonga, “Vino ino siyo Mwanage Daudi?”

²⁴ Mafalisayo viwahulike avo walonga, “Munhu ino kolava vinyamkela kwa udahi wa Belizebuli, mkulu wa vinyamkela.”

²⁵ Yesu kajuwa kiwakalile ogesa, avo kawalongela, “Kamba undewa wowose wahaigola wenyego undewa awo ofa. Na lubuga lwahaigola lwenyego lubuga lulo lofa.

²⁶ Avo kamba Mwenembago komulava Mwenembago miyage, ayo kaigola mwenyego na undewa wake okwimaze?

²⁷ Mweye molonga niye nolava vinyamkela kwa udahi wa Belizebuli. Avo wanhu wenu olava vinyamkela kwa udahi wa nani? Kwa mbuli ayo wanhu wenu wenyego owatagusa kamba mobananga!

²⁸ Lakini kamba nowalava vinyamkela kwa Loho wa Imulungu, avo mujuwe kamba Undewa wa Imulungu uvika mwaka kumwenu.

²⁹ “Kuduhu munhu yodaha kutula ng'anda ya munhu mwene nguvu na kusola vinhu vake, mbaka yasonge kumgodeka nzabi munhu ayo, baho kodaha kusola vinhu vake.

³⁰ “Munhu yoyose heli ubanzi wangu konilema, na munhu yoyose yolema kunitaza kwika hamoja ayo kopwililisa.

³¹ Avo nowalongela, nzambi zose na maligo ga wanhu gogeligwa kumgongo, lakini maligo kwa Loho Yang'alile honda gageligwe kumgongo bule.

³² Munhu yoyose yolongga mbuli za kumliga Mwana wa Munhu, maligo gake gogeligwa kumgongo, lakini munhu yomuliga Loho Yang'alile, maligo gake honda gageligwe kumgongo ng'o mwiisi ino hebu mwiisi yonda ize.

Biki na matunda gake

(Luka 6:43-45)

33 “Matunda ganogile golawa mdibiki dinogile, wahawa na biki dihile kokuwa na matunda gehile. Kwavija biki dojuwika kwa matunda gake.

34 Mweye lukolo lwa mizoka! Vino modahaze kulonga mbuli zinogile na kuno mweye wenyego mwiha? Kwavija munhu kolonga kija kimemile muumoyo.

35 Munhu yanogile kolava ganogile mna ingama ya ganogile geli mmwake, na munhu yehile kolava gehile mna ingama ya gehile geli mmwake.

36 “Nowalongela ukweli, mna isiku ya nhaguso, wanhu olondigwa walonge habali walonga avo kwa mbuli yoyose ihile iwalongile.

37 Mbuli zako azo zonda zikutaguse, kulagusa kunoga hebu kwiha.”

Wanhu olonda vilaguso

(Maluko 8:11-12; Luka 11:29-32)

38 Abaho wafundiza Malagizo ga Musa wayagwe na Mafalisayo wayagwe wamulongela, “Mfundiza, tolonda utende kilaguso.”

39 Yesu kawedika, “Mweye wanhu wa lukolo lwa sambu, mwihile na hamumjuwile Imulungu molonda kilaguso? Bule! Kuduha kilaguso chonda mugweleligwe, ila kilaguso cha mtula ndagu wa Imulungu Yona.

40 Kamba vija Yona viyakalile siku ndatu imisi na ikilo mna iinda ya somba mkulu, vivo ili kwa Mwana wa Munhu kokala siku ndatu imisi na ikilo hasi ya isi.

41 Mna isiku ya nhaguso wanhu wa Ninawi okwima na kuwatagusa mweye, kwavija awo waleka nzambi Yona viyawapetele. Lakini nowalongela hano hana munhu mkulu kubanza Yona.

42 Mna isiku ya nhaguso Malikia wa Sheba kokwima na kuwatagusa mweye kamba mubananga, kwavija heyo kafunga mwanza kulawa mwiisi yake kachola kumtegeleza Mndewa Sulemani na mafundizo gake geli na nzewe. Nowalongela, hano hana munhu mkulu kubanza Sulemani.

Kubwela kwa kinyamkela

(Luka 11:24-26)

43 “Kinyamkela yahumulawa munhu kochola mwiisi inyalile kuzahila hanhu ha kubwihila, kamba hapatile hanhu,

44 koilongela mwenyego, ‘Nobweleganya mng'anda yangu.’ Avo yahabweleganya koivika ng'anda yabule kinhu, ifagiligwa na kila kinhu kikigwa goya.

45 Abaho kochola na kusola vinyamkela wayagwe saba wehile kubanza heyo, awo okwiza na kukala mumo. Avo ugima

wa munhu ayo okuwa wiha kubanza aho haichanduso. Kino acho chonda kiwalawilile wanhu wa lukolo luno lwiwile.”

*Mamake Yesu na ndugu zake Yesu
(Maluko 3:31-35; Luka 8:19-21)*

⁴⁶ Yesu viyakalile yang'hali kolonga na wanhu, mamake na ndugu zake weza, wema kunze walonda kulonga nayo.

⁴⁷ Avo munhu imoja kamulongela, “Go mkulu, mamako na ndugu zako wema kunze olonda kulonga na gweye.”

⁴⁸ Yesu kamwidika, “Mamangu ayo nani? Na ndugu zangu awo kina nani?”

⁴⁹ Abaho kawagolosela mkono wanahina zake, kalonga, “Lola! Wano awo mamangu na ndugu zangu!”

⁵⁰ Munhu yoyose yotenda gaja golondigwa na Tatangu yeli kuulanga, ayo mamangu na ndugu zangu na lumbu jangu.”

13

*Lusimo lwa munhu yohanda
(Maluko 4:1-9; Luka 8:4-8)*

¹ Siku didija Yesu kalawa mng'anda, kachola kumgwazo wa lamba, ako kakala hasi na kufundiza.

² Lunhu lwa wanhu lumzunguluka Yesu mbaka kengila mwiingalawa na kukala mumo, na wanhu wose wakala kumgwazo wa lamba.

³ Kawalongela mbuli nyingi kwa simo.

“Kukala na munhu kachola kuhanda mbeyu.

⁴ Viyakalile komiza, mbeyu ziyagwe zilagalila mnzila, ndege weza na kuzija.

⁵ Ziyagwe zilagalila mgamabwe hakalile na udongo mdodo. Zota himahima kwavija udongo ukala mdodo.

⁶ Lakini zuwa vidilawile, mimea inyala kwavija imizizi haingile hasi.

⁷ Mbeyu ziyagwe zilagalila mvisolo va miba, miba ayo ikula na kuizonga imimea.

⁸ Lakini mbeyu ziyagwe zilagalila hanhu heli na udongo unogile, zota zikula na kulela mbeyu nyingi kubanza zija zihandigwe, ziyagwe zilela gana dimoja, ziyagwe zilela malongo sita, na ziyagwe malongo madatu.”

⁹ Yesu kamambukiza kwa kulonga, “Munhu yeli na magwiti yahulike.”

*Kilamuso cha simo
(Maluko 4:10-12; Luka 8:9-10)*

¹⁰ Abaho wanahina zake wamcholela Yesu wamuuzwa, “Habali kolonga na wanhu kwa simo?”

11 Yesu kawedika, “Mweye mumweda kuzijuwa mbuli zifisigwe za Undewa wa kuulanga, lakini kumwao awo haili vivo.

12 Kwavija munhu yoyose yeli na kinhu kokongezelwa ng'hani, lakini ija yelibule kinhu kobokigwa hata kija kidodo kiyelinacho.

13 Kilamuso cha kulonga kwa simo, ili walole lakini sikuwone, na wategeleze lakini sikuwahulike hebu kujuwa.

14 Avo kilawilile kiyalongile mtula ndagu wa Imulungu Isaya,

‘Kutegeleza motegeleza, lakini honda mujuwe bule, kulola molola, lakini hamona bule.

15 Kwavija mizoyo ya wanhu wano midala,

na magwiti gao hagahulika vinogile,

na wafing'hiliza meso gao.

Buleavo, meso gao gahalolile,

magwiti gao gahulike,

nzeweze zao zahajuwile,

na wahanibwelele niye, Imulungu kolonga,

na niye nahawahonyile.’ ”

16 Yesu kalonga kabili, “Lakini mweye mumweda! Kwavija meso genu golola na magwiti genu gohulika.

17 Nowalongeleni ukweli, watula ndagu bwando wa Imulungu na wanhu bwando wa Imulungu walonda ng'hani kugona gaja gomona mweye, lakini hawagonile bule, hebu kuhulika gaja gomuhulika mweye, lakini hawahulike bule.

Yesu kofambula lusimo lwa munhu yohanda

(Maluko 4:13-20; Luka 8:11-15)

18 “Tegelezeni na muifunze fambulo da lusimo lwa munhu yohanda.

19 Munhu yoyose youhulika usenga wa Undewa wa Imulungu lakini haujuwa, kaigala na mbeyu zilagalile mnzila. Mwenembago kokwiza na kusola gaja gahandigwe muumoyo wake.

20 Mbeyu zilagalile mgamabwe ziigala na munhu youhulika usenga na bahaja viyoubokela kodeng'helela,

21 lakini kwavija kaduhu mizizi, kogendelela kwa kipindi kidodo. Avo yahagaya na kudunanzika mbuli ya usenga awo kobwela kuchugu.

22 Mbeyu zilagalile mna ivisolo va miba ziigala na munhu youhulika usenga, lakini mbuli ya magayo ga ugima uno na kulonda utajili youzonga uusenga, nayo halela matunda.

23 Mbeyu zilagalile muudongo unogile ziigala na munhu youhulika usenga na kuujuwa. Ayo kolela ng'hani kubanza

mbeyu zija zihandigwe, imoja gana dimoja, iyagwe malongo sita na iyagwe malongo madatu.”

Lusimo lwa sani

²⁴ Yesu kawalongela lusimo luyagwe, “Undewa wa kuu-
langa uigala na gaja galawilile kwa munhu yahandile mbeyu
inogile mumgunda wake.

²⁵ Kilo kimoja, wanhu viwawasile, munhu yamwihile keza
na kuhanda sani hagati ya uhemba abaho kasegela.

²⁶ Uhemba viukulile na kusonga kuzamiza, sani nayo
yoneka.

²⁷ Wasang'hanaji zake wamgendela wamulongela, ‘Go
mkulu, gweye kuhanda mbeyu inogile mumgunda wako.
Lelo sani ilawa kwahi?’

²⁸ Mkulu ayo kawedika, ‘Ija yanhile heyo yatendile vivo.’
Wamuuzi, ‘Kolonda tuchole tukaing’ole isani?’

²⁹ Kawedika, ‘Bule, kwavija mwahang’ola sani modaha
kung’ola na uhemba.

³⁰ Leken iuhemba na sani vikule hamoja mbaka kipindi cha
kusenga. Baho nowalongela wasengaji wasonge kuikanha
isani na kuifunga makinza na kuisoma moto, abaho wausole
uhemba na wawike kukanho jangu.’ ”

Lusimo lwa mbeyu ndodo

(Maluko 4:30-32; Luka 13:18-19)

³¹ Yesu kawalongela lusimo luyagwe, “Undewa wa kuu-
langa uigala na kija kilawilile kwa munhu yahandile mbeyu
ndodo mumgunda wake.

³² Yenyego ndodo kubanza mbeyu zose zilimumgunda,
lakini yahakula, yokuwa biki kulu kubanza yose ihandigwe
mumgunda, mbaka ndege okwiza na kuzenga mvulu mna
gamatambi gake.”

Lusimo lwa hamila

(Luka 13:20-21)

³³ Yesu kawalongela lusimo luyagwe, “Undewa wa kuu-
langa uigala na kija kilawilile kwa mtwanzi yasolile sasu na
kuitibwiliza hamoja na madebe mabili ga usage mbaka usage
wose usasa.”

Yesu kofundiza wanhu kwa simo

(Maluko 4:33-34)

³⁴ Yesu kalulongela lunhu gano gose kwa simo. Halongile
nao mbuli yoyose bila simo.

³⁵ Katenda gano ili galawilile gaja gayalongile mtula ndagu
wa Imulungu,

“Nolonga nao kwa simo,

Nowalongela mbuli zifisigwe kusongela kulumbigwa kwa
isi.”

Yesu kofambula lusimo lwa sani

³⁶ Yesu viyalulekile lunhu lwa wanhu na kwingila mng'anda, wanahina zake wamcholela wamulongela, "Tulongele fambulo da lusimo lwa sani ili mumgunda."

³⁷ Yesu kawedika, "Munhu yahandile mbeyu inogile ayo Mwana wa Munhu.

³⁸ Mgunda ayo isi, mbeyu inogile awo wanhu waja Undewa wa Imulungu uli wao, na sani awo wanhu waja weli wa ija Imdumuka.

³⁹ Ija yamwihile yahandile sani ayo Mwenembago. Kusenga ayo siku ya kimambukizo, na wasengaji ni wasenga wa kuulanga.

⁴⁰ Kamba vija sani viikigwa hamoja na kusomigwa moto, vivo vonda ilawilile mna isiku ya kimambukizo cha isi.

⁴¹ Mwana wa Munhu kowatuma wasenga zake wa kuulanga wawagole na wawalave Muundewa wake wanhu owa-honza wayagwe watende nzambi na wose wayagwe otenda gehile.

⁴² Wasenga wa kuulanga owapigisa mna umoto, mumo olila na kudafuna meno.

⁴³ Abaho wanhu wanogile mgameso ga Imulungu ong'ala kamba zuwa Muundewa wa Tatao. Yeli na magwiti yahu-like."

Lusimo lwa ngama ifisigwe

⁴⁴ "Undewa wa kuulanga uigala na zahabu ifisigwe mumgunda. Munhu imoja kaiyona abaho kaifisa kabili, na kwa deng'ho kulu diyakalile najo kachola kuuza vose viyalinavo abaho kaugula mgunda uja."

Lusimo lwa lulu

⁴⁵ "Vivija Undewa wa Imulungu uigala na munhu yozahila lulu inogile,

⁴⁶ viyaiyonile lulu imoja inogile ng'hani, kachola na kuuza kila kinhu kiyalinacho, ili yaigule lulu ayo."

Lusimo lwa lwavu

⁴⁷ "Vivija Undewa wa kuulanga uigala na wavula somba wategile lwavu lwao mdilamba na kunamata somba odigwa na howodigwa.

⁴⁸ Lwavu vilumemile, walukwega kuimwhani, wakala hasi na kusonga kusagula, somba odigwa waweka mvigelo vao na waja hawadigwa wawasa.

⁴⁹ Avo vonda iwe mna isiku ya kimambukizo cha isi, wasenga wa kuulanga okwiza na kuwabagula wanhu wehile hagati ya wanogile,

⁵⁰ na wanhu wehile okwasigwa muumoto, ako olila na kudafuna meno gao."

Mafundizo ga sambu na gaumwaka

⁵¹ Yesu kawauza, “Vino muzijuwa mbuli zino zose?”

Wamwidika, “Ona.”

⁵² Avo kawalongela, “Mfundiza yoyose wa Malagizo ga Musa yahawa mwanahina wa Undewa wa kuulanga koigala na munhu mwene ng'anda, yolava vinhu va sambu na va umwaka kulawa mna digati jake da kwikila vinhu.”

Yesu kolemigwa ako Nazaleti

(Maluko 6:1-6; Luka 4:16-30)

⁵³ Yesu viyamambukize kuwalongela simo azo, kasegela hanhu aho

⁵⁴ na kachola ukae kumwake. Kafundiza mna izing'anda za kumpula Imulungu, na waja wamuhulike wakanganya. Waiuza, “Kazipata kwahi nzevele zino? Kaupata kwahi udahi wa kutenda unzonza uno?”

⁵⁵ Vino ino siyo mwanage fundi selemala? Vino ino siyo mwanage Malia? Vino ndugu zake siyo Yakobo na Yusufu na Simoni na Yuda?

⁵⁶ Vino lumbu zake hawakala bahano bule? Gano gose kagapata kwahi?”

⁵⁷ Avo wamulema.

Yesu kawalongela, “Mtula ndagu kotegelezigwa kila hanhu, lakini hategelezigwa ukae kumwake na mna ulukolo lwake mwenyego.”

⁵⁸ Kwavija wanhu wakala wabule kutamanila, Yesu hatendile unzonza ng'hani hanhu aho.

14*Ifa ya Yohana Mbatizaji*

(Maluko 6:14-29; Luka 9:7-9)

¹ Mna ikipindi aho Mndewa Helode kakala mkulu wa isi ya Galilaya, viyazihulike mbuli za Yesu,

² kawalongela wasang'hanaji zake, “Munhu ino ayo Yohana Mbatizaji, kazilibuka kulawa kwa wafile, lekaavo kana udahi wa kutenda unzonza.”

³ Kwavija Helode ayo yalagize Yohana yagogigwe na yagodekigwe. Katenda avo mbuli ya Helodiya mwehe wa Filipo, mdodo wake.

⁴ Kwavija Yohana Mbatizaji kamulongela Helode, “Havinogile gweye kumsola Helodiya!”

⁵ Helode kalonda kumkoma Yohana, lakini kawadumba wanhu, kwavija wantogola Yohana kamba mtula ndagu wa Imulungu.

⁶ Mna isiku ya kukumbuka kuvumbuka kwa Helode, mndele wa Helodiya kacheza mgamezo ga wanhu. Helode kanogelwa ng'hani,

⁷ mbaka kaiduwila, “Nokugwaa chochose chondaupule!”

⁸ Kwa kufunzigwa na mamake, kalonga, “Nigwelele sambi baha pala da Yohana Mbatizaji mditanda!”

⁹ Mndewa kona usungu, lakini kwavija kakala yaiduwile mgameso ga wanhu wagonekigwe, avo kalagiza wamgwelele.

¹⁰ Kalagiza Yohana yakanhigwe pala ako mkifungo.

¹¹ Pala jake digaligwa mditanda, wamgwelela mndeke ayo, nayo kamgalila mamake.

¹² Wanahina zake Yohana wachola kulusola lukuli lwake, waluzika, abaho wachola kumulongela Yesu.

Yesu kowagwaa ndiya lunhu lwa wanhu

(Maluko 6:30-44; Luka 9:10-17; Yohana 6:1-14)

¹³ Yesu viyagahulike gago, kasegela hanhu aho kwa ngalawa, kachola hanhu helibule wanhu. Wanhu viwahulike, walawa mmabuga gao wamkweleleza kwa magulu.

¹⁴ Yesu viyahumuluke mwiingalawa, kaluwona lunhu mkulu lwa wanhu, kawonela bazi, kawahonya wanhu wakalile watamu.

¹⁵ Viivikile ichungulo wanahina zake wamcholela, wamulongela, “Hano hatwili twa kuluwala na zuwa dohonga, waleke wanhu wachole kuna ivijiji wakagule ndiya.”

¹⁶ Yesu kawedika, “Habali wachole? Mweye wagweleleni ndiya!”

¹⁷ Awo wamwidika, “Tunago magate matano na somba wabili.”

¹⁸ Yesu kawalongela, “Ngalileni hano.”

¹⁹ Kawalongela wanhu wakale hasi mna gamajani. Abaho kasola magate matano na waja iwasomba wabili. Kalola uchanha kamgwaa nhogolwa Imulungu, kagabanzula gaja gamagate kawagwaa wanahina zake wawagolele wanhu.

²⁰ Wanhu wose waja na kwiguta. Abaho wanahina zake wadondola magate gasigale na iwasomba na kumemeza vigelo longo na vibili.

²¹ Wahaleka watwanzi na wana, wambigalo waiyeka wadile wakala kamba elufu tano.

Yesu kotembela uchanha mgamazi

(Maluko 6:45-52; Yohana 6:15-21)

²² Yesu viyakalile kowalaga wanhu, kawalongela wanahina zake wengile mwiingalawa wamulongolele wachole mwambu wa lamba.

²³ Viyamambukize kuwalaga wanhu, kakwela yaiyeka kukigongo kumpula Imulungu. Viivikile ichungulo kakala kuko yaiyeka.

²⁴ Kipindi acho ngalawa ikala hagati ya lamba, kuno yozoligwa na ng'humbi, kwavija beho dikala doisung'ha.

²⁵ Nzogolo zikwika, Yesu kawagendela kuno kotembela uchanha mgamazi.

²⁶ Wanahina zake viwamone kotembela uchanha mgamazi, wadumba walonga, "Mzimu!" na wakemelela kwa bwembwe.

²⁷ Bahaja Yesu kawalongela, "Gangamalen! Iyo nene! Sikumudumbe!"

²⁸ Petulo kamulongela, "Mndewa, kamba ayo gweye, longa nize kumwako kwa kutembela uchanha mgamazi."

²⁹ Yesu kamwidika, "Izo!" Petulo kahumuluka mwiingalawa, kasonga kutembela uchanha mgamazi kumcholela Yesu.

³⁰ Lakini viyone beho kadumba na kasonga kudidimila, kakemelela, "Mndewa, mhonye!"

³¹ Bahaja Yesu kagolosa mkono wake kamgoga, kamulongela, "Gweye utamanila kidogo! Habali kokona shaka?"

³² Viwakwelile mwiingalawa, beho najo dinyamala tuluu.

³³ Wanahina wakalile mwiingalawa wamtambikila Yesu, walonga, "Kweli gweye kwa Mwana wa Imulungu!"

Yesu komuhonya mtamu ako Genesaleti

(Maluko 6:53-56)

³⁴ Waloka umwambu wa lamba na kuvika isi ya Genesaleti.

³⁵ Wanhu viwamone Yesu wamjuwa. Avo wazibwililisa mbuli zake mvijiji vili mmabehi, wanhu wamgalila Yesu waja wakalile watamu.

³⁶ Wampula yawaleke watamu wakwase mhindo ya kiwalo chake, na wose wakwasile wahona.

15

Mafundizo ga wahenga

(Maluko 7:1-13)

¹ Abaho Mafalisayo wayagwe na wafundiza Malagizo ga Musa walawile Yelusalemu wamcholela Yesu wamuuza,

² "Habali wanahina zako hawakweleleza mafundizo gatugweleligwe na wahenga zetu? Hawasunha makono gao kamba viilondigwa wang'hali hawanakuja."

³ Yesu kawedika, "Habali hamugagoga malagizo ga Imulungu ila mogagoga mafundizo genu wenyego?"

⁴ Imulungu kalonga, 'Mtegeleze tatako na mamako na munhu yoyose yonda yamulige tatake hebu mamake kolondigwa yakomigwe.'

⁵ Lakini mweye mofundiza, kamba munhu kana kinhu chochose kodaha kumtaza tatake hebu mamake, lakini kolonga, 'Kinhu kino nimulavila Imulungu.'

⁶ Munhu ayo halondigwa kumtegeleza tatake hebu make, kwa kutenda avo hamugatonga malagizo ga Imulungu, kwa kukweleleza mafundizo genu wenyego.

⁷ Mweye mwa watapitapi! Kumbe mtula ndagu wa Imulungu Isaya kalagula goya mbuli ya mweye!

⁸ Imulungu kalonga, ‘Wanhu wano onitegeleza kwa mbuli zaO,

lakini mizoyo yao ya kutali na niye.

⁹ Wao onitambikila bule,

kwavija ofundiza mafundizo ga wanhu na kugatenda kamba malagizo gangu!’ ”

Vinhu vimfitiza munhu

(Maluko 7:14-23)

¹⁰ Yesu kalukema lunhu lwa wanhu, kalulongela, “Tegelezeni na muvijuwe!

¹¹ Kuduhu kinhu kingila mmulomo chodaha kumfitiza munhu, lakini kija kilawa mmulomo wa munhu acho kimfitiza munhu.”

¹² Abaho wanahina zake Yesu wamcholela wamuuza, “Vino kuvijuwa kamba Mafalisayo viwahulike mbuli ziu-longile wehilwa?”

¹³ Yesu kawedika, “Biki jojose hadihandigwe na Tatangu wa kuulanga dong'oligwa.

¹⁴ Sikumuwatonge! Awo vilongozi hawalola wa wanhu hawalola, kamba munhu halola komulongoza munhu halola miyage, wose wabili otumbukila mdikolombo.”

¹⁵ Petulo kamulongela, “Tufambulile ulonzi awo.”

¹⁶ Yesu kawalongela, “Vino na mweye mung'hali hamujuwile?

¹⁷ Mweye hamujuwile bule? Kinhu kingila mmulomo wa munhu chochola mna iinda, abaho cholawa kunze?

¹⁸ Lakini vija vilawa mmulomo, volawa muumoyo, navo vivo vimfitiza munhu.

¹⁹ Kwavija muumoyo wa munhu, mumo mulawa magesa gehile, ubavi, ukomaji, ugoni, kuwalonga wayagwe vihile, uvizi na nzambi.

²⁰ Vino avo vimfitiza munhu, lakini kuja bila kusunha makono hakumfiza bule munhu.”

Kutamanila kwa mtwanzi

(Maluko 7:24-30)

²¹ Yesu kahalawa hanhu aho kachola mwiimbaka ili behi na kudibuga da Tilo na Sidoni.

²² Mtwanzi imoja Mkaanani wa isi ayo kamcholela kuno kotowa nyangi, kamulongela, “Go mkulu, Mwana wa Daudi! Nyonele bazi mndeke wangu kana kinyamkela komgaza ng'hani.”

²³ Lakini Yesu hamwidike mbuli. Wanahina zake wamcholela Yesu wampula, “Mulongele yasegele! Kwavija kotukweleleza na kotutowela mizangi!”

²⁴ Yesu kawedika, “Nhumigwa kwa wanhu wa isi ya Izilaeli weli kamba ng'hondolo wapotele.”

²⁵ Mtwanzi ayo keza kamfugamila kamulongela, “Go mkulu, nhaze!”

²⁶ Yesu kamwidika, “Havinogile bule kusola ndiya ya iwana na kuwapigisila umbwa.”

²⁷ Mtwanzi ayo kamwidika, “Ona, go mkulu, lakini hata umbwa oja kija kilagale hasi mmeza ya wakulu zao.”

²⁸ Yesu kamwidika, “Gweye kwa mtwanzi utamanila ng'hani! Kiulondile kotendiligwa.” Bahaja mndele wake kahona.

Yesu kowahonya wanhu wengi

²⁹ Yesu kahalawa hanhu aho, kachola kumgwazo wa lamba da Galilaya. Kakwela kukigongo kakala hasi.

³⁰ Lunhu lwa wanhu lumcholela na wamgalila wanhu wakalile mbetembete, wasuwameso, walemale, wanhu hawalonga na wanhu wengi watamu, waweka haulongozi wake, nayo kawahonya.

³¹ Wanhu wakanganya viwone wanhu hawalonga olonga, walemale wahona, mbetembete otembela na wasuwameso olola, nao wamgwaa nhogolwa Imulungu wa Izilaeli.

Yesu kowagwaa ndiya lunhu luyagwe

(Maluko 8:1-10)

³² Yesu kawakema wanahina zake, kalonga, “Nowonela bazi wanhu wano, kwavija wakala na niye siku ndatu na wabule ndiya. Silonda niwaleke wachole na nzala, sikuwasinduke mnzila.”

³³ Wanahina zake wamuuzi, “Hano hatwili twa kuluwala, togapata kwahi magate ga kuwagwaa wanhu wose wano waje?”

³⁴ Yesu kawauza, “Mna magate mangapi?”

Wamwidika, “Saba na visomba vidoododo kidogo.”

³⁵ Avo Yesu kawalongela wanhu wakale hasi.

³⁶ Kasola gamagate saba na waja iwasomba, kamgwaa nhogolwa Imulungu, kagabanzula gamagate, kawagwaa wanahina zake, nao wawagolela wanhu.

³⁷ Wose waja na kwiguta. Abaho wanahina zake wadondola vija visigale na kumemeza vigelo saba.

³⁸ Wambigalo wadile wakala elufu nne, watwanzi na wana hawapetigwe bule.

³⁹ Abaho Yesu kawalaga wanhu, kengila mwiingalawa, kachola mwiisi ya Magadani.

16

Wanhu olonda vilaguso

(Maluko 8:11-13; Luka 12:54-56)

¹ Mafalisayo na Masadukayo wayagwe wamcholela Yesu walonda kumgeza, wampula yawalagusile kilaguso kulawa kuulanga.

² Yesu kawedika, “Zuwa dahahonga, molonga, ‘Honoga, kwavija ulanga mdung’hu.’

³ Na imitondo molonga, ‘Lelo mvula kotowa, kwavija ulanga mdung’hu na mwingu totolo.’ Modaha kujuwa ulanga viuli, lakini hamujuwa vilaguso va kipindi acho.

⁴ Lukolo lwa sambili wihile na lulibule kutamanila molonda kilaguso! Lakini kuduhu kilaguso chonda mugweleligwe kubanza kija cha Yona.”

Yesu kawaleka baho, kasegela.

Usasu wa Mafalisayo na Masadukayo

(Maluko 8:14-21)

⁵ Wanahina zake viwalokile umwambu uyagwe wa lamba, wakala waisemwile kusola magate.

⁶ Yesu kawalongela, “Muiteganye na mkale meso na hamila ya Mafalisayo na Masadukayo.”

⁷ Wasonga kuilongela wenyego, “Kolonga vino kwavija hatusalile magate.”

⁸ Yesu kajuwa kija kiwakalile onga, kawauza, “Mweye mutamanila kidogo, habali molongelela mbuli za kuwa bule magate?”

⁹ Mung’hali hamuvijuwile? Vino hamukumbuka vinigabanzule gamagate matano na kuwagwaa wanhu elufu tano? Vino mmemeza vigelo vingapi?

¹⁰ Na vivija gaja magate saba kwa wanhu elufu nne? Vino, mmemeza vigelo vingapi?

¹¹ Vino hamujuwile vilihi kamba sikalile nolonga mbuli ya magate? Muiteganye na hamila ya Mafalisayo na Masadukayo!”

¹² Baho wanahina wajuwa kamba Yesu hawazumile waiteganye na hamila ya magate, ila mafundizo ga Mafalisayo na Masadukayo.

Petulo kolonga Mwana wa Munhu ayo nani

(Maluko 8:27-30; Luka 9:18-21)

¹³ Yesu viyavikile mwiisi ya Kaisalia Filipi, kawauza wanahina zake, “Vino, wanhu onga Mwana wa Munhu ayo nani?”

¹⁴ Wamwidika, “Wayagwe onga Yohana Mbatizaji, wayagwe onga Eliya, kuno wayagwe onga Yelemia na wayagwe onga imoja wa watula ndagu wa Imulungu.”

15 Yesu kawauza, “Na mweye molonga niye na nani?”

16 Simoni Petulo kamwidika, “Gweye kwa Kilisito, Mwana wa Imulungu yeli mgima.”

17 Yesu kamwidika, “Kumweda gweye Simoni, mwanage Yohana, kwavija mbuli yuulongile hufunzigwe na munhu, ila ilawa kwa Tatangu yeli kuulanga.

18 Niye nokulongela, Petulo, gweye kwa dibwe kulu na uchanha mwa dibwe dino nozenga kanisa jangu, hata ifa haidaha bule kudihuma.

19 Nokugwaa luvugulo lwa Undewa wa kuulanga, chochose chondaufunge mwiisi chofungigwa kuulanga, na chochose chondaufungule mwiisi chofunguligwa kuulanga.”

20 Abaho Yesu kawazuma wanahina zake sikuwamulonge munhu yoyose kamba heyo kakala Kilisito Mkombola.

Yesu kolonga mbuli ya kugaya na ifa yake

(Maluko 8:31-9:1; Luka 9:22-27)

21 Kulawa baho, Yesu kawalongela wanahina zake fulu ipile, “Nolondigwa kuchola Yelusalemu, kuko nodunungigwa ng’hani mmakono ga wavele, wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo. Ako nokomigwa na siku da kadatu nozilibuka.”

22 Petulo kamsola Yesu kungwazo kasonga kumkomhokela, “Bule, Mndewa! Dino hadikulawilila bule!”

23 Yesu kahinduka, kamulongela Petulo, “Segela kumwangu, Mwenembago! Gweye kong’himila, kwavija hugesa ga Imulungu, ila kogesa ga iwanhu.”

24 Abaho Yesu kawalongela wanahina zake, “Munhu yoyose yolonda kwiza kumwangu, yaileme mwenyego, yaupape msalaba wake na yanikweleleze.

25 Kwavija munhu yoyose yolonda kuukombola ugima wake kowagiza, lakini munhu yoyose yowagiza ugima wake mbuli ya niye koupata.

26 Vino munhu kopata choni kamba yahaipata isi yose, lakini kowagiza ugima wake? Hebu munhu kolava choni yaupate kabili ugima wake?

27 Kwavija Mwana wa Munhu kokwiza muukulu wa Tatake hamoja na wasenga wa kuulanga, abaho komgwaa kila munhu nhunza yake iigalile na sang’hano yake.

28 Nowalongela ukweli, wanhu wayagwe wemile hano, hondawafe bule, mbaka vondawamone Mwana wa Munhu vonda yeze muundewa wake.”

17

Yesu kogaluka kihanga

(Maluko 9:2-13; Luka 9:28-36)

¹ Vizibitile siku sita, Yesu kamsola Petulo na Yakobo na Yohana ndugu yake Yakobo, kachola nao waiyeka kulugongo lutali.

² Viwakalile olola, Yesu kagaluka. Kihanga chake king'ala kamba zuwa, na viwalo vake vikala vizelu chuwee kamba mulenge.

³ Baho wanahina waja wadatu wamona Musa na Eliya olonga na Yesu.

⁴ Petulo kamulongela Yesu, “Mndewa, vinoga siye tukale hano! Kamba wahalonda nozenga viheha vidatu, kimoja chako gweye, kimoja cha Musa na kimoja cha Eliya.”

⁵ Viyakalile yang'hali kolonga, wingu ding'alile diwagubika na sauti ilawa mdiwingu ilonga, “Ino ayo Mwanangu inimno-gele. Mumtegeleze!”

⁶ Wanahina zake viwahulike vivo, wadumba ng'hani wagwa kingubanguba.

⁷ Yesu kawacholela kawakwasa kawalongela, “Inukeni, sikumudumbe!”

⁸ Viwalolile uchanha, hawamonile munhu ila Yesu yaiyeka.

⁹ Viwakalile ohumuluka kulugongo, Yesu kawazuma, “Sikumumulongele munhu yoyose mbuli zino zimone, mbaka Mwana wa Munhu vonda yazilibuke kulawa kwa wafile.”

¹⁰ Abaho wanahina wamuuzi, “Habali wafundiza Malagizo ga Musa olonga Eliya kolondigwa yeze tanhu?”

¹¹ Yesu kawedika, “Kweli, Eliya kokwiza tanhu, nayo kokwiza kutanda kila kinhu.

¹² Lakini nowalongeleni, Eliya kamala kwiza na wanhu hawamjuwile bule, wamtendela viwalondile. Vivo vonda wamdununze Mwana wa Munhu.”

¹³ Abaho wanahina zake wajuwa kamba Yesu kakala kolonga mbuli ya Yohana Mbatizaji.

Yesu komuhonya mbwanga yeli na kinyamkela

(Maluko 9:14-29; Luka 9:37-43)

¹⁴ Viwaluvikile lunhu lwa wanhu, munhu imoja kamcholela Yesu, kamfugamila,

¹⁵ kamulongela, “Go mkulu, monele bazi mwanangu, kana kisango na kogaya ng'hani. Miyanza mingi kogwa muumoto hebu mgamazi.

¹⁶ Nimgala kwa wanahina zako, lakini hawadahile bule kumuhonya.”

¹⁷ Yesu kawedika, “Mweye lukolo lwiwile na mulibule kutamanila! Ng'hale na mweye mbaka lini? Nogela kitumbe kumgongo mbaka lini? Mgaleni hano imbwanga!”

¹⁸ Yesu kamkomhokela ikinyamkela, nayo kamulawa mbwanga ayo, bahaja kahona.

¹⁹ Abaho wanahina zake wamcholela Yesu kinyegezi wamuza, “Habali siye hatudahile kumulava ikinyamkela?”

²⁰ Yesu kawedika, “Kwavija mutamanila kidogo. Nowalongeleni ukweli, mwahawa na kutamanila kidogo kamba mbeyu ndodo ya haladali, modaha kukilongela kigongo kino, ‘Segela hano uchole haja!’ nacho chochola. Mwahatendile kila kinhu!”

²¹ Kinyamkela kamba ino hadaha kulawa mbaka upule na kufunga kuja.

*Yesu kolonga kabili mbuli ya ifa yake
(Maluko 9:30-32; Luka 9:43-45)*

²² Wanahina viwakalile hamoja kuko Galilaya, Yesu kawalongela, “Mwana wa Munhu kogeligwa mmakono ga wanhu, ²³ nao omkoma, lakini siku da kadatu kozilibuka.”

Wanahina zake wakala wanyunyuwale.

Kuliha kodi ya Ng'anda ya Imulungu

²⁴ Yesu na wanahina zake viwavikile Kapelinaumu, wabokela kodi wa Ng'anda ya Imulungu wamcholela Petulo, wamuza, “Vino mfundiza wenu kalihaga kodi ya Ng'anda ya Imulungu?”

²⁵ Petulo kawedika, “Ona, kalihaga.”

Petulo viyengile mng'anda, Yesu kasonga kulonga, “Simoni, gweye kogesaze? Wandewa wa isi wasolaga kodi na malipo kulawa kwa nani? Kwa wenekae hebu kwa wanhu baki?”

²⁶ Petulo kamwidika, “Kwa wanhu baki.”

Yesu kamwidika, “Vinoga, ino yofambula kamba wenekae hawalondigwa kuliha.

²⁷ Lakini hatulonda kuwagevuza wanhu wano. Avo chola kudilamba tega ndoano. Msole somba yonda yalongole kunamata, mbabazule umulomo na mgati yake kokona sente ya kuliha kodi ya Ng'anda ya Imulungu, yangu niye na gweye. Isole kalihile kodi yetu.”

18

Nani yeli mkulu

(Maluko 9:33-37; Luka 9:46-48)

¹ Kipindi acho wanahina wamcholela Yesu, wamuza, “Nani yeli mkulu Muundewa wa kuulanga?”

² Yesu kamkema mwana mdodo, kamwimiza haulongozi wao,

³ kalonga, “Nowalongeleni ukweli, kamba mwahaleka ku-galuka na kuigala na mwana mdodo, hamkwingila ng'o Muundewa wa kuulanga.

⁴ Munhu yoyose yoihumulusa kamba mwana ino ayo mkulu kubanza wose Muundewa wa kuulanga.

⁵ Yoyose yombokela mwana mdodo kamba ino kwa twaga jangu, kombokela niye.

Vinhu vimuhonza munhu yatende nzambi

(Maluko 9:42-48; Luka 17:1-2)

⁶ “Munhu yoyose yonda yamuhonze imoja wa wadodo wano onitogola, yatende nzambi yokuwa vinoga munhu ayo yagodekigwe dibwe kulu da kudugila msingo na yasigwe mbahali. ⁷ Mogaya wanhu wa mwiisi mbuli ya gaja gowatenda wanhu wagize kutamanila kwao! Magayo golondigwa galawilile lakini kogaya munhu ija yonda yatende galawilile.

⁸ “Kamba mkono wako hebu mgulu wako wahakuhonza utende nzambi ukanhe uwase! Yokuwa vinoga kwingila kuna uugima wa milele na mkono hebu mgulu, kubanza kwingila na makono mabili hebu magulu mabili na kwasigwa mna umoto wa jehanamu.

⁹ Kamba siso jako dahakuhonza utende nzambi, ding'ole na ujase! Yokuwa vinoga gweye wingile kuna uugima wa milele na siso dimoja kubanza kuwa na meso mabili na kwasigwa muumoto wa jehanamu.

Lusimo lwa ng'hondolo yapotele.

(Luka 15:3-7)

¹⁰ “Iteganyeni sikumumbeze imoja wa wadodo wano. Kwavija nowalongeleni wasenga wa kuulanga olola kihanga cha tatangu yeli kuulanga.

¹¹ Kwavija Mwana wa Munhu keza kukikombola kija kipotele.

¹² “Mogesaze? Kamba munhu kana ng'hondolo gana dimoja, na ng'hondolo imoja kapotela, avo hawaleka waja malongo tisa na tisa mna ikigongo na kuchola kumzahila ija ng'hondolo yapotele?

¹³ Nowalongeleni ukweli yahampata, kodeng'helela ng'hani kubanza waja malongo tisa na tisa walekile kupotela.

¹⁴ Vivija Tata yeli kuulanga halonda hata imoja wa wadodo wano yapotele.

Kumtaza ndugu yatendile nzambi

¹⁵ “Kamba ndugu yako yahakutendela gehile. Chola ukamzume, heyo na gweye muli mwiiyeka. Yahakutegeleza, kumpata ndugu yako.

¹⁶ Yahalema kukutegeleza, msole munhu imoja hebu wabibili hamoja na gweye, ili chochose kilongigwa kitogoligwe na wanhu wabibili hebu wadatu.

17 Kamba yahalema kuwategeleza, walongele wanhu wamtogole Yesu, vivija yahalema kuwategeleza, muleke yawe kumwako kamba mmhazi hebu mbokela kodi.

18 “Nowalongeleni, jojose dondamudifunge mwiisi dofungigwa kuulanga, na jojose dondamfungule mwiisi dofungigwa kuulanga.

19 “Nowalongeleni kabili, wanhu wabili kumwenu mweye wahaitogolela mwiisi kupula kinhu chochose, Tatangu yeli kuulanga kowatendela.

20 Kwavija kokose konda waiting’hane wanhu wabili hebu wadatu kwa twaga jangu, niye na hamoja nao.”

Lusimo lwa msang’hanaji yelibule bazi

21 Abaho Petulo kamcholela Yesu kamuuzwa, “Mndewa, kamba ndugu yangu yahanhendela vihile, ngele kumgongo miyanza mingapi? Mbaka miyanza saba?”

22 Yesu kamwidika, “Nokulongela siyo miyanza saba, lakini saba miyanza malongo saba,

23 kwavija Undewa wa Imulungu uigala na Mndewa yalondile kupeta sente zake na wasang’hanaji zake.

24 Viyasongile kupeta sente, kagaligwa munhu imoja yakalile kodaigwa talanta elufu kumi.

25 Msang’hanaji ayo kakala kabule kinhu cha kumuliha, avo mndewa kalagiza yauzigwe, heyo, mwehe wake na wanage na vose viyalinavo ili yalihe dideni.

26 Msang’hanaji ayo kamfugamila kampula, ‘Go mkulu, nibetele kwa kufunga umoyo nokuliha kila kinhu!’

27 Mndewa ija kamonela bazi, avo kamulekelela dideni dija na kamuleka yachole.”

28 “Abaho munhu ija viyasegela kamting’hana msang’hanaji miyage yakalile komdai sente gana dimoja, kamgoga kasonga kumbota isingo kuno kolonga, ‘Liha sente yangu.’

29 Msang’hanaji miyage kamfugamila, kampula, ‘Nibetele kwa kufunga umoyo nokuliha!’

30 Lakini kalema, kachola na kumgodeka miyage mkifungo mbaka vonda yalihe deni dija.

31 Wasang’hanaji wayage viwonile kija kilawilile ona usungu, wachola kumulongela mndewa mbuli zose zilawilile.

32 Avo mndewa kamkema msang’hanaji ayo, kamulongela. ‘Gweye kwa msang’hanaji wihile, niye nikulekelela deni jako kwavija kunipula nhende vivo.

33 Kulondigwa umonele bazi msang’hanaji miyago kamba niye vinikonele bazi.’

³⁴ Mndewa wake kagevuzika ng'hani, kamgodeka mki-fungo mbaka vondagalihe deni jose.”

³⁵ Yesu kamambukiza, “Vino vivo Tatangu yeli kuulanga vonda yawatendeleni mweye, kamba hamuzigela kumgongo mbuli za ndugu zenu kwa mizoyo yenu yose.”

19

*Yesu kofundiza mbuli ya nyasa
(Maluko 10:1-12)*

¹ Yesu viyamambukize kulonga mbuli azo, kasegela isi ya Galilaya na kachola mwiisi ya Yudea, kuna umwambu wa lwanda lwa Yolidani.

² Lunhu mkulu lwa wanhu lumkweleleza, na kuko kawahonya wanhu wakalile watamu.

³ Mafalisayo wayagwe wamcholela Yesu na wamgeza kwa kumuza, “Vino vinoga mbigalo kumwasa mwehe wake kwa mbuli yoyose?”

⁴ Yesu kawedika, “Vino hamugasomile bule Maandiko Gang'alile vigalanga kulawa kuna ichanduso, Imulungu kamulumba mbigalo na mtwanzi?”

⁵ Avo Imulungu kalonga, ‘Kwa mbuli ayo mbigalo komuleka tatake na mamake nayo koilumba na mwehe wake, na wabili awo okuwa kinhu kimoja.

⁶ Avo haweli wabili kabili lakini kinhu kimoja. Avo kiyalumbilize Imulungu, munhu sikuyakigole.’ ”

⁷ Mafalisayo wamuza Yesu, “Habali Musa katugwaa lagizo kamba mbigalo kodaha kumgwa kibua cha nyasa mwehe wake na kumwasa?”

⁸ Yesu kawedika, “Musa kawagwaa lagizo muwaleke wehe zenu kwavija mizoyo yenu midala, lakini havikalile vivo bule kipindi Imulungu viyalumbile isi.

⁹ Nowalongeleni, mbigalo yoyose yomwasa mwehe wake, na kumsola mtwanzi iyagwe, kotenda ugoni. Ila kodaha kumwasa mwehe wake kamba yahatenda ugoni.”

¹⁰ Wanahina zake wamulongela, “Kamba vino vivo ili kwa mbigalo na mwehe wake, vinoga kuleka kusola.”

¹¹ Yesu kawedika, “Siyo kila munhu kodaha kuitogola mbuli ino, lakini waja wagweleligwe na Imulungu.

¹² Kuna vilamuso vingi viwatenda wanhu waleke kusola, wayagwe waleligwa vivo, wayagwe watendigwa vivo na wanhu. Na wayagwe hawasola mbuli ya Undewa wa kuulanga. Lakini ija yodaha kugagoga mafundizo gano yagagoge.”

*Yesu kowatambikila wana wadodo
(Maluko 10:13-16; Luka 18:15-17)*

13 Wanhu wayagwe wamgalila Yesu wana wadodo yawahagatile na kuwatambikila, lakini wanahina zake wawakomhokela.

14 Yesu kalonga, “Walekeni wana wadodo weze kumwangu sikumuwagomese, kwavija Undewa wa kuulanga wa wanhu kamba wana wano.”

15 Kawahagatila, abaho kasegela hanhu aho.

Mbwanga tajili

(Maluko 10:17-31; Luka 18:18-30)

16 Mbwanga imoja kamcholela Yesu, kamuuzza, “Mfundiza nhende choni kinogile niupate ugima wa milele?”

17 Yesu kamulongela, “Habali koniuzza mbuli ya kinhu kinogile? Kuna imoja yaiyeka yanogile. Wahalonda kwingila muugima wa milele, gagoge malagizo ga Imulungu.”

18 Kamuuzza, “Malagizo gani?”

Yesu kamwidika, “Sikuukome, sikuutende ugoni, sikuwibe, sikuulave usindila wa uvizi,

19 wategeleze tatako na mamako, na umnogele miyago kamba viuinogela mwenyego.”

20 Mbwanga ayo kamwidika, “Malagizo gano gose niga-goga. Choni kiyagwe kinilondigwa kutenda?”

21 Yesu kamulongela, “Wahalonda udahe kutenda goy-olonda Imulungu, genda kachuuze vinhu vose viuli navo na ukawagwelele wakiwa zisente, na gweye kokuwa na utajili kuulanga, abaho wize unikweleleze.”

22 Mbwanga ija viyahulike avo, kasegela kuno kanyun-yuwala, kwavija kakala tajili ng'hani.

23 Abaho Yesu kawalongela wanahina zake, “Nowalongeleni ukweli, yokuwa vidala ng'hani kwa munhu tajili kwingila Muundewa wa kuulanga.

24 Nowalongeleni kabili, vibuha kwa ngamiya kubita mna ikizonzo cha sanzia, kubanza tajili kwingila Muundewa wa Imulungu.”

25 Wanahina zake viwahulike avo, wakanganya ng'hani wamuuzza, “Vino nani yonda yadahe kukomboligwa?”

26 Yesu kawalola bunhuu kawalongela, “Kwa munhu havi-dahika, lakini kwa Imulungu gose godahika.”

27 Petulo kamwidika, “Lola siye tuleka kila kinhu na kukuk-weleleza gweye. Avo topata choni?”

28 Yesu kawalongela, “Nowalongeleni ukweli, Mwana wa Munhu vodayakale mna ikigoda chake cha ukulu mna iisi yonda ize, mweye wanahina zangu longo na wabili mokala mna ivigoda va ukulu na mogatawala makabila longo na mabili ga Izilaeli.

²⁹ Munhu yoyose yalekile ng'anda hebu ndugu hebu lumbu jake hebu tatake hebu mamake hebu wanage hebu migunda mbuli ya niye kobokela miyanza gana kwa vija viyelinavo, na koupata ugima wa milele.

³⁰ Lakini wanhu wengi weli wa ichanduso okuwa wa iki-mambukizo, na waja wa ikimambukizo okuwa wa ichanduso.

20

Wasang'hanaji mumgunda wa mizabibu

¹ “Undewa wa kuulanga uigala na kija kilawilile kwa munhu yeli na mgunda wa mizabibu, kalawa imitootondo ng'hani, kachola kugoneka wanhu wakasang'hane mumgunda wake.

² Kailagana nao yawalihe sente kwa sang'hano ya siku dimoja, abaho kawagala mumgunda wake wakasang'hane.

³ Abaho saa ndatu kachola kudigulilo kawavika wanhu wema aho wabule cha kutenda.

⁴ Avo kawalongela, ‘Mweye vivija gendeni kumgunda wangu mukasang'hane na nowaliha chochose cha kufaya.’

⁵ Avo wachola. Viivikile saa sita na saa tisa imisi ayo mwene mgunda kachola katenda vivija viyatendile ichanduso.

⁶ Viivikile saa kumi na moja kachola na kawavika wanhu wayagwe wema, kawauza, ‘Habali mwima hano imisi yose mwabule cha kusang'hana?’

⁷ Wanhu waja wamwidika, ‘Kwavija kuduho munhu yatugwelele sang'hano.’ Kawalongela, ‘Na mweye vivija mkasang'hane kumgunda wangu wa mizabibu!’

⁸ “Viivikile ichungulo, munhu mwene mgunda kamulongela mwamizi wake wa mgunda, ‘Wakeme wanhu wasang'hane na uwalihe sente zao, kusongela waja wakimambukizo na waja wa ichanduso.’

⁹ Wanhu wasang'hane kusongela saa kumi na moja, walihigwa kila munhu sente imoja.

¹⁰ Avo waja wanduse kusang'hana viwezile wagesa kamba olihigwa sente nyingi, lakini kila imoja wao kagweleligwa sente imoja.

¹¹ Wasola zisente na kusonga kumnung'unikila ija yawagoneke.

¹² Walonga, ‘Wanhu wano wagonekigwe kukimambukizo wasang'hana kwa saa dimoja diiyeka, siye tusang'hana siku ngima mdizuwa, abaho kuwaliha vivija viutulihile siye!’

¹³ “Ija mwene mgunda kamwidika imoja wao, ‘Mbwigangu tegeleza, niye sikubunzile bule. Vino hatuilagane nikulihe sente imoja kwa kusang'hana siku dimoja?’

¹⁴ Sola sente yako uchole, niye ninogelwa kumliha munhu ino iningoneke kukimambukizo kamba vinikulihile gweye.

¹⁵ Vino havinogile bule niye kutenda kija kinilonda kwa sente zangu mwenyego? Hebu gweye kokona migongo kwavija niye nina moyo unogile? ”

¹⁶ Yesu kamambukiza kulonga, “Avo wose weli wa ikimambukizo sambu okuwa wa ichanduso kumwande, na wose weli wa ichanduso sambu okuwa wa ikimambukizo kumwande.”

*Yesu kolonga mwanza wa kadatu mbuli ya ifa yake
(Maluko 10:32-34; Luka 18:31-34)*

¹⁷ Yesu viyakalile kochola Yelusalemu, kainega kumgwazo na wanahina zake longo na wabili, kawalongela,

¹⁸ “Tegelezeni, tochola Yelusalemu, kuko Mwana wa Munhu kogeligwa mmakono ga wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa. Nao omtagusa yafe.

¹⁹ Na omwika mmakono ga Wamhazi, nao omzaha omtowa mbalati na omkoma kwa kumuwamba mumsalaba, lakini siku da kadatu kozilibuka.”

*Kupula kwa mama
(Maluko 10:35-45)*

²⁰ Abaho mwehe wa Zebedayo na wanage wabili kamcholela Yesu, kamfugamila kampula yamtendele kija kiyolonda.

²¹ Yesu kamuuza, “Kolonda choni?”

Kamwidika, “Chonde, nhogolela wanangu wano wabili, imoja yakale mwambu wa mkono wako wa kudila na iyagwe mwambu wa mkono wako wa kumoso muundewa wako.”

²² Yesu kawedika, “Hamkijuwile kinhu kimpula, vino modaha kuking'wela kikasi cha madununzo chonda niking'wele niye?”

Wamwidika, “Todaha.”

²³ Yesu kawalongela, “Kweli moking'wela kikasi changu, lakini nabule udahi wa kusagula nani yakale mwambu wa mkono wangu wa kudila hebu wa kumoso. Hanhu aho wekiligwa wanhu wasaguligwe na Tatangu.”

²⁴ Baho wanahina longo viwahulike avo, wawagevuzikila ng'hani Yakobo na Yohana.

²⁵ Yesu kawakema wose hamoja kawalongela, “Mojuwa kamba wakulu wa wanhu wa mwiisi owalanguliza kwa nguvu, na wakulu wao wana udahi.

²⁶ Lakini haili vivo kumwenu. Munhu yoyose yolonda kuwa munhu mkulu, yawe msang'hanaji wa wose,

²⁷ na munhu yolonda kuwa wa ichanduso, yawe mtumwa wa wose.

28 Kamba vija Mwana wa Munhu, hezile kusang'hanilwa, lakini keza kuwasang'hanila na kuulava ugima wake kwa kuwakombola wanhu wengi.”

Yesu kowahonya wasuwameso wabili

(Maluko 10:46-52; Luka 18:35-43)

29 Yesu na wanahina zake viwakalile osegela kudibuga da Yeliko, lunhu lwa wanhu lumkweleleza.

30 Wanhu wabili wasuwameso wakalile kumgwazo wa inzila, viwahulike Yesu kobita, wasonga kukemelela, “Mwana wa Daudi! Tonele bazi!”

31 Lunhu lwa wanhu luwakomhokela luwalongela wanyamale. Lakini wagendelela kukemelela ng'hani, “Mwana wa Daudi! Tonele bazi!”

32 Yesu kema kawakema kawauza, “Molonda niwatendele choni?”

33 Wamwidika, “Go mkulu, tolonda kulola!”

34 Yesu kawonela bazi kawakwa meso gao, bahaja wadaha kulola, nao wamkweleleza.

21

Yesu kokwingila Yelusalemu kwa ng'henze

(Maluko 11:1-11; Luka 19:28-40; Yohana 12:12-19)

1 Yesu na wanahina zake viwavikile Yelusalemu, wachola Betifage kuna Ulugongo lwa Mizeituni. Baho kawatuma wanahina zake wabili wamulongolele,

2 kawalongela, “Gendeni kuna ikijiji kili kuulongozi wenu, aho momvika kihongwe kafungigwa na mwanage kumgwazo. Wafunguleni mungalile hano.

3 Munhu yoyose yahawauza, mulongeleni, Mndewa kowalonda, nayo kowaleka wachole.”

4 Gano gatendeka ili kiyalongile mtula ndagu wa Imulungu kilawilile,

5 “Dilongele buga da Sayuni, Lola, mndewa wako kokwiza! Muhole na kakwela kihongwe na mwanage kihongwe.”

6 Avo wanahina wachola watenda vivija viyawalongele Yesu watende.

7 Wamgala ija ikihongwe na mwanage, watandika viwalo vao mmigongo mwa waja ivihongwe, na Yesu kakwela uchanha.

8 Lunhu lwa wanhu lwanzanza viwalo vao mnzila kuno wayagwe wabena mibunho na kuyanzanza mnzila ili yabite.

9 Wanhu wakalile kuchugu na kuulongozi wa Yesu wakemelela,

“Yatogoligwe mwana wa Daudi!

Imulungu yamtambikile ija yokwiza kwa twaga da Mndewa!

Imulungu yatogoligwe!”

¹⁰ Yesu viyengile Yelusalemu, wanhu wose wa kudibuga wading’huka na waiuza, “Ino ayo nani?”

¹¹ Lunhu lwa wanhu lwidika, “Ino ayo Yesu, mtula ndagu wa Imulungu kolawa Nazaleti mwiisi ya Galilaya.”

Yesu kokwingila Mng’anda ya Imulungu

(Maluko 11:15-19; Luka 19:45-48; Yohana 2:13-22)

¹² Yesu kengila Mng’anda ya Imulungu, kawawinga wanhu wose wakalile ogula na kuchuuza vinhu. Kazibidula meza za wanhu wakalile ovunja sente na vigoda va wanhu wakalile ochuuza njiwa.

¹³ Kawalongela, “Yandikigwa mna Gamaandiko Gang’alile, ‘Ng’anda yangu yokuwa kae ya kupulila.’ Lakini moitenda mhango ya wabavi!”

¹⁴ Wasuwameso na wanhu mbetembete wamcholela Yesu kuna Ing’anda ya Imulungu, nayo kawahonya.

¹⁵ Wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa wagevuzika viwonile mbuli za unzonza ziyakalile yotenda Yesu na wana viwakalile okemelela Mng’anda ya Imulungu, “Yatogoligwe Mwana wa Daudi!”

¹⁶ Avo wamuuzwa Yesu, “Vino kohulika viwolongwa wana wano?”

Yesu kawedika, “Mhulika, hamugasomile gaja Gamaandiko Gang’alile golonga, ‘Muwafundiza wana na ving’hele kulava nhogolwa inogile.’ ”

¹⁷ Yesu kawaleka na kachola Betania kunze ya buga, kawasa kuko.

Yesu kodiduwila biki

(Maluko 11:12-14; 11:20-24)

¹⁸ Imitootondo, Yesu viyakalile kobwela mna idibuga, kakala na nzala.

¹⁹ Behi na nzila kajona biki da mtini kadicholela, yalole kamba kodaha kupata tunda josome, lakini honile kinhu ila majani gaiyeka. Avo kadilongela, “Sikuulele matunda ng’o!” Bahaja biki dijo dinyala godada.

²⁰ Wanahina zake viwonile avo wakanganya ng’hani, waiuza, “Habali biki dino da mtini dinyala himahima?”

²¹ Yesu kawedika, “Nowalongeleni ukweli kamba mwa-hatogola na kuleka kunyawanyawa, modaha kutenda kamba kija kinitendile kwa biki dino da mtini. Siyo kino kiiyeka, lakini modaha kukilongela kigongo kino, ‘Ng’oka ukayase mbahali,’ na yokuwa vivo.

²² Kamba mwahatogola, mobokela chochose chonda mupule.”

*Mbuli ya udahi wa Yesu
(Maluko 11:27-33; Luka 20:1-8)*

²³ Yesu kengila Mng'anda ya Imulungu, na viyakalile kofundiza, wakulu wa walava nhosa na wavele wamwizila wamuza, “Vino kotenda gano gose kwa udahi wa nani? Nani yakugwelele udahi uno wa kutenda gano?”

²⁴ Yesu kawedika, “Nowauza mbuli imoja munilongele, na niye nowalongeleni kwa udahi wa nani notenda gano.”

²⁵ Nongeleni, vino udahi wa Yohana wa kubatiza ulawa kwahi? Ulawa kwa Imulungu hebu ulawa kwa wanhu?”

Wasonga kuilongela, “Twahalonga ulawa kwa Imulungu, kotuuza, ‘Habali hamumtogle Yohana?’

²⁶ Lakini twahalonga, ‘Ulawa kwa wanhu,’ towadumba wanhu kwavija wose wamtogola Yohana kamba mtula ndagu wa Imulungu.”

²⁷ Avo wamwidika Yesu, “Hatujuwile.”

Abaho Yesu kawalongela, “Na niye siwalongela bule notenda gano kwa udahi wa nani.”

Lusimo lwa wana wabili

²⁸ “Mweye mogesaze? Munhu imoja kakala na wana wabili, kachola kwa ija mwana imkulu kamulongela, ‘Mwanangu, lelo chola ukasang’hane kumgunda wa mizabibu.’

²⁹ Nayo kamwidika, ‘Sichola bule.’ Lakini kumwande kidogo kagimbula na kuchola.

³⁰ Abaho tata ija kachola kwa mwana iyagwe kamulongela mbuli iija. Nayo kamwidika, ‘Ona tata nochola,’ lakini hacholile bule.

³¹ Avo nani mna iwana waja wabili yatendile kija kiyalondile tatao?”

Wamwidika, “Ija mwana imkulu.”

Avo Yesu kawalongela, “Nowalongeleni wabokela kodi na wagoni owalongolela kwingila mna Undewa wa Imulungu.

³² Kwavija Yohana Mbatizaji keza kuwalagusila nzila ingile, na mweye hamumtogle lakini wabokela kodi na wagoni wamtogola. Vivija na mweye vimonile avo, hamulekile nzambi zenu na kumtoglela.”

*Lusimo lwa walimaji mumgunda wa mizabibu
(Maluko 12:1-12; Luka 20:9-19)*

³³ Yesu kalonga, “Tegelezeni lusimo luyagwe, kukala na munhu imoja mwene mgunda kahanda mizabibu mumgunda wake, kazungulusila lwigo, kahimba hanhu ha kukamila zabibu, kazenga lingo na kawakodisha walimaji. Abaho kafunga mwanza kachola isi ya kutali.

34 Msimu wa kubawa zabibu viuvikile, kawatuma wasang'hanaji zake kwa waja walimaji wamgalile zabibu kulawa mumgunda wake.

35 Walimaji waja wawagoga wasang'hanaji awo, imoja wamtowa, iyagwe wamkoma, na iyagwe wamtowa mabwe.

36 Kawatuma kabili wasang'hanaji wayagwe, wengi kubanza waja wa ichanduso, walimaji awo wawatendela vivija.

37 Kukimambukizo kamtuma mwanage, kalonga, 'Ino omtegeleza kwavija mwanangu.'

38 Lakini walimaji viwamonile mwanage, wailongela, 'Ino ayo muhazi lekeni tumkome na tusole uhazi wake!'

39 Avo wamgoga na wamwasa kunze ya umgunda na wamkoma."

40 Yesu kawauza, "Vino munhu mwene mgunda yaheza kowatenda choni waja walimaji?"

41 Wamwidika, "Kowakoma walimaji wose wehile na kowakodisha wanhu wayagwe mgunda awo, nao omgolela zabibu mumsimu wa kubawa zabibu."

42 Yesu kawalongela, "Hamusomile mna Gamaandiko Gang'alile,

'Dibwe wadilemile wazengaji, sambi digalamuka dibwe kulu kubanza gose. Mbuli ino itendigwa na Mndewa nayo yotukanganya.' "

43 Yesu kengeza kulonga, "Avo nowalongeleni ukweli, Undewa wa Imulungu obokigwa kumwenu na ogweleligwa wanhu olela matunda ganogile.

44 Munhu yoyose yonda yaikwale mdibwe ajo kobeneka beneka na munhu donda dimulagalile domuhonda tipitipi."

45 Wakulu wa walava nhosa na Mafalisayo viwahulike simo azo wajuwa kamba kakala kowalonga hewo.

46 Avo wazahila nzila ya kumgogela, lakini waludumba lunhu lwa wanhu, kwavija wamtogola Yesu kakala mtula ndagu wa Imulungu.

22

Lusimo lwa zengele (Luka 14:15-24)

1 Yesu kalonga nao kabili kwa simo, kawalongela,

2 "Undewa wa kuulanga uigala na kija kilawilile kwa mndewa yamtandile mwanage wa kimbigalo zengele.

3 Kawatuma wasang'hanaji zake wawalongele waja wagonekigwe weze kuna idizengele, lakini waja wagonekigwe walema kwiza.

⁴ Avo kawatuma wasang'hanaji wayagwe kawalongela, 'Walongeleni vino waja wagonekigwe kuna idizengele, zenengele jangu niditanda, nyhinja ng'ombe wanonile, kila kinhu nimala kukitanda goya. Izeni kuna idizengele!'

⁵ Lakini waja wagonekigwe hawatongile bule, kila munhu kachola kuna isang'hano yake, imoja kumgunda wake, na iyagwe kuna ibiyashala yake.

⁶ Wayagwe wawagoga wasang'hanaji zake, wawatowa na kuwakoma.

⁷ Mndewa kagevuzika ng'hani, avo kawatuma wakalizi zake wakawakome waja wawakomile wasang'hanaji zake na wadisome moto buga jao.

⁸ Abaho kawakema wasang'hanaji zake na kawalongela, 'Zengele jangu nimala kuditanda, lakini wanhu wagonekigwe kuna idizengele hawafaya kugonekigwa.'

⁹ Avo choleni kuna izinzila na munhu yoyose yonda mume mungoneke yeze kudizengele.

¹⁰ Avo wasang'hanaji wachola mna izinzila na wawagala wanhu wose wawavikile, wanogile na wehile, avo gati da zengele dimema wanhu."

¹¹ "Mndewa viyengile kuwalola wageni zake, kamona munhu imoja havalile kiwalo cha zengele.

¹² Kamuza, 'Mbwigangu, kwingilaze muno kuno kwabule kiwalo cha zengele?' Lakini munhu ayo hamwidike bule.

¹³ Abaho mndewa kawalongela wasang'hanaji, 'Mfungeni magulu na makono, mumwase kunze kudiziza ako kolila na kudafuna meno.' "

¹⁴ Yesu kamambukiza kwa kulonga, "Wagonekigwe wengi, lakini wasaguligwe wadodo."

Mbuli ya kuliha kodi

(Maluko 12:13-17; Luka 20:20-26)

¹⁵ Mafalisayo walawanya wamkalila kiseto Yesu wamgoge kwa mbuli zake.

¹⁶ Wawatuma wanahina zao hamoja na wanhu wayagwe mna ikibumbila cha Helode. Walonga, "Mfundiza, tokujuwa gweye kwa munhu ulonga ukweli na kofundiza nzila za Imulungu mna ikweli. Humdumba munhu yoyose, kwavija hutonga ukulu wa munhu.

¹⁷ Tulongele, gweye kokonaze? Vino vinoga kuliha kodi kwa Mndewa wa Lumi hebu havinogile bule?"

¹⁸ Lakini Yesu kagajuwa magesa gao gehile, kawalongela, "Mweye mwa watapitapi, habali monigeza?"

¹⁹ Ndagusileni isente imulihilaga kodi!"

Nao wamgalila isente.

20 Nayo kawauza, “Vino kihanga kino cha nani? Na twaga dino da nani?”

21 Nao wamwidika, “Va Mndewa wa Lumi.”

Abaho Yesu kawalongela, “Mgweleleni Mndewa wa Lumi vili va Mndewa wa Lumi, na mgweleleni Imulungu vili va Imulungu.”

22 Viwahulike avo, wakanganya, wamuleka wasegela.

Mbuli ya kuzilibuka kwa wafile

(Maluko 12:18-27; Luka 20:27-40)

23 Siku didija Masadukayo wayagwe wanhu onga kudu kuzilibuka wamcholela Yesu.

24 Walonga, “Mfundiza, Musa katulongela mbigalo yahafa yang’hali hanalela wana, ndugu yake kolondigwa yamsole mgane ayo, ili yalele nayo wana mbuli ya ndugu yake.

25 Hano kumwetu kukala na ndugu saba. Ija imkulu kasola mwehe na kafa halekile wana, na mdodo wake kamuhala mgane ayo.

26 Kinhu kikija kimulawilila mwana wa kabili, wa kadatu mbaka wose saba.

27 Ako kumwande, mtwanzi ija nayo kafa.

28 Mna isiku ya kuzilibuka wanhu wafile, mtwanzi ayo kokuwa wa nani? Kwavija wose saba wakala wamsolile.”

29 Yesu kawedika, “Mweye mopotela! Kwavija hamugajuwile Maandiko Gang’alile hebu udahi wa Imulungu.

30 Kwavija mna isiku ya kuzilibuka wanhu wafile, wanhu hawasola wala hawasoligwa okuwa kamba wasenga wa kulunga.

31 Lakini kwa mbuli ya kuzilibuka kwa wanhu, hamusomile kija kiyawalongele Imulungu? Kalonga,

32 ‘Niye na Imulungu wa Abulahamu, Imulungu wa Isaka, Imulungu wa Yakobo.’ Heyo heli Imulungu wa wanhu wafile, ila Imulungu wa wanhu wagima.”

33 Lunhu lwa wanhu viluhulike avo, lukanganya kwa mafundizo gake.

Lagizo kulu

(Maluko 12:28-34; Luka 10:25-28)

34 Mafalisayo viwahulike kamba Yesu kawatenda Masadukayo wanyamale tuluu, waiting’hana hamoja,

35 na imoja wao, kakala munhu yagajuwile goya Malagizo ga Musa, kamgeza Yesu kwa kumuza,

36 “Mfundiza, mna Gamalagizo lagizo gani dili kulu?”

37 Yesu kamwidika, “ ‘Mnogele Mndewa Imulungu wako kwa moyo wako wose, kwa loho yako yose na kwa nzelele zako zose.’

38 Dino ijo lagizo dili kulu na da ichanduso.

39 Da kabili doigala na dino, 'Mnogele miyago kamba viuinogela mwenyego.'

40 Malagizo gose ga Musa na mafundizo ga watula ndagu wa Imulungu gema mna gamalagizo gano mabili."

Mbuli ya Kilisito Mkombola

(Maluko 12:35-37; Luka 20:41-44)

41 Mafalisayo viwaiting'hane hamoja, Yesu kawauza,

42 "Vino mweye mogesa choni kwa mbuli ya Kilisito? Mwanage nani?"

Wamwidika, "Mwanage Daudi."

43 Yesu kawauza, "Habali Loho Yang'alile kamulongoza Daudi yamkeme, 'Mndewa'? Kwavija kalonga,

44 'Mndewa Imulungu kamulongela Mndewa wangu, Kala hano mwambu wa mkono wangu wa kudila, mbaka niweke hasi mmagulu gako wanhu wakwihile.'

45 Kamba Daudi komkema 'Mndewa', yokuwaze Kilisito yawe mwanage Daudi?"

46 Kuduhu munhu yamwidike, kulawa siku dijo na kugendelela kuduhu munhu yagezile kumuza Yesu mbuli yoyose.

23

Yesu kowazuma wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo

(Maluko 12:38-39; Luka 11:43, 46; 20:45-46)

1 Abaho Yesu kalulongela ulunhu na wanahina zake,

2 kawalongela, "Wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo wana udahi wa kufambula Malagizo ga Musa.

3 Avo gogeni na mtende gaja gose gonda wawalongeleni, lakini sikumutende gaja gowotenda hewo, kwavija hawatenda gaja gowopetela wanhu.

4 Owadikwa wanhu mgamaega mBASHA ng'hulu na kuno hewo wenyego hawalonda kugolosa makono kuwataza kupapa.

5 Gose gowotenda, otenda ili wakoneke na wanhu. Kwavija ovala vikumbi vandikigwe Maandiko Gang'alile mna ivihanga vao na ofunga mna gamakono gao, na ovala viwalo vili na vinhu vitali oneke kamba wailava kwa Imulungu.

6 Onogezwa kukala hanhu hanogile mna izinyimwilyimwili na kukala mna ivigoda va haulongozi mna izing'anda za kumpula Imulungu.

7 Onogezwa kulamusigwa na wanhu mna gamagulilo na kukemigwa na wanhu, 'Mfundiza'.

8 Lakini mweye sikumukemigwe 'Mfundiza'. Kwavija mweye mwa wanhu wa lubuga lumoja na Mfundiza wenu imoja.

⁹ Sikumumkeme munhu yoyose hano mwiisi, 'Tata', kwavija munayo Tata imoja yeli kuulanga.

¹⁰ Vivija sikumukemigwe, 'Vilongozi', kwavija munayo kilongozi imoja, nayo ayo Kilisito Mkombola

¹¹ Yeli mkulu hagati yenu yawe msang'hanaji wenu.

¹² Munhu yoyose yoitenda mwenyego mkulu kotendigwa mdodo, na munhu yoyose yoitenda mwenyego mdodo kotendigwa mkulu.

Yesu koukomhokela utapitapi wao

(Maluko 12:40; Luka 11:39-42, 44, 52; 20:47)

¹³ "Mogaya mweye wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo, mweye mwa watapitapi! Mohinda mulango wa Undewa wa kuulanga mgameso ga wanhu, kuno mweye wenyego hamwingila, wala hamulonda kuwatogolela waja olonda kwingila wengile!

¹⁴ Mogaya mweye wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo, mweye mwa watapitapi! Mosola vinhu vili mzikae za wagane, abaho moitenda munoga kwa kulonga mbuli nyingi mwahampula Imulungu! Mbuli ya gano nhaguso yenu yokuwa ng'hulu ng'hani.

¹⁵ "Mogaya mweye wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo, mweye mwa watapitapi! Moloka bahali na kuchola mziisi ili mumpate munhu wa kutogola kamba vimutogola mweye, na mwahampata momtenda yehe miyanza mibili kubanza mweye kwa kwiingila jehanamu!

¹⁶ "Mogaya mweye vilongozi hamulola! 'Mofundiza munhu yahaiduwila kwa Ng'anda ya Imulungu siyo mbuli. Lakini yahaiduwila kwa zahabu ili Mng'anda ya Imulungu, koifunga mwenyego.'

¹⁷ Mweye hamulola na wabozi! Kilihi kili kikulu, zahabu hebu Ng'anda ya Imulungu iitenda zahabu ing'ale?

¹⁸ Vivija mweye mofundiza, 'Munhu yahaiduwila kwa upango wa kulavila nhosa siyo mbuli, lakini yahaiduwila kwa nhosa ili muupango, koifunga mwenyego.'

¹⁹ Mweye hamulola! Kilihi kili kikulu, inhosa hebu upango wa kulavila nhosa uitenda inhosa ing'ale?

²⁰ Avo munhu yahaiduwila kwa upango wa kulavila nhosa, koiduwila kwa upango wa kulavila nhosa hamoja na nhosa yose ili uchanha yake,

²¹ na ija yoiduwila kwa Ng'anda ya Imulungu, kaiduwila kwa Ng'anda ayo ya Imulungu na kwa Imulungu yokala mumo.

²² Yoyose yoiduwila kwa ulanga, koiduwila kwa kigoda cha undewa cha Imulungu na kwa ayo yokikalila.

23 “Mogaya mweye wafundiza Malagizo na Mafalisayo, mweye mwa watapitapi! Momgwaa Imulungu fungu da longo da majani gonung'hila goya, binzali na kalafuu, lakini moleka kugagoga mafundizo makulu Gamalagizo, kamba vija haki, bazi na kutamanila. Molondigwa kugatenda gano na sikumugaleke gaja gayagwe.

24 Mweye vilongozi hamulola! Molava ng'honzi mgamazi lakini momeza ngamiya!

25 “Mogaya mweye wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo, mweye mwa watapitapi! Mosunha kikasi na sahani kwa kunze, lakini moleka mgati mmema vinhu vimpatile kwa kuboka na ugila.

26 Gweye Mfalisayo hulola! Tanhu sunha mgati ya kikasi na kunze kokuwa kuzelu.

27 “Mogaya mweye wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo, mweye mwa watapitapi! Muigala na vikuta va mapanga vibakigwe langi nzelu, kwa kunze gokoneka ganoga, lakini mgati gamema mizege ya wanhu wafile na kila kinhu kihile.

28 Vivija na mweye kwa kunze mokoneka kamba wanhu munogile, lakini mgati mmwenu mmema utapitapi na nzambi.”

*Yesu kolagula nhaguso yao
(Luka 11:47-51)*

29 “Mogaya mweye wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo, mweye mwa watapitapi! Mozengela vikuta va mapanga ga watula ndagu wa Imulungu na kugahamba mapanga ga wanhu wanogile.

30 Mweye molonga maza tukalile mna ikipindi cha wahenga zetu, sambituilumbe nao kuwakoma watula ndagu wa Imulungu.

31 Avo moilagusa wenyego kamba mwa wazukulu wa hewo wawakomile watula ndagu wa Imulungu.

32 Avo mambukizeni kija wakisongile wahenga zenu.

33 Mweye mizoka na wana wa mizoka! Modahaze kuikimbila nhaguso ya jehanamu?

34 Avo nowagalila watula ndagu wa Imulungu na wanhu weli na nzeweze, na wafundiza. Wayagwe mowakoma, wayagwe mowawamba na wayagwe mowatowa mbalati mna zing'anda za kumpula Imulungu na kuwawinga kulawa buga dino wachole buga diyagwe.

35 Avo damu yose ya wanhu wanogile itike mwiisi yodaigwa kumwenu, kusongela damu ya Habili ija yakalile

yanogile, mbaka damu ya Zakalia mwana wa Balakia yu-mumkomile hagati ya Ng'anda ya Imulungu na upango wa kulavila nhosa.

³⁶ Nowalongeleni ukweli, nhaguso ya ukomaji wose uno yokuwa mna iwanhu wa lukolo luno!

*Yesu kowanogela wanhu wa Yelusalemu
(Luka 13:34-35)*

³⁷ “Gweye Yelusalemu, Gweye Yelusalemu! Kowakoma watula ndagu wa Imulungu na kuwatowa kwa mabwe waja Imulungu yawatumile kumwako! Miyanza mingapi nilonda kuwahagata wanago kwa makono gangu, kamba vija nguku viyovihagata vinziya vake mna gamabawa gake, lakini hulondile bule.

³⁸ Avo Ng'anda yako ya Imulungu ilekigwa ukiwa.

³⁹ Nowalongeleni, honda mumbone kabili mbaka vonda mulonge, ‘Imulungu yamtambikile ija yokwiza kwa twaga da Mndewa.’ ”

24

Yesu kolonga mbuli ya kubanangika kwa Ng'anda ya Imulungu

(Maluko 13:1-2; Luka 21:5-6)

¹ Yesu viyakalile kolawa Mng'anda ya Imulungu, wanahina zake wamcholela, wamulagusile ng'anda zili behi na Ng'anda ya Imulungu.

² Yesu kawauza, “Mogona gano gose? Nowalongela ukweli, haduhu dibwe donda dilekigwe uchanha ya diyagwe, kila dibwe dokwasigwa hasi.”

*Kugaya na kudununzika
(Maluko 13:3-13; Luka 21:7-19)*

³ Yesu viyakalile kuna Ulugongo lwa Mizeituni, wanahina zake weli waiyeka wamgendela, wamuuza, “Tulongele, yolawilila lini? Na choni chondakitendeke kulagusa kwiza kwako na kimambukizo cha isi?”

⁴ Yesu kawedika, “Muiteganye, munhu yoyose sikuyawavizile.

⁵ Kwavija wanhu wengi okwiza kwa twaga jangu na kulonga, ‘Niye ayo Kilisito!’ Nao owavizila wanhu wengi.

⁶ Mohulika ng'hondo na mbuli zake, lakini sikumudumbe, kwavija gano gose golondigwa galawilile, ila kimambukizo king'hali kuvika.

⁷ Isi yoitowa na isi iyagwe, undewa oitowa na undewa uyagwe. Kila hanhu hokuwa na lufilili lwa nzala na mitigisiko mikulu ya isi.

⁸ Gano gose kamba mwanduso wa usungu wa kulela mwana.

9 “Abaho mogogigwa, modununzigwa na kukomigwa. Wanhu wa isi zose owehila mbuli ya niye.

10 Kipindi acho wanhu wengi oleka kutamanila kwao, oi-hinduka na oihila,

11 na watula ndagu wengi wa uvizi olawilila na kuwavizila wanhu wengi.

12 Mbuli ya kongezeka kwa gehile, unogelwa wa wanhu wengi ohunguka,

13 lakini munhu yonda yafunge umoyo mbaka kukimambukizo kokomboligwa.

14 Na kimambukizo king'hali hakinavika, Mbuli Inogile ya Undewa yopetigwa kwa wanhu wa kabila zose iwe usindila kwa isi zose.

Magayo makulu

(Maluko 13:14-23; Luka 21:20-24)

15 “Muhachona, ‘Kinhu kinyolodoke kigala Ubananzi’ ki-longigwe na mtula ndagu wa Imulungu Danieli, kima Mng'anda ya Imulungu. Ija yosoma yajuwe.

16 Abaho wanhu weli mwiisi ya Yudea wakimbilile kuna ikigongo.”

17 Munhu yeli mkiswili cha ng'anda yake, sikuyahumuluke hasi mna ing'anda yake kusola kinhu.

18 Yeli kumgunda sikuyabwele ukae kusola kiwalo chake.

19 Ogaya watwanzi wali na zinda na waja okong'heza mna izisiku azo.

20 Mpuleni Imulungu ili sikumukimbile mumsimu wa kihuhwe hebu mna isiku ya Kubwihila!

21 Kwavija siku ayo kokuwa na magayo makulu, haganalawila toka kulumbigwa kwa isi mbaka sambu na honda galawilile kabili.

22 Imulungu kazihunguza siku azo, maza hazihunguze sambu yahone munhu yoyose. Lakini mbuli ya wanhu zake yawasagule, Imulungu kozihunguza siku azo.

23 “Avo, munhu yoyose yahawalongela, ‘Amweye, Kilisito Mkombola kahano!’ hebu ‘Ka ako!’ sikumutogole.

24 Kwavija olawilila makilisito na watula ndagu wa uvizi, otenda unzonza na vilaguso ili yahadahika wawavizile hata waja wasaguligwe na Imulungu.

25 Tegelezeni! Niwalongela mbuli zino kipindi king'hali hakinavika.”

26 “Avo munhu yoyose yahawalongela, ‘Loleni, kakuja kuluwala!’ sikumuchole, hebu yahalonga, ‘Loleni, kaifisa hano!’ sikumutogole.

27 Kamba vija lumwesa lumwemwesa ulanga wose kulawa kudilawila zuwa mbaka kudihongela vivo vonda yoneke Mwana wa Munhu yaheza.”

28 “Kokose kuli na mzoga, baho hoiting'hana mhungu.”

*Kwiza kwa Mwana wa Munhu
(Maluko 13:24-27; Luka 21:25-28)*

29 “Gahamala magayo ga siku azo, zuwa dokuwa ziza, mbalamwezi honda imwemwese bule, nhondo zolagala kulawa kuulanga, na vinhu vili kuulanga votigisika.

30 Abaho kilaguso cha Mwana wa Munhu cholawilila kuulanga, wanhu wa mwiisi yose olila vonda wamone Mwana wa Munhu kokwiza mna gamawingu ga kuulanga kwa nguvu na ukulu.

31 Mhalati yotoigwa, na kowatuma wasenga zake wa kuulanga mna izibanzi nne za mwiisi, nao oweka hamoja wanhu zake yawasagule kulawa mwambu uno wa isi na uyagwe.

*Fundizo da biki da mtini
(Maluko 13:28-31; Luka 21:29-33)*

32 “Ifunzeni kubitila biki da mtini, matambi gake gahasonga kuzuka na kwika majani, mujuwe kamba vuli da mmabehi.

33 Vivija, mwahazona mbuli azo, mojuwa kamba kammabehi kwiza.

34 Nowalongeleni ukweli, wanhu wa lukolo luno hawafa wose mbaka gano gose galawilile.

35 Ulanga na isi vobita, lakini mbuli zangu hondazibite ng'o.

*Kuduhu yaijuwile siku hebu saa
(Maluko 13:32-37; Luka 17:26-30, 34-36)*

36 “Kuduhu yaijuwile siku hebu saa ya kwiza, siyo wasenga wa kuulanga wala Mwana,* lakini Tata yaiyeka ayo yaijuwile.

37 Kwiza kwa Mwana wa Munhu kuigala na kija kilawilile kipindi cha Nuhu.

38 Kwavija kipindi kija ing'hali hainatowa mvula ng'hulu wanhu waja na kung'wa, wanhu wasola na kusoligwa, mbaka mna isiku ija Nuhu viyengile mna idisafina.

39 Lakini wanhu hawajuwile chondakilawilile mbaka mvula ng'hulu viitowile na kuwafagila wose. Vivo vonda iwe kipindi Mwana wa Munhu yaheza.

40 Kipindi acho wanhu wabili okuwa kumgunda, imoja kosoligwa na iyagwe kolekigwa.

41 Watwanzi wabili okuwa oduga, imoja kosoligwa na iyagwe kolekigwa.

* 24:36 Wala Mwana yamduhu mna ivitabu vose va kigiliki

42 “Avo muiteganye, kwavija hamuijuwile siku ya kwiza Mndewa wenu.

43 Lakini mujuwe vino, maza mwene ng'anda yahaijuwile siku ya kwiza mbavi, yahakalile meso na sambu yamuleke mbavi yaitule ng'anda yake.

44 Avo, muitande siku zose, kwavija Mwana wa Munhu kokwiza mna isaa hamuigesile bule.

*Msang'hanaji yotamaniligwa na hatamaniligwa
(Luka 12:41-48)*

45 “Nani yeli msang'hanaji yotamaniligwa na yeli na nzeweze? Ayo ija mkulu wake kamwika yawalolese goya wasang'hanaji wayagwe na kowagwaa ndiya mna isaa ingile.

46 Kamweda msang'hanaji ija kamba mkulu wake yahabwela komvika kosang'hana vivo!

47 Nowalongela ukweli, mkulu wake komwika msang'hanaji ayo yawe mulolesaji wa vinhu vake vose.

48 Lakini yahawa msang'hanaji hatamaniligwa, koilongela mwenyego, ‘Mkulu wangu kokawa kubwela,’

49 na kosonga kuwatowa wasang'hanaji wayage na kuja na kung'wa hamoja na walevi.

50 Abaho mkulu wake kobwela mna isiku msang'hanaji ija haigesile na mna isaa haijuwile bule.

51 Mkulu ayo komtowa ng'hani na kumwika hamoja na watapitapi. Baho kolila na kudafuna meno.”

25

Lusimo lwa wali longo

1 “Undewa wa kuulanga oigala na kija kilawilile kwa wali longo wasolile taa zao na kuchola kumbokela munhu yosola.

2 Wali watano wakala wabozi na watano wakala wabala.

3 Waja iwabozi wasola taa zao, lakini hawasolile ngama yoyose ya mavuta.

4 Waja iwabala wasola nyhupa zimemile za mavuta hamoja na taa zao.

5 Munhu yosola viyakawile kwiza, wali wose wasonga kukukila na wawasa.

6 “Kilo kikulu, kulawilila nyangi, ‘Msola mwehe kavika! Laweni mukambokele!’

7 Wali wose walamuka wazitanda taa zao.

8 Waja iwabozi wawalongela waja iwabala, ‘Mthunguzile mavuta genu kidogo kwavija taa zetu zolonda kufa.’

9 Lakini waja iwabala wawedika, ‘Bule, twabule mavuta gakatwenela siye na mweye. Vinoga muchole mkagule genu.’

10 Avo waja iwabozi wachola kugula mavuta, viwakalile ochola, munhu yosola kavika. Waja watano waitandile wengila nayo mna ing'anda ya dizengele, lwivi luhindigwa.

11 “Kumwande kidogo waja iwali wabozi wavika, wasonga kukemelela, ‘Go mkulu, go mkulu! Tuvugulile!’

12 Ayo yosola kawedika, ‘Bule! Niye siwajuwile bule mw-eye.’”

13 Yesu kamambukiza kwa kulonga, “Muiteganye, kwavija hamuijuwile siku hebu saa.

Lusimo lwa wasang'hanaji wadatu

(Luka 19:11-27)

14 “Vivija Undewa wa kuulanga uigala na kija kilawilile kwa munhu imoja yafungile mwanza, kawakema wasang'hanaji zake kaweka walole goya vinhu vake.

15 Kila imoja kamgwaa kamba viyadahile, imoja kamgwaa mifuko mitano ya sente, iyagwe kamgwaa mifuko mibili ya sente, na iyagwe kamgwaa mfuko umoja wa sente. Abaho kachola mwanza wake.

16 Msang'hanaji yagweleligwe mifuko mitano ya sente kachola kazisang'hanila zisente kapata mifuko mitano iyagwe ya sente.

17 Vivija msang'hanaji yagweleligwe mifuko mibili ya sente kazisang'hanila na kupata mifuko mibili iyagwe ya sente.

18 Lakini msang'hanaji yagweleligwe mfuko umoja wa sente, kachola kauhimbila mfuko wa sente wa mkulu wake.

19 “Vizibitile siku nyingi mkulu wao awo iwasang'hanaji kabwela kapeta zisente hamoja nao.

20 Msang'hanaji yagweleligwe mifuko mitano ya sente keza kagala mifuko mitano iyagwe ya sente, kalonga, ‘Go mkulu, kunigwaa mifuko mitano ya sente, lola mhata mifuko mitano iyagwe.’

21 Mkulu wake kalonga, ‘Kutenda goya, msang'hanaji unogile na utamaniligwa! Kwavija kotamaniligwa kwa kulolesa vinhu vidodo, avo nokwika ulolese vinhu vingi. Wize udeng'helele hamoja na niye!’

22 “Abaho msang'hanaji ija yagweleligwe mifuko mibili ya sente keza kalonga, ‘Go mkulu, kunigwaa mifuko mibili ya sente, lola mhata mifuko mibili iyagwe.’

23 Mkulu wake kalonga, ‘Kutenda goya, msang'hanaji unogile na utamaniligwa! Kwavija kotamaniligwa kwa kulolesa vinhu vidodo, avo nokwika ulolese vinhu vingi. Wize udeng'helele hamoja na niye!’

24 “Abaho msang'hanaji ija yabokele mfuko umoja wa sente keza, kalonga, ‘Go mkulu, nikujuwa gweye kuna gahigahi,

kosenga hanhu huhahandile, kokwika hamoja indiya hanhu huhamizile mbeyu.

²⁵ Avo nidumba, nyhola niuhimbila mfuko wako wa sente. Lola, uno awo mfuko wako wa sente.'

²⁶ "Mkulu wake kamwidika, 'Gweye kwa msang'hanaji wihile na mnyeke! Ona, kuuwa nosenga hanhu sihandile na kwika hamoja hanhu sihamizile mbeyu.

²⁷ Wahawikile mfuko wangu wa sente kwa iwanhu okwika sente, ili vonda mbwele na niye nyambulile faida.

²⁸ Sambu baha, mbokeni umfuko wa sente mungwee ayo yeli na mifuko longo ya sente.

²⁹ Kwavija munhu yoyose yeli na kinhu kokongezelwa, lakini ija yelibule kinhu, kobokigwa hata kija kidodo kiyelinacho.

³⁰ Na msang'hanaji ino yehile mwaseni kunze kudiziza, ako kolila na kudafuna meno.'

Nhaguso ya kimambukizo

³¹ "Mwana wa Munhu yeli Mndewa vonda yeze muukulu wake, hamoja na wasenga zake wa kuulanga, kokala mkigoda chake cha undewa.

³² Wanhu wose mwiisi oiting'hana haulongozi wake, nayo kowabagula kamba msusilaji viyowabagula ng'hondolo na mbuzi.

³³ Nayo koweka wanhu watendile goyolonda Imulungu mwambu wa mkono wake wa kudila na wanhu watendile gehile mwambu wa kumoso.

³⁴ Abaho Mndewa kowalongela waja wakalile mwambu wa mkono wake wa kudila, 'Izoni mweye munogeligwe na Tatangu! Bokeleni uhazi wenu, undewa umutandiligwe tangu kulumbigwa kwa isi.

³⁵ Ng'hala na nzala mweye mungwaa ndiya, ng'hala na ng'hilu mweye mungwaa mazi, ng'hala mgeni mweye mumbokela mzing'anda zenu.

³⁶ Ng'hala mwazi mweye mumvaza, ng'hala mtamu mweye mwiza kundola, ng'hala ngodekigwe mkifungo mweye mwiza kundola.'

³⁷ "Wanhu watendile goyolonda Imulungu omwidika, 'Mndewa, kipindi gani tukona kuna nzala na tukugwaa ndiya, hebu kuna ng'hilu na tukugwaa mazi?

³⁸ Kipindi gani viukalile mgeni na tukubokela mzing'anda zetu, hebu viukalile mwazi na siye tukuvaza?

³⁹ Kipindi gani tukona mtamu hebu kugodekigwa mkifungo, twiza kukulola?'

⁴⁰ Mndewa kokwidika, 'Nowalongela fulu ipile, chochose kimumtendele imoja wa ndugu zangu awo weli wadodo, munhendela niye!'

41 “Abaho kowalongela waja weli mwambu wa kumoso, ‘Segeleni kumwangu, mweye muduwiligwe! Muchole kuna umoto haufaga, uyekiligwe Mwenembago na wasenga zake!

42 Ng’hala na nzala mweye hamungwelele ndiya, ng’hala na ng’hilu mweye hamungwelele mazi,

43 ng’hala mgeni mweye hamumbokele bule mzing’anda zenu, ng’hala mwazi mweye hamnivazile bule, ng’hala mtamu na mkifungo mweye hamwizile kundola.’

44 “Abaho omwidika, ‘Mndewa, kipindi gani tukona kuna nzala hebu ng’hilu hebu kwa mgeni hebu kwa mwazi hebu kwa mtamu hebu mkifungo na siye hatukutazile bule?’

45 Mndewa kokwidika, ‘Nowalongela fulu ipile, chochose hamumtendele imoja wa wanhu awo iwadodo, hamunhendele niye.’

46 Wano ogaligwa mmagazo ga milele, lakini waja wataendile goyolonda Imulungu ogenda muugima wa milele.”

26

Kiseto cha kumkoma Yesu

(Maluko 14:1-2; Luka 22:1-2; Yohana 11:45-53)

1 Yesu viyamambukize kuwafundiza mbuli zino zose, kawalongela wanahina zake,

2 “Kamba vimujuwile zahabita siku mbili kokuwa na nyimwilinyimwili ya Pasaka, abaho Mwana wa Munhu kogogigwa ili yawambigwe mumsalaba.”

3 Abaho wakulu wa walava nhosa na wavele waiting’hana hamoja mna uluhelengo lwa Mkulu wa walava nhosa, yakemigwe Kayafa.

4 Na wakala kiseto wamgoge Yesu kinyelegezi abaho wamkome.

5 Walonga, “Lakini sikututende avo kipindi cha nyimwilinyimwili ya Pasaka, buleavo wanhu oding’huka.”

Yesu kobakigwa mavuta ako Betania

(Maluko 14:3-9; Yohana 12:1-8)

6 Yesu kakala Betania mng’anda ya Simoni, munhu yakalile na utamu wa dikulu.

7 Yesu viyakalile koja, mtwanzi imoja kamcholela na nyhupa ya alabasita* imemile mavuta gonung’hila goya ga bei ng’hulu, kamgidila Yesu mdipala.

8 Wanahina viwonile avo wagevuzika. Wauza, “Unanzi gani uno?”

9 “Mavuta gano gahauzigwe kwa bei ng’hulu na zisente wahagweleligwe wakiwa!”

* 26:7 Alabasita ni dibwe da bei ng’hulu

10 Yesu kajuwa kiwakalile onlonga, avo kawalongela, “Habali momgaza mtwanzi ino? Niye kanitendela mbuli inogile.

11 Wanhu wakiwa mokala nao siku zose, lakini honda mukale na niye siku zose.

12 Viyakalile yonigidila mavuta mulukuli lwangu, kalutanda lukuli lwangu kwa kuzikigwa.

13 Avo nowalongeleni ukweli, kokose konda ipetigwe Mbuli Inogile mwiisi, kino kiyatendile mtwanzi ino cholongigwa, avo wanhu omkumbuka.”

Yuda kotogola kumhinduka Yesu

(Maluko 14:10-11; Luka 22:3-6)

14 Abaho imoja wa wanahina longo na wabili yakemigwe Yuda Isikaliote kachola kwa wakulu wa walava nhosa.

15 Kawauza, “Monigwaa sente ngapi nahamuhinduka Yesu kumwenu?” Avo wampetela sente malongo madatu wangwaa.

16 Kusongela aho Yuda kazahila nzila ya kumwika Yesu mmakono gao.

Yesu koja ndiya ya Pasaka na wanahina zake

(Maluko 14:12-21; Luka 22:7-13, 21-23; Yohana 13:21-30)

17 Mna isiku ya ichanduso ya Nyimwilinyimwili ya Magate hagageligwe Usasu, wanahina wamcholela Yesu wamuuzwa, “Kolonda tukutandile kwahi indiya ya Pasaka?”

18 Yesu kawalongela, “Choleni kunadibuga kwa munhu imoja, na mumulongele, ‘Mfundiza kolonga, saa yangu ivika, niye na wanahina zangu todeng’helela Pasaka mng’anda yako.’”

19 Wanahina watenda kamba Yesu viyawalongele, waitanda ndiya ya Pasaka.

20 Viivikile ichungulo, Yesu na wanahina zake longo na wabili wakala hasi waje.

21 Viwakalile oja Yesu kawalongela, “Nowalongela ukweli, imoja wenu konihinduka.”

22 Wanahina zake wanyawanyawa, wasonga kumuuzwa, imoja imoja, “Mndewa, kolonga niye?”

23 Yesu kawedika, “Ija yozanhika tonge mbakuli hamoja na niye ayo yonda yanhinduke.

24 Mwana wa Munhu kofa kamba Maandiko Gang'alile vigolonga, lakini kogaya munhu ija yomuhinduka Mwana wa Munhu! Yahanogile ng'hani kamba munhu ayo sambiyavumbuke.”

25 Yuda, ayo yonda yamuhinduke Yesu, kamuuzwa, “Mfundiza! Vino kolonga niye?”

Yesu kamwidika, “Ona, iyo gweye kamba viulongile.”

*Ndiya ya Mndewa**(Maluko 14:22-26; Luka 22:14-20; 1 Wakolinto 11:23-25)*

²⁶ Viwakalile oja, Yesu kasola gate, kamgwaa nhogolwa Imulungu, abaho kadibanzula, kawagwaa wanahina zake, kalonga, “Soleni muje, uno ulo lukuli lwangu.”

²⁷ Abaho kasola kikasi cha divai, kamgwaa nhogolwa Imulungu, kawagwaa wanahina zake, kalonga, “Mose ing'wileni kikasi kino.

²⁸ Ino ayo damu yangu ya lagano, ikwitika mbuli ya wengi ili nzambi zao zigeligwe kumgongo.

²⁹ Nowalongela, kusongela sambi honda ning'we kabili divai mbaka siku ija vondaning'we divai ya sambi na mweye Muundewa wa Tatangu.”

³⁰ Abaho wemba lwila, wachola kuna Ulugongo lwa Mizeituni.

*Yesu kolagula Petulo kombela**(Maluko 14:27-31; Luka 22:31-34; Yohana 13:36-38)*

³¹ Abaho Yesu kawalongela, “Kilo cha lelo mweye mose mokimbila na kundeka niyeka, kwavija yandikigwa, Imulungu kalonga, ‘Nomtowa Msusilaji, na bumbila da ng'hondolo dopwililika.’

³² Lakini nahazilibuka, nowalongolela kuchola Galilaya.”

³³ Petulo kamwidika, “Hata kamba wose wahakuleka, niye sikuleka bule!”

³⁴ Yesu kamulongela Petulo, “Nokulongela ukweli, kilo cha lelo, nzogolo yang'hali hana kwika konibela miyanza mi-datu.”

³⁵ Petulo kamwidika, “Silonga avo bule, hata kamba nahafa na gweye!”

Na wanahina wayagwe walonga vivo.

*Yesu kompula Imulungu ako Getisemane**(Maluko 14:32-42; Luka 22:39-46)*

³⁶ Abaho Yesu na wanahina zake kachola hanhu hokemigwa Getisemane, kawalongela, “Kaleni hano, niye nogenda haja kumpula Imulungu.”

³⁷ Kawasola Petulo na wana wabili wa Zebedayo. Kasonga kona usungu na kunyunyuwala.

³⁸ Ako kawalongela, “Usungu uli muumoyo wangu mkulu ng'hani odaha kung'homa. Kaleni hano meso hamoja na niye.”

³⁹ Abaho kachola hamwande kidogo, kaibwanha hasi, kampula Imulungu, “Tatangu, kamba yahadahika, unisege-sele kikasi kino cha madununzo! Lakini siyo kamba vinilonda niye, ila viulonda gweye.”

40 Abaho kabwela kawavika waja wanahina zake wadatu wawasa, kamulongela Petulo, “Vino hamudahile kukala meso na niye hata saa dimoja?”

41 Kaleni meso mumpule Imulungu sikumwingile mna ukugezigwa, moyo wa munhu olonda kutenda ganogile, lakini lukuli lwabule nguvu.”

42 Kachola lwa kabili kumpula Imulungu, kalonga, “Tatangu, kamba haidahika kukisegesa kikasi kino cha madununzo mbaka niking’wile, viulonda gweye ilawilile.”

43 Viyabwelile kabili kawavika wanahina zake wawasa, kwavija meso gao gakala na utulo.

44 Abaho Yesu kawaleka kabili, kachola kampula Imulungu mwanza wa kadatu, kalonga mbuli zizija.

45 Kawabwelela wanahina zake kawauza, “Mung’hali muwasa na kubwihila? Loleni, kipindi cha Mwana wa Munhu kwikigwa mmakono ga wanhu wene nzambi kivika.

46 Lamukeni, tuchole! Loleni, munhu yonihinduka kavika!”

Yesu kogogigwa

(Maluko 14:43-50; Luka 22:47-53; Yohana 18:3-12)

47 Yesu yang’hali kogendelela kulonga, imoja wa wanahina zake longo na wabili, yakemigwe Yuda Isikaliote kavika. Keza na lunhu lutumigwe na wakulu wa walava nhosa na wavele kuno wapapa mapanga na malungu.

48 Ayo yomuhinduka Yesu kawagwaa kilaguso, kawalongela, “Munhu yonda nimnonele ayo yummulonda. Mgogeni!”

49 Bahaja Yuda kamcholela Yesu kalonga, “Mfundiza, zihoze.” Abaho kamnonela.

50 Yesu kamwidika, “Mbwiga, tenda kikugalile!”

Abaho weza wamgoga Yesu, wamgodeka.

51 Imoja wa waja wakalile na Yesu, kasomola panga jake kamkanha digwiti msang’hanaji wa Mkulu wa walava nhosa.

52 Yesu kamulongela, “Bweza panga jako muna iyala, kwavija munhu yoyose yoitowa na miyage kwa panga kofa kwa panga.

53 Vino hamujuwile bule maza nilondile nahampulile Tatangu yanhaze, nayo bahobaho yahagalile mabumbila makulu kubanza longo na mabili ga wasenga wa kuulanga wanhaze?

54 Lakini golawililaze Maandiko Gang’alile golonga, yolondigwa ilawilile?”

55 Abaho Yesu kalulongela ulunhu, “Mwiza kungoga na mapanga na malungu kamba vija nambavi? Kipindi chose ng’hala nifundiza Mng’anda ya Imulungu, lakini hamngogile bule.

56 Mbuli zino zitendeka ili Maandiko Gang'alile gawandike watula ndagu wa Imulungu galawilile.”

Baho wanahina wose wamuleka wakimbila.

Yesu kamkitala

(Maluko 14:53-65; Luka 22:54-55, 63-71; Yohana 18:13-14, 19-24)

57 Waja wamgogile Yesu wamgala mng'anda ya Kayafa, yakalile Mkulu wa walava nhosa, baho wafundiza Malagizo ga Musa na wavele waiting'hana hamoja.

58 Petulo kamkweleleza kwa kutali mbaka kuuluwa lwa Mkulu wa walava nhosa, kengila mgati kakala hamoja na wakalizi ili yalole choni cholawilila.

59 Wakulu wa walava nhosa na wanhu wa mkitala cha Wayahudi wazahila usindila wa uvizi wamkome Yesu.

60 Wanhu wayagwe weza kulonga uvizi mbuli yake, lakini hawapatile mbuli yoyose. Abaho wanhu wabili walawilila,

61 walonga, “Munhu ino kalonga, ‘Noibomola Ng'anda ya Imulungu na kuizenga kabili kwa siku ndatu.’ ”

62 Mkulu wa walava nhosa kenuka kamulongela Yesu, “Kuduhu cha kuwedika kwa kitala choolava wanhu wano?”

63 Lakini Yesu kanyamala tuluu, Mkulu wa walava nhosa kamulongela, “Kwa twaga da Imulungu yeli mgima nolonda uiduwile, tulonge kamba gweye kwa Kilisito Mkombola, Mwana wa Imulungu.”

64 Yesu kamwidika, “Ona, vivo viulonga. Lakini nowa-longeleni wose, kulawa sambu momona Mwana wa Munhu kakala muukulu mwambu wa mkono wa kudila wa Imulungu yeli na udahi, kokwiza mna gamawingu ga kuulanga!”

65 Bahaja Mkulu wa walava nhosa kakidega kiwalo chake, kalonga, “Kaliga! Hatulonda usindila uyagwe? Mumuhulika viyaligile!

66 Mweye mogesaze?”

Awo wamwidika, “Kabananga, kolondigwa yakomigwe.”

67 Abaho wamtemela mate mna ikihanga wamtowa, na wayagwe wamtowa ng'hofi.

68 Kuno olonga, “Gweye Kilisito Mkombola lagula. Nani yakutowile?”

Petulo kombela Yesu

(Maluko 14:66-72; Luka 22:56-62; Yohana 18:15-18, 25-27)

69 Petulo kakala yakalile mulubuga, msang'hanaji wa kitwanzi kamcholela, kamulongela, “Gweye vivija kukala hamoja na Yesu wa Galilaya.”

70 Lakini Petulo kabela haulongozi ha wose, kalonga, “Siki-juwile kiulonga.”

⁷¹ Viyakalile kolawa kunze ya umulango, ako kaiting'hana na msang'hanaji iyagwe wa kitwanzi kamona na kawalongela wanhu, "Munhu ino nayo kakala hamoja na Yesu wa Nazaleti."

⁷² Petulo kabela kabili, kalonga, "Noiduwila simjuwile munhu ino!"

⁷³ Hamwande kidogo, wanhu wakalile wemile aho wamcholela Petulo wamulongela, "Kweli gweye vivija kwa imoja wao, kwavija ulonzi wako olagusa kamba gweye kolawa Galilaya!"

⁷⁴ Abaho Petulo kalonga, Imulungu kojuwa nolonga ukweli, niduwiligwe nahalonga uvizi, "Simjuwile munhu ayo!"

Bahaja nzogolo keka

⁷⁵ na Petulo kakumbuka mbuli ziyalongeligwe na Yesu, "Nzogolo yang'hali hana kwika konibela miyanza midatu." Kachola kunze kalila kwa usungu.

27

Yesu kogaligwa kwa Pilato

(*Maluko 15:1; Luka 23:1-2; Yohana 18:28-32*)

¹ Imitootondo, wakulu wa walava nhosa wose na wavele wakala kiseto cha kumkoma Yesu.

² Wamgodeka nzabi, wamulongoza na wamwika mmakono ga Pilato, mkulu wa isi ya Lumi.

Ifa ya Yuda

(*Sang'hano 1:18-19*)

³ Yuda, ija yamuhinduke Yesu, viyonile Yesu katagusigwa, kona usungu kazibweza zisente malongo madatu kwa wakulu wa walava nhosa na wavele.

⁴ Kawalongela, "Nhenda nzambi kwa kumuhinduka munhu yatendile ganogile yakomigwe!"

Lakini wao wamwidika, "Ajo jako wiiyeka, siye twamduhu!"

⁵ Yuda kazasa zisente Mng'anda ya Imulungu kasegela, abaho kachola kaibota mwenyego kwa luzabi.

⁶ Wakulu wa walava nhosa wazidondola zisente walonga, "Malagizo getu gogomesa kuzika sente zino mna ikiya cha kwikila sente kili Mng'anda ya Imulungu, kwavija sente zino za damu."

⁷ Abaho waitogolela, wasola zisente wagula mgunda wa mulumba, uwe hanhu ha kuzikila wageni.

⁸ Lekaavo mbaka lelo mgunda awo okemigwa, "Mgunda wa Damu."

⁹ Avo kilawilila kija kiyalongile mtula ndagu wa Imulungu Yelemia, "Wasola sente malongo madatu, sente ziwaitogolele wanhu wa Izilaeli kumuliha.

10 Wazigulila mgunda wa mulumba, kamba Mndewa viyanilagize.”

Pilato komuuzwa Yesu

(Maluko 15:2-5; Luka 23:3-5; Yohana 18:33-38)

11 Yesu kema haulongozi wa mkulu wa isi, nayo kamuuzwa, “Gweye kwa Mndewa wa Wayahudi?”

Yesu kamwidika, “Ona, vivo viulonga.”

12 Lakini wakulu wa walava nhosa na wavele viwamulavile vitala, Yesu hawedike mbuli.

13 Avo Pilato kamuuzwa, “Vino gweye huhulika vitala vose viwolonga kumwako?”

14 Lakini Yesu hedike mbuli yoyose, na mkulu ayo kakan-ganya ng'hani.

Yesu kotagusigwa yafe

(Maluko 15:6-15; Luka 23:13-25; Yohana 18:39-19:16)

15 Yahavikaga Nyimwilinyimwili ya Pasaka mkulu wa isi komfungulila mfungwa imoja, wamulondile wanhu.

16 Mna ikipindi acho kukala na mfungwa imoja yajuwike ng'hani, twaga jake Balaba.

17 Avo lunhu lwa wanhu viluiting'hane, Pilato kawauza, “Molonda nimfungulile nani? Balaba hebu Yesu yokemigwa Kilisito Mkombola?”

18 Pilato kajuwa goya kamba Wayahudi wamgela Yesu mmakono gake, kwavija wamonela migongo.

19 Pilato viyakalile mna ikigoda cha nhaguso, mwehe wake kamtumila usenga, “Sikumtendele chochose munhu ayo hatendile gehile, kwavija nigaya ng'hani mzinzozi mbuli yake.”

20 Lakini wakulu wa walava nhosa na wavele, waluding'hula lunhu lwa wanhu lumpule Pilato yamfungulile Balaba na kumkoma Yesu.

21 Pilato kaluuzwa kabili lunhu luja, “Mna iwano wabili molonda nimfungulile nani?”

Wamwidika, “Balaba!”

22 Pilato kawauza, “Nhende choni kwa Yesu yokemigwa Kilisito Mkombola?”

Wamwidika, “Muwambe mumsalaba!”

23 Pilato kawauza, “Vino katenda kinhu gani kihile?”

Lakini wao wagendelela kukemelela, “Muwambe mumsalaba!”

24 Pilato viyone hadaha kutenda mbuli yoyose, na wanhu wasonga kuding'huka, kasola mazi, kasunha makono gake mgameso ga lunhu luja, kalonga, “Niye namduhu kwa damu ya munhu ino, ajo jenu wenyego!”

25 Lunhu lose lwa wanhu lwidika, “Damu yake ikale uchanha yetu na uchanha mwa wanetu!”

26 Pilato kamfungulila Balaba, abaho kalagiza Yesu ya-toigwe mbalati na kamgela mmakono gao yawambigwe mumsalaba.

*Wakalizi omzeha Yesu
(Maluko 15:16-20; Yohana 19:2-3)*

27 Abaho wakalizi wa Pilato wamgala Yesu mng'anda ya Mndewa, na wakalizi wose wamzunguluka.

28 Wamvula viwalo vake na wamvaza kiwalo cha undewa.

29 Waluka ngata ya miba waika mdipala jake, na mkonjoja mumkono wake wa kudila. Abaho wamfugamila kwa kumzeha, walonga, "Mwinyi, Mndewa wa Wayahudi!"

30 Abaho wamtemela mate na wasola umkongoja wamtowa towa nao mdipala.

31 Viwamambukize kumzeha, wamvula ikiwalo cha undewa wamvaza viwalo vake. Abaho wamgala yawambigwe mumsalaba.

*Yesu kowambigwa mumsalaba
(Maluko 15:21-32; Luka 23:26-43; Yohana 19:17-27)*

32 Viwakalile ochola, wamting'hana munhu imoja mwenekae wa Kilene, twaga jake Simoni, wakalizi wamnanahiza yaupape msalaba wa Yesu.

33 Wavika hanhu hokemigwa Goligota, fambulo jake, "Hanhu ha Fumvu da Pala".

34 Wamgwaa Yesu divai ihanganyigwe na kinhu kili usungu, lakini viyailanzile, kalema kung'wa.

35 Wamuwamba Yesu mumsalaba, waigolela viwalo vake kwa kubwanha simbi.

36 Abaho wakala hasi omkaliza.

37 Uchanha ya msalaba wake wakika kibao chandikigwe kilamuso cha kutagusigwa kwake, "Ino ayo Yesu, Mndewa wa Wayahudi."

38 Abaho wawawamba wabavi wabili hamoja na Yesu, imoja mwambu wa mkono wake wa kudila na iyagwe mwambu wa kumoso.

39 Wanhu wakalile obita watigisa mapala gao na kumuliga Yesu.

40 Walonga, "Hambe gweye kulonga koibomola Ng'anda ya Imulungu na kuizenga kabili kwa siku ndatu! Lelo humuluka mumsalaba uikombole mwenyego kamba gweye kwa Mwana wa Imulungu!"

41 Vivija wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa na wavele wamzeha Yesu.

42 Walonga, "Kawakombola wayagwe, lelo hadahile vilihi kuikombole mwenyego! Vino ino siyo Mndewa wa wanhu wa Izilaeli? Lelo yahahumuluka mumsalaba tomtogola!"

43 Kamtamanila Imulungu na kalonga kamba heyo Mwana wa Imulungu. Lelo lekeni tulole kamba Imulungu komuhonya!”

44 Vivija na waja wabokaji wawambigwe hamoja na Yesu, wamuliga.

Ifa ya Yesu

(Maluko 15:33-41; Luka 23:44-49; Yohana 19:28-30)

45 Viivikile saa sita imisi isi yose ikala igubikigwe na ziza totolo, ziza dijo dikala kwa masaa madatu.

46 Viivikile saa tisa imisi Yesu kalila kwa sauti ng'hulu, “Eloi Eloi lama sabakitani?” Fambulo jake, “Imulungu wangu, Imulungu wangu, habali kundeka?”

47 Lakini wanhu wayagwe wemile aho viwahulike, walonga, “Komkema Eliya!”

48 Bahaja munhu imoja kakimbila kasola dodoki, kadiwabika mwiidivai, kadinanika mulubiki kamgwaa Yesu yadifonze.

49 Abaho wanhu wayagwe walonga, “Mulekeni, tulole kamba Eliya kokwiza kumkombola!”

50 Abaho Yesu kalila kabili kwa sauti ng'hulu, kafa.

51 Bahaja panziya da Ng'anda ya Imulungu digola gati da Ng'anda ya Imulungu na hanhu hong'ala ng'hani, didegeka mhande mbili, kulawa uchanha mbaka hasi. Isi itigisika na mibwe itulika.

52 Mapanga gafunhuka na wanhu wengi wa Imulungu wakalile wafile wazilibuka.

53 Walawa mna gamapanga, na Yesu viyazilibuke wachola Yelusalemu kudibuga ding'alile, na wanhu wengi wawona.

54 Mkulu wa wakalizi na wakalizi wakalile omkaliza Yesu, viwayone isi yotigisika na mbuli ziyagwe zilawilile, wadumba ng'hani na kulonga, “Kweli ino kakala Mwana wa Imulungu!”

55 Baho kukala na watwanzi wengi, omulola kwa kutali. Watwanzi awo wakala omkweleza Yesu kulawa Galilaya na wamtaza.

56 Mna iwao kakala Malia Magidalena, Malia mamao Yakobo na Yusufu na mwehe wa Zebedayo.

Kuzikigwa kwa Yesu

(Maluko 15:42-47; Luka 23:50-56; Yohana 19:38-42)

57 Viivikile ichungulo, keza munhu imoja tajili mwenekae wa Alimataya, twaga jake Yusufu, nayo vivija kakala mwanahina wa Yesu.

58 Kamcholela Pilato, kampula lukuli lwa Yesu, Pilato kalagiza yagweleligwe.

59 Yusufu kalusola ulukuli, kaluzingiliza sitili ya sambu,

⁶⁰ na kalwika mdipanga jake mwenyego da sambu yadisongole mdibwe. Abaho kabimbilisa dibwe kulu kadigubika mmulomo wa dipanga kasegela.

⁶¹ Malia Magidalena na Malia iyagwe wakala aho odilola dipanga.

Wakalizi hana dipanga

⁶² Imitondo yake, ikala siku ya Kubwihila, wakulu wa walava nhosa na Mafalisayo wachola kwa Pilato.

⁶³ Wamulongela, “Go mkulu, tomkumbuka, munhu ija cha uvizi viyakalile mgima kalonga, ‘Zahavika siku ndatu nozilibuka.’

⁶⁴ Avo lagiza panga jake dikalizigwe mbaka siku ya kadatu, ili wanahina zake sikuwachole kulwiba ulukuli, abaho wawalongele wanhu kamba kazilibuka. Avo uvizi uno wa ikimambukizo okwiha ng’hani kubanza uja wa ichanduso.”

⁶⁵ Pilato kawalongela, “Soleni wakalizi, mkadikalize dipanga kamba vimulonda.”

⁶⁶ Avo wasegela wadikaliza dipanga na wakanda kilaguso mna idibwe na wawaleka wakalizi wadikalize.

28

Yesu kozilibuka

(Maluko 16:1-10; Luka 24:1-12; Yohana 20:1-10)

¹ Viimalile siku ya Kubwihila, siku ya jumapili, Malia Magidalena na Malia ija iyagwe waidamuka wachola kudilola dipanga.

² Bahaja isi ikala yotigisika ng’hani, na msenga wa kuulanga wa Mndewa kahumuluka kuulanga, kadibimbilisa idibwe hamgwazo, na kadikalila.

³ Koneka kamba lumwesa, na viwalo vake vikala vizelu chuwee.

⁴ Wakalizi wamdumba ng’hani avo wakala ogwaya, wakala kamba wanhu wafile.

⁵ Msenga wa kuulanga kawalongela iwatwanzi, “Sikumudumbe, kwavija nojuwa momzahila Yesu yawambigwe mumsalaba.

⁶ Kahaduhu hano, kazilibuka kamba viyalongile. Izeni mulole hanhu hawamwikile.

⁷ Choleni himahima mkawalongele wanahina zake, ‘Yesu kazilibuka kulawa kwa wafile na kowalongolela kuchola Galilaya, kuko momona!’ Uno awo usenga wangu kumwenu.”

⁸ Avo watwanzi waja wasegela himahima kudipanga, kuno odumba na kudeng’helela, wakimbila kuwalongela wanahina zake.

⁹ Bahaja Yesu kawating’hana, kawalamusa, “Zihozeni.” Wamcholela wamgoga magulu gake, wamtambikila.

¹⁰ Yesu kawalongela, “Sikumudumbe. Choleni mkawalonge-gele ndugu zangu wachole Galilaya, kuko onyona.”

Usenga wa wakalizi

¹¹ Watwanzi waja viwakalile mnzila, wakalizi wayagwe wachola kudibuga na kuwalongela wakulu wa walava nhosa kila kinhu kilawilile.

¹² Wakulu wa walava nhosa viwaiting'hane hamoja na wavele waitogolela mbuli, wawagwaa waja iwakalizi sente nyingi.

¹³ Wawalongela, “Longeni, wanahina zake weza ikilo kul-wiba ulukuli vimukalile muwasile.

¹⁴ Avo mkulu wa isi yahaihulika mbuli ino, siye tolonga nayo, na mweye hamwingila mna dizumozumo.”

¹⁵ Avo wakalizi wazisola zisente na watenda kamba viwalongeligwe. Avo mbuli ino ayo yenele kwa Wayahudi mbaka lelo.

Yesu kowalawilila wanahina zake

(Maluko 16:14-18; Luka 24:36-49; Yohana 20:19-23; Sang'hano 1:6-8)

¹⁶ Abaho wanahina longo na imoja wachola kukigongo mwiisi ya Galilaya, ako kuyawalonge Yesu wachole.

¹⁷ Viwamonile, wamtambikila, kuno wayagwe wanyawanyawa.

¹⁸ Yesu kawezila, kawalongela, “Nigweleligwa udahi wose wa kuulanga na mwiisi.

¹⁹ Avo gendeni mkawatende wanhu wa isi zose wawe wanahina zangu, muwabatize kwa twaga da Tata na Mwana na Loho Yang'alile,

²⁰ na muwafundize wagoge kila kinhu kiniwalagizeni, na niye nokuwa hamoja na mweye siku zose mbaka kukimambukizo cha isi.”

Mbuli Inogile ya Yesu Kilisito yandikigwe na Maluko Ulongozi

Mbuli Inogile yandikigwe na Maluko ya mumkumbo wa vitabu vine va lagano da sambu, vitabu avo volagusa vija Yesu viyakalile hano mwiisi. Kila kitabu acho chokemigwa, “Injili,” fambulo jake Mbuli Inogile. Vitabu avo vandikigwa ako kumwande na Matayo na Maluko na Luka na Yohana kipindi Yesu viyafile na kuzilibuka. Mbuli Inogile yandikigwe na Maluko acho kitabu kiguhu mna ivitabu vine va Mbuli Inogile. Vivija chogesigwa kamba acho kitabu cha ichanduso kwandikigwa mna ivitabu vose va Mbuli Inogile. Yogesigwa chandikigwa mwaka 65-70 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Wanhu wengi oifunza vinhu ogesa kamba chandikigwa Lumi kwa kilamuso cha kuwagela moyo wanhu wantogole Yesu ako.

Vivija Maluko kokemigwa Yohana Maluko, kakala miyao na mtumigwa Paulo na Balinaba, lakini mbuli ziyalongigwe vihile mbuli yake hazoneke kipindi viyawalekile muumwanza wa kimishieni. (Sang'h 13:13). Abaho Maluko kanga kabili na Balinaba (Sang'h 15:37-39). Vivija Maluko kajuwika kamba kakala uki na kidole na Petulo (1 Pet 5:13). Hamoja Maluko hazone kwa meso mbuli za Yesu viyakalile mwiisi, wanhu oifunza vinhu ogesa kamba Maluko kandika mbuli nyingi ziyone Petulo na azo mbuli zimemile mna Imbuli Inogile yandikigwe na Maluko. Mna Imbuli Inogile, Maluko kalonga ng'hani mbuli za uwanahina na mafundizo ga Yesu mna ikipindi cha kimambukizo.

Mbuli zili mkitab

Maluko kosonga ikitab mna isula ya 1:1-13.

Abaho Maluko kosimulila sang'hano ya Yesu viyakalile ako Galilaya (Sula ya 1:14-8:21).

Abaho kolonga mbuli ya mwanzo wa Yesu ako Yelusalemu (Sula ya 8:22-10:52).

Maluko komambukiza kwa kwandika mbuli ya kipindi cha Yesu ako Yelusalemu, na komambukiza na ifa yake na kuzilibuka (Sula ya 11:1-16:8).

*Yohana Mbatizaji kowapetela wanhu
(Matayo 3:1-12; Luka 3:1-18; Yohana 1:19-28)*

¹ Ino ayo Mbuli Inogile ya Yesu Kilisito Mkombola, Mwana wa Imulungu.

² Isonga kamba viyandikigwe na mtula ndagu wa Imulungu Isaya,
 “Imulungu kalonga, ‘Nomtuma msenga wangu yakulongolele
 yaitande nzila yako.’

³ Munhu imoja kokema kuluwala,
 ‘Itandeni nzila ya Mndewa,
 goloseni nzila yake yonda yabite!’ ”

⁴ Yohana Mbatizaji kalawilila kuluwala kawapetela wanhu, “Lekeni nzambi na mbatizigwe na Imulungu kozigela kumgongo nzambi zenu.”

⁵ Wanhu wengi kulawa mwiisi ya Yudea na kudibuga da Yelusalemu wachola kumtegeleza Yohana. Watogola kamba wana nzambi, Yohana kawabatiza muulwanda lwa Yolidani.

⁶ Yohana kavala kiwalo kitendigwe kwa mibahila ya ngamiya na mkwiji wa ng’hwembe mkigudi chake, ndiya yake ikala nzige na uki.

⁷ Kawapetela wanhu, “Munhu yonda yeze kuchugu kumwangu heyo munhu mkulu kunibanza nene. Niye sifaya hata kudohola nzabi za vilatu vake.

⁸ Niye nowabatiza kwa mazi, lakini heyo kowabatiza kwa Loho Yang’alile.”

*Kubatizigwa na kugezigwa kwa Yesu
 (Matayo 3:13-4:11; Luka 3:21-22; 4:1-13)*

⁹ Mna ikipindi acho Yesu kalawa mna ikijiji cha Nazaleti mwiisi ya Galilaya na Yohana kambatiza muulwanda lwa Yolidani.

¹⁰ Yesu viyalawile mgamazi, bahaja kawona ulanga ugubuka na kamona Loho Yang’alile kohumuluka kamba huwa na kakala uchanha yake.

¹¹ Sauti ihulikigwa kulawa kuulanga ilinga, “Gweye kwa Mwanangu nikunogele. Ninogelwa na gweye.”

¹² Bahaja Loho Yang’alile kamulongoza yachole kuluwala,

¹³ kakala kuko kuluwala siku malongo mane, kagezigwa na Mwenembago. Wanyama wa kumuhulo wakala aho lakini wasenga wa kuulanga weza wamsang’hanila.

*Yesu kowakema wavula somba wane
 (Matayo 4:12-22; Luka 4:14-15; 5:1-11)*

¹⁴ Yohana viyagodekigwe mkifungo, Yesu kachola isi ya Galilaya, kawapetela wanhu Mbuli Inogile ya Imulungu.

¹⁵ Kalonga, “Kipindi kivika, Undewa wa Imulungu wammabehi! Lekeni nzambi na muitogole Mbuli Inogile!”

¹⁶ Yesu viyakalile kobita kumgwazo wa lamba da Galilaya kawavika wavula somba wabili, Simoni na mdodo wake

Andeleya wakala ovula somba na mizavu yao. ¹⁷ Yesu kawalongela, “Nikwelelezeni, na niye nowatenda muwe wavulaji wa wanhu.”

¹⁸ Bahaja waileka mizavu yao, wamkweleleza.

¹⁹ Kagenda kumwande, kawavika ndugu wabili wayagwe. Yakobo na Yohana, wanage Zebedayo. Wakala mwiingalawa oitanda mizavu yao.

²⁰ Bahaja Yesu viyawone kawakema, nao wamuleka tatao Zebedayo na wasang'hanaji zake mwiingalawa, wamkweleleza Yesu.

Munhu yeli na kinyamkela

(Luka 4:31-37)

²¹ Yesu na wanahina zake wavika kudibuga da Kapelin-aumu, viivikile siku ya Kubwihila Yesu kengila mng'anda ya kumpula Imulungu, kasonga kufundiza.

²² Wanhu wamuhulike wakanganya mafundizo gake, kwavija hafundize kamba wafundiza Malagizo ga Musa, ila kafundiza kwa udahi.

²³ Abaho munhu yakalile na kinyamkela kengila mng'anda ya kumpula Imulungu, kaguta,

²⁴ “Vino, kolonda choni kumwetu, gweye Yesu wa Nazaleti? Kwiza kutukoma? Nokujuwa gweye kwa ija Yang'alile yatumigwe na Imulungu!”

²⁵ Yesu kamkomhokela ikinyamkela, “Nyamala! Mulawe munhu ino!”

²⁶ Kinyamkela kamgela kisango munhu ayo, kaguta nyangi, kamulawa.

²⁷ Wanhu wose wakanganya ng'hani, avo wasonga kuilongela, “Vino kino choni? Mafundizo gano ga sambu! Munhu ino kana udahi wa kulava vinyamkela, nao omtegeleza!”

²⁸ Avo mbuli za Yesu zibwililika himahima kila hanhu mwiisi ya Galilaya.

Yesu kowahonya wanhu wengi

(Matayo 8:14-17; Luka 4:38-41)

²⁹ Yesu na wanahina zake, hamoja na Yakobo na Yohana walawa mna ing'anda ya kumpula Imulungu, wachola kuna ikae ya Simoni na Andeleya.

³⁰ Mkwe wa kitwanzi wa Simoni kakala yawasile mulusazi kolumwa homa, Yesu viyavikile wamulongela mbuli za mtamu ayo.

³¹ Yesu kamgendela mtwanzi ayo, kamgoga mkono kamwinula. Homa imulawa na kasonga kuwasang'hanila.

³² Ichungulo, zuwa vidihongile, wanhu wamgalila Yesu watamu na waja wakalile na vinyamkela.

³³ Wanhu wose wa kudibuga dija waiting'hana haluhe-lengo lwa ing'anda.

34 Yesu kawahonya wanhu wengi wakalile na mitamu na kawalava vinyamkela wengi. Hawalekile vinyamkela walonge kwavija wamjuwa kakala nani.

*Yesu kowapetela wanhu ako Galilaya
(Luka 4:42-44)*

35 Imitootondo ng'hani siku diyagwe, Yesu kalamuka kasegela, kachola kunze kudibuga, hanhu kuduha wanhu, kuko kampula Imulungu.

36 Simoni na wayage wachola kumzahila,

37 viwamvikile wamulongela, "Kila munhu kokuzahila."

38 Yesu kawedika, "Tolondigwa kuchola kuna ivijiji viyagwe vili behi. Ako nako nolondigwa kuwapetela wanhu Mbuli Inogile, kwavija acho kimizinzile."

39 Yesu kachola kila hanhu mwiisi ya Galilaya, kawapetela wanhu Mbuli Inogile mzing'anda za kumpula Imulungu na kulava vinyamkela.

*Yesu komuhonya munhu
(Matayo 8:1-4; Luka 5:12-16)*

40 Munhu imoja yeli na utamu wa dikulu kamgendela Yesu, kamfugamila, kampula, kalonga, "Wahalonda kodaha kunihonya."

41 Yesu kamonela bazi, kamgolosela mkono, kamkwasa, kalonga, "Nolonda, hona!"

42 Bahaja utamu umulawa, kahona.

43 Yesu kamulongela yachole, kamzuma,

44 kamulongela, "Tegeleza, sikuumulonge munhu yoyose mbuli ino, lakini goga inzila mbaka kwa mulava nhosa, yakakulolese lolese. Abaho kalave nhosa kamba viyalagize Musa ili kutenda kila munhu yatogole kamba kuhonyigwa."

45 Lakini munhu ayo kasegela, kasonga kuzibwililisa mbuli azo kila hanhu, kalonga mbuli nyingi mbaka Yesu hadahile kwingila mwiisi kunze kunze. Avo Yesu kakala kunze hanhu kuduha wanhu, lakini wanhu wamcholela kulawa kila hanhu.

2

*Yesu komuhonya munhu yaholole
(Matayo 9:1-8; Luka 5:17-26)*

1 Hazibitile siku nyingi, Yesu kabwela Kapelinaumu, mbuli zibwililika kwa wanhu kamba kakala ukae.

2 Wanhu wengi waiting'hana hamoja mbaka kukala kuduha gati disigale, wamema mbaka kuluhelengo. Yesu kakala kowapetela mbuli.

3 Abaho weza wanhu wane, wampapile munhu yaholole walonda kumgala kwa Yesu.

⁴ Kwavija kukala na lunhu, hawadahile bule kumgala kwa Yesu. Avo watobola zonzo kukiswili uchanha ya aho haakalile Yesu, wahumulusa mkeka muyatambalale munhu ayo yaholole.

⁵ Yesu viyakone kutamanila kwao, kamulongela munhu ayo yaholole, “Mwanangu, nzambi zako zigeligwa kumgongo.”

⁶ Wafundiza Malagizo ga Musa wayagwe wakalile hanhu aho wagesa mna imizoyo yao,

⁷ “Munhu ino kodahaze kulonga vino? Ino komkudula Imulungu! Imulungu yaiyeka ayo yodaha kuzigela kumgongo nzambi!”

⁸ Bahaja Yesu kakijuwa kiwagesile mna imizoyo yao. Avo kawauza, “Habali mogesa avo?”

⁹ Vino choni kibuhile, kumulongela munhu yaholole, ‘Nzambi zako zigeligwa kumgongo’, hebu kulonga, ‘Ima, papa mkeka wako utembele?’

¹⁰ Lakini nolonda mujuwe, Mwana wa Munhu kana udahi mwiisi wa kuzigela kumgongo nzambi za wanhu.” Avo kamulongela munhu ayo yaholole,

¹¹ “Nokulongela, lamuka, papa mkeka wako, uchole ukae!”

¹² Nayo kenuka, kapapa mkeka wake, kalawa kunze na kasegela mgameso gao. Wose wakanganya, wamtogola Imulungu na walonga, “Hatunachona kinhu kamba kino!”

*Yesu komkema Lawi
(Matayo 9:9-13; Luka 5:27-32)*

¹³ Yesu kabweleganya kabili kumgwazo wa lamba da Galilaya. Lunhu lwa wanhu lumcholela, nayo kasonga kuwafundiza.

¹⁴ Viyakalile kobita, kamvika mbokela kodi imoja twaga jake Lawi, mwanage Alufayo kakala mng'anda ya kulihila kodi. Yesu kamulongela, “Nikweleleze.” Lawi kenuka, kamkweleleza.

¹⁵ Yesu viyakalile koja mng'anda ya Lawi, wabokela kodi wengi na wanhu wene nzambi, wakala hamoja nayo woja na wanahina zake, kwavija wanhu wengi wakala omkweleleza.

¹⁶ Wafundiza Malagizo ga Musa wayagwe wakalile Mafalisayo viwamonile Yesu koja na wanhu wene nzambi na wabokela kodi, wawauza wanahina zake, “Habali koja na wanhu kamba wano?”

¹⁷ Yesu viyahulike avo kawedika, “Wanhu wagima hawamulonda mganga, ila wanhu watamu omulonda. Sizile kuwakema wanhu ogesa wanoga, niza kuwakema wanhu wene nzambi.”

*Mbuli ya kufunga kuja
(Matayo 9:14-17; Luka 5:33-39)*

18 Wanahina wa Yohana Mbatizaji na wanahina wa Mafalisayo wakala ofunga kuja. Wanhu wayagwe wamcholela Yesu, wamuuzwa, “Habali wanahina wa Yohana na wanahina wa Mafalisayo ofunga kuja lakini wanahina zako hawafunga kuja?”

19 Yesu kawedika, “Vino yodahika vilihi wanhu wagonekigwe kuna dizengele wafunge kuja kipindi munhu yosola kahamoja nao? Bule! Hawadaha kufunga kuja.

20 Lakini kipindi chokwiza munhu yosola vonda yasegesigwe kumwao, baho ofunga kuja.

21 “Kuduhu munhu yokwika kilaka cha kiwalo cha sambu mna kiwalo cha umwaka. Yahatenda avo, kilaka cha sambu chokidega kiwalo cha umwaka, na aho hadegeke hokongezeka.

22 Vivija kuduhu munhu yogida divai ya sambu mna imifuko ya ng’hwembe ya umwaka, kwavija yahatenda avo divai ya sambu yoitula imifuko na divai yokwitika na imifuko yobanangika. Ila divai ya sambu yogidigwa mna imifuko ya ng’hwembe ya sambu.”

Mbuli ya siku ya Kubwihila

(Matayo 12:1-8; Luka 6:1-5)

23 Siku dimoja da Kubwihila, Yesu na wanahina zake wakala obita mna imigunda ya uhamba. Viwakalile obita, wanahina zake wasonga kufigisa uhamba.

24 Mafalisayo wamulongela Yesu, “Lola, wanahina zako otenda kinhu kigomesigwe kutendigwa kudisiku da Kubwihila!”

25 Yesu kawedika, “Hamusomile kija kiyatendile Daudi kipindi heyo na wayage viwakalile na nzala?”

26 Mna ikipindi cha Mkulu wa walava nhosa Abiatali, Daudi kengila mna Ing’anda ya Imulungu na kugaja magate galavigwe nhosa kwa Imulungu. Magate gago golondigwa kudigwa na walava nhosa waiyeka, lakini Daudi kagaja na abaho kawagwaa wayage.”

27 Abaho Yesu kawalongela, “Siku ya Kubwihila ikigwa mbuli ya wanhu, na siyo wanhu mbuli ya siku ya Kubwihila.

28 Avo Mwana wa Munhu ayo Mndewa wa siku ya Kubwihila.”

3

Munhu yeli na mkono uholole

(Matayo 12:9-14; Luka 6:6-11)

1 Abaho Yesu kachola kabili mng’anda ya kumpula Imulungu. Ako kukala na munhu yakalile na mkono uholole.

² Wanhu wayagwe wakalile aho walonda kilamuso cha kumtagusila Yesu, avo wamulola bunhuu kamba komuhonya munhu ayo mna isiku ya Kubwihila.

³ Yesu kamulongela munhu ayo yaholole mkono, “Ima hano kuulongozi.”

⁴ Abaho Yesu kawauza wanhu awo, “Vino Malagizo getu gotulonda tutende choni mna isiku ya Kubwihila? Kutenda ganogile hebu kutenda gehile? Kuuhonya ugima wa munhu hebu kuukoma?”

Lakini wao wanyamala tuulu.

⁵ Yesu kawalola wanhu awo kwa kugevuzika, kawonela bazi mbuli ya udala wa mizoyo yao. Abaho kamulongela munhu ayo, “Golosa mkono wako.” Nayo kaugolosa mkono wake, na mkono wake uhona.

⁶ Abaho Mafalisayo walawa kunze mna ing'anda ya kumpula Imulungu, waiting'hana na wanhu wa Helode, wakala kiseto wamkome Yesu.

Lunhu lomkweleleza Yesu

⁷ Yesu na wanahina zake wachola kudilamba da Galilaya, lunhu mkulu lwa wanhu lumkweleleza. Walawa kuziisi za Galilaya na Yudea,

⁸ na buga da Yelusalemu, na isi ya Idumeya, na umwambu wa Yolidani, na kulawa mzimbaka zili mmabehi na mabuga ga Tilo na Sidoni. Wanhu wose awo wamcholela Yesu kwavija wahulika mbuli zake ziyakalile kotenda.

⁹ Kwavija lunhu lukala lukulu, Yesu kawalongela wanahina zake wamtandile ngalawa ili wanhu sikuwamsung'he sung'he.

¹⁰ Kwavija Yesu kawahonya wanhu wengi, avo wanhu wose wakalile watamu wakala oisung'ha sung'ha wadahe kumkwasu.

¹¹ Wanhu wakalile na vinyamkela viwamonile Yesu, wamgwila kuulongozi waguta mizangi olonga, “Gweye kwa Mwana wa Imulungu!”

¹² Lakini Yesu kawagomesa vinyamkela sikuwamulongele munhu yoyose kamba heyo kakala nani.

Yesu kosagula watumigwa longo na wabili (Matayo 10:1-4; Luka 6:12-16)

¹³ Abaho Yesu kakwela kukigongo, kawakema wanhu yawalondile mwenyego, nao wamgendela.

¹⁴ Kawasagula wanhu longo na wabili, kawakema watumigwa. Kawalongela, “Niwasagula mweye mukale na niye. Vivija nowagala mkawapetele wanhu Mbuli Inogile,

¹⁵ na mweye mokuwa na udahi wa kulava vinyamkela.”

16 Wano awo longo na wabili iyawasagule, wakala Simoni, Yesu kamgwaa twaga da Petulo

17 na Yakobo na ndugu yake Yohana, wanage Zebedayo kawagwaa twaga da Boanilige, fambulo jake, “Wana wa Ng’huwa”

18 na Andeleya na Filipo na Batulumayo na Matayo na Tomaso na Yakobo mwana wa Alufayo na Tadayo na Simoni Mkananayo,

19 na Yuda Isikaliote, yamuhinduke Yesu.

Yesu na Belizebuli

(Matayo 12:22-32; Luka 11:14-23; 12:10)

20 Abaho Yesu kachola ukae. Lunhu lwa wanhu luiting’hana kabili mbaka Yesu na wanahina zake walemelwa kuja.

21 Ndugu zake viwahulike avo, wagenda kumsola kwavija wanhu wakala olonga, “Kana kibozi mbwelela!”

22 Wafundiza Malagizo ga Musa wayagwe walawile Yelusalemu wakala olonga, “Kana Belizebuli! Ayo mkulu wa vinyamkela yomgwaa udahi wa kuwalava vinyamkela.”

23 Yesu kawakema na kawalongela kwa simo, “Vino Mwenembago kodahaze kumulava Mwenembago?”

24 Kamba undewa wahaigola wenyego na kuitowa, undewa awo ogwa.

25 Wanhu wa lubuga lumoja wahaigola na kuitowa, lubuga lulo lofa.

26 Avo kamba undewa wa Mwenembago wahaigola wenyego, undewa awo ogwa na kuhelela baho.

27 “Kuduhu munhu yodaha kutula ng’anda ya munhu mwene nguvu na kusola vinhu vake, mbaka yasonge kumgodeka munhu ayo, baho kodaha kusola vinhu vake.

28 “Nowalongela ukweli, nzambi zose ziwatendile wanhu na maligo gao gose, Imulungu kodaha kugela kumgongo.

29 Lakini munhu yoyose yomuliga Loho Yang’alile, maligo gake hondagageligwe kumgongo bule, kwavija katenda nzambi ya milele.”

30 Yesu kalonga avo kwavija wanhu wakala olonga, “Kana kinyamkela.”

Mamake na ndugu zake Yesu

(Matayo 12:46-50; Luka 8:19-21)

31 Abaho mamake na ndugu zake Yesu weza, wema kunze wantuma munhu yamkeme Yesu.

32 Lunhu lwa wanhu lukala lumzunguluke Yesu. Nao wamulongela, “Go mkulu, mamako na ndugu zako wa kunze, okulonda gweye.”

³³ Yesu kawedika, “Mamangu ayo nani? Na ndugu zangu wao nani?”

³⁴ Baho kawalola wanhu awo wamzunguluke, kawalongela, “Loleni! Wano awo mamangu na ndugu zangu!”

³⁵ Munhu yoyose yotenda gaja golondigwa na Imulungu, ayo ndugu yangu na lumbu jangu na mamangu.”

4

Lusimo lwa munhu yohanda

(Matayo 13:1-9; Luka 8:4-8)

¹ Yesu kasonga kufundiza kabili kumgwazo wa lamba da Galilaya. Lunhu lwa wanhu lumzunguluka mbaka kengila mwiingalawa na kukala mumo. Wanhu wose wakala kumgwazo wa lamba.

² Kawafundiza vinhu vingi kwa simo, kawalongela,

³ “Tegelezeni! Kukala na munhu kachola kuhanda mbeyu.

⁴ Viyakalile komiza zimbeyu kumgunda, ziyagwe zilagalila mnzila, ndege weza na kuzija.

⁵ Ziyagwe zilagalila mgamabwe hakalile na udongo mdodo. Zota himahima kwavija udongo ukala mdodo.

⁶ Zuwa vidilawile, diisoma mimeya na kwavija mizizi yake haicholile hasi ng’hani, inyala.

⁷ Mbeyu ziyagwe zilagalila mvisolo va miba, visolo avo vikula na kuizonga mimeya, nayo ilemelwa kulela.

⁸ Lakini mbeyu ziyagwe zilagalila hanhu heli na udongo unogile. Zota, zikula na kulela kubanza zija zihandigwe, ziyagwe zilela malongo madatu, ziyagwe zilela malongo sita, na ziyagwe zilela gana dimoja.”

⁹ Abaho Yesu kalonga, “Munhu yeli na magwiti, yahulike!”

Kilamuso cha kulonga kwa simo

(Matayo 13:10-17; Luka 8:9-10)

¹⁰ Yesu viyakalile yaiyeka, wanahina zake longo na wabili na wanhu wayagwe wamulongela yawafambulile simo azo.

¹¹ Yesu kawalongela, “Mweye mugweleligwa kuzijuwa mbuli zifisigwe za Undewa wa Imulungu, lakini awo weli kunze ohulika mbuli zose kwa simo,

¹² ili,

‘Walole, lakini sikuwone, wategeleze lakini sikuwajuwe.

Kwavija wahavijuwa, odaha kumbwelela Imulungu, na Imulungu kozigela kumgongo nzambi zao.’ ”

Yesu kofambula lusimo lwa munhu yohanda

(Matayo 13:18-23; Luka 8:11-15)

¹³ Abaho Yesu kawauza, “Hamulujuwile vilihi lusimo luno? Vino lelo molujuwaze lusimo lolose luyagwe?”

14 Muhandaji kohanda mbuli ya Imulungu.

15 Wanhu wayagwe waigala na izimbeyu zilagalile mnzila, wahahulika mbuli, Mwenembago kokwiza na kuisola mbuli ihandigwe mgati mmwao.

16 Wanhu wayagwe waigala na mbeyu zilagalile mna gamabwe. Wahahulika mbuli, bahaja ozibokela kwa kudeng'helela,

17 lakini kwavija wabule mizizi mgati mmwao, okala kipindi kidodo. Wahagaya na kudununkika mbuli ya usenga awo, obwela kuchugu.

18 Wanhu wayagwe waigala na mbeyu zilagalile mna ivi-solo va miba. Ohulika mbuli,

19 lakini magayo ga ugima uno, kulonda utajili, na kulonda mbuli nyingi ziyagwe kuizonga mbuli ayo, nayo ilemelwa kulela.

20 Lakini wanhu wayagwe waigala na mbeyu zilagalile muulongo unogile. Ouhulika usenga, outogola na olela matunda, wayagwe malongo madatu wayagwe malongo sita na wayagwe gana dimoja.”

Taa igubikigwe

(Luka 8:16-18)

21 Yesu kagendelela kulonga, “Vino munhu kodaha kubwinha taa mng'anda na kuigubika na kikalango hebu kuika muuvungu wa lusazi? Vino haika kukingolobweda?”

22 Kwavija kinhu chochose kifisigwe chokoneka na kinhu chochose kigubikigwe chogubuligwa.

23 Yeli na magwiti yahulike!”

24 Vivija kawalongela, “Iteganyeni na gaja gomuhulika! Vija vimuwatagusa wayagwe na Imulungu kowatagusa vivo na mokongezeligwa ng'hani.

25 Waja weli na vinhu okongezelwa, lakini waja welibule vinhu obokigwa hata vija vidodo viwelinavo.”

Lusimo lwa mbeyu ikula

26 Yesu kagendelela kulonga, “Undewa wa Imulungu uigala na kija kilawilile kwa munhu yamizile mbeyu mungunda wake.

27 Ikilo kowasa, imisi kolamuka, mbeyu zota na kukula, lakini heyo hajuwa choni kigendelela.

28 Udongo wenyego ozitenda mbeyu zikule goya na kulela matunda, tanhu majani, abaho mada, na omambukiza kwa kuzamiza.

29 Uhemba wahakangala, munhu ayo kosola sengo na kosonga kusenga kwavija kipindi cha kusenga kivika.”

Lusimo lwa mbeyu ndodo ya haladali

(Matayo 13:31-32, 34; Luka 13:18-19)

³⁰ Yesu kalonga kabili, “Vino Undewa wa Imulungu uigala na choni? Vino tuusimulile kwa lusimo gani?”

³¹ Uigala na kija kilawilile kwa munhu yasolile mbeyu ya haladali mbeyu ndodo kubanza zose na kuihanda mumgunda.

³² Lakini yahahandigwa, yokula na dokuwa biki kulu kubanza mibiki yose ihandigwe mumgunda. Yokwika matambi makulu ng’hani mbaka ndege ozenga mvulu zao mna gamatambi gake.”

³³ Yesu kawapetela wanhu usenga wake kwa simo nyingi ziigalile na zino, kawalongela mbuli nyingi kamba viwadahile kuzijuwa.

³⁴ Halongile nao kinhu chochose bila simo, lakini viwakalile waiyeka na wanahina zake, kawafambulila vinhu vose.

*Yesu kohoza beho kulu
(Matayo 8:23-27; Luka 8:22-25)*

³⁵ Ichungulo ya siku dijo, Yesu kawalongela wanahina zake, “Tuloke umwambu wa lamba.”

³⁶ Avo wawaleka wanhu wose, wanahina zake wengila mwiingalawa yaakalile Yesu na wachola nayo. Vivija kukala na ngalawa ziyagwe hanhu aho.

³⁷ Bahaja dilawilila nyukwanyukwa kulu da beho na ng’humbi mgamazi gaizola ija ingalawa mbaka ilonda kumema mazi. ³⁸ Yesu kakala kuchugu mwiingalawa, kawasa na keka pala jake muna umto. Wanahina zake wamulamusa na kumulongela, “Mfundiza! Vino gweye hutonga, siye tofa?”

³⁹ Yesu kalamuka, kadikomhokela dija dibeho, “Nyamala!” Baho beho dinyamala tuluu, na kukala poozi.

⁴⁰ Abaho Yesu kawalongela wanahina zake, “Habali modumba? Mung’hali mwabule kutamanila?”

⁴¹ Wanahina zake wadumba na waiuza wenyego, “Vino ino munhu gani? Mbaka beho na ng’humbi vose vomuhulika!”

5

*Yesu komuhonya munhu yeli na vinyamkela
(Matayo 8:28-34; Luka 8:26-39)*

¹ Yesu na wanahina zake waloka mbaka mwambu wa lamba da Galilaya, mwiisi ya Wagelasi.

² Baho Yesu viyalawile mwiingalawa, kaiting’hana na munhu yeli na vinyamkela. Munhu ayo kalawa kuna gamapanga.

³ Munhu ayo kakala yokala kuna gamapanga gago, kuduhu munhu yadahile kumgodeka minyololo.

⁴ Miyanza mingi wageza kumgodeka minyololo mmakono na mmagulu, lakini kakala yozikanha na kuzibena bena mHINGU zili mmagulu gake. Kakala na nguvu ng'hani na kuduhu munhu yadahile kumgoga.

⁵ Imisi na ikilo kakala yokwanga mna gamapanga gaja na kuna ivigongo, kaguta nyangi na kuikanha kanha kwa mabwe.

⁶ Viyamone Yesu kwa kutali, kamkimbilila na kamfugamila.

⁷ Kaguta, "Yesu, Mwana wa Imulungu yeli Uchanha Ng'hani! Kolonda choni kumwangu? Iduwile kwa twaga da Imulungu kamba hunidununza bule!"

⁸ Kalonga avo kwavija Yesu kamulongela, "Kinyamkela, mulawe munhu ino!"

⁹ Yesu kamuuzo, "Twaga jako nani?"

Munhu ayo kamwidika, "Twaga jangu Lunhu, kwavija twa wengi!"

¹⁰ Kampula Yesu sikuyawagale ivinyamkela kunze ya isi ija.

¹¹ Kukala na bumbila kulu da nguluwe wakala woja kuna umtelemuko wa kigongo.

¹² Avo vinyamkela wampula Yesu, "Tugale kwa nguluwe, na utuleke tuwengile wao."

¹³ Yesu kawatogolela, avo vinyamkela wamulawa munhu ayo, na wengila mna iwanguluwe. Bumbila jose da nguluwe elufu mbili wahumulukila kudilamba, wose wafila mumo.

¹⁴ Wanhu wakalile owasusila nguluwe avo wakimbila na kuzibwililisa mbuli azo mwiisi na kumigunda. Abaho wanhu wachola kulola kija kilawilile.

¹⁵ Viwavikile kwa Yesu, wamona munhu ayo yakalile na vinyamkela kakala aho na kavala goya viwalo, na nzeweze zake zimbwelela na wanhu wose wadumba.

¹⁶ Wanhu wachone acho kilawilile, wawalongela wayao gaja gampatile munhu ayo yakalile na vinyamkela, na mbuli za nguluwe.

¹⁷ Avo wanhu wampula Yesu yasegele mwiisi yao.

¹⁸ Yesu viyakalile kokwela mwiingalawa, munhu ayo yakalile na vinyamkela kampula Yesu wachole wose.

¹⁹ Lakini Yesu kamulemela, kamulongela, "Bwela ukae kumwako ukawalonge wanhu wa lukolo lwako gaja gose Mndewa gayakutendele, na viyakonele bazi."

²⁰ Avo munhu ayo kasegela, kachola hanhu hakemigwe Dekapoli, kawalongela wanhu gaja gose Yesu gayamtendele. Wanhu wose wahulike wakanganya.

Mndele wa Yailo na mtwanzi yakwasile kiwalo cha Yesu (Matayo 9:18-26; Luka 8:40-56)

21 Yesu kabwela mwambu uyagwe wa lamba. Lunhu lwa wanhu lumzunguluka kumgwazo wa lamba.

22 Abaho keza mkulu imoja wa ng'anda ya kumpula Imu-lungu, twaga jake Yailo. Viyamone Yesu, kaibwanha hasi mmagulu gake,

23 kampa ng'hani, "Mndeke wangu kolumwa ng'hani. Nokupula chonde chonde, wize ukamwikile makono ili yahone na yawe mgima."

24 Abaho Yesu kachola na Yailo, lunhu mkulu lwa wanhu lumkweleleza kuno lomsung'ha sung'ha.

25 Baho kukala na mtwanzi yakalile na utamu wa kutumika kwa miyaka longo na mibili.

26 Mtwanzi ayo kachola kwa waganga wengi na katumia vinhu vose viyakalile navo, lakini hahonile bule, ila kagen-delele kulumwa ng'hani.

27 Viyazihulike mbuli za Yesu, kengila mna ulunhu lwa wanhu, kamcholela Yesu kuchugu na kakwasa kiwalo chake.

28 Kailongela mwenyego, "Nahakwasa kiwalo chake, nohona."

29 Viyakwasile kiwalo cha Yesu, bahaja kutumika kuleka, nayo kahulika kahona utamu wake.

30 Bahaja Yesu kajuwa nguvu zimulawa, avo kahinduka muulunhu na kuuza, "Nani yanikwasile kiwalo changu?"

31 Wanahina zake wamwidika, "Kowona wanhu viwokusung'ha sung'ha, abaho kouza nani yakukwasile?"

32 Lakini Yesu kalola mhande zose ili yamone munhu ya-tendile vivo.

33 Mtwanzi ayo kajuwa kinhu kimulawilile, avo kamgen-dela Yesu kuno kodumba na kugwaya. Kamfugamila Yesu, kamulongela fulu ipile.

34 Yesu kamulongela mtwanzi ayo, "Mwanangu, kutamanila kwako kukuhonya. Genda moyo uholile, kuhona utamu wako."

35 Yesu viyakalile kogendelela kulonga, wasenga kulawa ukae kumwake Yailo weza na kumulongela Yailo, "Mndeke wako kafa. Habali kogendelela kumgaza Mfundiza?"

36 Yesu viyazihulike mbuli azo zilongigwe na wasenga awo, hazigesile bule, lakini kamulongela Yailo, "Sikuudumbe, to-gola tu."

37 Abaho Yesu halondile munhu yoyose iyagwe yamk-weleleze, ila Petulo, Yakobo na Yohana, ndugu yake Yakobo.

38 Viwavikile mng'anda ya Yailo, Yesu kawona wanhu ob-wahanhuka kwa usungu na kuiyalala.

39 Yesu kengila mng'anda kawalongela, "Habali moiyalala na kulila? Imwana hafike bule, lakini kawasa!"

⁴⁰ Lakini wamseka, avo Yesu kawalava kunze wose, kam-sola tatake na mamake ija imwana, na waja wanahina zake wadatu. Wengila mna idigati mulutambalizwe lukuli lwa mwana ayo.

⁴¹ Yesu kamgoga mkono, kamulongela, “Talita Kumi!” fam-bulo jake, “Mndeke, nokulongela lamuka!”

⁴² Bahaja mndeke ayo kenuka na kasonga kugenda. Mndeke ayo kakala na miyaka longo na mibili. Mbuli ino viilawilile, wanhu wakanganya ng'hani.

⁴³ Lakini Yesu kawagomesa ng'hani sikuwamulongele munhu yoyose mbuli ayo ilawilile, abaho kawalongela, “Mg-weleleni ndiya mndeke ino.”

6

*Yesu kolemigwa ako Nazaleti
(Matayo 13:53-58; Luka 4:16-30)*

¹ Yesu kasegela hanhu aho kachola kudibuga diyavum-buke, na wanahina zake wamkweleleza.

² Vidivikile siku da Kubwihila, Yesu kasonga kufundiza mng'anda ya kumpula Imulungu. Wanhu wamuhulike wakanganya ng'hani, waiuza, “Munhu ino kazipata kwahi mbuli zino? Nzeweke gani ino mbaka kodaha kutenda unzonza uno?”

³ Vino ino siyo ija fundi selemala, mwanage Malia, na ndugu zake Yakobo na Yusufu na Yuda na Simoni? Vino lumbu zake hawakala bahano bule?” Avo wamulema.

⁴ Yesu kawalongela, “Mtula ndagu kotegelezigwa kila hanhu, lakini hategelezigwa ukae kumwake na kwa ndugu zake, na kwa wanhu wa lukolo lwake mwenyego.”

⁵ Yesu hatendile unzonza wowose, ila kawekila makono watamu kidogo na kawahonya.

⁶ Yesu kakanganya ng'hani kwavija wanhu wakala wabule kutamanila.

*Yesu kowatuma wanahina longo na wabili
(Matayo 10:5-15; Luka 9:1-6)*

Abaho Yesu kachola mna ivijiji vili behi, na kasonga kuwa-fundiza wanhu.

⁷ Kawakema wanahina longo na wabili, kawatuma wabili wabili, na kawagwaa udahi wa kulava vinyamkela.

⁸ Kawalongela, “Sikumusole kinhu chochose, ila mkongoja wiiyeka. Sikumusole gate hebu mkoba hebu sente mkibindo.

⁹ Valeni vilatu, lakini sikumusole kiwalo kiyagwe.

¹⁰ Hanhu hohose honda mubokeligwe, kaleni aho mbaka vonda musegele.

¹¹ Mwahavika kudibuga josome na wanhu wa aho wahalema kuwabokela hebu kuwategeleza, segeleni na

kung'huseni matimbwisi geli mmagulu genu ili iwe kilaguso kamba wawatendela nzambi.”

¹² Avo wasegela na kuwapetela wanhu waleke nzambi zao.

¹³ Wawalava vinyamkela wengi na kuwabakaza mavuta wanhu wengi wakalile watamu na kuwahonya.

Ifa ya Yohana Mbatizaji

(Matayo 14:1-12; Luka 9:7-9)

¹⁴ Mndewa Helode kahulika mbuli azo zose, kwavija twaga da Yesu dikala dijuwike kila hanhu. Wanhu wayagwe wakala olonga, “Yohana Mbatizaji kazilibuka kulawa kwa wafile, lekaavo kana udahi wa kutenda unzonza.”

¹⁵ Wanhu wayagwe walonga, “Ino Eliya.”

Na wanhu wayagwe walonga, “Ino mtula ndagu kaigala na imoja wa watula ndagu wa Imulungu wa kuko umwaka.”

¹⁶ Helode viyazihulike mbuli azo, kalonga, “Ino ayo Yohana Mbatizaji inimkanhile pala jake lakini kazilibuka kulawa kwa wafile!”

¹⁷ Helode mwenyego kakala yalagize Yohana yagodekigwe nzabi, abaho yekigwe mkifungo. Katenda avo mbuli ya Helodiya iyamsolile, hamoja kakala mwehe wa Filipino, mdodo wake.

¹⁸ Yohana Mbatizaji kakala yomulongela Helode, “Mala-gizo golonga, havinogile bule gweye umsole mwehe wa mdodo wako!”

¹⁹ Avo Helodiya kakala komwihila Yohana, na kalonda kumkoma. Lakini hadahile bule,

²⁰ kwavija Helode kakala komdumba Yohana na kajuwa kamba kakala munhu yanogile na yang'alile avo kamkaliza. Kakala konogelwa kumuhulika, hamoja moyo umuluma ng'hani kila viyamalile kumuhulika.

²¹ Siku dimoja, Helodiya kapata nyafasi mna idisiku da kukumbuka kuvumbuka kwa Helode. Helode kawatendela nyimwilinyimwili ng'hulu wakulu wa mabuga, na wakulu wa wakalizi, na vilongozi wa isi ya Galilaya.

²² Mndele wa Helodiya viyengile kucheza, kamnogeza ng'hani Helode na wageni wagonekigwe kuna inyimwilinyimwili. Avo mndewa Helode kamulongela mndele ayo, “Nip-ule chochose kiulonda, nokugwaa.”

²³ Kaiduwila, “Noiduwila, nokugwaa chochose chonda unipule, hata nusu ya undewa wangu nokugwaa!”

²⁴ Avo mndele ayo kalawa kunze kamuuza mamake, “Nip-ule choni?”

Nayo kamwidika, “Pula pala da Yohana Mbatizaji.”

²⁵ Bahaja mndele ayo kakimbila mbaka kwa mndewa, kamulongela, “Sambi baha nigwelele pala da Yohana Mbatizaji mditanda!”

²⁶ Mndewa kona usungu ng'hani, lakini kwavija kaiduwila mgameso ga wanhu wagonekigwe, hadahile kumulemela.

²⁷ Bahaja mndewa kamulagiza mkalizi yadigale pala da Yohana. Mkalizi kagenda mkifungo, kakanha pala da Yohana.

²⁸ Abaho kadika pala dija mditanda, kamgalila mndeke ayo, nayo kamgwaa mamake.

²⁹ Wanahina wa Yohana viwahulike mbuli ayo, wachola kulusola lukuli lwa Yohana na kuluzika.

*Yesu kowagwaa ndiya lunhu mkulu lwa wanhu
(Matayo 14:13-21; Luka 9:10-17; Yohana 6:1-14)*

³⁰ Watumigwa wabwela, waiting'hana na Yesu na wamulongela gaja gose gawatendile na kufundiza.

³¹ Baho kukala na wanhu wengi wakalile okwiza na kusegela, mbaka Yesu na wanahina zake hawapatile nyafasi ya kuja kinhu. Avo Yesu kawalongela wanahina zake, "Tucholeni twiyeke hanhu kuduhu wanhu mkabwihile kidogo."

³² Avo wasegela waiyeke mwiingalawa, wachola hanhu kuduhu wanhu.

³³ Wanhu viwonile osegela, bahaja wawajuwa. Avo walawa mna gamabuga gose, wakimbila mbaka wawalongolela kuvika Yesu na wanahina zake.

³⁴ Yesu viyahumuluke mwiingalawa, kaluvika lunhu mkulu lwa wanhu. Kawonela bazi kwavija wakala kamba ng'hondolo welibule msusilaji. Avo kasonga kuwafundiza vinhu vingi.

³⁵ Zuwa vidikalile dohonga, wanahina zake wamcholela Yesu, wamulongela, "Hanhu hano hatwili kuduhu wanhu, na sambu zuwa dohonga.

³⁶ Walongele wanhu wachole mna imigunda na vijiji vilibehi ili wakaigulile vinhu va kuja."

³⁷ Yesu kawedika, "Wagweleleni mweye kinhu chakuja waje."

Wamuuza, "Vino tuchole tukagule magate ga sente ifa ya kumuliha msang'hanaji kwa miyezi minane* tuwagwee waje?"

³⁸ Yesu kawauza, "Munago magate mangapi? Gendeni mukalole."

Viwagalolile, wamulongela, "Kuna magate matano na somba wabili."

³⁹ Abaho Yesu kawalongela wanahina zake wawagole wanhu wose mna ivibumbila bumbila, wakale hasi mna gamajani mabisi.

* **6:37 Sente za miyezi minane**, hebu sente magana mabili.

40 Avo wakala mna ivibumbila va wanhu gana na va wanhu malongo matano.

41 Abaho Yesu kasola gaja gamagate matano na somba wabili, kalola uchanha na kamgwaa nhogolwa Imulungu. Abaho kagabanzula gaja gamagate, kawagwaa wanahina zake wawagolele wanhu. Vivija kawagolela wose somba waja wabili.

42 Wanhu wose waja na kwiguta.

43 Abaho wanahina zake wadondola magate gasigale na iwasonba, wamemeza vigelo longo na vibili.

44 Wambigalo waiyeka wadile wakala kamba elufu tano.

*Yesu kotembela uchanha mgamazi
(Matayo 14:22-33; Yohana 6:15-21)*

45 Bahaja Yesu kawalagiza wanahina zake wakwele mwiingalawa wamulongolele kuchola Betisaida, kuna umwambu uyagwe wa lamba. Heyo kakala yolulaga lunhu lwa wanhu lusegele.

46 Viyamambukize kuwalaga wanhu, kakwela kuna ikigongo kumpula Imulungu.

47 Viivikile ichungulo, ngalawa ikala hagati ya lamba, lakini Yesu kakala yaiyeka mwiisi inyalile.

48 Yesu kawona wanahina zake olemelwa kutowa ng'hafi, kwavija beho kulu dikala dowabweza kuwalawile. Nzogolo zikwika, Yesu kawagendela, kuno kotembela uchanha mgamazi. Kalonda kuwabita,

49 lakini viwamone kotembela uchanha mgamazi, wagizaga mzimu. Wakemelela kwa bwembwe.

50 Wose viwamone wadumba ng'hani.

Bahaja Yesu kawalongela, "Gangamalen! Iyo nene! Sikumudumbe!"

51 Abaho Yesu kengila mwiingalawa, na beho dinyamala tuluu. Wanahina zake wakanganya ng'hani,

52 kwavija wakala hawajuwile fambulo da kuwagwaa ndiya wanhu elufu tano, mizoyo yao ikala midala.

*Yesu kowahonya watamu ako Genesaleti
(Matayo 14:34-36)*

53 Waloka umwambu, wavika kuna iisi ya Genesaleti, baho waifunga ngalawa yao.

54 Bahaja viwahumuluke mwiingalawa, wanhu wamjuwa Yesu.

55 Avo wakimbila mwiisi yose, na kila hanhu viwahulike Yesu kabaho wamgalila watamu watambalale mvisazi vao.

56 Kila hanhu Yesu hayacholile, iwe mna ivijiji, hebu mna gamabuga, hebu mna imigunda, wanhu wawasola watamu

zao na kuwagala kuna gamagulilo. Wampula Yesu yawatogolele waikwase mhindo ya kiwalo chake. Wose waikwasile wahona.

7

Mafundizo ga wahenga (Matayo 15:1-9)

¹ Mafalisayo na wafundiza Malagizo ga Musa wayagwe wezile kulawa Yelusalemu waiting'hana haulongozi wa Yesu.

² Wawona wanahina wayagwe wa Yesu oja bila kusunha makono gao kamba viilondigwa wanhu watende.

³ Mafalisayo na Wayahudi wayagwe okweleleza mafundizo gawabokele kwa wahenga zao, hawaja kinhu mbaka wasunhe makono gao ng'hani.

⁴ Wala hawaja kinhu chochose kulawa kudigulilo mbaka wasunhe, na okweleleza mafundizo gayagwe mengi kamba vija mwiko wa kusunha vikasi na nongo na viya va shaba na gayagwe mengi.

⁵ Avo Mafalisayo na Wafundiza Malagizo ga Musa wamuza Yesu, "Habali wanahina zako hawakweleleza mafundizo gatugoleligwe na wahenga zetu, lakini oja bila kusunha makono?"

⁶ Yesu kawedika, "Mweye mwa watapitapi! Kumbe mtula ndagu wa Imulungu Isaya kalagula goya mbuli zenu viyandike, 'Imulungu kolonga, wanhu wano, onitegeleza kwa milomo yao,

lakini mizoyo yao ya kutali ng'hani na niye.

⁷ Awo onitambikila bule, kwavija ofundiza mafundizo ga wanhu, na kugatenda kamba galawa kwa Imulungu!"

⁸ "Mweye mogaleka Malagizo ga Imulungu na mogagoga mafundizo ga wanhu."

⁹ Yesu kagendelela kulonga, "Mweye mwa wabala kwa kulema Malagizo ga Imulungu na kugagoga mafundizo genu wenyego.

¹⁰ Kwavija Musa kawalagiza, 'Mtegeleze tatako na mamako,' 'Munhu yoyose yonda yamulige tatake hebu mamake kolondigwa yakomigwe.'

¹¹ Lakini mweye mofundiza, kamba munhu kana kinhu kodaha kumtaza tatake hebu mamake lakini kolonga 'Ino kobani' fambulo jake kinhu kino nimulavila Imulungu,

¹² munhu ayo halondigwa kumtaza tatake hebu mamake.

¹³ Kwa nzila ino mafundizo genu gomuwagwaa wanhu gosegesa mbuli za Imulungu. Na gayagwe mengi kamba gano gomutenda."

Vinhu vimfitiza munhu
(Matayo 15:10-20)

¹⁴ Abaho Yesu kalukema lunhu lwa wanhu kabili na kalulongela, “Mweye mose mnitegeleze na mujuwe.

¹⁵ Kuduhu kinhu kingila mmulomo wa munhu kulawa kunze kidaha kumfitiza munhu. Lakini, kija kilawa mmulomo wa munhu acho kimfitiza munhu.”

¹⁶ Munhu yeli na magwiti yahulike.

¹⁷ Yesu na wanahina zake, viwalulekile lunhu lwa wanhu na kwingila mng'anda, wanahina zake wamuuza yawalongele fambulo da ulonzi uja.

¹⁸ Yesu kawalongela, “Vino mweye mwabule nzewe kubanza wanhu wayagwe? Vino hamujuwile kamba kuduhu kinhu kingila mmulomo wa munhu kulawa kunze kidaha kumfitiza munhu?”

¹⁹ Kwavija hakingila muumoyo lakini mna iinda na abaho cholawa kunze ya lukuli.” Kwa ulonzi uno Yesu kavitenda vinhu vose va kuja vinoge kudigwa.

²⁰ Kagendelela kulonga, “Kinhu kilawa muumoyo wa munhu acho kimfitiza munhu.

²¹ Kwavija muumoyo wa munhu golawa magesa gehile na kuiwasa chaka chaka na ubavi na ukomaji,

²² na ugoni na umelo na gehile na uvizi na kusulukila na migongo na maligo na kuitapa na ubozi.

²³ Ago gose gehile golawa mgati mwa munhu na kumfitiza munhu.”

Kutamanila kwa mtwanzi imoja
(Matayo 15:21-28)

²⁴ Abaho Yesu kahalawa hanhu aho kachola mwiimbaka ili behi na buga da Tilo. Kengila mng'anda na halondile munhu yoyose yajuwe kakala aho, lakini hadahile bule kuifisa.

²⁵ Mtwanzi imoja, yakalile na mndele wake yeli na kinyamkela, vياهوlike mbuli za Yesu, bahaja kamgendela na kamfugamila Yesu.

²⁶ Mtwanzi ayo hakalile Muyahudi, kavumbuka kudibuga da Silofoinike mwiisi ya Siliya kampula Yesu yamulave mndele wake kinyamkela.

²⁷ Lakini Yesu kamwidika, “Tanhu waleke wana wegute. Kwavija havinogile bule kusola ndiya ya iwana na kuwapigisila umbwa.”

²⁸ Mtwanzi ayo kamwidika, “Ona, go mkulu, lakini hata umbwa weli hasi mmeza oja kija kisigazigwe na iwana!”

²⁹ Yesu kamulongela mtwanzi ayo, “Kwavija kwidika vivo, bwela ukae kumwako na komvika mndele wako kinyamkela kamulawa!”

30 Mtwanzi ayo kachola ukae kumwake, viyavikile kamvika mndele wake katambalala mulusazi na kinyamkela kakala yamulawile.

Yesu komuhonya munhu hadahile kulonga na kuhulika

31 Yesu kasegela kachola behi na isi ya Tilo kwa kubitila mwiisi ya Sidoni mbaka kudilamba da Galilaya kwa kubitila nzila ya mna zimbaka za Dekapoli.

32 Wanhu wayagwe wamgalila munhu yakalile hahulika na halonga, wampula Yesu yamwikile makono.

33 Yesu kamsola kamgala hamgwazo hanhu kuduhanhu. Yesu kengiza vidole mna gamagwitwi ga munhu ayo, katema mate kamkwasalulimi.

34 Abaho Yesu kalola kuulanga, kabweza mhumuzi, kamulongela, “Efata!” fambulo jake, “Vuguka!”

35 Bahaja munhu ayo magwiti gake gavuguka na kakala yohulika na kulonga bila kugaya.

36 Abaho Yesu kawagomesa wanhu awo sikuwamulonge munhu yoyose mbuli ayo, lakini Yesu viyagendelele kuwagomesa, vivo viwagendelele kuibwililisa mbuli ayo.

37 Wanhu wose waihulike mbuli ayo wakanganya. Walonga, “Katenda goya kila kinhu, kowatenda wanhu hawahulika wahulike na wanhu hawalonga walonge!”

8

*Yesu kowagwaa ndiya wanhu elufu nne
(Matayo 15:32-39)*

1 Hazibitile siku nyingi lunhu luyagwe lukulu lwa wanhu luiting'hana. Wanhu viwakalile wabule kinhu chochose chakuja Yesu kawakema wanahina zake kawalongela,

2 “Niye nowonela bazi wanhu wano, kwavija wakala na niye kwa siku ndatu na wabule kinhu chakuja.

3 Nahawalongela wabwele ukayao na nzala, osinduka mnzila, kwavija wanhu wayagwe walawa kutali.”

4 Wanahina zake wamuuzi, “Hano hatwili twa kuluwala, toipata kwahi ndiya ya kuwagwaa wanhu wose wano?”

5 Yesu kawauza, “Mna magate mangapi?”

Wamwidika, “Tuna magate saba.”

6 Yesu kalulongela lunhu luja lwa wanhu lukale hasi. Abaho kasola gamagate saba, kamgwaa nhogolwa Imulungu, kagabanzula kawagwaa wanahina zake wawagolele wanhu, na wanahina zake watenda vivo.

7 Vivija wakala na visomba kidogo. Yesu kamgwaa nhogolwa Imulungu, vivija kawalongela wanahina zake wawagolele wanhu.

⁸ Wanhu waja na kwiguta. Abaho wanahina zake wadondola vija visigale na kumemeza vigelo saba.

⁹ Wambigalo waiyeka wadile wakala elufu nne. Abaho Yesu kawalaga,

¹⁰ bahaja Yesu na wanahina zake wakwela mwiingalawa, wachola mwiisi ya Dalimanuta.

Mafalisayo olonda vilaguso

(Matayo 12:38-42; 16:1-4)

¹¹ Mafalisayo wayagwe wamcholela Yesu wasonga kuibamilila nayo, walonda kungeza wampula yatende kilaguso kulawa kuulanga.

¹² Lakini Yesu kona usungu, kalonga, “Habali wanhu wa lukolo luno lwa sambu molonda vilaguso? Nowalongeleni ukweli, kuduhu kilaguso chonda mugoleligwe!”

¹³ Yesu kawaleka, kakwela mwiingalawa kaloka mwambu uyagwe wa dilamba.

Usasu wa Mafalisayo na Helode

(Matayo 16:5-12)

¹⁴ Wanahina zake wakala waisemwile kusola magate, wakala na gate dimoja diiyeka mwiingalawa.

¹⁵ Yesu kawazuma wanahina zake kawalongela, “Muiteganye na hamila ya Mafalisayo na hamila ya Helode.”

¹⁶ Wanahina zake wasonga kuinyong'onyela, “Ino kolonga vino kwavija twabule magate.”

¹⁷ Yesu kakijuwa kiwakalile olonga, kawauza, “Habali moi-longela mbuli ya magate? Vino mung'hali hamujuwile? Habali mizoyo yenu midala?”

¹⁸ Muna meso lakini hamulola, muna magwiti lakini hamuhulika? Vino hamukumbuka bule?

¹⁹ Vinibanzule magate matano na kuwagwaa wanhu elufu tano? Vino mmemeza vigelo vingapi kwa avo visigale?”

Wamwidika, “Tumemeza vigelo longo na vibili.”

²⁰ Kawauza kabili, “Vivija vinibanzule gaja magate saba na kuwagwaa wanhu elufu nne, vino mmemeza vigelo vingapi kwa avo visigale?”

Wamwidika, “Tumemeza vigelo saba.”

²¹ Abaho kawauza, “Mung'hali hamnavijuwa?”

Yesu komuhonya msuwameso ako Betisaida

²² Yesu na wanahina zake viwavikile Betisaida, wanhu wayagwe wamgalila Yesu munhu yakalile msuwameso, wampula yamkwase.

²³ Yesu kamgoga mkono munhu ayo, kamulava kunze ya kijiji kija. Abaho kamtemela mate mgameso, kamwikila makono, kamuza, “Vino kokona choni?”

24 Munhu ija kalola, kalonga, “Nowona wanhu, lakini waigala na mibiki itembela.”

25 Yesu kamwikila makono kabili mgameso. Munhu ayo kabunhula meso na meso gake galola, nayo kadaha kulola goya vinhu vose.

26 Yesu kamulongela munhu ayo yachole ukae kumwake, kamzuma, “Sikuyabweleganye mna ikijiji.”

*Petulo kolonga Yesu ayo Mkombola
(Matayo 16:13-20; Luka 9:18-21)*

27 Abaho Yesu na wanahina zake wachola kuna ivijiji va Kaisalia ya Filipi, mnzila Yesu kawauza wanahina zake, “Nongeleni wanhu olonga niye na nani?”

28 Wamwidika, “Wanhu wayagwe olonga gweye kwa Yohana Mbatizaji, wanhu wayagwe olonga gweye kwa Eliya, kuno wayagwe olonga gweye kwa imoja wa watula ndagu wa Imulungu.”

29 Yesu kawauza, “Na mweye molonga niye na nani?”

Petulo kamwidika, “Gweye kwa Kilisito Mkombola.”

30 Abaho Yesu kawagomesa wanahina zake, “Sikumumu-longele munhu yoyose mbuli zangu.”

*Yesu kolonga mbuli ya madununzo na ifa yake
(Matayo 16:21-28; Luka 9:22-27)*

31 Abaho Yesu kasonga kuwafundiza wanahina zake, “Mwana wa Munhu kolondigwa yadununzigwe ng’hani na kulemigwa na wavele na wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa. Kokomigwa na siku da kadatu kozilibuka.”

32 Yesu kawalongela fulu ipile, avo Petulo kamgala Yesu kumgwazo kasonga kumkomhokela.

33 Lakini Yesu kahinduka kawalola wanahina zake, kamkomhokela Petulo, “Segela kumwangu Mwenembago! Kwavija hugesa mbuli za Imulungu lakini kogesa mbuli za kiunhu!”

34 Abaho Yesu kalukema lunhu lwa wanhu na wanahina zake kawalongela, “Munhu yoyose yahalonda kunikweleleza, yailleme mwenyego na kuidikwa msalaba wake yanikweleleze.

35 Kwavija munhu yoyose yahalonda kuukombola ugima wake kowagiza, na munhu yoyose yowagiza ugima wake mbuli ya niye na kwa Mbuli Inogile koukombola.

36 Vino munhu kopata choni kamba yahaipata isi yose na kuwagiza ugima wake?

37 Kuduhu kinhu chonda yalave yaubweze ugima wake.

38 Munhu yoyose yonyonela kinyala niye na mafundizo gangu mna ulukolo lwa sambu lulekile kumjuwa Imulungu

na kutenda gehile, Mwana wa Munhu nayo komonela kinyala munhu ayo yaheza muukulu wa Tatake na wasenga zake wang'alile wa kuulanga.”

9

¹ Yesu kagendelela kulonga, “Nowalongela ukweli, wanhu wayagwe weli hano hawafa bule mbaka wawone Undewa wa Imulungu ukwiza na nguvu.”

Yesu kogaluka

(Matayo 17:1-13; Luka 9:28-36)

² Vizibitile siku sita, Yesu kamsola Petulo, Yakobo na Yohana, kachola nao waiyeka kulugongo lutali. Viwakalile olola, Yesu kagaluka.

³ Viwalo vake vikala vizelu chuwee, na kuduha munhu yoyose mwiisi yodaha kuvifuwa viwe vizelu kamba vivo.

⁴ Baho wanahina waja wadatu wamona Eliya na Musa olonga na Yesu.

⁵ Petulo kamulongela Yesu, “Mfundiza, vinoga siye tukale hano! Tozenga viheha vidatu, kimoja chako gweye, kimoja cha Musa na kimoja cha Eliya.”

⁶ Petulo hajuwile cha kulonga kwavija heyo na wayage wakala odumba.

⁷ Abaho dilawilila wingu na kuwagubika na sauti ilawa mdiwingu, ilonga, “Ino ayo Mwanangu inimnoge. Mumtegezeze!”

⁸ Bahaja wawegesela kuno na kuno, lakini hawamonile munhu yoyose iyagwe, ila Yesu yaiyeka hamoja nao.

⁹ Viwakalile ohumuluka kulugongo Yesu kawazuma, “Sikumumlongele munhu yoyose mbuli zino zimone, mbaka Mwana wa Munhu vonda yazilibuke kulawa kwa wafile.”

¹⁰ Watogola kija kiwalongeligwe, lakini wasonga kuiuza, “Kuzilibuka kwa wafile, fambulo jake choni?”

¹¹ Wanahina zake wamuuzwa Yesu, “Habali wafundiza Malagizo ga Musa olonga Eliya kolondigwa yeze tanhu?”

¹² Yesu kawedika, “Ona, Eliya kokwiza tanhu, ili yakitande goya kila kinhu. Lakini habali Maandiko Gang'alile golonga kamba Mwana wa Munhu kodununzika ng'hani na kulemigwa?”

¹³ Nowalongeleni, Eliya kamala kwiza na wanhu wamten-dela viwalondile, kamba vija Maandiko Gang'alile viga-longa.”

Yesu komuhonya mbwanga yeli na kinyamkela

(Matayo 17:14-21; Luka 9:37-43)

14 Viwawavikile waja wanahina wayagwe, waluwona lunhu lwa wanhu luwazunguluka na wafundiza Malagizo ga Musa wayagwe wakala oibamilila nao.

15 Bahaja wanhu viwamone Yesu wakanganya ng'hani, wamkimbilila, wamulamusa.

16 Yesu kawauza wanahina zake, “Mweye moibamilila nao choni?”

17 Munhu imoja mna ulunhu lwa wanhu kamwidika, “Mfundiza, nikugalila mwanangu, kana kinyamkela yamfungile mulomo.

18 Kinyamkela ayo yahamwizila, komulagaza hasi na kolawa miholovu mmulomo, kodafuna meno na kunyala lukuli lose. Niwalongela wanahina zako wamulave ikinyamkela, lakini hawadahile bule.”

19 Yesu kawalongela, “Mweye wanhu muleka kutamanila! Ng'hale na mweye mbaka lini? Nogela kitumbe kumgongo mbaka lini? Ngalileni hano imbwanga.”

20 Avo wamgala kwa Yesu.

Bahaja kinyamkela viyamone Yesu, kamgela kisango imbwanga ayo, kagwa hasi, kaibimbilisa, kuno kolava mihovu mmulomo.

21 Yesu kamuuzata tata wa imbwanga ayo, “Utamu uno umsonga lini?”

Kamwidika, “Umsonga toka haudodo.

22 Miyanza mingi kinyamkela kamgeza kumkoma kwa kumbwanha muumoto na mgamazi. Tonele bazi na ututaze, kamba wahadaha!”

23 Yesu kamulongela, “Kolonga, kamba wahadaha! Kila kinhu chodahika kwa munhu yotamanila.”

24 Bahaja tata wa imbwanga ija kakemelela, “Notamanila, lakini kutamanila kwangu kudodo. Nhaze nitamanile ng'hani!”

25 Yesu viyaluwone lunhu lowamemela, kamkomhokela kinyamkela ayo, “Gweye kinyamkela wa kuleka kulonga na kuhulika, nokulagiza umulawe mbwanga ino, siku-umwingile kabili!”

26 Kinyamkela kaguta, kambwanha hasi mbwanga ayo, kamulawa. Mbwanga ayo koneka kamba munhu yafile, kila munhu kalonga, “Kafa!”

27 Lakini Yesu kamgoga mkono mbwanga ayo kamtaza kwinuka, nayo kenuka.

28 Yesu viyengile mng'anda, wanahina zake wamuuzata kinyelegezi, “Habali siye hatudahile kumulava kinyamkela?”

29 Yesu kawedika, “Kinyamkela kamba ino hadahika kulavigwa kwa nzila yoyose, ila kwa kumpula Imulungu kwi-iyeka.”

*Yesu kolonga kabili mbuli ya ifa yake
(Matayo 17:22-23; Luka 9:43-45)*

³⁰ Yesu na wanahina zake wasegela hanhu aho wachola kubitila isi ya Galilaya. Yesu halondile munhu yoyose yajuwe kuyeli,

³¹ kwavija kakala kowafundiza wanahina zake. Kawalongela, “Mwana wa Munhu kogeligwa mmakono ga wanhu, nao omkoma na siku da kadatu kozilibuka.”

³² Lakini wanahina zake hawadijuwile fambulo da ulonzi awo na wadumba kumuza.

*Yeli mkulu nani?
(Matayo 18:1-5; Luka 9:46-48)*

³³ Wavika Kapelinaumu, viwengile mng'anda, Yesu kawauza wanahina zake, “Mukala muibamilila choni mnzila?”

³⁴ Lakini wanahina zake hawamwidike bule, kwavija mnzila wakala oibamilila nani yeli munhu mkulu viweli.

³⁵ Yesu kakala hasi, kawakema wanahina zake longo na wabili, kawalongela, “Munhu yoyose yolonda kuwa wa ichanduso, kolondigwa yawe wa ikimambukizo na yawe msang'hanaji wa wose.”

³⁶ Abaho Yesu kamsola mwana mdodo kamwimiza haulongozi wao, kamuhagatila kawalongela,

³⁷ “Munhu yoyose yombokela mwana mdodo kamba ino kwa twaga jangu, kombokela niye, na munhu yoyose yombokela niye hambokela niye niyeka vivija kombokela ija yanhumile.”

*Munhu yoyose hatulema kaubanzi wetu
(Luka 9:49-50)*

³⁸ Yohana kamulongela Yesu, “Mfundiza, tumona munhu imoja kolava vinyamkela kwa twaga jako. Siye tumgomesa kwavija siyo miyetu.”

³⁹ Yesu kawalongela, “Sikumumgomesa, kwavija kuduho munhu yotenda unzonza kwa twaga jangu na kuno kononga vihile.

⁴⁰ Kwavija munhu yoyose hatulema kaubanzi wetu.

⁴¹ Nowalongela ukweli munhu yoyose yowagwaa kikasi cha mazi ga kung'wa kwa twaga jangu kwavija mweye mwa wanhu wa Kilisito kobokela nhunza yake.

*Kugezigwa kutenda nzambi
(Matayo 18:6-9; Luka 17:1-2)*

⁴² “Munhu yoyose yomuhonza imoja wa wadodo wano onitogola yatende nzambi, yokuwa vinoga munhu ayo yagodekigwe dibwe kulu da kudugila msingo na yasigwe mbahali.

43 Kamba mkono wako wahakuhonza utende nzambi, ukanhe! Yokuwa vinoga wingile kuna ugima na mkono umoja, kubanza wingile na makono mabili na abaho uchole jehanamu kuna umoto haufaga.

44 Mumo, 'Funza owaja hawafa bule na umoto uwalukuza haufaga.'

45 Kamba mgulu wako wahakuhonza utende nzambi, ukanhe! Yokuwa vinoga wingile kuna ugima na mgulu umoja, kubanza wingile na magulu gose mabili na abaho wasigwe jehanamu.

46 Mumo, 'Funza owaja hawafa bule na umoto uwalukuza haufaga.'

47 Kamba siso jako dahakuhonza utende nzambi, ding'ole! Yokuwa vinoga wingile Muundewa wa Imulungu na siso dimoja, kubanza wingile na meso gose mabili na abaho wasigwe jehanamu.

48 Mumo, 'Funza owaja hawafa bule na umoto uwalukuza haufaga.'

49 "Kila munhu kotendigwa yatogoligwe na Imulungu kwa moto kamba vija nhosa viitogoligwa na Imulungu kwa mkele.

50 "Mkele unoga, lakini kamba wahagiza ukali wake, vino kodahaze kuubweza kabili?

"Muwe na mkele mgati yenu na mukale kwa tindiwalo na waenu."

10

*Yesu kofundiza mbuli ya nyasa
(Matayo 19:1-12; Luka 16:18)*

1 Abaho Yesu kasegela kachola isi ya Yudea, kaloka lwanda lwa Yolidani, lunhu lwa wanhu lumcholela Yesu kabili, nayo kawafundiza kamba viyatendaga.

2 Mafalisayo wayagwe wamcholela Yesu wamgeza, wamuza, "Tulongele, vino vinoga mbigalo kumwasa mwehe wake?"

3 Yesu kawauza, "Vino Musa kawalagiza choni?"

4 Wamwidika, "Musa katulagiza kamba mbigalo kodaha kumgwaa kibua cha nyasa mwehe wake na kumwasa."

5 Yesu kawalongela, "Musa kawandikila lagizo dino mbuli ya udala wa mizoyo yenu.

6 Maandiko Gang'alile golonga kulawa kuna ichanduso, 'Imulungu kawalumba mbigalo na mtwanzi.

7 Kwa mbuli ayo mbigalo komuleka tatake na mamake na koilumba na mwehe wake,

8 na wabili awo okuwa kinhu kimoja.' Avo haweli wabili kabili, lakini kinhu kimoja.

9 Avo kiyalumbilize Imulungu, munhu sikuyakigole."

10 Viwabwelile mng'anda, wanahina zake wamuuza Yesu mbuli ino.

11 Yesu kawalongela, “Mbigalo yomwasa mwehe wake na kumsola mtwanzi iyagwe, komtendela ugoni mwehe wake.

12 Vivija mtwanzi yomulema mkasano wake na kusoligwa na mbigalo iyagwe kotenda ugoni.”

*Yesu kowatambikila wana wadodo
(Matayo 19:13-15; Luka 18:15-17)*

13 Wanhu wayagwe wamgalila Yesu wana wadodo yawahagatile na kuwatambikila, lakini wanahina zake wawakomhokela.

14 Yesu viyonile avo, kagevuzika, kawalongela, “Walekeni wana wadodo weze kumwangu sikumuwagomese kwavija Undewa wa Imulungu ni wa wanhu kamba wana wano.

15 Nowalongeleni ukweli, munhu yoyose yolema kuubokela Undewa wa Imulungu kamba mwana mdodo, honda yengile ng'o.”

16 Abaho kawahagatila wana waja kawekila makono gake kawatambikila.

*Munhu tajili
(Matayo 19:16-30; Luka 18:18-30)*

17 Yesu viyasongile mwanza wake kabili, munhu imoja kamkimbilila, kamfugamila kamuuzi, “Mfundiza Unogile, nhende choni niupate ugima wa milele?”

18 Yesu kamuuzi, “Habali kong'hema unogile? Kuduhu yanogile, ila Imulungu yaiyeka.

19 Kugajuwa Malagizo ga Musa, ‘Sikuukome, sikuutende ugoni, sikuwibe, sikuulave usindila wa uvizi, sikuulonge uvizi, wategeleze tatako na mamako.’ ”

20 Munhu ayo kamwidika, “Mfundiza gano gose nigagoga toka haudodo.”

21 Yesu kamulola bunhuu, kamnogela, kamulongela, “Kuhungukilwa kinhu kimoja. Genda kachuuze vinhu vose viulinavo na uwagwelele wakiwa zisente na gweye kokuwa na utajili kuulanga. Abaho unikweleleze.”

22 Munhu ija viyahulike avo, kona usungu, kasegela kuno kanyunyuwala kwavija kakala tajili ng'hani.

23 Yesu kalola mhande zose kawalongela wanahina zake, “Yokuwa vidala ng'hani kwa munhu tajili kwingila Muundewa wa Imulungu!”

24 Ulonzi uno uwasinhusa wanahina zake, lakini Yesu kagendelela kulonga, “Wanangu, vidala ng'hani kwingila Muundewa wa Imulungu!

25 Vibuha kwa ngamiya kubita mna ikizonzo cha sanzia kubanza tajili kwingila Muundewa wa Imulungu.”

26 Wanahina wakanganya ng'hani waiuza, “Avo lelo nani yonda yadahe kukomboligwa?”

27 Yesu kawalola bunhuu, kawalongela, “Kwa munhu haidahika lakini kwa Imulungu haili vivo, gose godahika kwa Imulungu.”

28 Petulo kamulongela, “Lola, siye tuleka kila kinhu na tukukweleleza gweye.”

29 Yesu kawedika, “Nowalongela kweli, munhu yoyose yalekile ng'anda yake hebu ndugu zake hebu lumbu zake hebu mamake hebu tatake hebu wanage hebu migunda mbuli ya niye na kwa Mbuli Inogile,

30 kobokela vingi ng'hani mna ikipindi cha sambu. Na kobokela ng'hani miyanza gana, ng'anda na ndugu na lumbu na wana na mama na migunda na hamoja na madununzo na mna ikipindi chonda kize kobokela ugima wa milele.

31 Lakini wanhu wengi weli wa ichanduso okuwa wa iki-mambukizo na waja wa ikimambukizo okuwa wa ichanduso.”

*Yesu kolonga mwanza wa kadatu mbuli ya ifa yake
(Matayo 20:17-19; Luka 18:31-34)*

32 Yesu na wanahina zake wakala mnzila ochola Yelusalemu. Yesu kawalongolela wanahina zake wakalile okanganya kuno wanhu wakalile omkweleleza wadumba. Yesu kainega hamgwazo na wanahina zake longo na wabili, kawalongela gaja gonda gamulawilile.

33 Yesu kawalongela, “Tegelezeni, tochola Yelusalemu, kuko Mwana wa Munhu kogeligwa mmakono ga wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa. Omtagusa yafe na kogeligwa mmakono ga wanhu haweli Wayahudi,

34 nao omzaha na omtemela mate na omtowa mbalati na omkoma lakini siku da kadatu kozilibuka.”

*Kupula kwa Yakobo na Yohana
(Matayo 20:20-28)*

35 Abaho Yakobo na Yohana, wana wa Zebedayo wamcholela Yesu, wamulongela, “Mfundiza, kuna kinhu tolonda ututendele.”

36 Yesu kawauza, “Molonda niwatendele choni?”

37 Wamwidika, “Vondaukale kuna ikigoda chako cha Undewa wako, tolonda ukale na siye, imoja mwambu wa mkono wako wa kudila na iyagwe mwambu wa mkono wako wa kumoso.”

38 Yesu kawalongela, “Hamkijuwile kinhu kimpula. Vino modaha kuking'wela kikasi cha madununzo chonda niking'wele niye? Na kubatizigwa ubatizo unibatizigwa?”

39 Wamwidika, “Todaha,”

Yesu kawalongela, “Mong'wela kikasi chonda ning'wele niye na kubatizigwa ubatizo onda nibatizigwe niye.

⁴⁰ Lakini niye nabule udahi wa kusagula nani yakale mwambu wa mkono wangu wa kudila hebu wa kumoso. Imulungu ayo yonda yawagwee hanhu aho, wanhu waja yawasagule.”

⁴¹ Baho wanahina longo viwahulike vivo wawagevuzikila ng'hani Yakobo na Yohana.

⁴² Yesu kawakema wose hamoja kawalongela, “Mojuwa kamba waja okoneka wakulu wa isi, owalanguliza wanhu kwa nguvu, na wakulu wao wana udahi.

⁴³ Lakini haili vivo kumwenu. Munhu yoyose yolonda kuwa munhu mkulu, yawe msang'hanaji wa wose.

⁴⁴ Na munhu yoyose yolonda kuwa wa ichanduso, yawe mtumwa wa wose.

⁴⁵ Kwavija Mwana wa Munhu hezile kusang'hanilwa, lakini keza kuwasang'hanila wanhu na kuulava ugima wake kwa kuwakombola wanhu wengi.”

*Yesu komuhonya msuwameso
(Matayo 20:29-34; Luka 18:35-43)*

⁴⁶ Wavika Yeliko. Yesu na wanahina zake hamoja na lunhu lwa wanhu viwakalile osegela, msuwameso imoja yakalile yopula, twaga jake Batumayo, mwanage Timayo kakala mnzila.

⁴⁷ Batumayo viyahulike Yesu wa Nazaleti kobita, kasonga kukemelela, “Yesu, mwanage Daudi nyonele bazi!”

⁴⁸ Wanhu wengi wamkomhokela, wamulongela yanya-male, lakini heyo kagendelela kukemelela ng'hani, “Mwana wa Daudi, nyonele bazi!”

⁴⁹ Yesu kema, kalonga, “Mkemeni.”

Avo wamkema, wamulongela, “Gangamala! Ima, kokukema.”

⁵⁰ Kawasa mgolole wake, kazumha kamcholela Yesu.

⁵¹ Yesu kamuuzwa, “Kolonda nikutendele choni?”

Munhu ayo kamwidika, “Mfundiza, nolonda kulola.”

⁵² Yesu kamulongela, “Chola, kutamanila kwako kukuho-nya.”

Bahaja kadaha kulola kamkweleleza Yesu mnzila.

11

*Yesu kokwingila Yelusalemu kwa ng'henze
(Matayo 21:1-11; Luka 19:28-40; Yohana 12:12-19)*

¹ Viwavikile behi na Yelusalemu, habehi na mabuga ga Betifage na Betania kuna Ulugongo lwa Mizeituni, Yesu kawatuma wanahina zake wabili wamulongolele.

² Kawalongela, “Gendeni kuna ikijiji kili kuulongozi wenu, mwahengila momvika mwana wa kihongwe kafungigwa, nayo yang’hali hanakweligwa na munhu. Mfunguleni mumgale hano.

³ Munhu yoyose yahawauza habali motenda avo, mulongeleni Mndewa komulonda, nayo kombweza sambu baha.”

⁴ Wanahina waja wachola wamvika mwana wa kihongwe kafungigwa hana ulwivi lwa ng’anda uilola na nzila. Viwakalile omfungula,

⁵ wanhu wemile aho wawauza, “Motenda choni, habali momfungula ikihongwe?”

⁶ Wawedika kamba Yesu viyawalongele, wanhu waja wawaleka wachole.

⁷ Wamgala imwana wa ikihongwe kwa Yesu, watandika viwalo vao mumgongo wa ikihongwe, Yesu kakwela uchanha.

⁸ Wanhu wengi wanzanza viwalo vao mnzila, na wayagwe wabena mibunho wayanzanza mnzila.

⁹ Wanhu wakalile kuchugu na kuulongozi wa Yesu wakemelela, “Imulungu yatogolwe! Mndewa Imulungu yamtambikile ayo yokwiza kwa twaga jake!

¹⁰ Imulungu yautambikile undewa ukwiza wa mndewa Daudi, muhenga wetu! Imulungu yeli uchanha ng’hani yatogolwe!”

¹¹ Yesu kavika Yelusalemu, kachola kuna Ing’anda ya Imulungu, kawegesela kuno na kuno. Lakini kwavija zuwa dikala dihongile, Yesu kachola Betania na wanahina zake longo na wabili.

*Yesu kodiduwila biki da mtini
(Matayo 21:18-19)*

¹² Imitondo yake, viwakalile osegela Betania, Yesu kakala na nzala.

¹³ Kwa kutali Yesu kajona biki da mtini dikalile na mijani mingi, avo kadicholela yalole kamba kodaha kupata tunda jojose lakini viyavikile aho honile tunda jojose, ila majani gaiyeka, kwavija haukalile msimu wa kulela.

¹⁴ Yesu kadilongela biki da mtini, “Munhu sikuyaje tunda jojose kumwako kabili!”

Wanahina zake wamuhulika viyalongile vivo.

*Yesu kochola kuna Ing’anda ya Imulungu
(Matayo 21:12-17; Luka 19:45-48; Yohana 2:13-22)*

¹⁵ Viwavikile Yelusalemu, Yesu kachola kuna Ing’anda ya Imulungu. Kasonga kuwawinga wanhu wose wakalile ogula na kuchuuza vinhu. Kazibidula meza za wanhu wakalile ovunja sente na vigoda va wanhu wakalile ochuuza njiwa.

16 Kawagomesa sikuwasole kinhu chochose kubitila kuna Ing'anda ya Imulungu.

17 Abaho kawafundiza, “Yandikigwa mna Gamaandiko Gang'alile, ‘Ng'anda yangu yokuwa kae ya kupulila kwa wanhu wa isi zose.’ Lakini mweye moitenda mhango ya wabavi!”

18 Wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa viwahulike vivo, wasonga kuzahila nzila ya kumkoma Yesu, lakini wamdumba, kwavija lunhu lwa wanhu lukan-ganya mafundizo gake.

19 Viivikile ichungulo, Yesu na wanahina zake wasegela kudibuga.

*Fundizo da biki da mtini dinyalile
(Matayo 21:20-22)*

20 Imitootondo yake, viwakalile obita mnzila wajona biki dija da mtini dinyala gogodaa!

21 Petulo kakumbuka kija kilawilile, kamulongela Yesu, “Mfundiza, lola, dibiki da mtini diudiduwile dinyala!”

22 Yesu kawedika, “Mumtogole Imulungu.

23 Nowalongela ukweli, munhu yoyose yahakilongela kigongo kino, Ng'oka ukayase mbahali na hakona shaka muumoyo wake lakini kotogola kiyolonga cholawilila, na Imulungu komtendela.

24 Avo nowalongeleni, mwahampula Imulungu kinhu chochose, togoleni kamba mubokela, mogweleligwa chochose chonda mupule.

25 Mwahampula Imulungu geleni kumgongo nzambi ziwawatendele wanhu, ili Tataenu yeli kuulanga nayo yazigele kumgongo nzambi zenu zimutendile.

26 Kamba hamuzigela kumgongo nzambi za wanhu ziwawatendele, na Tataenu yeli kuulanga honda yazigele kumgongo bule nzambi zenu zimutendile.”

*Mbuli ya udahi wa Yesu
(Matayo 21:23-27; Luka 20:1-8)*

27 Wavika kabili Yelusalemu, Yesu viyakalile kogenda kuna Ing'anda ya Imulungu, wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa na wavele wamcholela,

28 wamuuzi, “Vino kotenda gano gose kwa udahi gani? Nani yakugwelele udahi wa kutenda gano?”

29 Yesu kawedika, “Na niye nowauza mbuli imoja, mwanidika, baho nowalongeleni notenda gano kwa udahi gani.

30 Nongeleni, udahi wa Yohana wa kubatiza ulawa kwa Imulungu hebu kwa wanhu?”

³¹ Wasonga kuilongela, “Twahalonga, ‘Ulawa kwa Imulungu,’ kotuuza, ‘Habali hamumtogle Yohana?’

³² Lakini twahalonga, ‘Ulawa kwa wanhu,’ ” wawadumba wanhu, kwavija wanhu wantogola Yohana kamba mtula ndagu wa Imulungu.

³³ Avo wamwidika, “Siye hatujuwile.”

Yesu kawalongela, “Na niye siwalongela bule kwa udahi gani notenda gano.”

12

*Lusimo lwa walimaji mumgunda wa mizabibu
(Matayo 21:33-46; Luka 20:9-19)*

¹ Yesu kalonga nao kwa simo, “Munhu imoja kahanda mizabibu mumgunda wake. Kazungulusila lwigo mumgunda wake, kahimba hanhu ha kukamila zabibu, kazenga lingo. Abaho kawakodisha walimaji, kafunga mwanza kachola. ² Msimu wa kubawa zabibu viuvikile, kamtuma msang’hanaji kwa awo walimaji yamgalile zabibu kulawa mumgunda wake.

³ Lakini walimaji awo wamgoga, wantowa, wamuwinga makono gaiyeka.

⁴ Abaho kamtuma msang’hanaji iyagwe, ayo nayo wantowa mdipala na wamgela kinyala.

⁵ Mwene mgunda kamtuma msang’hanaji iyagwe, nayo wamkoma, na kawatuma wayagwe wengi wawatendela vivo, wayagwe wawatowa na wayagwe wawakoma.

⁶ Kakala kasigala na munhu imoja wa kumtuma, nayo kakala mwanage yamnogele ng’hani. Kamtuma kuno klonga, ‘Omtegeleza mwanangu.’

⁷ Lakini walimaji wailongela, ‘Ino ayo muhazi, lekeni tumkome tusole uhazi wake!’

⁸ Avo wamgoga, wamkoma wamwasila kunze ya umgunda wa imizabibu.”

⁹ Yesu kawauza, “Vino mwene mgunda kotendaze? Kokwiza kuwakoma walimaji wose na kowakodisha walimaji wayagwe mgunda awo wa mizabibu.

¹⁰ Hamgasomile Maandiko Gang’alile vigalonga, ‘Dibwe wadilemile wazengaji, Sambu digalamuka dibwe kulu kubanza gose.

¹¹ Mbuli ino itendigwa na Mndewa, nayo yotukanganya!’ ”

¹² Vilongozi wa Wayahudi walonda kumgoga Yesu, kwavija wajuwa lusimo luno kawalonga wao. Lakini waludumba lunhu lwa wanhu, avo wamuleka wasegela.

*Mbuli ya kuliha kodi**(Matayo 22:15-22; Luka 20:20-26)*

¹³ Mafalisayo wayagwe na wanhu wa Helode wakala watu-migwe kwa Yesu, wamgoge kwa mbuli zake.

¹⁴ Wamcholela wamulongela, “Mfundiza, tokujuwa gweye kwa munhu ulonga ukweli, humdumba munhu yoyose, hutonga ukulu wa munhu. Lakini gweye kofundiza goyolonda Imulungu wanhu wagatende. Tulongele, vino vinoga kuliha kodi kwa Mndewa wa Lumi hebu havinogile bule? Tulihe hebu sikutulihe?”

¹⁵ Lakini Yesu kaujuwa ubala wao kawauza, “Habali monigeza? Ngalileni isente niilole.”

¹⁶ Wamgalila isente, nayo kawauza, “Vino kihanga kino cha nani? Na twaga dino da nani?”

Wamwidika, “Va Mndewa wa Lumi.”

¹⁷ Yesu kawalongela, “Mgweleleni Mndewa wa Lumi vili va Mndewa wa Lumi, na mgweleleni Imulungu vili va Imulungu.”

Nao wamkanganya Yesu.

*Mbuli ya kuzilibuka**(Matayo 22:23-33; Luka 20:27-40)*

¹⁸ Abaho Masadukayo, wanhu olonga kuduha kuzilibuka kulawa kwa wafile. Wayagwe wamcholela Yesu wamulongela,

¹⁹ “Mfundiza, Musa katwandikila, ‘Munhu yahafa na kuleka mwehe wake bila wana, ndugu yake munhu ayo kolondigwa yamsole mgane ayo, yamulelele ndugu yake yafile wana.’

²⁰ Kukala na ndugu saba, ija imkulu kasola mwehe kafa halekile wana.

²¹ Wa kabili nayo kamuhala mgane ayo nayo vivija kafa halekile wana. Vivija kwa wa kadatu kafa halekile wana.

²² Abaho kwa wayagwe, wose saba wamsolile mgane ayo wafa hawalekile wana. Ako kumwande, mtwanzi ayo nayo kafa.

²³ Avo, wanhu wose wafile wahazilibuka mwiisiku ya kuzilibuka, mtwanzi ayo kokuwa mwehe wa nani? Kwavija wose saba wakala wamsolile.”

²⁴ Yesu kawedika, “Mweye mopotela! Kwavija hamugajuwile Maandiko Gang'alile hebu udahi wa Imulungu.

²⁵ Kwavija wanhu wafile vonda wazilibuke, hawasola wala hawasoligwa okuwa kamba wasenga wa kuulanga.

²⁶ Kwa mbuli ya kuzilibuka kwa wanhu wafile, hamusomile mna ikitabu cha Musa mbuli ya kisolo kikwaka? Imulungu kamulongela Musa, ‘Niye na Imulungu wa Abulahamu na wa Isaka na wa Yakobo.’

27 Heyo heli Imulungu wa wanhu wafile, ila Imulungu wa wanhu wagima. Avo mweye mopotela ng'hani!"

Lagizo kulu

(Matayo 22:34-40; Luka 10:25-28)

28 Mfundiza Malagizo ga Musa imoja yakalile aho kahu-
lika viwaibamilile. Kona kamba Yesu kawedika goya
Masadukayo, avo kamkwesela Yesu kamuuzwa, "Mna Gamala-
gizo gose lagizo gani dili kulu?"

29 Yesu kamwidika, "Lagizo dili kulu ijo dino, 'Tegelezeni
mweye wanhu wa Izilaeli! Mndewa Imulungu wetu ayo
Mndewa yaiyeka.

30 Mnogele Mndewa Imulungu wako kwa moyo wako wose
na kwa loho yako yose na kwa nzeweze zako zose na kwa
nguvu zako zose.'

31 Lagizo da kabili kwa ukulu ijo dino, 'Mnogele miyago
kamba viuinogela mwenyego.' Kuduhu lagizo diyagwe kulu
kubanza gano mabili."

32 Mfundiza Malagizo ga Musa kamtogola Yesu, "Mfundiza,
kwidika goya viulongile, Mndewa ayo Imulungu na kuduhu
iyagwe ila heyo.

33 Kumnogela Imulungu wako kwa moyo wako wose na
kwa nzeweze zako zose na kwa nguvu zako, na kumnogela
miyago kamba viuinogela mwenyego, kunoga ng'hani ku-
goga Malagizo gano mabili kubanza kumulavila Imulungu
nhosa za wanyama na nhosa ziyagwe."

34 Yesu viyonile munhu ayo kedika goya, kamulongela,
"Huli kutali na Undewa wa Imulungu."

Kusongela aho haduhu munhu yoyose yagezile kumuuzwa
Yesu mbuli yoyose.

Kilisito Mkombola ayo nani

(Matayo 22:41-46; Luka 20:41-44)

35 Yesu viyakalile kofundiza Mng'anda ya Imulungu,
kawauza, "Habali wafundiza Malagizo ga Musa olonga
Kilisito Mkombola mwana wa Daudi?"

36 Loho Yang'alile kamulongoza Daudi kulonga,
'Mndewa Imulungu kamulongela Mndewa wangu,
Kala hano hana umwambu wa mkono wangu wa kudila
mbaka niweke hasi mmagulu gako wanhu wakwihile.'

37 "Avo Daudi mwenyego kamkema, 'Mndewa.' Avo Kilisito
Mkombola kodahaze kuwa mwana wa Daudi?"

*Yesu kowazuma wanhu mbuli ya wafundiza Malagizo ga
Musa*

(Matayo 23:1-36; Luka 20:45-47)

Lunhu lwa wanhu lukala lumtegeleza Yesu kwa ku-
deng'helela.

³⁸ Viyakalile kofundiza, kawalongela, “Muiteganye na wafundiza Malagizo ga Musa, onogelwa kugenda kuno ovala mikanzu mitali na kulamusigwa na wanhu mna gamagulilo,

³⁹ osagula vigoda va haulongozi mzing'anda za kumpula Imulungu na kukala hanhu hanogile mna izinyimwilyimwili.

⁴⁰ Owaboka wagane vinhu na kusola ng'anda zao, abaho oilagusa wanoga kwa kumpula Imulungu mbuli nyingi. Nhanguso yao yokuwa ng'hulu!”

Sadaka ya mgane

(Luka 21:1-4)

⁴¹ Yesu kakala behi na kigelo cha kulavila sadaka hana Ing'anda ya Imulungu, kawalola wanhu viwolava sente mkigelo. Matajili wengi walava sente nyingi.

⁴² Abaho keza mgane mkiwa kalava sente mbili ndodo.

⁴³ Yesu kawakema wanahina zake kawalongela, “Nowalongela ukweli mgane mkiwa ino kalava sente nyingi mna ikigelo cha sadaka kubanza wose wayagwe.

⁴⁴ Kwavija wose walava vija visigale muutajili wao, lakini mgane ino hamoja na ukiwa wake kalava vose viyelinavo.”

13

Yesu kolonga mbuli ya kubanangika kwa Ng'anda ya Imulungu

(Matayo 24:1-2; Luka 21:5-6)

¹ Yesu viyakalile kosegela kuna Ing'anda ya Imulungu, mwanahina wake imoja kamulongela, “Mfundiza, lola mabwe gano na ng'anda zino vizinogile!”

² Yesu kamwidika, “Kozona ng'anda zino vizili ng'hulu? Haduhu dibwe donda dilekigwe uchanha ya diyagwe, kila dibwe dokwasigwa hasi.”

Kugaya na kudununzika

(Matayo 24:3-14; Luka 21:7-19)

³ Yesu viyakalile kuna Ulugongo lwa Mizeituni, mwambu kwa mwambu na Ng'anda ya Imulungu, baho Petulo na Yakobo na Yohana na Andeleya wamcholela Yesu kinyelegezi.

⁴ Wamulongela, “Tulongele, choni chonda kitendeke kulagusa kipindi cha kulawilila gano gose?”

⁵ Yesu kawalongela, “Muiteganye, munhu yoyose sikuyawavizile.

⁶ Wanhu wengi, okwiza kwa twaga jangu na kulonga, ‘Nene iyo heyo!’ Nao owavizila wanhu wengi.

⁷ Mwahahulika mbuli za ng'hondo kutali na mbuli za ng'hondo mmabehi, sikumudumbe, kwavija gano

gose golondigwa galawilile, ila kimambukizo king'hali hakinavika.

⁸ Isi yoitowa na isi iyagwe, undewa oitowa na undewa uyagwe. Kila hanhu hokuwa na mitigisiko mikulu ya isi na lulilili lwa nzala. Gano gose kamba mwanduso wa usungu wa kulela mwana.

⁹ “Na mweye muiteganye. Mogogigwa na kugaligwa mkitala. Motoigwa mna izing'anda za kumpula Imulungu, mogaligwa haulongozi wa wakulu wa isi na wandewa mbuli ya niye, ili muwalongele Mbuli Inogile.

¹⁰ Lakini kimambukizo king'hali hakinavika, Mbuli Inogile tanhu yolondigwa ipetigwe kwa wanhu wose.

¹¹ Mwahagogigwa na kugaligwa mkitala, sikumunyawenyawe mbuli ya kulonga. Kipindi chahavika longeni chochose chonda mugweleligwe. Kwavija mbuli zonda mulonge hazili zenu, ila zolawa kwa Loho Yang'alile.

¹² Munhu komuhinduka ndugu yake too yakomigwe, na tata komuhinduka mwanage yakomigwe. Wana owahinduka tata zao na mama zao wakomigwe.

¹³ Wanhu wose owehila mweye mbuli ya niye, lakini yoyose yonda yafunge umoyo mbaka kukimambukizo kokomboligwa.

Magayo makulu

(Matayo 24:15-28; Luka 21:20-24)

¹⁴ “Vondamuchone, ‘Kinhu kinyolodoke kigala Ubananzi’ kima hanhu si hake. Munhu yosoma yavijuwe, waja weli mwiisi ya Yudea wakimbilile kuna ivigongo.

¹⁵ Munhu yeli mkiswili cha ng'anda yake sikuyahumuluke hasi mna ing'anda yake kusola kinhu.

¹⁶ Yeli kungunda sikuyabwele ukae kusola kiwalo chake.

¹⁷ Ogaya watwanzi wali na zinda na waja okong'heza mna izisiku azo.

¹⁸ Mpuleni Imulungu mbuli zino sikuzilawilile mna ikipindi cha kihuhwe!

¹⁹ Kwavija siku azo hokuwa na magayo makulu, haganalawila kulawa kuna ichanduso Imulungu viyalumbile isi mbaka sambu na honda galawilile kabili.

²⁰ Lakini Imulungu kazihunguza siku zizo, maza hazihunguze sambu yahone munhu yoyose. Lakini mbuli ya wanhu zake yawasagule, Imulungu kazihunguza siku zizo.

²¹ “Avo, munhu yoyose yahawalongela, ‘Amweye, Kilisito kahano!’ hebu ‘Kahaja!’ sikumumtogle.

²² Kwavija olawilila makilisito na watula ndagu wa uvizi. Otenda unzonza na vilaguso ili yahadahika wawavizile hata waja wasaguligwe na Imulungu.

23 Muiteganye! Niye niwalongela kila kinhu kipindi king'hali hakinavika.

*Kwiza kwa Mwana wa Munhu
(Matayo 24:29-31; Luka 21:25-28)*

24 “Gahamala magayo ga siku azo, zuwa dokuwa ziza, na mbalamwezi honda imwemwese bule,

25 nhondo zolagala kulawa kuulanga, na vinhu vili kuu-
langa votigisika.

26 Abaho Mwana wa Munhu kolawilila, kokwiza mna gamawingu kwa nguvu ng'hulu na ukulu.

27 Abaho kowatuma wasenga zake wa kuulanga mna iz-
ibanzi nne za mwiisi, waweke hamoja wanhu wasaguligwe
na Imulungu kulawa mwambu uno wa isi na uyagwe.

*Fundizo da biki da mtini
(Matayo 24:32-35; Luka 21:29-33)*

28 “Ifunzeni kubitila biki da mtini. Matambi gake ga-
hasonga kuzuka na kwika majani, mujuwe kamba vuli da
mmabehi.

29 Vivija, mwahazona mbuli azo, mojuwa kamba
kammabehi kwiza.

30 Nowalongeleni ukweli, wanhu wa lukolo luno hawafa
wose mbaka gano gose galawilile.

31 Ulanga na isi vobita, lakini mbuli zangu hondazibite ng'o.

*Kuduhu munhu yaijuwile siku hebu saa
(Matayo 24:36-44)*

32 “Kuduhu yaijuwile siku hebu saa ya kwiza, siyo wasenga
wa kuulanga wala Mwana, lakini Tata yaiyeka ayo yaijuwile.

33 Muiteganye, na mukale meso, kwavija Hamkijuwile
kipindi chonda yeze.

34 Yokuwa kamba munhu yofunga mwanza na kuwaleka
wasang'hanaji zake walolese goya vinhu, kila munhu kamg-
waa sang'hano ya kutenda. Kamulagiza mkalizi wa mulango
yakale meso.

35 Muiteganye, kwavija hamujuwile kipindi cha kwiza
mkulu wa ng'anda, yodaha kuwa ichungulo, kilo kikulu,
nzogolo zikwika, hebu imitondo.

36 Yaheza kwa kuwasinhusa, sikuyawavike muwasile.

37 Mbuli iniwalongele mweye, nowalongela wanhu wose,
kaleni meso!”

14

*Kiseto cha kumkoma Yesu
(Matayo 26:1-5; Luka 22:1-2; Yohana 11:45-53)*

1 Zikala zisigale siku mbili ivike Nyimwilinyimwili ya
Pasaka na Magate haganageligwa hamila. Wakulu wa

walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa wakala oza-hila nzila ya kumgoga Yesu wamkome.

²Walonga, “Sikututende avo kipindi cha Nyimwilinyimwili ya Pasaka, buleavo wanhu oding’huka.”

*Yesu kobakigwa mavuta ako Betania
(Matayo 26:6-13; Yohana 12:1-8)*

³Yesu kakala Betania mng'anda ya Simoni, munhu yakalile na utamu wa dikulu. Viyakalile koja, mtwanzi imoja keza na nyhupa ya alabasita imemile mavuta gonung'hila goya ga bei ng'hulu. Kaifungula, kamgidila Yesu gamavuta mdipala.

⁴Wanhu wayagwe wakalile aho wagevuzika, wailongela, “Unanzi gani uno wa mavuta!”

⁵Abaho wamkomhokela mtwanzi ayo, walonga, “Mavuta gano gahauzigwe kwa sente magana madatu na zisente wag-weleligwe wakiwa!”

⁶Lakini Yesu kawalongela, “Mulekeni, habali momgaza mtwanzi ino? Niye kanhendela mbuli inogile.

⁷Wanhu wakiwa mokala nao siku zose, saa yoyose mwa-halonda modaha kuwataza. Lakini honda mukale na niye siku zose.

⁸Mtwanzi ino katenda viyadahile, kalongola kulubakaza lukuli lwangu mavuta ganogile, kulutanda kwa kuzikigwa.

⁹Nowalongeleni ukweli, kokose konda ipetigwe Mbuli Inogile mwiisi, kino kiyatendile mtwanzi ino cholongigwa, avo wanhu omkumbuka.”

*Yuda kotogola kumuhinduka Yesu
(Matayo 26:14-16; Luka 22:3-6)*

¹⁰Abaho imoja wa wanahina zake longo na wabili yakemigwe Yuda Isikaliote, kachola kwa wakulu wa walava nhosa yamuhinduke Yesu kumwao.

¹¹Avo viwahulike kiyalongile wadeng'helela, na wailagana nayo kumgwaa sente. Avo Yuda kasonga kuzahila nzila ya kumgela Yesu mmakono gao.

*Yesu koja ndiya ya Pasaka na wanahina zake
(Matayo 26:17-25; Luka 22:7-14, 21-23; Yohana 13:21-30)*

¹²Mna isiku ya ichanduso ya Nyimwilinyimwili ya Magate hagageligwe Usasu, siku dijo mwana ng'hondolo wa Pasaka kochinjigwa, wanahina zake Yesu wamuuzza, “Kolonda tuc-hole kwahi tukutandile ndiya ya Pasaka?”

¹³Yesu kawatuma wanahina zake wabili kawalongela, “Gendeni kudibuga, momting'hana mbigalo kaidikwa nongo ya mazi. Mkwelelezeni,

14 mbaka mng'anda yonda yengile, mulongeleni mwenekae, 'Mfundiza kolonga, da kwahi gati da kudila ndiya ya Pasaka niye na wanahina zangu?'

15 Nayo kowalagusila gati kulu dili uchanha dikigwa goya na dihambigwa. Mumo tutandileni."

16 Wanahina zake wasegela, wachola kudibuga, wavika kila kinhu vivija viyawalongele Yesu, avo wamtandila ndiya ya Pasaka.

17 Viivikile ichungulo, Yesu kavika na wanahina zake longo na wabili.

18 Viwakalile oja, Yesu kalonga, "Nowalongeleni imoja wenu yoja na niye, konihinduka."

19 Wanahina zake wanyawanyawa, wamuuzza, imoja imoja, "Vino gweye kolonga niye?"

20 Yesu kawedika, "Imoja wenu mweye longo na wabili, yozanhika gate jake hamoja na niye mbakuli.

21 Mwana wa Munhu kofa kamba Maandiko Gang'alile vigolonga. Lakini kogaya munhu ija yomuhinduka Mwana wa Munhu. Yahanogile ng'hani kamba munhu ayo sambi yavumbuke!"

Ndiya ya Mndewa

(Matayo 26:26-30; Luka 22:14-20; 1 Wakolinto 11:23-25)

22 Viwakalile oja, Yesu kasola gate, kamgwaa nhogolwa Imulungu, kadibanzula na kawagwaa wanahina zake kalonga, "Soleni, uno ulo lukuli lwangu."

23 Abaho kasola kikasi cha divai, kamgwaa nhogolwa Imulungu, kawagwaa wanahina zake, wose waking'wela.

24 Yesu kalonga, "Ino ayo damu yangu ilagusa lagano da Imulungu, ikwitika mbuli ya wanhu wengi.

25 Nowalongela, kusongela sambi honda ning'we kabili divai, mbaka siku dijo donda ning'we divai ya sambi Muundewa wa Imulungu."

26 Abaho wemba lwila, wachola kuna Ulugongo lwa Mizeituni.

Yesu kolagula Petulo kombela

(Matayo 26:31-35; Luka 22:31-34; Yohana 13:36-38)

27 Yesu kawalongela, "Mweye mose mokimbila na kundeka niyeka, kwavija Maandiko Gang'alile golonga, 'Imulungu komtowa msusilaji, na ng'hondolo wose opwililika.'

28 Lakini nahazilibuka, nowalongolela kuchola Galilaya."

29 Petulo kamwidika Yesu, "Hata kamba wose wahakuleka, niye sikuleka bule!"

30 Yesu kamulongela Petulo, "Nokulongela ukweli, kilo cha lelo nzogolo yang'hali hana kwika miyanza mibili, konibela miyanza midatu."

31 Petulo kagangamiza kulonga, “Silonga vivo bule, hata kamba nahafa na gweye!”

Na wanahina wayagwe walonga vivo.

*Yesu kompula Imulungu ako Getisemane
(Matayo 26:36-46; Luka 22:39-46)*

32 Yesu na wanahina zake wavika hanhu hokemigwa Getisemane, Yesu kawalongela, “Kaleni hano, niye nogenda kumpula Imulungu.”

33 Kawasola Petulo na Yakobo na Yohana. Yesu kona usungu na kanyunyuwala.

34 Kawalongela wanahina zake, “Usungu uli muumoyo wangu mkulu ng'hani odaha kung'homa. Kaleni hano meso.”

35 Kachola kumwande kidogo, kaibwanha hasi, kumpula Imulungu, kamba yahadahika sikuyaibitile saa ayo ya madununzo.

36 Kampula Imulungu, “Tata! Kumwako gose godahika. Ukisegese kikasi kino cha madununzo. Lakini siyo kamba vinilonda niye ila viulonda gweye.”

37 Abaho kabwela kawavika wanahina zake wadatu wawasa. Kamulongela Petulo, “Simoni kuwasa? Vino hamudahile kukala meso hata saa dimoja?”

38 Kawalongela, “Kaleni meso, mumpule Imulungu sikumwingile mna ukugezigwa. Moyo wa munhu olonda kutenda ganogile, lakini lukuli lwabule nguvu.”

39 Kachola lwa kabili kumpula Imulungu, kalonga mbuli zizija.

40 Viyabwelile kabili, kawavika wanahina zake wawasa, kwavija meso gao gakala na utulo. Hawaiiuwile mbuli yakumulongela Yesu.

41 Viyabwelile mwanza wa kadatu, kawalongela, “Mung'hali muwasa na kubwihila? Yotosha! Kipindi kivika! Loleni, Mwana wa Munhu kogeligwa mmakono ga wanhu wene nzambi.

42 Lamukeni, tuchole. Loleni munhu yonihinduka kavika!”

*Yesu kogogigwa
(Matayo 26:47-56; Luka 22:47-53; Yohana 18:3-12)*

43 Yesu viyakalile yang'hali yogendelela kulonga, imoja wa wanahina zake longo na wabili, yakemigwe Yuda Isikaliote kavika. Keza na lunhu lutumigwe na wakulu wa walava nhosa, wafundiza Malagizo ga Musa na wavele, kuno wapapa mapanga na malungu.

44 Yuda Isikaliote yomuhinduka Yesu kawagwaa kilaguso, kawalongela, “Munhu yonda nimnonele ayo yummulonda. Mogeni mumgele mmakono genu.”

⁴⁵ Bahaja Yuda kamcholela Yesu kamulongela, “Mfundiza!” Abaho kamnonela.

⁴⁶ Avo wamgoga Yesu wamgodeka.

⁴⁷ Lakini imoja wa waja wakalile na Yesu, kasomola panga jake, kamkanha digwiti msang'hanaji wa Mkulu wa walava nhosa.

⁴⁸ Yesu kawalongela, “Vino habali mwizile kungoga na mapanga na malungu kamba vija nambavi?”

⁴⁹ Kila siku ng'hala na mweye, nowafundiza kuna Ing'anda ya Imulungu, hamnigogile. Lakini gano gatendeka ili Maandiko Gang'alile galawilile.”

⁵⁰ Abaho wanahina wose wamuleka wakimbila.

⁵¹ Mbwanga imoja yavalile mgolole wiyeke, kakala yomkweleleza Yesu. Walonda kungoga,

⁵² lakini kauleka mgolole wake, kakimbila mwazi.

Yesu kamkitala

(Matayo 26:57-68; Luka 22:54-55, 63-71; Yohana 18:13-14, 19-24)

⁵³ Abaho Yesu kagaligwa mng'anda ya Mkulu wa walava nhosa, mumo wakulu wa walava nhosa wose, wavele na wafundiza Malagizo ga Musa waiting'hana.

⁵⁴ Petulo kamkweleleza Yesu kwa kutali, kengila muuluwa lwa mkulu wa walava nhosa, kakala hasi na wakalizi, kokotela moto.

⁵⁵ Wakulu wa walava nhosa na wanhu wose wa mkitala wazahila usindila wa uvizi ili wamkome Yesu, lakini hawau-patile bule.

⁵⁶ Wanhu wengi walonga mbuli za uvizi kwa Yesu, lakini usindila wao hauwilumbile.

⁵⁷ Abaho wanhu wayagwe wema walonga mbuli za uvizi kwa Yesu.

⁵⁸ Walonga, “Tumuhulika kolonga, ‘Noibomola Ng'anda ino ya Imulungu izengigwe na wanhu, na kwa siku ndatu noizenga iyagwe haizengigwe na wanhu.’ ”

⁵⁹ Na awo vivija usindila wao hauwilumbile.

⁶⁰ Mkulu wa walava nhosa kenuka mgameso ga wanhu kamuuza Yesu, “Vino kuduha mbuli ya kwidika kwa kitala choolava wanhu wano?”

⁶¹ Lakini Yesu kanyamala tuluu, halongile mbuli, Mkulu wa walava nhosa kamuuza kabili, “Gweye ayo Kilisito Mkom-bola, Mwana wa ija Yotogoligwa?”

⁶² Yesu kamwidika, “Nene iyo heyo. Mweye momona Mwana wa Munhu kakala muukulu mwambu wa mkono wa kudila wa Imulungu yeli na Udahi, kokwiza mna gamawingu ga kuulanga!”

⁶³ Mkulu wa walava nhosa kakidega kiwalo chake, kalonga, “Hatulonda usindila uyagwe!”

⁶⁴ Muhulika viyomuliga Imulungu. Mweye mogesaze?”

Wose walonga, kabananga kolondigwa yakomigwe.

⁶⁵ Wanhu wayagwe wamtemela mate Yesu, wamgubika gameso, wamtowa na wamulongela, “Lagula, nani yakutowile!” Abaho wakalizi wamsola wamtowa ng’hofi.

Petulo kombela Yesu

(*Matayo 26:69-75; Luka 22:56-62; Yohana 18:15-18, 25-27*)

⁶⁶ Petulo viyakalile yang’hali hasi muuluwa, msang’hanaji imoja wa kitwanzi wa mkulu wa walava nhosa kamcholela.

⁶⁷ Viyamone Petulo kokotela moto, kamulola bunhuu kamulongela, “Gweye vivija kukala hamoja na Yesu wa Nazaleti.”

⁶⁸ Petulo kabela, “Bule, sijuwile kiulonga.” Abaho Petulo kalawa kunze mbaka kuna uluhelengo. Bahaja nzogolo keka.

⁶⁹ Msang’hanaji ija wa kitwanzi kamona Petulo, kawalongela wanhu wemile aho, “Ino nayo imoja wao!”

⁷⁰ Lakini Petulo kabela kabili.

Hamwande kidogo wanhu wakalile wemile aho wamulongela Petulo kabili, “Gweye vivija kwa imoja wao, kwavija kwa mwenekae wa Galilaya.”

⁷¹ Petulo kalonga, “Imulungu kojuwa nolonga ukweli, niduwiligwe nahalonga uvizi, simjuwile munhu yumulonga!”

⁷² Bahaja nzogolo keka mwanza wa kabili, baho Petulo kakumbuka mbuli ziyalongeligwe na Yesu, “Nzogolo yang’hali hanakwika miyanza mibili, konibela miyanza midatu.” Avo Petulo kasonga kulila.

15

Yesu kogaligwa kwa Pilato

(*Matayo 27:1-2, 11-14; Luka 23:1-5; Yohana 18:28-38*)

¹ Imitootondo, wakulu wa walava nhosa, wafundiza Malagizo ga Musa, wavele na wanhu wose wa mkitala waiting’hana, waitogolela kumgala Yesu kwa Pilato. Wamgodeka nzabi, wamgala kwa Pilato.

² Pilato kamuza Yesu, “Gweye ayo Mndewa wa Wayahudi?”

Yesu kamwidika, “Ona, vivo viulonga.”

³ Wakulu wa walava nhosa wamulavila Yesu vitala vingi,

⁴ avo Pilato kamuza Yesu kabili, “Hulonda kwidika? Tegeleza viwokulavila vitala!”

⁵ Lakini Yesu hedike mbuli yoyose, Pilato kakanganya.

Yesu kotagusigwa yafe

(*Matayo 27:15-26; Luka 23:13-25; Yohana 18:39-19:16*)

⁶ Yahavikaga Nyimwilinyimwili ya Pasaka Pilato kamfungulilaga mfungwa imoja wamulondile wanhu.

⁷ Mna ikipindi acho kukala na munhu imoja twaga jake Balaba, kakala yagodekigwe mkifungo na wayage, mbuli ya ukomaji kipindi wanhu viwading'huke.

⁸ Lunhu lwa wanhu viluiting'hane, lumpula Pilato yawa-tendele kamba viyatendaga.

⁹ Pilato kawauza, "Molonda niwafungulileni mndewa wa Wayahudi?"

¹⁰ Pilato kajuwa goya kamba wakulu wa walava nhosa wamgela Yesu mmakono gake kwavija wamonela migongo.

¹¹ Lakini wakulu wa walava nhosa wawading'hula wanhu wampule Pilato yawafungulile Balaba.

¹² Pilato kaluuzza kabili lunhu luja, "Vino molonda nhende choni kwa munhu ino yumumkema mndewa wa Wayahudi?"

¹³ Wanhu wose wakemelela, "Muwambe mumsalaba!"

¹⁴ Pilato kawauza, "Vino kabananga choni?"

Awo wagendelela kukemelela, "Muwambe mumsalaba!"

¹⁵ Pilato kalonda kulunogeza lunhu lwa wanhu, avo kamfungulila Balaba mkifungo. Abaho kalagiza Yesu yatoigwe mbalati na yawambigwe mumsalaba.

Wakalizi omzeha Yesu

(Matayo 27:27-31; Yohana 19:2-3)

¹⁶ Wakalizi wamgala Yesu muuluwa lwa ng'anda ya mkulu wa isi, waiting'hana na wayao wose.

¹⁷ Wamvaza kiwalo cha Undewa, waluka ngata ya miba, waika mdipala jake.

¹⁸ Wamulamusa, "Mwinyi, Mndewa wa Wayahudi!"

¹⁹ Wamtowa mbalati mdipala wamtemela mate, wamfugamila na kumwinamila.

²⁰ Viwamambukize kumzeha, wamvula ikiwalo cha Undewa wamvaza viwalo vake. Abaho wamulava kunze wamuwambe mumsalaba.

Yesu kowambigwa mumsalaba

(Matayo 27:32-44; Luka 23:26-43; Yohana 19:17-27)

²¹ Viwakalile mnzila wamting'hana munhu imoja twaga jake Simoni, mwenekae wa Kilene, tatao Alekizanda na Lufo. Kipindi acho kakala kolawa kumgunda, wakalizi wamnanahiza yaupape msalaba wa Yesu.

²² Wamgala Yesu mbaka hanhu hokemigwa Goligota, fambulu jake, "Hanhu ha Fumvu da Pala."

²³ Wamgwaa Yesu divai ihanganyigwe na kinhu kili usungu, lakini Yesu kalema kung'wa.

²⁴ Abaho wamuwamba Yesu mumsalaba, waigolela viwalo vake, kwa kubwanha simbi, ili ijuwike simbi yomgwila nani avo yasole ikiwalo.

²⁵ Ikala saa ndatu imitondo viwamuwambile Yesu mumsalaba.

²⁶ Wandika kilamuso cha kutagusigwa kwake, chandikigwa vino, “Mndewa wa Wayahudi.”

²⁷ Vivija wawawamba wabavi wabili hamoja na Yesu, imoja mwambu wake wa mkono wa kudila na iyagwe mwambu wake wa kumoso.

²⁸ Avo galawilila Maandiko Gang'alile galongile, “Kekigwa hamoja na wanhu watendile gehile.”

²⁹ Wabita nzila watigisa mapala gao wamuliga Yesu, walonga, “Gweye kulonga koibomola Ng'anda ya Imulungu na kuizenga kabili kwa siku ndatu!

³⁰ Lelo humuluka mumsalaba uikombole mwenyego!”

³¹ Vivija wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa wamzeha Yesu walonga, “Kawakombola wayagwe, lakini hadaha kuikombola mwenyego!

³² Leka tumulole Kilisito Mkombola, Mndewa wa Izilaeli, lelo yahahumuluka mumsalaba na siye tomtogola!”

Vivija na wanhu waja wabili wawambigwe hamoja na Yesu wamuliga.

Ifa ya Yesu

(Matayo 27:45-56; Luka 23:44-49; Yohana 19:28-30)

³³ Viivikile saa sita imisi, isi yose ikala igubikigwe na ziza totolo, ziza dijo dikala kwa masaa madatu.

³⁴ Viivikile saa tisa imisi, Yesu kalila kwa sauti ng'hulu, “Eloi, Eloi, lama, sabakitani?” Fambulo jake, “Imulungu wangu, Imulungu wangu, habali kundeka?”

³⁵ Wanhu wayagwe wemile aho viwamuhulike, walonga, “Tegelezeni, komkema Eliya!”

³⁶ Munhu imoja kakimbila kavabika dodoki mwiidivai, kadinanika mulubiki, kadika mmulomo wa Yesu, kalonga, “Beta tulole kamba Eliya kokwiza kumuhumulusa mumsalaba!”

³⁷ Yesu kalila kwa sauti ng'hulu, abaho kafa.

³⁸ Panziya da Ng'anda ya Imulungu digola gati da Ng'anda ya Imulungu na hanhu hong'ala ng'hani, didegeka mhande mbili, kulawa uchanha mbaka hasi.

³⁹ Mkulu wa wakalizi yemile haulongozi ha msalaba kamona Yesu viyafile, kalonga, “Kweli munhu ino kakala Mwana wa Imulungu!”

⁴⁰ Baho kukala na watwanzi wayagwe wakalile olola kwa kutali. Mna iwao kakala Malia Magidalena, Malia mamao Yakobo mdodo na Yusufu na Salome.

41 Watwanzi awo wamkweleleza Yesu viyakalile Galilaya na kumsang'hanila. Watwanzi wayagwe wezile nayo Yelusalemu vivija wakala aho.

Kuzikigwa kwa Yesu

(Matayo 27:57-61; Luka 23:50-56; Yohana 19:38-42)

42 Viivikile ichungulo ing'hali hainavika siku ya Kubwihila. Wayahudi wakala oitanda kwa siku ayo ya Kubwihila.

43 Yusufu mwenekae wa Alimataya, imoja wa wakulu wa Mkitala cha Wayahudi yategelezigwe ng'hani kavika. Munhu ino kakala kobetela kwiza kwa Undewa wa Imulungu. Avo kamgendela Pilato bila kudumba, kampula yangwee lukuli lwa Yesu.

44 Pilato kakanganya kuhulika Yesu kafa. Kamkema mkulu wa wakalizi kamuuzwa kamba Yesu kakala yafile mwaka.

45 Pilato viyalongeligwe avo na mkulu wa wakalizi kamba Yesu kafa, kamulongela Yusufu yalusole lukuli lwa Yesu.

46 Yusufu kagula sitili, kaluhumulusa lukuli lwa Yesu, kaluzingiliza sitili kalwika mdipanga disongoligwe mdibwe. Abaho kabimbilisa dibwe kulu kadigubika mmulomo wa dipanga.

47 Malia Magidalena na Malia mamake Yusufu wahona hanhu halwikigwe lukuli lwa Yesu.

16

Yesu kozilibuka

(Matayo 28:1-8; Luka 24:1-12; Yohana 20:1-10)

1 Viimalile siku ya Kubwihila, Malia Magidalena, Malia mamake Yakobo na Salome wagula mavuta gonung'hila goya wachola kulubakaza lukuli lwa Yesu.

2 Imitootondo ng'hani mna isiku ya jumapili, zuwa vidisongile kulawa wachola kudipanga.

3 Viwakalile mnzila wailongela, "Nani yonda yatubimbilisile idibwe hamgwazo wa umulomo wa dipanga?"

4 Lakini viwalolile wona dibwe dija dibimbilisigwa mwaka hamgwazo. Dikala dibwe kulu ng'hani.

5 Avo wengila mdipanga, wamona mbwanga imoja yavalile kiwalo kizelu, kakala mkono wa kudila, wadumba ng'hani.

6 Kawalongela, "Sikumudumbe nojuwa momzahila Yesu wa Nazaleti yawambigwe mumsalaba. Kahaduhu hano, kazilibuka! Loleni hanhu hawamwikile.

7 Avo choleni mkawalongele wanahina zake na Petulo, 'Yesu kowalongolela Galilaya, kuko momona kamba viyawa-longele.' "

⁸ Avo walawa mdipanga, kuno ogwaya na kudumba, wakimbila. Hawamulongele munhu yoyose mbuli ino kwav-ija wakala odumba.

*Yesu komulawilila Malia Magidalena
(Matayo 28:9-10; Yohana 20:11-18)*

⁹ Yesu viyazilibuke mwiisiku ya Jumapili imitootondo, tanhu kamulawilila Malia Magidalena, ija yamulavile vinyamkela saba.

¹⁰ Nayo kachola kuwalongela waja wakalile na Yesu, wakala wang'hali oiyalala na kulila.

¹¹ Viwamuhulike Malia Magidalena kolonga kamba Yesu mgima na kamona, hawamtogolele bule.

*Yesu kowalawilila wanahina wabili
(Luka 24:13-35)*

¹² Abaho Yesu kawalawilila wanahina zake wabili mna ikihanga kiyagwe, wanahina awo wakala ochola kumgunda.

¹³ Nao wabweleganya na kuwalongela wayao, lakini hawawatogolele bule.

*Yesu kowalawilila wanahina zake longo na imoja
(Matayo 28:16-20; Luka 24:36-49; Yohana 20:19-23;
Sang'hano 1:6-8)*

¹⁴ Kukimambukizo Yesu kawalawilila wanahina zake longo na imoja viwakalile woja. Kawakomhokela kwavija wakala wabule kutamanila na wakala wadala kuwatogolela waja wamonile viyazilibuke.

¹⁵ Kawalongela, "Choleni mwiisi yose mukawapetele wanhu wose Mbuli Inogile.

¹⁶ Munhu yoyose yotogola na kubatizigwa, kokomboligwa, lakini munhu yoyose yolema kutogola kotagusigwa.

¹⁷ Wanhu wose otogola ogweleligwa udahi wa kutenda unzonza, kwa twaga jangu olava vinyamkela, olonga ulonzi wa sambu,

¹⁸ wahagoga mizoka hebu wahang'wa sumu hondawa-tendigwe kinhu chochose kihile, owekila wanhu watamu makono gao, nao ohona."

*Yesu kogaligwa kuulanga
(Luka 24:50-53; Sang'hano 1:9-11)*

¹⁹ Mndewa Yesu viyamambukize kulonga na wanahina zake, kagaligwa kuulanga, kakala muukulu mwambu wa mkono wa kudila wa Imulungu.

²⁰ Abaho wanahina zake wachola kila hanhu kuwapetela wanhu Mbuli Inogile. Na Mndewa kasang'hana nao na unzonza wautendile ulagusa kamba usenga wao ukala wa ukweli.

Mbuli Inogile ya Yesu Kilisito yandikigwe na Luka Ulongozi

Mbuli Inogile yandikigwe na Luka ya mumkumbo wa vitabu vine va lagano da sambu, vitabu avo volagusa vija Yesu viyakalile hano mwiisi. Kila kitabu acho chokemigwa, “Injili,” fambulo jake Mbuli Inogile. Vitabu avo vandikigwa ako kumwande na Matayo na Maluko na Luka na Yohana kipindi Yesu viyafile na kuzilibuka. Luka handike mbuli za Yesu viyakalile hano mwiisi ziiyeka, lakini vivija kandika mbuli ziwatendile wanahina zake ako kumwande Yesu viyafile na kuzilibuka na kitabu acho kikemigwa Sang’hano za Iwatumigwa. Kuduhu munhu yoyuwa kipindi gani hebu chandikiligwa kwahi kitabu kino cha Mbuli Inogile yandikigwe na Luka, lakini wanhu oifunza mbuli wose oitogolela kamba sengine chandikigwa behi ya mwaka wa 70 toka kuvumbuka kwa Kilisito.

Mwandikaji kakala Luka yakalile mganga. Wandikaji wake na ulonzi uyekile volagusa kamba heyo kakala munhu yasomile. Luka kalonda kwandika mbuli imoja imoja kamba vizilawilile kwa Yesu viyakalile hano mwiisi, kasimulila zimbuli kamba vizilawilile, ili wanhu wayagwe wamwede kwa kusoma mbuli azo (Sula ya 1:1-3). Heyo hakalile Muya hudi bule (Wakolosai 4:10-14) na kandika vija wanhu haweli Wayahudi wahahile kuvijuwa. Mbuli ino yokoneka kwa vija viyafambule mila za Kiyahudi (Sula ya 1:8).

Mbuli Inogile yandikigwe na Luka iigala ng’hani na vitabu va Matayo na Maluko, kwavija vose vosimulila mbuli zizija mna inzila imoja. Mna ivitabu vose vidatu, Luka yayieka kasimulila ng’hani mbuli ya kuvumbuka kwa Yohana Mbatizaji. Vivija Luka kogangamiza ng’hani mbuli za kugela kumgongo (Sula za 3:3, 11:4, 17:3-4, 23:34, 24:47) na kumpula Imulungu (Sula za 3:21, 5:16, 6:12, 11:1-12, 22:32).

Mbuli zili mkitababu

Mna isula ya 1:1-4, Luka koitambula Mbuli Inogile iyandike na kosimulila habali kayandika.

Abaho kosimulila kuvumbuka kwa Yesu na vivija viyatandile kwa kusang’hana (Sula ya 1:5-4:13).

Hanhu hakulu ha Mbuli Inogile (Sula ya 4:14-21:38), Luka kosimulila sang’hano iyatendile Yesu, ng’hani ng’hani unzonza uyatendile na mbuli ziyafundize.

Kukimambukizo, sula za kabili za kimambukizo (Sula ya 22-24), kasimulila vija Yesu viyafite, viyazikigwe na viyazilibuke.

¹ Mkulu Teofili,

Wanhu wengi wawamba ng'hani kwandika mbuli zija zilawilile kumwetu.

² Wandika mbuli zija zitulongeligwe na wanhu waja wazonile kwa meso gao kusongela kuna ichanduso na wapetile uusenga.

³ Avo go mkulu, kwavija nizizahila vinogile mbuli zino kulawa kuna ichanduso, vinikona niye yokuwa vinoga kukwandikila goya mbuli zija zilawilile.

⁴ Notenda vino ili ujuwe ukweli wose wa mbuli ziufundizigwe.

Kuvumbuka kwa Yohana Mbatizaji kopetigwa

⁵ Kipindi acho Helode viyakalile mndewa wa Yudea, kukala na mulava nhosa, twaga jake Zakalia, wa kibumbila cha Abiya.* Mwehe wake kakala Elizabeti, nayo vivija kalawa mulukolo lwa mulava nhosa Haluni.

⁶ Wose wabili wakala otenda ganogile mgameso ga Imulungu, na kugagoga Malagizo gose ga Mndewa Imulungu.

⁷ Wakala wabule wana kwavija Elizabeti kakala mgumba, na wose wabili wakala wavele.

⁸ Siku dimoja Zakalia kakala Mng'anda ya Imulungu yosang'hana isang'hano yake ya kulava nhosa, kamba viyatendaga mna izamu yake.

⁹ Zakalia kasaguligwa kwa kubwanha simbi, kamba viyatendaga walava nhosa, kwingila Mng'anda ya Mndewa yasome ubani.

¹⁰ Kipindi cha kusoma ubani vikivikile, wanhu wengi wakala kunze ompula Imulungu.

¹¹ Msenga wa kuulanga wa Mndewa kamulawilila Zakalia, kema mwambu wa mkono wa kudila wa upango wa kusomela ubani.

¹² Zakalia viyamone, kasinhuka na kagwaya kwa bwembwe.

¹³ Lakini msenga wa kuulanga kamulongela, "Sikuudumbe, Zakalia! Imulungu kahulika kupula kwako. Mwehe wako Elizabeti kokulelela mwana wa kimbigalo, twaga jake komkema Yohana.

¹⁴ Kodeng'helela ng'hani na wanhu wengi odeng'helela kwa kuvumbuka kwake.

* **1:5 Abiya.** Walava nhosa waigola mna ivibumbila malongo mabili na nne, na Abiya kakala kilongozi mna ikibumbila cha nane.

15 Kokuwa munhu mkulu mgameso ga Mndewa. Honda yang'we ugimbi hebu divai. Kokuwa na Loho Yang'alile kusongela mna iinda ya mamake.

16 Kowatenda wanhu wengi wa Izilaeli wailumbe na Mndewa Imulungu wao.

17 Nayo komulongolela Mndewa, kokuwa na nguvu kamba mtula ndagu wa Imulungu Eliya. Kowatenda tata na wana wainogele, kowagalusa wanhu waja hawamtegeleza Imulungu wagese ganogile kamba wanhu wanogile, avo yamtandile Mndewa wanhu zake."

18 Zakalia kamuuza msenga ija wa kuulanga, "Vino nojuwaze mbuli ino kamba ya ukweli? Niye na mwehe wangu twa wavele."

19 Msenga ija kamwidika, "Niye na Gabilieli. Nokwima hau-longozi ha Imulungu, heyo ayo yanhumile nonge na gweye kukupetela mbuli ino inogile.

20 Lakini kwavija hutogole mbuli zangu zonda zilawilile mna ikipindi chake, sambu hudaha kulonga mbaka siku vonda ilawilile mbuli ino."

21 Kipindi acho wanhu wakalile ombeta Zakalia, wakan-ganya habali kokawa kulawa Mng'anda ya Imulungu.

22 Viyalawile kunze hadahile kulonga nao. Wajuwa hana kinhu cha unzonza kiyao-nile Mng'anda ya Imulungu, kwav-ija kawagwaa kilaguso kwa kwinula makono gake, na kakala halonga.

23 Viyamambukize sang'hano yake Mng'anda ya Imulungu, kabwela ukae.

24 Hamwande kidogo imwehe Elizabeti kagoga inda. Hasegele ukae kumwake kwa miyezi mitano. Kalonga,

25 "Hakimambukizo Mndewa kanisegesela kinyala mgameso ga wanhu!"

Kuvumbuka kwa Yesu kopetigwa

26 Elizabeti viyakalile na inda ya miyezi sita, Imulungu kamtuma msenga wa kuulanga, twaga jake Gabilieli, yachole kudibuga da Nazaleti, mwiisi ya Galilaya.

27 Kakala na usenga wa mhambe imoja yafungiligwe zen-gele na mbigalo imoja twaga jake Yusufu, yalawile mulukolo lwa Mndewa Daudi. Mhambe ayo twaga jake Malia.

28 Msenga ija kamcholela Malia, kamulongela, "Zihoze! Mndewa kahamoja na gweye. Nayo kakunogela ng'hani!"

29 Malia viyauhulike usenga awo wa msenga wa kuulanga, kakala na mfundo ng'hani muumoyo wake, kakanganya usenga awo ofambula choni.

30 Msenga ija kamulongela, "Malia, sikuudumbe, gweye kupata ng'hekewa ya Imulungu.

31 Kogoga inda na kolela mwana wa kimbigalo, nayo komkema Yesu.

32 Kokuwa munhu mkulu, kokemigwa Mwana wa Imulungu yeli Uchanha Ng'hani. Mndewa Imulungu komgwaa kigoda cha undewa, kamba viyakalile Daudi muhenga wake.

33 Kokuwa mtawala wa lukolo lwa Yakobo milele, na undewa wake hawisha bule!”

34 Malia kamuuza msenga ija, “Niye na mhambe. Lelo mbuli ayo yokuwaze?”

35 Msenga ija kamwidika, “Loho Yang'alile kokwizila, na nguvu za Imulungu zokugubika. Avo Mwana yonda yavumbuke kokuwa Yang'alile na kokemigwa Mwana wa Imulungu.

36 Kumbuka ndugu yako Elizabeti. Wanhu wakala onlonga kakala mgumba, lakini sambu kana inda ya miyezi sita, hamoja na uvele uyalinao.

37 Kwavija kudu kinhu kimulemela Imulungu.”

38 Malia kalonga, “Niye na msang'hanaji wa Mndewa, nailawilile kumwangu kamba viulongile.” Abaho msenga ija kasegela.

Malia komtembelela Elizabeti

39 Kumwande kidogo Malia kafunga mwana, kalopola kuchola kuna idibuga dili mvigongo va isi ya Yudea.

40 Kengila mng'anda ya Zakalia, kamulamusa Elizabeti.

41 Elizabeti viyahulike Malia komulamusa, king'hele kili mna iinda yake kizumha. Nayo Elizabeti kamemeziga Loho Yang'alile,

42 kalonga kwa sauti ng'hulu, “Gweye kunogeligwa kubanza watwanzi wose, na imwana yonda umulele konogeligwa!”

43 Habali mbuli ino ng'hulu inilawilile niye, mbaka mama wa Mndewa wangu keza kunhembelela?

44 Vimhulike kondamusa, mwana king'hele yeli mna iinda yangu kazumha kwa kudeng'helela.

45 Kumweda gweye utogola usenga wa Mndewa, kwavija olawilila kumwako!”

Lwila lwa Malia

46 Malia kalonga,

“Moyo wangu omgwaa nhogolwa Mndewa,

47 Loho yangu yomdeng'helela kwavija Imulungu Mkombola wangu,

48 kang'humbuka, niye msang'hanaji wake muhole!

Kulawa sambu wanhu wose ong'hema munhu yamwedile,

49 kwavija Imulungu Mkulu kanhendela vinhu vikulu.

Twaga jake ding'ala.

50 Kulawa lukolo na lukolo,

kowonela bazi wanhu wose omtegeleza.

51 Katenda mbuli ng'hulu kwa mkono wake.

Kawapwililisa wanhu weli na magoda mmizoyo yao.

52 Kawahumulusa wandewa mna ivigoda vao va undewa, na kawenula wahole.

53 Weli na nzala kawatenda wegute kwa vinhu vinogile na kawawinga matajili makono gaiyeka.

54 Kasang'hana kija kiyalongile kwa wahenga zetu, keza kumtaza msang'hanaji wake Izilaeli.

55 Kakumbuka kumonela bazi Abulahamu, na lukolo lwake lose siku zose!"

56 Malia kakala kwa Elizabeti miyezi midatu, abaho kabwela ukae kumwake.

Kuvumbuka kwa Yohana Mbatizaji

57 Kipindi cha kuifungula Elizabeti vikivikile, kaifungula mwana wa kimbigalo.

58 Wanhu weli behi nayo na ndugu zake viwahulike mbuli ng'hulu ziyatendeligwe na Mndewa, wadeng'helela hamoja nayo.

59 Imwana viyavikize siku nane, wamwingiza kumbi. Walonda kumkema Zakalia, twaga da tatake,

60 lakini mamake kalonga, "Bule, twaga jake Yohana."

61 Wamulongela, "Kuduhu munhu mulukolo lwenu yeli na twaga dijo!"

62 Abaho wamgwaa kilaguso tatake, wamuuza twaga gani diyalondile mwanage yakemigwe.

63 Zakalia kawapula kibao cha kwandikila, kandika vino, "Twaga jake Yohana." Wanhu wose wakanganya!

64 Bahaja Zakalia kadaha kulonga, kamgwaa nhogolwa Imulungu.

65 Wanhu weli behi nayo wadumba ng'hani. Mbuli izo za unzonza zibwililika kila hanhu kuvigongo va isi ya Yudea.

66 Kila munhu yahulike mbuli ayo kaigelegeza, kauza, "Vino mwana ino kokuwa nani?" Kwavija udahi wa Mndewa ukala hamoja nayo.

Lwila lwa Zakalia

67 Zakalia tatake Yohana kamemezigwa Loho Yang'alile, kalonga usenga wa Imulungu,

68 "Yatogoligwe Mndewa, Imulungu wa Izilaeli!

Keza kuwataza wanhu zake na kuwagombola.

69 Katugwaa Mkombola yeli na udahi, mzukulu wa Daudi msang'hanaji wake.

70 Kamba viyalongile toka mwaka kubitila watula ndagu zake wang'alile,

71 kamba kotukombola na wanhu wang'hobo, na kulawa mmakono ga wanhu watwihile.

⁷² Kalonga kowonela bazi wahenga zetu,
na kokumbuka lagano jake ding'alile.

⁷³ Kaiduwila kwa muhenga wetu Abulahamu,

⁷⁴ kutukombola mmakono ga wanhu watwihile,
na kututenda tumsang'hanile bila kudumba,

⁷⁵ tuwe wanhu wang'alile na wanhu otenda goyolonda Imulungu,
siku zose za ugima wetu.

⁷⁶ Gweye mwanangu, kokemigwa mtula ndagu wa Imulungu
yeli Uchanha Ng'hani.

Komulongolela Mndewa,
kuitanda nzila yake.

⁷⁷ Kowalongela wanhu zake kamba okomboligwa,
na nzambi zao zogeligwa kumgongo.

⁷⁸ Imulungu wetu kana bazi na moyo unogile.

Kotumwemwesela mulenge wa ukombola kulawa kuulanga,
⁷⁹ na owamwemwesela wanhu wose okala mdiziza da ifa,
na kulongoza magulu getu mnzila ya tindiwalo."

⁸⁰ Imwana ija kagendelela kukula lukuli na kawa na nguvu
mwiiloho. Kakala kuluwala mbaka siku dija viyalawilile
mgameso ga wanhu wa Izilaeli.

2

Kuvumbuka kwa Yesu (Matayo 1:18-25)

¹ Kipindi acho, Agusito, Mndewa wa Lumi, kalagiza wanhu
wose mwiisi ya Lumi wapetigwe.

² Awo ukala mwanza wa ichanduso wa wanhu kupetigwa
kipindi Kilenio viyakalile mkulu wa isi ya Siliya.

³ Avo kila munhu kachola kudibuga diyavumbuke
kwandikigwa twaga jake.

⁴ Yusufu kasegela kudibuga da Nazaleti mwiisi ya Galilaya,
kachola kudibuga da Beselehemu mwiisi ya Yudea, hanhu
hayavumbuke mndewa Daudi. Yusufu kachola kuko kwavija
kolawa mulukolo lwa Daudi.

⁵ Kachola na Malia kupetigwa, yakalile yamfungile zen-
gele. Nayo Malia kakala na inda.

⁶ Viwakalile kudibuga da Beselehemu, kipindi cha Malia
kuifungula kivika.

⁷ Kaifungula mwanage wa chaudele wa kimbigalo, kam-
vaza vikumbi. Abaho kamtambaliza hanhu hoodimiligwa
ng'ombe, kwavija hawapatile gati mzing'anda za wageni.

Wasusilaji wa ng'hondolo na wasenga wa kuulanga

⁸ Kilo acho kukala na wasusilaji wa ng'hondolo mna imigunda ili behi na Beselehemu, wakala okaliza fugo zao.
⁹ Msenga wa kuulanga kawalawilila, ukulu wa Mndewa uwamwemwesela, nao wadumba ng'hani.

¹⁰ Lakini msenga ija kawalongela, “Sikumudumbe! Niye niwagalila mbuli inogile, mbuli yonda itende wanhu wose wadeng'helele.

¹¹ Lelo kudibuga da Daudi, Mkombola wenu kavumbuka, ayo Kilisito Mndewa!

¹² Kino acho kilaguso kumwenu, momvika mwana king'hele kavazigwa vikumbi, katambalzigwa hanhu hoodimiligwa ng'ombe.”

¹³ Bahaja bumbila kulu da wasenga wa kuulanga dilawilila, diilumba na msenga ija iyagwe, wantogola Imulungu walonga,

¹⁴ “Ukulu kwa Imulungu yeli Uchanha Ng'hani kuulanga, na tindiwalo diwe kwa wanhu wa mwiisi yawanogele!”

¹⁵ Wasenga wa kuulanga viwabwelile kuulanga, wasusilaji wailongela, “Tucholeni Beselehemu tukailole mbuli ino ilawilile, yailongile Mndewa.”

¹⁶ Avo walopola kuchola, wawavika Malia na Yusufu, na wamona imwana king'hele katambalzigwa hanhu hoodimiligwa ng'ombe.

¹⁷ Wasusilaji viwamone imwana, wawalongela kija kiyawalongele msenga wa kuulanga mbuli ya imwana.

¹⁸ Wanhu wose wahulike kija kiwalongile wasusilaji, wakanganya.

¹⁹ Lakini Malia kazika mbuli izo muumoyo na kazigelegeza ng'hani.

²⁰ Wasusilaji wabwela kuno okwimba nyila za kumtogola Imulungu kwa mbuli zose ziwahulike na kuzona. Zose zilawilila kamba msenga wa kuulanga viyawalongele.

Yesu kogweleligwa twaga

²¹ Mna isiku ya nane, siku ya kwingizigwa imwana kumbi, wangwaa twaga da Yesu. Twaga ijo kagweleligwa na msenga wa kuulanga mamake hanagoga inda.

Yesu kogaligwa Mng'anda ya Imulungu

²² Vikivikile kipindi cha kuisunha kamba Musa viyalagize mna Gamalagizo gake, Yusufu na Malia wamsola imwana na wachola nayo Yelusalemu ili wamwike mgameso ga Mndewa,

²³ kamba viyandikigwe mna Gamalagizo ga Mndewa, “Kila mwana wa chaudele wa kimbigalo yonda yavumbuke yagaligwe mgameso ga Mndewa.”

24 Vivija wachola kulava nhosa kamba malagizo ga Mndewa vigalondile, “Huwa wabili hebu makinda mabili ga njiwa.”

25 Kipindi acho kukala na munhu yokala Yelusalemu, twaga jake Simeoni. Munhu ayo kakala yotenda goyolonda Imulungu na komdumba Imulungu. Vivija kakala yobetela ukombola wa Izilaeli, na Loho Yang'alile kakala hamoja nayo.

26 Nayo Loho Yang'alile kamulongela honda yafe mbaka yamone Kilisito Mkombola.

27 Loho kamulongoza Simeoni yachole kuna Ing'anda ya Imulungu. Abaho Yusufu na Malia wamgala imwana Yesu kuna Ing'anda ya Imulungu wamtendele kamba Malagizo ga Musa vigalondile.

28 Simeoni kamsola imwana mmakono gake, kamtogola Imulungu, kalonga,

29 “Mndewa, sambu kusang'hana kamba viulongile, muleke msang'hanaji wako yachole moyo uholile.

30 Kwa meso gangu niwona ukombola wako,

31 ukombola uutandile mgameso ga wanhu wose.

32 Mulenge uwatenda wanhu haweli Wayahudi wajuwe goulonda,

na kugala ukulu kwa wanhu zako wa Izilaeli.”

33 Tatake na mamake imwana wakanganya kija kiyalongile Simeoni mbuli ya imwana.

34 Simeoni kawatambikila, kamulongela Malia, “Mwana ino kasaguligwa na Imulungu mbuli ya kupotela na kukomboligwa wanhu wengi wa Izilaeli. Nayo kokuwa kilaguso kulawa kwa Imulungu, na wanhu wengi omulema.

35 Abaho magesa ga wanhu wengi gogubuligwa. Na gweye mwenyego, usungu uli kamba panga dikutwa dousoma moyo wako.”

36 Kukala na mgane imoja mtula ndagu wa Imulungu, yakalile mvele ng'hani, twaga jake Ana, biti Fanueli kulawa kabila da Asheli. Mtwanzi ayo kakala na mkasano wake kwa miyaka saba toka yasoligwe.

37 Nayo kakala mgane mbaka viyavikize miyaka malongo manane na nne. Kipindi chose acho kakala Mng'anda ya Imulungu imisi na ikilo, komgwaa ukulu Imulungu, kopula na kofunga kuja.

38 Saa iija kavika, kamgwaa nhogolwa Imulungu na kalonga mbuli za imwana kwa wanhu wose wakalile ombeta Imulungu yaikombole Yelusalemu.

³⁹ Yusufu na Malia viwamambukize kugatenda gaja gose galondeke na Malagizo ga Mndewa, wabwela kudibuga jao da Nazaleti mwiisi ya Galilaya.

⁴⁰ Imwana kakula na kawa mbala goya, kakala yamemile nzewe, na ng'hekewa ya Imulungu ikala kumwake.

Mbwanga Yesu Mng'anda ya Imulungu

⁴¹ Kila mwaka tatake na mamake Yesu wacholaga Yelusalemu kuna inyimwilinyimwili ya Pasaka.

⁴² Yesu viyavikize miyaka longo na mibili, wachola kuna inyimwilinyimwili ya Pasaka kamba viwatendaga.

⁴³ Nyimwilinyimwili viimalile, wabwela ukae, lakini mbwanga Yesu kasigala Yelusalemu. Tatake na mamake hawajuwile bule.

⁴⁴ Wao viwagize kakala mna ikibumbila cha wanhu, avo watembela siku ngima. Abaho wasonga kumzahila Yesu mwa ndugu zao na mbwiga zao.

⁴⁵ Hawamone bule, avo wabweleganya Yelusalemu kumzahila.

⁴⁶ Siku ya kadatu wamvika kuna Ing'anda ya Imulungu, kakala hamoja na wafundiza wa Kiyahudi, kowategeleza na kuwauza.

⁴⁷ Wanhu wose wamuhulike wakanganya nzewe zake na vija viyawedike.

⁴⁸ Tatake na mamake viwamone wasinhuka ng'hani. Mamake kamuuza, "Mwanangu, habali ututendile vino? Niye na tatako tukala moyo nyunguwaa tokuzahila gweye!"

⁴⁹ Yesu kawedika, "Habali munizahila? Vino hamujuwile bule niye nilondigwa ng'hale mng'anda ya Tatangu?"

⁵⁰ Lakini wao hawajuwile fambulo da ulonzi awo.

⁵¹ Abaho Yesu kachola nao Nazaleti, ako kakala kowategeleza. Mamake kazika muumoyo mbuli zino zose.

⁵² Yesu kakula lukuli na ubala, kanogeligwa na Imulungu hamoja na wanhu.

3

Yohana Mbatizaji kowapetela wanhu

(Matayo 3:1-12; Maluko 1:1-8; Yohana 1:19-28)

¹ Mwaka wa longo na tano muundewa wa mndewa wa Lumi yakemigwe Tibelio, Pontio Pilato kakala mkulu wa isi ya Yudea, na Helode kakala mkulu wa isi ya Galilaya, na Filipo mdodo wake kakala mkulu wa Itulea na isi ya Tulakoniti, na Lusania kakala mkulu wa isi ya Abilene,

² Anasi na Kayafa wakala wakulu wa walava nhosa. Kipindi acho mbuli ya Imulungu imwizila Yohana mwanage Zakalia ako kuluwala

³ Yohana kachola mziisi zose zili mmabehi na lwanda lwa Yolidani, kawapetela wanhu, “Lekeni nzambi na mbatizigwe na Imulungu kozigela kumgongo nzambi zenu.”

⁴ Kamba viyandikigwe mna ikitabu cha mtula ndagu wa Imulungu Isaya,

“Munhu kokema kuluwala,
‘Itandeni nzila ya Mndewa,
goloseni nzila yonda yabite!

⁵ Kila konde dimemezigwe,
kila kisugulu na kigongo visegesigwe,
nzila hazigoloke zigolosigwe,
na nzila zihile zotendigwa goya.

⁶ Wanhu wose okona Imulungu kowakombola wanhu!’ ”

⁷ Lunhu lwa wanhu lumcholela Yohana yawabatize. Yohana kawalongela, “Mweye mizoka! Nani yawalongele modaha kuikimbila nhaguso yonda igaligwe na Imulungu?

⁸ Musang’hane gaja gonda galaguse muzileka nzambi zenu. Sikumuilondege, ‘Abulahamu ayo muhenga wetu.’ Nowalongela, Imulungu kodaha kugasola mabwe gano na kugatenda lukolo lwa Abulahamu!

⁹ Shoka ikigwa goya kukanha mibiki mna gamasina. Kila biki hadilela matunda ganogile dokanbigwa na kwasigwa muumoto.”

¹⁰ Lunhu lwa wanhu lumuza Yohana, “Avo tutende choni?”

¹¹ Yohana kawedika, “Munhu yoyose yeli na viwalo vibili yangwee kimoja miyage yelibule, na ija yeli na ndiya yata-tende vivo.”

¹² Wabokela kodi nao weza kubatizigwa. Wamuza Yohana, “Mfundiza, siye tutende choni?”

¹³ Nayo kawalongela, “Sikumubokele kodi kubanza vija vimulagizigwe.”

¹⁴ Wakalizi nao wamuza, “Na siye tutende choni?”

Nayo kawalongela, “Sikumumboke munhu yoyose sente yake hebu sikumumtaguse munhu yoyose kwa uvizi. Mutosheke na kija kimubokela.”

¹⁵ Wanhu wakala obetela kwiza kwa Mkombola, avo wasonga kuiza mmizoyo yao kamba Yohana kodaha kuwa ayo Kilisito Mkombola.

¹⁶ Yohana kawalongela wose, “Niye nowabatiza mweye kwa mazi, lakini kokwiza ija yeli munhu mkulu ng’hani kubanza niye. Niye sifaya hata kudohola nzabi za vilatu vake. Ayo kowabatiza kwa Loho Yang’alile na moto.

¹⁷ Ayo kana lungu mmakono gake lwa kubetela uhule wake. Kowika uhemba kukanho, lakini koisoma imikumvi muumoto haufaga.”

18 Kwa mbuli nyingi Yohana kawapetela wanhu Mbuli Inogile na kawalonda waleke nzambi zao.

19 Lakini Yohana kamkomhokela mndewa Helode, mkulu wa isi ya Galilaya kwavija kamsola Helodiya, mwehe wa mdodo wake, na katenda nzambi nyingi.

20 Abaho Helode katenda dihile ng'hani kwa kumgodeka Yohana mkifungo.

Yesu kobatizigwa

(Matayo 3:13-17; Maluko 1:9-11)

21 Wanhu wose viwakalile obatizigwa, Yesu nayo kabatizigwa. Viyakalile kompula Imulungu, ulanga ugubuka,

22 na Loho Yang'alile kamuhulumukila mna ulukuli lugalile na huwa. Sauti ihulikigwa kulawa kuulanga, "Gweye kwa Mwanangu nikunogele. Ninogelwa na gweye."

Wanhu wa lukolo luyavumbuke Yesu

(Matayo 1:1-17)

23 Yesu viyasingile sang'hano yake, kakala na miyaka malongo madatu. Avo wanhu wagesa kakala mwanage Yusufu, mwanage Heli,

24 mwanage Matati, mwanage Lawi, mwanage Meliki, mwanage Yani, mwanage Yusufu,

25 mwanage Matatia, mwanage Amosi, mwanage Nahumu, mwanage Esili, mwanage Nagai,

26 mwanage Maati, mwanage Matatia, mwanage Semeni, mwanage Yusufu, mwanage Yuda,

27 mwanage Yoana, mwanage Lesa, mwanage Zelubabeli, mwanage Shealitieli, mwanage Neli,

28 mwanage Meliki, mwanage Adi, mwanage Kosamu, mwanage Elimadamu, mwanage Eli,

29 mwanage Yoshua, mwanage Eliezeli, mwanage Yolimu, mwanage Matati, mwanage Lawi,

30 mwanage Simeoni, mwanage Yuda, mwanage Yusufu, mwanage Yonamu, mwanage Eliakimu,

31 mwanage Melea, mwanage Mena, mwanage Matata, mwanage Natani, mwanage Daudi,

32 mwanage Yese, mwanage Obedi, mwanage Boazi, mwanage Salimoni, mwanage Nashoni,

33 mwanage Aminadabu, mwanage Adimini, mwanage Alini, mwanage Heziloni, mwanage Pelesi, mwanage Yuda,

34 mwanage Yakobo, mwanage Isaka, mwanage Abulahamu, mwanage Tela, mwanage Naholi,

35 mwanage Selugi, mwanage Lagau, mwanage Pelegi, mwanage Ebeli, mwanage Sela,

36 mwanage Kenani, mwanage Alifakisadi, mwanage Shemu, mwanage Nuhu, mwanage Lameki,
 37 mwanage Metusela, mwanage Henoko, mwanage Yaledi, mwanage Mahalaleli, mwanage Kenani,
 38 mwanage Enoshi, mwanage Seti, mwanage Adamu, mwanage Imulungu.

4

Kugezigwa kwa Yesu

(Matayo 4:1-11; Maluko 1:12-13)

1 Yesu kabwela kulawa Yolidani, kamema Loho Yang'alile na kalongozigwa na Loho Yang'alile mbaka kuluwala.

2 Ako kagezigwa na Mwenembago kwa ikipindi cha siku malongo mane. Mna ikipindi chose acho hadile kinhu chochose, avo vizimalile siku azo, nzala imuluma.

3 Abaho Mwenembago kamulongela Yesu, "Kamba gweye kwa Mwana wa Imulungu, dilongele dibwe dino digaluke gate."

4 Lakini Yesu kamwidika, "Maandiko Gang'alile golonga, 'Munhu hawa mgima kwa kuja kwiiyeka!' "

5 Abaho Mwenembago kamsola Yesu mbaka uchanha ng'hani, kamulagusila undewa wose wa mwiisi kwa mwanza umoja.

6 Mwenembago kamulongela Yesu, "Nokugwaa ukulu na utajili wose uno, kwavija vose va mmakono gangu, na niye nodaha kumgwaa munhu yoyose inimulonda.

7 Nokugwaa vinhu vose vino, kamba wahanitambikila."

8 Yesu kamwidika, "Maandiko Gang'alile golonga, 'Mtambikile Mndewa Imulungu wako, na umsang'hanile heyo yaiyeka!' "

9 Abaho Mwenembago kamsola Yesu mbaka Yelusalemu, kamwika uchanha ng'hani kuna ikiswili cha ing'anda ya Imulungu, abaho kamulongela Yesu, "Kamba gweye kwa Mwana wa Imulungu, ilagaze mwenyego hasi kulawa hano.

10 Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, 'Imulungu kowalagiza wasenga zake wa kuulanga wakukalize!'

11 Na vivija golonga, 'Okupapa mmakono gao, sikuuilumize magulu gako mgamabwe!' "

12 Lakini Yesu kamwidika, "Maandiko Gang'alile golonga, 'Sikumgeze Mndewa Imulungu wako!' "

13 Mwenembago viyamambukize kumgeza Yesu kwa kila nzila, kamuleka mbaka kipindi kiyagwe kinogile.

*Yesu kosonga sang'hano yake ako Galilaya
(Matayo 4:12-17; Maluko 1:14-15)*

¹⁴ Abaho Yesu kabwela isi ya Galilaya, nguvu ya Loho Yang'alile ikala hamoja nayo. Mbuli zake zibwililika mziisi zose za mmabehi.

¹⁵ Kakala yofundiza mna zing'anda za kumpula Imulungu na kila munhu kamgwaa nhogolwa.

*Yesu kolemigwa ako Nazaleti
(Matayo 13:53-58; Maluko 6:1-6)*

¹⁶ Abaho Yesu kachola Nazaleti, hanhu kuyakulile. Mna isiku ya Kubwihila, kengila mng'anda ya kumpula Imulungu kamba viyatendaga. Kema yasome Maandiko Gang'alile.

¹⁷ Kagweleligwa kitabu cha mtula ndagu wa Imulungu Isaya, kakifungula na kona hanhu handikigwe,

¹⁸ "Loho wa Mndewa Imulungu kamgati mmwangu, kwavija kanisagula niwagalile wanhu wakiwa Mbuli Inogile. Kanituma niwapetele wagodekigwe kamba olekesigwa, na waja wasuwameso walole,

na kuwakombola waja wadunungigwe,

¹⁹ na kuwalongela kamba saa ivika ya Mndewa kuwakombola wanhu zake."

²⁰ Abaho Yesu kakigubika ikitabu, kakibweza kwa msang'hanaji, abaho kakala hasi. Wanhu wose wakalile mng'anda ya kumpula Imulungu wamulola Yesu bunhuu.

²¹ Nayo kasonga kuwalongela, "Chandikigwe muno, lelo kilawilila kamba vimuhulike."

²² Wose wamtogola na wakanganya mbuli zake zinogile ziyalongile. Walonga, "Vino ino siyo mwanage Yusufu?."

²³ Yesu kawalongela, "Nojuwa monongela ulonzi uno, 'Mganga, ihonye mwenyego! Gose gatuhulike kugatenda ako Kapelinaumu, vivija gatende na hano ukae kumwako.'"

²⁴ Yesu kagendelela kulonga, "Nowalongela ukweli, kuduhu mtula ndagu yotegelezigwa ukae kumwake.

²⁵ "Nhegelezeni, ona kukala na wagane wengi mwiisi ya Izilaeli mna ikipindi cha Eliya. Kipindi acho, mvula haitowile miyaka midatu na nusu, kukala na lufilili lwa nzala mwiisi yose.

²⁶ Lakini Eliya hatumigwe bule kwa munhu yoyose iyagwe mwiisi ya Izilaeli, ila kwa mgane imoja yakalile Selepata, mwiisi ya Sidoni.

²⁷ Vivija mna ikipindi cha mtula ndagu wa Imulungu El-isha, kukala na wanhu wengi wakalile olumwa utamu wa dikulu mwiisi ya Izilaeli. Lakini kuduhu munhu yoyose iyagwe yahonyigwe, ila Naamani yayiyeka, munhu wa isi ya Siliya."

28 Wanhu wakalile mng'anda ya kumpula Imulungu wage-vuzika ng'hani viwahulike avo.

29 Wenuka, wamulava kunze kudibuga jao dizengigwe uchanha kukigongo, wamgala mbaka mwiingema ya kigongo acho, walonda kumpigisa hasi.

30 Lakini Yesu kabita hagati ya lunhu luja, kalawanya.

Munhu yeli na kinyamkela

(Maluko 1:21-28)

31 Abaho Yesu kachola kudibuga da Kapelinaumu mwi-isi ya Galilaya. Mwiisiku ya Kubwihila, kakala yofundiza wanhu.

32 Mafundizo gake gawakanganya wanhu wose, kwavija kakala kolonga kwa udahi.

33 Mng'anda ya kumpula Imulungu kukala na munhu yeli na kinyamkela. Kalila kwa sauti ng'hulu,

34 “Oii! Kolonda kututenda choni, Yesu wa Nazaleti? Vino kwiza kutukoma? Nokujuwa, Gweye kwa ija Yang'alile wa Imulungu!”

35 Yesu kamkomhokela ikinyamkela ija, “Nyamala! Mulawe munhu ino!” Kinyamkela kambwanha hasi munhu ija mgameso gao, abaho kamulawa bila kumulumiza.

36 Wanhu wose wakanganya ng'hani na wailongela, “Mbuli gani zino? Munhu ino kana nguvu na udahi wa kuwakomhokela vinyamkela, nao omtegeleza!”

37 Avo mbuli za Yesu zibwililika kila hanhu mwiisi ija.

Yesu kowahonya wanhu wengi

(Matayo 8:14-17; Maluko 1:29-34)

38 Yesu kalawa kuna ing'anda ya kumpula Imulungu, kachola ukae kumwake Simoni. Mkwe wa kitwanzi wa Simoni kakala yolumwa homa ng'hali, avo wamulongela Yesu yamuhonye.

39 Yesu kamcholela, kema behi na lusazi lwa mtwanzi ayo, kaikomhokela homa imulawe. Homa imulawa, bahaja mtwanzi ija kenuka, kasonga kuwasang'hanila.

40 Zuwa vidihongile, wanhu wose wakalile na watamu wawagala kwa Yesu, nayo keka makono gake uchanha mwa kila munhu na kuwahonya wose.

41 Vinyamkela wawalawa wanhu wengi na kuguta, “Gweye kwa mwana wa Imulungu!”

Yesu kawakomhokela na kawagomesa kulonga, kwavija wamjuwa kamba kakala Kilisito.

Yesu kowapetela wanhu mzing'anda za kumpula Imulungu
(Maluko 1:35-39)

⁴² Imitondo yake, Yesu kasegela kudibuga, kachola hanhu kuduhu wanhu. Wanhu wasonga kumzahila, na viwamone, walonda kumgomesa sikuyachole.

⁴³ Lakini Yesu kawalongela, “Vivija nolondigwa kuwapetela wanhu wa mmabuga gayagwe Mbuli Inogile ya Undewa wa Imulungu, kwavija acho kiyanhumile Imulungu kukisang'hana.”

⁴⁴ Avo kawapetela wanhu mzing'anda za kumpula Imulungu mwiisi yose ya Yudea.

5

*Yesu kowakema wanahina wa ichanduso
(Matayo 4:18-22; Maluko 1:16-20)*

¹ Siku dimoja Yesu kakala yemile mumgwazo wa lamba da Genesaleti. Wanhu wengi wakala oisung'ha sung'ha wategeleze mbuli ya Imulungu.

² Yesu kazona ngalawa mbili zikalile mwiingema ya lamba, zilekigwe na wavula somba, wakalile osunha mizavu yao.

³ Yesu kengila mwiingalawa imoja ikalile ya Simoni, kamulonda Simoni yaikwese mgamazi. Abaho Yesu kakala mwiingalawa, kafundiza lunhu luja.

⁴ Viyamambukize kufundiza, kamulongela Simoni, “Kwesa ingalawa mbaka kuna gamazi mengi, abaho gweye na wayago mupigise mizavu yenu muvule somba.”

⁵ Simoni kamwidika, “Go mkulu, tusang'hana ng'hani kilo kigima lakini hatupatile kinhu bule. Lakini kamba gweye kolonga avo, nogela mizavu yangu mgamazi.”

⁶ Wapigisa mizavu yao, somba wengi wanamata mbaka mizavu yao ilonda kudegeka.

⁷ Avo wawakema wayao wakalile mwiingalawa iyagwe weze kuwataza. Wayao weza na wazimemeza ngalawa zose mbili, zose zikala zimemile somba mbaka zilonda kudidimila.

⁸ Simoni Petulo viyachonile kija kilawilile, kamfugamila Yesu mmagulu, kalonga, “Mndewa, segela haulongozi wangu, niye nimema nzambi!”

⁹ Simoni na wayage wakanganya ng'hani mbuli ya somba wengi wawapatile.

¹⁰ Vivija wayage Simoni, Yakobo na Yohana, wanage Zebedayo, nao wakanganya. Yesu kamulongela Simoni, “Siku udumbe. Kulawa sambu kokuwa mvulaji wa wanhu.”

¹¹ Wazilava ngalawa zao kunze mumgwazo, wavileka vinhu vose, wamkweleleza Yesu.

*Yesu komuhonya munhu yeli na dikulu
(Matayo 8:1-4; Maluko 1:40-45)*

12 Yesu viyakalile kudibuga dimoja, kukala na munhu imoja yakalile na utamu wa dikulu. Viyamonile Yesu, kaibwanha hasi, kampula, “Go mkulu, wahalonda, kodaha kuni-honya!”

13 Yesu kagolosa mkono wake, kamkwasa. Kalonga, “Nolonda, hona!” Bahaja utamu wa dikulu umulawa munhu ija.

14 Yesu kamulagiza, “Sikumumlongele munhu yoyose, lakini goga inzila mbaka kwa mulava nhosa ukailaguse, abaho kalave nhosa kamba viyalagize Musa ili kutenda kila munhu yatogole kamba kuhonyigwa.”

15 Lakini mbuli za Yesu zibwililika kila hanhu. Wanhu wengi weza kumtegeleza na kuhonyigwa mitamu yao.

16 Lakini Yesu kachola hanhu kuduhu wanhu na kampula Imulungu.

*Yesu komuhonya munhu yaholole
(Matayo 9:1-8; Maluko 2:1-12)*

17 Siku dimoja Yesu viyakalile kofundiza, Mafalisayo wayagwe na wafundiza Malagizo ga Musa wakala aho. Wakala walawile kila buga mwiisi ya Galilaya na Yudea na kulawa Yelusalemu. Nguvu ya Mndewa ikala hamoja na Yesu kuwahonya watamu.

18 Wanhu wayagwe weza kuno wampapa mulusazi munhu yaholole. Wageza kumwingiza mng'anda wamwike haulongozi wa Yesu.

19 Lakini hawapatile nzila ya kumwingiza mng'anda, kwavija kukala na lunhu lwa wanhu. Avo wamsola mtamu wao, wamgala uchanha kukiswili, watobola zonzo. Abaho wamuhumulusa na lusazi lwake mbaka hagati ya lunhu lwa wanhu, wamwika haulongozi wa Yesu. ²⁰ Yesu viyone kutamanila kwao, kamulongela munhu ija, “Mbwigangu, nzambi zako zigeligwa kumgongo.”

21 Wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo wasonga kuiuza, “Munhu gani ino kolonga mbuli za kumuliga Imulungu? Imulungu yaiyeka ayo yodaha kuzigela kumgongo nzambi za wanhu!”

22 Yesu kajuwa viwagesile, avo kawalongela, “Habali moga avo?”

23 Choni kibuhile, kulonga, ‘Nzambi zako zigeligwa kumgongo,’ hebu kulonga, ‘Ima utembele?’

24 Lakini nolonda mujuwe kamba Mwana wa Munhu kana udahi mwiisi wa kuzigela kumgongo nzambi za wanhu.” Abaho kamulongela munhu ija yaholole, “Nokulongela, ima, papa lusazi lwako, uchole ukae kumwako!”

25 Bahaja munhu ija kenuka mgameso ga wanhu, kapapa lusazi lwake mumo muyatambalale, kachola ukae kumwake kuno komtogola Imulungu.

26 Wanhu wose wakanganya ng'hani na kudumba! Wamto-gola Imulungu walonga, "Lelo tona unzonza!"

*Yesu komkema Lawi
(Matayo 9:9-13; Maluko 2:13-17)*

27 Abaho Yesu kachola na kamona mbokela kodi yakemigwe Lawi kakala mng'anda ya kusolela kodi. Yesu kamulongela, "Nikweleleze."

28 Lawi kenuka, kaleka kila kinhu, kamkweleleza.

29 Abaho Lawi kamtendela Yesu nyimwilinyimwili ng'hulu ukae kumwake. Vivija kukala na wabokela kodi wengi na wanhu wayagwe wagonekigwe.

30 Mafalisayo na wafundiza Malagizo ga Musa wayagwe wakalile aho wawauza wanahina wa Yesu, "Habali moja na kung'wa hamoja na wabokela kodi na wanhu otenda nzambi?"

31 Yesu kawedika, "Wanhu wagima hawalonda mganga, lakini waja weli watamu omulonda mganga.

32 Sizile kuwakema wanhu ogesa wanoga, lakini niza kuwakema waja wene nzambi waleke."

*Mbuli ya kufunga kuja
(Matayo 9:14-17; Maluko 2:18-22)*

33 Wanhu wayagwe wamulongela Yesu, "Wanahina wa Yohana Mbatizaji ofunga kuja miyanza mingi na kumpula Imulungu, na wanahina wa Mafalisayo otenda vivo, lakini wanahina zako oja na kung'wa."

34 Yesu kawedika, "Vino mogesa wanhu wagonekigwe kuna idizengele odaha kufunga kuja kipindi munhu yosola kahamoja nao? Havidahika bule!

35 Lakini kipindi chokwiza, munhu yosola vonda yasege-sigwe kumwao, baho ofunga kuja."

36 Abaho Yesu kawalongela lusimo luno, "Kuduhu munhu yokanha kilaka mkiwalo cha sambu na kukika mkiwalo cha umwaka. Yahatenda avo, kokinanga kija kiwalo cha sambu, na kilaka acho honda kiigale na kiwalo cha umwaka.

37 Vivija kuduhu munhu yogida divai ya sambu mna mifuko ya ng'hwembe ya umwaka. Kwavija yahatenda avo, divai ya sambu yoitula mifuko ayo ya umwaka, divai yokwitika, na mifuko yobanangika.

38 Divai ya sambu yogidigwa mmifuko ya ng'hwembe ya sambu!

³⁹ Kuduha munhu yolonda divai ya sambu yahamambukiza kung'wa ya umwaka. Kwavija kolonga, 'Ya umwaka inoga ng'hani.' "

6

Mbuli ya siku ya Kubwihila

(Matayo 12:1-8; Maluko 2:23-28)

¹ Mna isiku imoja ya Kubwihila, Yesu kakala yobita mmigunda ya uhemba. Wanahina zake wasonga kubena mikungwi ya uhemba, wagafigisa mmakono gao na kuja mhule zake.

² Mafalisayo wayagwe wawauza, "Habali motenda kinhu kigomesigwe mna isiku ya Kubwihila?"

³ Yesu kawedika, "Vino mweye hamusomile kija kiyatendile Daudi na wayage viwakalile na nzala?"

⁴ Daudi kengila Mng'anda ya Imulungu, kasola magate galavigwe kwa Imulungu, kagaja na vivija kawagwaa wayage. Malagizo gawagomesa wanhu wayagwe kuja magate gago ila kwa walava nhosa waiyeka."

⁵ Abaho Yesu kamambukiza kwa kulonga, "Mwana wa Munhu ayo Mndewa wa siku ya Kubwihila."

Yesu komuhonya munhu yaholole mkono

(Matayo 12:9-14; Maluko 3:1-6)

⁶ Mna isiku iyagwe ya Kubwihila, Yesu kengila mng'anda ya kumpula Imulungu na kafundiza. Baho kukala na munhu imoja, mkono wake wa kudila ukala uholole.

⁷ Wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo wayagwe wakala ozahila kilamuso cha kumtagusa Yesu, avo wakala omulola wamone kamba komuhonya munhu mwiisiku ya Kubwihila.

⁸ Lakini Yesu kawajuwa viwagesile, kamulongela munhu ija yaholole mkono, "Ima wize hano haulongozi." Munhu ija kenuka na kwima hagati.

⁹ Abaho Yesu kawalongela, "Nowauza, vino Malagizo getu gotulonda tutende choni mwiisiku ya Kubwihila? Kutenda ganogile hebu kutenda gehile? Kuhonya ugima wa munhu hebu kuukoma?"

¹⁰ Yesu kawalola wanhu wose wakalile aho, abaho kamulongela munhu ija, "Golosa mkono wako." Munhu ija katenda avo, na mkono wake uhona kabili.

¹¹ Lakini wanhu wagevuzika ng'hani na wasonga kuilongela wantende choni Yesu.

Yesu kosagula watumigwa longo na wabili

(Matayo 10:1-4; Maluko 3:13-19)

¹² Kipindi kija Yesu kachola kuna ikigongo kumpula Imulungu, kakala ako kilo kigima kompula Imulungu.

¹³ Imitondo yake, kawakema wanahina zake, kawasagula longo na wabili mna idibumbila jao, kawagwaa twaga da watumigwa.

¹⁴ Watumigwa awo wakala Simoni, ayo Yesu kamkema Petulo na Andeleya mdodo wake, Yakobo na Yohana, Filipino na Batulumayo,

¹⁵ Matayo na Tomaso na Yakobo mwanage Alufayo na Simoni yakemigwe Zelote,

¹⁶ Yuda mwanage Yakobo na Yuda Isikaliote yamuhinduke Yesu.

*Yesu kofundiza na kuhonya wanhu
(Matayo 4:23-25)*

¹⁷ Yesu viyahumuluke kukigongo hamoja na watumigwa zake, kema hanhu hagoloke hamoja na wanahina zake wengi. Lunhu mkulu lwa wanhu lukala aho kulawa isi yose ya Yudea na buga da Yelusalemu, na kulawa mwhani ya isi za Tilo na Sidoni.

¹⁸ Weza kumtegeleza Yesu na kuhonyigwa mitamu yao. Vivija wanhu waja wakalile ogazigwa na vinyamkela weza na wahonyigwa.

¹⁹ Wanhu wose wageza kumkwasa Yesu, kwavija nguvu ya kuhonya ikala ilawa kumwake na kuwahonya wose.

*Kudeng'helela na kunyunyuwala
(Matayo 5:1-12)*

²⁰ Yesu kawalola wanahina zake, kalonga, “Mmweda mweye muli wakiwa, kwavija Undewa wa Imulungu uli wenu.

²¹ Mmweda mweye muli na nzala sambu, kwavija mokwiguta! Mmweda mweye mulila sambu, kwavija modeng'helela!”

²² “Mmweda mweye kamba wanhu omwihilani, owalema, owaliga na kuwalonga vihile kwa mbuli ya Mwana wa Munhu!

²³ Deng'heleleni na kucheza vonda galawilile, kwavija mwikiligwa nhunza ng'hulu kuulanga. Kwavija vivo wahenga zao viwawatendele watula ndagu wa Imulungu.

²⁴ Lakini mogaya mweye muli matajili sambu, kwavija mmala kupata deng'ho jenu!

²⁵ Mogaya mweye mwigute sambu, kwavija mokona nzala! Mogaya mweye museka sambu, kwavija moiyalala na kulila!”

26 “Mogaya mweye kamba wanhu wose owagwaa nhogolwa kwavija wahenga zao vivija wawatendela vivo watula ndagu wa uvizi.”

Kuwanogela wakwihile
(Matayo 5:38-48; 7:12)

27 “Lakini nowalongela mweye munitegeleza, wanogeleni wamwihileni, muwatendele ganogile waja owatendela gehile.

28 Muwatambikile waja owaduwila, na muwapulile kwa Imulungu waja omonelani.

29 Munhu yonda yakutowe kanza dimoja, muleke yakutowe kanza diyagwe vivija, kamba munhu kokuboka koti jako, muleke yasole na shati jako vivija.

30 Munhu yahakupula kinhu mgwee, na munhu yokuboka vinhu vako, sikuulonde yakubwezele.

31 Avo watendeleni wayagwe gaja gose gomulonda mweye kutendeligwa.”

32 “Kamba mweye mowanogela wanhu owanogela mweye waiyeka, vino motenda kilozo gani? Hata wanhu wene nzambi owanogela waja owanogela hewo!

33 Na kamba mowatendela ganogile waja owatendela ganogile waiyeka, vino motenda kilozo gani? Hata wanhu wene nzambi otenda vivo!

34 Na kamba mowakopesha waja waiyeka mutamanila odaha kuwabwezela, vino motenda kilozo gani? Hata wanhu wene nzambi owakopesha wayao otamanila odaha kuwabwezela kikija kiwawakopeshe!

35 Lakini mweye wanogeleni waja omwihileni na muwatendele ganogile, muwakopeshe wanhu bila kutamanila kubwezeligwa. Abaho nhunza yenu yokuwa ng'hulu, na mweye mokuwa wana wa Imulungu yeli Uchanha Ng'hani. Kwavija heyo kanoga kwa waja welibule nhogolwa kumwake na wanhu otenda nzambi.

36 Muwe na bazi kamba vija Tataenu viyeli na bazi.”

Kuwatagusa wayagwe
(Matayo 7:1-5)

37 “Sikumuwataguse wayagwe, Imulungu honda yawataguse mweye. Sikumuwalaumu wayagwe, na Imulungu honda yawalaumu mweye. Mugele kumgongo nzambi za wanhu wayagwe, na Imulungu kogela kumgongo nzambi zenu.

38 Muwagwee wayagwe, na Imulungu kowagwaa mweye. Na mweye mobokela kibaba kimemile na kusindiligwa mbaka vokwitika mmakono genu, na vose vonda mudahe

kuvigoga. Avo, vija vimuwapimila wayagwe, Imulungu nayo kowapimila vivo.”

³⁹ Abaho Yesu kawalongela lusimo luno, “Msuwameso hadaha kumulongoza msuwameso miyage. Yahatenda vivo, wose wabili olagalila mdikolombo.

⁴⁰ Kuduhu mwanahina yombanza mfundiza wake. Lakini kila mwanahina yahamambukiza mafunzo gake, koigala na mfundiza wake.

⁴¹ “Habali kolola kibanzi kili mdisiso da ndugu yako lakini hulola biki dili mdisiso jako?

⁴² Hebu kodahaze kumulongela ndugu yako, ‘Chonde, leka nikulave kibanzi kili mdisiso jako,’ kuno gweye ung’hali hunajona biki dili mdisiso jako mwenyego? Gweye kwa mtapitapi! Tanhu lava biki dili mdisiso jako, abaho kodaha kulola goya na kulava kibanzi kili mdisiso da ndugu yako.

Biki na matunda gake

(Matayo 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ “Biki dinogile hadidaha kulela matunda gehile, na biki dihile hadidaha kulela matunda ganogile.

⁴⁴ Kila biki dojuwika kwa matunda gake godilelaga, kwavija hudaha kubawa ngama mumkese hebu kubawa fulu kuna ivisolola va miba.

⁴⁵ Munhu yanogile kolava ganogile mwiingama yake inogile ili muumoyo wake, lakini munhu yehile kolava gehile mwiingama yake ihile ili muumoyo wake. Kwavija munhu kolonga gaja gamemile muumoyo wake.

Wazengaji wabili

(Matayo 7:24-27)

⁴⁶ “Habali monikema, ‘Mndewa, Mndewa,’ kuno hamugata tenda gaja goniwalongela?

⁴⁷ Munhu yoyose yokwiza kumwangu na kutegeleza mbuli zangu na kuzigoga nowalagusila kaigala na choni.

⁴⁸ Kaigala na munhu yozenga ng’anda yake yahimbile hasi ng’hani, keka chandusilo chake mdibwe. Mvula ng’hulu viitowile, mazi gaitowa ing’anda, lakini hagadahile kuitigisa kwavija ikala izengigwe goya.

⁴⁹ Lakini munhu yoyose yotegeleza mbuli zangu na kolema kuzigoga, kaigala na munhu yazengile ng’anda yake bila kuhimba chandusilo. Mvula ng’hulu viitowile, mazi gaitowa ng’anda ija, nayo igwa na kubanangika!”

7

Yesu komuhonya msang’hanaji wa mkulu imoja wa wakalizi wa Lumi

(Matayo 8:5-13)

¹ Yesu viyamambukize kuwafundiza wanhu, kachola Kapelinaumu.

² Ako kukala na mkulu imoja wa wakalizi gana wa Kilumi yakalile na msang'hanaji wake mtamu ng'hani, na kalonda kufa. Nayo mkulu ayo kakala yomnogela ng'hani msang'hanaji ayo. ³ Mkulu ayo viyahulike mbuli za Yesu, kawatuma wavele wayagwe wa Wayahudi wampule Yesu yeze kumuhonya msang'hanaji wake.

⁴ Avo wamcholela Yesu, wampula ng'hani, wamulongela, "Munhu ino kofaya umtaze.

⁵ Kowanogela wanhu na vivija katuzengela ng'anda ya kumpula Imulungu."

⁶ Avo Yesu kachola nao. Viyakalile behi na ng'anda ya mkulu ija, mkulu ija kawatuma mbwiga zake wamulongele Yesu, "Go mkulu, sikuuigaze kwiza ukae, kwavija niye sifaya gweye wingile mng'anda yangu,

⁷ vivija niyona sifaya hata kwiza kumwako. Lakini longa mbuli iiyeka, na msang'hanaji wangu kohona.

⁸ Kwavija na niye vivija na hasi ya udahi wa wakulu na nina wakalizi hasi yangu. Nahamulongela ino, 'Chola!' nayo kochola, nahamulongela iyagwe, 'Izo!' nayo kokwiza, vivija nahamulongela msang'hanaji wangu, 'Tenda vino!' nayo kotenda vivo."

⁹ Yesu viyahulike avo kakanganya ng'hani, kahinduka, kalulongela lunhu lwa wanhu lukalile lomkweleleza, "Nowalongela, sinamona munhu yeli na tamanilo kulu kamba dino, hata mwiisi ya Izilaeli!"

¹⁰ Wanhu waja watumigwe wabwela kuna ing'anda ya mkulu ija, wamvika msang'hanaji ija kahona.

Yesu komzilibula mwana wa mgane

¹¹ Kumwande, Yesu kachola kudibuga dimoja dikemigwe Naini. Kailongoza na wanahina zake na lunhu mkulu lwa wanhu.

¹² Viyakalile habehi na ulwivi mkulu wa kwingilila kudibuga dijo, wanhu wapapile maiti ga mbwanga wakala olawa kunze kudibuga, ochola kuzika. Mbwanga ayo yafile kakala mwana yeli yayiyeke wa mtwanzi yakalile mgane. Wanhu wengi wa buga ijo wakala hamoja na mtwanzi ayo.

¹³ Mndewa Yesu viyamone mtwanzi ayo, kamonela bazi, kamulongela, "Sikuulile."

¹⁴ Abaho kagenda, kalukwasa ulusazi luwaitambalize maiti ya mbwanga ija. Wanhu walupapile ulusazi luja wema. Yesu kalonga, "Mbwanga! Nokulongela, lamuka."

¹⁵ Mbwanga ija yafile kalamuka, kasonga kulonga. Abaho Yesu kamgwaa mama ija mwanage.

16 Wanhu wose wengila bwembwe na wamtogola Imulungu. Walonga, “Mtula ndagu mkulu wa Imulungu katulawilila hamwetu! Imulungu keza kuwakombola wanhu zake!”

17 Mbuli zino za Yesu zenela mwiisi yose ya Yudea na isi zili mmabehi.

*Wasenga kulawa kwa Yohana Mbatizaji
(Matayo 11:2-19)*

18 Wanahina zake Yohana Mbatizaji wamulongela Yohana mbuli zose zino. Nayo kawakema wanahina zake wabili mna iwanahina zake,

19 kawatuma wachole kwa Mndewa wakamuuze, “Vino gweye ayo ija yialongile Yohana Mbatizaji kokwiza, hebu tumbete iyagwe?”

20 Viwavikile kwa Yesu, wamulongela, “Yohana Mbatizaji katutuma tukuuze, kamba gweye ayo ija yalongile kokwiza, hebu tumbete iyagwe?”

21 Kipindi kikija Yesu kawahonya wanhu wengi wakalile watamu, wakalile ogaya, wakalile na vinyamkela na kawatenda wanhu wengi wakalile wasuwameso walole.

22 Avo Yesu kawedika, “Bweleni mkamulongele Yohana gaja gomuhulika na kugona, wasuwameso olola, mbetem-bete otembela, na weli na utamu wa dikulu ohonyigwa, na wanhu hawahulika ohulika, wafile ozilibuka, na wakiwa opeteligwa Mbuli Inogile.

23 Kamweda munhu ija yelibule shaka na niye!”

24 Wanahina wa Yohana viwasegele, Yesu kasonga kululongela lunhu luja mbuli ya Yohana, “Vino vimucholile kuluwala, muchola kulola choni? Muchola kulola lusanze vilutigisigwa na beho?”

25 Vino muchola kulola choni? Muchola kumulola munhu yavalile viwalo vinogile? Wanhu iwovala viwalo vinogile, weli na ugima wa kubwihila okala mzing'anda za wandewa!

26 Nongeleni, vino muchola kulola choni? Muchola kumulola mtula ndagu wa Imulungu? Ona, lakini mona vingi ng'hani kubanza mtula ndagu wa Imulungu.

27 Kwavija Yohana ayo yalongigwe mna Gamaandiko Gang'alile, ‘Imulungu kalonga, nomtuma msenga wangu yakulongolele, yaitande nzila yako.’ ”

28 Yesu kamambukiza kulonga, “Nowalongela, Yohana ni munhu mkulu kubanza munhu yoyose yakalile mwiisi. Lakini yeli mdodo Muundewa wa Imulungu ni munhu mkulu kubanza Yohana.”

29 Wanhu wose wamuhulike, hata wabokela kodi, wamtogola Imulungu kamba kanoga na wakala wabatizigwe na Yohana.

³⁰ Lakini Mafalisayo na wafundiza Malagizo ga Musa walema kutenda ga Imulungu, kwavija walema kubatizigwa na Yohana.

³¹ Yesu kagendelela kulonga, “Vino niwasimulile kwa lusimo gani wanhu wa lukolo luno? Vino waigala na choni?”

³² Waigala na wana wadodo wakalile mdigulilo. Kibumbila kimoja chokikemelela kibumbila kiyagwe, ‘Tuwatowela ng'ombe sugu, lakini hamuvinile bule! Tuwembila nyila za kuindilo, lakini hamulilile bule!’

³³ Yohana Mbatizaji keza, kafunga kuja na hang'wile divai, mweye mulonga, ‘Kana kinyamkela!’

³⁴ Mwana wa Munhu keza, kaja na kung'wa, mweye mulonga, ‘Muloleni munhu ino! Mmelo na mulevi, mbwiga wa wabokela kodi na wanhu waja otenda nzambi!’

³⁵ Lakini nzewele ya Imulungu yokoneka inoga kwa wanhu waja wose oitogola.”

Yesu ukae kumwake Simoni Mfalisayo

³⁶ Mfalisayo imoja kamgoneka Yesu yakaje na heyo ndiya ya ichungulo. Avo Yesu kachola kuna ing'anda ya Mfalisayo, kakala na kuja.

³⁷ Kudibuga dija kukala na mtwanzi imoja yakalile yotenda nzambi. Kahulika kamba Yesu kakala yoja mng'anda ya Mfalisayo ayo, avo kasola nyhupa ya alabasita imemile mavuta gonung'hila goya ga bei ng'hulu.

³⁸ Kema kuchugu, habehi na magulu ga Yesu kolila, mahozi gake galagalila mgamagulu ga Yesu. Abaho kagahangusa magulu ga Yesu kwa mvili zake, kaganonela na kagagidila mavuta.

³⁹ Mfalisayo ija viyone avo, kailongela, “Maza munhu ino yakalile mtula ndagu wa Imulungu, yahamjuwile mtwanzi ino yomgoga kavilihi, yahamjuwile kamema nzambi!”

⁴⁰ Yesu kamulongela, “Simoni, nina mbuli ya kukulongela.” Simoni kalonga, “Ona, Mfundiza, nongela.”

⁴¹ Yesu kasonga kumulongela, “Kukala na wanhu wabili wakopile sente kwa munhu yokopesha sente. Imoja kakopa sente magana matano, na iyagwe kakopa malongo matano.

⁴² Wose wabili hawadahile kumuliha, avo munhu ija kawalekelela wose. Vino nani mna iwanhu waja yonda yamnogele ng'hani munhu ija?”

⁴³ Simoni kamwidika, “Vinikona niye kokuwa ija yalekeleligwe sente nyingi.”

Yesu kalonga, “Kulonga goya.”

⁴⁴ Abaho kamuhindikila mtwanzi ija na kamulongela Simoni, “Komona mtwanzi ino? Niza kuna ikae yako, hungwelele mazi ga kusunha magulu gangu, lakini mtwanzi ino

kagasunha magulu gangu kwa mahozzi gake na kagahangusa kwa mvili zake.

⁴⁵ Gweye hunibokele kwa kuninonela, lakini mtwanzi ino halekile kuganonela magulu gangu tangu vinizile.

⁴⁶ Hunibakile pala jangu mavuta, lakini mtwanzi ino kambakaza magulu gangu mavuta gonung'hila goya.

⁴⁷ Nokulongela, nzambi zake nyingi zigeligwa kumgongo, lekaavo kalagusa unogelwa mkulu. Lakini munhu yoyose yeli na nzambi kidogo zigeligwe kumgongo, kolagusa unogelwa mdodo.”

⁴⁸ Abaho Yesu kamulongela mtwanzi ija, “Nzambi zako zigeligwa kumgongo.”

⁴⁹ Wanhu wayagwe wakalile hamoja na Yesu kuna indiya, wasonga kuilongela, “Ino munhu gani yodaha kuzigela kumgongo nzambi za wanhu?”

⁵⁰ Lakini Yesu kamulongela mtwanzi ija, “Kutamanila kwako kukukombola. Genda moyo uholile.”

8

Watwanzi wacholile na Yesu

¹ Hamwande Yesu kafunga mwanza, kabitila mna gamabuga na vijiji kowapetela wanhu Mbuli Inogile ya Undewa wa Imulungu. Wanahina zake longo na wabili wachola nayo.

² Watwanzi wayagwe wakalile walavigwe vinyamkela na kuhonyigwa mitamu yao vivija wamkweleleza. Watwanzi awo wakala Malia, yakemigwe Magidalena, ija yalavigwe vinyamkela saba,

³ Yoana mwehe wake Kuza yakalile msang'hanaji mkulu mna ikae ya mindewa Helode, na Suzana, na watwanzi wayagwe wengi. Watwanzi awo wakala osola vinhu vao na kuwataza Yesu na wanahina zake.

Lusimo lwa muhandaji

(Matayo 13:1-9; Maluko 4:1-9)

⁴ Wanhu wagendelela kwiza kwa Yesu kulawa kila buga. Lunhu mkulu viluitig'hane hamoja, Yesu kalulongela lusimo luno.

⁵ “Kukala na munhu kachola kuhanda mbeyu mumgunda wake. Viyakalile komiza izimbeyu, mbeyu ziyagwe zilagalila mnzila, wanhu wazibojoga, na ndege wazija.

⁶ Mbeyu ziyagwe zilagalila mdibwe hali na udongo kidogo. Vizotile, zinyala kwavija udongo ukala wabule unyefu.

⁷ Mbeyu ziyagwe zilagalila mna ivisolo va miba. Miba ikula na izinga zimbeyu.

⁸ Mbeyu ziyagwe zilagalila mna udongo unogile. Zikula na kulela mbeyu nyingi kubanza zija zihandigwe, kila mbeyu ilela miyanza malongo longo.”

Yesu viyalongile avo, kalonga kwa sauti ng'hulu, “Munhu yeli na magwiti, yahulike!”

Simo zotufunza choni

(Matayo 13:10-17; Maluko 4:10-12)

⁹ Wanahina zake Yesu wamuuzwa fambulo da lusimo luno.

¹⁰ Yesu kawedika, “Mweye mutendigwa kuzijuwa mbuli zifisigwe za Undewa wa Imulungu. Lakini kwa wanhu wayagwe, nolonga kwa simo, ili walole lakini sikuwone, na wategeleze lakini sikuwajuwe.

Yesu kofambula lusimo lwa muhandaji

(Matayo 13:18-23; Maluko 4:13-20)

¹¹ “Dino ijo fambulo da muhandaji, mbeyu ni mbuli ya Imulungu.

¹² Zija zilagalile mnzila zolagusa wanhu waja iwohulika mbuli ya Imulungu, lakini Mwenembago kokwiza na kuisola mbuli ayo mmizoyo yao ili waleke kutogola na kukomboligwa.

¹³ Mbeyu zilagalile mdibwe zolagusa wanhu waja oihulika mbuli ya Imulungu na kuibokela kwa kudeng'helela, lakini mbuli ayo haika mizizi mgati mmwao. Oitogola kwa kipindi kidodo, lakini wahagezigwa oileka mbuli ayo.

¹⁴ Mbeyu zilagalile mvisolo va miba zolagusa wanhu waja ohulika mbuli ya Imulungu, lakini viwogendelela, Mbuli ayo yozongigwa zongigwa na magayo, na utajili, na kudeng'helela vinhu va mwiisi. Wanhu awo hawalela bule matunda gonda gakangale.

¹⁵ Lakini mbeyu zilagalile hali na udongo unogile zolagusa wanhu waja iwohulika mbuli ya Imulungu na kuika mmi-zoyo yao na kuitogola, ofunga umoyo mbaka olela matunda.

Taa kigubikigwe

(Maluko 4:21-25)

¹⁶ “Wanhu hawabwinha taa na kuigubika na kikalango hebu kuika muuvungu wa lusazi. Lakini oika hana ikingolobweda, ili wanhu viwokwingila wone mulenge.

¹⁷ “Kinhu chochose kifisigwe chokwikigwa hanhu hazelu, na kinhu chochose kigubikigwe chojuwika na kugaligwa hana umulenge.

¹⁸ “Avo muiteganye na gaja gomuhulika, kwavija munhu yeli na kinhu kokongezeligwa, lakini ija yelibule kinhu kobokigwa hata kija kidodo kiyogesa kanacho.”

*Mamake na ndugu zake Yesu
(Matayo 12:46-50; Maluko 3:31-35)*

¹⁹ Mamake na ndugu zake Yesu wamcholela, lakini hawadahile kumvikila habehi mbuli ya lunhu lwa wanhu.

²⁰ Munhu imoja kamulongela Yesu, “Mamako na ndugu zako wema kunze, olonda kukona.”

²¹ Yesu kawalongela wanhu wose, “Mamangu na ndugu zangu ni waja oihulika mbuli ya Imulungu na kuitenda.”

*Yesu kodihoza beho kulu
(Matayo 8:23-27; Maluko 4:35-41)*

²² Siku dimoja Yesu kakwela mwiingalawa hamoja na wanahina zake, kawalongela, “Tuloke umwambu.” Avo wasonga umwanza.

²³ Viwakalile muumwanza, Yesu kawasa. Bahaja nyukwanyukwa da beho disonga kubuma mna idilamba, na ngalawa isonga kumema mazi, avo wose wakala mdizumuzumo.

²⁴ Wanahina wamgendela Yesu wamulamusa, wamulongela, “Go mkulu! Go mkulu! Tofa!”

Yesu kalamuka, kadikomhokela beho na ng'humbi ya mazi. Vose vinyamala na kukala tuluu.

²⁵ Abaho kawalongela wanahina zake, “Tamanilo jenu da kwahi?”

Lakini awo wakanganya na kudumba, wailongela, “Ino munhu gani? Kodikomhokela beho na ng'humbi, navo vomuhulika!”

*Yesu komulava munhu vinyamkela
(Matayo 8:28-34; Maluko 5:1-20)*

²⁶ Yesu na wanahina zake wavika kuna imwhani ya isi ya Wagelasi, muumwambu wa lamba kulawa Galilaya.

²⁷ Viyahumuluke mwiingalawa, kamting'hana munhu imoja yeli na vinyamkela, yalawile kudibuga. Miyaka mingi munhu ayo kakala havala kiwalo wala hasinya ukae kumwake, lakini kakala yokala kuna gamapanga.

²⁸ Viyamone Yesu, kaibwanha mmagulu ga Yesu, kaguta mizangi yolonga, “Gweye Yesu! Mwana wa Imulungu yeli Uchanha Ng'hani! Kolonda kunitenda choni? Nokupula, sikuunidununze!”

²⁹ Kalonga avo kwavija Yesu kakala yamulagize ikinyamkela yamulawe munhu ayo. Miyanza mingi kinyamkela ayo kakala yomkumba munhu ayo. Hamoja wanhu wakala omgodeka mng'anda kuno makono gake na magulu gake gagodekigwa minyololo na mHINGU, lakini kakala yokanha, na kinyamkela ayo kakala yomkimbiza mbaka kuluwala.

³⁰ Yesu kamuuzwa munhu ija, “Twaga jako nani?”

Kamwidika, “Twaga jangu Lunhu.” Kalonga avo kwavija vinyamkela wengi wakala wamkumbile.

³¹ Vinyamkela waja wampula Yesu sikuyawagale kuna dikolombo dikulu.

³² Habehi na aho kukala na bumbila kulu da nguluwe wakalile oja kukigongo. Avo vinyamkela wampula Yesu yawatogolele wawakumbe nguluwe. Yesu kawatogolela.

³³ Vinyamkela wamulawa munhu ija, wawengila nguluwe. Bumbila jose da nguluwe dihumulukila mwiingema ya idilamba, wengila mdilamba, wose wafa mgamazi.

³⁴ Wanhu wakalile owadima nguluwe awo wachona aho kilawilile, wakimbila na wazibwililisa mbuli azo kudibuga na mvijiji.

³⁵ Wanhu wachola kulola kija kilawilile. Viwavikile kwa Yesu, wamona munhu ija yalavigwe vinyamkela kakala mmagulu ga Yesu, kavala viwalo, kana nzeweze zake. Wanhu wose wadumba.

³⁶ Na waja wayonile mbuli ayo, wawalongela wanhu vija munhu ayo yakalile na vinyamkela viyahonyigwe.

³⁷ Abaho wanhu wose wa isi ija ya Wagelasi wampula Yesu yalawanye, kwavija wakala wadumbile ng'hani. Avo Yesu kakwela mwiingalawa na kulawanya.

³⁸ Munhu ija yalavigwe vinyamkela kampula Yesu wachole wose.

Lakini Yesu hamtogolele, kamulongela,

³⁹ “Bwela ukae kumwako ukawalongele wanhu gose gayakutendele Imulungu.”

Avo munhu ija kachola kila hanhu kudibuga dija, kawapetela wanhu mbuli zose ziyatendeligwe na Yesu.

Mndele wa Yailo na mtwanzi yakwasile kiwalo cha Yesu (Matayo 9:18-26; Maluko 5:21-43)

⁴⁰ Yesu viyabwelile mwambu uyagwe wa lamba, wanhu wambokela kwa deng'ho kwavija wose wakala ombeta.

⁴¹ Abaho keza munhu imoja, twaga jake Yailo. Munhu ayo kakala mkulu wa ng'anda ya kumpula Imulungu. Kamfugamila Yesu, kampula yachole ukae kumwake,

⁴² kwavija mndele wake yeli yaiyeka kakala mmabehi kufa. Mndele ayo kakala na miyaka longo na mibili.

Yesu viyakalile kochola, wanhu wakala omsung'ha sung'ha kila mwambu.

⁴³ Mna dibumbila dija da wanhu, kukala na mtwanzi imoja yakalile na utamu wa kutumika kwa miyaka longo na mibili. Kakala yamambukize vinhu vake vose kwa waganga, lakini kuduhu munhu yadahile kumuhonya.

⁴⁴ Mtwanzi ija kamcholela Yesu kuchugu, kakwasa mhindo ya kiwalo cha Yesu, bahaja kutumika kuleka.

45 Yesu kauza, “Nani yanikwasile?”

Wanhu wose wabela. Petulo kalonga, “Go mkulu, wanhu wose wakuzunguluka na kukusung’ha sung’ha.”

46 Lakini Yesu kalonga, “Kuna munhu kanikwasa, kwavija nihulika nguvu zinilawa.”

47 Mtwanzi ija viyone hadaha kuifisa, keza yogwaya, kaibwanha mmagulu ga Yesu. Baho mgameso ga wanhu, kamulongela Yesu habali kakwasa mhindo ya kiwalo chake, na vija viyahonyigwe bahaja.

48 Yesu kamulongela, “Mwanangu, kutamanila kwako kukuhonya. Chola moyo uholile.”

49 Yesu viyakalile yang’hali yolonga, msenga kulawa ukae kumwake Yailo keza, kamulongela Yailo, “Mndeke wako kamala kufa, avo sikuumgaze Mfundiza.”

50 Lakini Yesu viyahulike avo, kamulongela Yailo, “Sikuudumbe, gweye togola tu, mndeke wako kohona.”

51 Viyavikile kuna ing’anda ya Yailo, Yesu kawagomesa wanhu sikuwengile hamoja nayo, ila kengila na Petulo na Yohana, na Yakobo na tatake na mamake mndeke ayo.

52 Wanhu wose wakala olila na kumuyalalila imwana. Yesu kawalongela, “Sikumulile, kwavija imwana hafile bule, kawasa tu!”

53 Wanhu wose wamseka kwavija wakala wajuwile imwana kakala yafile.

54 Lakini Yesu kamgoga mkono, kamulongela, “Mwanangu, lamuka!”

55 Ugima wake umbwelela mndeke ija, bahaja kalamuka. Abaho Yesu kawalagiza wamgwee ndiya.

56 Tatake na mamake wakanganya ng’hani, lakini Yesu kawagomesa sikuwamulonge munhu yoyose kija kilawilile.

9

*Yesu kowatuma wanahina zake longo na wabili
(Matayo 10:5-15; Maluko 6:7-13)*

1 Yesu kawakema hamoja wanahina zake longo na wabili, kawagwaa nguvu na udahi wa kulava vinyamkela na kuwahonya watamu.

2 Abaho kawatuma wachole wakawapetele wanhu usenga wa Undewa wa Imulungu na kuhonya watamu.

3 Kawalongela, “Sikumusole kinhu chochose muumwanza wenu. Sikumusole mkongoja, wala mkoba, wala ndiya, wala sente, wala viwalo vibili.

4 Ng’anda yoyose yonda mwingile na kugonekigwa, kaleni mumo mbaka vonda musegele mna idibuga dijo.

⁵ Wanhu wahalema kuwabokela, segeleni buga dijo na kung'huseni timbwisi dili mmagulu genu kiwe kilaguso kamba wawatendela nzambi.”

⁶ Wanahina wafunga mwanza, wabitila vijiji vose owapetela wanhu Mbuli Inogile na kuwahonya wanhu kila hanhu.

Helode konyawanyawa

(Matayo 14:1-12; Maluko 6:14-29)

⁷ Helode yakalile mndewa wa Galilaya, kahulika mbuli zose ziyatendile Yesu. Kanyawanyawa ng'hani, kwavija wanhu wakala olonga Yohana Mbatizaji kazilibuka kulawa kwa wafile.

⁸ Wanhu wayagwe walonga Eliya kalawilila, wayagwe walonga imoja wa watula ndagu wa Imulungu wa umwaka kazilibuka kulawa kuna iwanhu wafile.

⁹ Lakini Helode kalonga, “Yohana nimkanha dipala, vino ino ayo nani inihulika mbuli zake?” Nayo kalonda kumona Yesu.

Yesu kowagwaa ndiya wanhu wengi

(Matayo 14:13-21; Maluko 6:30-44; Yohana 6:1-14)

¹⁰ Watumigwa waja viwabwelile, wamulongela Yesu kila kinhu wakitendile. Yesu kawasola, kachola nao waiyeka kuna dibuga dikemigwe Betisaida.

¹¹ Lakini wanhu viwajuwile avo, wamkweleleza Yesu. Nayo kawabokela, kalonga nao mbuli ya Undewa wa Imulungu na kuwahonya waja wakalile watamu.

¹² Zuwa vidisongile kuhonga, wanahina longo na wabili wamcholela Yesu, wamulongela, “Walongele wanhu wachole kuna ivijiji na migunda ili behi na hano wakazahile ndiya na hanhu ha kuwasa, kwavija hano hatwili twa kulwala.”

¹³ Lakini Yesu kawalongela, “Mweye wagweleleni ndiya waje.”

Lakini wao wamwidika, “Tuna magate matano na somba wabili tu. Kolonda tuchole tukawagulile ndiya lunhu lose luno?”

¹⁴ Wambigalo waiyeka wakalile hanhu aho wakala ovika elufu tano.

Yesu kawalongela wanahina zake, “Walongeleni wanhu wakale mna ivibumbila va wanhu malongo matano.”

¹⁵ Nao wanahina watenda vivo. Wanhu wose wakala hasi.

¹⁶ Abaho Yesu kagasola magate matano na somba wabili, kalola uchanha kuulanga, kamgwaa nhogolwa Imulungu, kagabanzula gamagate na iwasomba, kawagwaa wanahina zake wawagwelele wanhu.

17 Wanhu wose waja na kwiguta. Wanahina zake wasola vigelo longo na vibili vimemile vinhu visigale.

*Petulo komtogola Yesu ayo Kilisito
(Matayo 16:13-19; Maluko 8:27-29)*

18 Siku dimoja Yesu kakala yaiyeka kompula Imulungu. Wanahina zake wamcholela, nayo kawauza, “Vino wanhu olonga niye na nani?”

19 Wamwidika, “Wanhu wayagwe olonga gweye kwa Yohana Mbatizaji, wayagwe olonga kwa Eliya, kuno wayagwe olonga gweye kwa imoja wa watula ndagu wa Imulungu wa umwaka yazilibuke kulawa kwa wafile.”

20 Yesu kawauza, “Na mweye molonga niye na nani?”

Petulo kamwidika, “Gweye kwa Kilisito, wa Imulungu.”

21 Abaho Yesu kawagomesa wanahina zake sikuwamulon-gele munhu yoyose mbuli ayo.

*Yesu kolonga mbuli ya ifa yake
(Matayo 16:20-28; Maluko 8:30-9:1)*

22 Vivija Yesu kawalongela, “Mwana wa Munhu kolondigwa yadunuzike ng’hani, na kulemigwa na wavele na wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa. Kokomigwa lakini siku da kadatu kozilibuka.”

23 Abaho Yesu kawalongela wanhu wose, “Munhu yoyose yolonda kunikweleleza, yaileme mwenyego, yaidikwe msalaba wake kila siku, yanikweleleze.

24 Kwavija munhu yoyose yolonda kuukombola ugima wake mwenyego kowagiza, lakini munhu yoyose yowagiza ugima wake mbuli ya niye, koukombola.

25 Vino munhu yahapata kila kinhu mwiisi, lakini kowagiza ugima wake, munhu ayo kopata choni?

26 Kamba munhu konyonela kinyala niye na mafundizo gangu, Mwana wa Munhu nayo yaheza muukulu wake na wa Tatake na wasenga wa kuulanga wang'alile komonela kinyala munhu ayo.

27 Lakini nowalongela ukweli, wanhu wayagwe wemile hano honda wafe mbaka wawone Undewa wa Imulungu.”

*Yesu kogaluka ikihanga
(Matayo 17:1-8; Maluko 9:2-8)*

28 Vizibitile siku nane toka yalonge mbuli azo, Yesu kawasola Petulo na Yohana na Yakobo kachola nao kukigongo kumpula Imulungu.

29 Viyakalile kompula Imulungu, kihanga chake kigaluka, viwalo vake vikala vizelu chuwee!

30 Bahaja wanhu wabili wakala aho olonga nayo. Nao wakala Musa na Eliya,

³¹ wakoneka muukulu, wakala olonga na Yesu mbuli ya ifa yake yonda yaimambukize ako Yelusalemu.

³² Petulo na wayage wakala okuluza. Viwalamuke, wawona ukulu wa Yesu na wanhu wabili wemile nayo.

³³ Wanhu waja viwakalile osegela, Petulo kamulongela Yesu, “Go mkulu, vinoga siye tukale hano! Tuzenge viheha vidatu, kimoja chako, kimoja cha Musa na kimoja cha Eliya.” Petulo kakala hajuwa bule kija kiyolonga.

³⁴ Petulo yang'hali yolonga, wingu dilawilila, diwagubika na kungugu jake, wanahina wadumba ng'hani wingu diji vidiwagubike.

³⁵ Sauti ilonga kulawa mdiwingu, “Ino ayo Mwanangu inimsagule. Mtegelezeni!”

³⁶ Sauti ayo viinyamale, Yesu kasigala yaiyeka. Wanahina wanyamala tuluu, na kipindi kija hawamulonge munhu yoyose kija kiwone.

*Yesu komulava mbwanga imoja kinyamkela
(Matayo 17:14-18; Maluko 9:14-27)*

³⁷ Imitondo yake Yesu na wanahina zake wadatu wahumu-luka kukigongo. Lunhu mkulu lwa wanhu luiting'hana na Yesu.

³⁸ Munhu imoja mna ulunhu kaguta, “Mfundiza! Nokupula undolele mwanangu, mwanangu yeli yaiyeka!

³⁹ Kinyamkela komkumba na komtenda yagute nyangi, komgela kisango kuno kolawa miholovu mmulomo. Kogen-delela kumulumiza na hamuleka hima bule!

⁴⁰ Niwapula wanahina zako wamulave kinyamkela ayo, lakini hawadahile bule.”

⁴¹ Yesu kawalongela, “Mweye lukolo lulibule kutamanila na lwagile! Nokala na mweye mbaka lini? Nogela kitumbe kumgongo mbaka lini?” Abaho kamulongela munhu ija, “Mgale hano mwanago.”

⁴² Mbwanga ija viyakalile komwizila Yesu, kinyamkela kambwanha hasi na kamgela kisango. Lakini Yesu kamkomhokela kinyamkela, kamuhonya mbwanga ija, na kamgwaa tatake.

⁴³ Wanhu wose wakanganya kwa udahi mkulu wa Imu-lungu.

*Yesu kolonga kabili mbuli ya ifa yake
(Matayo 17:22-23; Maluko 9:30-32)*

Wanhu viwakalile wang'hali okanganya mbuli ziyatendile Yesu, Yesu kawalongela wanahina zake,

⁴⁴ “Sikumuisemwe mbuli inilonda kuwalongela! Mwana wa Munhu kogeligwa mmakono ga wanhu.”

45 Lakini wanahina zake hawajuwile fambulo da ulonzi awo. Ukala ufisigwe kumwao avo hawadahile kuujuwa, nao wadumba kumuza Yesu.

Nani yeli munhu mkulu?

(Matayo 18:1-5; Maluko 9:33-37)

46 Wanahina wa Yesu wasonga kuibamilila wao kwa wao nani yeli munhu mkulu viweli.

47 Yesu kakijuwa kiwakalile ogesa, kamsola mwana mdodo, kamwika behi nayo.

48 Abaho kawalongela wanahina zake, “Munhu yoyose yombokela mwana ino kwa twaga jangu, konibokela niye, na munhu yoyose yombokela niye, kombokela ija yanhumile. Kwavija munhu yeli mdodo vimwili, ayo munhu mkulu kubanza wose.”

Munhu hamwihilani mweye miyenu

(Maluko 9:38-40)

49 Yohana kamulongela Yesu, “Mndewa, tumona munhu kolava vinyamkela kwa twaga jako. Tumgomesa kwavija halawa mkibumbila chetu.”

50 Yesu kamulongela Yohana na wanahina wayagwe, “Sikumumgomesa, kwavija munhu yoyose hamwihilani mweye miyenu.”

Wanhu wa kijiji cha Samalia olema kumbokela Yesu

51 Kipindi cha Yesu kugaligwa kuulanga vikikalile mmabehi, kagangamala, kachola Yelusalemu.

52 Kawatuma wasenga wamulongelele wachole kuna ikijiji kili mwiisi ya Samalia kumtandila kila kinhu.

53 Lakini wanhu wa kijiji cha Samalia hawambokele Yesu, kwavija wajuwa kamba kakala kochola Yelusalemu.

54 Wanahina zake, Yakobo na Yohana viwone avo, walonga, “Mndewa, kolonda tulagize moto kulawa kuulanga uwasakaze wose?”

55 Yesu kahinduka kawakomhokela. Kawalongela, “Hamujuwile bule loho gani imulinayo, kwavija Mwana wa Munhu hezile kuubananga ugima wa wanhu lakini keza kuukombola.”

56 Abaho Yesu na wanahina zake wachola kuna ikijiji kiyagwe.

Wanhu ofaya kumkweleleza Yesu

(Matayo 8:19-22)

57 Viwakalile mnzila, munhu imoja kamulongela Yesu, “Nokukweleleza kokose konda uchole.”

58 Yesu kamulongela, “Vizongo wana mhango na ndege wana mvulu, lakini Mwana wa Munhu kabule hanhu ha kubwihila na kutambalala.”

⁵⁹ Yesu kamulongela munhu iyagwe, “Nikweleleze.”

Lakini munhu ija kalonga, “Go mkulu, beta tanhu mbwele ukae hamzike tatangu.”

⁶⁰ Yesu kamwidika, “Waleke wanhu wafile wawazike wanhu wafile wayao. Lakini gweye chola ukawapetele wanhu Undewa wa Imulungu.”

⁶¹ Munhu iyagwe kalonga, “Go mkulu, nokukweleleza, lakini beta tanhu halulage lukolo lwangu.”

⁶² Yesu kamulongela, “Munhu yoyose yokwaluka kulima abaho kolola kuchugu, hafaya Muundewa wa Imulungu.”

10

Yesu kowatuma wanhu malongo saba na wabili

¹ Abaho Mndewa Yesu kawasagula wanhu wayagwe malongo saba na wabili, kawatuma wabili wabili wamulongolele kila kijiji na kila hanhu kuyalondile kuchola.

² Kawalongela, “Kuna ndiya nyingi lakini wasang'hanaji wadodo. Mpuleni Mndewa wa indiya yawatume wasang'hanaji mungunda wake.

³ Gendeni! Nowatuma mweye kamba ng'hondolo mna iwambwizi.

⁴ Sikumusole mfuko hebu mkoba hebu vilatu. Sikumwime na kumulamusa munhu yoyose mnzila.

⁵ Ng'anda yoyose yonda mwingile, tanhu mulonge, ‘Tindiwalo dikale mng'anda ino.’

⁶ Kamba hana munhu kodinogela tindiwalo, tindiwalo jenu dokala nayo, kamba kuduhu munhu yodinogela tindiwalo, tindiwalo jenu dowabwelela.

⁷ Mkale mng'anda ayo, diyeni na kung'wa chochose chonda wawagwelele, kwavija msang'hanaji kolondigwa yapate malipo gake. Sikumuhamehame kulawa ng'anda imoja kuchola iyagwe.

⁸ Buga jojose donda mwingile na kubokeligwa, diyeni vija vonda wawagwelele.

⁹ Wahonyeni watamu weli kuko, na muwalongele, ‘Undewa wa Imulungu wa behi yenu.’

¹⁰ Lakini buga jojose donda mwingile na wanhu olema kuwabokela, laweni mumo, na vimubita kuna zinzila zao, mulonge,

¹¹ ‘Hata matimbwisi ga buga jenu gatunanahile mmagulu getu togakung'husa kiwe kilaguso kumwenu kamba mututendela gehile. Lakini mujuwe kamba Undewa wa Imulungu wammabehi!’

¹² Nowalongela ukweli, mna isiku ya nhaguso, Imulungu kolagusa bazi ng'hani kwa wanhu wa buga da Sodoma kubanza wanhu wa buga dijo!

*Mabuga golema kutogola
(Matayo 11:20-24)*

¹³ “Kogaya gweye buga da Kolazini! Kogaya gweye buga da Betisaida! Maza unzonza utendigwe kumwenu mweye wahatendigwe mna gamabuga ga Tilo na Sidoni, wanhu zake wahalekile mwaka nzambi zao na kuvala magunia na kuibakaza mitozi, kulagusa kamba waleka nzambi!”

¹⁴ Mwiisiku ya nhaguso, Imulungu kolagusa bazi ng'hani kwa wanhu wa mabuga ga Tilo na Sidoni kubanza mweye.

¹⁵ Gweye buga da Kapelinaumu, vino kolonda kuinula mwenyego mbaka uchanha kuulanga? Mawe! Kohumu-lusigwa mbaka kowochola wanhu wafile!”

¹⁶ Yesu kawalongela wanahina zake, “Munhu yoyose yowa-tegeleza mweye, konhegeleza niye, na yoyose yowalema mweye, kondema niye. Na munhu yoyose yondema niye, komulema ija yanhumile.”

Kubwela kwa waja malongo saba na wabili

¹⁷ Abaho wanhu waja malongo saba na wabili wabwela kuno odeng'helela. Walonga, “Mndewa, hata vinyamkela watutegeleza vituwakomhokele kwa twaga jako!”

¹⁸ YesTegelezeni! Niwagwaa udahi, avo modaha kukanyaga mgendela hasi na inge na kuzihuma nguvu zose za Mwenembago. Kuduhu kinhu chonda kiwalumize.u kawedika, “Nimona Mwenembago kolagala kulawa kuulanga kamba lumwesa.

¹⁹ Tegelezeni! Niwagwaa udahi, avo modaha kukanyaga mgendela hasi na inge na kuzihuma nguvu zose za Mwenembago. Kuduhu kinhu chonda kiwalumize.

²⁰ Lakini sikumudeng'helele kwavija vinyamkela owategeleza, ila deng'heleleni kwavija matwaga genu gandikigwa kuulanga.”

Yesu kodeng'helela

(Matayo 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Kipindi kija Yesu kadeng'helela kwa udahi wa Loho Yang'alile, kalonga, “Tata, Mndewa wa kuulanga na mwiisi! Nokutogola kwavija kuwafisa mbuli zino wanhu weli na nzewele na ubala, na kuwagubulila wana wadodo. Ona, Tata, vino vivo viulondile.

²² “Tatangu kanigwaa vinhu vose. Kuduhu munhu yamjuwile Mwana ila Tata yaiyeka, na kuduhu munhu yamjuwile Tata ila Mwana na waja wose Mwana yawasagule kuwagubulila wamjuwe Tata.”

²³ Abaho Yesu kawahindukila wanahina zake, kalonga nao kinyelegezi, “Wamweda wanhu wose ovona vinhu vimona mweye!”

24 Nowalongela ukweli, watula ndagu wengi wa Imulungu na wandewa walonda kuvona vimona mweye, lakini hawavonile bule, na vivija walonda kuhulika vimuhulika mweye, lakini hawahulike bule.”

Lusimo Iwa Msamalia yanogile

25 Munhu imoja yagajuwile goya Malagizo ga Musa, kachola kwa Yesu yamgeze. Avo kamuuza, “Mfundiza, vino nhende choni niupate ugima wa milele?”

26 Yesu kamwidika, “Vino, Malagizo golongaze na gweye kogajuwaze?”

27 Munhu ija kamwidika, “ ‘Mnogele Mndewa Imulungu wako kwa moyo wako wose, na kwa loho yako yose, na kwa nguvu zako zose, na kwa nzewele zako zose,’ na ‘Umnogele miyago kamba viuinogela mwenyego.’ ”

28 Yesu kamwidika, “Kulonga goya, tenda vivo na gweye kokuwa na ugima.”

29 Lakini munhu ija kalonda kuilagusa kamba kanoga, avo kamuuza Yesu, “Vino miyangu ayo nani?”

30 Yesu kamwidika, “Munhu imoja kakala kolawa Yelusalemu kochola Yeliko. Mnzila, wabavi wamgoga, wamboka vinhu vake, na kumtowa, wamuleka habehi na kufa.

31 Abaho mulava nhosa imoja kakala yohumuluka kubitila nzila iija. Viyamone, kainega, kabitila kumgwazo.

32 Vivija Mlawi imoja viyavikile aho, kamulola munhu ija, nayo kainega, kabitila kumgwazo.

33 Lakini Msamalia imoja yakalile muumwanza kavika aho hayakalile munhu ija. Nayo viyamone, kamonela bazi.

34 Kamcholela, kamgela mavuta na divai mna ivilonda vake na kavifunga goya. Abaho kamkweza mumgongo wa kihongwe wake, kamgala mbaka kuna ing'anda ya wageni na kumulolesa goya.

35 Imitondo yake kalava sente kamgwaa mwene ng'anda, kamulongela, ‘Mulolese goya munhu ino. Chochose chonda umsang'hanile, nahabwela nokugwaa fungu jako.’ ”

36 Abaho Yesu kamuuza, “Viukona gweye, mna iwanhu awo wadatu, nani yakalile miyage munhu ija yatoigwe na wabavi?”

37 Munhu ija kamwidika, “Ija yamonele bazi.”

Yesu kamulongela, “Na gweye genda ukatende vivo.”

Yesu kowatembelela Mata na Malia

38 Yesu na wanahina zake viwakalile mnzila, wengila kuna ikijiji kimoja. Mtwanzi imoja twaga jake Mata kambokela ukae kumwake.

³⁹ Mata kakala na mdodo wake yakemigwe Malia, yakalile hasi behi na magulu ga Yesu na kutegeleza mafundizo gake.

⁴⁰ Lakini Mata kakala yohunganika na sang'hano nyingi ziyalondeke kusang'hana, avo kamcholela Yesu, kamulongela, "Mndewa, vino hutonga bule kamba mdodo wangu kanilekela sang'hano zose nisang'hane niyeka? Mulongele yeze yanitaze!"

⁴¹ Lakini Mndewa kamwidika, "Gwee Mata gwee! Kohunganika na kugaya kwa vinhu vingi,

⁴² lakini kimoja kiiyeka kilondigwa. Malia kasagula kinhu kinogile, na honda kisegesigwe bule kumwake."

11

*Yesu kofundiza kumpula Imulungu
(Matayo 6:9-13; 7:7-11)*

¹ Siku dimoja Yesu kakala hanhu kompula Imulungu. Viyamambukize, mwanahina wake imoja kamulongela, "Mndewa, tufundize kupula, kamba vija Yohana viyawafundize wanahina zake."

² Yesu kawalongela, "Mwahampula Imulungu, longeni vino.

'Tataetu uli kuulanga.

Twaga jako ditogoligwe,

Undewa wako wize.

³ Utugwee lelo ndiya ya kila siku.

⁴ Uzigele kumgongo nzambi zetu,

kamba vija siye vituzigela kumgongo nzambi za wanhu.

Sikuutugele mmagezo.' "

⁵ Abaho Yesu kawalongela wanahina zake, "Munhu gani kumwenu yeli na mbwiga yahamcholela kilo kikulu na kumulongela, 'Mbwigangu, ng'hopeshe magate madatu,

⁶ kwavija mbwigangu keza, kalawa mwanza, na niye nabule ndiya ya kumgwaa!'

⁷ na ija yeli mng'anda yamwidike, 'Sikuunigaze! Lwivi luhindigwa mwaka, na niye na wanangu tuwasa, avo sidaha kulamuka kukugwaa kinhu chochose.'

⁸ Nowalongela vino, hata yahalema kulamuka na kumgwaa magate kwavija mbwigake, lakini kwavija kabule kinyala kugendelela kumpula, kolamuka na kumgwaa kila kinhu kiyopula.

⁹ "Avo nowalongela, puleni na mweye mogweleligwa, zahileni na mweye movona, gong'ondeni ulwivi na mweye movugulilwa.

¹⁰ Kwavija waja wose ompula Imulungu ogweleligwa, na waja ozahila opata, na lwivi lovuguligwa kwa munhu yoyose yogong'onda.

11 Vino kuna munhu yoyose kumwenu kamba mwanage yahampula somba, heyo komgwaa zoka?

12 Hebu yahampula finga komgwaa inge?

13 Kamba mweye wene nzambi mojuwa kuwagwaa wawenu vinhu vinogile, lakini Tataenu yeli kuulanga kowagwaa ng'hani Loho Yang'alile wanhu waja ompula.”

Yesu na Belizebuli

(Matayo 12:22-30; Maluko 3:20-27)

14 Siku dimoja Yesu kakala komulava kinyamkela yam-tendile munhu imoja yalemelwe kulonga. Kinyamkela ayo viyamulawile, munhu ija kasonga kulonga. Lunhu lwa wanhu lukanganya ng'hani,

15 lakini wanhu wayagwe walonga, “Belizebuli, mkulu wa vinyamkela, ayo yomgwaa udahi wa kulava vinyamkela.”

16 Wanhu wayagwe walonda kumgeza Yesu, avo wampula yatende kilaguso kulawa kuulanga.

17 Lakini Yesu kakijuwa kiwakalile okigesa, avo kawalongela, “Undewa wowose wahaigola mna ivibumbila na kuitowa, undewa awo ofa, na lubuga lumoja lwahaigola, lubuga lulo lofa.

18 Avo kamba undewa wa Mwenembago wahaigola mvibumbila na kuitowa, undewa awo okwimaze? Mweye molonga niye nolava vinyamkela kwavija Belizebuli konigwaa udahi wa kutenda vivo.

19 Kamba nolava vinyamkela kwa udahi wa Belizebuli, avo wanhu wenu olava vinyamkela kwa udahi wa nani? Kwa mbuli ayo wanhu wenu wenyego owatagusa kamba mobananga!

20 Lakini kamba nowalava vinyamkela kwa udahi wa Imulungu, avo mujuwe kamba Undewa wa Imulungu uvika mwaka kumwenu.

21 “Munhu mwene nguvu viyokaliza ng'anda yake kwa silaha, vinhu vake havisoligwa bule.

22 Lakini yaheza munhu mwene nguvu kubanza heyo, komtowa na kumuhuma, komboka silaha zake ziyatamanile na koigolela na wayage vija viyasolile.

23 “Munhu yoyose heli ubanzi wangu konilema, na munhu yoyose yolema kunitaza kwika hamoja, ayo kopwililisa.

Kubwela kwa kinyamkela

(Matayo 12:43-45)

24 “Kinyamkela yahumulawa munhu, kochola mwiisi inyalile kuzahila hanhu ha kubwihila. Yahaswela, koilongela, ‘Nobwela ukayangu kunilawile.’

25 Yahabwela na kuivika ng'anda ifagiligwa na kila kinhu kikigwa goya,

26 baho kobwela na kuwagala vinyamkela wayagwe saba wehile kubanza heyo, awo okwiza na kukala mumo. Avo ugima wa munhu ayo okuwa wiha kubanza aho haichanduso.”

Deng'ho da kweli

27 Yesu yang'hali yolonga, mtwanzi imoja kulawa kuna ulunhu kamulongela kwa sauti ng'hulu, “Kamweda mtwanzi yakulelile na kukukong'heza!”

28 Lakini Yesu kamwidika, “Wamweda ng'hani wanhu wose ohulika mbuli ya Imulungu na kuigoga!”

Wanhu olonda unzonza
(Matayo 12:38-42)

29 Wanhu viwakalile omsung'ha sung'ha, Yesu kagendelela kulonga, “Lukolo luno lwa wanhu otenda nzambi! Lolonda kilaguso, lakini kuduhu kilaguso chochose chonda wagweleligwe, ila kilaguso cha Yona.

30 Kamba vija mtula ndagu wa Imulungu Yona viyakalile kilaguso kwa wanhu wa Ninawi, vivo ili kwa Mwana wa Munhu vonda yawe kilaguso kwa wanhu wa lukolo luno.

31 Mna isiku ya nhaguso, Malikia wa Sheba kokwima na kuwatagusa mweye kamba mubananga, kwavija heyo kafunga mwanza kulawa mwiisi yake kachola kumtegeleza Mndewa Sulemani na mafundizo gake geli na nzewe. Nowalongela, hano hana munhu mkulu kubanza Sulemani.

32 Mna isiku ya nhaguso, wanhu wa Ninawi okwima na kuwatagusa mweye, kwavija awo waleka nzambi Yona viyawapetele. Lakini nowalongela, hano hana munhu mkulu kubanza Yona!

Mulenge wa lukuli
(Matayo 5:15; 6:22-23)

33 “Kuduhu munhu yobwinha taa na kuigubika na kikalango, lakini koika kukungolobweda, ili wanhu okwingila mng'anda wone mulenge.

34 Meso gako mulukuli lwako gaigala na taa. Kamba meso gako magima, lukuli lwako lose lokuwa na mulenge, lakini meso gako gahabanangika, lukuli lwako lose lokuwa mdiziza.

35 Muiteganye, mulenge uli mgati mmwenu sikuuwe ziza.

36 Kamba lukuli lwako lose lwahawa na mulenge, na kuduhu hanhu heli na ziza, lukuli lwako lose lokuwa na lenge eka, kamba vija taa viimwemwesa mulenge wake.”

Yesu kowalonga Mafalisayo na wafundiza Malagizo ga Musa

(Matayo 23:1-36; Maluko 12:38-40)

37 Yesu viyamambukize kulonga, Mfalisayo imoja kamgoneka ukae kumwake wakaje hamoja, avo Yesu kengila mng'anda, kakala hasi, kasonga kuja.

38 Mfalisayo ayo kakanganya ng'hani viyamone Yesu koja bila kusunha makono gake.

39 Avo Mndewa kamulongela, "Mweye Mafalisayo mosunha vikasi na sahani kwa kunze, lakini mgati mmwenu mmema ubokaji na gehile.

40 Mweye mwa wabozi! Vino siyo Imulungu yavitendile va kunze na va mgati vivija?

41 Lakini laveni vili mgati na muwagwee wakiwa na kila kinhu chonoga kumwenu.

42 "Mogaya mweye Mafalisayo! Kwavija momgwaa Imulungu fungu da longo da majani gonung'hila goya kamba vija binzali na kalafuu, na mboga ziyagwe, lakini moleka kutenda ganogile kwa wanhu na kumnogela Imulungu. Molondigwa kutenda gano na sikumugaleke gago gayagwe.

43 "Mogaya mweye Mafalisayo! Kwavija monogelwa kukala kuna ivigoda va haulongozi mzing'anda za kumpula Imulungu na kulamusigwa mna gamagulilo.

44 Mogaya mweye! Kwavija muigala na mapanga hakoneka, wanhu obita uchanha bila kugajuwa."

45 Munhu imoja yagajuwile goya Malagizo ga Musa kamulongela Yesu, "Mfundiza, wahalonga avo, kotuliga siye vivija!"

46 Yesu kamwidika, "Vivija mogaya mweye mugajuwile goya Malagizo ga Musa! Kwavija mowapapiza wanhu mizigo mikulu, lakini mweye wenyego hamulonda kugolosa makono kuwataza kupapa.

47 Mogaya mweye, kwavija mogazengela goya mapanga ga watula ndagu wa Imulungu, waja wakomigwe na wahenga zenu.

48 Mweye wenyego mokitogola kija kiwatendile wahenga zenu, kwavija wao wawakoma watula ndagu wa Imulungu, na mweye mogazengela goya mapanga gao.

49 Kwa mbuli ayo, nzewe ya Imulungu ilonga, 'Nowatuma watula ndagu wa Imulungu na watumigwa, wayagwe owakoma na wayagwe owadununza!'

50 Avo wanhu wa lukolo luno otagusigwa mbuli ya kuwakoma watula ndagu wose wa Imulungu, kulawa kuna ichanduso cha isi,

51 toka kukomigwa kwa Habili mbaka kukomigwa kwa Zakalia, ija yakomigwe hagati ha upango wa kulavila nhosa na Hanhu Hong'ala. Ona, nowalongela, wanhu wa lukolo luno otagusigwa kwa kuwakoma wao!"

⁵² “Mogaya mweye wafundiza Malagizo ga Musa! Kwavija mofisa luvugulo lwa kuvugulila lwivi lwa ng'anda ya kuifunzila. Mweye wenyego hamwingila bule, abaho muwagomesa waja wakalile olonda kwingila sikuwengile!”

⁵³ Yesu viyasegele hanhu aho, wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo wasonga kumulonga vihile na kumuza mbuli nyingi,

⁵⁴ wazeza kumnamata kwa mbuli zake zonda yalonge.

12

Yesu kowazuma wanhu mbuli ya utapitapi
(Matayo 10:26-27)

¹ Wanhu wengi waiting'hana hamoja mbaka wanhu wakala oikanyaga. Tanhu Yesu kawalongela wanahina zake, “Iteganyeni na hamila ya Mafalisayo, nao ndo utapitapi.

² Kinhu chochose kigubikigwe chogubuligwa, na kija kifisigwe chojuwika.

³ Avo chochose kimulongile mdiziza chohulikigwa mmulenge, na chochose kimunyong'onye mwiiyeka mdigati dihindigwe chopetigwa mkiswili.

Ija wa kumdumba
(Matayo 10:28-31)

⁴ “Nowalongela mweye mbwiga zangu, sikumuwadumbe wanhu waja oukoma lukuli, abaho hawadaha kutenda kinhu kiyagwe chochose kihile.

⁵ Lakini nowalagusila wa kumdumba, mdumbeni Imulungu, heyo yahakoma, kana udahi wa kumwasa munhu muumoto wa jehanamu. Nowalongeleni, mdumbeni ayo!

⁶ “Vino nhongwa watano hawachuuwigwa kwa sente ndodo mbili? Lakini kuduhu hata imoja yosemwigwa na Imulungu.

⁷ Hata mvili zili mmapala genu zipetigwa zose. Avo sikumudumbe. Mweye munoga ng'hani kubanza nhongwa wengi!

Kumtogola na kumulema Kilisito
(Matayo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ “Nowalongeleni ukweli, munhu yoyose yonitogola niye mgameso ga wanhu, Mwana wa Munhu nayo komtogola mgameso ga wasenga wa Imulungu.

⁹ Lakini munhu yoyose yonibela niye mgameso ga wanhu, Mwana wa Munhu nayo kombela mgameso ga wasenga wa Imulungu.

¹⁰ “Munhu yoyose yomulonga vihile Mwana wa Munhu, nzambi zake zogeligwa kumgongo, lakini munhu yoyose

yomuliga Loho Yang'alile, nzambi zake honda zigeligwe kumgongo bule.

11 “Wahawagala haulongozi wa ng'anda za kumpula Imulungu, na mgameso ga wakulu wa isi na wandewa, sikumunyawenyawe vija vonda mwidike hebu kija chonda mulonge.

12 Kwavija Loho Yang'alile kowafundiza saa iija gaja gomulondigwa kulonga.”

Lusimo lwa tajili mbozi

13 Munhu imoja muulunhu kamulongela Yesu, “Mfundiza, mulongele ndugu yangu tuigolele uhazi wa tataetu.”

14 Yesu kamwidika, “Mbwigangu, nani yanigwelele udahi wa kuwalamula hebu kuwagolela uhazi wenu?”

15 Abaho kagendelela kuwalongela wose, “Muiteganye na ugila! Kwavija ugima wa munhu hautamanila wingi wa vinhu viyelinavo.”

16 Abaho Yesu kawalongela lusimo luno, “Kukala na munhu imoja yakalile na mgunda uli na ndiya nyingi.

17 Kasonga kugelegeza mwenyego, ‘Nabule hanhu ha kwika ndiya yangu yose. Nhendeze?’

18 Abaho kailongela, ‘Notenda vino, nogatula makanho gangu na kuzenga makulu ng'hani. Mumo nokwika ndiya yangu na vinhu vangu viyagwe.

19 Abaho noilongela, gweye moyo wangu! Kuna vinhu vose vinogile kwa miyaka heleketwaa. Bwihila, diya, ing'wa, na kudeng'helela!’

20 Lakini Imulungu kamulongela, ‘Gweye kwa mbozi! Kilo cha lelo noulonda ugima wako, abaho vinhu vose vino viuikile vokuwa va nani?’ ”

21 Abaho Yesu kamambukiza kulonga, “Vino vivo ili kwa waja oikila vinhu vao wenyego, lakini haweke vinhu vao kwa Imulungu.”

*Kumtamanila Imulungu
(Matayo 6:25-34)*

22 Abaho Yesu kawalongela wanahina zake, “Nowalongela, sikumuigaiye ndiya imulonda ili muwe wagima, hebu viwalo vimulonda kwa ng'huli zenu.

23 Kwavija ugima unoga kubanza ndiya, na lukuli lunoga kubanza viwalo.

24 Waloleni bondwa, hawahanda, hawasenga, wabule makanho, lakini Imulungu kowadima! Vino Imulungu hawanogela ng'hani mweye kubanza iwabondwa?

25 Nani kumwenu kwa kuigaza ng'hani kodaha kwengeza hata saa dimoja da ugima wake?

26 Kamba hamudaha kutenda mbuli ndodo kamba ino, habali moigaza kwa mbuli ziyagwe?

27 Galoleni maluwa vigokula. Hagasang'hana hebu haisonela viwalo. Lakini nowalongela kweli, hata mndewa Sulemani, hamoja na utajili wake wose kakala kabule viwalo vinogile viigalile na maluwa gano.

28 Kamba Imulungu heyo yodivaza jani da kumuhulo, lelo dabahano na mayo dokwasigwa muumoto, vino hondayawavaze ng'hani mweye? Mweye wanhu mutamanila kidogo!

29 "Avo sikumuigaze moja choni, hebu mong'wa choni.

30 Kwavija vinhu avo, vivo voogaiya wanhu haweli Wayahudi. Tataenu yeli kuulanga kojuwa molonda vinhu vose avo.

31 Lakini uzahileni tanhu Undewa wa Imulungu, nayo kowagwaa vinhu avo.

*Utajili wa kuulanga
(Matayo 6:19-21)*

32 "Sikumudumbe mweye kibumbila kidodo cha wanahina zangu, kwavija Tataenu kanogelwa kuwagwaa mweye Undewa.

33 Chuuzeni vose vimulinavo na muwagwelele wakiwa zisente. Muitendele mikoba hailala, na muikile ngama yenu kuulanga. Ako hondaihunguke, kwavija kuduha wabavi odaha kuhavika na kuduha ng'hobo odaha kuibananga.

34 Kwavija kuko kuili ngama yako, vivija kuko kondauwe moyo wako.

Wasang'hanaji welimeso

35 "Muitande na kuifunga mikwiji mvigudi, na taa zenu ziwe zokwaka,

36 kamba wasang'hanaji viwombetela mkulu wao yabwele kulawa kuna idizengele. Yahabwela na kugong'onda ulwivi, himahima omvugulila.

37 Wamweda wasang'hanaji waja mkulu wao yahabwela kowavika meso! Nowalongeleni ukweli, mkulu ayo kosaula koti jake, kowalongela wakale hasi hana indiya na heyo kowasang'hanila.

38 Wamweda wasang'hanaji waja mkulu wao kowavika wang'hali meso, hata kamba yahabwela kilo kikulu hebu nzogolo zikwika!

39 Lakini mujuwe vino, kamba mwene ng'anda yahajuwile saa ya kwiza mbavi, yahakalile meso, na sambu yaileke ng'anda yake ituligwe na mbavi.

40 Na mweye vivija molondigwa mwiitande, kwavija Mwana wa Munhu kokwiza mna isaa hamuigesile."

*Msang'hanaji yotamaniligwa na hatamaniligwa
(Matayo 24:45-51)*

41 Petulo kamulongela, “Mndewa, vino lusimo luno kutulongela siye twiyeke, hebu kuwalongela wanhu wose?”

42 Mndewa kamwidika, “Vino msang’hanaji gani yotamaniligwa na yeli na nzewe? Ayo ija mkulu wake komwika yalolese wasang’hanaji wayagwe, na yawagwe ndiya mna isaa inogile.

43 Kamweda msang’hanaji ija mkulu wake yahabwela komvika kosang’hana vivo!

44 Nowalongela ukweli, mkulu wake komwika msang’hanaji ayo yawe mulolesaji wa vinhu vake vose.

45 Lakini msang’hanaji ija yahailongela mwenyego, ‘Mkulu wangu kokawa ng’hani kubwela.’ Baho kosonga kuwatowa wasang’hanaji wayagwe, wa kitwanzi na wa kimbigalo, kuno koja na kung’wa mbaka kokoligwa.

46 Abaho mkulu wake kobwela mna isiku msang’hanaji ija haigesile na mna isaa haijuwile bule. Mkulu ayo komtowa ng’hani na kumwika hamoja na wanhu hawatogola.

47 “Msang’hanaji ija yajuwile kija kiyolonda mkulu wake yakisang’hane, lakini hakisang’hana bule msang’hanaji ayo kotowigwa ng’hani.

48 Lakini msang’hanaji ija hakijuwile kiyolonda mkulu wake, abaho kotenda kinhu kihile, msang’hanaji ayo kotowigwa kidogo. Munhu yagweleligwe vingi kodaigwa vingi, na munhu yagweleligwe vingi ng’hani kodaigwa vingi ng’hani.

*Yesu kowatenda wanhu waigole
(Matayo 10:34-36)*

49 “Niza kubwinha moto mwiisi, vinondile niye wahakile mwaka!

50 Nina ubatizo nolondigwa niubokele, na niye nougaiya ng’hani mbaka umale!

51 Vino mweye mogesa niza kugala tindiwalo mwiisi? Bule! Sizile kugala tindiwalo, lakini kuwagola wanhu.

52 Kulawa sambu, wanhu watano wa ng’anda imoja oigola, wadatu kwa wabili, na wabili kwa wadatu.

53 Tata koigola na mwanage, na mwana koigola na tatake. Mama koigola na mndeke wake, na mndeke koigola na mama. Mama mkwe koigola na mkwe wake wa kitwanzi, na mkwe wa kitwanzi koigola na mama mkwe wake.”

*Kujuwa vipindi
(Matayo 16:2-3)*

54 Yesu kawalongela wanhu kabili, “Mwahajona wingu dolawilila mwambu wa kudihongela zuwa, baho molonga, ‘Mvula kotowa,’ na kweli kotowa.

⁵⁵ Na mwahajona beho da kusini nyukwanyukwa molonga, 'Hokuwa na vuke,' na yokuwa vivo.

⁵⁶ Mweye mwa watapitapi! Modaha kulola isi na ulanga na kulagula kamba mvula kotowa hebu hatowa, habali hamujuwile fambulo da kipindi kino?

Ilumbe na munhu yakwihile
(Matayo 5:25-26)

⁵⁷ "Habali hamudaha kujuwa wenyego mbuli zinogile za kusang'hana?

⁵⁸ Kamba munhu kokugala mkitala, vinoga uilumbe nayo mung'hali mnzila. Wahalemelwa, kokugala kwa msemi, nayo msemi kokugala mmakono ga wakalizi, nao okugodeka mkifungo.

⁵⁹ Nokulongela, mumo humulawa ng'o, mbaka ulihe sente yose!"

13

Lekeni nzambi buleavo mofa

¹ Kipindi kikija wanhu wayagwe wakala aho, wamulongela Yesu mbuli ya Wagalilaya wakomigwe na Pilato kipindi viwakalile omulavila nhosa Imulungu.

² Yesu kawedika, "Vino mogesa Wagalilaya awo wakala na nzambi nyingi kubanza Wagalilaya wayagwe lekaavo wadununzika vivo?"

³ Bule! Nowalongela kweli, na mweye vivija mwahalema kuleka nzambi zenu, mose mofa kamba awo.

⁴ Hebu mogesa wanhu waja longo na wanane wafile kwa kulagaliligwa na lingo ako Siloamu wakala na nzambi nyingi kubanza wanhu wose kudibuga da Yelusalemu?

⁵ Bule! Nowalongela, mwahalema kuleka nzambi, mose mofa kamba awo."

Lusimo lwa biki hodilelaga matunda

⁶ Abaho Yesu kawalongela lusimo luno, "Munhu imoja kahanda biki da matunda mungunda wake wa mizabibu. Kachola kuzahila matunda, lakini hapatile tunda jojose bule.

⁷ Avo kamulongela msang'hanaji wake, 'Lola, mwaka uno wa kadatu nokwiza hano kuzahila matunda mdibiki dino, lakini sipata chochose. Udikanhe! Habali digendelele kuibananga isi?"

⁸ Lakini msang'hanaji wake kamwidika, 'Go mkulu, dileke mwaka uno wiiyeka, nodihalilila na kudikila mbolea.

⁹ Abaho kamba dahalela vinoga, lakini dahaleka kulela, kodaha kudikanha!"

Yesu komuhonya mtwanzi siku ya Kubwihila

10 Siku dimoja da Kubwihila, Yesu kakala yofundiza mng'anda ya kumpula Imulungu.

11 Baho kukala na mtwanzi imoja. Mtwanzi ayo kakala na kinyamkela yamtendile yalumwe miyaka longo na nane. Kakala yaveduke mgongo na hadahile kuigolosa bule.

12 Yesu viyamone, kamkema, kamulongela, “Mama, kuho-niyigwa utamu wako!”

13 Yesu kamwikila makono, bahaja lukuli lwake lugoloka, nayo kamgwaa nhogolwa Imulungu.

14 Lakini mkulu wa ng'anda ya kumpula Imulungu kage-vuzika kwavija Yesu kamuhonya munhu mwiisiku ya Kub-wihila. Avo kawalongela wanhu, “Mnazo siku sita za kusang'hana. Mzisiku azo, mwize muhonyigwe, lakini sikumwize kudisiku da Kubwihila!”

15 Mndewa kamwidika, “Mweye mwa watapitapi! Vino, nani kumwenu yoleka kumfungula ng'ombe wake hebu kihongwe wake kulawa mdizizi na kumulongoza yachole kung'wa mazi mwiisiku ya Kubwihila?”

16 Mtwanzi ino kolawa mulukolo lwa Abulahamu. Nayo kakala yagogigwe na Mwenembago kwa miyaka longo na nane. Vino halondeke kulekesigwa mwiisiku ya Kubwihila?”

17 Mbuli azo ziyalongile Yesu ziwatenda waja wamwihile wagwe kinyala, lakini wanhu wayagwe wakala odeng'helela kwa mbuli zose za unzonza ziyasang'hane Yesu.

Lusimo lwa mbeyu ndodo ya haladali
(Matayo 13:31-32; Maluko 4:30-32)

18 Abaho Yesu kawauza, “Vino Undewa wa Imulungu uigala na choni? Vino niusimulile kwa lusimo gani?”

19 Uigala na kija kilawilile kwa munhu yasolile mbeyu ndodo ya haladali na kuihanda mumgunda wake. Mbeyu ayo yota na kuwa biki kulu, na ndege wazenga mvulu zao mna gamatambi gake.”

Lusimo lwa hamila
(Matayo 13:33)

20 Yesu kawauza kabili, “Vino Undewa wa Imulungu uigala na choni?”

21 Uigala na kija kilawilile kwa mtwanzi yasolile hamila na kuitibwiliza hamoja na madebe mabili ga usage, abaho usage wose ugongomoka.”

Mulango msisili
(Matayo 7:13-14, 21-23)

22 Yesu kagendelela na mwanza wake kuchola Yelusalemu, kubitila kuna gamabuga na vijiji kowapetela wanhu.

23 Munhu imoja kamuuzi, “Go mkulu, vino onda wakom-boligwe wanhu wadodo waiyeka?”

Yesu kawedika,

²⁴ “Gangamaleni mwingile kubitila ulwivi msisili, kwavija wanhu wengi olonda kwingila lakini honda wadahe bule.

²⁵ Mwene ng'anda kokwinuka na kuhinda ulwivi. Mweye mokwima kunze na kusonga kugong'onda ulwivi molonga, ‘Mndewa, tuvugulile!’ Nayo kowedika, ‘Sikujuwile kumulawa!’

²⁶ Mweye momwidika, ‘Tuja na kung'wa hamoja na gweye, na gweye kutufundiza kudibuga jetu!’

²⁷ Lakini heyo kolonga kabili, ‘Sikujuwile kumulawa! Sege- leni kumwangu, mweye mose mutenda nzambi!’

²⁸ Baho molila na kudafuna meno mwahawona Abula- hamu na Isaka na Yakobo na watula ndagu wose wa Imulungu muundewa wa Imulungu, kuno mweye wenyego mwasigwa kunze!

²⁹ Wanhu okwiza kulawa mwambu wa kudilawila zuwa na mwambu wa kudihongela zuwa, kulawa mwambu wa kasikazini na mwambu wa kusini, okala hasi hana indiya muundewa wa Imulungu.

³⁰ Abaho wanhu waja weli wa ikimambukizo sambu okuwa wa ichanduso, na waja weli wa ichanduso sambu okuwa wa ikimambukizo.”

Yesu koinogela Yelusalemu

(Matayo 23:37-39)

³¹ Kipindi kikija Mafalisayo wayagwe wamcholela Yesu, wamulongela, “Segela hanhu hano uchole hanhu hayagwe, kwavija Helode kolonda kukukoma.”

³² Yesu kawedika, “Gendeni mkamulonge le vino ija kizongo, ‘Nolava vinyamkela na kuhonya watamu lelo na mayo, na siku da kadatu nomambukiza sang'hano yangu!’

³³ Hata avo lelo, mayo, na kisindo nogendelela na mwanza wangu, kwavija hailondigwa mtula ndagu wa Imulungu yafile kunze ya buga da Yelusalemu.

³⁴ “Gweye Yelusalemu! Gweye Yelusalemu! Kowakoma watula ndagu wa Imulungu na kuwatowa kwa mabwe waja Imulungu yawatumile kumwako! Miyanza mingapi nilonda kuwahagata wanago kwa makono gangu, kamba vija nguku viovihagata vinziya vake mna gamabawa gake, lakini hulondile bule!

³⁵ Sambu lola, Ng'anda yenu ya Imulungu ilekigwa vihame! Na niye nowalongela, hondamumbone kabili mbaka siku dija vondamulonge, ‘Imulungu yamtambikile ija yokwiza kwa twaga da Mndewa!’ ”

14

Yesu komuhonya munhu mtamu

¹ Mwiisiku imoja ya Kubwihila, Yesu kachola kuja ndiya mng'anda ya mkulu imoja wa Mafalisayo, wanhu wakala omulola goya Yesu.

² Munhu imoja yakalile na utamu wa kuvimba lukuli keza kwa Yesu.

³ Yesu kawauza wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo, “Vino, vinoga kumuhonya munhu mwiisiku ya Kubwihila hebu havinogile bule?”

⁴ Lakini wao hawalongile mbuli yoyose bule. Yesu kamsola mtamu ija, kamuhonya, abaho kamuleka yachole.

⁵ Abaho kawauza, “Vino nani kumwenu yeli na mwana hebu ng'ombe, yahadumbukila mdikolombo mwiisiku ya Kubwihila, hamulava mwiisiku ayo?”

⁶ Lakini wao hawadahile kumwidika mbuli ino.

Uhole na moyo unogile

⁷ Yesu kawona wanhu waja wagonekigwe viwakalile osagula vigoda va kuulongozi. Avo kawalongela wose lusimo luno,

⁸ “Munhu yahakugoneka kuna idizengele, sikuukale mvigoda va haulongozi, kwavija kodaha kwiza munhu yagonekigwe yeli munhu mkulu kubanza gweye,

⁹ na munhu yawagoneke mose wabili kokwizila na kukulongela, ‘Segela aho haukalile umulekele miyago.’ Baho kogwa kinyala mgameso ga wanhu na kobwela kukala kuvigoda va kuchugu.

¹⁰ Lakini wahagonekigwa kuna indiya, genda ukakale kuvigoda va kuchugu, ili munhu yakugoneke yaheza yakulongele, ‘Mbwigangu, izo ukale kuvigoda va haulongozi.’ Baho kopata nhogolwa mgameso ga wanhu wose wagonekigwe.

¹¹ Kwavija waja wose oitenda wenyego wanhu wakulu otendigwa wanhu wadodo, na waja oitenda wenyego wanhu wadodo otendigwa wanhu wakulu.”

¹² Abaho Yesu kamulongela ija yagoneke, “Kamba kowatanda wanhu ndiya ya imisi hebu ya ichungulo, sikuuwagoneke mbwiga zako, hebu ndugu zako, hebu matajili hebu wanhu weli behi na gweye. Kwavija wahatenda vivo, na hewo nao okugoneka na avo okuliha vija viuwatendele hewo.

¹³ Lakini kamba wahatenda nyimwilinyimwili, wagoneke wakiwa,, mbetembete, waholole, na waja wasuwameso,

¹⁴ na gweye kotambikiligwa, kwavija awo hawadaha kukuliha. Imulungu kokuliha mwiisiku ya kuzilibuligwa kwa wanhu wanogile.”

*Lusimo lwa nyimwilinyimwili ng'hulu
(Matayo 22:1-10)*

15 Munhu imoja mna iwaja wakalile hana indiya viyahulike avo, kamulongela Yesu, “Wamweda waja onda waje ndiya ya nyimwilinyimwili muundewa wa Imulungu!”

16 Yesu kamulongela, “Munhu imoja katenda nyimwilinyimwili ng'hulu, kawagoneka wanhu wengi.

17 Viivikile saa ya nyimwilinyimwili, kamtuma msang'hanaji wake yakawalongele wanhu wagonekigwe weze, kwavija kila kinhu kitandigwa.

18 Lakini kila munhu kalava kitala chake. Munhu wa ichanduso kamulongela msang'hanaji ija, 'Nigula mgunda, avo nolondigwa nikaulole. Chonde, ndeka nyhole.'

19 Iyagwe kalonga, 'Nigula ng'ombe longo wa kulimila, avo vino na muumwanza, nochola kuwageza. Chonde, ndeka nyhole.'

20 Iyagwe kalonga, 'Sambi sambi nisola mwehe, avo sidaha kwiza.'

21 “Msang'hanaji ija kabwela na kumulongela mbuli zose zino mkulu wake. Mkulu wake kagevuzika ng'hani, kamulongela msang'hanaji wake, 'Lopola ugende mzinzila mhanda na mna gamabuga, uwagale hano wanhu wakiwa, waholole, wasuwameso na mbetembete.'

22 Bahaja msang'hanaji ija kamulongela, 'Go mkulu, gago gose gasang'hanigwa, lakini kuna gati disigala.'

23 Avo mkulu ija kamulongela msang'hanaji wake, 'Lawa kunze uchole mzinzila na mna gamakulugumbi ukawalongele wanhu weze, ili ng'anda yangu imeme.

24 Nowalongela kweli, kuduha hata munhu imoja mna iwaja wagonekigwe walemile kwiza yonda yalanze ndiya yangu! ”

*Kudunanzika sama ya kuwa mwanahina
(Matayo 10:37-38)*

25 Baho lunhu lwa wanhu vilukalile lomkweleleza, Yesu kahinduka, kawalongela,

26 “Munhu yoyose yokwiza kumwangu na kuno kowanogela ng'hani tatake na mamake na mwehe wake na wanage na lumbu zake na ndugu zake na vivija kamba kounogela ng'hani ugima wake mwenyego kubanza kumnogela Kilisito, hadaha kuwa mwanahina wangu.

27 Na munhu yoyose haupapa msalaba wake na kunikweleleza, hadaha kuwa mwanahina wangu.

28 “Vino nani kumwenu yahalonda kuzenga lingo, tanhu hakala hasi na kugelegeza sente za kudizengela, ili yajuwe kamba kana sente za kumambukiza sang'hano yake?

²⁹ Buleavo, yahamambukiza kuzenga chandusilo, kolemelwa kumambukiza kuzenga dilingo, na wose wachone acho kilawilile omseka,

³⁰ olonga, 'Munhu ino kasonga kuzenga, lakini kalemelwa kumambukiza sang'hano yake!'

³¹ "Hebu mndewa gani yahaitanda kuchola kuitowa na mndewa iyagwe, tanhu hakala hasi na kugelegeza kamba heyo na wakalizi zake elufu kumi kodaha kuitowa na mndewa miyage yeli na wakalizi elufu ishilini?"

³² Kamba yahona hadaha, kowatuma wasenga zake wakaiting'hane na mndewa iyagwe, wampule wailumbe yang'hali kutali."

³³ Yesu kamambukiza kulonga, "Vivo ili kumwenu, kuduhu munhu yodaha kuwa mwanahina wangu mbaka yaleke kila kinhu kiyali nacho.

Mkele ubanangike

(Matayo 5:13; Maluko 9:50)

³⁴ "Mkele unoga, lakini wahagiza ukali wake, kuduhu nzila ya kuubweza kabili.

³⁵ Haufaya kwa isi hebu mna imbolea, lakini okwasigwa. Yeli na magwiti yahulike!"

15

Lusimo lwa ng'hondolo yapotele

(Matayo 18:12-14)

¹ Siku dimoja wabokela kodi wengi na wanhu wayagwe otenda nzambi wachola kumtegeleza Yesu.

² Mafalisayo na wafundiza Malagizo ga Musa wasonga kunning'unika, "Munhu ino kowabokela wanhu otenda nzambi na kuja nao!"

³ Avo Yesu kawalongela lusimo luno.

⁴ "Vino kamba imoja wenu kana ng'hondolo gana, abaho ng'hondolo imoja kapotela, vino kotenda choni? Kowaleka waja malongo tisa na tisa kuluwala, na kuchola kumzahila ija yapotele mbaka yampate.

⁵ Yahampata, kodeng'helela na kumwika mmaega gake,

⁶ na kungala ukae. Abaho kowakema hamoja mbwiga zake na wanhu weli behi nayo na kowalongela, 'Miyenu nodeng'helela kwavija nimpata ng'hondolo wangu yapotele. Avo tudeng'helele hamoja!'

⁷ Nowalongela, avo vonda iwe, hokuwa na ndeng'helelo ng'hulu kuulanga mbuli ya munhu imoja mwene nzambi yahaleka nzambi zake, kubanza waja malongo tisa na tisa ogesa wanoga na hawalonda kuzileka nzambi zao."

Lusimo lwa sente ipotele

⁸“Hebu mtwanzi yeli na sente longo yahagiza imoja, koten-daze? Kobwinha taa, kofagila ng'anda yake, na kulola goya kila hanhu mbaka yaipate.

⁹Yahaipata, kowakema hamoja mbwiga zake na wanhu weli behi yake, kowalongela, ‘Nodeng’helela ng’hani kwavija niipata sente yangu ipotele. Avo tudeng’helele hamoja!’

¹⁰Vivija nowalongela, wasenga wa Imulungu odeng’helela mbuli ya munhu imoja mwene nzambi yahaleka nzambi zake.”

Lusimo lwa mwana yapotele

¹¹Yesu kagendelela kulonga, “Kukala na munhu imoja yakalile na wana wabili.

¹²Ija imdodo kamulongela tatake, ‘Tata, nigwelele uhazi wangu sambu.’ Avo munhu ija kawagolela uhazi wao wanage awo wabili.

¹³Hazibitile siku nyingi, ija imdodo kachuuza uhazi wake. Abaho kafunga mwanza na sente ziyapatile, kachola isi ya kutali, ako kazinanga sente zose ziyapatile.

¹⁴Kamambukiza kila kinhu kiyakalile nacho. Abaho lufilili lwa nzala lulawilila mwiisi ija, nayo kakala kabule kinhu chochose kisigale.

¹⁵Avo kachola kusang’hana kibaluwa kwa munhu imoja wa isi ija, munhu ayo kamtuma mumgunda wake yasusile nguluwe.

¹⁶Kakala kosulukila kuja maganda gawadile nguluwe, lakini kuduha munhu yangwelele kinhu chochose chakuja.

¹⁷Abaho kagelegeza na kulonga, ‘Tatangu kana wasang’hanaji wengi, oja mbaka osigaza na niye hano nofa na nzala!’

¹⁸Nosegela na kuchola kwa tatangu na kumulongela, Tata, nimtenda Imulungu nzambi, na vivija nikutendela gweye nzambi.

¹⁹Sifaya kukemigwa mwanago. Nhende kamba imoja wa wasang’hanaji zako.’

²⁰Avo kafunga mwanza wa kubwela kwa tatake.

“Viyakalile yang’hali kutali, tatake kamona. Kamonela bazi mwanage, avo kamkimbilila, kamuhagatila na kam-nonela.

²¹Mwanage kamulongela, ‘Tata, nimtenda Imulungu nzambi, na vivija nikutendela gweye. Sifaya kukemigwa mwanago.’

²²Lakini tatake kawakema wasang’hanaji zake. Kawalongela, ‘Lopoleni! Galeni kiwalo kinogile mumvaze. Mvazeni pete mkidole chake na vilatu mmagulu gake.

²³ Abaho choleni mdigale bofu da ng'ombe dinonile mu-dichinje, wose tuje na kudeng'helela!

²⁴ Kwavija mwanangu ino kakala yafile lakini sambu mgima. Kakala yapotele lakini sambu koneka.' Avo wasonga kudeng'helela.

²⁵ "Kipindi acho mwanage imkulu kakala kumgunda. Viyakalile behi na ing'anda, kahulika nyila na wanhu ocheza.

²⁶ Avo kamkema msang'hanaji imoja, kamuuza, 'Ako kuna choni?'

²⁷ Msang'hanaji ayo kamwidika, 'Mdodo wako kabwela ukae, na tatako kamchinjila bofu da ng'ombe dinonile, kwavija kabwela mgima!'

²⁸ "Ija imwana mkulu kagevuzika ng'hani, avo kalema kwingila mng'anda. Tatake kalawa kunze na kumpula yengile mng'anda.

²⁹ Lakini kamwidika tatake, 'Lola, miyaka yose ino niye nokusang'hanila kamba msang'hanaji, na silemile lagizo jako jojose. Kungwaa choni? Hunigwelele hata mbuzi nideng'helele na mbwiga zangu!

³⁰ Lakini mwanago ino kananga vinhu vako mbuli ya ugoni, na viyabwelile ukae kumchinjila bofu da ng'ombe dinonile!'

³¹ Tatake kamwidika, 'Mwanangu, kipindi chose kukala na niye, na vinhu vose vinilinavo vako.

³² Lakini tolondigwa tudeng'helele na kusekelela, kwavija mdodo wako kakala yafile lakini sambu mgima, kakala yapotele lakini sambu koneka!'

16

Lusimo lwa mulolesaji mbala

¹ Yesu kawalongela wanahina zake, "Kukala na tajili imoja yakalile na mulolesaji wa vinhu vake. Tajili ayo kalongeligwa kamba mulolesaji ayo konanga sente zake.

² Avo kamkema mng'anda, kamuuza, 'Mbuli gani zimhulika kumwako? Mhetela vinhu vose viubokele na vija viulavile, kwavija hudaha kuwa mulolesaji wa vinhu vangu kabili.'

³ Mulolesaji ija kailongela, 'Mkulu wangu konilekesa sang'hano. Notenda choni? Kulima sidahile bule, na kupula nokona kinyala.

⁴ Sambu nojuwa choni chonda nhende ili nahalavigwa mna isang'hano, niwe na mbwiga wa kunibokela mzikae zao!'

⁵ "Avo kawakema wanhu wose wakalile odaigwa na mkulu wake. Kamuuza wa ichanduso, 'Kodaigwa choni na mkulu wangu?'

⁶ Nayo kamwidika, ‘Madebe gana gamavuta.’ Mulolesaji ija kamulongela, ‘Sola cheti chako, kala hasi, lopola wandike malongo matano.’

⁷ Abaho kamuza iyagwe, ‘Na gweye kodaigwa choni?’ Nayo kamwidika, ‘Viloba gana va ngano.’ Mulolesaji ija kamulongela, ‘Sola cheti chako, wandike malongo nane.’

⁸ “Mkulu wa ija mulolesaji mbala kamtogola kwavija ka-tenda vinhu kwa ubala. Kwavija wanhu wa mwiisi ino wabala ng’hani mna zimbuli zao kubanza wanhu wa kumulenge.”

⁹ Yesu kagendelela kulonga, “Avo nowalongeleni, itendeleni umbwiga kubitila vinhu wa mwiisi, ili vahamala mudahe kubokeligwa kuna ikae ya ugima wa milele.

¹⁰ Munhu yoyose yotamaniligwa mna ivinhu vidodo, kotamaniligwa mna ivinhu vikulu. Na munhu yoyose hatamaniligwa mna ivinhu vidodo, vivija hatamaniligwa mna ivinhu vikulu.

¹¹ Avo kamba mweye hamutamaniligwa kulolesa mali za mwiisi, modahaze kutamaniligwa kulolesa mali za kuu-langa?

¹² Na kamba hutamaniligwa kulolesa vinhu va munhu iyagwe, nani yonda yakugwee vinhu vako mwenyego?

¹³ “Kuduhu msang’hanaji yodaha kuwasang’hanila wakulu wabili. Kwavija komwihila imoja na kumnogela iyagwe, hebu koilumba na imoja na kumbeza iyagwe. Hamudaha kumsang’hanila Imulungu hamoja na mali.”

Ulonzi uyagwe wa Yesu

(Matayo 11:12-13; 5:31-32; Maluko 10:11-12)

¹⁴ Mafalisayo viwazihulike mbuli zino zose, wamzaha Yesu, kwavija wakala onogelwa na sente.

¹⁵ Yesu kawalongela, “Mweye awo wanhu muitenda munoga mgameso ga wanhu, lakini Imulungu kaijuwa mizoyo yenu. Kwavija vinhu vikoneka vinoga ng’hani kwa wanhu, mgameso ga Imulungu vokoneka viha.

¹⁶ “Malagizo ga Musa na maandiko ga watula ndagu wa Imulungu vikala vipetigwa mbaka kipindi cha Yohana Mbatizaji. Kusongela aho, Mbuli Inogile ya Undewa wa Imulungu yopetigwa, na kila munhu kowamba kokwingila.

¹⁷ Lakini vibuha ng’hani kwa ulanga na isi kupotela, kubanza kinhu kidodo ng’hani kupotela mna Gamalagizo.

¹⁸ “Mbigalo yoyose yomwasa mwehe wake na kusola mtwanzi iyagwe, kotenda ugoni. Na mbigalo yomsola mtwanzi ija yasigwe, nayo kotenda ugoni vivija.

Munhu tajili na Lazalo

19 “Kukala na tajili imoja yavalile viwalo va sente nyingi ng'hani na kuja goya kila siku.

20 Vivija kukala na munhu imoja mkiwa yakemigwe Lazalo, kamema vilonda lukuli lose, kakala yokwikigwa muulwivi lwa tajili ija.

21 Lazalo kakala yosulukila kuja vilagale muimeza ya tajili ayo. Na umbwa wakala okwiza na kumulambita mvilonda vake.

22 “Abaho mkiwa ija kafa na kasoligwa na wasenga wa kuulanga mbaka behi ya Abulahamu. Tajili ayo nayo kafa na kazikigwa.

23 Ako kowochola wanhu wafile, kakala kodununzika ng'hani. Kenula meso gake, kamona Abulahamu kwa kutali na Lazalo kakala behi yake.

24 Avo kamkema kwa sauti ng'hulu, ‘Tata Abulahamu! Ny-onele bazi! Mtume Lazalo yazabike kidole chake mgamazi, yaluhoze lulimi lwangu, kwavija nogaya ng'hani muumoto uno!’

25 “Lakini Abulahamu kamulongela, ‘Mwanangu, kumbuka muugima wako kubokela vinhu vinogile, nayo Lazalo kabokela vihile. Lakini sambi Lazalo kobwihila, na gweye kodununzika.

26 Hata avo, hagati yetu siye na mweye hekigwa kolombo kulu, ili munhu yolonda kuloka kulawa kuno kwiza kumwenu sikuyadahe, hebu munhu yoyose kulawa kumwenu sikuyaloke kwiza kumwetu!’

27 Tajili ija kalonga, ‘Nokupula gweye, tata Abulahamu, umtume Lazalo kuna ikae ya tatangu,

28 ako kuna ndugu zangu watano. Muleke yachole yakawazume ili sikuweze hanhu hano ha kudununzika!’

29 “Abulahamu kalonga, ‘Ndugu zako wanago maandiko ga Musa na ga watula ndagu wa Imulungu ga kuwazuma. Wawategeleze wao kiwolonga!’

30 Tajili ija kamwidika, ‘Bule tata Abulahamu! Lakini kamba munhu yahazilibuka kulawa kwa wafile na kuwac-holela, baho ozileka nzambi zao!’

31 Lakini Abulahamu kamulongela, ‘Kamba hawagagoga maandiko ga Musa na watula ndagu wa Imulungu, honda wategeleze hata kamba munhu yahazilibuka kulawa kwa wafile!’ ”

17

Nzambi

(Matayo 18:6-7, 21-22; Maluko 9:42)

1 Yesu kawalongela wanahina zake, “Vinhu vonda vi-watende wanhu watende nzambi volawilila, lakini kogaya munhu ija yovitenda vilawilile!

2 Yokuwa vinoga kwa munhu ayo yagodekigwe dibwe kulu da kudugila msingo na yasigwe mbahali, kubanza kumuhonza imoja wa wadodo wano yatende nzambi.

3 Avo iteganyeni!

“Ndugu yako yahakutendela nzambi, umzume. Yahatogola, gela kumgongo.

4 Yahakutendela nzambi miyanza saba kwa siku dimoja, na kila yaheza kumwako kolonga, ‘Ng’hosa,’ kolondigwa ugele kumgongo.”

Tamanilo

5 Watumigwa wamulongela Mndewa, “Twengezele tamanilo.”

6 Mndewa kawedika, “Maza tamanilo jenu dahakuwile kulu kamba mbeyu ndodo ya haladali, mwahadahile kudi-longela biki dino da mkuyu, ‘Ng’oka ukaihande mbahali!’ najo dahawatogolele.

Sang’hano ya msang’hanaji

7 “Vino nani kumwenu yeli na msang’hanaji yomulimila hebu kosusila ng’hondolo, yahabwela kumgunda, komulongela yalopole kuja ndiya yake?

8 Bule. Lakini komulongela, ‘Uitande, nitandile ndiya yangu, unisang’hanile mbaka ng’homeleze kuja na kung’wa, abaho na gweye koja na kung’wa.’

9 Vino komgwaa nhogolwa msang’hanaji ayo kwavija kasang’hana gaja galagilizigwe?

10 Vivo ili kumwenu mweye, mwahatenda vose vimulagilizigwe, longeni, ‘Siye twa wasang’hanaji wadodo, tusang’hana kija kitulondigwe kusang’hana!’ ”

Yesu kowahonya wanhu longo

11 Yesu viyakalile mnzila kochola Yelusalemu, kabitila mzimbaka za vijiji va Samalia na Galilaya.

12 Viyakalile kokwingila mna ikijiji kimoja, mumo kukala na wanhu longo wakalile na utamu wa dikulu, wemile kutali.

13 Waguta, “Go mkulu! Yesu! Tonele bazi!”

14 Yesu kawona, kawalongela, “Gendeni mkailaguse kwa walava nhosa.”

Viwakalile mnzila ochola, wahona.

15 Imoja wao viyone kahona, kabweleganya kwa Yesu kuno komgwaa nhogolwa Imulungu kwa sauti ng’hulu.

16 Kamgwila Yesu mmagulu kingubanguba, kamtogola. Munhu ayo kakala Msamalia.

17 Yesu kalonga, “Vino hawakalile wanhu longo waho-nyigwe? Wayagwe tisa wa kwahi?”

18 Vino kuduhi iyagwe yabwelile kungwaa nhogolwa Imulungu, ila munhu ino hali muyahudi?”

19 Abaho Yesu kamulongela munhu ija, “Ima na uchole. Kutamanila kwako kukuhonya.”

*Kwiza kwa Undewa wa Imulungu
(Matayo 24:23-28, 37-41)*

20 Mafalisayo wayagwe wamuuzwa Yesu Undewa wa Imulungu vonda wize. Yesu kawedika, “Undewa wa Imulungu hawiza kwa kukoneka kwa meso.

21 Kuduhi munhu yonda yalonge, ‘Lola, uno hano!’ hebu ‘Uja haja!’ Kwavija Undewa wa Imulungu wa mgati mmwenu.”

22 Abaho kawalongela wanahina zake, “Kipindi chokwiza vonda mulonde kuyona siku imoja mwiizisiku za Mwana wa Munhu, lakini hondamuyone bule.

23 Baho wanhu owalongela, ‘Loleni kakuja!’ hebu ‘Loleni, kahano!’ Sikumuwakweleleze.

24 Kwavija kamba vija lumwesa vilulawilila kuulanga na kumwemwesa kulawa mwambu umoja mbaka mwambu uyagwe, vivo vonda yawe Mwana wa Munhu mwiisiku yake.

25 Lakini tanhu kolondigwa yadununzike ng’hani na kulemigwa na wanhu wa lukolo luno.

26 Kamba viikalile mna ikipindi cha Nuhu, vivo vonda iwe mziisiku za Mwana wa Munhu.

27 Kila munhu kakala koja na kung’wa, kusola na kusoligwa mbaka siku ija Nuhu viyengile mdisafina. Mvula ng’hulu itowa na kuwakoma wanhu wose.

28 Vivija kamba viilawilile mna ikipindi cha Lutu. Wanhu wagendelela kuja na kung’wa, kugula na kuchuuzwa, kuhanda na kusenga.

29 Lakini siku ija Lutu viyasegele Sodoma, moto na mabwe gokwaka vilagala hasi na kuwakoma wose.

30 Vivo vonda iwe mwiisiku Mwana wa Munhu vonda yagubuligwe.

31 “Mwiisiku ayo, munhu yeli mkiswili cha ng’anda yake sikuyahumuluke mng’anda kusola vinhu vake, vivija munhu yeli kumgunda sikuyabwele ukae.

32 Kumbukeni gampatile mwehe wake Lutu.

33 Munhu yoyose yolonda kuukombola ugima wake mwenyego, kowagiza, na yoyose yowagiza ugima wake, koukombola.

34 Nowalongela, kilo acho wanhu wabili wawasile mulusazi lumoja, imoja kosoligwa na iyagwe kolekigwa.

³⁵ Watwanzi wabili oduga sembe hamoja, imoja kosoligwa na iyagwe kolekigwa.

³⁶ Wanhu wabili okuwa kumgunda, imoja kosoligwa na iyagwe kolekigwa.”

³⁷ Wanahina zake wamuuzwa, “Vino, kwahi Mndewa?”

Yesu kawedika, “Kokose kuli na mzoga, baho honda waiting’hane mhungu.”

18

Lusimo lwa mgane na msemi

¹ Abaho Yesu kawafundiza wanahina zake kwa lusimo kamba siku zose olondigwa kumpula Imulungu na sikuwadonhe.

² Kalonga, “Kudibuga dimoja kukala na msemi yakalile hamdumba Imulungu hebu kuwatonga wanhu.

³ Vivija kudibuga dijo, kukala na mgane imoja yakalile komgendela msemi ayo baho kwa baho, kumpula, ‘Ngwelele haki yangu kulawa kwa munhu yanitendele gehile.’

⁴ Siku nyingi msemi ayo hamtegeleze mgane ayo, lakini kumwande kailongela, ‘Hata kamba simdumba Imulungu hebu kuwatonga wanhu,

⁵ lakini kwavija mgane ino konigaza, nomgwaa haki yake, kwavija nahaleka, kogendelela kwiza hano na kunigaza!’ ”

⁶ Abaho Mndewa kagendelela kulonga, “Tegelezeni kiyalongile msemi ija yehile.

⁷ Vino, Imulungu honda yawagwee haki wanhu zake yawasagule, omulilila imisi na ikilo? Vino kokawa kuwategeleza?

⁸ Nowalongela, kowagwaa haki yao himahima. Lakini Mwana wa Munhu vonda yeze, vino kodivika tamanilo mwiisi?”

Lusimo lwa Mfalisayo na mbokela kodi

⁹ Abaho Yesu kawalongela lusimo luno wanhu waja wakalile oitapa wanoga na kuwabeza wayagwe.

¹⁰ “Kukala na wanhu wabili wacholile kumpula Imulungu kuna Ing’anda ya Imulungu. Imoja kakala Mfalisayo na iyagwe kakala mbokela kodi.

¹¹ “Mfalisayo ayo kainega kumgwazo na kumpula Imulungu, ‘Go Imulungu, nokugwaa nhogolwa kwavija niye sili kamba wanhu wayagwe, wabokaji, otenda gehile, hebu wagoni. Wala sili kamba ino mbokela kodi.

¹² Niye nofunga kuja miyanza mibili mzisiku saba, na nolava fungu da longo da vinhu vangu vose vinipata!’

¹³ “Lakini ija mbokela kodi kema kutali, hadahile hata kwifula meso gake kuulanga, lakini kaitowa mhambaga

yake kwa usungu, kalonga, 'Go Imulungu, nyonele bazi, niye na mwene nzambi!'

¹⁴ Nowalongela, mbokela kodi ija kachola ukae kumwake kuno katendigwa kanoga mgameso ga Imulungu kubanza ija Mfalisayo. Kwavija wose oitenda wanhu wakulu ohumusigwa, na waja oihumulusa otendigwa wanhu wakulu."

*Yesu kowatambikila wana wadodo
(Matayo 19:13-15; Maluko 10:13-16)*

¹⁵ Wanhu wayagwe wamgalila Yesu wana wadodo yawekile makono. Wanahina viwone avo, wawakomhokela.

¹⁶ Lakini Yesu kawakema iwana, kalonga, "Walekeni wana wadodo weze kumwangu, sikumu wagomese, kwavija Undewa wa Imulungu wa wanhu kamba wano.

¹⁷ Nowalongeleni ukweli! Munhu yoyose yolema kubokela Undewa wa Imulungu kamba mwana mdodo, honda yengile ng'o!"

*Munhu tajili
(Matayo 19:16-30; Maluko 10:17-31)*

¹⁸ Mkulu imoja kamuuzwa Yesu, "Mfundiza Unogile, nhende choni niupate ugima wa milele?"

¹⁹ Yesu kamuuzwa, "Habali kong'hema, 'unogile'? Kuduhu yanogile, ila Imulungu yaiyeka.

²⁰ Kugajuwa Malagizo, 'Sikuutende ugoni, sikuukome, sikuwibe, sikuulonge uvizi, wategeleze tatako na mamako.'

²¹ Munhu ija kedika, "Gago gose nigagoga toka haudodo."

²² Yesu viyahulike avo, kamulongela, "Kuhungukiligwa na kinhu kimoja. Chuuza vose viulinavo, uwagwee sente wanhu wakiwa, na gweye kokuwa na ngama yako kuulanga. Abaho wize unikweleleze."

²³ Lakini munhu ayo viyahulike avo, kanyunyuwala kwavija kakala tajili ng'hani.

²⁴ Yesu viyamone kanyunyuwala, kalonga, "Vino avo vonda iwe vidala kwa wanhu matajili kwingila Muundewa wa Imulungu!

²⁵ Kwavija vibuha kwa ngamiya kubita mna ikizonzo cha sanzia, kubanza tajili kwingila muundewa wa Imulungu."

²⁶ Wanhu wamuhulike, wamuuzwa, "Avo lelo nani yonda yadahe kukomboligwa?"

²⁷ Yesu kawedika, "Vinhu havidahika kwa wanhu, kwa Imulungu vodahika."

²⁸ Abaho Petulo kalonga, "Lola! Siye tuvileka vinhu vetu vose, tukukweleleza gweye."

²⁹ Yesu kawalongela, "Nowalongela kweli, munhu yoyose yoleka kae yake hebu mwehe wake hebu ndugu zake hebu

tatake na mamake hebu wanage mbuli ya Undewa wa Imulungu,

³⁰ kobokela vinhu vingi ng'hani mna ikipindi kino na kobokela ugima wa milele mna ikipindi chonda kize.”

*Yesu kolonga lwa kadatu mbuli ya ifa yake
(Matayo 20:17-19; Maluko 10:32-34)*

³¹ Yesu kawagala hamgwazo wanahina zake longo na wabili, kawalongela, “Tegelezeni! Tochola Yelusalemu. Kuko kila kinhu chandikigwe na watula ndagu wa Imulungu mbuli ya Mwana wa Munhu cholawilila.

³² Kwavija kogeligwa mmakono ga wanhu haweli Wayahudi, nao omzaha, omuliga, na omtemela mate.

³³ Omtowa mbalati na kumkoma, lakini siku da kadatu kozilibuka.”

³⁴ Lakini wanahina hawazijuwile bule mbuli azo, kwavija wakala wafisigwe na hawakijuwile kija kiyakalile yokilonga Yesu.

*Yesu komuhonya msuwameso
(Matayo 20:29-34; Maluko 10:46-52)*

³⁵ Yesu viyakalile behi na kuvika Yeliko, munhu imoja yakalile msuwameso kakala hamgwazo mnzila, kopula.

³⁶ Munhu ayo vياهوlike lunhu lwa wanhu lobita, kauza, “Kuna choni?”

³⁷ Wanhu wamulongela, “Yesu wa Nazaleti kobita.”

³⁸ Nayo kakemelela, “Yesu! Mwana wa Daudi! Nyonele bazi!”

³⁹ Wanhu walongole wamkomhokela, wamulongela yanyamale. Lakini heyo kagendelela kukemelela ng'hani, “Mwana wa Daudi! Nyonele bazi!”

⁴⁰ Avo Yesu kema, kalagiza munhu ija yagaligwe kumwake. Viyavikile behi, Yesu kamuuzo,

⁴¹ “Kolonda nikutendele choni?”

Nayo kamwidika, “Go mkulu, nolonda kulola.”

⁴² Yesu kamulongela, “Lola! Kutamanila kwako kukuho-nya.”

⁴³ Bahaja munhu ija kadaha kulola, kamkweleleza Yesu kuno komgwaa nhogolwa Imulungu. Wanhu wose viwone avo, wangwaa nhogolwa Imulungu.

19

Yesu na Zakayo

¹ Yesu kachola kudibuga da Yeliko, na kakala yobita mzinzila za buga dijo.

² Kuko kukala na mkulu imoja wa wabokela kodi yakemigwe Zakayo, nayo kakala tajili.

³ Kakala kolonda kumona Yesu, lakini hadahile mbuli ya lunhu lwa wanhu na kwavija kakala mguhi.

⁴ Avo kakimbila haulongozi wa lunhu luja, kakwela mdibiki da mkuyu ili yamone Yesu, yakalile yochola kubitila nzila ija.

⁵ Yesu viyavikile hanhu aho, kalola uchanha, kamulongela, “Zakayo, himahima humuluka hasi, kwavija lelo nolondigwa kukala mng'anda yako.”

⁶ Zakayo kahumuluka himahima, kamgoneka Yesu kwa kudeng'helela.

⁷ Wanhu wose wagone ago, wasonga kunung'unika, walonga, “Munhu ino kachola kukala mng'anda ya munhu mwene nzambi!”

⁸ Zakayo kema, kamulongela Yesu, “Go Mkulu, tegeleza! Nowagwaa wakiwa nusu ya vinhu vangu, na kamba nim-boka munhu yoyose kinhu, nombwezela miyanza mine.”

⁹ Yesu kamulongela, “Lelo ukombola uvika kwa wanhu wa lubuga luno, kwavija munhu ino na heyo kolawa mulukolo lwa Abulahamu.

¹⁰ Kwavija Mwana wa Munhu keza kuwazahila na kuwakombola waja wapotele.”

Lusimo lwa wasang'hanaji longo
(Matayo 25:14-30)

¹¹ Wanhu viwakalile otegeleza gago, Yesu kagendelela kuwalongela lusimo. Baho kakala mmabehi na Yelusalemu, nao wagesa kamba Undewa wa Imulungu wammabehi kulawilila.

¹² Avo kawalongela, “Kukala na munhu imoja wa lukolo lwa kindewa yafungile mwanza kuchola isi ya kutali yakatendigwe mndewa, abaho yabwele ukae kumwake.

¹³ Avo yang'hali hanasegela, kawakema wasang'hanaji zake longo, kila imoja kamgwaa sente sawa, abaho kawalongela, ‘Tendeni biyashala mbaka vondambwele.’

¹⁴ Lakini wanhu wa isi yake wakala wamwihile. Avo wawatuma wasenga wagende kwa wanhu waja wakalonge, ‘Hatumulonda munhu ino yawe mndewa wetu.’

¹⁵ “Munhu ija kaupata undewa, kabwela ukae kumwake. Baho kawalagiza wasang'hanaji zake yawagwelele sente wachole kumwake yapate kujuwa kija kiwapatile.

¹⁶ Msang'hanaji wa ichanduso keza, kalonga, ‘Go mkulu, sente zako ziunigwelele zilela miyanza longo.’

¹⁷ Kamulongela, ‘Kutenda goya msang'hanaji unogile! Kwavija kutenda vinogile kulolesa mna ivinhu vidodo, noku-tenda uwe munhu mkulu wa mabuga longo.’

18 Msang'hanaji wa kabili keza, kalonga, 'Go mkulu, sente zako ziunigwelele zilela miyanza mitano.'

19 Nayo kamulongela, 'Kokuwa munhu mkulu wa mabuga matano.'

20 "Msang'hanaji iyagwe keza, kalonga, 'Go mkulu, sola sente zako. Nikala nizifungile goya mkikumbi.

21 Nikudumba, kwavija kuna gahigahi. Kosola vinhu va wayago kwa uvizi na kosenga vija huvihandile.'

22 Mkulu ija kamulongela, 'Gweye kwa msang'hanaji yehile! Nokutagusa kwa mbuli zako mwenyego! Kunijuwa nina gahigahi, nisolaga vinhu va wayangu na kusenga vija sivihandile.

23 Habali huzikile sente zangu kwa wanhu okwika sente ili vimbwelile nyambulile zongezeke?'

24 "Abaho kawalongela waja wemile aho, 'Mbokeni ayo zisente, mumgwelele msang'hanaji ija yapatile sente miyanza longo ya zija ziyagweleligwe.'

25 Lakini wao wamulongela, 'Go mkulu, lakini heyo kanazo sente miyanza longo!'

26 Nayo kawedika, 'Munhu yeli na kinhu kokongezelwa, lakini ija yeliduhu kinhu, kobokigwa hata kija kidodo kiyelinacho.

27 Na sambi, waja wanihile, ondema niye niwe mndewa wao, wagaleni hano, muwakome bahano mgameso gangu!'

Yesu kokwingila Yelusalemu kwa deng'ho

(Matayo 21:1-11; Maluko 11:1-11; Yohana 12:12-19)

28 Yesu viyamambukize kulonga avo, kawalongolela kuchola Yelusalemu.

29 Viyakalile behi na kuvika Betifage na Betania, habehi na Lugongo lwa Mizeituni, kawatuma wanahina zake wabili,

30 kawalongela, "Gendeni kuna ikijiji kili kuulongozi wenu. Mwahengila, momvika mwana wa kihongwe kafungigwa, nayo yang'hali hanakweligwa na munhu. Mfunguleni mumgale hano. 31 Munhu yoyose yahawauza habali momfungula, mulongeleni, 'Mndewa komulonda.' "

32 Wanahina waja wachola, wamvika kamba vija Yesu viyawalongele.

33 Viwakalile omfungula imwana wa kihongwe, wenyego wawauza, "Habali momfungula?"

34 Nao wawedika, "Mndewa komulonda."

35 Wamgala imwana wa kihongwe kwa Yesu. Abaho watandika viwalo vao mumgongo wa imwana wa kihongwe, na wantaza Yesu kukwela.

36 Yesu viyakalile kochola, wanhu wanzanza viwalo vao mnzila.

³⁷ Viyakalile behi na kuvika Yelusalemu, hanhu hali na mtelemuko wa Lugongo lwa Mizeituni, lunhu mkulu lwa wanahina zake lusonga kudeng'helela na kumgwaa nhogolwa Imulungu kwa sauti ng'hulu mbuli ya unzonza wauwonile.

³⁸ Walonga, “Imulungu yamtambikile Mndewa yokwiza kwa twaga da Imulungu, tindiwalo kuulanga na ukulu kwa Imulungu!”

³⁹ Baho Mafalisayo wayagwe wakalile muulunhu wamulongela Yesu, “Mfundiza, walagize wanahina zako wanyamale!”

⁴⁰ Yesu kawedika, “Nowalongeleni, wahanyamala wano, mabwe goguta.”

Yesu kowalilila wanhu wa buga da Yelusalemu

⁴¹ Yesu viyavikile behi na buga da Yelusalemu na viyawone wanhu wa buga dijo, kawalilila,

⁴² kalonga, “Maza lelo mwahajuwile mbuli zilondigwa kugala tindiwalo! Lakini sambu zifisigwa mgameso genu!”

⁴³ Kwavija kipindi chokwiza, wanhu wakwihile vonda wakuzengele senyenge, okuzunguluka na kukusung'ha sung'ha kila mwambu.

⁴⁴ Okuhondahonda gweye na wanhu zako weli muuluwa wako. Kuduha hata dibwe dimoja donda disigazigwe uchanha ya diyagwe, kwavija hukijuwile kipindi kiyezile Imulungu kukukombola!”

Yesu kokwingila Mng'anda ya Imulungu

(Matayo 21:12-17; Maluko 11:15-19; Yohana 2:13-22)

⁴⁵ Abaho Yesu kengila Mng'anda ya Imulungu, kasonga kuwawinga wanhu wakalile ochuuza vinhu,

⁴⁶ kawalongela, “Yandikigwa mna Gamaandiko Gang'alile, Imulungu kalonga, ‘Ng'anda yangu yokuwa ng'anda ya kupulila.’ Lakini mweye muitenda mhango ya wabavi!”

⁴⁷ Kila siku Yesu kakala kofundiza Mng'anda ya Imulungu. Wakulu wa walava nhosa, wafundiza Malagizo ga Musa, na vilongozi wa wanhu walonda kumkoma,

⁴⁸ lakini hawadahile bule kutenda avo, kwavija wanhu wose wakala omtegeleza goya, hawalondile kuswela mbuli.

20

Mbuli ya udahi wa Yesu

(Matayo 21:23-27; Maluko 11:27-33)

¹ Siku dimoja Yesu kakala Mng'anda ya Imulungu kowafundiza wanhu na kuwapetela Mbuli Inogile. Wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa hamoja na wavele weza,

² wamulongela, “Tulongele, vino kotenda mbuli zino kwa udahi wa nani? Nani yakugwelele udahi uno?”

³ Yesu kawedika, “Beteni na niye niwauze mbuli imoja. Nongeleni,

⁴ vino udahi wa Yohana wa kubatiza ulawa kuulanga hebu kwa wanhu?”

⁵ Wagesa, “Tulonge choni? Twahalonga, ‘Ulawa kuulanga,’ kotuza, ‘Habali, hamumtogle Yohana?’

⁶ Na twahalonga, ‘Ulawa kwa wanhu,’ lunhu lose luno lotutowa mabwe, kwavija wose otogola kamba Yohana kakala mtula ndagu wa Imulungu.”

⁷ Avo wamwidika, “Hatujuwile kuulawile.”

⁸ Yesu kawalongela, “Na niye siwalongela bule notenda mbuli zino kwa udahi wa nani.”

*Lusimo lwa walimaji mumgunda wa mizabibu
(Matayo 21:33-46; Maluko 12:1-12)*

⁹ Abaho Yesu kawalongela wanhu lusimo luno, “Kukala na munhu imoja yahandile mizabibu mumgunda wake. Kawakodisha walimaji, abaho kachola mwiisi iyagwe na kakala siku nyingi.

¹⁰ Msimu wa kubawa zabibu viuvikile, munhu ija kamtuma msang'hanaji wake yachole kwa walimaji wamgwelele zabibu. Lakini walimaji waja wamtowa msang'hanaji ija, wamuwinga makono gaiyeka.

¹¹ Avo kamtuma msang'hanaji iyagwe, lakini walimaji wamtowa vivija na kumuliga, wamuwinga makono gaiyeka.

¹² Abaho kamtuma msang'hanaji wa kadatu. Ino nayo walimaji wamulumiza, wamwasa kunze.

¹³ Abaho mwene mgunda ija kalonga, ‘Nhende choni? Nomtuma mwanangu nimnoge. Lamda ino omtegeleza!’

¹⁴ Lakini walimaji viwamone, wailongela, ‘Ino ayo muhazi wake. Tumkome na uhazi wake okuwa wetu.’

¹⁵ Avo wamulava kunze ya mgunda uja, wamkoma.”

Yesu kawauza, “Vino, mwene mgunda kowatenda choni waja walimaji?

¹⁶ Kokwiza na kuwakoma walimaji wose awo na kowakodisha walimaji wayagwe mgunda awo wa mizabibu.”

Wanhu viwahulike mbuli ayo, walonga, “Bule! Sikuilawilile avo!”

¹⁷ Lakini Yesu kawalola, kawauza, “Vino, ulonzi uno fambulu jake choni?

‘Dibwe wadilemile wazengaji kamba hadifaya, digalamuka dibwe kulu da kutamanila kubanza gose!’

¹⁸ Munhu yoyose yonda yaikwale mdibwe ajo kobeneka beneka na munhu donda dimulagalile domuhonda tipitipi.”

*Mbuli ya kuliha kodi**(Matayo 22:15-22; Maluko 12:13-17)*

¹⁹ Wafundiza Malagizo ga Musa na wakulu wa walava nhosa wajuwa kamba lusimo ulo kakala kowafumbila wao. Avo bahaja walonda kumgoga Yesu, lakini wawadumba wanhu.

²⁰ Avo wazahila kipindi kinogile. Wawahonga wanhu wayagwe waitende wanoga, wawatuma wamgeze Yesu kwa kumuza, ili wadahe kumgoga na kumgala kwa mkulu wa Lumi.

²¹ Wanhu awo wamulongela Yesu, “Mfundiza, tokujuwa gweye kofundiza na kulonga ukweli, wala hutonga ukulu wa munhu, lakini kofundiza nzila za Imulungu mna ikweli.

²² Tulongele, vino vinoga kuliha kodi kwa mndewa mkulu wa Lumi hebu havinogile bule?”

²³ Lakini Yesu kaujuwa mwaka ubala wao, kawalongela,

²⁴ “Ndagusileni isente. Vino, kihanga kino na twaga dino va nani?”

Wamwidika, “Va mndewa mkulu wa Lumi.”

²⁵ Yesu kawalongela, “Vinoga. Vinhu va mndewa wa Lumi mgweleleni mndewa wa Lumi, na va Imulungu mgweleleni Imulungu.”

²⁶ Avo, mgameso ga wanhu hawadahile kumgoga kwa mbuli yoyose. Wakanganya ulonzi wake, wanyamala tuulu.

*Mbuli ya kuzilibuka kwa wafile**(Matayo 22:23-33; Maluko 12:18-27)*

²⁷ Abaho Masadukayo, wanhu olonga kamba kuduhu kuzilibuka kulawa kwa wafile. Wayagwe wamcholela Yesu, wamulongela,

²⁸ “Mfundiza, Musa katwandikila, ‘Munhu yahafa na kuleka mwehe wake bila wana, ndugu yake munhu ayo kolondigwa yamsola imgane, yamulelele ndugu yake yafile wana.’

²⁹ Kukala na ndugu saba. Ija imkulu kasola mwehe, lakini kafa bila kulela wana.

³⁰ Wa kabili kamsola mtwanzi ija, lakini nayo kafa bila wana.

³¹ Abaho wa kadatu kamsola. Vivo ilawilile kwa wose saba wamsola, lakini wafa bila wana.

³² Kukimambukizo, mtwanzi ija nayo kafa.

³³ Lelo mwiisiku ya kuzilibuka, mtwanzi ayo kokuwa mwehe wa nani? Kwavija kakala yasoligwe na wose saba.”

³⁴ Yesu kawedika, “Wanhu wa mwiisi ino osola na kusoligwa,

³⁵ lakini waja wasaguligwe kuzilibuka kulawa kwa wafile na kuupata ugima onda wize, hawasola hebu kusoligwa.

³⁶ Oigala na wasenga wa kuulanga, na hondawafe bule. Wao ni wana wa Imulungu kwavija wazilibuka kulawa kwa wafile.

³⁷ Lakini kwa mbuli ya kuzilibuka kwa wanhu wafile, hata Musa kalagusa avo mna imbuli ya ikisolo kikwaka baho kamkema Mndewa, 'Imulungu wa Abulahamu na Imulungu wa Isaka na Imulungu wa Yakobo.'

³⁸ Heyo ni Imulungu wa wanhu wagima, siyo wa wanhu wafile. Kwavija kumwake heyo wose wagima."

³⁹ Wafundiza Malagizo ga Musa wayagwe walonga, "Mfundiza, kulonga goya!"

⁴⁰ Avo hawadahile kumuuzwa mbuli ziyagwe.

Mbuli ya Kilisito Mkombola

(Matayo 22:41-46; Maluko 12:35-37)

⁴¹ Yesu kawauza, "Vino habali wanhu olonga kamba Kilisito Mkombola kolawa mulukolo lwa Daudi?"

⁴² Kwavija Daudi mwenyego kolonga mna ikitabu cha Zabuli,

'Mndewa Imulungu kamulongela Mndewa wangu,

Kala hano mwambu wangu wa mkono wa kudila,

⁴³ mbaka niwahume wanhu wakwihile na niweke hasi mmagulu gako.'

⁴⁴ Daudi mwenyego kamkema, 'Mndewa.' Yodahika vilihi Kilisito Mkombola yalawe mulukolo lwa Daudi?"

Yesu kowazuma wafundiza Malagizo ga Musa

(Matayo 23:1-36; Maluko 12:38-40)

⁴⁵ Wanhu wose viwakalile omtegeleza, Yesu kawalongela wanahina zake,

⁴⁶ "Muiteganye na wafundiza Malagizo ga Musa. Wao onogelwa kwanga kuno wavala mikanzu mitali, na kulumusigwa na wanhu mna gamagulilo na kukala mna ivigoda va haulongozi mzing'anda za kumpula Imulungu na mna izinyimwilinyimwili.

⁴⁷ Owonela wagane kwa kusola vinhu vao, na kuitenda wanoga kwa kumpula Imulungu kwa kulonga mbuli nyingi! Awo nhaguso yao yobanza ng'hani!"

21

Sadaka ya mgane

(Maluko 12:41-44)

¹ Yesu kenula meso gake kawona matajili viwogela nhunza zao mkigelo cha kulavila nhunza.

² Abaho kamona mgane mkiwa imoja kagela sente mbili ndodo.

³ Yesu kalonga, “Nowalongela ukweli, mgane ino kalava kinhu kikulu kubanza wose.

⁴ Kwavija matajili walava vija visigale muutajili wao, lakini mgane ino hamoja na ukiwa wake, kalava vose viyotamanila muugima wake.”

Yesu kolonga mbuli ya kubanangigwa kwa Ng'anda ya Imulungu

(Matayo 24:1-2; Maluko 13:1-2)

⁵ Wanahina wayagwe wakala olonga mbuli ya Ng'anda ya Imulungu, viizengigwe kwa mabwe ganogile na sadaka za wanhu zilavigwe kwa Imulungu. Lakini Yesu kalonga,

⁶ “Mogona gano gose! Siku yokwiza kuduho dibwe donda disigale uchanha ya diyagwe, mabwe gose gobomoligwa.”

Kugaya na kudununzika

(Matayo 24:3-14; Maluko 13:3-13)

⁷ Wamuza, “Mfundiza, vinhu avo volawilila lini? Choni chondakitendeke kulagusa kipindi cha kulawilila vinhu avo cha mmabehi?”

⁸ Yesu kawedika, “Muiteganye, munhu sikuyawavizile. Kwavija wanhu wengi okwiza kwa twaga jangu, na kulonga, ‘Niye ayo Kilisito!’ na ‘Kipindi cha mmabehi!’ Lakini siku-muwakweleze.

⁹ Mwahahulika ng'hondo na zumozumo, sikumudumbe, kwavija vinhu avo volondigwa tanhu vilawilile, lakini kimambukizo king'hali hakinavika.”

¹⁰ Yesu kagendelela kulonga, “Wanhu wa isi imoja oitowa na wanhu wa isi iyagwe, undewa umoja oitowa na undewa uyagwe.

¹¹ Kila hanhu hokuwa na migudemo mikulu ya isi, lufilili lwa nzala na mitamu, volawilila vinhu va kugela bwembwe na vilaguso kulawa kuulanga.

¹² Lakini gang'hali haganalawila gano gose, mogogigwa na kudununzigwa. Mogaligwa mzing'anda za kumpula Imulungu na kuwagodeka mkifungo, mogaligwa haulongozi wa wandewa na wakulu wa isi mbuli ya twaga jangu.

¹³ Kino chokuwa kipindi chenu kinogile cha kuwapetela wanhu Mbuli Inogile.

¹⁴ Gangamalen, sikumunyawenyawe mbuli ya vija vonda mwidike,

¹⁵ kwavija niye nowagwaa ubala na mbuli za kulonga. Kuduho munhu mna iwanhu wamwihileni yodaha kuwahuma hebu kulema chonda mulonge.

¹⁶ Mohindukigwa na tata zenu na mama zenu na ndugu zenu na wanhu wa mulukolo, na mbwiga zenu, na wayagwe vimwili owakoma.

¹⁷ Wanhu wose owehila mweye mbuli ya twaga jangu.

18 Lakini kuduha hata kuvili lumoja lwa mmapala genu londa lupotele.

19 Mwahagamala, moihonya wenyego.

*Yesu kolonga mbuli ya kubanangigwa kwa Yelusalemu
(Matayo 24:15-21; Maluko 13:14-19)*

20 “Mwahajona buga da Yelusalemu dizungulukigwa na wakalizi, baho mujuwe kipindi cha kubanangigwa cha mmabehi.

21 Baho, waja weli Yudea wakimbilile kuvigongo, waja weli kudibuga walawanye, waja weli kumigunda sikuwabwele kudibuga.

22 Kwavija kino acho kipindi cha nhaguso kutenda gaja gandikigwe galawilile.

23 Mna izisiku azo ogaya watwanzi weli na zinda na waja okong'heza! Kwavija hokuwa na magayo ng'hani mwiisi, na ng'hasiliki ya Imulungu yokuwa mna iwanhu wano.

24 Wayagwe okomigwa kwa panga, na wayagwe osoligwa na kugodekigwa mziisi zose, na wanhu haweli Wayahudi odihondahonda buga da Yelusalemu, mbaka kipindi chao vonda kimale.

*Kwiza kwa Mwana wa Munhu
(Matayo 24:29-31; Maluko 13:24-27)*

25 “Hokuwa na vilaguso mna dizuwa, mna imbalamwezi, na mna zinhondo. Isi zose zokuwa mna ukugaya, odumba mvumo wa bahali na ng'humbi.

26 Wanhu osinduka kwa bwembwe, kwa kubetela chondakilawilile mwiisi, kwavija vinhu vili kuulanga votigisika.

27 Kipindi acho omona Mwana wa Munhu kokwiza, mna gamawingu kwa nguvu ng'hulu na ukulu.

28 Avo vinhu vino vahasonga kulawilila, mwime na mwinule mapala genu uchanha, kwavija kukomboligwa kwenu kwa mmabehi.”

*Fundizo da biki da mtini
(Matayo 24:32-35; Maluko 13:28-31)*

29 Abaho Yesu kawalongela lusimo luno, “Geseni biki da mtini na mibiki yose iyagwe.

30 Mwahagona majani gake gosonga kuzuka, mojuwa kamba vuli da mmabehi.

31 Vivija, mwahavona vinhu avo volawilila, mujuwe kamba Undewa wa Imulungu wammabehi.

32 “Nowalongeleni ukweli, wanhu wa lukolo luno hawafa wose mbaka gano gose galawilile.

33 Ulanga na isi vobita, lakini mbuli zangu hondazibite.

Kaleni meso

³⁴ “Iteganyeni! Mizoyo yenu sikuigogigwe na unovu wa mwiisi ino, kukoligwa, na kugaya mbuli ya ugima uno, kwavija siku ayo yowasinhusa

³⁵ kamba mtego. Kwavija yowezila wanhu wose okala kila hanhu mwiisi.

³⁶ Muiteganye na mupule siku zose, ili mudahe kuhonyeka mna zimbuli zose zino zondazilawilile na kwima haulongozi wa Mwana wa Munhu.”

³⁷ Kila siku Yesu kakala kofundiza Mng'anda ya Imulungu, na yahavika ichungulo, kacholaga kuna Ulugongo lwa Mizeituni na kakala kuko kilo kigima.

³⁸ Imitootondo ng'hani wanhu wose wakala ochola kuna Ing'anda ya Imulungu kumtegeleza.

22

Kiseto cha kumkoma Yesu

(Matayo 26:1-5; Maluko 14:1-2; Yohana 11:45-53)

¹ Kipindi cha Nyimwilinyimwili ya Magate hagageligwe Hamila, kikemigwe Pasaka kikala behi.

² Wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa wakala ozahila nzila ya kumkoma Yesu, lakini wawadumba wanhu.

Yuda kotogola kumhinduka Yesu

(Matayo 26:14-16; Maluko 14:10-11)

³ Mwenembago kamkumba Yuda Isikaliote, imoja wa wanahina longo na wabili.

⁴ Yuda kachola kwa wakulu wa walava nhosa na wakulu wa wakalizi wa Ng'anda ya Imulungu, kawalongela vija vonda yamuhinduke Yesu kumwao.

⁵ Nao wadeng'helela na waitogolela kumgwaa sente.

⁶ Yuda katogola, na kasonga kuzahila nzila ya kumgela Yesu mmakono gao kwa kinyelegezi.

Yesu koitanda kuja ndiya ya Pasaka

(Matayo 26:17-25; Maluko 14:12-21; Yohana 13:21-30)

⁷ Siku ya Magate hagageligwe Hamila ivika. Siku ayo bofu da ng'hondolo da Pasaka dolavigwa nhosa.

⁸ Avo Yesu kawatuma Petulo na Yohana, kawalongela, “Choleni mkatutandile ndiya ya Pasaka tuje.”

⁹ Nao wamuza, “Kolonda tukakutandile kwahi indiya ya Pasaka?”

¹⁰ Yesu kawedika, “Mwahengila kudibuga, mnzila momting'hana mbigalo yapapile nongo ya mazi. Mkwelezeni mbaka mng'anda yonda yengile,

11 na mulongeleni mwenekae, ‘Mfundiza kokuuza, dakwahi gati dondanidile ndiya ya Pasaka niye na wanahina zangu?’

12 Nayo kowalagusila gati kulu da uchanha dihambigwe, mumo mtutandile kila kinhu.”

13 Wasegela wavika kila kinhu kamba vija Yesu viyawalonge, nao watanda ndiya ya Pasaka.

Ndiya ya Mndewa

(Matayo 26:26-30; Maluko 14:22-26; 1 Wakolinto 11:23-25)

14 Saa viivikile, Yesu kakala hana indiya na watumigwa zake.

15 Kawalongela, “Nisulukila ng’hani kuja ndiya ino ya Pasaka hamoja na mweye ning’hali sinadunanzika!

16 Avo nowalongela, honda nije kabili mbaka vonda ilawilile Muundewa wa Imulungu.”

17 Abaho Yesu kasola kikasi cha divai, kamgwaa nhogolwa Imulungu, kalonga, “Soloni kino mung’wile mose.

18 Nowalongela kulawa sambu, honda ning’we divai ino mbaka vonda wize Undewa wa Imulungu.”

19 Abaho kasola gate, kamgwaa nhogolwa Imulungu, kadibanzula, kawagwaa, kalonga, “Uno ulo lukuli lwangu, ulavigwe mbuli ya mweye. Tendeni vino kwa kung’humbuka niye.”

20 Vivija, viwamambukize kuja indiya ya ichungulo, kawagwaa kikasi, kalonga, “Kino acho kikasi cha lagano da sambu dilagusigwa kwa damu yangu, ikwitika mbuli ya mweye.

21 “Lakini, loleni! Munhu yonihinduka kabahano na niye hana indiya!

22 Mwana wa Munhu kofa kamba Imulungu viyalondile, lakini kogaya munhu ija yomuhinduka!”

23 Abaho wasonga kuiuza, nani viweli yonda yatende vivo.

Kuibamilila mbuli ya ukulu

24 Wanahina wakala oibamilila wao kwa wao nani yokoneka munhu mkulu kubanza wose.

25 Yesu kawalongela, “Wandewa wa wanhu haweli Wayahudi wana udahi kwa wanhu, vilongozi oikema, ‘Mbwiga wa wanhu.’

26 Lakini kumwenu mweye haili vivo bule, munhu mkulu kumwenu yawe kamba munhu mdodo, na kilongozi yawe kamba msang’hanaji.

27 Vino, nani yeli munhu mkulu, ija yakalile mmeza koja, hebu ija yotanda indiya? Ona, ayo ija yakalile mmeza koja. Lakini niye na hagati yenu kamba munhu yosang’hana.”

28 “Mweye mukala na niye kipindi chose cha kugezigwa kwangu,

29 kamba Tatangu viyanigwelele Undewa na niye nowagwaa Undewa awo.

30 Moja na kung'wa mmeza yangu mna Undewa wangu, na mokala mna ivigoda va Undewa kugatawala makabila longo na mabili ga Izilaeli.”

Yesu kolagula kamba Petulo kombela

(Matayo 26:31-35; Maluko 14:27-31; Yohana 13:36-38)

31 Yesu kalonga, “Simoni, Simoni! Tegeleza! Mwenembago kampula Imulungu kuwageza mweye, kuwabagula wanogile na wehile, kamba vija mfolaji viyobagula fuya na hembra.

32 Lakini nikupulila kwa Imulungu gweye Simoni, ili kumtamanila kwako Imulungu sikukupotele. Na vondaunibwelele, uwagamize ndugu zako.”

33 Petulo kamwidika, “Mndewa, notogola kugodekigwa na gweye mkifungo na kufa!”

34 Yesu kalonga, “Petulo, nokulongela ukweli, kilo cha lelo nzogolo yang'hali hanakwika, konibela miyanza midatu.”

Kipindi cha kugaya

35 Abaho Yesu kawauza wanahina zake, “Vino, kipindi kija viniwatumile kuno mduhu kibindo hebu mkoba hebu vilatu, muhungukiligwa na kinhu chochose?”

Wamwidika, “Aka, hatuhungukiligwe na kinhu.”

36 Yesu kawalongela, “Lakini sambu, munhu yoyose yeli na kibindo, hebu mkoba yausole, na munhu yoyose yelibule panga yakachuuze koti jake yakagule.

37 Kwavija nowalongela Maandiko Gang'alile galongile, ‘Kekigwa mdibumbila dimoja na wabananzi,’ golondigwa gavikizwe. Nowalongela, gaja gandikigwe mbuli ya niye golawilila.”

38 Wanahina walonga, “Mndewa, lola, hano hana mapanga mabili!”

Nayo kawedika, “Yotosha!”

Yesu kompula Imulungu kuna Ulugongo lwa Mizeituni

(Matayo 26:36-46; Maluko 14:32-42)

39 Yesu kasegela kudibuga dija kachola kuna Ulugongo lwa Mizeituni, kamba viyazowele, na wanahina zake wamkweleleza.

40 Viyavikile kuko, kawalongela, “Mpuleni Imulungu, sikumwingile mna ukugezigwa.”

41 Abaho kawaleka, kachola utali wa kwasa dibwe, kafugama, kampula Imulungu.

42 Kalonga, “Tata, wahalonda, unisegesele kikasi kino cha madununzo. Siyo kamba vinilonda niye, lakini kamba viulonda gweye.”

43 Msenga wa kuulanga kamulawilila, kamgangamiza.

44 Kwa usungu mkulu uyakalile nao kampula ng’hani, mbaka fuguti dimulawa, fuguti jake dikala kamba madwendwe ga damu golagala hasi.

45 Viyamambukize kumpula Imulungu, kabwela kwa wanahina zake, kawavika okuluza kwavija wakala wadonhile mbuli ya kunyunyuwala.

46 Kawalongela, “Habali mowasa? Lamukeni mumpule Imulungu, sikumwingile mna ukugezigwa.”

Yesu kogogigwa

(Matayo 26:47-56; Maluko 14:43-50; Yohana 18:3-11)

47 Yesu viyakalile yang’hali kolonga, lunhu lwa wanhu luvika lulongozigwe na Yuda, imoja wa wanahina zake longo na wabili. Yuda kamcholela Yesu kamulamusa kwa kumnonela.

48 Lakini Yesu kamulongela, “Yuda, komuhinduka Mwana wa Munhu kwa kumnonela?”

49 Wanahina wakalile hamoja na Yesu viwonile gaja gonda galawilile, wauza, “Mndewa, tuwakanhe na mapanga getu?”

50 Imoja wao kambiga kwa panga msang’hanaji wa Mkulu wa walava nhosa na kamkanha digwiti da mkono wa kudila.

51 Lakini Yesu kalonga, “Bule sikumutende avo!” Kadik-wasa digwiti da munhu ija, kamuhonya.

52 Abaho Yesu kawalongela wakulu wa walava nhosa na wakulu wa wakalizi wa Ng’anda ya Imulungu na wavele wezile kungoga, “Habali, mwiza kungoga kwa mapanga na malungu, kamba nambavi?”

53 Siku zose ng’hala na mweye Mng’anda ya Imulungu hamngogile bule. Lakini kino acho kipindi chenu cha kusang’hana, muundewa wa ziza.”

Petulo kombela Yesu

(Matayo 26:57-58; Maluko 14:53-54, 66-72; Yohana 18:12-18, 25-27)

54 Baho wamgoga Yesu, wengila nayo mng’anda ya mkulu wa walava nhosa. Petulo kamkweleleza kwa kutali.

55 Wabwinha moto hagati hana uluwa, wakala hamoja na Petulo kakala hamoja nao.

56 Msang’hanaji imoja wa kitwanzi viyamone Petulo kakala aho haumoto, kamulola bunhuu, kalonga, “Vivija munhu ino kakala hamoja na Yesu!”

57 Lakini Petulo kabela, kalonga, “Gwee, mtwanzi gwe, simjuwile bule!”

58 Hamwande kidogo munhu iyagwe kamona Petulo, kalonga, “Vivija na gweye kwa imoja wao!”

Lakini Petulo kamwidika, “Gwee munhu gwe, siyo niye!”

59 Vidibitile saa dimoja, munhu iyagwe kagangamiza ng'hani, “Kweli munhu ino kakala hamoja na Yesu, kwavija nayo mwenekae wa Galilaya!”

60 Lakini Petulo kamwidika, “Munhu gweye, sikijuwile kiulonga!”

Bahaja, viyakalile yang'hali kolonga, nzogolo keka.

61 Mndewa kahinduka, kamulola Petulo, nayo Petulo kakumbuka Mndewa viyamulonge, “Kilo cha lelo nzogolo yang'hali hanakwika, konibela miyanza midatu.”

62 Petulo kalawa kunze kalila kwa usungu.

Yesu kozehigwa na kutowigwa

(Matayo 26:67-68; Maluko 14:65)

63 Wanhu wakalile omkaliza Yesu, wakala omzaha na kumtowa,

64 viwamgubike gameso wamuuza, “Lagula! Nani yakutowile?”

65 Vivija walonga mbuli ziyagwe nyingi za kumuliga.

Yesu kogaligwa mkitala

(Matayo 26:59-66; Maluko 14:55-64; Yohana 18:19-24)

66 Imitondo yake, wavele, wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa waiting'hana hamoja na Yesu kogaligwa mkitala acho.

67 Walonga, “Tulongele! Vino, gweye ayo Kilisito Mkom-bola?”

Yesu kawedika, “Nahawalongela, honda munitogole bule,

68 na nahawauza mbuli, honda mwidike bule.

69 Lakini kusongela sambu, Mwana wa Munhu kokala muukulu mwambu wa mkono wa kudila wa Imulungu yeli na Udahi.”

70 Wose walonga, “Vino gweye kwa Mwana wa Imulungu?”

Yesu kawedika, “Vivo vimulonga.”

71 Walonga, “Hatulonga usindila uyagwe! Siye wenyego tumuhulika viyalongile!”

23

Yesu kogaligwa kwa Pilato

(Matayo 27:1-2, 11-14; Maluko 15:1-5; Yohana 18:28-38)

1 Abaho wanhu wose wenuka, wamgala Yesu kwa Pilato,

2 wasonga kumulavila vitala, walonga, “Tumvika munhu ino kowagiza wanhu zetu, kowagomesa wanhu sikuwalihe kodi kwa mndewa mkulu wa Lumi na koikema heyoyo ayo Kilisito Mkom-bola na koikema Mndewa.”

³ Pilato kamuuza, “Gweye ayo Mndewa wa Wayahudi?”

Yesu kamwidika, “Vivo viulonga.”

⁴ Abaho Pilato kawalongela wakulu wa walava nhosa na ulunhu lwa wanhu, “Siyonile mbuli ya kumtagusa munhu ino.”

⁵ Lakini wao wagangamiza ng'hani, walonga, “Kwa mafundizo gake kowading'hula wanhu wose wa mwiisi ya Yudea. Kasongela Galilaya na sambu keza hano.”

Yesu kogaligwa kwa Helode

⁶ Pilato viyahulike avo kauza, “Vino munhu ino mwenekae wa Galilaya?”

⁷ Viyajuwile kamba Yesu kalawa mwiisi ilongozigwa na Helode, kamgala kwa Helode, yakalile Yelusalemu kipindi acho.

⁸ Helode viyamone Yesu kadeng'helela ng'hani, kwavija kahulika mbuli zake na toka mwaka kakala yolonda kumona. Kakala kobetela kona unzonza utendigwa na Yesu.

⁹ Avo Helode kamuuza Yesu mbuli nyingi, lakini hamwidike mbuli.

¹⁰ Wakulu wa walava nhosa na wafundiza Malagizo ga Musa walawilila kuulongozi wamulavila vitala Yesu vikulu vikulu.

¹¹ Helode na wakalizi zake wamzaha Yesu na kumbezeli, abaho wamvaza kiwalo cha undewa wambweza kwa Pilato.

¹² Kipindi kikija Helode na Pilato wakala mbwiga, kwavija ako umwaka wakala waihile.

Yesu kotagusigwa yafe

(Matayo 27:15-26; Maluko 15:6-15; Yohana 18:39-19:16)

¹³ Pilato kawakema hamoja wakulu wa walava nhosa, vilongozi na wanhu,

¹⁴ kawalongela, “Mungala munhu ino kumwangu mulonga kakala kowagiza wanhu. Lelo nimuuza mgameso genu na siyonile mbuli yoyose ihile yumumtagusile.

¹⁵ Vivija Helode hachonile kiyabanange, lekaavo kambweza kumwetu. Kwavija kuduha mbuli yoyose yaitendile munhu ino imtende yakomigwe.

¹⁶ Avo nolagiza yatoigwe mbalati na kumuleka yachole.”

¹⁷ Chahavikaga kipindi cha Nyimwilinyimwili ya Pasaka, Pilato kalondigwa yamfungulile mfungwa imoja.

¹⁸ Lunhu lose lukemelela, “Mkome munhu ayo! Tufungulile Balaba!”

¹⁹ Balaba kakala yagodekigwe mkifungo mbuli ya kuwading'hula wanhu kudibuga, na mbuli ya ukomaji.

²⁰ Pilato kalonda kumulekesa Yesu, avo kalulongela ulunhu kabili.

²¹ Lakini wagendelela kukemelela, “Muwambe mumsalaba! Muwambe mumsalaba!”

²² Pilato kawalongela mwanza wa kadatu, “Vino, mbuli gani ihile yaitendile munhu ino? Siyonile mbuli yoyose yaitendile munhu ino imtende yakomigwe! Nolagiza yatoigwe mbalati na kumulekesa.”

²³ Wagendelela kukemelela ng’hani, olonga Yesu yawambigwe mumsalaba, kukimambukizo nyangi zao zihuma.

²⁴ Avo Pilato katogola kija kiwalondile kumtendela Yesu.

²⁵ Kamfungulila munhu iwamulondile, ija yagodekigwe mbuli ya kuwading’hula wanhu na ukomaji, na kamgela Yesu mmakono gao wamtendele kamba viwalondile.

Yesu kowambigwa mumsalaba

(Matayo 27:32-44; Maluko 15:21-32; Yohana 19:17-27)

²⁶ Wakalizi wamulongoza Yesu, viwakalile omgala, wamting’hana munhu imoja kulawa Kilene, twaga jake Simoni, kakala kolawa kumgunda, wamgoga wamdikwa umsalaba, na wamulagiza yaupape hachugu ha Yesu.

²⁷ Lunhu mkulu lwa wanhu lumkweleleza, mmwanza awo wakala watwanzi wayagwe wakalile omulilila na kuiyalala.

²⁸ Yesu kahinduka kawalongela, “Mweye kina mama wa Yelusalemu! Sikumunililile niye, lakini ililileni wenyego na wanenu.

²⁹ Kwavija kipindi chokwiza wanhu olonga, ‘Wamweda watwanzi hawalelile wana na hawakong’heze!’

³⁰ Kipindi acho wanhu ovilongela vigongo, ‘Tulagalile!’ na ovilongela visugulu, ‘Tufiseni!’

³¹ kwavija kamba wanhu otenda mbuli zino kipindi biki ding’hali bisi, vino yokuwaze kipindi biki dahanyala?”

³² Wanhu wabili wayagwe wakalile wabananzi, wagaligwa wakomigwe hamoja na Yesu.

³³ Viwavikile hanhu hakemigwe, “Fumvu da Pala,” wamuwamba Yesu mumsalaba, hamoja na waja wabananzi wabili, imoja mwambu wa mkono wake wa kudila na iyagwe mwambu wa mkono wake wa kumoso.

³⁴ Yesu kalonga, “Tata, gela kumgongo nzambi zao, kwavija hawakijuwa kiwotenda.”

Waigolela viwalo vake kwa kubwanha simbi.

³⁵ Wanhu wema aho olola, kuno wakulu wa Wayahudi omzeha Yesu, walonga, “Kawakombola wayagwe, leka yaikombole mwenyego, kamba heyo ayo Kilisito, yasaguligwe na Imulungu!”

³⁶ Vivija wakalizi wamzeha, wamcholela wamgwaa divai ya ugwadu,

³⁷ kuno olonga, “Kamba gweye kwa Mndewa wa Wayahudi, ikombole mwenyego!”

³⁸ Uchanha ya msalaba wake wandika vino, “Ino ayo Mndewa wa Wayahudi.”

³⁹ Imoja wa waja wabananzi yawambigwe mumsalaba, kamuliga Yesu, kalonga, “Vino gweye siyo Kilisito Mkombola? Ikombole mwenyego na siye!”

⁴⁰ Lakini ija iyagwe kamkomhokela miyage, kalonga, “Vino, gweye humdumba Imulungu bule? Na gweye kutagusigwa kamba heyoye.”

⁴¹ Gweye na niye totagusigwa goya, kwavija tobokela fungu da sang'hano zetu, lakini munhu ino hatendile mbuli yoyose ihile.”

⁴² Abaho munhu ija kamulongela Yesu, “Yesu, ung'humbuke wahengila Muundewa wako!”

⁴³ Yesu kamulongela, “Nokulongela ukweli, lelo kokuwa na niye Paladiso.”

Ifa ya Yesu

(Matayo 27:45-56; Maluko 15:33-41; Yohana 19:28-30)

⁴⁴ Ikala saa sita imisi, ziza diigubika isi yose mbaka saa tisa,

⁴⁵ kwavija zuwa dileka kumwemwesa. Panziya da Ng'anda ya Imulungu digola gati da Ng'anda ya Imulungu na hanhu hong'ala ng'hani, didegeka mhande mbili.

⁴⁶ Yesu kalila kwa sauti ng'hulu, “Tata, noika mmakono gako loho yangu!” Viyalongile avo, kafa.

⁴⁷ Mkulu wa wikalizi wa Lumi viyagone gago galawilile, kamgwaa nhogolwa Imulungu, kalonga, “Munhu ino kweli kakala yanogile!”

⁴⁸ Wanhu wose wikalile waiting'hane aho kulola mbuli azo, viwagone gago galawilile, wabwela ukayao, kuno otowa mhambaga zao kwa kunyunyuwala.

⁴⁹ Wanhu wose wamjuwile Yesu na watwanzi wamuwinzile kulawa Galilaya, wema kwa kutali olola mbuli azo.

Yesu kozikigwa

(Matayo 27:57-61; Maluko 15:42-47; Yohana 19:38-42)

⁵⁰ Kukala na munhu imoja twaga jake Yusufu, munhu wa Mkitala, kakala munhu yanogile na kutenda goyolonda Imulungu.

⁵¹ Keza kulawa Yudea buga da Alimataya na kakala kobeta kwiza kwa Undewa wa Imulungu. Hamoja kakala imoja wa wakulu wa mkitala, hagatogole gaja gawalondile wayage na gaja gawakalile otenda.

⁵² Kachola kwa Pilato, kampula lukuli lwa Yesu.

⁵³ Abaho kaluhumulusa hasi ulukuli, kaluzingiliza sitili, kalwika mdipanga disongoligwe mdibwe, dikalile hadinazikiligwa munhu.

⁵⁴ Ikala ijumaa, siku ayo ikala siku ya kuitanda siku ya Kubwihila ikalile behi kusonga.

⁵⁵ Watwanzi waja wamkweleleze Yesu kulawa Galilaya wachola na Yusufu, na wajona dipanga na vija vilwikigwe lukuli lwa Yesu.

⁵⁶ Abaho wabwela ukae, watanda mavuta gonung'hila goya walubake lukuli lwa Yesu.

Mna isiku ya Kubwihila wabwihila kamba Malagizo ga Musa vigalagize.

24

Yesu kozilibuka

(Matayo 28:1-10; Maluko 16:1-8; Yohana 20:1-10)

¹ Jumapili imitootondo ng'hani, watwanzi waja wachola kudipanga, kuno wasola mavuta gonung'hila goya gawatandile.

² Wadivika idibwe dibimbilisigwa hamgwazo wa umulomo wa dipanga, ³ awo wengila mdipanga, lakini hawaluwone lukuli lwa Mndewa Yesu.

⁴ Wema aho kuno oikanganya mbuli ayo, bahaja wanhu wabili wavalile viwalo vizelu chuwee wema behi nao.

⁵ Kuno wamema bwembwe, watwanzi waja waidulika hasi, wanhu waja wawalongela, "Habali momzahila munhu yeli mgima mna iwanhu wafile?"

⁶ Hano kahaduhu, kazilibuka. Kumbukeni vija viyawalonge viyakalile Galilaya.

⁷ 'Mwana wa Munhu kolondigwa yageligwe mmakono ga wanhu otenda nzambi, awo omuwamba mumsalaba, na siku ya kadatu kozilibuka!' "

⁸ Baho watwanzi waja wazikumbuka mbuli zake,

⁹ Walawa mdipanga, na wawalongela wanahina longo na imoja mbuli zose zino na wanhu wayagwe.

¹⁰ Watwanzi awo wakala, Malia Magidalena, Yoana na Malia mamake Yakobo, awo hamoja na watwanzi wayagwe wawalongela watumigwa mbuli azo.

¹¹ Lakini watumigwa wagesa kamba mbuli zilongigwe na iwatwanzi waja za ubozi, na hawawatogolele bule.

¹² Lakini Petulo kenuka na kakimbila mbaka kudipanga, kasungulila mgati, kayona sitili iiyeka. Abaho kabwela ukae kuno kokanganya kija kilawilile.

*Mwanza wa kuchola Emau
(Maluko 16:12-13)*

13 Siku didija wanahina wabili wa Yesu wakala ochola kuna ikijiji kimoja kikemigwe Emau, kikala utali wa kilometa longo na imoja* kulawa Yelusalemu,

14 wakala osimulila usheha wa mbuli zose zilawilile.

15 Viwakalile osimulila, Yesu mwenyego kakwesa behi kailongoza nao.

16 Wamona, lakini wafisigwa sikuwamjuwe.

17 Yesu kawalongela, “Mosimulila usheha gani kuno mogaenda?”

Nao wema wanyamala tuluu, na vihanga vao vigela bazi kwa kunyunyuwala.

18 Imoja wao yakemigwe Kileopa, kamuuzwa, “Vino, gweye wiiyeka ayo huli mwenekae wa Yelusalemu hujuwile mbuli zilawilile kuko sambu sambu?”

19 Kawauza, “Mbuli gani?”

Nao wamwidika, “Mbuli zimulawilile Yesu wa Nazaleti, munhu ayo kakala mtula ndagu wa Imulungu na kakala yokoneka mgameso ga Imulungu na wanhu wose kamba kana udahi kwa kila kinhu kiyalongile na kiyatendile.

20 Wakulu wa walava nhosa na vilongozi zetu wangela mmakono yatagusigwe kufa, na yawambigwe mumsalaba.

21 Na siye tutamanila kamba heyo ayo yonda yawakombole wanhu wa Izilaeli! Lakini lelo siku ya kadatu toka zilawilile mbuli zino.

22 Watwanzi wayagwe wa mdibumbila jetu watukanganya, imitootondo wachola kuna dipanga,

23 lakini hawaluvikile lukuli lwake. Wabwela walonga wawona wasenga wa kuulanga wawalongela kamba, Yesu mgima.

24 Abaho wanhu wayagwe wa mkibumbila chetu wachola kuna dipanga na wavika vivija viwawalongele watwanzi awo, lakini hawamonile bule.”

25 Yesu kawalongela, “Mweye mwa wabozi, na mizoyo yenu midala kutogola gose galongigwe na watula ndagu wa Imulungu!

26 Vino, halondigwa Kilisito Mkombola yadununzike kamba awo, abaho yengile muukulu wake?”

27 Yesu kwasimulila gaja galongigwe na Maandiko Gang'alile mbuli yake mwenyego, kusongela mna ivitabu va Musa na maandiko ga watula ndagu wose wa Imulungu.

28 Viwavikile behi na ikijiji kiwakalile ochola, Yesu kaitenda kamba kogendelela na mwanza,

29 lakini wamgoma ng'hani, olonga, “Ukale na siye, zuwa dihonga na ziza dokwingila.” Avo kagenda na kukala nao.

* 24:13 Kilometa longo na imoja sawa na maili saba

³⁰ Kakala hasi na kuja nao, kasola gate, kamgwaa nhogolwa Imulungu, abaho kadibanzula kawagwaa.

³¹ Bahaja, meso gao gagubuligwa na wamjuwa, lakini kapotela mgameso gao.

³² Wailongela, “Vino, mizoyo yetu hayakile na kimuhemuhe vitukalile mnzila kotulongela na kotusimulila Maandiko Gang'alile?”

³³ Bahaja wenuka wabweleganya Yelusalemu, kuko wawavika wanahina longo na imoja wakala hamoja na wanhu wayagwe,

³⁴ olonga, “Mndewa kazilibuka kweli! Kamulawilila Simoni!”

³⁵ Wanhu waja wawasimulila kija kiwalawilile mnzila, na vija viwamjuwile Yesu viyadibanzule gate.

*Yesu kowalawilila wanahina zake
(Matayo 28:16-20; Maluko 16:14-18; Yohana 20:19-23; Sang'hano 1:6-8)*

³⁶ Wanhu waja viwakalile wang'hali owasimulila mbuli azo, bahaja Yesu kema hagati yao, kawalongela, “Zihozeni.”

³⁷ Wasinhuka na kudumba wagesa okona mzimu.

³⁸ Lakini Yesu kawalongela, “Habali modumba na kunyawanyawa?”

³⁹ Loleni makono gangu na magulu gangu, na mojuwa kamba ayo niye. Mbabaseni mojuwa, kwavija mzimu wabule lukuli na mizege, kamba vimnyona niye.”

⁴⁰ Viyalongile avo, kawalagusila makono gake na magulu gake.

⁴¹ Wakala wang'hali hawatogola, kwavija wakala odeng'helela na kukanganya, avo Yesu kawauza, “Mna kinhu chochose chakuja hano?”

⁴² Wamgwaa kihande cha somba yakokigwe,

⁴³ kakisola, kakija mgameso gao.

⁴⁴ Abaho kawalongela, “Mbuli zino azo ziniwalongeleni ving'halile hamoja na mweye, kamba gose gandikigwe mbuli ya niye mna Gamalagizo ga Musa, na gandikigwe na watula ndagu wa Imulungu, na Zabuli galondigwa galawilile.”

⁴⁵ Baho kazigubula nzeweze zao wadahe kugajuwa Maandiko Gang'alile.

⁴⁶ Kawalongela, “Vino avo yandikigwe, Kilisito Mkombola kolondigwa yadununzike na siku da kadatu kozilibuka kulawa kwa wafile,

⁴⁷ kwa twaga jake, usenga opetigwa kwa wanhu wa isi zose, kusongela Yelusalemu, ili waleke nzambi zao na Imulungu yazigele kumgongo.

⁴⁸ Na mweye awo wasindila wa mbuli azo.

⁴⁹ Na niye nowagalila ija iyalongile Tatangu. Lakini beteni kudibuga mbaka nguvu vonda iwezileni kulawa uchanha.”

Yesu kogaligwa kuulanga

(Maluko 16:19-20; Sang'hano 1:9-11)

⁵⁰ Abaho kawalongoza kunze kudibuga mbaka Betania, ako kenula makono gake, kawatambikila.

⁵¹ Viyakalile kowatambikila, kawaleka kagaligwa kuulanga.

⁵² Wamtambikila na wabwela Yelusalemu kwa deng'ho kulu,

⁵³ kipindi chose wakala Mng'anda ya Imulungu na kungwaa nhogolwa Imulungu.

Mbuli Inogile ya Yesu Kilisito yandikigwe na Yohana Ulongozi

Mbuli Inogile yandikigwe na Yohana ya mumkumbo wa vitabu vine va lagano da sambu, vitabu avo volagusa vija Yesu viyakalile hano mwiisi. Kila kitabu acho chokemigwa, “Injili,” fambulo jake Mbuli Inogile. Vitabu avo vandikigwa na Matayo na Maluko na Luka na Yohana kipindi Yesu viyafile na kuzilibuka. Mbuli Inogile yandikigwe na Yohana yogesigwa kamba yandikigwa na mtumigwa Yohana behi ya mwaka wa 90 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Hamoja kitabu chenye hakilonga kamba Yohana ayo mwandikaji, lakini wandikaji wa kitabu kino uigala na baluwa ya 1 Yohana na 2 Yohana na 3 Yohana. Wandikaji wa umwaka ogesa kamba Yohana kakala yokala kudibuga da Efeso kipindi acho, avo yogesigwa kamba ikitabu chandikiligwa kuko Efeso.

Yohana kolonga kinaganaga ikilamuso cha kwandika ikitabu kino, kuwataza wanhu watogole kamba Yesu ayo Kilisito Mwana wa Imulungu yeli mgima na kwa kutogola ako tupate ugima kubitila twaga jake (Sula ya 20:31). Kitabu kino wandikiligwa wanhu wose, Wayahudi kwa wanhu haweli Wayahudi. Mbuli Inogile yandikigwe na Yohana haiigalile ng'hani na ivitabu viyagwe vidatu va Mbuli Inogile. Heyo kandika ng'hani mbuli za unzonza ziyatendile Yesu na handike ng'hani mbuli za simo. Mbuli ng'hulu ziyagwe kamba kubatizigwa kwa Yesu na kugezigwa ako kuluwala vivija hazandikigwe mkitabu kino cha Mbuli Inogile.

Mbuli zili mkitabu

Yohana kosonga Imbuli Inogile (Sula ya 1:1-18).

Abaho kandika mbuli za nyingi unzonza ziyatendile (Sula ya 1:19-12:50).

Abaho kasimulila mbuli nyingi za Yesu viyakalile hano mwiisi, mbuli zilawilile yang'hali hanakufa na viyafile na viyazilibuke (Sula ya 13:1-20:31).

Yohana komambukizila Mbuli Inogile mna isula ya 21 kosimulila mbuli ya kipindi kimoja Yesu viyawalawilile wanhu viyazilibuke kwa wafile abaho kolonga kilamuso chake cha kwandika ikitabu.

1 Baho kunaichanduso vinhu vose ving'hali havinalumbigwa kukala imoja yakemigwe Mbuli. Ayo kakala na Imulungu na ayo kakala Imulungu.

2 Toka kunaichanduso Mbuli kakala hamoja na Imulungu.

3 Kubitila heyo, Imulungu kaumba vinhu vose. Kuduhu kinhu chochose kiumbigwe bila heyo.

4 Mgati mmwake mumo ukalile mwanduso wa ugima, na ugima awo ukala mulenge kwa wanhu.

5 Mulenge awo okwaka mdiziza, najo ziza hadiudaha kuuzima bule.

6 Kulawilila munhu imoja yatumigwe na Imulungu, twaga jake Yohana.

7 Ayo keza kuwalongela wanhu mbuli ya umulenge ili wanhu wose wahulike na watogole.

8 Heyo mwenyego hakalile awo umulenge bule, lakini keza kuwalongela wanhu mbuli ya umulenge.

9 Uno ukala mulenge kweli, mulenge wizile mwiisi kuwamwemwesela wanhu wose.

10 Mbuli kakala mwiisi, na kubitila heyo Imulungu kaumba isi yose, lakini wanhu wa mwiisi hawamjuwile bule.

11 Keza mwiisi yake mwenyego, lakini wanhu zake mwenyego hawambokele bule.

12 Lakini waja wambokele na kumtogola, Imulungu kawatogolela kuwa wanage.

13 Si wana wa Imulungu bule kwa kuleligwa, hebu viwolonda wanhu hebu kwa udahi wa mbigalo yoyose, lakini Imulungu mwenyego heyo Tatao.

14 Na heyo yakemigwe Mbuli kawa munhu, kakala hamoja na siye, na siye tuwona ukulu wake, ukulu uyagweleligwa na Imulungu Tatake, nayo kamema ng'hekewa na ukweli.

15 Yohana kalava usindila uno yolonga, "Ino ayo iniwalongeleni kokwiza kuchugu kumwangu yeli mkulu kubanza niye, kwavija kakala kuko toka umwaka niye sinavumbuka."

16 Kwa ng'hekewa imemile iyelinayo, siye wose tumweda ng'hani.

17 Imulungu kalava Malagizo kubitila Musa, lakini Yesu Kilisito katugalila ng'hekewa na ukweli.

18 Kuduhu munhu yamonile Imulungu, lakini Imwana yaiyeka yaigalile na Imulungu na kuilumba na Tata, ayo yatutendile tumjuwe Imulungu.

Usenga wa Yohana Mbatizaji

(Matayo 3:1-12; Maluko 1:1-8; Luka 3:1-18)

19 Wakulu wa Wayahudi kudibuga da Yelusalemu wawatumama walava nhosa na Walawi wachole kwa Yohana wakamuze, "Gweye kwa nani?"

20 Yohana halemile bule kuwedika, lakini kalonga fulu ipile, “Niye sili Kilisito Mkombola.”

21 Wamuuzza, “Gweye kwa nani? Kwa Eliya?”

Yohana kawedika, “Ka, sili Eliya bule.”

Wamuuzza, “Gweye kwa mtula ndagu wa Imulungu?”

Kawedika, “Ka, sili niye.”

22 Wamulongela, “Tulongele, gweye kwa nani? Tolonda tukawedike waja watutumile. Vino gweye mwenyego koikemaze?”

23 Yohana kawedika kwa kulonga gaja gayalongile mtula ndagu wa Imulungu Isaya,
“Niye na ‘imoja yokema kuluwala.

Tendeni goya nzila ya Mndewa, goloseni nzila yonda yabite!’

”

24 Wasenga waja watumigwe na kibumbila cha Mafalisayo

25 wamuuzza Yohana, “Kumbe gweye huli Kilisito, hebu huli Eliya, hebu huli mtula ndagu wa Imulungu, habali kobatiza wanhu?”

26 Yohana kawedika, “Niye nowabatiza mweye kwa mazi, lakini kabaho imoja kema hagati yenu, mweye hamumjuwile bule.

27 Kokwiza kuchugu kumwangu, lakini niye sifaya hata kudohola nzabi za vilatu vake.”

28 Mbuli zose zino zilongigwa ako Betania mwambu wa kudilawila zuwa wa lwanda lwa Yolidani, kuyakalile Yohana yobatiza wanhu.

Yesu ayo Mwanang'hondolo wa Imulungu

29 Imitondo yake Yohana kamona Yesu komwizila, kalonga, “Loleni, Mwanang'hondolo wa Imulungu yosegesa nzambi za wanhu wa mwiisi!

30 Ino ayo inilongile mbuli zake, ‘Kokwiza munhu kuchugu kumwangu yeli munhu mkulu kubanza nene, kwavija kakala kuko toka umwaka niye sinavumbuka.’

31 Niye mwenyego simjuwile viyali, lakini niza kuwabatiza kwa mazi ili kutenda yajuwigwe na wanhu wa Izilaeli.”

32 Yohana kalava usindila kwa kulonga, “Nimona Loho Yang'alile kohumuluka kuulanga kamba huwa na kwima uchanha yake.

33 Niye nikala sijuwile kamba ayo heyo, lakini Imulungu, yanhumile kuwabatiza kwa mazi kanongela, ‘Munhu yonda umone Loho Yang'alile komuhumulukila kulawa kuulanga na kwima uchanha kwa munhu ayo, heyo ayo yonda yawabatize kwa Loho Yang'alile.’ ”

34 Abaho Yohana kalonga, “Nichona kinhu acho, na nowalongeleni ukweli, heyo ayo Mwana wa Imulungu.”

Wanahina wa ichanduso wa Yesu

35 Imitondo yake, Yohana kakala kabili hanhu aho na wanahina zake wabili.

36 Viyamone Yesu kobita, kalonga, “Loleni, ino ayo Mwanang'hondolo wa Imulungu!”

37 Wanahina awo wabili viwamuhulike Yohana kolonga avo, wamkweleleza Yesu.

38 Yesu kahinduka, kawona omkweleleza, kawauza, “Mozahila choni?”

Wamwidika, “Labi, kokala kwahi?” Labi fambulo jake, “Mfundiza.”

39 Kawalongela, “Izoni mulole.” Avo wachola hamoja nayo na kuhona hayakalile yokala. Ikala saa kumi ya imisi, na wasinda nayo.

40 Andeleya, ndugu yake Simoni Petulo, kakala imoja wa awo iwabili wamuhulike Yohana na kumkweleleza Yesu.

41 Bahaja Andeleya viyamone Simoni ndugu yake, kamulongela, “Tumona Masihi.” Masihi fambulo jake “Kilisito Mkombola.”

42 Abaho Andeleya kamgala Simoni kwa Yesu.

Yesu kamulola, kamulongela, “Twaga jako Simoni mwanage Yohana, lakini kokemigwa Kefa.” Kefa kwa Kigiliki Petulo, na Petulo fambulo jake dibwe.

Yesu komkema Filipino na Nasanaeli

43 Imitondo yake Yesu kachola isi ya Galilaya, kamvika Filipino, kamulongela, “Ng'holeleze!”

44 Filipino kakala mwenekae wa Betisaida kudibuga diwakalile Andeleya na Petulo.

45 Filipino kamvika Nasanaeli, kamulongela, “Tumona munhu ayo yandikigwe na Musa mna ikitababu cha Malagizo, na watula ndagu wa Imulungu wengi wandika mbuli zake. Heyo Yesu mwanage Yusufu, mwenekae wa Nazaleti.”

46 Nasanaeli kamuuzwa, “Vino mbuli yoyose inogile yodaha kulawa kudibuga da Nazaleti?”

Filipo kamwidika, “Izo ulole.”

47 Yesu viyamone Nasanaeli komwizila, kasimulila, “Ino Mwiizilaeli kweli, mgati yake mduhu uvizi!”

48 Nasanaeli kamuuzwa, “Vino gweye kunjuzaze?”

Yesu kamwidika, “Filipo yang'hali hanakukema viukalile hasi hana dibiki da mtini, niye nikona.”

49 Nasanaeli kedika, “Mfundiza, gweye kwa Mwana wa Imulungu! Gweye kwa Mndewa wa Izilaeli!”

50 Yesu kamulongela Nasanaeli, “Vino kotogola kwavija nikulongela nikona viukalile hana dibiki da mtini? Kokwiza kuvona vinhu vingi ng'hani kubanza vino!”

⁵¹ Yesu kawalongela, “Nowalongeleni ukweli, mouwona ulanga ugubuka na wasenga wa kuulanga okwela na kuhu-muluka uchanha ya Mwana wa Munhu.”

2

Zengele kudibuga da Kana

¹ Siku da kadatu kukala na zengele kudibuga da Kana mwiisi ya Galilaya. Mamake Yesu kakala aho,

² Yesu na wanahina zake vivija wagonekigwa kudizengele.

³ Divai viimalile, mamake kamulongela Yesu, “Divai imala.”

⁴ Yesu kamwidika, “Mama, habali unongela vivo. Saa yangu hainavika.”

⁵ Abaho mamake Yesu kawalongela waja wasang'hanaji, “Chochose chonda yawalongele sang'haneni.”

⁶ Kukala na nongo sita za mabwe, kila nongo yomema madumu matano, zikigwa aho kamba viikalile mila ya Wayahudi ya kunawa.

⁷ Yesu kawalongela awo iwasang'hanaji, “Memezeni mazi nongo zose.” Nao wazimemeza mbaka uchanha.

⁸ Abaho Yesu kawalongela, “Deheni kidogo mumgalile mkulu wa dizengele.” Nao wamgalila.

⁹ Mkulu wa dizengele viyagalanzile gaja gamazi, gagaluka divai. Hajuwile kuilawile, lakini waja iwasang'hanaji wadehile gamazi wajuwa. Avo mkulu wa dizengele kamkema ayo yosola mwehe,

¹⁰ kamulongela, “Kila munhu kagolaga divai inogile hana ichanduso. Wanhu wagonekigwe wahang'wa ng'hani, kolava divai igwaduke wang'we, lakini gweye kuika divai inogile mbaka sambili!”

¹¹ Yesu kasang'hana unzonza uno wa ichanduso ako Kana mwiisi ya Galilaya. Kuko kalagusa ukulu wake, na wanahina zake wamtogola.

¹² Vigabitile gago, Yesu hamoja na mamake, ndugu zake, na wanahina zake wachola kudibuga da Kapelinaumu wakala aho siku ndodo.

Yesu kokwingila Mng'anda ya Imulungu

(Matayo 12:12-13; Maluko 11:15-17; Luka 19:45-46)

¹³ Siku da Pasaka ya Wayahudi dikala behi, avo Yesu kachola Yelusalemu.

¹⁴ Kawavika wanhu Mng'anda ya Imulungu ochuuza ng'ombe, ng'hondolo, njiwa, na wayagwe wakala mmeza ovunja sente. ¹⁵ Yesu kabota balati da luzabi, kawawinga wose ng'hondolo, ng'ombe, na vivija kazibidula meza za wanhu wakalile ovunja sente na kuzipwililisa sente zao.

16 Abaho kawalongela wose wakalile ochuuza njiwa, “Wasegeseni hano! Lekeni kuitenda ng'anda ya Tatangu kamba gulilo!”

17 Wanahina zake wakumbuka kamba Maandiko Gang'alile golonga, “Unogelwa wangu wa ng'anda yako ya kutambikila, osoma mgati mmwangu kamba moto.”

18 Wakulu wa Wayahudi wamuuzwa Yesu, “Vino unzonza gani onda utende kutulagusila gweye kuna udahi wa kutenda gano gose?”

19 Yesu kawedika, “Tuleni Ng'anda ino ya Imulungu, na niye noizenga kabili kwa siku ndatu.”

20 Wayahudi wamuuzwa, “Ng'anda ino ya Imulungu izengwa kwa miyaka malongo mane na sita. Vino, gweye koizenga kwa siku ndatu?”

21 Lakini Ng'anda ya Imulungu iyakalile yolonga Yesu ikala lukuli lwake.

22 Viyazilibuke kulawa kwa wafile, wanahina zake wakumbuka kamba Yesu kawalongela mbuli ayo, wanahina zake wagatogola Maandiko Gang'alile na gaja gayalongile Yesu.

Yesu kojuwa magesa ga wanhu

23 Yesu viyakalile kudibuga da Yelusalemu kuna inyimwilinyimwili ya Pasaka, wanhu wengi wamtogola viwonile mbuli nyingi za unzonza ziyatendile.

24 Lakini Yesu kakala hawatamanila bule, kwavija kawajuwa wanhu wose.

25 Halondile munhu yoyose yamulonge mbuli za wanhu awo, kwavija heyo mwenyego kagajuwa gaja gakalile mmiyoyo yao.

3

Yesu na Nikodemo

1 Kukala na kilongozi imoja wa Wayahudi twaga jake Nikodemo, kakala imoja mna ikibumbila cha Mafalisayo.

2 Siku dimoja ikilo kamcholela Yesu na kamulongela, “Labi, tojuwa gweye kwa mfundiza kutumigwa na Imulungu. Kwavija kuduha munhu yodaha kutenda unzonza kamba viutenda gweye kamba Imulungu hali hamoja nayo.”

3 Yesu kamwidika, “Nokulongela ukweli, kuduha munhu yodaha kuwona Undewa wa Imulungu bila kuleligwa mwanza wa kabili.”

4 Nikodemo kamuuzwa, “Vino munhu mkulu kodahaze kuleligwa mwanza wa kabili? Havidahika bule munhu mkulu kwingila mna iinda ya mamake na kuleligwa mwanza wa kabili!”

5 Yesu kamwidika, “Nokulongela ukweli, kuduha munhu yodaha kwingila Muundewa wa Imulungu bila kuleligwa kwa mazi na kwa Loho Yang'alile.

6 Munhu koleligwa kwa lukuli na tatake na mamake, lakini koleligwa kiloho na Loho Yang'alile.

7 Sikuukanganye kwavija nokulongela molondigwa mweye mose muleligwe mwanza wa kabili.

8 Beho dobuma kokose kudilonda, kodihulika, lakini hudi-juwa dolawa kwahi hebu dochola kwahi. Vivo viili kwa munhu yoyose yaleligwe na Loho Yang'alile.”

9 Nikodemo kauza, “Avo gano godahikaze?”

10 Yesu kamwidika, “Gweye kwa mfundiza mkulu wa Waizilaeli, huijuwile vilihi mbuli ino?”

11 Nokulongela ukweli, tolonga kija tukijuwile tosimulila acho tuchonile, lakini haduhu munhu yoyose kumwenu yotogola usenga wetu.

12 Hamnhogola viniwalongeleni mbuli za mumuno mwiisi, vino monhogolaze nahawalongela mbuli za ako kuulanga?

13 Kuduha munhu yoyose yacholile kuulanga ila Mwana wa Munhu, yezile kulawa kuko.”

14 Kamba Musa viyamwinule mdibiki nyoka wa shaba kuja kuluwala, vivo vonda yenuligwe Mwana wa Munhu,

15 avo munhu yoyose yonda yamtogole yawe na ugima wa milele.

16 Avo, Imulungu kawanogela wanhu wa mwiisi mbaka kamulava Mwanage yeli yaiyeka, ili munhu yoyose yonda yamtogole sikuyapotele lakini yawe na ugima wa milele.

17 Imulungu hamtumile mwanage yeze mwiisi yawataguse wanhu, lakini kamtuma yeze kuwakombola.

18 “Wanhu wose onda wamtogole Mwana honda wata-gusigwe bule, lakini wose omulema watagusigwa mwaka, kwavija hawamtogole Mwana yaiyeka yanogeligwe na Imulungu.

19 Vino vivo nhaguso vonda iwe, mulenge wiza mwiisi, lakini wanhu wanogelwa na ziza kubanza mulenge, kwavija gago gowosang'hana ganyolodoka.

20 Wanhu wose otenda gehile hawaulonda mulenge na haweza kumulenge, kwavija hawalonda gehile gao gowotenda goneke.

21 Lakini wanhu otenda ganogile okwiza kumulenge ili oneke osang'hana goyolonda Imulungu.”

Yesu na Yohana Mbatizaji

22 Vigabitile gago, Yesu na wanahina zake wachola kuna iisi ya Yudea, kuko kakala nao siku ndodo na kabatiza wanhu.

²³ Nayo Yohana kakala kobatiza ako Ainoni, siyo kutali ng'hani kulawa Salimu, kwavija hanhu aho kukala na mazi mengi. Wanhu wakala omcholela, na heyo kawabatiza.

²⁴ Gano gose gatendigwa Yohana yang'hali hanagodekigwa mkifungo.

²⁵ Wanahina wayagwe wa Yohana wasonga kuibamilila na Muyahudi mbuli ya jadi ya kunawa ili wamtambikile Imulungu.

²⁶ Avo wamcholela Yohana na kumulongela, “Mfundiza, vino komkumbuka munhu ija yuukalile nayo mwambu wa kudilawila zuwa wa lwanda lwa Yolidani, ija yuulongile mbuli zake? Hambe sambu kobatiza na kila munhu komcholela heyo!”

²⁷ Yohana kawedika, “Kuduhu munhu yodaha kuwa na kinhu chochose kamba Imulungu hamgwelele.

²⁸ Mweye wenyego awo wasindila zangu kamba nonga, ‘Niye sili Kilisito Mkombola, lakini nhumigwa nimulongolele.’

²⁹ Mtwanzi yosoligwa ni wa mbigalo yosola. Lakini mbwiga wa mbigalo yosola, yemile na kutegeleza, kodeng'helela yahahulika sauti ya mbigalo yosola. Vivo ili kumwangu, deng'ho jangu divika.

³⁰ Heyo kolondigwa yawe mkulu na niye niwe mdodo.”

Heyo yezile kulawa kuulanga

³¹ Heyo yolawa uchanha ni mkulu kubanza wose. Heyo yolawa mwiisi ni wa mwiisi na kolonga mbuli za mwiisi, lakini heyo yolawa kuulanga ni mkulu wa gose.

³² Heyo kolonga mbuli ziyone na zija ziyahulike, lakini kuduhu munhu yotogola mbuli zake.

³³ Lakini munhu yoyose yozitogola mbuli zake kosindila kamba Imulungu kolonga ukweli.

³⁴ Heyo yatumigwe na Imulungu kolonga mbuli za Imulungu, kwavija Imulungu kamgwaa ng'hani Loho wake Yang'alile.

³⁵ Tata kamnogela Mwanage na keka kila kinhu mmakono gake.

³⁶ Munhu yoyose yomtogola Mwana kana ugima wa milele, na munhu yoyose yomulema Mwana kabule ugima, lakini kosigala mwiinhaguso ya Imulungu.

4

Yesu kolonga na mtwanzi wa Kisamalia

¹ Mafalisayo wahulika kamba Yesu kakala kopata na kobatiza wanahina wengi kubanza Yohana,

2 lakini ukweli Yesu hambatize munhu yoyose ila wanahina zake wao wabatize.

3 Yesu viyahulike avo, kasegela mwiisi ya Yudea na kubwela mwiisi ya Galilaya.

4 Mmwanza wake kalondigwa yabitile Samalia.

5 Kavika mwiisi ya Samalia kudibuga da Sikali, behi na mgunda wa Yakobo uyamgwelele mwanage yakemigwe Yusufu.

6 Hanhu aho kukala na sima da Yakobo. Yesu viyadonhile na mwanzo mtali, kakala aho kudisima. Ikala imisi.

7 Mtwanzi wa kisamalia keza kudeha mazi. Yesu kamulongela, “Nigwelele mazi ning’we.”

8 Kipindi acho wanahina zake wakala wacholile kudibuga kugula chakuja.

9 Mtwanzi ayo kamwidika, “Gweye kwa Muya hudi na niye na Msamalia. Kodahaze kumhula mazi ga kung’wa?” Kwavija Wayahudi hawajaga hamoja na Wasamalia.

10 Yesu kamwidika, “Maza ujuwile choolava Imulungu, na maza ujuwile nani yokupula mazi ga kung’wa, wahampulile, nayo yahakugwelele mazi gogala ugima.”

11 Mtwanzi ayo kamulongela, “Go mkulu, gweye kwabule doo, na sima dino dingila ng’hani. Wahagapatile kwahi mazi gago gogala ugima?”

12 Vino gweye kwa mkulu kubanza tata yetu Yakobo yatugwelele sima dino? Heyo mwenyego hamoja na wanage na fugo yake yose wang’wa mazi ga mdisima dino!”

13 Yesu kamwidika, “Wanhu wose ong’wa mazi gano okona ng’hilu kabili,

14 lakini munhu yoyose yong’wa mazi gonda nimgwelele, honda yone ng’hilu kabili. Mazi gonda nimgwelele niye gokuwa nzasa ya mazi gogala ugima wa milele mgati mmwake.”

15 Mtwanzi ayo kalonga, “Go mkulu, nigwee mazi gago ili sikuniwe na ng’hilu kabili, na ndeke kwiza hano kudeha mazi.”

16 Yesu kamulongela, “Genda kamkeme mkasano wako, na wize nayo.”

17 Mtwanzi ayo kamwidika, “Nabule mkasano.”

Yesu kamulongela, “Kulonga goya kudu huku mkasano.

18 Kusoligwa na wakasano watano, na mbigalo yuukala nayo sambu siyo mkasano wako. Kunongela goya.”

19 Mtwanzi ayo kalonga, “Go mkulu, vinikona gweye kwa mtula ndagu.

20 Wahenga zetu wamtambikila Imulungu kulugongo luno, lakini mweye Wayahudi molonga Yelusalemu aho hanhu holondigwa tumtambikile Imulungu.”

21 Yesu kamulongela, “Mama, togola gano gonikulongela, kipindi chokwiza baho wanhu honda wamtambikile Tata kulugongo luno hebu ako Yelusalemu.

22 Mweye Wasamalia hamumjuwile goya ayo imumtambikila, lakini siye Wayahudi tumjuwa itumtambikila, kwavija ukombola olawa kwa Wayahudi.

23 Lakini kipindi chokwiza na sambu chabahano, aho awo otambikaga kweli, omtambikila Tata kwa loho na kweli, kwavija Tata kolonda wanhu omtambikila kamba vivo.

24 Imulungu ni Loho, avo wanhu omtambikila olondigwa wamtambikile kwa loho na kweli.”

25 Mtwanzi ayo kamulongela Yesu, “Nojuwa Mkombola kokwiza, yokemigwa Kilisito, yaheza kotulongela mbuli zose.”

26 Yesu kamwidika, “Iyo nene, inilonga na gweye.”

27 Kipindi acho wanahina zake Yesu wabwela, wakananya ng'hani viwamvikile Yesu kolonga na mtwanzi ayo. Lakini kuduho imoja wao yamuuzile mtwanzi ayo, “Kolonda choni?” hebu yamuuze Yesu, “Habali kolonga na mtwanzi ino?”

28 Abaho mtwanzi ayo kaleka nongo yake ya mazi, kabwelaganya kudibuga na kuwalongela wanhu,

29 “Izoni mumulole munhu yanongele gaja gose gahendile. Vino hadaha kuwa Kilisito Mkombola?”

30 Avo wanhu wasegela kudibuga na kumgendela Yesu.

31 Mna ikipindi kikija wanahina zake wamnanahiza Yesu, “Mfundiza, chonde, diya tanhu!”

32 Lakini Yesu kawedika, “Ninao ndiya mweye hamujuwile.”

33 Avo wanahina wasonga kuiuza, “Vino hana munhu kamagalila chakuja?”

34 Yesu kawalongela, “Ujaji wangu, ni kutenda goyolonda ija yanhumile na kuimambukiza sang'hano iyanigwelele.

35 Mweye mulongaga vino, ‘Ing'hali miyezi mine tosonga kusenga.’ Lakini nowalongeleni, inuleni meso genu mulole mmigunda! Vihandigwe vikangala volondigwa visengigwe!

36 Msengaji kolihigwa, na kwika hamoja indiya kwa ugima wa milele. Avo muhandaji na msengaji wose wadeng'helele hamoja.

37 Ulonzi uno wa kweli, ‘Imoja kohanda iyagwe kosenga.’

38 Niwatuma mkasenge mumgunda kinhu kija hamkisang'hanile, wanhu wayagwe awo wasang'hane, na mweye momweda kwa sang'hano yao.”

39 Wasamalia wengi wa buga dija wamtogola Yesu kwa gaja gayalongile mtwanzi ayo, “Kanongela gose gahendile.”

40 Avo Wasamalia viwamcholele Yesu, wampula yakale nao. Yesu kakala nao siku mbili.

41 Wanhu wengi watogola mbuli ya usenga wa Yesu.

42 Wamulongela mtwanzi ayo, “Sambi totogola, siyo mbuli ya gaja gaulongile gaiyeka, lakini siye wenyego tumuhulika, na tojuwa heyo ayo Mkombola wa wanhu wa mwiisi yose.”

Yesu komuhonya mwana wa mkulu imoja

43 Vizibitile siku mbili, Yesu kachola isi ya Galilaya.

44 Kwavija Yesu mwenyego kalonga, “Mtula ndagu hapata nhogolwa mwiisi yake.”

45 Viyavikile mwiisi ya Galilaya, wanhu wengi wambokela, kwavija wakala wacholile kuna indiya ya Pasaka mwiisi ya Yelusalemu na wachona kila kinhu kiyatendile kipindi cha Pasaka.

46 Yesu kachola kabili kudibuga da Kana mwiisi ya Galilaya, aho hayagaluse mazi kuwa divai. Aho kukala na mkulu imoja yakalile na mbwanga wake mtamu kudibuga da Kapelin-aumu.

47 Mkulu ayo viyahulike kamba Yesu keza kulawa mwiisi ya Yudea kwiza mwiisi ya Galilaya, kamcholela Yesu, kampula yachole kudibuga da Kapelinaumu yakamuhonye mbwanga wake, yakalile kolonda kufa.

48 Yesu kamulongela, “Kuduhu munhu yoyose hagati yenu yotogola mbaka yone unzonza na vilaguso.”

49 Mkulu ayo kamulongela, “Go mkulu, tuchole wose mwanangu yang'hali hanakufa.”

50 Yesu kamulongela, “Genda, mwanago kohona!”

Munhu ayo katogola mbuli za Yesu, kachola.

51 Mnzila ya kuchola ukae kumwake kawating'hana wasang'hanaji zake wamulongela, “Mbwanga wako kahona!”

52 Kawauza mna ikipindi gani mwanage viyahonile, wamwidika, “Ikala jana saa saba imisi vivo homa viimulekile.”

53 Bahaja tata ayo kakumbuka ikala kipindi acho Yesu viyamulonge, “Mwanago kohona.” Avo heyo na wanhu wa mng'anda yake wamtogola Yesu.

54 Uno ukala unzonza wa kabili yautendile Yesu viyalawile isi ya Yudea kwiza isi ya Galilaya.

5

Yesu komuhonya mtamu hana dikolombo

1 Vigabitile gano, Yesu kachola kudibuga da Yelusalemu kuna inyimwilinyimwili ya Wayahudi.

2 Ako Yelusalemu behi na mulango ukemigwe Mulango wa Ng'hondolo kukala na kolombo dikemigwe kwa Kiebulania

Betisaza. Mumgwazo wa kolombo dijo kukala na vihelengo vitano.

³ Lunhu mkulu lwa wanhu olumwa lukala lutambalala mvihelengo vivo, wanhu wasuwameso, mbetembete na wanhu waholole. Wakala obetela mazi gatibuligwe,

⁴ kwavija kuna kipindi msenga wa kuulanga kezaga na kugatibula gaja gamazi geli kudikolombo, na mtamu yoyose yahalongola kwingila mazi gahamala kutibuligwa, kohona utamu wowose uyali nao.

⁵ Aho kukala na munhu imoja mtamu kwa miyaka malongo madatu na nane.

⁶ Yesu viyamone katambalala aho, kajuwa kamba munhu ayo kana utamu wa siku nyingi, avo Yesu kamuuza, “Kolonda kuhona?”

⁷ Mtamu ayo kamwidika, “Go mkulu. Kuduhu munhu wa kuningiza kudikolombo mazi gahatibuligwa. Kila vinigeza kwingila, munhu iyagwe konilongolela.”

⁸ Abaho Yesu kamulongela, “Winuke, papa mkeka wako, utembele.”

⁹ Bahaja munhu ayo kahona, kapapa mkeka wake, kasonga kutembela.

Mbuli ino ilawilila mwiisiku ya Kubwihila,

¹⁰ avo wakulu wa Wayahudi wamulongela munhu ija yahonyigwe, “Lelo ni siku ya Kubwihila, Malagizo getu gogomesa gweye sikuupape mkeka wako.”

¹¹ Munhu ayo yahonyigwe kawedika, “Munhu heyo yanihonyile kanilongela nipape mkeka wangu nigende.”

¹² Wamuuza, “Munhu gani heyo yakulonge utende vivo?”

¹³ Lakini munhu ayo yahonyigwe kakala hamjuwile Yesu viyali, kwavija hanhu aho kukala na lunhu, na Yesu kakala yasegele.

¹⁴ Abaho, Yesu kamvika munhu ayo yamuhonyile Mwing'anda ya Imulungu. Kamulongela, “Tegeleza, gweye sambu kuhona. Sikuuutende nzambi kabili, ili sikugakupate gehile kubanza gano.”

¹⁵ Abaho munhu ayo kasegela, kachola kwa iwakulu wa Wayahudi, kawalongela, “Yesu ayo yanihonyile.”

¹⁶ Abaho Wayahudi wasonga kumwihila Yesu kwavija kamuhonya munhu siku ya Kubwihila.

¹⁷ Yesu kawedika, “Tatangu kosang'hana siku zose, na niye vivija nosang'hana.”

¹⁸ Ulonzi uno uwatenda wakulu wa Wayahudi wazahile nzila kwa nguvu zose wadahe kumkoma Yesu. Watenda avo siyo kwavija kabena lagizo da siku ya Kubwihila diiyeka, lakini vivija kamkema Imulungu Tatake, avo kaitenda kamba kaigala na Imulungu.

Udahi wa Mwana wa Imulungu

¹⁹ Yesu kawedika, “Nowalongeleni ukweli, Mwana ha-tenda mbuli yoyose heyo mwenyego, kotenda gaja goyomona Tatake kotenda. Gaja goyotenda Tata, Mwana nayo kotenda.

²⁰ Avo Tata komnogela Mwanage na komulagusila gaja gose goyotenda mwenyego. Komulagusila mbuli ng'hulu ng'hani kubanza zino, na mweye mose mokanganya.

²¹ Kamba vija Tata viyowazilibula wanhu wafile na kuwag-waa ugima, vivo ili kwa Mwana nayo kowagwaa ugima waja wose yawalondile.

²² Tata hamtagusa munhu yoyose. Kamgwelela Mwanage udahi wose wa kutagusa,

²³ avo wanhu wose wamtegeleze Mwana, kamba vija vi-womtegeleza Tata. Munhu yoyose yolema kumtegeleza Mwana kolema kumtegeleza Tata yamtumile.”

²⁴ “Nowalongeleni ukweli, wanhu wose ozihulika mbuli zangu na kumtogola heyo yanhumile wanao ugima wa milele. Awo honda watagusigwe bule, kwavija wamala ku-bitu mkufa kwiza muugima.

²⁵ Nowalongeleni ukweli, kipindi chokwiza tena kipindi kimala kwiza, baho waja wafile oihulika sauti ya Mwana wa Imulungu, na waja oihulika okuwa wagima.

²⁶ Kamba Tata mwenyego viyali chanduso cha ugima, vivo ili kwa Mwanage, kamtenda yawe chanduso cha ugima.

²⁷ Kamgwelela Mwana udahi wa kutagusa, kwavija heyo ayo Mwana wa Munhu.

²⁸ Sikumuikanganye mbuli ino, kipindi chokwiza baho waja wose wafile oihulika sauti yake

²⁹ na olawa mna gamapanga gao. Waja wose watendile ganogile ozilibuka na kupata ugima, na waja watendile gehile ozilibuka ili watagusigwe.”

Ukweli mbuli ya Yesu

³⁰ “Niye mwenyego sitenda mbuli yoyose kwa udahi wangu, lakini notagusa kamba Imulungu viyonongela, avo notagusa goya, kwavija sitenda kija kinonda, lakini kija kiy-olonda heyo yanhumile.”

³¹ “Nahalonga mbuli zangu mwenyego, ulonzi wangu okuwa wa uvizi.

³² Lakini kabaho imoja yosindila mbuli ya niye, na niye nojuwa gaja goyolonga gaukweli.

³³ Mweye mutuma wasenga kwa Yohana, na mbuli ziya-longile mbuli yangu ni za ukweli.

³⁴ Siulonda usindila wa munhu, lakini nonga vino ili mukomboligwe.

³⁵ Yohana kakala kamba kiwenge kikwaka yangaduu, na mweye muudeng'helela mulenge wake kwa kipindi kidodo.

³⁶ Lakini niye mwenyego ninao usindila mkulu kubanza wa Yohana, kija kinhenda acho kiyani gwelele Tatangu niki-tende, gano gose golagusa kamba Tata ayo yanhumile.

³⁷ Tata mwenyego yanhumile, vivija kosindila mbuli ya niye. Mweye hamunaihulika sauti yake hebu kuchona ki-hanga chake,

³⁸ na mweye muilema mbuli yake kwavija hamumtogole ija iyamtumile.

³⁹ Mogasoma Maandiko Gang'alile kwavija mogesa kulawa mumo moupata ugima wa milele. Na kuno Maandiko gago gago gandika mbuli zangu!

⁴⁰ Lakini hamulonda kwiza kumwangu mupate ugima.

⁴¹ "Sizahila nhogolwa kulawa kwa wanhu.

⁴² Lakini niye niwajuwa. Nojuwa mna imizoyo yenu hamumnogela Imulungu.

⁴³ Niza kwa twaga da Tatangu, lakini hamunibokele, ila munhu iyagwe yaheza kwa twaga jake mwenyego, mom-bokela.

⁴⁴ Munogelwa kubokela nhogolwa kulawa mweye kwa mweye, lakini hamulonda kupata nhogolwa kulawa kwa heyo yeli Imulungu yaiyeka, vino modahaze kunhogola niye?

⁴⁵ Sikumugese nowalongeleza kwa Tatangu, lakini Musa, yumumtamanila ayo yonda yawalongeleze.

⁴⁶ Kamba kweli mumtogola Musa, mwahanhogole na niye, kwavija Musa kandika mbuli zangu.

⁴⁷ Kamba hamgatogole gaja gayandike Musa, modahaze kutogola gano gonilonga?"

6

Yesu kowagwaa ndiya lunhu mkulu

(Matayo 14:13-21; Maluko 6:30-44; Luka 9:10-17)

¹ Abaho, Yesu kaloka mwambu wa lamba da Galilaya, vivija dokemigwa Lamba da Tibelia.

² Lunhu mkulu lumkweleleza, kwavija luwona unzonza wake wa kuhonya watamu.

³ Yesu kakwela mbaka uchanha kukigongo kakala hasi na wanahina zake.

⁴ Kipindi cha nyimwilinyimwili ya Wayahudi ikemigwe Pasaka kikala behi.

⁵ Yesu viyalolile kaluwona lunhu mkulu lomwizila, avo kamuuza Filipino, "Tukagule kwahi vinhu vingi va kuja ili wanhu wano wose waje?"

⁶ Yesu kalonga vino kumgeza Filipino kwavija kakala yajuwile kinhu gani chonda yatende.

⁷ Filipo kamwidika, “Sente magana mabili hazidaha kugula magate kwa wanhu wose wano!”

⁸ Imoja wa wanahina zake Yesu yakemigwe Andeleya, ndugu yake Simoni Petulo, kalonga,

⁹ “Kabahano mbwanga kana magate matano ga ngano na somba wabili, lakini sikihu chochose kwa lunhu lulihano.”

¹⁰ Yesu kawalongela wanahina zake, “Walongeleni wanhu wakale hasi.” Kwavija hanhu aho hakala na mijani, wanhu wose wakala hasi. Kukala na wambigalo kamba elufu tano.

¹¹ Yesu kasola gaja gamagate, kamgwaa nhogolwa Imulungu, kawagolela wanhu wose wakalile aho. Katenda vivo kwa waja iwasomba, kila munhu kapata vyalondile.

¹² Viwamambukize kuja, Yesu kawalongela wanahina zake, “Dondoleni vihande visigale. Sikumuleke hata kimoja.”

¹³ Avo wanahina wadondola na kumemeza vigelo longo na vibili kulawa kuna gamagate matano gawadile wanhu.

¹⁴ Viwauwonile unzonza uno yautendile Yesu, wanhu walonga, “Kweli ino ayo mtula ndagu wa Imulungu yalondeke kwiza mwiisi!”

¹⁵ Yesu kajuwa kamba walonda kumgoga kwa nguvu na kumtenda mndewa wao, avo kabweleganya kuvigongo yaiyeka.

*Yesu kotembela uchanha mgamazi
(Matayo 14:22-23; Maluko 6:45-52)*

¹⁶ Viivikile ichungulo, wanahina wa Yesu wahumuluka kudilamba,

¹⁷ wakwela mwiingalawa, na kubwela umwambu wa lamba mwambu wa Kapelinaumu. Ikilo ivika lakini Yesu kakala yang'hali hanachola kumwao.

¹⁸ Beho kulu dibuma na kugatibula gamazi.

¹⁹ Wanahina zake viwacholile utali wa kilometa tano mbaka sita, wamona Yesu kotembela uchanha mgamazi, kokwiza mwambu wao kuili ngalawa, wadumba ng'hani.

²⁰ Yesu kawalongela, “Sikumudumbe. Iyo niye!”

²¹ Wanahina zake walonda kumsola Yesu mwiingalawa, bahaja wavika mwiisi kuwakalile ochola.

Wanhu omzahila Yesu

²² Imitondo iyagwe lunhu mkulu lukala lukalile mwambu uyagwe wa lamba ona aho hakala na ngalawa imoja iiyeka. Wao wajuwa kamba Yesu hacholile hamoja na wanahina zake, lakini wasegela waiyeka.

²³ Ngalawa ziyagwe zilawile Tibelia zivika mbaka behi na hanhu hawadile magate Mndewa viyamambukize kumgwaa nhogolwa Imulungu.

24 Wanhu viwajuwile Yesu kahaduhu hanhu aho, hebu wanahina zake, wakwela mzingalawa na kuchola Kapelin-aumu, kumzahila.

Yesu ayo ndiya ya ugima

25 Wanhu viwamvikile Yesu umwambu uyagwe wa lamba, wamuuza, “Mfundiza, vino hano kwiza lini?”

26 Yesu kawedika, “Nowalongeleni ukweli, monizahila niye kwavija muja magate mwiguta, siyo kwavija mona unzonza wangu.”

27 Sikumuisang’hanile ndiya inangika, lakini muisang’hanile ndiya igala ugima wa milele. Ino ayo ndiya yonda yawagwee Mwana wa Munhu, kwavija Imulungu Tata kamsagula.”

28 Avo wamuuza, “Vino kinhu gani tutende tudahe kugata-tenda goyolonda Imulungu?”

29 Yesu kawedika, “Kinhu choolonda Imulungu mweye mutende, mumtogole ija yamtumile.”

30 Wamwidika, “Vino unzonza gani onda utende ili tuwone na kukutogola? Choni chonda utende?”

31 Wahenga zetu waja ndiya ikemigwa Mana ako kuluwala, kamba Maandiko Gang'alile vigalonga, ‘Kawagwelela ndiya ihumuluke kuulanga.’”

32 Yesu kawalongela, “Nowalongeleni ukweli, siyo Musa yawagwelele ndiya ya kuulanga, lakini Tatangu ayo yowagwaa ndiya ya ukweli kulawa kuulanga.

33 Ndiya iyowagwaa Imulungu ayo heyo yezile hasi kulawa kuulanga na kowagwaa ugima wanhu wa mwiisi.”

34 Wamulongela, “Go mkulu, tugwee ndiya ayo siku zose.”

35 Yesu kawalongela, “Niye ayo ndiya igala ugima. Wose onda weze kumwangu honda one nzala, na waja wose onhogola honda one ng'hilu.

36 Niwalongeleni kamba munyona lakini hamtogola.

37 Wose iwonigwelela Tatangu okwiza kumwangu. Na niye simwasa kunze munhu yoyose yokwiza kumwangu,

38 kwavija sizile hasi kulawa kuulanga kutenda gaja gonilonda lakini goyolonda Tata yanhumile.

39 Gano gago goyolonda ija yanhumile sikunimwagize hata imoja mna iwaja wose yangwelele, lakini nolondigwa niwazilibule wose na kuwagwaa ugima siku ya kimambukizo.

40 Kwavija kiyolonda Tatangu acho kino, kila munhu yomulola Mwana na kumtogola heyo yawe na ugima wa milele. Na niye nomzilibula munhu ayo mna isiku ya uhelelo.”

41 Avo, Wayahudi wasonga kumnung'unikila Yesu kwavija kalonga, “Niye ayo ndiya ihumuluke kuulanga.”

42 Avo walonga, “Vino ino siyo Yesu mwanage Yusufu? Tumjuwa tatake na mamake. Yokuwaze kabili kolonga kahu-muluka kuulanga?”

43 Yesu kawedika, “Lekeni kuinung'unikila.

44 Kuduhu munhu yodaha kwiza kumwangu bila ku-galigwa na Tata yanhumile, na niye nomzilibula munhu ayo mna isiku ya uhelelo.

45 Watula ndagu wa Imulungu wandika, ‘Kila munhu ko-fundizigwa na Imulungu.’ Munhu yoyose yomtegeleza Tata na kuifunza kumwake kokwiza kumwangu.

46 Kuduhu munhu yoyose yamonile Tata, heyo yalawile kwa Imulungu ayo heyo yaiyeka yamonile Tata.

47 Nowalongeleni ukweli, heyo yotogola kanao ugima wa milele.

48 Niye ayo ndiya igala ugima.

49 Wahenga zenu waja ndiya ikemgwa Mana ako kuluwala, lakini wafa.

50 Lakini munhu yoyose yoiya ndiya ihumuluke kuulanga honda yafe bule.

51 Niye ayo ndiya igala ugima ihumuluke kuulanga. Munhu yoyose yoiya ndiya ino, kokuwa mgima siku zose. Ndiya yonda ningwee munhu ayo awo lukuli lwangu, awo uniwag-welela wanhu wa mwiisi ili wawe wagima.”

52 Mbuli ino iwatenda Wayahudi waibamilile. Waiuza, “Vino munhu ino kodahaze kutugwaa lukuli lwake tuluje?”

53 Yesu kawalongela, “Nowalongeleni ukweli, kamba hamuluja lukuli lwa Mwana wa Munhu na kuing'wa damu yake, honda muwe na ugima mgati mmwenu.

54 Munhu yoluja lukuli lwangu na kuing'wa damu yangu kanao ugima wa milele, na niye nomzilibula mna isiku ya uhelelo.

55 Kwavija lukuli lwangu ayo ndiya ya kweli, na damu yangu acho king'waji cha kweli.

56 Wanhu oluja lukuli lwangu na kuing'wa damu yangu okala mgati mmwangu, na niye nokala mgati mmwao.

57 Tata yeli mgima yanhumile, na kwa mbuli yake niye vivija mgima. Vivo vonda iwe munhu yoyose yoluja lukuli lwangu kokuwa mgima mbuli ya niye.

58 Ino ayo ndiya ihumuluke kuulanga, haiigalile na ndiga ija iwadile wahenga zenu, abaho wafa. Lakini yoyose yoiya ndiya ino kokuwa mgima siku zose.”

59 Yesu kalonga mbuli zino viyakalile kofundiza mna ing'anda ya kumpula Imulungu ako Kapelinaumu.

Mbuli zigala ugima wa milele

⁶⁰ Wanhu zake wengi wamkweleleze waihulika mbuli ino na kulonga, “Mafundizo gano madala ng’hani. Nani yodaha kugatogola?”

⁶¹ Bila kulongeligwa, Yesu kajuwa kamba wanhu zake wamkweleleze wakala oinung’unikila mbuli ino, avo kawalongela, “Vino mbuli ino yolonda kuwatenda mulemelwe?”

⁶² Vino yokuwaze, mwahamona Mwana wa Munhu kobwela uchanha kuja kuyakalile ichanduso?

⁶³ Loho wa Imulungu ayo yomgwaa munhu ugima, nguvu za munhu hazidaha kinhu chochose. Mbuli ziniwalongeleni ni za Loho wa Imulungu na zogala ugima.

⁶⁴ Lakini wayagwe wenu hawatogola.” Yesu kawajuwa toka mwaka waja hawamtogola na kamjuwa ija yonda yamuhinduke.

⁶⁵ Abaho kalonga, “Lekaavo niwalongeleni kuduhu munhu yodaha kwiza kumwangu bila Tata kutenda idahike kwa munhu ayo kutenda vivo.”

⁶⁶ Kwa ulonzi uno, wanhu wengi wamkweleleze wabweleganya kuchugu na hawadahile kabili kuchola na heyo.

⁶⁷ Avo Yesu kawauza wanahina zake longo na wabili, “Na mweye vivija molonda kusegela?”

⁶⁸ Simoni Petulo kamwidika, “Mndewa, siye tuchole kwa nani? Gweye kunazo mbuli zigala ugima wa milele.

⁶⁹ Sambu siye totogola na tojuwa kamba gweye ayo Yang’alile ija yalawile kwa Imulungu.”

⁷⁰ Yesu kedika, “Vino siwasagule mweye longo na wabili? Lakini imoja wenu Mwenembago!”

⁷¹ Yesu kakala yolonga mbuli ya Yuda, mwanage Simoni Isikaliote. Yuda kakala imoja wa wanahina longo na wabili, ayo yonda yamuhinduke Yesu.

7

Yesu na ndugu zake

¹ Vigabitile gano, Yesu kachola mwiisi ya Galilaya, halondile kuchola isi ya Yudea kwavija wakulu wa Wayahudi wakala olonda kumkoma.

² Siku ya nyimwilinyimwili ya Wayahudi ya viheha ikala behi,

³ avo ndugu zake Yesu wamulongela, “Segela hanhu hano uchole isi ya Yudea, ili wanhu zako okukweleleza wazone mbuli ziutenda.

⁴ Kuduhu munhu yofisa kija kiyotenda kamba yahalonda wanhu wamjuwe goya. Kwavija gweye kotenda mbuli zino, leka wanhu wose wa mwiisi wakujuwe.”

⁵ Yesu hatogoligwe hata na ndugu zake.

6 Yesu kawalongela, “Kipindi changu niye hakinavika. Lakini kipindi chochose kinoga kumwenu.

7 Wanhu wa mwiisi hawawehila mweye, lakini onihila niye, kwavija siku zose nowalongela gaja goyotenda ganyolodoka.

8 Mweye choleni kuna inyimwilinyimwili. Niye sichola bule, kwavija kipindi changu hakinavika.”

9 Yesu kalonga vino, abaho kagendelela kukala mwiisi ya Galilaya.

Yesu kuna inyimwilinyimwili ya viheha

10 Ndugu zake Yesu viwacholile kuna inyimwilinyimwili, Yesu nayo kachola. Hacholile kunze kunze lakini kachola kinyelegezi.

11 Wakulu wa Wayahudi wakala omzahila Yesu hana inyimwilinyimwili. Walonga, “Munhu ija kakwahi?”

12 Hakala na minong'ono hana ulunhu mbuli ya Yesu. Wanhu wayagwe walonga, “Kanoga,” lakini wayagwe walonga, “Bule, kokwagiza wanhu.”

13 Lakini kuduhu munhu yokala yolonga mbuli ya Yesu chaka chaka, kwavija wakala owadumba wakulu wa Wayahudi.

14 Nyimwilinyimwili viikalile hagatigati, Yesu kengila Mng'anda ya Imulungu kasonga kufundiza.

15 Wakulu wa Wayahudi wakanganya ng'hani na kulonga, “Yokuwaze munhu ino kojuwa vinhu vingi na kuno haifunzile kokose?”

16 Yesu kawedika, “Mafundizo gano gonifundiza siyo gangu, lakini golawa kwa Imulungu yanhumile.

17 Munhu yoyose yolonda kutenda goyolonda Imulungu kojuwa gano gonifundiza golawa kwa Imulungu hebu nolonga gaja gonilonda.

18 Munhu ija yolonga mbuli zake kozahila nhogolwa yake mwenyego. Lakini heyo yozahila nhogolwa kumwake ija yamtumile munhu ayo mkweli, mduhu uvizi mmulomo mmwake.

19 Vino Musa hawagwelele Malagizo? Lakini kuduhu hata munhu imoja yogagoga. Vino habali molonda kung'homa?”

20 Lunhu lwa wanhu lumwidika, “Gweye kuna kinyamkela. Nani yolonda kukukoma?”

21 Yesu kawedika, “Nhenda unzonza umoja, mweye mose mukanganya.

22 Musa kawalagiza muwengize kumbi wanenu hamoja siyo Musa lakini wahenga zenu awo wasongile, na mweye momwingiza kumbi mwana mna isiku ya Kubwihila.

23 Kamba mwana kokwingizigwa kumbi mna isiku ya Kubwihila ili sikumubene Malagizo ga Musa, habali monigevuzikila kwavija nimuhonya munhu mna isiku ya Kubwihila?

24 Lekeni kutagusa kwa meso, lakini mutaguse kwa ukweli.”

Ayuno iyo Kilisito Mkombola?

25 Wanhu wayagwe wa Yelusalemu walonga, “Vino ino siyo munhu ija iwakulu olonda kumkoma?”

26 Loleni! Kolonga kunze kunze na hawamulongela mbuli yoyose! Vino iwakulu wamjuwa ayo Kilisito Mkombola?

27 Lakini Kilisito Mkombola yaheza, kuduhu munhu yonda yajuwe kolawa kwahi, lakini siye tukujuwa koolawa munhu ino.”

28 Yesu viyakalile kofundiza Mng'anda ya Imulungu, kalonga kwa sauti ng'hulu, “Vino mweye munjuwa goya niye na mukujuwa kuja kundawa? Sizile kwa udahi wangu mwenyego, heyo yanhumile, ni mkweli. Mweye hamumjuwile,

29 lakini niye nimjuwa, kwavija nolawa kumwake, nayo kanhuma.”

30 Abaho walonda kumgoga, lakini kuduhu hata munhu imoja yamgolosele mkono, kwavija saa yake ikala hainavika.

31 Lakini wanhu wengi hana ulunhu wamtogola na kulonga, “Vino Kilisito Mkombola yaheza, kotenda unzonza mkulu kubanza yautendile munhu ino?”

Wakalizi watumigwa kumgoga Yesu

32 Mafalisayo waluhulika lunhu lonyong'onya mbuli ya Yesu, avo wao na iwakulu wa walava nhosa wawatuma wakalizi wamgoe.

33 Yesu kalonga, “Nokala na mweye kipindi kidodo, na abaho nochola kumwake ija yanhumile.

34 Monizahila, lakini honda munyone, kwavija hamudaha kwiza hanhu hanili.”

35 Wakulu wa Wayahudi wailongela, “Vino munhu ino kochola kwahi mbaka sikutumone? Vino kochola kuna gamabuga ga Wagiliki kuko kookala wanhu zetu na kuwafundiza Wagiliki?”

36 Vino kofambula choni viyolonga, tomzahila lakini honda tumone, na hatudaha kuchola kuko konda yawe?”

Vizanda va mazi ga ugima

37 Mna isiku ya uhelelo na siku ng'hulu ya inyimwilinyimwili, Yesu kema kakemelela, “Munhu yoyose yokona ng'hilu yeze kumwangu yang'we.

38 Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga, 'Munhu yonhogola niye, vizanda va mazi gogala ugima vokilima muumoyo wake.' "

39 Yesu kalonga vino mbuli ya Loho Yang'alile, ija wanhu wose omtogola ombokela. Kipindi acho Loho Yang'alile kakala yang'hali hanakwiza, kwavija Yesu kakala hanakwin-uligwa muukulu.

Kuigola kwa wanhu

40 Wanhu wayagwe mna ulunhu wamuhulika viyalongile avo na walonga, "Kweli munhu ino mtula ndagu wa Imulungu!"

41 Wanhu wayagwe walonga, "Heyo ayo Kilisito Mkombola!"

Lakini wayagwe walonga, "Kilisito Mkombola hadaha kulawa mwiisi ya Galilaya!

42 Maandiko Gang'alile golonga kamba Kilisito Mkombola kolawa mulukolo lwa Daudi na kovumbukila Beselehemu kudibuga diyakalile Daudi."

43 Avo lunhu luigola mbuli ya Yesu.

44 Wanhu wayagwe walonda kumgoga Yesu, lakini kuduhu hata munhu imoja yangolosele mkono.

Kuleka kutogola kwa wakulu wa Wayahudi

45 Wakalizi viwabwelile, wakulu wa walava nhosa na Mafalisayo wawauza, "Habali hamungalile?"

46 Wakalizi wawedika, "Kuduhu munhu yolonga kamba munhu ayo!"

47 Mafalisayo wawauza, "Vino na mweye vivija muviziligwa?"

48 "Mumjuwa mkulu yoyose hebu Mfalisayo yomtogola?"

49 Lunhu luno halugajuwile Malagizo ga Musa, avo waduwigwa na Imulungu!"

50 Nikodemo kakala imoja wa Mafalisayo wakalile aho, ayo yacholile kumulola Yesu ichanduso. Kawalongela wayage,

51 "Vino Malagizo getu godaha kumtagusa munhu yoyose bila tanhu kumuhulika na kukijuwa kija kiyatendile?"

52 Wamwidika, "Vino na gweye vivija kolawa mwiisi ya Galilaya? Gasome Maandiko Gang'alile na koifunza, kuduhu mtula ndagu wa Imulungu yalawile mwiisi ya Galilaya."

53 Abaho kila munhu kachola ukae kumwake.

8

Mtwanzi yagogigwe ugoni

1 Yesu kachola kuna Ulugongo lwa Mizeituni.

² Imitootondo ng'hani Yesu kabwela kuna Ing'anda ya Imulungu. Wanhu wose wamzunguluka, nayo kakala hasi kasonga kuwafundiza.

³ Wafundiza Malagizo ga Musa na Mafalisayo wamgala mtwanzi yagogigwe ugoni, wamwika haulongozi wa wanhu wose.

⁴ Wamulongela Yesu, “Mfundiza, mtwanzi ino kagogigwa ugoni.

⁵ Muna Gamalagizo getu Musa katulagiza kamba mtwanzi kamba ino yatoigwe mabwe mbaka yafe. Lelo gweye kolongaze?”

⁶ Walonga vino ili wamgoge Yesu kwa mbuli zake, ili wapatete kumtagusa. Lakini Yesu kainama kandika hasi kwa kidole chake.

⁷ Viwagendelele kwima aho kuno omuuzwa, Yesu kenuka kawalongela, “Munhu yoyose hatendile nzambi yasonge kumpigisila dibwe.”

⁸ Abaho Yesu kainama kabili kandika hasi.

⁹ Viwahulike avo, wose wasegela imoja imoja, wasonga iwavele. Yesu kalekigwa yaiyeka, na mtwanzi ija yang'hali yemile aho.

¹⁰ Yesu kenuka na kumulongela mtwanzi ija, “Wa kwahi wanhu waja? Kuduha munhu yoyose yakutaguse?”

¹¹ Mtwanzi ija kalonga, “Go mkulu, kahaduhu.”

Yesu kalonga, “Vinoga. Na niye vivija sikutagusa. Genda lakini sikuutende nzambi kabili.”

Yesu yuyo mulenge wa isi

¹² Yesu kawalongela Mafalisayo kabili, “Niye ayo mulenge wa isi. Munhu yoyose yonikweleleza kokuwa na mulenge wa ugima na honda yagende mdiziza bule.”

¹³ Mafalisayo wamulongela, “Gweye koisindila mwenyego, avo gago goulonga hagatogoligwa kamba kweli.”

¹⁴ Yesu kawedika, “Aka, hata kamba nahaisindila mwenyego, gaja gonilonga gaukweli kwavija nikujuwa kundawile na kuja kunichola. Mweye hamukujuwile kuja kundawile hebu kuja kunichola.

¹⁵ Mweye motagusa kwa nzila zoyotagusa wanhu, niye simtagusa munhu yoyose.

¹⁶ Lakini hata nahatagusa, notagusa goya kwavija sili niyeka bule, niye na hamoja na Tata yanhumile.

¹⁷ Yandikigwa mna Gamalagizo genu kamba usindila wa wanhu wabili wahailumba, gaja gowolonga gaukweli.

¹⁸ Niye noisindila mwenyego, na Tata yanhumile vivija konisindila.”

¹⁹ Wamuuzwa, “Tatako kakwahi?”

Yesu kawedika, “Hamnijuwile niye hebu Tatangu. Maza munijuwile niye, vivija mwahamjuwile Tatangu.”

²⁰ Yesu kalonga gano gose viyakalile kofundiza Mng'anda ya Imulungu, mdigati hakikigwe kiya cha kulavila sadaka. Kuduhu munhu yangogile, kwavija saa yake ikala hainavika.

Hamudaha kuchola kuja kunyhola

²¹ Yesu kawalongela kabili, “Niye nosegele, mweye monizahila, lakini mofa na nzambi zenu. Hamudaha kuchola kuja kunyhola.”

²² Avo wakulu wa Wayahudi wauza, “Kolonga hatudaha kuchola hanhu kuyochola. Vino kolonda kuikoma mwenyego?”

²³ Yesu kawedika, “Mweye mwa wanhu wa mwiisi ino, lakini niye nolawa kuulanga. Mweye molawa mumuno mwiisi, lakini niye silawa mwiisi bule.

²⁴ Lekaavo niwalongeleni mofa na nzambi zenu. Mofa na nzambi zenu kamba hamulonda kutogola kamba ‘Nene iyo Nene.’ ”

²⁵ Wamuuzi, “Gweye kwa nani?”

Yesu kawedika, “Niwalongeleni haichanduso.

²⁶ Ninazo mbuli nyingi za kulonga kumwenu, nyingi za kuwatagusa. Hata ivo ija yanhumile ni mkweli, na niye nowalongela wanhu wa mwiisi kija kimhulike kumwake.”

²⁷ Wakala hawajuwile kamba Yesu kakala kolonga mbuli ya Tata.

²⁸ Avo kawalongela, “Mwahamwinula uchanha Mwana wa Munhu, mojuwa kamba, ‘Nene iyo Nene,’ abaho mojuwa kamba sitenda mbuli yoyose kwa udahi wangu, lakini nolongi kija kiyani lagize Tata nonge.

²⁹ Na heyo yanhumile kahamoja na nene, handekile niyeka bule kwavija siku zose notenda kija kimnogela.”

³⁰ Wanhu wengi wamuhulike Yesu yolongi mbuli zino wamtogola.

Yesu kowatenda mulekesigwe

³¹ Avo Yesu kawalongela Wayahudi waja wamtogole, “Kamba mwahatogola mafundizo gangu, mwa wanahina zangu kweli.

³² Avo mojuwa kweli, na kweli yowatenda mulekesigwe.”

³³ Wamwidika, “Siye twa lukolo lwa Abulahamu na hatu-nakuwa watumwa wa munhu yoyose. Habali kotulongela ‘Tolekesigwa?’”

³⁴ Yesu kawalongela, “Nowalongeleni ukweli, munhu yoyose yotenda nzambi mtumwa wa nzambi.

³⁵ Mtumwa hali munhu wa lukolo siku zose, lakini mwana ayo munhu wa lukolo siku zose.

³⁶ Kamba Mwana yahawalekesa, na mweye molekesigwa kweli.

³⁷ Nojuwa mwa lukolo lwa Abulahamu. Lakini molonda kunikoma, kwavija hamgatogola mafundizo gangu.

³⁸ Nowalongela kija kiyanilagusile Tatangu, lakini mweye motenda kija kimulongeligwe na tata yenu.”

³⁹ Wamwidika, “Tata yetu Abulahamu.”

Yesu kawedika, “Maza mukalile wana wa Abulahamu, mwahatendile mbuli zizija ziyatendile heyo.

⁴⁰ Niwalongela ukweli umhulike kwa Imulungu, lakini molonda kunikoma. Abulahamu hatendile kamba vivo!

⁴¹ Motenda kiyatendile tata yenu.”

Wamwidika, “Imulungu yaiyeka ayo Tata itwilinayo hatuli wana wa kuvikila, siye twa wanage too.”

⁴² Yesu kawalongela, “Maza Imulungu yakalile Tata yenu, mwahaninogele, kwavija niza kulawa kwa Imulungu na sambi nabahano. Sizile kwa udahi wangu mwenyego, lakini kanhuma.

⁴³ Habali hamjuwa kinonga? Kwavija hamudaha kutegeleza usenga wangu.

⁴⁴ Mweye mwa wana wa tataenu, Mwenembago, na mweye molonda kukweleleza kusulukila kwa tataenu. Kusongela mwaka kakala mkomaji na hemile muna ikweli, kwavija mduhu kweli mgati mmwake. Yahalonga uvizi, kolagusa viyali, kwavija heyo ni mvizi na tata wa uvizi.

⁴⁵ Lakini nowalongeleni ukweli, lekaavo hamnitogola bule.

⁴⁶ Nani imoja wenu yodaha kulagusa kamba nibananga? Kamba nolonga ukweli, habali hamunhogola?

⁴⁷ Munhu wa Imulungu kotegeleza mbuli za Imulungu. Hata ivo, mweye hamuli wa Imulungu, lekaavo hamnitegeleza.”

Yesu kakala kuko Abulahamu yang'hali hanavumbuka

⁴⁸ Wayahudi wamuliga Yesu walonga, “Hatulongile goya kamba gweye kwa Msamalia na kuna kinyamkela?”

⁴⁹ Yesu kawedika, “Nabule kinyamkela. Nomtegeleza Tatangu lakini mweye monibeza.

⁵⁰ Sizahila nhogolwa yangu mwenyego. Lakini kabaho imoja yoizahila, heyo ayo yotagusa.

⁵¹ Nowalongeleni ukweli, munhu yoyose yotogola mafundizo gangu honda yafe bule.”

⁵² Avo, Wayahudi wamulongela, “Sambi tojuwa kamba gweye kuna kinyamkela! Abulahamu kafa, na watula ndagu

wa Imulungu wafa, abaho gweye kolonga yoyose yotogola mafundizo gako honda yafe bule.

⁵³ Vino gweye kwa mkulu kubanza tata yetu Abulahamu? Heyo kafa, na watula ndagu wa Imulungu vivija wafa. Kogesa gweye kwa nani?"

⁵⁴ Yesu kawedika, "Nahaitogola mwenyego, nhogolwa ayo mduhu kinhu. Ija yonitogola niye ni Tatangu yumulonga Imulungu wenu.

⁵⁵ Mweye hamumjuwile bule, lakini niye nimjuwa. Nahalonga simjuwile, nokuwa mvizi kamba mweye. Lakini nimjuwa, na nozigoga mbuli zake.

⁵⁶ Tata yenu Abulahamu kadeng'helela viyachonile kipindi changu chakwiza, kachona na kadeng'helela."

⁵⁷ Wayahudi wamulongela Yesu, "Vino gweye hunapata hata miyaka malongo matano, kumonaze Abulahamu?"

⁵⁸ Yesu kawedika, "Nowalongeleni ukweli, Abulahamu yang'hali hana vumbuka, niye nabaha."

⁵⁹ Abaho wadondola mabwe wampigisile, lakini Yesu kaifisa kalawanya Mng'anda ya Imulungu.

9

Yesu komuhonya munhu yavumbuke msuwameso

¹ Yesu viyakalile kogenda, kamona munhu yavumbuke msuwameso.

² Wanahina zake wamuuza, "Mfundiza, nzambi gani imtendile munhu ino yavumbuke msuwameso? Vino heyoy ayo yaitendile nzambi ayo hebu tatake na mamake?"

³ Yesu kawedika, "Ino hailawilile kwavija heyoy katenda nzambi hebu tatake na mamake watenda nzambi. Lakini kavumbuka msuwameso ili udahi wa Imulungu oneke kumwake.

⁴ Kwavija ing'hali imisi, tolondigwa tusang'hane sang'hano ya ija yanhumile. Ikilo yovika, baho kuduho munhu yodaha kusang'hana.

⁵ Kipindi ning'hali mwiisi, niye na mulenge wa isi yose."

⁶ Viyamambukize kulonga vino, Yesu katema mate hasi, kabuluga nhope kwa mate gaja, abaho kambaka mgameso munhu ija msuwameso.

⁷ Yesu kamulongela, "Genda kasunhe kihanga chako hana dilamba da Siloamu." Siloamu fambulolo jake "Yatumigwe." Avo munhu ija kachola, kasunha kihanga chake, kabwela yolola.

⁸ Wanhu weli mmabehi nayo, na wanhu wamonile aho umwaka yopula, ing'hali hainalawilila mbuli ino, wauza, "Vino ino siyo munhu ija yakalile na kupula?"

⁹ Wanhu wayagwe walonga, “Iyo heyo,” lakini wayagwe walonga, “Aka, siyo heyo, kaigala nayo.”

Avo munhu ija kalonga mwenyego, “Iyo niye.”

¹⁰ Wamuza, “Vino kudahaze kulola?”

¹¹ Kawedika, “Munhu yokemigwa Yesu katenda nhope, kanibaka mgameso gangu, kanilongela nigenda Siloamu nikasunhe kihanga changu. Avo nichola, na bahaja vinisunhile nidaha kulola.”

¹² Wamuza, “Munhu ayo kakwahi?”

Kawedika, “Mmhane.”

Mafalisayo ozahila munhu msuwameso kahonyigwa vilih

¹³ Abaho wamgala kwa Mafalisayo munhu ayo yakalile msuwameso.

¹⁴ Yesu viyatendile nhope na kumuhonya munhu ayo yakalile msuwameso ikala siku ya Kubwihila.

¹⁵ Abaho Mafalisayo wamuza kabili munhu ayo viyadahile kulola. Kawalongela, “Kanibaka nhope mgameso gangu, nisunha kihanga changu, na sambi nodaha kulola.”

¹⁶ Mafalisayo wayagwe walonga, “Munhu yatendile mbuli ino halawa kwa Imulungu bule, kwavija hadigoga lagizo da siku ya Kubwihila.”

Lakini wayagwe walonga, “Vino munhu yotenda nzambi kodahaze kutenda unzonza kamba uno?” Avo, wakala waigolile.

¹⁷ Avo Mafalisayo wabwelela kumuza munhu ayo, “Kulonga kakuhonya usuwameso wako. Gweye kolongaze mbuli ya munhu ayo?”

Munhu ayo kawedika, “Mtula ndagu wa Imulungu.”

¹⁸ Hata ivo wakulu wa Wayahudi hawalondile kutogola kamba kakala msuwameso na sambi kodaha kulola. Avo wawakema tatake na mamake,

¹⁹ Wayahudi wawauza, “Vino ino ayo mwanenu? Yumulonga kavumbuka msuwameso, lelo kadahaze kulola?”

²⁰ Tatake na mamake wawedika, “Tojuwa kamba heyo ayo mwanetu, na tojuwa kamba kavumbuka msuwameso.

²¹ Lakini hatujuwile sambi viyadahile kulola, wala hatumjuwile munhu yamuhonyile. Muuzeni mwenyego, heyo mkulu goya, kodaha kuwedika!”

²² Tatake na mamake walonga vino kwavija wakala oadumba wakulu wa Wayahudi, kwavija Wayahudi walonga munhu yoyose yolongu komtogola Yesu kamba ayo Kilisito Mkombola kowingigwa mng’anda ya kumpula Imulungu.

²³ Lekaavo tatake na mamake walonga, “Heyo mkulu goya, muuzeni!”

²⁴ Mwanza wa kabili wamkema munhu ija yavumbuke msuwameso, wamulongela, “Iduwile kwa Imulungu kamba

kolonga ukweli! Tojuwa kamba munhu ino yakuhonyile kotenda nzambi.”

²⁵ Munhu ayo kawedika, “Mmhane kamba munhu ayo kotenda nzambi hebu hatenda bule. Kinhu kimoja kinjuwile, ng'hala silola, sambi nolola.”

²⁶ Wamuuza, “Vino kakutendela choni? Kakuhonyaze usuwameso wako?”

²⁷ Kawedika, “Nimala kuwalongela, lakini hamulonda kutegeleza. Vino habali molonda kuihulika kabili? Hebu na mweye vivija molonda kuwa wanahina zake?”

²⁸ Wamuliga na kumulongela, “Gweye kwa mwanahina wa munhu ayo! Siye twa wanahina wa Musa.

²⁹ Tojuwa kamba Imulungu kalonga na Musa, lakini kwa munhu ayo, hatujuwile kolawa kwahi!”

³⁰ Munhu ija kawedika, “Mweye monyazanya! Hamkujuwile kuyalawile, lakini kanitenda nidahe kulola!

³¹ Tojuwa kamba Imulungu hawategeleza wanhu otenda nzambi, lakini kowategeleza wanhu waja omtegeleza heyo na kusang'hana gaja goyolonda.

³² Tangu chanduso cha isi yose kuduha munhu yahulike kamba munhu yoyose kamuhonya munhu yavumbuke msuwameso.

³³ Maza munhu ino halawile kwa Imulungu, sambi yadahe kutenda mbuli ino.”

³⁴ Wamwidika, “Gweye kuvumbuka na kukulila mzizambi abaho kolonda kutufunza siye?” Avo wamuwinga mna ing'anda ya kumpula Imulungu.

Usuwameso wa loho

³⁵ Yesu viyahulike kamba wamuwinga mng'anda ya kumpula Imulungu, kamona munhu ayo kamuuzza, “Vino gweye komtogola Mwana wa Munhu?”

³⁶ Munhu ayo kamwidika, “Go mkulu, nongela ayo nani, mhate kumtogola!”

³⁷ Yesu kamulongela, “Kumona, ayo heyo yolonga na gweye sambi.”

³⁸ Munhu ayo kalonga, “Notogola Mndewa.” Abaho kamfugamila Yesu.

³⁹ Yesu kalonga, “Niza mwiisi ino kuwatagusa wanhu, avo waja hawalola walole na waja ogesa olola waleke kulola.”

⁴⁰ Mafalisayo wayagwe wakalile hamoja na Yesu viwamuhulike kolonga avo, wamuuza, “Vino kolonga na siye vivija hatulola?”

⁴¹ Yesu kawedika, “Maza mkalile hamulola, sambi mutende nzambi. Lakini kwavija molonga molola, avo mung'hali motenda nzambi.”

10

Lusimo lwa msusilaji

¹ Yesu kalonga, “Nowalongela ukweli, munhu yoyose yoleka kubitila hana ulwivi lwa ng'hondolo, lakini kokwela na kubitila nzila iyagwe, munhu ayo mbavi na mbokaji.

² Munhu ija yobitila hana ulwivi ayo msusilaji wa ng'hondolo.

³ Mkalizi wa ulwivi komvugulila ulwivi, ng'hondolo okihulika kifengwa cha msusilaji viyowakema ng'hondolo zake kwa matwaga gao, kowalava kunze.

⁴ Yahawalava kunze kowalongolela, na ng'hondolo omkweleleza kwavija wakijuwa kifengwa chake.

⁵ Honda wamkweleleze munhu yoyose iyagwe, lakini omkimbila munhu ayo kwavija hawakijuwile kifengwa chake.”

⁶ Yesu kawalongela lusimo luno lakini hawajuwile fambulo jake.

Yesu ayo msusilaji yanogile

⁷ Avo Yesu kalonga kabili, “Nowalongeleni ukweli, niye ayo lwivi lwa ng'hondolo.

⁸ Wose wayagwe wezile kuchugu kumwangu wabavi na wabokaji, lakini ng'hondolo hawawategeleze bule.

⁹ Niye ayo lwivi. Munhu yoyose yobitila kumwangu kokomboligwa, kokwingila na kulawa kuzahila chakuja.

¹⁰ Mbavi kokwiza ili yebe, yakome, na kunanga. Niye niza ili muwe na ugima, ugima umemile.

¹¹ “Niye ayo msusilaji yanogile. Msusilaji yanogile koulava ugima wake mbuli ya ng'hondolo.

¹² Munhu wa kulihigwa yeli siyo msusilaji na ng'hondolo haweli wake, yahamona mbwizi kokwiza, kowaleka ng'hondolo na kukimbila. Avo mbwizi kogoga imoja na wayagwe opwililika.

¹³ Munhu wa kulihigwa kokimbila kwavija heyo munhu wa kulihigwa kwiiyeka, na hawagesa bule iwang'hondolo.

¹⁴ Niye ayo msusilaji yanogile. Niwajuwa ng'hondolo zangu na hewo onijuwa niye,

¹⁵ kamba Tata vionjuwa niye, na niye vinimjuwa Tata. Na niye nodaha kufa mbuli ya hewo.

¹⁶ Abaho ninao ng'hondolo wayagwe siyo wa mdizizi dino. Vivija nolondigwa niwagale, okihulika kifengwa changu, na hewo okuwa bumbila dimoja da msusilaji imoja.

¹⁷ “Tata koninogela kwavija noulava ugima wangu kwa kulonda mwenyego, ili nidahe kuubweza kabili.

18 Kuduhu munhu youlava ugima wangu. Niye noulava kwa kulonda mwenyego. Ninao udahi wa kuulava, na udahi wa kuubweza kabili. Vino vivo viyanilagize Tata nhende.”

19 Mbuli zino za Yesu ziwatenda Wayahudi waigole kabili.

20 Wanhu wengi wakala olonga, “Kana kinyamkela, vivija kana kibozi mbwelela! Habali mumtegeleza?”

21 Lakini wanhu wayagwe wakala olonga, “Munhu yeli na kinyamkela hadaha kulonga kamba vino! Vino kinyamkela kodahaze kuwahonya wasuwameso?”

Yesu kolemigwa

22 Ako Yelusalemu kukala na nyimwilinyimwili ya kulav-igwa kwa Ng'anda ya Imulungu kwa Imulungu. Kikala kipindi cha kihuhwe.

23 Yesu kakala kotembela mna uluhelengo lwa Sulemani hana Ing'anda ya Imulungu,

24 Wayahudi wamzunguluka, wamuuza, “Vino gweye ko-tugaza mbaka lini? Tulongele fulu ipile, gweye kwa Kilisito Mkombola?”

25 Yesu kawedika, “Nimala kuwalongeleni, lakini hamn-hogola. Mbuli zinhenda kwa udahi wa Tatangu zonilagusa,

26 lakini honda mtogole, kwavija hamuli ng'hondolo zangu.

27 Ng'hondolo zangu oihulika sauti yangu, niye niwajuwa na wao ong'holeleza.

28 Nowagwaa ugima wa milele, na honda wafe bule. Kuduhu munhu yonda yawasole mmakono gangu.

29 Tatangu yanigwelele awo ayo mkulu kubanza wose, na kuduhu yodaha kuwasola mmakono ga Tata.

30 Niye na Tata twa wamoja.”

31 Abaho Wayahudi wadondola mabwe kabili wamtowe Yesu.

32 Yesu kawalongela, “Nhenda mbuli nyingi zinogile mgameso genu zija ziyanigwelele Tata nhende, kwa mbuli gani molonda kunhowa mabwe?”

33 Wayahudi wamwidika, “Hatulonda kukutowa na mabwe mbuli ya mbuli yoyose inogile, lakini mbuli ya ukuduzi wako! Gweye kwa munhu, lakini koitenda mwenyego kwa Imulungu!”

34 Yesu kawedika, “Vino hayandikigwe mna Ikitabu chenu cha malagizo kamba Imulungu kalonga, ‘Mweye mwa walungu?’

35 Imulungu kawakema ‘walungu’ wanhu waja wagweleligwe usenga wake, na siye tojuwa kamba Maandiko Gang'alile golonga ukweli siku zose.

³⁶ Kamba viili kumwangu, Tata kanisagula na kanhuma mwiisi. Yokuwaze kabili mweye molonga nomkudula kwavija nonga niye na Mwana wa Imulungu?

³⁷ Kamba sitenda gaja goyolonda Tatangu nhende, siku-munhogole.

³⁸ Lakini kamba nogatenda, hata kamba hamnitogola niye, molondigwa mutogole gaja ganisang'hane, ili mujuwe kamba Tata kokala mgati mmwangu na niye nokala mgati mwa Tata.”

³⁹ Bahaja walonda kumgoga Yesu, lakini kawalawa mmakono gao.

⁴⁰ Abaho Yesu kabwela kabili mwambu wa lwanda lwa Yolidani mbaka aho haakalile Yohana yobatiza wanhu, kakala kuko.

⁴¹ Wanhu wengi wamcholela, walonga, “Yohana hatendile unzonza, lakini kila kinhu kiyalongile mbuli ya munhu ino cha ukweli.”

⁴² Wanhu wengi wa ako wantogola Yesu.

11

Kufa kwa Lazalo

¹ Munhu yakemigwe Lazalo yakalile kudibuga da Betania kakala mtamu. Betania dijo buga diwakalile Malia na mkulu wake Mata.

² Malia ino ayo yambakaze Mndewa mavuta gonung'hila goya mmagulu na kuhangusa kwa mvili zake. Lazalo lumbu jake ayo yakalile mtamu.

³ Avo lumbu zake Lazalo wamgalila Yesu usenga, “Mndewa, mbugwako yuumnoegele mtamu.”

⁴ Yesu viyahulike avo, kalonga, “Utamu awo honda ugale ifa. Uno ulawilila kugala nhogolwa kwa Imulungu, na vivo vonda iwe kwa Mwana wa Munhu kobokela nhogolwa.”

⁵ Yesu kawanogela Mata na mdodo wake Malia na lumbu jao Lazalo.

⁶ Viyabokele usenga uno kamba Lazalo kakala mtamu, Yesu kongeza siku mbili kukala aho haakalile.

⁷ Abaho Yesu kawalongela wanahina zake, “Tubweleni Yudea.”

⁸ Wanahina wamwidika, “Mfundiza, sambi sambi Wayahudi wa aho walonda kukutowa mabwe, abaho kofunga mwanza ubwele kuko?”

⁹ Yesu kalonga, “Vino imisi yabule masaa longo na mabili? Avo wanhu ogenda imisi hawaikwala, kwavija owona mulenge wa mwiisi ino.

¹⁰ Lakini kamba wahagenda ikilo oikwala kwavija wabule mulenge.”

11 Yesu viyamambukize kulonga avo, kalonga, “Mbwigaetu Lazalo kawasa, lakini nochola kumulamusa.”

12 Wanahina wamwidika, “Mndewa, kamba kawasa kohona.”

13 Yesu kakala yofambula kamba Lazalo kafa, lakini wanahina zake wagesa kakala yolonga kuwasa utulo.

14 Avo Yesu kawalongela fulu ipile, “Lazalo kafa,

15 lakini nodeng'helela mbuli yenu kwavija sikalile nayo ili mutogole. Leka tucholeni kumwake.”

16 Tomaso yakemigwe Pacha kawalongela wanahina wayage, “Tucholeni hiko hamoja na Mfundiza, tukafe nayo!”

Yesu ayo uzilibuko na ugima

17 Yesu viyavikile ako, kaluvika lukuli lwa Lazalo lwa mdi-panga siku nne.

18 Betania ikala utali wa kamba kilometa ndatu kulawa Yelusalemu,

19 Wayahudi wengi weza kuwalola Mata na Malia na kuwagoga makono mbuli ya ifa ya lumbu jao.

20 Mata viyahulike kamba Yesu kakala yokwiza, kalawa kunze kumbokela, lakini Malia kasigala mng'anda.

21 Mata kamulongela Yesu, “Mndewa, maza ukalile baha lumbu jangu sambu yafe bule!

22 Lakini hata sambu nojuwa kamba Imulungu kokugwaa kinhu chochose kiumpula.”

23 Yesu kamulongela, “Lumbu jako kozilibuka.”

24 Mata kedika, “Nojuwa kamba kozilibuka mna isiku ya uhelelo.”

25 Yesu kamulongela, “Niye ayo uzilibuko na ugima. Wanhu wose onhogola okuwa wagima, hata wahafa,

26 na wanhu wose weli wagima na onhogola niye honda wafe bule. Kozitogola mbuli zino?”

27 Mata kedika, “Ona Mndewa, notogola kamba gweye ayo Kilisito Mkombola, Mwana wa Imulungu ija yezile mwiisi.”

Yesu kolila

28 Mata viyalongile avo, kabweleganya mng'anda, kamkema mkulu wake Malia kinyegezi. Kamulongela, “Mfundiza kabaha, kokukema gweye.”

29 Malia viyahulike avo, kenuka himahima kamcholela Yesu.

30 Yesu kakala yang'hali hanavika mkijiji, lakini kakala hanhu aho haamting'hane Mata.

31 Avo, Wayahudi wakalile mng'anda na Malia omgoga makono, wamkweleleza viwamone kenuka himahima na kuchola kunze. Wagesa kochola kudipanga kulila.

32 Malia kavika aho haakalile Yesu, bahaja viyamone, kamfugamila, kalonga, “Mndewa, maza ukalile baha, lumbu jangu sambu yafe bule!”

33 Yesu viyamone Malia kolila, na Wayahudi wakalile nayo olila vivija, kona usungu na kanyunyuwala muumoyo.

34 Yesu kawauza, “Mumzikila kwahi?”

Wamwidika, “Mndewa izo ulole.”

35 Yesu kalila.

36 Wayahudi walonga, “Loleni viyamnogege Lazalo.”

37 Lakini wanhu wayagwe walonga, “Kamuhonya munhu msuwameso, hadahile vilihi kumtenda Lazalo sikuyafe?”

Lazalo kozilibuka

38 Yesu viyakalile yang'hali konyunyuwala muumoyo, ka-chola kudipanga, dikalile mhango igubikigwe na dibwe.

39 Yesu kawalagiza, “Segeseni idibwe!”

Mata, lumbu wa munhu ija yafile, kedika, “Mndewa, kwiza honung'ha bundo, kwavija kana siku nne toka yazikigwe!”

40 Yesu kamulongela, “Vino sikulongele bule wahatogola kouwona ukulu wa Imulungu?”

41 Wadikwesa hamgwazo idibwe, Yesu kalola uchanha kalonga, “Nokugwaa nhogolwa gweye Tata, kwavija konhegeleza.

42 Nojuwa kamba siku zose konhegeleza, lakini nolonga vino mbuli ya wanhu weli hano, ili watogole gweye kunhuma.”

43 Viyamambukize kulonga avo, kakemelela, “Lazalo, lawa kunze!”

44 Lazalo kalawa kunze kuno makono gake na magulu gake gazingilizigwa sitili, na lesu mkihanga chake. Yesu kawalongela, “Mfunguleni mulekeni yachole.”

Kiseto cha kumkoma Yesu

(Matayo 26:1-5; Maluko 14:1-2; Luka 22:1-2)

45 Wayahudi wengi wacholile kumtembelela Malia wachona kiyatendile Yesu, wamtogola.

46 Lakini wanhu wayagwe wabwela kwa Mafalisayo, wawalongela kija kiyatendile Yesu.

47 Avo Mafalisayo na wakulu wa walava nhosa wait-ing'hana na wanhu wa mkitala waiuza, “Vino tutende choni? Loleni mbuli za unzonza ziyotenda munhu ino! 48 Kamba twahamuleka yagendelele vivo, kila munhu komtogola, na wakulu wa Walumi okwiza na kuinanga Ng'anda yetu ya Imulungu na isi yetu!”

49 Imoja wao, yakemigwe Kayafa, yakalile Mkulu wa walava nhosa, kalonga, “Mweye mwa wabozi!

⁵⁰ Vino hamona kamba vinoga ng'hani kumwenu munhu imoja yafe mbuli ya wanhu, kubanza isi yose inangigwe?"

⁵¹ Halongile vino kwa kugesha mwenyego, lakini kwavija kakala Mkulu wa walava nhosa mwaka awo, kakala yolagula kamba Yesu kofa mbuli ya Wayahudi,

⁵² na siyo kwa Wayahudi waiyeka, lakini vivija kuwagala hamoja wanhu wa Imulungu wapwililike wawe wamoja.

⁵³ Kulawa siku dijo wakulu wa Wayahudi wamkalila kiseto Yesu wamkome.

⁵⁴ Avo Yesu hacholile kunze kunze mwiisi ya Yudea, lakini kasegela kachola behi na luwala, kunadibuga dikemigwe Efulahimu, kakala kuko na wanahina zake.

⁵⁵ Kipindi cha nyimwilinyimwili ya Pasaka ya Wayahudi kikala behi kuvika, avo wanhu wengi wachola Yelusalemu ili waisunhe, nyimwilinyimwili ing'hali hainavika.

⁵⁶ Wakala omzahila Yesu, na viwaiting'hane Mng'anda ya Imulungu, waiuza, "Vino mogesaze? Hambe Yesu honda yeze mwiinyimwilinyimwili?"

⁵⁷ Wakulu wa walava nhosa na Mafalisayo walagiza kamba munhu yoyose kakujuwa kuyali Yesu yalonge, ili wamgoge.

12

*Yesu kobakigwa mavuta ako Betania
(Matayo 26:6-13; Maluko 14:3-9)*

¹ Zing'hali siku sita kuvika nyimwilinyimwili ya Pasaka, Yesu kachola Betania, ukae kumwake Lazalo, ayo iyamzilibule kulawa kwa wafile.

² Wanhu wamtandila ndiya ya ichungulo baho, Mata ayo yakalile yomtaza kugola. Lazalo kakala imoja mna iwanhu wakalile oja na Yesu.

³ Abaho Malia kasola nusu lita ya mavuta gonung'hila goya ga bei ng'hulu ng'hani, kambakaza Yesu mmagulu, kagahangusa kwa mvili zake. Ng'anda yose ikala bwiki bwiki mbuli ya gaja gamavuta gonung'hila goya.

⁴ Yuda Isikaliote imoja wa wanahina zake Yesu, ayo yonda yamuhinduke Yesu, kalonga,

⁵ "Vino habali mavuta gano hagauzigwe kwa sente magana madatu, na sente azo wagweleligwe wanhu wakiwa?"

⁶ Kalonga vino siyo kwavija kakala yowatonga wakiwa, lakini kwavija kakala mbavi. Kakala mpapaji wa mkoba wa zisente, na miyanza mingi kakala yosola sente.

⁷ Lakini Yesu kalonga, "Sikumungaze! Mulekeni yatende vivo mbuli ya siku yangu ya kuzikigwa.

⁸ Wanhu wakiwa mokala nao siku zose, lakini hamkala na niye siku zose."

Kiseto cha kumkoma Lazalo

⁹ Wayahudi wengi wahulika kamba Yesu kakala Betania, avo wachola kuko, siyo mbuli ya Yesu yaiyeka lakini vivija kumona Lazalo, ayo iyamzilibule.

¹⁰ Avo wakulu wa walava nhosa wakala kiseto cha kumkoma Lazalo vivija,

¹¹ kwavija mbuli ya Lazalo Wayahudi wengi wakala owalema na kumtoga Yesu.

Yesu kokwingila Yelusalemu kwa ng'henze

(Matayo 21:1-11; Maluko 11:1-11; Luka 19:28-40)

¹² Imitondo yake lunhu mkulu lwizile kuna inyimwilinyimwili ya Pasaka luhulika kamba Yesu kakala yokwiza Yelusalemu.

¹³ Avo wabena mibunho ya biki da mtende na wachola kumbokela, wakemelela,
“Imulungu yatogolwe!

Imulungu yamtambikile munhu ayo yokwiza kwa twaga da Mndewa!

Imulungu yamtambikile Mndewa wa Izilaeli!”

¹⁴ Yesu kamona mwana wa kihongwe, kamkwela mumgongo, kamba Maandiko Gang'alile vigalonga,

¹⁵ “Sikuudumbe, isi ya Sayuni!

Hano kokwiza Mndewa wako, yakwelile mumgongo wa mwana wa kihongwe.”

¹⁶ Kipindi acho wanahina zake hawaijuwile mbuli ino. Lakini Yesu viyenuligwe muukulu, wakumbuka kamba Maandiko Gang'alile galonga mbuli ino na wamtendela kamba vivo.

¹⁷ Wanhu wakalile na Yesu kipindi viyamkemile Lazalo kulawa mdipanga na kumzilibula kulawa kwa wafile, wakala ogabwililisa gaja galawilile.

¹⁸ Lekaavo lunhu lwa wanhu luchola kumbokela, kwavija luhulika unzonza uno uyatendile.

¹⁹ Abaho Mafalisayo wailongela, “Mona, hatudaha kutenda chochose! Loleni wanhu wose wa mwiisi omkweleleza!”

Wagiliki olonda kulonga na Yesu

²⁰ Wagiliki wayagwe wakala mumo mna iwanhu wacholile Yelusalemu kutambika mna ikipindi cha nyimwilinyimwili ya Pasaka.

²¹ Wachola kwa Filipino mwenekae wa Betisaida mwiisi ya Galilaya walonga, “Go mkulu, tolonda tumone Yesu.”

²² Filipino kachola na kumulongela Andeleya, abaho wose wabili wachola kumulongela Yesu.

²³ Yesu kawedika, “Sambi kipindi kivika cha Mwana wa Munhu kubokela ukulu.

²⁴ Nowalongeleni ukweli, mhule ya uhemba yosigala imoja siku zose mbaka ilagale hasi ife. Ila yahafa baho yolela na kuwa mhule nyingi.

²⁵ Munhu yoyose younogela ugima wake kowagiza, lakini munhu yoyose yowihila ugima wake mwiisi ino kowika kwa ugima wa milele.

²⁶ Munhu yoyose yolonda kuwa msang'hanaji wangu kolondigwa yanikweleleze, avo msang'hanaji wangu kokuwa na niye aho honda niwe. Tatangu komgwaa nhogolwa munhu yoyose yonisang'hanila.

Yesu kolonga mbuli ya ifa yake

²⁷ “Sambi loho yangu yoluma, vino nongeze? Nonge, ‘Tata, sambicutende kipindi kino kivike kumwangu?’ Lakini lekaavo niza ili nibite kipindi kino cha madununzo.

²⁸ Tata, uditogole twaga jako!”

Abaho sauti ihulikigwa kulawa kuulanga, “Niditogola, na notenda vivo kabili.”

²⁹ Lunhu lwimile aho luhulika sauti ayo, na wanhu wayagwe walonga, “Imulungu kaduma.” Kuno wayagwe walonga, “Msenga wa kuulanga kalonga nayoi!”

³⁰ Lakini Yesu kawalongela, “Sauti ino haihulikigwe mbuli ya niye, lakini mbuli yenu.

³¹ Sambi acho kipindi cha wanhu wa mwiisi ino kutagusigwa, na Mwenembago mkulu wa mwiisi ino kokwasigwa.

³² Kipindi nahenuligwa uchanha kulawa hasi, nomkwega kila munhu kumwangu.”

³³ Kwa ulonzi uno Yesu kalagusa ifa yonda yafe.

³⁴ Lunhu lwa wanhu lumwidika, “Malagizo getu gotulongela kamba Kilisito Mkombola kokuwa mgima siku zose. Habali kabili gweye kolonga Mwana wa Munhu kolondigwa yenuligwe uchanha? Vino ino Mwana wa Munhu ayo nani?”

³⁵ Yesu kawedika, “Mulenge okala na mweye kwa kipindi kidodo. Gendeleleni na mwanza kung'hali na mulenge ili ziza sikudiwezile, kwavija munhu yotembela mdiziza hajuwa kuja kuyochola.

³⁶ Utogoleni mulenge baho mulinao ili muwe wanhu wa mulenge.”

Wanhu olema kumtogola Yesu

Yesu viyamambukize kulonga avo, kasegela, wanhu hawamonile.

³⁷ Hamoja Yesu kasang'hana unzonza mgameso gao, lakini hawamtogole bule.

³⁸ Avo kiyalongile mtula ndagu wa Imulungu Isaya kilawilile.

“Mndewa, nani yatogole usenga wetu utulongile? Vino Imulungu kalagusa udahi wake kwa nani?”

³⁹ Avo hawadahile kutogola, kwavija Isaya vivija kalonga,

⁴⁰ “Imulungu kagafumba meso gao

kazifunga nzeweze zao,

ili meso gao sikugadahe kulola,

na nzeweze zao sikuzidahe kujuwa.

Sikuwanibwelele niye, Imulungu kolonga,

na niye nidahe kuwahonya.”

⁴¹ Isaya kalonga vino kwavija kawona ukulu wa Yesu na kalonga mbuli yake.

⁴² Avo wakulu wengi wa Wayahudi wamtogola Yesu, lakini mbuli ya Mafalisayo hawadahile kulonga mbuli zake kunze kunze, kwavija wadumba kuwingigwa mna ing'anda ya kumpula Imulungu.

⁴³ Kwavija walonda nhogolwa za wanhu kubanza nhogolwa za Imulungu.

Mbuli ya Yesu yotagusa wanhu

⁴⁴ Yesu kakemelela, “Munhu yoyose yonhogola niye, hanhogola niye niyeka lakini vivija komtogola ija yanhumile.

⁴⁵ Yoyose yonyona niye vivija komona ija yanhumile.

⁴⁶ Niye niza mwiisi niwe mulenge, ili munhu yoyose yonhogola sikuyasigale mdiziza.

⁴⁷ Munhu yoyose youhulika usenga wangu na halonda kuutogola, niye simtagusa bule, kwavija sizile kuwatagusa wanhu wa mwiisi, ila kuwakombola.

⁴⁸ Wose onilema niye na kuulema usenga wangu kabaho imoja yonda yawataguse. Mbuli zinongile zowatagusa mwiisiku ya uhelele!

⁴⁹ Kwavija silongile kwa udahi wangu, lakini Tata yanhumile kanilagiza vinondeka kulonga.

⁵⁰ Na niye nojuwa kamba lagizo jake dogala ugima wa milele. Avo nolonga gaja gayanilongele Tata nonge.”

13

Yesu kowasunha magulu wanahina zake

¹ Dikala ding'hali siku dimoja kuvikila nyimwilinyimwili ya Pasaka. Yesu kajuwa kamba kipindi chake kivika cha kusegela mwiisi ino na kuchola kwa Tatake. Yesu kakala yawanogele ng'hani wanhu zake weli mwiisi, kawanogela siku zose.

² Yesu na wanahina zake wakala hana indiya ya ichungulo. Mwenembago kakala yamalile kwingila muumoyo wa Yuda mwanage Simoni Isikaliote, yamuhinduke Yesu.

³ Yesu kajuwa kamba Tata kamgwaa vinhu vose mmakono gake. Na kajuwa kamba kalawa kwa Imulungu na kochola kwa Imulungu.

⁴ Avo kenuka hana indiya, keka kumgwazo mgolole wake, kasola kikumbi, kaifunga mkigudi.

⁵ Abaho kagida mazi mwiinongo, kasonga kuwasunha magulu wanahina zake na kuwahangusa kwa kija kikumbi kiyafungile mkigudi.

⁶ Yesu kavika kwa Simoni Petulo, lakini Petulo kamuuzwa, “Mndewa, vino gweye kolonda kunisunha magulu niye?”

⁷ Yesu kamwidika, “Kinhenda sambu gweye hukijuwa bule, lakini baho kumwande kokijuwa.”

⁸ Petulo kalonga, “Aka, gweye hunisunha magulu gangu hata siku dimoja!”

Yesu kamwidika, “Kamba sikusunha magulu gako, honda uwe mwanahina wangu bule.”

⁹ Simoni Petulo kamwidika, “Mndewa, sikuusunhe magulu gangu gaiyeka, lakini vivija sunha makono gangu na pala jangu!”

¹⁰ Yesu kamulongela, “Wanhu wose wakogile wabule dikwe na hawalondigwa kuisunha, lakini magulu gao gaiyeka. Mwenye mung'ala, lakini siyo wose.”

¹¹ Yesu kakala yajuwile mwaka nani yonda yamuhinduke, lekaavo kalonga siyo wose mung'ala.

¹² Yesu viyamambukize kuwasunha magulu gao, kasola uja umgolole wake, kabwela hanhu hake hayakalile aho hana indiya. Kawauza, “Mujuwa habali niye nhenda vino kumwenu?”

¹³ Mweye mong'hema niye Mfundiza na Mndewa, molonga goya kwavija vivo nili.

¹⁴ Niye Mndewa wenu na Mfundiza, niwasunha magulu genu. Avo na mweye molondigwa muisunhe magulu genu.

¹⁵ Niye niwalagusila nzila, avo na mweye mutende kamba vija viniwatendeleni.

¹⁶ Nowalongeleni ukweli, mtumwa hali mkulu kubanza mkulu wake, na msenga hali mkulu kubanza ija yamtumile.

¹⁷ Sambu mujuwa ukweli uno, momweda kamba mwa-hasang'hana!

¹⁸ “Silonga mweye mose, niwajuwa waja waniwasagule. Lakini Maandiko Gang'alile galongile vino galawilile, ‘Munhu ija inidile na heyo ndiya yangu konihinduka.’

¹⁹ Nowalongeleni sambu gang'hali haganalawila, ili gahalawilila, mutogole kamba, ‘Nene iyo Nene.’

20 Nowalongeleni ukweli, yoyose yombokela munhu inim-tuma konibokela niye, na yoyose yonibokela niye kombokela ija yanhumile.”

Yesu kolagula kamba kohindikigwa

(Matayo 26:20-25; Maluko 14:17-21; Luka 22:21-23)

21 Yesu viyamambukize kulonga avo, kona usungu ng'hani muumoyo wake, kalonga fulu ipile, “Nowalongeleni ukweli, imoja wenu konihinduka.”

22 Wanahina wailola, kuno onyawanyawa nani yolongigwa.

23 Mwanahina imoja, ija yanogeligwe ng'hani na Yesu, kakala behi na Yesu.

24 Simoni Petulo kamfunya, kamulongela, “Muuze, komulonga nani.”

25 Avo mwanahina ija kamkwesela behi ng'hani Yesu, kamuuza, “Mndewa, komulonga nani?”

26 Yesu kamwidika, “Munhu ija yonda ningwee kihande cha gate chonda nizanhike mbakuli, ayo munhu mwenyego.” Abaho kasola kihande cha gate, kanzhika, kamgwaa Yuda mwanage Simoni Isikaliote.

27 Bahaja Yuda viyasolile digate, Mwenembago kamwingila. Yesu kamulongela, “Tenda himahima kiulonda kutenda!”

28 Kuduhu munhu mna iwaja wakalile aho hana indiya yajuwile habali Yesu yamulonge vivo.

29 Kwavija Yuda kakala yopapa mkoba wa zisente, wanahina wayagwe wagesa Yesu kamulongela yachole kugula kija kilondeke mwiinyimwilinyimwili ya Pasaka, hebu yawagwee kinhu wakiwa.

30 Bahaja Yuda kadibokela gate, kachola kunze. Ikala ikilo.

Lagizo da sambu

31 Yuda viyasegele, Yesu kalonga, “Sambu ukulu wa Mwana wa Munhu ogubuligwa, na ukulu wa Imulungu ogubuligwa mgati mmwake.

32 Na kamba ukulu wa Imulungu ogubuligwa kubitila heyo, baho Imulungu kougubula ukulu wa Mwana wa Munhu kumwake mwenyego, na kotenda vivo himahima.

33 Wanangu, nokala na mweye kipindi kidodo. Monizahila, lakini nowalongeleni gaja ganiwalongele wakulu wa Wayahudi, ‘Hamudaha kuchola kuja kunyhola.’

34 Nowagweleleni lagizo da sambu, Muinogele. Kamba niye viniwanogele, na mweye muinogele vivo.

35 Mwahainogela, baho kila munhu kojuwa kamba mweye mwa wanahina zangu.”

*Yesu kolagula kamba Petulo kombela
(Matayo 26:31-35; Maluko 14:27-31; Luka 22:31-34)*

³⁶ Simoni Petulo kamuuzwa, “Mndewa, kochola kwahi?”

Yesu kamwidika, “Hudaha kuniwinza sambu kuja kuny-hola, lakini bahu kumwande koniwinza.”

³⁷ Petulo kamuuzwa, “Mndewa, habali sidaha kukuwinza sambu? Niye nodaha kufa mbuli ya gweye!”

³⁸ Yesu kamwidika, “Vino gweye kweli kodaha kufa mbuli ya niye? Nokulongela ukweli, nzogolo yang’hali hanakwika konibela miyanza midatu.”

14

Yesu nzila ya kuchola kwa Tata

¹ Yesu kawalongela, “Sikumudumbe na kunyawanyawa. Momtogola Imulungu, nhogoleni na niye vivija.

² Mng’anda ya Tatangu kuna magati mengi, maza haili vivo sambu niwalongele. Nochola kuwatandileni hanhu.

³ Nahachola na kuwatandileni hanhu, nobwela na kuw-sola ili mkale na niye aho honikala.

⁴ Muijuwa nzila ya hanhu honichola.”

⁵ Tomaso kamulongela, “Mndewa, hatukujuwile kwahi ku-uchola, vino toijuwaze inzila?”

⁶ Yesu kamwidika, “Niye ayo nzila, ukweli na ugima. Kuduhu munhu yochola kwa Tata kamba habitila kumwangu.

⁷ Yesu kawalongela, Maza munjuwile niye, mwahamjuwile na Tatangu vivija. Kulawa sambu na kugendelela mumjuwa na mumona.”

⁸ Filipo kamulongela, “Mndewa, tulagusile Tata, acho tuk-ilonda tu.”

⁹ Yesu kamwidika, “Nikala na mweye siku zose, avo lelo hunjuwile vilihi Filipo? Munhu yoyose yanyonile niye, ka-mona Tata. Habali gweye koniuzwa niwalagusile Tata?”

¹⁰ Filipo, vino gweye hutogola kamba nokala mgati mwa Tata na Tata kokala mgati mmwangu? Mbuli ziniwasimulileni hazilawa kumwangu. Tata, yokala mgati mmwangu kosang’hana mwenyego.

¹¹ Nhogoleni nahalonga kamba nokala mgati mwa Tata na Tata kokala mgati mmwangu. Kamba siyo vivo, togoleni mbuli ya vinhu vinhenda.

¹² Nowalongeleni ukweli, wose onhogola otenda gaja gan-hendile, otenda makulu ng’hani kubanza gano, kwavija no-chola kwa Tata.

¹³ Na nowatendela chochose kimpula kwa twaga jangu, ili ukulu wa Tata oneke kubitila kwa Imwana.

14 Mwahanipula kinhu chochose kwa twaga jangu, nowa-tendela.

Loho Yang'alile

15 “Mwahaninogela, mogagoga malagizo gangu.

16 Nompula Tata, nayo kowagwaa Mtazaji iyagwe, kokala na mweye siku zose.

17 Heyo ayo Loho Yang'alile yolagusa ukweli wa Imulungu. Wanhu wa mwiisi hawadaha kumbokela, kwavija hawamona hebu kumjuwa. Lakini mweye mumjuwa kwavija kokala na mweye na kamgati mmwenu.

18 “Nahachola siwaleka mwiiyeka kamba wakiwa, nowab-weleleni.

19 King'hali kipindi kidodo wanhu wa mwiisi honda wanyone kabili, lakini mweye monyona. Kwavija namgima, na mweye vivija mokuwa wagima.

20 Siku ayo yahavika, mojuwa kamba namgati mwa Tatangu, na mweye mwa mgati mmwangu, na niye na mgati mmwenu.

21 “Wanhu wose ogatogola malagizo gangu na kugagoga, wao oninogela. Tatangu kowanogela wose oninogela niye, na niye vivija nowanogela wao na kuilagusa kumwao.”

22 Yuda, siyo Yuda Isikaliote, kalonga, “Mndewa, habali gweye koilagusa kumwetu na siyo kwa wanhu wa mwiisi?”

23 Yesu kamwidika, “Munhu yoyose yoninogela niye koga-goga mafundizo gangu. Tatangu komnogela munhu ayo, niye na Tatangu tomwizila na kukala nayo.

24 Munhu yoyose hanogela niye hagagoga mafundizo gangu. Mafundizo gamuhulike siyo gangu, lakini golawa kwa Tata, yanhumile.

25 “Niwalongela mbuli zino ning'hali hamoja na mweye.

26 Tatangu kowagalila Mtazaji, Loho Yang'alile kwa twaga jangu, kowafundiza vinhu vose na kuwakumbusa gose ganiwalongele.

27 “Nowalekela tindiwalo, nowagwaa tindiwalo jangu. Siwagwelela bule kamba viwowagwelela wanhu wa mwiisi. Sikumudumbe na kunyawanyawa.

28 Munihulika viniwalongele, 'Nosegela, lakini nowab-welele.' Maza muninogele mwahadeng'helele kuwa nochola kwa Tata, kwavija heyoy ayo mkulu kubanza niye.

29 Niwalongela mbuli zino sambizi zing'hali hazina lawilila ili zahalawilila, mutogole.

30 Silonga ng'hani na mweye, kwavija Mwenembago ayo mkulu wa isi ino kokwiza. Heyo kabule nguvu kumwangu,

31 lakini wanhu wa mwiisi olondigwa wajuwe kamba nomnogela Tata, lekaavo notenda kila kinhu kamba viyoni-lagiza.

“Inukeni, tusegele.

15

Yesu ayo mzabibu wa kweli

1 “Niye ayo mzabibu wa kweli, na Tatangu ayo mulimaji.

2 Kila tambi dileka kulela mgati mmwangu kodikanha, na kodidahulila kila tambi dilela matunda, ili dilele ng’hani.

3 Mweye mung’ala mwaka kwa mafundizo ganiwagwelele.

4 Kaleni mgati mmwangu, na niye nokala mgati mmwenu. Tambi hadidaha kulela matunda denyego mbaka dikale mdibiki. Vivo ili kumwenu mweye, hamudaha kulela matunda mbaka mukale mmwangu.

5 “Niye na mzabibu, na mweye mwa matambi. Waja okala mgati mmwangu na niye mgati mmwao, olela ng’hani matunda kwavija mweye hamudaha kutenda mbuli yoyose bila niye.

6 Munhu yoyose yoleka kukala mgati mmwangu, koigala na tambi dikwasigwa kutali na kunyala. Matambi kamba gago gokwikigwa hamoja na kwasigwa muumoto galukule.

7 Mwahakala mgati mmwangu na mbuli zangu zahakala mgati mmwenu, baho puleni chochose kimulonda, na mweye mogweleligwa.

8 Ukulu wa Tatangu olagusigwa kamba mweye mwahalela matunda mengi, na mokuwa wanahina zangu.

9 Nowanogela mweye kamba vija Tata viyoninogela niye, kaleni muunogelwa wangu.

10 Mwahagagoga malagizo gangu, mokala muunogelwa wangu kamba vija niye vinigagogile malagizo ga Tatangu na kukala muunogelwa wake.

11 “Niwalongela vino ili ndeng’ho jangu dikale mgati mmwenu na avo ndeng’ho jenu dileke kumala.

12 Lagizo jangu dijo dino, muinogele, muinogele kamba viniwanogele mweye.

13 Kuduhu unogelwa mkulu kubanza uno, wa munhu kulava ugima wake mbuli ya mbwiga zake.

14 Mweye mwa mbwiga zangu mwahatenda gaja goniwala-giza.

15 Siwakema kabili watumwa, kwavija watumwa hawajuwa kija chootenda mkulu wao. Lakini nowakema mbwiga, kwavija niwalongela kila kinhu kimhulike kwa Tatangu.

16 Siyo mweye munisagule niye, lakini niye niwasagula mweye, muchole na kulela matunda, matunda gokala siku

zose. Na ivo Tata kowagwaa chochose kimumpula kwa twaga jangu.

¹⁷ Lagizo jangu kumwenu dijo dino, muinogele.

Kwihiligwa na wanhu wa mwiisi

¹⁸ “Wanhu wa mwiisi wahawehila, kumbukeni kamba wasonga kunihila niye.

¹⁹ Maza muli wanhu wa mwiisi, baho wanhu wa mwiisi wahawanogele mweye kamba wanhu wa kumwao. Lakini niwasagula mweye hagati ya wanhu wa mwiisi, na hamwili wanhu wa mwiisi, lekaavo wanhu wa mwiisi owehila.

²⁰ Kumbukeni kiniwalongele, ‘Mtumwa hali mkulu kubanza mkulu wake.’ Kamba wanhu wanidununza niye vivija owadununza na mweye. Kamba wagagoga mafundizo gangu, ogagoga na genu vivija.

²¹ Owatendela mweye gano gose kwavija mwa wanhu zangu, na kwavija hawamjuwile ayo yanhumile.

²² Maza sizile na kulonga nao sambu wawe na nhaguso ya nzambi, lakini sambu hawadaha kubela kamba wabule nzambi.

²³ Munhu yoyose yonihila niye vivija komwihila Tatangu.

²⁴ Maza sitendile kumwao mbuli zija hazinatendigwa na munhu yoyose, sambu wawe na nhaguso ya nzambi. Lakini wazona mbuli zinhendile na watwihila niye na Tatangu.

²⁵ Gano gatendeka, avo kija chandikigwe mna Gamalagizo gao kilawilile, ‘Wanihila bila kilamuso.’

²⁶ “Nomtuma kumwenu Mtazaji kulawa kwa Tata, Loho Yang'alile, ayo yolagusa ukweli wa Imulungu. Kowalongela ukweli mbuli ya niye,

²⁷ vivija na mweye mowalongela mbuli ya niye, kwavija mkala na niye kulawa kuna ichanduso.”

16

¹ Yesu kawalongela, “Niwalongeleni gano gose ili siku-muleke kunitogola niye.

² Wanhu owawinga mna zing'anda za kumpula Imulungu, na kipindi chokwiza baho kila munhu yowakoma mweye kogesa komsang'hanila Imulungu.

³ Wanhu owatendela gano gose kwavija hawamjuwile Tata hebu niye.

⁴ Niwalongela gano ili wahasonga kuwatendela gago, mukumbuke kamba niwalongeleni.

Sang'hano ya Loho Yang'alile

“Siwalongele gano kulawa kunaichanduso kwavija nikala hamoja na mweye.

⁵ Lakini sambi nochola kumwake yanhumile, kuduhu imoja wenu yoniua, 'Kochola kwahi?'

⁶ Kwavija niwalongela gano gose, mizoyo yenu inyun-yuwala ng'hani.

⁷ Lakini nowalongeleni ukweli, vinoga kumwenu niye nisegele, kwavija kamba sisegele, Mtazaji honda yawezile. Lakini nahasegela, nomtuma kumwenu.

⁸ Kipindi yaheza, kowalagusila wanhu wa mwiisi kamba wabananga viwogesa mbuli ya kutenda nzambi, na mbuli ya kutenda ganogile, na mbuli ya Imulungu vonda yawataguse wanhu.

⁹ Wabananga mbuli ya kutenda nzambi kwavija hawan-hogola niye.

¹⁰ Wabananga mbuli ya kutenda ganogile, kwavija nochola kwa Tata na honda munyone kabili.

¹¹ Wabananga mbuli ya Imulungu vonda yawataguse wanhu, kwavija Mwenembago, mkulu wa isi ino kamala kutagusigwa.

¹² "Nina mbuli nyingi za kuwalongela, lakini sambi ham-daha bule kuzigoga.

¹³ Loho Yang'alile yaheza, ayo yolagusa ukweli wa Imu-lungu, kowalongoza mujuwe ukweli wose. Honda yalonge gake mwenyego, lakini kolonga gaja gayahulike, na kowalongeleni gaja gondageze.

¹⁴ Konigwaa niye ukulu kwavija kosola gaja gononga na kuwalongela mweye.

¹⁵ Vinhu vose viyalinavo Tatangu ni vangu, lekaavo niwalongela kamba Loho Yang'alile kosola gaja ganingwee niye na kuwalongela.

Kunyunyuwala na kudeng'helela

¹⁶ "King'hali kipindi kidodo honda munyone kabili, na kipindi kidodo kumwande monyona."

¹⁷ Wanahina zake wayagwe waiuza, "Vino kofambula choni? 'King'hali kipindi kidodo honda munyone kabili, na kipindi kidodo kumwande monyona, na vivija kalonga, kwavija nochola kwa Tata.' "

¹⁸ Wagendelela kuiuza, "Kofambula choni viyolonga, 'King'hali kipindi kidodo?' Hatujuwa kolonga choni!"

¹⁹ Yesu kajuwa kamba walonda kumuza, avo kawalongela, "Vino mweye moiua nifambula choni vinongile, 'King'hali kipindi kidodo honda munyone kabili, abaho kipindi kidodo kumwande monyona?'

²⁰ Nowalongeleni ukweli, mweye molila na kona usungu, lakini wanhu wa mwiisi odeng'helela. Mweye

monyunyuwala, lakini kunyuniyuwala kwenu kogalamuka kudeng'helela.

²¹ Kipindi mtwanzi yahalonda kulela, konyuniyuwala kwavija kipindi chake cha kugaya kivika, lakini mwana king'hele yahavumbuka, koisemwa kugaya kwake, kodeng'helela kwavija kalela mwana king'hele mwiisi.

²² Vino vivo ili kumwenu, sambi munyuniyuwala, lakini nowezila kabili na mizoyo yenu yomema deng'ho, kuduho munhu yonda yadisegese.”

²³ “Siku dija dahavika, honda munipule kinhu chochose. Nowalongeleni ukweli, Tata kowagwaa chochose kimumpula kwa twaga jangu.

²⁴ Mbaka sambi hamnapula kinhu chochose kwa twaga jangu. Puleni mogweleligwa ili deng'ho jenu dimeme.”

Yesu kaihuma isi

²⁵ “Niwalongeleni mbuli zino kwa simo. Kipindi chovika, baho honda nilonge bule kwa simo, lakini nolonga kunze kunze mbuli ya Tata.

²⁶ Siku dija dahavika, mompula Tata kwa twaga jangu. Siwalongela bule nompulilani kwa Tata,

²⁷ kwavija Tata mwenyego kowanogela. Kowanogela kwavija moninogela niye na mutogola kamba ndawa kwa Imulungu.

²⁸ Ndawa kwa Tata na niza mwiisi, na sambi nosegelela mwiisi, nochola kwa Tata.”

²⁹ Abaho wanahina zake wamulongela, “Sambi hulonga kwa simo bule, lakini kolonga kunze kunze.

³⁰ Sambu tojuwa kamba kajuwa kila kinhu. Hatulonda kuza mbuli yoyose. Ino yotutenda tukutogole kamba kulawa kwa Imulungu.”

³¹ Yesu kawauza, “Vino sambu motogola?”

³² Kipindi chokwiza, tena kivika, baho mweye mose mopwiliika, kila munhu ukae kumwake, mondeka niyeka. Lakini sili niyeka bule, kwavija Tata kahamoja na niye.

³³ Niwalongela gano gose, ili kwa kubandagala mmwangu mkale moyo uholile. Mwiisi mnago madununzo, lakini fungeni umoyo! Niye niuhuma isi!”

17

Yesu kowapulila wanahina zake

¹ Aho Yesu viyamambukize kulonga avo, kalola uchanha kuulanga kalonga, “Tata, saa ivika. Mgwee ukulu Mwanago ili Imwana nayo yakugwee ukulu.

² Kwavija kumgwaa Mwanago udahi kwa wanhu wose, ili yawagwee ugima wa milele.

³ Uno awo ugima wa milele, wanhu wakujuwe gweye Imulungu uliwiyeke wa ukweli, na wamjuwe Yesu Kilisito yuumtumile.

⁴ Niulagusa ukulu wako mwiisi, niimambukiza sang'hano yuunigwelele niisang'hane.

⁵ Tata! Sambu unigwee ukulu, ukulu uuja ung'halile nao na gweye isi ing'hali hainalumbigwa.

⁶ “Niditenda twaga jako dijuwike kwa wanhu waja waunigwelele mwiisi. Wakala wanhu wako na gweye kungwaa niye, wao waigoga mbuli yako.

⁷ Sambu ojuwa vinhu vose viunigwelele volawa kumwako.

⁸ Kwavija niwagwaa usenga uunigwelele, na wao waubokela, ojuwa kweli niye nilawa kumwako, na watogola kamba gweye kunhuma.

⁹ “Niye nowapulila wao. Siwapulila wanhu wa mwiisi bule lakini kwa wose waunigwelele, kwavija wako gweye.

¹⁰ Wanhu wose wanili nao wako, na wose wauli nao wangu, na ukulu wangu olagusigwa kubitila kumwao.

¹¹ Sambu nokwiza kumwako, sili mwiisi kabili lakini awo wa mwiisi. Tata Ung'alile, weke goya kwa udahi wa twaga jako diunigwelele wadahe kuwa kinhu kimoja kamba vija gweye na niye vitwili kinhu kimoja.

¹² Ving'halile hamoja nao niweka goya kwa udahi wa twaga jako diunigwelele. Niweka goya na kuduha hata munhu imoja yapotele, ila munhu ija yasaguligwe kupotela, ili Maandiko Gang'alile galawilile.

¹³ Sambu nokwiza kumwako, nolonga mbuli zino mwiisi ili wadahe kuwa na deng'ho jangu dimemile mna imizoyo yao.

¹⁴ Niwagwelela usenga wako, na wanhu wa mwiisi wawe-hila, kwavija haweli wanhu wa mwiisi, kamba niye vinili siyo wa mwiisi.

¹⁵ Sikupula bule uwasegese mwiisi, lakini nokupula uweke goya kulawa kwa ija Imdumuka.

¹⁶ Kamba vija niye vinili siyo wa mwiisi, na awo vivija haweli wa mwiisi.

¹⁷ Uwatende wang'ale kwa kweli, mbuli yako ayo kweli.

¹⁸ Niwatuma mwiisi, kamba vija gweye viunitumile niye.

¹⁹ Mbuli yao noilava mwenyego kumwako, ili na wao vivija wailave ukweli kumwako.

²⁰ “Siwapulila wao waiyeke bule, lakini na waja wose onda wanhogole niye mbuli ya usenga wao onda wawapetele.

²¹ Nopula kuwa wose wawe kinhu kimoja. Tata, nopula wawe mgati mmwetu, kamba vija gweye viuli mgati mmwangu na niye mgati mmwako. Nopula wawe kinhu kimoja ili wanhu wa mwiisi watogole kamba kunhuma.

²² Ukulu uuja uunigwelele niwagwaa wao ili wawe kinhu kimoja, kamba vija gweye na niye vitwili kinhu kimoja.

²³ Ino yofambula, niye nokala mgati mmwao na gweye Tata kokala mgati mmwangu. Nopula wawe kinhu kimoja kweli, ili wanhu wa mwiisi wajuwe kamba kunhuma na kuwanogela hewo kamba viuninogela niye.

²⁴ “Tata, kunigwaa wao. Nolonda wao wakale hamoja na niye aho hanili, ili wawone ukulu wangu. Uno awo ukulu uunigwelele kwavija kuninogela isi ing’hali hainalumbigwa.

²⁵ Tata Unogile, wanhu wa mwiisi hawakujuwile, lakini niye nikujuwa, na wano ojuwa kamba kunhuma.

²⁶ Nhenda wao wakujuwe, na nogendelela kutenda vivo, ili unogelwa uli nao kumwangu ukale mgati mmwao, ili na niye ng’hale mgati mmwao.”

18

Kugogigwa kwa Yesu

(Matayo 26:47-56; Maluko 14:43-50; Luka 22:47-53)

¹ Yesu viyamambukize kupula, kasegela hamoja na wanahina zake kachola mwambu wa kizanda kikemigwe Keduloni. Hanhu aho kukala na mgunda wa mibiki, Yesu na wanahina zake wengila mumo.

² Yuda, yamuhinduke Yesu, kahajuwa hanhu aho, kwavija miyanza mingi Yesu kakala yoiting’hana na wanahina zake.

³ Avo Yuda kachola kunaumgunda wa mibiki, kachola hamoja na bumbila da wakalizi, na wakalizi wa Ng’anda ya Imulungu watumigwe na wakulu wa walava nhosa na Mafalisayo. Wakala na viwenge na mimuli na mizele.

⁴ Yesu kajuwa kila kinhu chonda kimulawilile, avo kalawilila haulongozi, kawauza, “Momzahila nani?”

⁵ Wamwidika, “Yesu wa Nazaleti.”

Yesu kawalongela, “Iyo niye.”

Yuda yamuhinduke Yesu kakala yemile hamoja nao.

⁶ Baho Yesu viyawalongele, “Iyo niye,” wabwela kuchugu, wagwa hasi.

⁷ Yesu kawauza kabili, “Momzahila nani?”

Wamulongela, “Yesu wa Nazaleti.”

⁸ Yesu kawalongela, “Nimala kuwalongela kamba iyo niye. Avo kamba monizahila niye, walekeni wano wachole.”

⁹ Kalonga vino ili kija kiyalongile kilawilile, “Tata, wanhu waja waunigwelele simwagize hata imoja.”

¹⁰ Simoni Petulo yakalile na panga mkgudi, kadisomola kamkanha gwiti da mkono wa kudila msang’hanaji wa Mkulu wa walava nhosa. Msang’hanaji ayo kakemigwa Malukusi.

11 Yesu kamulongela Petulo, “Bweza panga jako muna iyala! Kogesa silonda niking'wele kikasi cha madununzo kiyanigwelele Tatangu?”

Yesu kogaligwa kwa Anasi

12 Abaho wakalizi na wakulu wao na wakalizi wa Wayahudi wamgoga Yesu, wamgodeka.

13 Wandusa kungala kwa Anasi. Anasi kakala mkwe wa Kayafa, yakalile Mkulu wa walava nhosa mwaka awo.

14 Kayafa ayo yawalongoe wakulu wa Wayahudi kamba vinoga ng'hani kwa munhu imoja yafe mbuli ya wanhu wose.

Petulo kombela Yesu

(Matayo 26:69-70; Maluko 14:66-68; Luka 22:55-57)

15 Simoni Petulo na mwanahina iyagwe wamkweleleza Yesu. Mwanahina ayo iyagwe kakala yajuwike goya na Mkulu wa walava nhosa, avo kachola na Yesu hana ulubuga lwa ng'anda ya Mkulu wa walava nhosa.

16 Lakini Petulo kakala kunze behi na mulango. Abaho mwanahina ayo iyagwe yajuwike na mkulu wa walava nhosa kalawa kunze, kalonga na mndeke yakalile mmulango, kamgala Petulo mng'anda.

17 Mndeke yakalile mmulango kamulongela Petulo, “Vino gweye huli imoja wa wanahina wa munhu ayo?”

Petulo kamwidika, “Aka, siyo niye.”

18 Wasang'hanaji na wakalizi wabwinha moto wa makala, wema okotela kwavija kukala na beho. Avo Petulo kachola, kema hamoja nao kokotela.

Mkulu wa walava nhosa komuuza Yesu

(Matayo 26:59-66; Maluko 14:55-64; Luka 22:66-71)

19 Mkulu wa walava nhosa kamuuza Yesu mbuli ya wanahina zake na mbuli ya mafundizo gake.

20 Yesu kamwidika, “Siku zose nonga kunze kunze na kila munhu. Mafundizo gangu gose nifundiza mna izing'anda za kumpula Imulungu na Mng'anda ya Imulungu, mumo Wayahudi wose mooiting'hana. Silongile chochose kwa kinyelegezi.

21 Habali koniuzua niye? Wauze iwanhu wanihulike viongile. Wauze mbuli iniwalongoe, wao waijuwa.”

22 Yesu viyalongile avo, mkalizi imoja yemile behi nayo kamzaba kofi, kalonga, “Habali umwidika avo Mkulu wa walava nhosa?”

23 Yesu kamwidika, “Kamba nonga mbuli yoyose ihile, walongoe wanhu weli hano mbuli ayo. Lakini kamba nonga goya, habali konhowa?”

24 Abaho Anasi kamgala Yesu kwa Mkulu wa walava nhosa Kayafa, kuno kagodekigwa.

*Petulo kombela Yesu kabili**(Matayo 26:71-75; Maluko 14:69-72; Luka 22:58-62)*

²⁵ Petulo kakala yang'hali yemile aho kokota moto. Wanhu wayagwe wamuuzwa, "Vino gweye huli imoja wa wanahina zake?"

Lakini Petulo kabela, kalonga, "Aka, siyo niye!"

²⁶ Msang'hanaji imoja wa Mkulu wa walava nhosa, lukolo lumoja na munhu ija yakanhigwe gwiti na Petulo, kamuuza, "Vino gweye sikonile hamoja nayo kuja kumgunda wa mibiki?"

²⁷ Abaho Petulo kalonga, "Aka!" Bahaja nzogolo keka.

*Yesu kogaligwa mkitala cha Pilato**(Matayo 27:1-2, 11-14; Maluko 15:1-5; Luka 23:1-5)*

²⁸ Imitootondo ng'hani Yesu kalavigwa mng'anda ya Kayafa kagaligwa mng'anda ya mkulu wa isi. Wakulu wa Wayahudi hawengile bule mng'anda ya mkulu wa isi ya Yudea, kwavija walonda kukala wanogile, ili wadahe kuja ndiya ya Pasaka.

²⁹ Avo Pilato kawalawila kunze kawauza, "Muna kitala gani na munhu ino?"

³⁰ Wao wamwidika, "Maza habanange sambu tungale kumwako."

³¹ Pilato kawalongela, "Msoleni mweye wenyego mukamtaguse kamba Malagizo genu vigalonga."

Wayahudi wamwidika, "Siye hatulondigwa kumkoma munhu yoyose."

³² Gano gatendeka ili kutenda mbuli za Yesu zilawilile, mbuli ziyalongile kulagusa vonda yafe.

³³ Pilato kengila kabili mng'anda ya mkulu wa isi, kamkema Yesu, kamuuza, "Vino gweye kwa Mndewa wa Wayahudi?"

³⁴ Yesu kamwidika, "Vino uuzaji uno olawa kumwako hebu wanhu wayagwe wakulongela mbuli zangu?"

³⁵ Pilato kamulongela, "Vino gweye kogesa niye na Muyahudi? Wanhu wako mwenyego na wakulu wa walava nhosa wao wakugalile kumwangu. Vino kutenda choni?"

³⁶ Yesu kamulongela, "Undewa wangu hauli wa mwiisi ino. Maza undewa wangu uli wa mwiisi ino, wanahina zangu wahanigombe sikungogigwe na wakulu wa Wayahudi. Ka, undewa wangu hauli wa bahano bule!"

³⁷ Avo Pilato kamuuza, "Vino gweye kwa mndewa?"

Yesu kamwidika, "Gweye kolonga niye na mndewa. Niye nivumbuka mbuli ya gano, na mbuli ya gano niza mwiisi, kulonga mbuli ya ukweli. Munhu yoyose younogela ukweli konhegeleza."

³⁸ Pilato kamuuza, "Ukweli ndiyo choni?"

Yesu kotagusigwa yafe

(Matayo 27:15-31; Maluko 15:6-20; Luka 23:13-25)

Abaho Pilato kalawa kunze kawacholela kabili Wayahudi, kawalongela, “Niye sichona kilamuso cha kumtagusila.

³⁹ Lakini mbuli ya mila yumulinayo, siku zose niwafungulilaga mfungwa imoja kipindi cha Pasaka. Avo molonda niwafungulile Mndewa wa Wayahudi?”

⁴⁰ Wamwidika kwa kukemelela, “Aka siyo heyoy! Tomulonda Balaba!” Balaba kakala mbokaji.

19

¹ Abaho Pilato kalagiza Yesu yatoigwe mbalati.

² Wakalizi waluka ngata ya miba, waika mdipala jake. Abaho wamvaza kiwalo cha undewa.

³ Wamcholela, wamulongela, “Mwinyi, Mndewa wa Wayahudi!” Abaho wamzaba makofi.

⁴ Pilato kalawa kunze kabili, kalulongela lunhu lwa wanhu, “Loleni, nomgala kumwenu mujuwe kamba sichonile kilamuso cha kumtagusila.”

⁵ Avo Yesu kalawa kunze kuno kavala ngata ya miba na kiwalo cha undewa. Pilato kawalongela, “Loleni! Munhu mwenyego ayo ino!”

⁶ Wakulu wa walava nhosa na wakalizi wa Ng'anda ya Imulungu viwamone, wakemelela, “Muwambe mumsalaba! Muwambe mumsalaba!”

Pilato kawalongela, “Mweye wenyego msoleni mumuwambe mumsalaba. Niye sichona kilamuso cha kumtagusila.”

⁷ Wayahudi wamwidika, “Tunago Malagizo golonga kolondigwa yafe, kwavija kaitenda heyoy Mwana wa Imulungu.”

⁸ Pilato viyahulike vivo, kadumba ng'hani.

⁹ Kengila kabili mna ing'anda ya mkulu wa isi, kamuuza Yesu, “Vino gweye kolawa kwahi?”

Lakini Yesu hamwidike bule.

¹⁰ Pilato kamulongela, “Kolema kulonga na niye? Hujuwile ninao udahi wa kukufungulila na vivija kukuwamba mumsalaba.”

¹¹ Yesu kamwidika, “Kuna udahi kumwangu kwavija kugweleligwa na Imulungu. Avo munhu yanigalile mmakono gako katenda nzambi ng'hani.”

¹² Pilato viyahulike vivo, kazahila nzila ya kumfungulila Yesu. Lakini Wayahudi wakemelela, “Wahamfungulila huli mbwiga wa Mndewa mkulu wa Lumi! Munhu yoyose yoitenda Mndewa komuhinduka Mndewa mkulu wa Lumi!”

13 Pilato viyahulike mbuli azo, kamulava Yesu kunze, kakala mkigoda cha mkulu wa kitala, hanhu hakemigwe “Lubuga lwa mabwe” Kwa Kiebulania “Gabasa”

14 Ikala saa sita imisi siku ya kuitanda Pasaka. Pilato kawalongela Wayahudi, “Aino hano Mndewa wenu!”

15 Wao wakemelela, “Mkome! Mkome! Muwambe mumsalaba!”

Pilato kawauza, “Molonda nimuwambe mumsalaba mndewa wenu?”

Wakulu wa walava nhosa wamwidika, “Twabule mndewa iyagwe lakini Mndewa mkulu wa Lumi!”

16 Abaho Pilato kamulava Yesu kumwao ili wamuwambe mumsalaba.

Yesu kowambigwa mumsalaba

(Matayo 27:32-44; Maluko 15:21-32; Luka 23:26-43)

Avo wambokela Yesu.

17 Kalawa kunze kuno kapapa msalaba wake, kachola hanhu hakemigwe Fumvu da Pala. Kwa Kiebulania hokemigwa Goligota.

18 Ako wamuwamba Yesu mumsalaba, na vivija wawawamba wanhu wayagwe wabili. Imoja mwambu wa mkono wa kudila na iyagwe mwambu wa kumoso. Yesu hagati yao.

19 Pilato kandika kibao, kakika mumsalaba. Vino vivo yandike, “Yesu wa Nazaleti, Mndewa wa Wayahudi.”

20 Wayahudi wengi wakisoma kibao acho kwavija hanhu aho hayawambigwe Yesu hakala behi na buga jao. Kibao acho chandikigwa Kiebulania, Kilatini na Kigiliki.

21 Wakulu wa walava nhosa wamulongela Pilato, “Sikuwandike ‘Mndewa wa Wayahudi’ lakini, ‘Munhu ino kalonga heyo ayo Mndewa wa Wayahudi.’ ”

22 Pilato kawedika, “Kinyandike nyandika.”

23 Wakalizi viwamambukize kumuwamba Yesu mumsalaba, wasola viwalo vake na kuvigola mafungu mane, kila mkalizi kapata dimoja. Vivija wasola kiwalo chake kiyagwe kikalile hakisonigwe bule lakini kilukigwa.

24 Wakalizi wailongela, “Kino sikutukidege, leka tubwanhe simbi tulole yomgwila nani.” Mbuli ino itendeka kutenda Maandiko Gang'alile galawilile.

“Waigolela viwalo vangu,

wakibwanhila simbi kiwalo changu.”

Na vino vivo viwatendile iwakalizi.

25 Wemile behi na msalaba wa Yesu wakala mamake na mamake mkulu na Malia mtwanzi wa Kilopasi na Malia Magidalena.

26 Yesu viyamone mamake na mwanahina wake yamno-gele ng'hani wema aho, kamulongela mamake, “Mama, sambi ino ayo mwanago.”

27 Abaho kamulongela mwanahina ayo, “Sambi ino ayo mamako.” Kulawa siku dijo mwanahina ayo kamsola na kukala nayo ukae kumwake.

Kufa kwa Yesu

(Matayo 27:45-56; Maluko 15:33-41; Luka 23:44-49)

28 Yesu kajuwa kamba kulawa sambi kila kinhu kimala, na ili kutenda Maandiko Gang'alile gavikizwe, Kalonga, “Nokona ng'hilu.”

29 Baho kukala na kikonha kimemile divai ya ugwadu, avo wavabika didodoki mna idivai wadinanika mna ulubiki lwa hisopo, wadika mna umulomo wa Yesu.

30 Yesu viyang'wile ija idivai, kalonga, “Gamala!”

Kaidulika kafa.

Yesu kohomigwa mulubavu

31 Abaho wakulu wa Wayahudi wampula Pilato yawatogolele wagabene magulu ga wanhu wakalile wawambigwe mmisalaba ili wazihumuluse ng'huli zao. Wampula vino kwavija ikala siku ya kuitanda, na hawalondile ng'huli zikale mmisalaba mwiisiku ya Kubwihila, kwavija siku ayo ya Kubwihila ikala ing'alile.

32 Avo wakalizi wachola, wagabena magulu ga munhu wa ichanduso na abaho kwa munhu iyagwe wakalile wawambigwe mmisalaba hamoja na Yesu.

33 Lakini viwezile kwa Yesu, wamvika kafa mwaka, avo hawagabenile bule magulu gake.

34 Mkalizi imoja kamuhoma Yesu mgoha mulubavu lwake, bahaja damu na mazi vilawa.

35 Munhu yagonile gano vigalawilile kawalongela ili na mweye mupate kutogola. Gaja goyolonga gaukweli na kajuwa kamba kolonga ukweli.

36 Gano gatendigwa ili kutenda Maandiko Gang'alile galawilile, “Kuduhu zege jake donda dibenigwe.”

37 Vivija Maandiko Gang'alile golonga, “Omulola munhu ayo wamuhomile.”

Yesu kozikigwa

(Matayo 27:57-61; Maluko 15:42-47; Luka 23:50-56)

38 Vigabitile gago, Yusufu, mwenekae wa Alimataya kampula Pilato yangwelele lukuli lwa Yesu. Yusufu kakala mwanahina wa Yesu kwa kinyelegezi, kwavija kakala yowadumba wakulu wa Wayahudi. Pilato kamtoglela

yalusole lukuli lwa Yesu, avo Yusufu kachola, kalusegesa na kasegela nao.

³⁹ Nikodemo, munhu yamgendele Yesu ikilo baho ichanduso hamoja na Yusufu, kapapa mhishi longo na tano za mavumba, gatibwilizigwe na mavuta ga bei ng'hulu gokemigwa manemane na ubani.

⁴⁰ Wanhu awo wabili walusola lukuli lwa Yesu, waluzingiliza sitili hamoja na mavuta gonung'hila goya kamba viili mila ya Wayahudi ya kuzika.

⁴¹ Hanhu aho hayawambigwe Yesu kukala na mgunda, mgati kukala na panga da sambu najo dikala hadinazikiligwa munhu.

⁴² Kwavija ikala ing'hali siku imoja kuvikila siku ya Kubwihila na vivija panga dijo dikala behi, avo walwika lukuli lwa Yesu mumo.

20

Yesu kazilibuka

(Matayo 28:1-8; Maluko 16:1-8; Luka 24:1-12)

¹ Imitootondo ng'hani mwiisiku ya Jumapili, kung'hali hakuna kunguzuka goya, Malia Magidalena kachola kuna dipanga kajona dija didibwe disegesigwa mmulomo wa dipanga.

² Avo kachola yokimbila mbaka kwa Simoni Petulo na ija mwanahina iyagwe yanogeligwe ng'hani na Yesu, kawalongela, "Wamsegesa Mndewa kudipanga na hatujuwa wamwika kwahi!"

³ Baho Petulo na ija mwanahina iyagwe wachola kudipanga.

⁴ Wose wabili wakala okimbila, lakini ija mwanahina iyagwe kakimbila ng'hani kubanza Petulo na kalongola kuvika kudipanga.

⁵ Viyainamile na kusungulila, kayona sitili lakini hengile mgati bule.

⁶ Kuchugu chake kavika Simoni Petulo, kengila mgati ya dipanga na kayona sitili,

⁷ na kikumbi kizingilizigwe mdipala da Yesu hakikalile hamoja na sitili, lakini kikala hamgwazo kiiyeka.

⁸ Abaho ija mwanahina iyagwe yasongile kuvika kudipanga kengila mgati, vivija kayona na katogola.

⁹ Wakala wang'hali hawajuwile Maandiko Gang'alile viga-longile kamba kolondigwa yazilibuke kulawa kwa wafile.

¹⁰ Abaho wanahina waja wabwela ukayao.

Yesu komulawilila Malia Magidalena

(Matayo 28:9-10; Maluko 16:9-11)

11 Malia kakala yemile kunze ya dipanga kuno kolila. Viyakalile yang'hali kolila, kainama kasungulila kudipanga,

12 kawona wasenga wa kuulanga wabili wavalile viwalo vizelu, wakala aho halukalile lukuli lwa Yesu, imoja kudipala na iyagwe kuna gamagulu.

13 Wasenga awo wamuuza Malia, “Mama, kolilila choni?”

Kawedika, “Wamsegesa Mndewa wangu, na sikujuwile bule kuwamwikile!”

14 Abaho Malia kahinduka kuchugu, kamona Yesu kema aho lakini hajuwile bule kamba kakala Yesu.

15 Yesu kamuuza Malia, “Mama, kolilila choni? Komzahila nani?”

Malia kagesa munhu ayo kakala mwamizi wa mgunda, avo kamulongela, “Go mkulu, kamba kumsegesa, nongela hanhu haumwikile nyhole nikamsole.”

16 Yesu kamulongela, “Malia!”

Malia kahinduka kamulongela kwa Kiebulania, “Laboni!” Laboni fambulo jake “Mfundiza.”

17 Yesu kamulongela, “Sikuungoge kwavija ning'hali sina-chola kwa Tata kuulanga. Lakini genda kwa ndugu zangu ukawalongele nochola kwa Tatangu vivija Tata yenu, Imulungu wangu vivija Imulungu wenu.”

18 Avo Malia Magidalena kachola, kawalongela wanahina, “Nimona Mndewa!” Abaho kawasimulila kila kinhu kiyamulongele.

*Yesu kowalawilila wanahina zake
(Matayo 28:16-20; Maluko 16:14-18; Luka 24:36-49)*

19 Ikala ichungulo ya siku dija da Jumapili, wanahina wakala waiting'hane hamoja mng'anda kuno nyivi wahinda kwavija wakala owadumba wakulu wa Wayahudi. Abaho Yesu kema hagati yao. Kawalongela, “Tindiwalo diwe kumwenu!”

20 Viyamambukize kulonga avo, kawalagusila makono gake na lubavu lwake. Wanahina viwamone Mndewa wadeng'helela.

21 Yesu kawalongela kabili, “Tindiwalo diwe kumwenu. Kamba Tata viyanhumile, na niye nowatuma.”

22 Baho kawahuvila, kawalongela, “Bokeleni Loho Yang'alile.

23 Kamba mwahazigela kumgongo nzambi za wanhu, Imulungu nayo kozigela kumgongo. Lakini kamba hamzigela kumgongo nzambi za wanhu, vivija Imulungu hazigela kumgongo bule.”

Yesu komulawilila Tomaso

²⁴ Mwanahina wake imoja mna iwanahina longo na wabili Tomaso, yakemigwe Pacha hakalile hamoja nao kipindi Yesu viyezile.

²⁵ Avo wanahina wayagwe wamulongela, “Tumona Mndewa!”

Tomaso kawalongela, “Mbaka nizone ng’hovu za misumali mmakono gake, na ningize kidole changu mna zing’hovu na ningize mkono wangu mulubavu lwake, sitogola bule!”

²⁶ Vizivikile siku nane wanahina wakala hamoja kabili mng’anda, Tomaso nayo kakala hamoja nao. Nyivi zikala zihindigwe, lakini Yesu kengila kema hagati yao kawalongela, “Tindiwalo diwe kumwenu.”

²⁷ Abaho kamulongela Tomaso, “Ika kidole chako hano, ulole makono gangu. Abaho golosa mkono wako wike mulubavu lwangu. Sikuukone shaka, lakini utogole!”

²⁸ Tomaso kamwidika, “Mndewa wangu na Imulungu wangu!”

²⁹ Yesu kamulongela, “Vino gweye kotogola kwavija kunyona? Wamweda waja wose otogola bila kunyona!”

Kilamuso cha kwandika kitabu kino

³⁰ Yesu viyakalile na wanahina zake katenda mbuli ziyagwe nyingi za unzonza lakini hazandikigwe bule mna ikitabu kino.

³¹ Lakini zino zandikigwa ili mweye mudahe kutogola kamba Yesu ayo Kilisito Mkombola, Mwana wa Imulungu, na kwa kumtogola muwe na ugima.

21

Yesu kowalawilila wanahina saba

¹ Vigabitile gano, Yesu kawalawilila wanahina zake kabili hana dilamba da Tibelia. Vino vivo viilawilile.

² Simoni Petulo na Tomaso yakemigwe Pacha na Nasanaeli mwenekae wa Kana mwiisi ya Galilaya na wanage Zebedayo na wanahina wayagwe wabili wa Yesu wakala hamoja.

³ Simoni Petulo kawalongela wayage, “Nochola kuvula somba.”

Wayage wamulongela, “Tochola na gweye.” Avo wakwela mwiingalawa wachola, lakini ikilo kigima hawapatile kinhu bule.

⁴ Zuwa vidisongile kulawa, Yesu kema mwiingema ya dilamba, lakini wanahina hawajuwile bule kamba kakala Yesu.

⁵ Abaho Yesu kawauza, “Mbwiga zangu, vino hampatile kinhu chochose?”

Wamwidika, “Ona, hatupatile chochose.”

⁶ Kawalongela, “Pigiseni lwavu lwenu mwambu wa mkono wa kudila wa ngalawa, mopata somba.” Avo walupigisa

ulwavu, somba wengi wakala wanamate, hawadahile bule kulukwega.

⁷ Mwanahina ija yanogeligwe na Yesu kamulongela Petulo, “Ayo Mndewa!” Simoni Petulo viyahulike kakala Mndewa, kaifunga kiwalo chake cha kunze mkigudi kwavija kakala yakivulile, kazumha mgamazi.

⁸ Wanahina wayagwe weza mwiimwhani kwa ngalawa, kuno okwekwesa lwavu lumemile somba. Hawakalile kutali ng'hani bule kulawa mwiisi inyalile, ikala utali wa magulu gana dimoja.

⁹ Viwavikile kunze mwiisi inyalile, wauvika moto wa makala na uchanha yake kuna somba na gate.

¹⁰ Yesu kawalongela, “Wagaleni hano somba wayagwe wamuwavuwile.”

¹¹ Simoni Petulo kengila mgati mwiingalawa, kalukwega kunze ulwavu lumemile somba wakulu. Wose kwa wose wakala somba gana dimoja na malongo matano na ndatu. Hamoja wakala wengi kamba vivo lakini lwavu haludegeke bule.

¹² Yesu kawalongela, “Izoni muje.” Kuduhi mwanahina yagezile kumuza, “Gweye kwa nani?” kwavija wamjuwa kamba kakala Mndewa.

¹³ Avo Yesu keza, kasola digate kawagolela, na katenda vivo kwa waja iwasomba.

¹⁴ Uno ukala mwanza wa kadatu wa Yesu kuwalawilila wanahina zake viyazilibuke kulawa kwa wafile.

Yesu kolonga na Petulo

¹⁵ Viwamambukize kuja, Yesu kamuuzwa Simoni Petulo, “Simoni mwanage Yohana, vino koninogela ng'hani kubanza wano wayagwe?”

Simoni kamwidika, “Ona Mndewa, gweye kojuwa niye nokunogela.”

Yesu kamulongela, “Wadime wana ng'hondolo zangu.”

¹⁶ Mwanza wa kabili Yesu kamuuzwa Petulo, “Simoni mwanage Yohana, gweye koninogela?”

Simoni kamwidika, “Ona Mndewa, gweye kojuwa niye nokunogela.”

Yesu kamulongela, “Wasusile ng'hondolo zangu.”

¹⁷ Mwanza wa kadatu Yesu kamuuzwa, “Simoni mwanage Yohana, gweye koninogela?”

Petulo kona usungu kwavija Yesu kamuuzwa mwanza wa kadatu, “Koninogela?” Avo kamulongela, “Mndewa, gweye kojuwa kila kinhu, kojuwa niye nokunogela!”

Yesu kamulongela, “Wadime ng'hondolo zangu.

¹⁸ Nokulongela ukweli, viukalile mbwanga, kuifunga mk-wiji mwenyego na kuchola kokose kuulondile. Lakini wawaha mvele, kogolosa makono gako na munhu iyagwe kokufunga na kokugala kuja hukulondile kukuchola.”

¹⁹ Kwa ulonzi uno Yesu kakala yolagusa vija Petulo vonda yafe na kugala ukulu kwa Imulungu. Abaho Yesu kamulongela, “Nikweleleze!”

Yesu na ija mwanahina iyagwe

²⁰ Abaho Petulo kahinduka, kamona ija mwanahina iyagwe yanogeligwe na Yesu, ija yakalile behi na Yesu hana indiya ya Pasaka ayo yamuuzile Yesu, “Mndewa, nani yonda yakuhinduke?”

²¹ Petulo viyamone, kamuuza Yesu, “Mndewa, na ino vil-ihl?”

²² Yesu kamwidika, “Nahalonda yakale mgima mbaka vonda nize, gweye ya choni? Gweye nikweleleze!”

²³ Avo mbuli ayo ibwililika kwa wanhu wamkweleleze Yesu kamba mwanahina ayo honda yafe bule. Lakini Yesu halongile honda yafe, kalonga, “Nahalonda yakale mgima mbaka vonda nize, gweye ya choni?”

²⁴ Ino ayo mwanahina yazisimulile mbuli zino, na vivija ayo yazandike. Siye tojuwa kamba gaja gayalongile gaukweli.

Kuuhelelo

²⁵ Kuna mbuli ziyagwe nyingi ziyatendile Yesu. Maza zandikigwe zose, vinigesa mwiisi yose sambu hawe na hanhu ha kwika ivitabu vandikigwe.

Sang'hano za Iwatumigwa Ulongozi

Kitabu cha Sang'hano za Iwatumigwa chosimulila kusonga kwa wanhu wamtogole Yesu na vija wanhu viwamtogole Yesu kusongela Yelusalemu mbaka Yudea na Samalia na vivija mbaka kumwande ya kuko. Vino vivo Yesu viyawalongo-gele wanahina zake yang'hali hanagaligwa kuulanga (Sula ya 1:8). Kitabu kino chandikigwa na Luka vivija ayo yandike Mbuli Inogile ya Luka. Luka kakala mganga na kandika goya zimbuli kamba vizilawile. Heyo kandika Imbuli Inogile na kitabu kino cha Sang'hano za Iwatumigwa kwa Teofili yakalile Mgiliki, lakini vivija togesa ivitabu vandikigwa mbuli ya wanhu wamtogole Yesu wose Wagiliki na Wayahudi (Sula ya 1:1).

Kitabu kino cha Sang'hano za Iwatumigwa chogesigwa kamba chandikigwa hagati ya mwaka wa 60-64 toka kuvumbuka kwa Kilisito, kwavija ikitabu chohelela aho Paulo viyakalile yang'hali mkifungo. Vivija Luka wanga wose na mtumigwa Paulo na wanhu ogesa kamba kitabu kino chandikigwa kudibuga da Antiokia. Kitabu cha Sang'hano za Iwatumigwa chogendeleza Mbuli Inogile ya Luka na chosongela Yesu viyacholile kuulanga. Kilamuso cha Luka kwandika kamba kikija cha Mbuli Inogile ya Luka. Kalonda Teofili na wanhu wamtogole Yesu watamanile kija kiwafundizigwe, avo kandika goya vija mbuli ya Yesu viyakalile hano mwiisi na vija wanhu wamtogole Yesu viwongezeke.

Kitabu cha Sang'hano za Iwatumigwa chotulagusila vija waetu wasongile kumtogola Yesu viwakalile na viilondigwa mna ukukala kwa kumtamanila Yesu. Vivija viwatendile watumigwa votulagusila kamba tolondigwa tumtamanile Loho Yang'alile twahawalongela wanhu wayagwe usenga wa Mbuli Inogile.

Mbuli zili mkitababu

Tanhu Loho Yang'alile koweziwa wanahina na wanhu wamtogole Yesu osonga kongezeka (Sula ya 1:1-8:1).

Abaho wanhu wamtogole Yesu odununzigwa na osonga kwenela kubanza Yelusalemu (Sula ya 8:2-12:23).

Abaho Paulo kochola mwanza wake wa ichanduso wa umishieni (Sula ya 12:24-14:28).

Abaho mting'hano wa Yelusalemu kugesha wanhu wamtogole Yesu sambu sambu olondigwa watende choni (Sula ya 15:1-35).

Abaho Paulo kochola mwanza wake wa kabili wa umishieni (Sula ya 15:36-18:22).

Abaho kachola mwanza wake wa kadatu wa umishieni (Sula ya 18:23-20:38).

Abaho Paulo kogeligwa mmakono ako Yelusalemu (Sula ya 21-26).

Kukimambukizo kagaligwa Lumi (Sula ya 27-28).

¹ Kwa Mkulu Teofili.

Mna ikitabu changu kinisongile kwandika, nyandika gose gayatendile Yesu na kufundiza kulawa mna ikipindi kiyasongile kusang'hana,

² mbaka mna disiku diyagaligwe kuulanga. Viyakalile yang'hali hanagaligwa uchanha, kawagwaa malagizo kwa udahi wa Loho Yang'alile wanhu awo yawasagule wawe watumigwa zake.

³ Mna ikipindi cha siku malongo mane toka ifa yake, Yesu kakala yowalawilila watumigwa zake miyanza mingi ili kulagusa kakala mgima. Wamona, nayo kalonga nao mbuli za Undewa wa Imulungu.

⁴ Mna ikipindi kimoja viyakalile koja nao, kawalagiza, "Sikumulawe kudibuga da Yelusalemu, lakini mbeteleni Loho Yang'alile yeli nhunza iyawalongele Tatangu.

⁵ Yohana kawabatiza kwa mazi, lakini mna ikipindi kidodo kumwande mobatizigwa kwa Loho Yang'alile."

Yesu kogeligwa uchanha kuulanga

(Maluko 16:19-20; Luka 24:50-53)

⁶ Watumigwa viwaiting'hane hamoja na Yesu, wamuuzwa, "Mndewa, vino kipindi kino acho chonda uwabwezele wanhu wa Izilaeli undewa?"

⁷ Yesu kawedika, "Kipindi na siku azo va mmakono ga Tatangu. Mweye siyo sang'hano yenu kuujuwa lini vonda iwe.

⁸ Lakini Loho Yang'alile vondagawezile, mobokela nguvu, na mowapetela wanhu mbuli zangu zimone, mowapetela kudibuga da Yelusalemu na mziisi zose za Yudea na Samalia, na kuuhelelo wa isi."

⁹ Viyamambukize kulonga vivo, kagaligwa uchanha kuulanga kuno omulola. Abaho ulanga umfisa, hawamone kabili.

¹⁰ Viwakalile wang'hali olola bunhuu kuulanga Yesu viyakalile kochola, bahaja wanhu wabili wavalile viwalo vizelu chuwee wema habehi nao.

¹¹ Walonga, "Mweye wanhu wa Galilaya, habali mwima aho na kulola uchanha kuulanga? Yesu iino yagaligwe uchanha kuulanga kulawa kumwenu, kobwela kabili kamba vivo vimmona kochola kuulanga."

Muhazi wa Yuda

(Matayo 27:3-10)

12 Abaho watumigwa wabwela Yelusalemu kulawa kuna Ulugongo lwa Mizeituni, lukalile utali wa kilometa imoja kulawa buga dija.

13 Wengila kudibuga, wachola mbaka kudigati diwakalile Petulo na Yohana na Yakobo na Andeleya na Filipino na Tomaso na Batulumayo na Matayo na Yakobo mwanage Alufayo na Simoni Zeloti na Yuda mwanage Yakobo.

14 Wagendelela kuiting'hana hamoja kumpula Imulungu, hamoja na watwanzi wayagwe, na Malia mamake Yesu na wadodo zake Yesu.

15 Siku dimoja Petulo kema mumting'hano wa wanhu wantogole Yesu. Wanhu awo wakala ovika gana dimoja na malongo mabili.

16 Petulo kema na kulonga, “Ndugu zangu, Maandiko Gang'alile golondigwa galawilile, gaja gayalongile Loho Yang'alile kubitila Daudi, yalagule mbuli ya Yuda, ayo yawalongoze wanhu waja wamgogile Yesu.

17 Yuda kakala imoja wa kibumbila chetu, kwavija kasaguliwa tutende nayo sang'hano.”

18 Yuda kagula mgunda kwa sente ziyapatile kwa gehile, mumo kagwa kingubanguba luu, na inda yake itulika na vinhu vake vose va mgati vilawa kunze.

19 Wanhu wose wa Yelusalemu waijulika mbuli ayo, avo kwa ulonzi wa kumwao waukema mgunda awo Akelidama, fambulo jake, “Mgunda wa Damu.”

20 “Kwavija yandikigwa mna ikitabu cha Zabuli,

‘Ng'anda yake iwe vihame,

mgati yake sikuyakale munhu yoyose.’

Vivija yandikigwa,

‘Munhu iyagwe yasole sang'hano yake.’

21 “Avo, kolondigwa yasaguliwe munhu imoja yakalile na siye kipindi chose Mndewa Yesu viyangile na siye.

22 Kusongela kipindi kija Yohana viyawapetele wanhu usenga wake wa kubatiza, mbaka siku dija Yesu viyagaligwe kuulanga kulawa kumwetu. Munhu ayo yailumbe na siye mna isang'hano ya kuwapetela wanhu kuzilibuka kwa Yesu.”

23 Avo wasagula matwaga ga wanhu wabili, Yusufu yakemigwe Balisaba hebu Yusito, na wa kabili Matiasi.

24 Abaho wampula Imulungu walonga, “Mndewa, kugajuwa goyogesa kila munhu. Avo tulagusile nani mna iwanhu wano wabili yuumsagule

25 yakusang'hanile muutumigwa yaulekile Yuda, yalemelwe kuchola hanhu hayalondeke.”

²⁶ Aho wabwanha simbi kusagula mna iwanhu awo wabili, avo simbi imgwila Matiasi, nayo kongezigwa mna ikibumbila cha watumigwa longo na imoja.

2

Kwiza kwa Loho Yang'alile

¹ Siku da Pentekoste vidivikile, wanhu wose wantogole Yesu wakala waiting'hane hamoja.

² Bahaja wanhu wahulika kinhu chobuma kulawa kuu-langa kiigalile na beho kulu dibuma, kinhu acho kiimemeza ng'anda yose iwakalile wanhu awo.

³ Baho ona vinhu viigalile na lambi da moto, vipwililika na kumkwaswa kila munhu yakalile aho.

⁴ Wanhu wose wamemezigwa Loho Yang'alile na wasonga kulonga kwa ulonzi uyagwe, kamba Loho viyawadahize kulonga.

⁵ Ako Yelusalemu kukala na Wayahudi omdumba Imulungu, walawile kila hanhu mwiisi yose.

⁶ Viwazihulike nyangi azo, lunhu mkulu luiting'hana hamoja. Wanhu wose wakanganya, kwavija kila munhu kahulika wanhu wantogole Yesu olonga kwa ulonzi wake mwenyego.

⁷ Wakanganya ng'hani na kulonga, "Wanhu wose wano olonga, ni wenekae wa Galilaya.

⁸ Yokuwaze kabili, kila imoja wetu kowahulika olonga kwa ulonzi wake mwenyego?

⁹ Wayagwe vitwili olawa Palitiya na Mediya na Elama, kulawa Mesopotamia, Yudea na Kapadokia, kulawa Ponto na Asiya,

¹⁰ kulawa Fulugia na Pamfulia, kulawa Misili na banzi za Libiya behi na Kilene. Wayagwe wetu walawa Lumi,

¹¹ Wayahudi na wanhu wengile dini ya Kiyahudi, na wayagwe wetu olawa Kilete na Alabiya lakini kila imoja wetu kowahulika olonga mbuli ng'hulu ziyatendile Imulungu kwa ulonzi wa kumwetu!"

¹² Wose wakanganya na kwazanywa, waiuza, "Mbuli ino fambulo jake choni?"

¹³ Lakini wanhu wayagwe wawageweza, walonga, "Wanhu wano wakoligwa!"

Usenga wa Petulo kwa wanhu

¹⁴ Abaho Petulo kema hamoja na watumigwa longo na imoja na kwa sauti ng'hulu kasonga kululongela ulunhu, "Mbwiga zangu Wayahudi na mweye mose mukalaga isi ya Yelusalemu, nhegelezeni niwalongele fambulo da mbuli zino.

15 Wanhu wano hawakoligwe, kamba vimugelegeza, sambi saa ndatu ya imitondo.

16 Lakini, gano gago gayalongile mtula ndagu wa Imulungu Yoeli,

17 Imulungu kolonga, 'Vino vivo vondanhende mna isiku ya uhelelo,

Nomgidila kila munhu Loho yangu.

Wanenu wa kimbigalo na wa kitwanzi olagula mbuli zangu, wabwanga zenu olagusiligwa vinhu na Imulungu, wavele wenu olota nzozi.

18 Ona, hata wasang'hanaji zangu wose wa kitwanzi na wa kimbigalo,

nowagidila Loho yangu mna izisiku azo, na wao olagula.

19 Notenda unzonza kuulanga na vilaguso mwiisi.

Hokuwa na damu, moto na yosi,

20 Zuwa dogeligwa ziza,

mbalamwezi yokuwa dung'hu kamba damu, ing'hali hainavika siku ija ng'hulu ya kwiza kwa Mndewa.

21 Abaho, munhu yoyose yompula Mndewa kwa kutazigwa kokomboligwa.' "

22 "Wanhu wa Izilaeli! Tegelezeni mbuli zino, Yesu wa Nazaleti kakala munhu wa udahi na kalagusigwa kumwenu kwa unzonza na vilaguso viyatendile Imulungu kubitila kumwake. Mweye wenyego muijuwa mbuli ino kwavija ilawilila bahano hamwenu.

23 Toka mwaka Imulungu kajuwa na kalonda mweye mumgoge Yesu na mweye mumkoma kwa kuwaleka wanhu otenda nzambi wamuwambe mumsalaba.

24 Lakini Imulungu kamzilibula kulawa kwa wafile, kamulekesa kulawa muusungu wa ifa, kwavija havidahike ifa imwike mkifungo.

25 Kwavija Daudi kalonga mbuli yake, 'Nimona Mndewa ka haulongozi wangu siku zose, kahabehi yangu, na niye sigwaya bule.

26 Avo niye nodeng'helela, na lulimi lwangu lolonga kwa kudeng'helela, na lukuli lwangu lokala kwa kutamanila,

27 kwavija gweye Imulungu honda undeke kowochola wanhu wafile,

honda umuleke mtumigwa wako yang'alile yole mdipanga.

28 Kundagusila nzila ilongoza muugima, nimema deng'ho kwavija kwa hamoja na niye.' "

29 “Ndugu zangu, nolondigwa nonge fulu ipile kamba muhenga wetu mkulu Daudi yajuwike ng'hani. Kafa, kazikigwa, na mbaka lelo panga jake dabahano hamwetu.

30 Kwavija kakala mtula ndagu wa Imulungu, kakijuwa kija kiyalongile Imulungu, Imulungu kamulongela kwa kuiduwila kamba yahamtendile munhu imoja kulawa mulukolo lwa Daudi yawe Mndewa kamba viyakalile heyo.

31 Daudi kagona gonda yatende Imulungu, avo kasimulila mbuli ya kuzilibuka kwa Kilisito Mkombola viyalongile, ‘Halekigwe kuwochola wanhu wafile, lukuli lwake halwolile mdipanga.’

32 Imulungu kamzilibula ino Yesu, na siye wao tuyone mbuli ayo na towapetela mweye.

33 Kazilibuligwa na kwikigwa muukulu mwambu wa mkono wa kudila wa Imulungu Tatake, na kambokela Loho Yang'alile, kamba viyalongeligwe. Kino kimona na kuhulika ayo Loho iyatugidile Yesu.

34 Kwavija Daudi hagaligwe kuulanga, lakini kalonga, ‘Mndewa kamulongela Mndewa wangu,

Kala hano muukulu mwambu wangu wa mkono wa kudila

35 mbaka niwatende wanhu wakwihile kamba kigoda cha kwikila magulu gako.’

36 “Wanhu wose wa Izilaeli molondigwa mujuwe kamba ino Yesu, yummuwambile mumsalaba, Imulungu kamtenda Mndewa na Kilisito Mkombola!”

37 Wanhu viwahulike vivo, wasomigwa mmizoyo na wamulongela Petulo na watumigwa wayagwe, “Ndugu zetu, lelo tutende choni?”

38 Petulo kawalongela, “Kila imoja wenu kolondigwa yaleke nzambi na yabatizigwe kwa twaga da Yesu Kilisito, na Imulungu kozigela kumgongo nzambi zenu na mobokela Loho Yang'alile yeli nhunza.

39 Kwavija lagano da Imulungu ditendigwa mbuli yenu na mbuli ya wanenu, na wose wali mmatali na Mndewa Imulungu wetu kowakema kumwake.”

40 Petulo kawalongela mbuli nyingi na kwa kuwazuma kalonga, “Thonyeni wenyego kulawa mna inhaguso yonda ize ya wanhu wa lukolo luno wihile!”

41 Wanhu wengi wazitogola mbuli zake na wabatizigwa, wanhu gana malongo madatu ongezeka mkibumbila siku dijo.

42 Wagendelela kufundizigwa na watumigwa, wakala kimbwiga na kuja gate hamoja na kumpula Imulungu.

Wanhu wamtogole Yesu viwakalile okala

⁴³ Mbuli nyingi za unzonza na vilaguso zikala zitendigwa na watumigwa, na kila munhu kengila bwembwe.

⁴⁴ Wanhu wose wamtogole Yesu wagendelela kukala hamoja na kuigolela vinhu vao.

⁴⁵ Wakala ochuuza migunda na vinhu viwakalile navo na kuigolela zisente kwa kila munhu vyalondile.

⁴⁶ Wagendelela kuiting'hana Mng'anda ya Imulungu kila siku, wakala oja hamoja mzikae zao, waja kwa kudeng'helela na kwa moyo uholile,

⁴⁷ kuno omtogola Imulungu, na wanhu wose wawanogela. Kila siku wanhu wamtogole Yesu ongezigwa na Mndewa mdibumbila jao.

3

Petulo na Yohana omuhonya mbetembete

¹ Siku dimoja saa tisa ya imisi kipindi cha kumpula Imulungu, Petulo na Yohana wakala ochola kuna Ing'anda ya Imulungu.

² Kipindi acho wanhu wakala wampapile munhu imoja mbetembete toka viyavumbuke. Kila siku wakala omwika munhu ayo hana ulwivi lwa Ng'anda ya Imulungu lukemigwe, "Lwivi lunogile" ili yapule sente kwa wanhu wakalile okwingila Mng'anda ya Imulungu.

³ Viyawone Petulo na Yohana okwingila Mng'anda ya Imulungu, kawapula wamgwee kinhu chochose.

⁴ Nao wamulola munhu ayo bunhuu. Petulo kamulongela, "Tulole siye!"

⁵ Avo kawalola bunhuu, kuno kotamanila kupata kinhu chochose kulawa kumwao.

⁶ Lakini Petulo kamulongela, "Nabule sente, ila nokugwaa kija kinilinacho, kwa twaga da Yesu Kilisito wa Nazaleti, nokulagiza ima wima utembele!"

⁷ Abaho kamgoga kwa mkono wake wa kudila kamwinula. Na bahaja mige ya magulu gake igangamala.

⁸ Kenuka, kema kwa magulu gake, kasonga kutembela. Abaho kengila Mng'anda ya Imulungu hamoja nao, kuno kozumha zumha na kumtogola Imulungu.

⁹ Wanhu wose viwamone kotembela na komtogola Imulungu,

¹⁰ wamjuwa kamba heyo yakalile yopula hana, "Ulwivi Lunogile," avo wose wakanganya kija kimulawilile munhu ayo.

Usenga wa Petulo Mng'anda ya Imulungu

11 Kuno munhu ayo yang'hali kowawinza Petulo na Yohana hana, "Uluhelengo Iwa Sulemani," kamba vilukemigwe, wanhu wose wakanganya na wasonga kuwakimbilila.

12 Petulo viyawone wanhu, kawalongela, "Ndugu zangu wa Izilaeli, habali moikanganya mbuli ino, habali motubunhulila meso? Vino mogelegeza mbuli ino ilawilila kwa udahi wetu kumtenda munhu ino yatembele hebu kwavija siye tomtambikila Imulungu?"

13 Imulungu wa Abulahamu na Isaka na Yakobo na Imulungu wa wahenga zetu, kamgwaa ukulu mtumigwa wake Yesu. Lakini mungela mmakono ga iwakulu, mumulema haulongozi ha Pilato, hata Pilato viyalondile kumulekesa.

14 Kakala yang'alile na yanogile, lakini mweye mumulema, mumpula Pilato yawatendele vimulonda, yawafungulile munhu mkomaji.

15 Mumkoma ayo yakalile chanduso cha ugima, lakini Imulungu kamzilibula kulawa kwa wafile na siye tuyona mbuli ayo.

16 Udahi wa twaga da Yesu awo umgwelele nguvu munhu ino mbetembete. Kino kimona na kukijuwa kitendigwa kwa kutamanila kwa twaga jake. Kumtamanila Yesu ako kumtendile munhu ino yahonyigwe, kamba mose vimona.

17 "Sambi, ndugu zangu, nojuwa kija kimumtendele Yesu mweye na wakulu zenu mukala hamkijuwile.

18 Imulungu kalonga mbuli ino toka mwaka ilawilile kubitila watula ndagu zake wose, kamba Kilisito wake Mkombola kolondigwa yadunungigwe, na vino vivo ili.

19 Lelo lekeni nzambi zenu mumbwelele Imulungu, ili Imulungu yazigele kungongo nzambi zenu.

20 Mwahatenda avo, kipindi cha kuhozigwa moyo chokwiza kulawa kwa Mndewa, na komtuma Yesu, yeli Kilisito Mkombola yasaguligwe mbuli yenu.

21 Kolondigwa yasigale kuulanga mbaka kipindi kivike cha kugatenda gose gawe ga sambu, kamba viyalongile Imulungu kubitila watula ndagu zake wang'alile wakalile kuko umwaka.

22 Kwavija Musa kalonga, 'Mndewa Imulungu wenu kowagalileni mtula ndagu wake, kamba viyanhumile niye, kokuwa imoja wa wanhu zenu. Mutogole chochose chonda yawalongeleni.

23 Munhu yoyose yolema kumtegeleza mtula ndagu ayo wa Imulungu kobaguligwa mna iwanhu wa Imulungu na kokomigwa.'

24 Na watula ndagu wa Imulungu wose wakalile na usenga, kusongela Samweli na wayagwe wezile kumwande, vivija walonga vinhu vilawilila mzisiku zino.

²⁵ Lagano da Imulungu kubitila watula ndagu zake ni jenu, na mweye mwamgati mna idilagano da Imulungu yaditendile kwa wahenga zenu. Kamba viyalongile kwa Abulahamu, 'Kubitila lukolo lwako nowatenda wanhu wose wa mwiisi wamwede.'

²⁶ Avo Imulungu viyamzilibule mtumigwa wake, tanhu kamtuma kumwenu, mumwede na kuwatenda mweye muleke nzambi zenu."

4

Petulo na Yohana ogaligwa mkitala cha Wayahudi

¹ Petulo na Yohana viwakalile wang'hali olonga na wanhu, walava nhosa, wakulu wa wakalizi wa Ng'anda ya Imulungu, na Masadukayo wayagwe wavika.

² Wagevuzika ng'hani kwavija watumigwa wao wabili wakala owafundiza wanhu kuwa Yesu kazilibuka kwa wafile, na ino ilagusa kamba wafile ozilibuka.

³ Avo wawagoga na kuwagodeka mkifungo mbaka imitondo yake, kwavija zuwa dikala dihongile.

⁴ Lakini wanhu wengi wauhulike usenga watogola, na wambigalo ongezeke mbaka gana malongo matano.

⁵ Siku diyagwe wakulu wa Wayahudi, wavele, na wafundiza Malagizo ga Musa waiting'hana Yelusalemu.

⁶ Waiting'hana na Anasi mulava nhosa mkulu, na Kayafa na Yohana na Alekizanda, na wanhu wayagwe wa lubuga lwa mulava nhosa mkulu.

⁷ Waweka Petulo na Yohana haulongozi wao, wawauza, "Vino mweye mutendaze? Nguvu gani yumpatile hebu mosang'hana kwa twaga da nani?"

⁸ Petulo kuno kamema Loho Yang'alile, kawedika, "Vilongozi wa wanhu na wavele!

⁹ Kamba lelo touzigwa mbuli ya kija kinogile kitendigwe kwa munhu mbetembete magulu na vija viyahonyigwe,

¹⁰ avo molondigwa mose mujuwe, na wanhu wose wa Izilaeli mujuwe, kamba munhu ino yemile haulongozi wenu kahona kwa twaga da Yesu Kilisito wa Nazaleti, ayo yumuwambile mumsalaba na Imulungu kamzilibula kulawa kwa wafile.

¹¹ Yesu iyo yolongigwa mna Gamaandiko Gang'alile, 'Dibwe dilemigwe na mweye wazengaji digalamuka dibwe da kutamanila kubanza gose.'

¹² Ukombola haupatikana kwa munhu yoyose iyagwe, kwavija mwiisi yose kuduhu twaga diyagwe diyatugwee Imulungu donda tukomboligwe wa dijo."

¹³ Wakulu wa mkitala wakanganya kona vija Petulo na Yohana viwagangamale, kwavija wawajuwa kamba hawai-funzile ubala wowose. Abaho wajuwa kamba wakala mbwiga zake Yesu.

¹⁴ Lakini viwamone munhu ayo yahonyigwe kema hamoja na Petulo na Yohana, hawadahile kulonga mbuli.

¹⁵ Avo wawalongela walawe mdigati da ikitala, abaho wakulu wa mkitala wasonga kuilongela wenyego.

¹⁶ Wakulu wa mkitala waiuza, "Tuwatende choni wanhu wano? Kila munhu mwiisi ya Yelusalemu kojuwa kamba unzonza uno mkulu utendigwa na hewo, na siye hatudaha kuibela bule mbuli ino.

¹⁷ Lakini kutenda mbuli ino sikuibwililike ng'hani kwa wanhu, leka tuwazume wanhu wano waleke kulonga kwa munhu yoyose kwa twaga da Yesu."

¹⁸ Avo wawakema kabili mng'anda, wawazuma sikuwalonghe hebu kufundiza kwa twaga da Yesu.

¹⁹ Lakini Petulo na Yohana wawedika, "Mweye wenyego taguseni choni kinogile mgameso ga Imulungu, kuwategeleza mweye hebu kumtegeleza Imulungu.

²⁰ Kwavija hatudaha kuleka kulonga kija kituwone na tukihulike siye wenyego."

²¹ Avo wanhu wa mkitala wawazuma ng'hani abaho wawalekesa. Hawadahile kuwatagusa, kwavija wanhu wose wakala omgwaa nhogolwa Imulungu mbuli ya kija kilawilile.

²² Munhu yatendiligwe unzonza uno wa kuhonyigwa kakala na miyaka kubanza malongo mane.

Wanhu wamtogole Yesu ompula Imulungu yawagangamize

²³ Bahaja Petulo na Yohana viwalekesigwe, wabwela kuna ikibumbila chao na kuwalongela kija kilongigwe na wakulu wa walava nhosa na wavele.

²⁴ Wanhu wamtogole Yesu viwahulike avo, wailumba hamoja mna ukumpula Imulungu, walonga, "Mndewa gw-eye kuumba ulanga, isi, bahali na vose vili mgati mmwake!

²⁵ Kulonga kubitila muhenga wetu Daudi, mtumigwa wako, kwa udahi wa Loho Yang'alile. Viyalongile, 'Habali wanhu wa mwiisi yose wagevuzika? Habali wanhu okala kiseto cha kibozi?

²⁶ Wandewa wa mwiisi waitanda wenyego,

vilongozi waiting'hana hamoja

kumbiduka Mndewa na Mkombola ayo yaamsagule.'

²⁷ Kwavija Helode na Pontio Pilato waiting'hana hamoja mna idibuga dino da wanhu haweli Wayahudi na wanhu wa Izilaeli kumbiduka Yesu, Mtumigwa wako Yang'alile, Kilisito Mkombola yuumsagule.

²⁸ Watenda mbuli zija ziulondile toka mwaka zilawilile kwa udahi wako.

²⁹ Sambu, gweye Mndewa, ulole mbuli zao za kugela bwembwe ziwatendile. Tutaze siye wasang'hanaji zako sikutudumbe kuwapetela wanhu usenga wako.

³⁰ Golosa mkono wako uwahonye wanhu. Tenda vifukuzi na unzonza kwa twaga da Yesu mtumigwa wako yang'alile."

³¹ Viwamambukize kumpula Imulungu, aho hawakalile waiting'hane hatigisika. Wose wamemeziga Loho Yang'alile na wagendelela kuwapetela wanhu usenga wa Imulungu bila kudumba.

Wanhu wamtogole Yesu okala kamba wanhu wa lubuga lumoja

³² Kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu wakala na moyo umoja. Kuduhu imoja wao yalongile vija viyakalile navo vikala vake, lakini waigolela na wayao kila kinhu kiwakalile nacho.

³³ Watumigwa wawapetela wanhu mbuli ya kuzilibuka kwa Mndewa Yesu kwa nguvu ng'hulu, na Imulungu kawagwaa wanhu ng'hekewa ng'hani.

³⁴ Kukala kuduhu munhu yoyose mkibumbila yakalile bila kinhu. Wanhu wayagwe wakalile na migunda hebu ng'anda wakala ochuza, na kugala zisente ziwapatile,

³⁵ na wawagwaa watumigwa, na zisente izo zigoligwa kwa kila munhu kamba viyalondile.

³⁶ Kukala na Mulawi imoja twaga jake Yusufu, mwenekae wa Kupulo, ayo watumigwa wamkema Balinaba, fambulu jake, "Munhu yogangamiza wanhu,"

³⁷ kachuuza mgunda wake, kawagwaa zisente watumigwa.

5

Anania na Safila

¹ Kukala na munhu imoja yakemigwe Anania na mwehe wake Safila, nao vivija wachuza mgunda wao.

² Anania kailumba na mwehe wake, kabagula sente ziyagwe na zisigale kawagwaa watumigwa.

³ Petulo kamuza, "Anania, habali kumtoglela Mwenembago yakulongoze umvizile Loho Yang'alile kwa kufisa sente ziyagwe ziupatile kwa kuchuuza mgunda wako?"

⁴ Viukalile ung'hali hunachuza umgunda ukala wako, na viumambukize kuchuuza, sente zikala zako. Lelo, habali kutenda mbuli ayo? Humvizile munhu bule ila kumvizila Imulungu!"

⁵ Bahaja Anania viyaihulike mbuli ayo, kagwa hasi kafa. Wanhu wose waihulike mbuli ayo wadumba ng'hani.

⁶ Wabwanga weza waluvaza sitili lukuli lwake walulava kunze waluzika.

⁷ Vigabitile masaa madatu mwehe wake Anania keza, kengila mng'anda, lakini hajuwile gaja gampatile mkasano wake.

⁸ Petulo kamuuzwa, "Nongele, zino izo sente zose zimpatile gweye na mkasano wako kwa kuchuuza mgunda wenu?"

Kamwidika, "Ona, zizo."

⁹ Avo Petulo kamulongela, "Vino habali gweye na mbi-galo wako muilumba kumgeza Loho wa Mndewa? Wanhu wamzikile mkasano wako sambu wa hamulango na gweye okusola vivija!"

¹⁰ Bahaja kagwa hasi mmagulu ga Petulo kafa. Wabwanga viwengile wamvika kafa, avo wamulava kunze na wamzika behi na mbigalo wake.

¹¹ Wanhu wose wamtogole Yesu na wose wayagwe waihu-like mbuli ayo wadumba ng'hani.

Unzonza na vifukuzi

¹² Watumigwa watenda mbuli nyingi za unzonza na vifukuzi mna iwanhu. Wanhu wose wamtogole Yesu wait-ing'hana hamoja muluhelengo lwa Sulemani.

¹³ Kuduha wanhu wayagwe kulawa kunze wagezile kuilumba na wanhu wamtogole Yesu, hamoja wanhu wawagwaa nhogolwa.

¹⁴ Lunhu lwa wambigalo na watwanzi wamtogole Mndewa ongezeka mkibumbila.

¹⁵ Mbuli ya unzonza uwakalile otenda watumigwa, wanhu wawagala watamu mvisazi na mmikeka, ili sisila da Petulo diwakwase wanhu wayagwe viyakalile kobita.

¹⁶ Lunhu lwa wanhu lwiza kulawa mmabuga geli behi na Yelusalemu, na kuwagala wanhu wose wakalile olumwa hebu wakalile na vinyamkela, na wose wahonyigwa.

Watumigwa odununzigwa

¹⁷ Abaho mulava nhosa mkulu na wayage wose, na wanhu wa kibumbila cha Masadukayo, wawonela migongo ng'hani watumigwa, avo wasonga kuwehila.

¹⁸ Wawagoga watumigwa na kuwagodeka mkifungo.

¹⁹ Lakini ikilo msenga wa kuulanga wa Mndewa kafungula nyivi za ikifungo, kawalava kunze iwatumigwa, kawalongela,

²⁰ "Gendeni mkeme Mng'anda ya Imulungu, walongeleni wanhu mbuli ya ugima uno."

²¹ Watumigwa watogola, na imitootondo wengila Mng'anda ya Imulungu na wasonga kufundiza.

Mulava nhosa mkulu na wayage wawakema hamoja wavele wose wa Izilaeli mkitala, abaho walagiza watumigwa walavigwe mkifungo na wagaligwe haulongozi wao.

²² Lakini wakulu wa wakalizi wa Ng'anda ya Imulungu viwacholile, hawawavikile iwatumigwa mkifungo, avo wabwela mkitala na kulonga,

²³ “Vituvikile mkifungo, tukivika kihindigwa na wakalizi wose okaliza zinyivi, lakini vitufungule zinyivi, hatumvikile munhu bule mgati!”

²⁴ Wakulu wa walava nhosa na wakulu wa wakalizi wa Ng'anda ya Imulungu viwahulike avo, wakanganya kija kiwalawilile watumigwa.

²⁵ Abaho munhu imoja keza kawalongela, “Tegelezeni! Wanhu wamuwagodeke mkifungo wa Mng'anda ya Imulungu ofundiza wanhu!”

²⁶ Avo mkulu wa wakalizi wa Ng'anda ya Imulungu kachola hamoja na wanhu zake wawagoga iwatumigwa. Hawawagogle kwa nguvu, kwavija wawadumba wanhu sikuwawatawe mabwe.

²⁷ Wawagala iwatumigwa mgati, na wawemiza haulongozi wa mkitala, na mulava nhosa mkulu kawalongela,

²⁸ “Tuwagomesa sikumufundize kwa twaga da munhu ino, lakini loleni kintendile! Mugabwililisa mafundizo genu mwiisi yose ya Yelusalemu, na molonga siye wao kilamuso cha ifa yake!”

²⁹ Petulo na watumigwa wayagwe wedika, “Tolondigwa tumtegeleze Imulungu siyo wanhu.

³⁰ Mweye mumkoma kwa kumuwamba mumsalaba, lakini Imulungu wa wahenga zetu kamzilibula Yesu kulawa kwa wafile.

³¹ Imulungu kamwinula mbaka mwambu wa mkono wake wa kudila kamtenda Kilongozi na Mkombola, kuwatenda wanhu wa Izilaeli waleke nzambi zao na Imulungu yazigele kumgongo.

³² Siye tuzona mbuli azo, siye na Loho Yang'alile, yeli nhunza ya Imulungu kwa wose omtogola.”

³³ Wanhu wa mkitala viwahulike avo, wagevuzika ng'hani walonda kuwakoma iwatumigwa.

³⁴ Lakini imoja wao, Mfalisayo yakemigwe Gamalieli yakalile mfundiza Malagizo ga Musa yadumbigwe ng'hani na wanhu wose, kema aho mkitala. Kawalongela watumigwa walavigwe kunze kidogo,

³⁵ abaho kawalongela wanhu wa mkitala, “Waizilaeli wayangu, iteganyeni ng'hani na kija kimulonda kuwatendela wanhu wano!

³⁶ Baho umwaka kukala na munhu yakemigwe Teuda, kaitenda munhu mkulu, na wanhu gana na nne wailumba nayo. Lakini kakomigwa na wanhu zake wamkweleleze waimwaga na mbuli zake zihelala baho.

³⁷ Abaho, Yuda mwenekae wa Galilaya kalawilila mna ikipindi cha kuwapeta wanhu, na heyo vivija kakala na lunhu lukulu, lakini vivija kakomigwa, na wanhu zake wose wamkweleleze waimwaga.

³⁸ Lelo, nowalongeleni, sikumuwatendele mbuli yoyose wanhu wano. Walekeni! Kamba kija kiwaitogolele kutenda cholawa kumwao wenyego, hondakitendeke bule,

³⁹ lakini kamba cholawa kwa Imulungu, hondamuwahume bule. Baho mogomba na Imulungu!"

Wanhu wa mkitala wakweleleza mbuli za Gamalieli.

⁴⁰ Wawakema iwatumigwa mkitala, wawatowa mbalati, na wawalagiza sikuwalonge kabili kwa twaga da Yesu, abaho wawalekesa.

⁴¹ Watumigwa viwasegele mkitala, wakala na deng'ho kwavija Imulungu katogola wageligwe kinyala mbuli ya twaga da Yesu.

⁴² Kila siku wagendelela kufundiza na kuwapetela wanhu Mng'anda ya Imulungu na mzikae za wanhu, kamba Yesu Kilisito iyo Mkombola.

6

Watazaji saba

¹ Siku vizigendelele wanahina viwakalile okongezeka, kukala na ndwagi mna Iwayahudi olonga Kigiliki na waja iwolonga Kiebulania. Wayahudi iwolonga Kigiliki walonga kamba wagane wakiwa weli kumwao wasemwigwa muna ukugoleligwa sente kila siku.

² Avo iwatumigwa longo na wabili wawakema wanahina wose wawalongela, "Havinogile bule kumwetu kuleka kuwapetela wanhu mbuli ya Imulungu na kuwagolela ndiya.

³ Avo, ndugu zangu, saguleni wanhu saba kumwenu wajuwike kamba wamema Loho Yang'alile na nzewe, na toweka wawe wakulu wa mbuli ino.

⁴ Lakini siye tompula Imulungu na kuwapetela wanhu mbuli ya Imulungu kipindi chetu chose."

⁵ Wanhu wose wanogelwa na mbuli za watumigwa, avo wamsagula Sitefano munhu yamemile kutamanila na Loho Yang'alile, hamoja na Filipino na Polokolo na Nikanoli, Timona na Palimena na Nikolasi munhu hali Muyaahudi kulawa Antiokia iyo yakalile yengile mwiidini ya Kiyahudi.

⁶ Abaho wanhu wao wose wagaligwa kwa iwatumigwa, wao wampula Imulungu na kuwekila makono.

⁷ Avo mbuli za Imulungu zigendelela kwenela. Wanahina ongezeka ng'hani ako Yelusalemu na walava nhosa wengi wamtogola Yesu.

Sitefano kogogigwa

⁸ Imulungu kamgwaa ng'hekewa na nguvu Sitefano, nayo kadaha kutenda unzonza na vifukuzi mna iwanhu.

⁹ Lakini kalemigwa na wanhu wayagwe wakalile wanhu wa ng'anda ya kumpula Imulungu, ikemigwe, “Ng'anda ya kumpula Imulungu ya wanhu Walekesigwe,” wanhu awo walawa Kilene na Alekizandilia. Wayagwe walawa isi za Kilikia na Asiya.

¹⁰ Lakini Loho Yang'alile kamgwaa nzewe Sitefano viyakalile kolonga, mbaka walemelwa kumuhuma.

¹¹ Avo wawahonga wanhu walonge, “Tumuhulika komulonga vihile Musa na Imulungu!”

¹² Kwa ulonzi uno wawading'hula wanhu, wavele na wafundiza Malagizo ga Musa. Wamgoga Sitefano na kungala mkitala cha Wayahudi.

¹³ Abaho wawagala wanhu wayagwe walonge uvizi mbuli yake, walonga, “Siku zose munhu ino koilonga vihile Ng'anda ya Imulungu na Malagizo ga Musa.

¹⁴ Tumuhulika kolonga kamba Yesu wa Nazaleti koibomola Ng'anda ya Imulungu na kugalusa vihendo vetu vitugweleligwe na Musa!”

¹⁵ Wanhu wose wakalile mkitala wambunhulila meso Sitefano, wachona kihanga chake kiigala na kihanga cha msenga wa kuulanga.

7

Sitefano kolonga na wanhu wa mkitala

¹ Mulava nhosa mkulu kamuuzza Sitefano, “Mbuli zino za ukweli?”

² Sitefano kawedika, “Tata zangu na ndugu zangu, nhegelezeni! Muhenga wetu Abulahamu yang'hali hanachola kukala isi ya Halani, Imulungu wa ukulu kamulawilila mwiisi ya Mesopotamia.

³ Imulungu kamulongela, ‘Segela mwiisi yako, waleke wanhu wa lubuga lwako uchole isi yonda nikulagusile.’

⁴ Avo kalawanya mwiisi ya Wakalidayo kachola kukala kudibuga da Halani. Tatake Abulahamu viyafile, Imulungu kamulongela Abulahamu yeze mwiisi ino yumukala sambu.

⁵ Imulungu hamgwelele Abulahamu hata kimhongwe kidodo kiwe chake mwenyego, lakini Imulungu kamulongela komgwaa, iwe yake na lukolo lwake. Imulungu viyamulongele avo, Abulahamu kakala kabule wana.

⁶ Vino vivo Imulungu viyamulonge le Abulahamu, 'Lukolo lwako lokala mwiisi ya ugeni, ako okuwa watumwa na otendigwa vihile kwa miyaka magana mane.

⁷ Lakini nowatagusa wanhu ondawawatende watumwa. Abaho lukolo lwako lolawa mwiisi iyo na onigwaa ukulu niye hanhu hano.'

⁸ Abaho Imulungu kamgwaa Abulahamu kihendo cha kwingila kumbi kamba kilaguso cha lagano. Avo Abulahamu kamwingiza kumbi Isaka siku ya nane toka viyavumbuke. Vivija Isaka kamwingiza kumbi mwanage, yakemigwe Yakobo, na Yakobo kawengiza kumbi waja wahenga zetu longo na wabili."

⁹ "Wanage Yakobo wamonela migongo mdodo wao Yusufu na wamchuuza yawe mtumwa mwiisi ya Misili. Lakini Imulungu kakala hamoja nayo,

¹⁰ kamuhonya na magayo gake. Yusufu viyagaligwe kwa Falao mndewa wa Misili, Imulungu kamtenda yanogeligwe, na nzewe le zake zoneka, avo mndewa wa Misili kamtenda yawe mkulu wa wakulu wa Isi, na mkulu wa wasang'hanaji wa mng'anda.

¹¹ Abaho kukala na lufilili lwa nzala mwiisi yose ya Misili na Kanaani, itendile wanhu wadununzike. Wahenga zetu wakala waduhu ndiya.

¹² Yakobo viyahulike ako Misili kukala na ndiya, kawatuma wanage, wahenga zetu, mwanza wa ichanduso kuvika ako.

¹³ Viwacholile mwanza wa kabili, Yusufu kailagusa kwa ndugu zake, na mndewa Falao kalujuwa lukolo lwa Yusufu.

¹⁴ Avo Yusufu kawatuma wasenga kwa tatake Yakobo, wamulonge le heyo na lukolo lose weze Misili, wose kwa wose wakala malongo saba na tano.

¹⁵ Abaho Yakobo kachola Misili, ako heyo na wanage wafa.

¹⁶ Ng'huli zao zikaligwa Shekemu, ako wazikigwa mna gamapanga gayagulile Abulahamu kwa sente kulawa kuna ulukolo lwa Hamoli."

¹⁷ "Kipindi cha Imulungu kutenda gayamulonge le Abulahamu vikikalile behi, wanhu zetu ongezeka ng'hani mwiisi ya Misili.

¹⁸ Abaho mndewa iyagwe yalekile kumjuwa Yusufu kasonga kutawala mwiisi ya Misili.

¹⁹ Kawatendela usede wahenga zetu na kuwatenda vihile, kawalagiza waweke kunze wanao ving'hele, ili wafe.

²⁰ Musa kavumbuka mna ikipindi acho, kakala mwana yanogile. Kaleligwa na mamake kwa miyezi midatu,

²¹ na viyekigwe kutali na ukae, mndele wa Falao kamsola na kamulela kamba mwanage.

22 Musa kafundizigwa ubala wose wa Wamisili na kawa munhu mkulu kwa kulonga na sang'hano."

23 "Musa viyavikize miyaka malongo mane, kachola kuwalola ndugu zake Waizilaeli.

24 Kamona imoja wao kotendiligwa vihile na Mmisili, avo kachola kumtaza Mwiizilaeli kwa kumuliha gehile Mmisili kwa kumkoma.

25 Kagesa ndugu zake Waizilaeli wahajuwile kamba Imulungu yahawakombole kubitila heyo, lakini wao hawajuwile.

26 Imitondo yake kawona Waizilaeli wabili oitowa, kageza kuwagombezeza kawalongela, 'Nhegelezeni mweye mwa ndugu habali moitowa kamba avo?'

27 Lakini ayo yakalile yomtowa miyage kamsung'ha Musa kumgwazo. Kamuuza, 'Nani yakutendile kilongozi na mula-muzi wetu?'

28 Hebu kolonda kunikoma kamba viumkomile ija Mmisili jana?'

29 Musa viyahulike avo, kalawanya mwiisi ya Misili kachola mwiisi ya Midiani. Ako kapata wana wabili."

30 "Viibitile miyaka malongo mane, msenga wa kuulanga kamulawilila Musa kuna ikisolo kikalile chokwaka kuluwala behi na lugongo lwa Sinai.

31 Musa kakanganya ng'hani kija kiyone, kachola behi ya kisolo yalole goya. Lakini kahulika sauti ya Mndewa,

32 'Niye na Imulungu wa wahenga zako, Imulungu wa Abulahamu na Imulungu wa Isaka na Imulungu wa Yakobo.' Musa kagwaya kwa bwembwe na hagezile kulola kabili.

33 Mndewa kamulongela, 'Vula vilatu vako, kwavija hanhu aho hawimile hong'ala.

34 Niwona wanhu zangu viwodunungigwa mwiisi ya Misili. Nihulika viwogutilila, nihumuluka niwahonye. Avo sambi nokutuma uchole Misili.' "

35 "Musa iyo yalemigwe na wanhu wa Izilaeli, viwamulongile, 'Nani yakutendile kilongozi na mulamuzi kumwetu?' Musa iyo yatumigwe na Imulungu kuwalanguliza wanhu na kuwakombola kubitila msenga wa kuulanga yamulawilile hana ikisolo kikwaka.

36 Kawalongoza wanhu walawe Misili, kwa kutenda unzonza na vilaguso mwiisi ya Misili na hana Ibahali ya Shamu* kwa miyaka malongo mane kuluwala.

37 Musa iyo yawalongele wanhu wa Izilaeli, 'Imulungu kowasagulileni mtula ndagu wake, kamba viyanhumile niye na kokuwa imoja wa wanhu zenu.'

* 7:36 Shamu fambulo jake ndung'hu

38 Musa iyo yakalile na lung'husesa lwa wanhu wa Izilaeli kuluwala, kakala ako na wahenga zetu na msenga wa kuu-langa yalongile nayo hana Ulugongo lwa Sinai, na kabokela mbuli za ugima wa Imulungu yatugwelele siye.”

39 “Lakini wahenga zetu walema kumtogola, wamsung'ha kumgwazo na walonga yahanogile kumwao wahabwele-ganye Misili.

40 Avo wamulongela Haluni, ‘Tutendele mulungu yonda yatulongoze. Hatujuwa kinhu gani kimulawilile Musa, yat-ulavile Misili.’

41 Avo watenda kinyago cha ng'ombe wa kimbigalo, waki-tambikila, watenda nyimwilinyimwili kudeng'helela kija ki-watendile.

42 Imulungu kawaleka na kawatenda wazigwee ukulu nhondo za kuulanga, kamba viyandikigwe mna ikitabu cha watula ndagu wa Imulungu.”

“Mweye wanhu wa Izilaeli! Si niye bule yumunichinjile wanyama na kundavila nhosa

kwa miyaka malongo mane kuja kuluwala?

43 Mweye mdipapa hema da mulungu Moleki, na kinyago cha nhondo ya mulungu wenu Lefani, vinyago vimutendile vivo vimvitambikile, avo nowahamizila mwiisi ya Babeli.”

44 “Wahenga zetu wakala na hema dilagusa kamba Imu-lungu kabaho ako kuluwala. Ditendigwa kamba Imulungu viyamulongele Musa yaditende, diigalile na kija kiyone.

45 Abaho, wahenga zetu wadibokele ajo dihema kwa wa-henga zao. Wadipapa viwacholile hamoja na Yoshua na wachola najo mna ziisi ziyawabitize Imulungu. Disigala kuko mbaka kipindi cha Daudi.

46 Daudi kanogeligwa na Imulungu na kampula Imulungu yamtogolele yatende hanhu hakukala Imulungu wa Yakobo.

47 Lakini Sulemani iyo yamzengele Imulungu ng'anda.”

48 Lakini Imulungu yeli Uchanha Ng'hani hakala mng'anda izengigwe kwa makono ga wanhu, kamba mtula ndagu wa Imulungu viyolonga,

49 “Ulanga acho kigoda changu

na isi iyo inikile magulu gangu.

Ng'anda gani yonda munizengele niye?

Hanhu gani hondanikale niye?

50 Niye mwenyego iyo nhendile vinhu vose vino.”

51 Abaho Sitefano kalonga, “Mweye muli na mizoyo midala, na mulekile kumjuwa Imulungu, mweye musitile magwiti genu kutegeleza usenga wa Imulungu! Mwiigala na wahenga zenu na mweye vivija momulema Loho Yang'alile!

⁵² Vino hana mtula ndagu yoyose wa Imulungu wahenga zenu wamulekile kumdununza? Wawakoma wasenga wa Imulungu wao kulawa umwaka walongile kwiza kwa Msang'hanaji wake Yanogile. Na sambu mumuhinduka na kumkoma.

⁵³ Mweye wao mubokele malagizo ga Imulungu, gamgweleligwe na wasenga wa kuulanga, lakini hamgagogile bule!"

Sitefano kotoigwa mabwe

⁵⁴ Wanhu wa mkitala viwamtegeleze Sitefano, wagevuzika ng'hani, wadafuna meno gao.

⁵⁵ Lakini Sitefano kuno kamema Loho Yang'alile, kalola uchanha kuulanga kawona ukulu wa Imulungu na Yesu kema mwambu wa mkono wa ukudila wa Imulungu.

⁵⁶ Kalonga, "Loleni, nowona ulanga ugubuka na Mwana wa Munhu kema mwambu wa mkono wa kudila wa Imulungu!"

⁵⁷ Kwa nyangi wanhu wa mkitala wasila magwiti gao. Bahaja wanhu wose wamzumhila Sitefano,

⁵⁸ wamulava kunze ya dibuga, wamtowa mabwe. Waja wakalile omtowa mabwe waleka viwalo vao kwa mbwanga imoja twaga jake Sauli.

⁵⁹ Viwakalile omtowa mabwe Sitefano kapula, "Mndewa Yesu, ibokele loho yangu!" ⁶⁰ Kafugama kaguta, "Mndewa! ugele kumgongo nzambi yao ino!" Viyalongile avo kafa.

8

¹ Nayo Sauli kona vinoga kukomigwa kwa Sitefano.

Sauli kowadununza wanhu wamtogole Yesu

Mna izisiku azo wanhu wamtogole Yesu ako Yelusalemu wasonga kudununzigwa vihile. Wanhu wose wamtogole Yesu, wahaleka watumigwa, wakala wapwililike mwiisi iyo ya Yudea na Samalia.

² Wanhu wanogile wamzika Sitefano na wamulilila ng'hani.

³ Lakini Sauli kalonda kuwadununza wanhu wamtogole Yesu. Kachola ng'anda mbaka ng'anda, kawalava kunze wanhu wamtogole Yesu, wambigalo kwa watwanzi, na kaweka mvifungo.

Mbuli Inogile yopetigwa ako Samalia

⁴ Wanhu wamtogole Yesu wapwililike wachola kila hanhu kuwapetela wanhu Mbuli Inogile.

⁵ Filipino kachola kudibuga da Samalia na kawapetela wanhu mbuli ya Kilisito Mkombola.

⁶ Lunhu lwa wanhu lumtegeleza goya Filipino viyalongile na kuwona unzonza uyatendile.

7 Vinyamkela wawalawa wanhu kwa kulila, na wanhu wengi waholole na mbetembete wahonyigwa.

8 Avo kukala na deng'ho kulu kudibuga dija.

9 Munhu imoja twaga jake Simoni kakala yokala mumo, kawazanya Wasamalia kwa uhawi wake. Kaitenda kamba kakala munhu mkulu.

10 Wanhu wose kudibuga dija, wakulu kwa wadodo wamtegeleza ng'hani, walonga, "Munhu ino kana udahi wa Imulungu ukemigwa, 'Udahi Mkulu'."

11 Wamtegeleza ng'hani kwavija kwa miyaka mingi kawazanya kwa uhawi wake.

12 Lakini viwautogole usenga wa Filipo, usenga wa Mbuli Inogile ya Undewa wa Imulungu na mbuli ya twaga da Yesu Kilisito, wose wabatizigwa, wambigalo kwa watwanzi.

13 Simoni nayo katogola, viyamambukize kubatizigwa kakala yokwanga na Filipo na kakanganya viyone unzonza na vilaguso vikalile vitendigwa.

14 Watumigwa wakalile Yelusalemu wahulika wanhu wa Samalia waibokela mbuli ya Imulungu, avo wawatuma Petulo na Yohana kumwao.

15 Viwavikile, wawapulila kwa Imulungu wanhu wamtogole Yesu wambokele Loho Yang'alile.

16 Kwavija Loho Yang'alile kakala yang'hali hanamuhulumukila munhu yoyose kumwao, wakala wabatizigwe kwa twaga da Mndewa Yesu diiyeka.

17 Abaho Petulo na Yohana wawekila makono, wabokela Loho Yang'alile.

18 Simoni kona wanhu wamtogole Yesu wambokela Loho Yang'alile viwekiligwe makono na watumigwa. Avo kalonda kuwagwaa sente Petulo na Yohana,

19 kalonga, "Na niye nigweleleni udahi uno, ili munhu yoyose yonda nimwikile makono gangu yabokele Loho Yang'alile."

20 Lakini Petulo kamwidika, "Upotele kutali gweye na sente zako, kwa kugesha kodaha kugula kwa sente nhunza ya Imulungu!

21 Kuduhu hanhu hohose mwiisang'hano yetu, kwavija moyo wako haugesha ganogile mgameso ga Imulungu.

22 Avo leka nzambi zako, na magesa gako gehile na mpule Mndewa yagele kumgongo.

23 Kwavija nokona kumema migongo na kwa mfungwa wa nzambi."

24 Simoni kamulongela Petulo na Yohana, "Mhulileni kwa Mndewa, gano gamulongile sikugandawilile."

25 Viwamambukize kulonga gaja gawone na kuwapetela wanhu usenga wa Mndewa, Petulo na Yohana wabwela

Yerusalemu. Mnzila wawapetela Mbuli Inogile wanhu wa mvijiji va Samalia.

Filipo na mkulu wa Isiyopiya

²⁶ Msenga wa kuulanga wa Mndewa kamulongela Filipino, “Itande uchole kusini kubitila nzila ilawa Yerusalemu kuchola Gaza.” Nzila ino sambu haitumika.

²⁷ Avo Filipino kaitanda na kuchola. Muisiopiya yelibule kimbigalo, yakalile munhu mkulu mna ingama ya Kandake mndewa wa kitwanzi wa Isiopiya kakala mnzila ya kuchola ukae kumwake. Kakala Yerusalemu komtambikila Imulungu na kakala yobwela ukae kumwake na mtuka wa kubulula.

²⁸ Viyakalile mnzila kakala yosoma kitabu cha mtula ndagu wa Imulungu Isaya.

²⁹ Avo Loho Yang'alile kamulongela Filipino, “Genda kakale behi na mtuka uja.”

³⁰ Baho Filipino kakimbila behi na mtuka kamuhulika munhu ayo kosoma kitabu cha mtula ndagu wa Imulungu Isaya. Filipino kamuuzi, “Vino kogajuwa gago gousoma?”

³¹ Mkulu ayo kedika, “Nodahaze kugajuwa bila munhu kunifambulila?” Avo kamgoneka Filipino yakwele mumtuka na yakale hamoja nayo.

³² Munhu ayo kakala yosoma hanhu hano mna Gamaandiko Gang'alile,

“Kakala kamba ng'hondolo yogaligwa kuchinjigwa,
kamba mwana ng'hondolo yanyamale tuulu viyokanhigwa
mibahila,
halongile mbuli.

³³ Kageligwa kinyala na koneligwa.

Kuduhu munhu yodaha kulonga mbuli za lukolo lwake,
kwavija ugima wake mwiisi uvika kuuhelelo.”

³⁴ Mkulu iyo kamuuzi Filipino, “Nongele mtula ndagu wa Imulungu kolonga mbuli ya nani? Mbuli yake mwenyego hebu ya munhu iyagwe?”

³⁵ Filipino kasonga kulonga, kasongela hanhu hano ha Maandiko Gang'alile, kamulongela Mbuli Inogile ya Yesu.

³⁶ Viwakalile ogendelela na mwanzo, wavika hanhu hakalile na mazi, mkulu ayo kalonga, “Hano hana mazi. Kinhu gani kingomesa ndeke kubatizigwa?” ³⁷ Filipino kamulongela, “Kodaha kubatizigwa kamba wahatogola kwa moyo wako wose. Mkulu ayo kamwidika, ‘Notogola kamba Yesu Kilisito iyo Mwana wa Imulungu’.”

³⁸ Mkulu ayo kalagiza mtuka wime. Filipino na mkulu iyo wahumulukila mgamazi, Filipino kambatiza.

³⁹ Viwalawile mgamazi, Loho wa Mndewa kamsegesa Filipo. Mkulu ayo hamonile kabili, lakini kagendelela na mwanza kuno kamema deng'ho.

⁴⁰ Filipo kasinhukila ka Azoto, kachola isi ya Kaisalia na mnzila kawapetela wanhu Mbuli Inogile kila buga.

9

Sauli komtogola Yesu

(Sang'hano 22:6-16; 26:12-18)

¹ Mna ikipindi acho Sauli kagendelela kuwehila na kuwakoma wanahina wa Mndewa. Kachola kwa mulava nhosa mkulu,

² kapula baluwa ya kujuwika mng'anda ya kumpula Imulungu ako Damesiki, ili yahamvika munhu yoyose mtwanzi hebu mbigalo kotogola nzila ya Mndewa yamgoge yamgale Yelusalemu.

³ Sauli viyakalile mnzila behi na kuvika Damesiki, bahaja mulenge kulawa kuulanga ummwemwesela banzi zose.

⁴ Kagwa hasi na kahulika sauti yomulongela, "Sauli, Sauli! Habali konidununza?"

⁵ Sauli kauza, "Mndewa, gweye kwa nani?"

Kedika, "Niye na Yesu yuunidununza.

⁶ Lakini inuka uchole kudibuga, ako kolongeligwa cha kusang'hana."

⁷ Wanhu wakalile mwanza umoja na Sauli wema, hawalongile mbuli, sauti waihulika lakini hawamonile munhu.

⁸ Sauli kenuka, kabenzula meso gake, lakini hachonile kinhu. Avo wamgoga mkono wamulongoza Damesiki.

⁹ Kwa siku ndatu hadahile kulola, na kipindi chose acho hadile na hang'wile kinhu chochose.

¹⁰ Kukala na mwanahina wa Yesu kuko Damesiki twaga jake Anania. Imulungu kamulagusila kinhu mzinzozi, Mndewa kamkema, "Anania!"

Anania kedika, "Aino baha Mndewa."

¹¹ Mndewa kamulongela, "Winuke uchole Mnzila Igoloke. Kuna ing'anda ya Yuda muuze munhu yokemigwa Sauli kulawa Taliso. Heyo kompula Imulungu,

¹² Imulungu kamulagusila kinhu, kamona munhu yakemigwe Anania keza na kumwikila makono gake yadahe kulola kabili."

¹³ Lakini Anania kamwidika, "Mndewa wanhu wengi wanongela mbuli zake munhu ino na gaja gose gayawaten-dele wanhu zako wa mwiisi ya Yelusalemu.

¹⁴ Nayo keza Damesiki kwa udahi kulawa kwa wakulu wa walava nhosa kuwagoga wanhu wose okugwaa ukulu gweye."

15 Mndewa kamulongela, “Genda kwavija nimsagula yanisang'hanile, kutenda twaga jangu dijuwike na wanhu haweli Wayahudi na wandewa wao na wanhu wa Izilaeli.

16 Niye mwenyego nomulagusila vonda yadununzike mbuli yangu.”

17 Avo Anania kachola kengila mng'anda iyakalile Sauli, kamwikila makono, kalonga, “Ndugu yangu Sauli, Mndewa kanhuma, Yesu mwenyego yakulawilile gweye mnzila viukalile kokwiza hano. Kanhuma ili udahe kulola kabili na umemezigwe Loho Yang'alile.

18 Bahaja vinhu kamba vibale vilagala mgameso ga Sauli, na kadaha kulola kabili, kenuka na kabatizigwa,

19 viyamambukize kuja, nguvu zake zimbwelela.”

Sauli kowapetela wanhu ako Damesiki

Sauli kakala siku ndodo na wanahina wa Yesu ako Damesiki.

20 Baho kasonga kuwapetela wanhu mzing'anda za kumpula Imulungu kamba Yesu iyo Mwana wa Imulungu.

21 Wanhu wose wamuhulike wakanganya wauza, “Vino ino siyo heyo yawakomile wanhu wamgwelele ukulu Yesu mwiisi ya Yelusalemu. Hezile hano mbuli ya kuwagoga wanhu wao na kuwagala kwa wakulu wa walava nhosa?”

22 Lakini Sauli kawapetela wanhu kwa udahi mkulu, na kulonga kwake kamba Yesu Kilisito kakala Mkombola kuwatawenda Wayahudi wakalile Damesiki walemelwe kumwidika.

23 Vizibitile siku nyingi, Wayahudi waiting'hana na wakala kiseto cha kumkoma Sauli.

24 Lakini kalongeligwa mbuli ayo, imisi na ikilo wakaliza hana ulwivi lwa kwingila kudibuga ili wamkome.

25 Lakini ikilo kimoja wanahina wakalile na Sauli wamsola, wamuhumulusa mdigelo kulu kubitila zonzo dikalile muuluwa uzunguluke dibuga.

Sauli ako Yelusalemu

26 Sauli kachola Yelusalemu kalonda kuilumba na wanahina. Lakini wose wamdumba, kwavija hawatogole kamba Sauli nayo kakala mwanahina.

27 Abaho Balinaba keza kumtaza Sauli, na kamgala kwa watumigwa. Kawasimulila vija Sauli viyamonile Mndewa mnzila na Mndewa kalonga nayo. Vivija kawalongela vija Sauli viyawapetele wanhu wa Damesiki kwa twaga da Yesu.

28 Avo Sauli kakala nao na kachola kudibuga jose da Yelusalemu, kawapetela wanhu wa Damesiki kwa twaga da Mndewa kwa kugangamala.

29 Vivija kalonga na kuibamilila na Wayahudi olonga Kigiliki, lakini hewo walonda kumkoma.

30 Wanhu wamtogole Yesu viwone vivo, wamgala Sauli mbaka kudibuga da Kaisalia na wamuleka yachole Taliso.

31 Avo kipindi acho vibumbila va wanhu wamtogole Yesu vikala moyo hole kila hanhu kuko Yudea na Galilaya na Samalia. Kubitila Loho Yang'alile yakalile yowagangamiza wanhu, wanhu ongezeka ng'hani viwakalile okala kwa kumdumba Mndewa.

Petulo kotenda unzonza kudibuga da Ludia na Yopa

32 Petulo kagenda kila hanhu, siku dimoja kachola kuwatembelela wanhu wamtogole Yesu wakalile ako Ludia.

33 Ako kamting'hana munhu yakemigwe Enea, yakalile yaholole na hadahile kwinuka mulusazi kwa miyaka minane.

34 Petulo kamulongela, "Enea, Yesu Kilisito kokuhonya. Lamuka mulusazi lwako tandika lusazi lwako." Bahaja Enea kenuka.

35 Wanhu wose wakalile Ludia na Saloni wamona Enea, nao wamtogola Mndewa.

36 Ako Yopa kukala na mtwanzi yakemigwe Tabita yakalile mwanahina wa Yesu, Twaga jake kwa Kigiliki Dolikasi, fambulu jake, "Mhala," Mtwanzi ayo kakala yotenda ganogile na kuwataza wakiwa.

37 Kipindi acho mtwanzi ayo kalumwa, abaho kafa. Lukuli lwake lusunhigwa lwikigwa mdigati da uchanha.

38 Buga da Yopa hadikalile kutali ng'hani na buga da Ludia. Wanahina wa Yesu ako Yopa viwahulike kamba Petulo kakala kuko Ludia, wawatuma wanhu wabili na usenga uno, "Tokupula ulopole wize kumwetu."

39 Avo Petulo kachola nao. Viyavikile kagaligwa mdigati da uchanha ako wagane wose wamzunguluka kuno olila na kumulagusila viwalo vose viyasonile Dolikasi viyakalile yang'hali mgima.

40 Petulo kavilava kunze, kafugama mavindi kampula Imulungu, abaho kaluhindukila lukuli lwa mtwanzi ayo yafile, kalonga, "Tabita, lamuka!" Nayo kabenzula meso gake, viyamonile Petulo, kagandamuka.

41 Petulo kamgoga mkono kamtaza kwinuka. Abaho kawakema wanhu wose wamtogole Yesu, wayagwe wakala wagane kamwika haulongozi wa hewo, kuno mgima.

42 Mbuli ino ibwililika kudibuga jose da Yopa na wanhu wengi wamtogola Mndewa.

43 Petulo kagendelela kukala ako Yopa kwa siku nyingi mwiikae ya munhu yakalile yowamba ng'hwembe yakemigwe Simoni.

10

Petulo na Kolinelio

¹ Kukala na munhu imoja mwiisi ya Kaisalia yakemigwe Kolinelio, kalala mkulu wa kibumbila cha wakalizi gana wa Kilumi kikemigwe, “Kibumbila cha Italia.”

² Kakala munhu yomdumba Imulungu, heyo na wanhu wose wa mulubuga lwake wamgwaa ukulu Imulungu. Vivija kasang'hana ng'hani kuwataza wanhu wakiwa na kakala yompula Imulungu siku zose.

³ Siku dimoja saa tisa imisi, Imulungu kamulagusila kinhu, kamona msenga wa kuulanga wa Imulungu kamwizila kamulongela, “Kolinelio!”

⁴ Kolinelio kamulola bunhuu msenga ayo wa kuulanga kwa bwembwe kamulongela, “Go mkulu, kuna choni?”

Msenga wa kuulanga kamwidika, “Imulungu kanogelwa kumpula kwako na sang'hano ya kuwataza wakiwa, nayo hakusemwa bule.

⁵ Watume wanhu sambu baha, wachole Yopa kwa munhu imoja yokemigwa Simoni Petulo.

⁶ Heyo mgeni mna ikae ya munhu yokemigwa Simoni, muwamba ng'hwembe, kokala behi ya Bahali.”

⁷ Abaho msenga ayo wa kuulanga kasegela, Kolinelio kawakema wasang'hanaji zake wabili na mkalizi wake imoja mna iwasang'hanaji zake, yomdumba Imulungu.

⁸ Kawalongela kija kilawilile, abaho kawatuma wachole Yopa.

⁹ Siku diyagwe viwakalile mnzila behi na Yopa, imisi Petulo kachola kudigati da uchanha kumpula Imulungu.

¹⁰ Kona nzala na kalonda kuja kinhu chochose, ndiya viikalile yotandigwa, Imulungu kamulagusila kinhu.

¹¹ Kona ulanga ugubuka na kona kinhu kamba mgolole mkulu uwambigwe mhande zake nne ohumulusigwa hasi.

¹² Mgati yake kukala na wanyama wose na wang'onyo otambala na ndege.

¹³ Kahulika sauti yomulongela, “Petulo, lamuka uchinje uje!”

¹⁴ Lakini Petulo kalonga, “Aka, Mndewa, sinakuja bule kinhu kigomigwe hebu kihile.”

¹⁵ Sauti imulongela kabili, “Sikuuvikeme viha vinhu viya-tendile Imulungu vinoge.”

¹⁶ Mbuli ino ilawilila miyanza midatu, abaho kinhu acho kigaligwa kuulanga.

¹⁷ Petulo viyakalile kokanganya fambulo da kinhu acho, wanhu watumigwe na Kolinelio wavika hana ing'anda ya Simoni, na wakala wemile haulongozi wa ulwivi.

18 Wakema, wauza, “Vino hano hana mgeni yoyose yokemigwa Simoni Petulo?”

19 Petulo kakala yang'hali yogelegeza fambulo da kinhu acho, baho Loho Yang'alile kamulongela, “Tegeleza! Kuna wanhu wadatu okuzahila.

20 Avo sikuunyawenyawe, itande uchole nao, kwavija niye iyo niwatumile.”

21 Avo Petulo kahumuluka kawalongela wanhu wao, “Niye iyo yumumzahila. Muwinza choni?”

22 Wamwidika, “Mkulu Kolinelio katutuma. Munhu ayo kanoga na komdumba Imulungu na katogoligwa ng'hani na Wayahudi. Msenga yang'alile wa kuulanga kamulongela yakugoneke gweye ukae kumwake. Ili yahulike chonda ulonge.”

23 Petulo kawagoneka wanhu awo kumwake, ikilo acho kawagwaa hanhu ha kuwasa.

Imitondo yake kaitanda kachola nao na wanhu wayagwe wantogole Yesu kulawa Yopa wachola nayo.

24 Imitondo yake wavika mwiisi ya Kaisalia. Kolinelio kakala kowabeta, hamoja na ndugu na mbwiga zake wa behi yawagoneke.

25 Petulo viyakalile behi kuvika, Kolinelio kenuka kamcholela, kagwa kingubanguba kamtambikila.

26 Petulo kamwinula, kamulongela, “Inuka, niye mwenyego na munhu kamba gweye.”

27 Petulo kagendelela kulonga na Kolinelio viyakalile kokwingila mng'anda, mumo kawavika wanhu wengi waiting'hana.

28 Petulo kawalongela, “Mweye wenyego mujuwa goya kamba Muyahudi kagomigwa na malagizo gake sikuyamtembelele hebu kuilumba na munhu hali Muyahudi. Lakini Imulungu kandagusila sikunimkeme munhu yoyose keha hebu hafaya.

29 Na viundagize, silemile bule niza, avo nokuuza kabili kung'hemela choni?”

30 Kolinelio kalonga, “Siku ndatu zibitile mna isaa kamba ino, saa tisa imisi, ng'hala nimpula Imulungu mng'anda yangu. Bahaja munhu yavalile viwalo vizelu chuwee, kema haulongozi wangu,

31 kalonga, ‘Kolinelio! Imulungu kahulika viumpulile na kazitogola sang'hano zako za kuwataza wanhu wakiwa.

32 Mtume munhu yachole Yopa kwa munhu yokemigwa Simoni Petulo. Kokala mwiikae ya Simoni muwamba ng'hwembe, kokala behi na Bahali.’

33 Avo bahaja niwatuma wanhu kumwako, na kutenda goya viwizile. Sambu wose twabaha haulongozi wa Imulungu, tobetela kuhulika mbuli yoyose yakulagize Mndewa ulonge.”

Ulonzi wa Petulo

34 Baho Petulo kasonga kulonga, “Sambu nojuwa kweli Imulungu hambagula munhu yoyose.

35 Wose omgwaa ukulu na kutenda ganogile kowatogola, hatonga olawa isi gani.

36 Muujuwa usenga uyaugalile kwa wanhu wa Izilaeli, kuwapetela wanhu Mbuli Inogile igala tindiwalo kubitila Yesu Kilisito yeli Mndewa wa wanhu wose.

37 Muzijuwa mbuli ng'hulu zitendeke mwiisi yose ya Wayahudi, kusongela Galilaya, Yohana viyamalile kuwapetela wanhu usenga wake wa ubatizo.

38 Mumjuwa Imulungu viyamsagule Yesu wa Nazaleti kwa kumgwaa Loho Yang'alile na udahi. Kila hanhu hayacholile katenda ganogile na kuwahonya wanhu wose wakalile mmakono ga Mwenembago, kwavija Imulungu kakala nayo.

39 Siye tuchona kila kinhu kiyatendile mwiisi ya Wayahudi na Yelusalemu. Abaho wamkoma kwa kumuwamba mum-salaba.

40 Lakini siku ya kadatu Imulungu kamzilibula kulawa kwa wafile na kamtenda yoneke,

41 siyo kwa kila munhu, lakini kwa waja wazonile mbuli azo, wasaguligwe mwaka na Imulungu, wao siye tudile na kung'wa hamoja nayo viyazilibuke kulawa kwa wafile.

42 Katulagiza tuwapetela wanhu Mbuli Inogile na kuwalongela kamba Yesu iyo yasaguligwe na Imulungu kuwatagusa wanhu wagima na wafile.

43 Watula ndagu wose wa Imulungu walonga mbuli yake, walonga wanhu wose omtogola nzambi zao zogeligwa kum-gongo kwa udahi wa twaga da Yesu.”

Wanhu haweli Wayahudi ombokela Loho Yang'alile

44 Petulo viyakalile yang'hali yolonga, Loho Yang'alile kawahumulukila wanhu wose wakalile omtegeleza.

45 Wayahudi wamtogole Yesu wezile kulawa Yopa hamoja na Petulo wakanganya viwone Imulungu vivija kawagwaa wanhu haweli Wayahudi nhunza ya Loho Yang'alile.

46 Kwavija wawahulika olonga kwa ulonzi wa sambu na kuutogola ukulu wa Imulungu. Petulo kawalongela,

47 “Wanhu wano wambokela Loho Yang'alile, kamba vitumbokele siye. Vino munhu yoyose kodaha kuwagomesa sikuwabatizigwe kwa mazi?”

⁴⁸ Avo kalagiza wabatizigwe kwa twaga da Yesu Kilisito. Abaho wampula yakale nao kwa siku ndodo.

11

Petulo kowasimulila wanhu wamtogole Yesu ako Yelusalemu

¹ Watumigwa na wanhu wayagwe wamtogole Yesu ako Yudea wahulika kamba wanhu haweli Wayahudi vivija wabokela mbuli ya Imulungu.

² Petulo viyacholile Yelusalemu, wanhu olonda wanhu haweli Wayahudi wengile kumbi, wambeza Petulo,

³ walonga, “Gweye kukala mzikae za wanhu haweli Wayahudi hawengile kumbi na vivija kuja nao!”

⁴ Avo Petulo kawalongela fulu ipile kija kilawilile kusongela kuna ichanduso.

⁵ “Vinikalile nompula Imulungu kudibuga da Yopa, Imulungu kandagusila kinhu. Nyona kinhu chokwiza hasi kiigala na mgolole mkulu uhumulusigwa kwa mhande zake nne kulawa kuulanga, wima behi yangu.

⁶ Ndola goya mgati yake nyona wanyama wose, wang'onyo otambala na ndege.

⁷ Abaho mhulika sauti yonongela, ‘Petulo, lamuka uchinje uje!’

⁸ Lakini nonga, ‘Mndewa bule! Kuduhi kinhu kihile hebu kigomesigwe kingile mmulomo wangu.’

⁹ Sauti ilonga kabili kulawa kuulanga, ‘Sikuuvikeme viha vinhu viyatendile Imulungu vinoge.’

¹⁰ Mbuli ayo ilawilila miyanza midatu, kukimambukizo kinhu kija kibwezigwa kuulanga.

¹¹ Bahaja wanhu wadatu watumigwe kumwangu kulawa Kaisalia wavika mng'anda ing'halile.

¹² Loho kanilongela nichole nao sikuninyawenyawe. Ndugu wano sita kulawa Yopa wachola na niye Kaisalia na wose twingila mng'anda ya Kolinelio.

¹³ Kolinelio katulongela vija viyamonile msenga kulawa kuulanga kema mng'anda yake. Kamulongela, ‘Mtume munhu yachole Yopa kwa munhu yokemigwa Simoni Petulo.

¹⁴ Kowalongeleni mbuli zonda ziwatende gweye na wanhu wa mulubuga lwako mukomboligwe.’

¹⁵ Vinisongile kulonga, Loho Yang'alile keza kumwao kamba viyezile kumwetu kuna ichanduso.

¹⁶ Abaho nikumbuka kija kiyalongile Mndewa, ‘Yohana kawabatiza wanhu kwa mazi, lakini mweye mobatizigwa kwa Loho Yang'alile.’

17 Vivo ili Imulungu kawagwaa wanhu haweli Wayahudi nhunza iija iyatugwelele siye vitumtogole Mndewa Yesu Kilisito Mkombola, niye na nani, mbaka ningomese Imulungu?"

18 Viwahulike avo, waleka kumulonga na wamtogola Imulungu, walonga, "Vivija Imulungu kawagwaa wanhu haweli Wayahudi nyafasi ya kuleka nzambi na kubokela ugima wa milele!"

Wanhu wamtogole Yesu ako Antiokia

19 Wanhu wayagwe wamtogole Yesu wakalile wapwililike mbuli ya madununzo galawilile viyakomigwe Sifefano, wachola mbaka Foinike, Kupulo na Antiokia, kuwapetela Wayahudi waiyeka usenga uno.

20 Lakini wanhu wayagwe wamtogole Yesu, walawile Kupulo na Kilene, wachola Antiokia kuwapetela wanhu haweli Wayahudi usenga wa Mbuli Inogile ya Mndewa Yesu.

21 Udahi wa Mndewa ukala hamoja nao, na wanhu wengi watogola na wambwelela Mndewa.

22 Mbuli ino iwavikila wanhu wamtogole Yesu ako Yelusalemu, avo wamtuma Balinaba yachole Antiokia.

23 Viyavikile na kona vija Imulungu viyawagwelele ng'hekewa, kadeng'helela na kawapula wagendelele kumtamanila Mndewa kwa mizoyo yao yose.

24 Balinaba kakala munhu yanogile, kamema Loho Yang'alile na kutamanila, na wanhu wengi wambwelela Mndewa.

25 Abaho Balinaba kachola Taliso kumzahila Sauli.

26 Viyamonile, kamgala Antiokia, mwaka mgima wait-ing'hana na wanhu wamtogole Yesu na wawafundiza wanhu wengi. Ako Antiokia, kuko wanahina wasonga kukemigwa Wakilisito.

27 Mna ikipindi acho watula ndagu wayagwe wa Imulungu wasegela Yelusalemu wachola Antiokia.

28 Imoja wao yakemigwe Agabo, kema na kwa udahi wa Loho Yang'alile kalagula kamba hokuwa na lufilili lwa nzala mwiisi yose. Ilawilila kipindi cha utawala wa Kilaudio.

29 Wanahina wa Yesu waitogolela kila munhu yagale chose kiyakalile nacho, kuwataza wayao wamtogole Yesu wakalile Yudea.

30 Watenda avo, abaho wawagwaa sente Balinaba na Sauli wazigale kwa wavele wa wanhu wamtogole Yesu.

12

Madununzo makulu

1 Mna ikipindi kikija Mndewa Helode kasonga kuwadununza wanhu wayagwe wamtogole Yesu.

² Kalagiza Yakobo mkulu wake Yohana yakomigwe kwa panga.

³ Helode viyonile mbuli ino iwanogela Wayahudi, kagen-delela, kamgoga Petulo. Mbuli ino ilawilila mna ikipindi cha Magate hagageligwe hamila.

⁴ Viwamgogile Petulo wamgodeka mkifungo, wamwika mmakono ga wakalizi wakalile vibumbila vine kila kibumbila kikala na wakalizi wane. Helode kalonda kumulava Petulo haulongozi wa wanhu yahamala Nyimwilinyimwili ya Pasaka.

⁵ Avo Petulo viyakalile yang'hali kagodekigwa, wanhu wantogole Yesu wampulila ng'hani kwa Imulungu.

Petulo kolekesigwa kulawa mkifungo

⁶ Mna ikilo cha siku ayo iyalondile Helode yamgale Petulo haulongozi wa wanhu, Petulo kakala yawasile hagati ya wakalizi wabili. Kakala yagodekigwe kwa minyololo mibili. Hana ulwivi lwa kifungo hakala na wakalizi wakalile okaliza.

⁷ Bahaja msenga wa kuulanga wa Mndewa kema, mulenge umwemwesa mdigati dija. Msenga wa kuulanga kamtigisa Petulo mdiega, kamulongela, "Lamuka, lopola, inuka!" Bahaja minyololo ilagala kulawa mmakono ga Petulo.

⁸ Abaho msenga ayo wa kuulanga kamulongela, "Ifunge mkwiji wako na uvale vilatu vako." Petulo katenda vivo, na msenga wa kuulanga kamulongela, "Vala kiwalo chako uniwinze."

⁹ Petulo kamkweleleza kunze ya kifungo, lakini hajuwile kamba msenga wa kuulanga kakala yotenda vivo kweli, kagiza kakala yolota nzonzi.

¹⁰ Wabita kibumbila cha ichanduso cha wakalizi abaho cha kabili, na kukimambukizo kibumbila cha wakalizi wa lwivi lwa kwingilila kudibuga. Lwivi luwavugukila lwenyego na wao walawa kunze, wagenda mnzila bahaja msenga wa kuulanga kamuleka Petulo.

¹¹ Abaho Petulo kajuwa gamulawilile kalonga, "Sambi nojuwa kweli! Mndewa kamtuma msenga wake wa kuulanga yamhonye mmakono ga Helode na kulawa kwa kija kiwalondile kutenda Wayahudi."

¹² Viyajuwile avo kachola ukae kwa Malia mamake Yohana yakemigwe Maluko, ako wanhu wengi wakala waiting'hane na wakala ompula Imulungu.

¹³ Petulo kagong'onda lwivi lwa kunze, na mtumigwa wa kitwanzi yakemigwe Loda kachola kulola nani yogong'onda.

¹⁴ Viyajuwile ikala sauti ya Petulo, kadeng'helela kaleka kuvugula ulwivi kabweleganya mng'anda, kawalongela, "Yemile kunze Petulo!"

15 Wamulongela, “Gweye kuna kibozi mbwelela.” Lakini kagangamiza kamba ikala kweli. Avo wamwidika, “Sengine msenga wake kulawa kuulanga.”

16 Mna ikipindi acho Petulo kagendelela kugong'onda ul-wivi, kukimambukizo wamvugulila, na viwamone wakan-ganya.

17 Petulo kenula mkono kulagusa wanyamale, kawalongela vija Mndewa viyamulavile mkifungo. Kawalongela, “Mulongeleni Yakobo mbuli ino na wanhu wayagwe wamtogole Yesu,” abaho kachola hanhu hayagwe.

18 Viivikile imitondo, wakalizi wakala onyawanyawa kwa kija kimulawilile Petulo.

19 Helode kalagiza wamzahile Petulo, lakini hawamonile bule. Avo kalagiza waja wakalizi wauzigwe na kalagiza wakomigwe.

Abaho, Helode kasegela mwiisi ya Yudea kachola kukala mwiisi ya Kaisalia.

Ifa ya Helode

20 Helode kawagevuzikila ng'hani wanhu wa Tilo na Sidoni, avo wamgendela hamoja. Tanhu wamtewenza Bulasto, mkalizi wa ng'anda ya Mndewa yawataze. Abaho wachola kwa Helode kumpula kuwe na tindiwalo, kwavija isi yao itamanila ndiya kulawa mwiisi ya mndewa ayo.

21 Mna disiku disaguligwe Helode kavala viwalo vake va undewa, kakala mkigoda chake cha undewa, kalonga na wanhu.

22 Wanhu wakemelela, “Ino sauti ya Imulungu, siyo ya munhu.”

23 Bahaja msenga wa kuulanga kambwanha hasi Helode, kwavija hamgwelele Imulungu ukulu. Kahomigwa na msango kafa.

24 Lakini mbuli ya Imulungu igendelela kwenela.

25 Balinaba na Sauli viwamambukize sang'hano yao, wabwela Yelusalemu hamoja na Yohana Maluko.

13

Sauli na Balinaba osaguligwa na kutumigwa

1 Mna iwanhu wamtogole Yesu ako Antiokia, kukala na watula ndagu wa Imulungu na wafundiza, Balinaba na Sauli na Simeoni yakemigwe Mtitu na Lukio yalawile Kilene, Man-aeni yakulile hamoja na Mndewa Helode.

2 Viwakalile omgwaa ukulu Mndewa na kufunga kuja, Loho Yang'alile kawalongela, “Mbagulileni Balinaba na Sauli wasang'hane sang'hano iniwakemele.”

³ Wafunga kuja na kumpula Imulungu, wawekila makono wawatuma wachole.

Sauli na Balinaba owapetela wanhu ako Kupulo

⁴ Balinaba na Sauli viwatumigwe na Loho Yang'alile wachola kudibuga da Seleukia, kulawa ako wakwela meli mbaka kisiwa cha Kupulo.

⁵ Viwavikile kudibuga da Salami wawapetela wanhu mbuli ya Imulungu mna izing'anda za kumpula Imulungu za Wayahudi. Yohana Maluko kakala yowataza kusang'hana.

⁶ Wanga mna ikisiwa mbaka wavika Pafo, ako wamting'hana muhawi imoja Muyahudi yakemigwe Baliyesu, yaitendile mtula ndagu wa Imulungu.

⁷ Munhu ayo kakala mbwiga wa mkulu wa kisiwa acho, yakemigwe Seligio Paulo, yakalile munhu mbala. Mkulu wa kisiwa kija kawakema Balinaba na Sauli kalonda kuhulika mbuli ya Imulungu.

⁸ Lakini wakala ogomesigwa na Elima yakalile muhawi, dino ijo fambulo jake kwa Kigiliki, yakalile yogeza kumtenda mkulu wa kisiwa sikuyatogole kumtamanila Kilisito.

⁹ Abaho Sauli, vivija yakemigwe Paulo, kuno kamema Loho Yang'alile, kamulola bunhuu ayo imuhawi,

¹⁰ kalonga, "Gweye mwana wa Mwenembago! Gweye kuvihila vinhu vose vinogile. Gweye kumema magesa gose gehile, na siku zose kogeza kuugalusa ukweli wa Mndewa kamba uvizi!

¹¹ Udahi wa Mndewa okutagusa sambu baha, na gweye kokuwa msuwameso honda uwone mulenge wa imisi kwa kipindi kidodo."

Bahaja kungugu dimulawilila Elima mgameso, kagenda kuno komzahila munhu yamgoge mkono yamulongoze.

¹² Mkulu ayo wa ikisiwa viyonile kija kilawilile, katogola, kwavija kakanganya ng'hani mafundizo gayahulike kwa sama ya Mndewa.

Balinaba na Paulo wa kudibuga da Antiokia Pasidia

¹³ Paulo na wayage wakwela meli kulawa Pafo mbaka Peliga, buga dikalile Pamfulia, baho Yohana Maluko kawaleka ako kabwela Yelusalemu.

¹⁴ Wagendelela na mwanza kulawa Peliga mbaka wavika kudibuga da Antiokia Pasidia. Mwiisiku ya Kubwihila wengila mng'anda ya kumpula Imulungu ya Wayahudi, wakala hasi.

¹⁵ Viwamambukize kusoma Malagizo ga Musa na maandiko ga watula ndagu wa Imulungu, wakulu wa ng'anda ya kumpula Imulungu ya Wayahudi wawagalila

usenga, walonga, “Ndugu zetu, mwahawa na usenga wa kugangamiza towapula mulonge na wanhu.”

¹⁶ Paulo kenuka, kawenulila makono, kalonga,

“Ndugu zangu Waizilaeli na wanhu wose muli hano mumgwaa ukulu Imulungu, nhegelezeni!

¹⁷ Imulungu wa wanhu wa Izilaeli kawasagula wahenga zetu na kawatenda isi ng'hulu viwakalile mwiisi ya Misili. Imulungu kawalava mwiisi ya Misili kwa udahi mkulu,

¹⁸ kwa miyaka malongo mane ako kuluwala kafunga umoyo mbuli ya sang'hano zao.

¹⁹ Kazibananga isi saba mwiisi ya Kanaani na kawatenda wanhu zake wawe wenekae.

²⁰ Gano gose gatendeka kwa miyaka magana mane na malongo matano.

“Abaho kawagwaa wasemi wawalamule mbaka kipindi cha mtula ndagu wa Imulungu Samweli.

²¹ Baho wanhu walonda wawe na mndewa, Imulungu kawagwaa Sauli mwanage Kishi kulawa kabila da Benjamini, yawe mndewa wao kwa miyaka malongo mane.

²² Viyamsegese Sauli, Imulungu kamtenda Daudi yawe mndewa wao. Vino vivo viyalongile Imulungu mbuli yake, ‘Nimona Daudi mwanage Yese ayo munhu younogeza moyo wangu, munhu yonda yatende gose gonilonda yatende.’

²³ Mulukolo Iwa Daudi mumo yalawile Yesu, Imulungu kamtenda yawe Mkombola wa wanhu wa Izilaeli kamba viyalongile.

²⁴ Yesu yang'hali hanasonga sang'hano yake, Yohana kawapatela wanhu wose wa Izilaeli waleke nzambi zao na wabatizigwe.

²⁵ Yohana viyakalile behi na kuimambukiza sang'hano yake, kawauza wanhu, ‘Vino mweye mogesa niye ayo Mkombola? Niye sili ayo yumumbetela. Heyo kokwiza kuchugu changu, niye sifaya hata kudohola vilatu vake.’

²⁶ “Ndugu zangu Waizilaeli, lukolo Iwa Abulahamu, na wanhu wose hamuli Wayahudi muli hano mumgwaa ukulu Imulungu, usenga uno wa kukomboligwa ugaligwa kumwetu!

²⁷ Kwavija wanhu wakalile Yelusalemu na wakulu zao hawajuwile Yesu iyo Mkombola, vivija hawazijuwile mbuli za watula ndagu wa Imulungu zisomigwe kila siku ya Kubwihila. Avo watenda mbuli zilongigwe na watula ndagu wa Imulungu zilawilile kwa kumtagusa Yesu yafe.

²⁸ Hamoja hawapatile kilamuso cha kumkomela, wampula Pilato yamtaguse kufa.

29 Viwamambukize kutenda kila kinhu kilongigwe na Maandiko Gang'alile mbuli yake, wamuhumulusa mumsalaba wamwika mdipanga.

30 Lakini Imulungu kamzilibula kulawa kwa wafile.

31 Kwa siku nyingi kawalawilila wanhu waja yakalile yokwanga nao kulawa Galilaya mbaka Yelusalemu. Wanhu awo sambi owalongela wanhu.

32 Siye twiza kuwapetela Mbuli Inogile, mbuli iyalongile Imulungu kwa wahenga zetu kamba koitenda,

33 sambi katutendela, siye lukolo lwake, kwa kumzilibula Yesu. Kamba viyandikigwe mna ikitabu cha Zabuli ya kabili, 'Gweye kwa Mwanangu, na lelo nolonga wose wajuwe niye na Tatako.'

34 Vino vivo viyalongile Imulungu mbuli ya kumzilibula kulawa kwa wafile, sikuyole mdipanga.

'Nowanogela kwa unogelwa ung'alile kamba vinimulongele Daudi.'

35 Hanhu hayagwe mna ikitabu cha Zabuli holonga, 'Imulungu hondaumuleke mtumigwa wako yang'alile yole mdipanga.'

36 Mbuli ino hailawilile kwa Daudi, kwavija Daudi kasang'hana gayalondile Imulungu, abaho kafa, kazikigwa hamoja na wahenga zake, na lukuli lwake luola mdipanga.

37 Lakini haikalile vivo kwa ayo Imulungu yaamzilibule kulawa kwa wafile.

38 Ndugu zangu Waizilaeli, tolonda mujuwe, usenga wa nzambi kugeligwa kumgongo opetigwa kumwenu.

39 Munhu yoyose yomtogola Yesu kolekesigwa, lakini mbuli ino haidahike mna Gamalagizo ga Musa.

40 Avo, muiteganye, sikugawalawilile gaja galongigwe na watula ndagu wa Imulungu.

41 'Tegelezeni mweye muli wafyosi! Kanganyeni mufe! Kwavija kinhu kinhenda sambi, honda mkitogole bule, hata kamba munhu yahawasimulila!' "

42 Paulo na Balinaba viwakalile olawa mng'anda ya kumpula Imulungu, wanhu wawagoneka wabwele mna Isiku iyagwe ya Kubwihila, wawapetele goya mbuli izo.

43 Wanhu viwasegele mumting'hano Wayahudi wengi na wanhu haweli Wayahudi waitogole dini ya Kiyahudi wawakweleleza Paulo na Balinaba. Watumigwa wawagamiza wagendelele kukala mna ing'hekewa ya Imulungu.

44 Siku iyagwe ya Kubwihila kila munhu kudibuga keza kutegeleza mbuli ya Mndewa.

⁴⁵ Wayahudi viwaluwone lunhu lwa wanhu, ona migongo, wakilema kiyalongile Paulo na wamuliga.

⁴⁶ Lakini Paulo na Balinaba wagangamala kulonga, “Mbuli ya Imulungu ilondigwa tanhu ipetigwe kumwenu. Lakini kwavija muilema na muiyona wenyego hamufaya kuupata ugima wa milele, siye towaleka tochola kwa wanhu haweli wayahudi.

⁴⁷ Kwavija dino ijo lagizo diyatugwee Mndewa, ‘Niwatenda mulenge kwa wanhu haweli wayahudi, ili wanhu wose wa mwiisi wakomboligwe.’ ”

⁴⁸ Wanhu haweli Wayahudi viwahulike avo, wadeng'helela na walonga usenga wa Mndewa unoga, na wanhu wose wasaguligwe kuupata ugima wa milele wamtogola Yesu.

⁴⁹ Mbuli ya Mndewa ibwililika kila hanhu mwiisi ayo.

⁵⁰ Lakini wakulu wa Wayahudi wawading'hula watwanzi haweli Wayahudi wakalile otegelezigwa na omgwa ukulu Imulungu na wambigalo wakalile na vinhu vingi kudibuga dija. Wasonga kuwadununza Paulo na Balinaba na kuwawinga mwiisi yao.

⁵¹ Watumigwa wakung'husa nhimbwisi za mmagulu gao kulagusa walemigwa, abaho wachola Ikonja.

⁵² Wanahina wa Yesu ako Antiokia wadeng'helela na wamema Loho Yang'alile.

14

Ako Ikonja

¹ Ako Ikonja mbuli zilawilila kamba vizilawilile kuja Antiokia, Paulo na Balinaba wengila mng'anda ya kumpula Imulungu, wawasimulila wanhu mbaka wanhu wengi wakalile Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi wamtogola Yesu.

² Lakini Wayahudi hawamtogole Yesu wawading'hula wanhu haweli Wayahudi wagombe na wanhu wamtogole Yesu.

³ Paulo na Balinaba wakala ako kwa siku nyingi, onga kwa kugangamala mbuli ya Mndewa, na Mndewa kalagusa kamba usenga wao mbuli ya ng'hekewa ukala kweli kwa kuwagwaa udahi wa kutenda unzonza na vilaguso.

⁴ Wanhu wa isi ayo wakala waigolile, wayagwe wakala ubanzi wa Wayahudi na wayagwe ubanzi wa watumigwa.

⁵ Abaho wanhu wayagwe haweli Wayahudi na Wayahudi, na vilongozi wao waitogolela kuwatendela vihile watumigwa na kuwatowa kwa mabwe.

⁶ Watumigwa viwaijuwile mbuli iyo, wakimbilila Lusitila na Delibe mwiisi ya Lukaonia na mziisi zili mmabehi.

⁷ Wakala ako owapetela wanhu Mbuli Inogile.

Paulo na Balinaba ako Lusitila na Delibe

⁸ Ako Lusitila kukala na munhu imoja yakalile mbetembete toka yavumbuke na kakala hadahile kugenda.

⁹ Munhu ayo kakala yomtegeleza Paulo viyakalile kolonga. Paulo kona kotamanila na kodaha kuhonyigwa, avo kamulola bunhuu,

¹⁰ kakemelela, “Ima kwa magulu gako!” Munhu ayo kazumha zumha kasonga kugenda.

¹¹ Lunhu lwa wanhu viluwone kija kiyatendile Paulo, wasonga kukemelela kwa ulonzi wa kumwao wa Kilukaonia, “Walungu wagaluka wanhu na watuhumulukila!”

¹² Balinaba wamgwaa twaga da Zeu na Paulo wamgwaa twaga da Helime, kwavija iyo yakalile mulongaji mkulu.

¹³ Mulava nhosa wa mulungu yakemigwe Zeu, kagala ng'ombe mbigalo na maluwa hana ulwivi lwa buga dijo. Kwavija heyo na lunhu walonda kuwalavila nhosa watumigwa.

¹⁴ Lakini Balinaba na Paulo viwahulike kija kiwalondile kutenda wanhu awo, wadega viwalo vao wakimbilila hagati ya ulunhu lwa wanhu, kuno okemelela,

¹⁵ “Habali motenda vivo? Siye vivija twa wanhu kamba mweye! Siye twiza hano kuwapetela Mbuli Inogile, muleke kumtendela gehile Imulungu yeli Mgima, yaumbile ulanga na isi na bahali na vose vili mgati yake.

¹⁶ Baho umwaka Imulungu kawaleka wanhu wose wate nde kamba viwalondile.

¹⁷ Lakini halekile kuilagusa kamba kabaho kwa mbuli zinogile ziyotenda, kowagwaa mweye mvula kulawa kuu- langa na ndiya mna ikipindi chake, kowagwaa ndiya na kuimemeza deng'ho mizoyo yenu.”

¹⁸ Hamoja watumigwa walonga avo, lakini ikala vidala ng'hani kulugomesa lunhu lwa wanhu luleke kuwalavila nhosa.

¹⁹ Lakini Wayahudi wayagwe walawa Ikonja na Antiokia na isi ya Pasidia na wawatewenza wanhu wailumbe nao, wamtowa mabwe Paulo na kumulava kunze ya buga, wagesa kakala yafile.

²⁰ Lakini wanahina wa Yesu viwamzunguluke, kenuka kabwela kudibuga. Imitondo yake Paulo na Balinaba wachola Delibe.

Paulo na Balinaba obwela Antiokia na Siliya

²¹ Paulo na Balinaba wawapetela wanhu Mbuli Inogile ako Delibe na wapata wanahina wengi. Abaho wabwela Lusitila mbaka Ikonja na Antiokia ya Pisidia.

²² Wawagangamiza wanahina wa Yesu na wawalonda wakale mna ukutamanila, wawafundiza, “Tolondigwa

tubitile madununzo mengi ili twingile Muundewa wa Imulungu.”

²³ Paulo na Balinaba wasagula wavele kila kibumbila cha wanhu wantogole Yesu, kwa kumpula Imulungu na kufunga kuja waweka mmakono ga Mndewa, iwamtamanile.

²⁴ Viwabitile mna zimbaka za isi ya Pisidia wavika Pamfulia.

²⁵ Viwamambukize kuwapetela wanhu usenga ako Peliga wachola Atalia.

²⁶ Kulawa Atalia wakwela meli wabwela Antiokia, hanhu hawekiligwe makono kupuligwa ng'hekewa kwa Imulungu mbuli ya sang'hano iwaimambukize.

²⁷ Viwavikile Antiokia, watenda mting'hano wa kibumbila cha wanhu wantogole Yesu, wawalongela mbuli zose ziyawatendele Imulungu na vija viyafungule nzila kwa wanhu haweli Wayahudi wantogole Yesu.

²⁸ Wakala siku nyingi hamoja na wanahina wa Yesu.

15

Mting'hano ako Yelusalemu

¹ Wanhu wayagwe walawa Yudea weza Antiokia na wasonga kuwafundiza wanhu wantogole Yesu, walonga, “Honda mukomboligwe mbaka mwingile kumbi kamba Malagizo ga Musa vikalonda.”

² Paulo na Balinaba waibamilila ng'hani na hewo kwa mbuli ino, avo waitogolela Paulo na Balinaba na wanhu wayagwe wa Antiokia wachole Yelusalemu kulonga na watumigwa na wavele wa kibumbila cha wanhu wantogole Yesu kwa sama ya mbuli ayo.

³ Wanhu wantogole Yesu ako wawatuma na viwakalile ochola kubitila Foinike na Samalia, wawalongela wanhu vija wanhu haweli Wayahudi viwantogole Imulungu, mbuli ino itenda wanhu wantogole Yesu wadeng'helele.

⁴ Viwavikile Yelusalemu wabokeligwa na wanhu wantogole Yesu na watumigwa na wavele, wawasimulila gose gayatendile Imulungu kubitila hewo.

⁵ Lakini wanhu wayagwe wantogole Yesu wa kibumbila cha Mafalisayo wema walonga, “Wanhu haweli Wayahudi olondigwa wengile kumbi na kulongeligwa wagagoge Malagizo ga Musa.”

⁶ Watumigwa na wavele waiting'hana hamoja ili kulonga mbuli iyo.

⁷ Viwagendelele ng'hani kulonga Petulo kema kalonga, “Ndugu zangu toka mwaka mujuwa Imulungu kanisagula kumwenu niwapetele Mbuli Inogile wanhu haweli Wayahudi, ili wahulike na kutogola.

8 Imulungu yajuwile goyogesa kila munhu, kalagusa viyawatogole wanhu haweli Wayahudi kwa kuwagwaa Loho Yang'alile kamba viyatendile kumwetu.

9 Imulungu hatubagule bule siye na wao, kaisunha mizoyo yao kwavija wamtogola Yesu.

10 Vino habali molonda kumgeza Imulungu? Vino habali molonda kuwadikwa wanahina wa Yesu mizigo mikulu? Wahenga zetu hebu siye hatudahile kuipapa.

11 Totogola na kukomboligwa kwa ng'hekewa ya Mndewa Yesu, kamba viili kumwao."

12 Bumbila jose da wanhu dikala tuulu viwawahulike Balinaba na Paulo osimulila mbuli zose za unzonza na vilaguso ziyatendile Imulungu kubitila wao kwa wanhu haweli Wayahudi.

13 Viwamambukize kusimulila, Yakobo kasonga kulonga, "Ndugu zangu, nhegelezeni!

14 Simoni kasimulila vija Imulungu ichanduso viyawanogele wanhu haweli Wayahudi kwa kuwasagula wanhu kulawa kumwao wawe wake.

15 Mbuli zino ziigala na mbuli za watula ndagu wa Imulungu. Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga,

16 Mndewa kolonga, 'Abaho nobwela na kukizenga kabili kibanda cha Daudi, nogazenga ago gagwile, na kukizenga goya kabili.

17 Baho wanhu wayagwe wose wa mwiisi okwiza kumwangu, wanhu wose haweli Wayahudi waniwasagule wawe wangu.

18 Avo viyolonga Mndewa, yatendile mbuli ino ijuwike toka mwaka.'"

19 Yakobo kagendelela kulonga, "Vinikona niye, tuleke kuwagaza wanhu haweli Wayahudi ombwelela Imulungu.

20 Lakini tuwandikile baluwa kuwalongela waleke kuja ndiya haifaya ilavigwe nhosa kwa vinyago va imilungu, ili kuwagomesa sikuwatende ugoni, waleke kuja mnyama yabotigwe hebu kung'wa damu.

21 Kwavija Malagizo ga Musa gasomigwa toka mwaka mna zing'anda za kumpula Imulungu kila siku ya Kubwihila, mbuli zake zipetigwa mmabuga."

Baluwa kwa wanhu haweli Wayahudi wamtogole Yesu

22 Abaho watumigwa na wavele na wanhu wose wamtogole Yesu ako Yelusalemu, waitogolela kusagula wanhu kulawa mdibumbila na kuwagala Antiokia hamoja na Balinaba na Paulo. Wawasagula wanhu wabili wakalile otegelezigwa ng'hani na wanhu wamtogole Yesu, wanhu wao wakala Yuda yakemigwe Balisaba na Sila.

23 Wawagwaa baluwa yandikigwe vino,

“Siye watumigwa na wavele, ndugu zenu, towalamusa mweye ndugu zetu hamuli Wayahudi mukala Antiokia, Siliya na Kilikia.

24 Tuhulika kuna wanhu walawa kumwetu wawading'hula na kuwaleka moyo yungwayungwa kwa mbuli ziwawalongele, lakini siye hatuwatumile bule.

25 Avo tuiting'hana hamoja na wose tuitogolela kuwasagula wasenga na kuwatuma kumwenu. Okuwa hamoja na mbwiga zetu Balinaba na Paulo,

26 wao waulava ugima wao mbuli ya sang'hano ya Mndewa Yesu Kilisito.

27 Avo towatuma kumwenu Yuda na Sila, onda wawalongele kwa mulomo mbuli zituwandikila.

28 Avo Loho Yang'alile na siye tuitogolela sikutuwadikwe mizigo iyagwe kubanza malagizo gano.

29 Sikumuje ndiya ilavigwe nhosa kwa vinyago va imilungu, sikumung'we damu, sikumuje nyama ya mnyama yabotigwe, muiteganye na ugoni. Motenda goya kamba mwahaleka kusang'hana mbuli zose zino. Mkale goya.”

30 Viwamambukize kuwalaga, wanhu awo watumigwe wachola Antiokia, ako wawakema hamoja wanhu wamtogole Yesu, wawagwaa baluwa.

31 Wanhu awo viwaisomile baluwa iyo, wadeng'helela ng'hani mbuli ya usenga wa kuwagangamiza.

32 Yuda na Sila, wakalile watula ndagu wa Imulungu walonga nao ng'hani, wawagangamiza na kuwagela moyo.

33 Viwakalile kipindi kidodo, walagigwa kwa tindiwalo na wanhu wamtogole Yesu, wabwela kwa waja wawatumile.

34 Lakini Sila kasigala ako.

35 Paulo na Balinaba wakala ako Antiokia kwa kipindi kidodo, wawafundiza wanhu na kuwapetela mbuli ya Mndewa.

Paulo na Balinaba oigola

36 Hazibitile siku nyingi Paulo kamulongela Balinaba, “Tubwele tukawakagule waetu wamtogole Yesu mna gamabuga gatupetile mbuli ya Mndewa, tukawalole viwogendelela.”

37 Balinaba kalonda kumsola Yohana Maluko wachole wose,

38 lakini Paulo halondile wachole nayo, kwavija hakalile nao mbaka kuuhelelo wa sang'hano yao. Kwavija kabwela na kuwaleka wao ako Pamfulia.

39 Avo waibamilila, abaho waigola Balinaba kamsola Yohana Maluko wakwela meli wachola Kupulo.

⁴⁰ Lakini Paulo kamsagula Sila, wanhu wa ako wamtogole Yesu wampulila ng'hekewa ya Mndewa, abaho kasegela.

⁴¹ Kachola Siliya na Kilikia na kuwagangamiza wanhu wamtogole Yesu mziisi azo.

16

Timoseo koilumba na Paulo na Sila

¹ Paulo kavika Delibe na Lusitila, ako kukala na mwanahina wa Yesu imoja yakemigwe Timoseo. Mamake kakala Muyahudi yamtogole Yesu, lakini tatake kakala Mgiliki.

² Wanhu wose wamtogole Yesu ako Lusitila na Ikonja wamtogola Timoseo.

³ Paulo kalonda kumsola Timoseo, avo kamwingiza kumbi. Katenda vivo kwavija Wayahudi wose wakalile ako wajuwa kamba tatake Timoseo kakala Mgiliki.

⁴ Viwakalile obita mna gamabuga gaja wawagwaa wanhu malagizo galavigwe na watumigwa na wavele ako Yelusalemu, wawalongela wagagoge.

⁵ Wanhu wamtogole Yesu mziisi azo wagangamizigwa mna ukutamanila na wanhu ongezeko kila siku.

Paulo kalagusiligwa kinhu ako Tuloasi

⁶ Wabitila isi ya Fulugia na Galatia kwavija Loho Yang'alile hawatogolele wawapetele wanhu usenga awo mwiisi ya Asiya.

⁷ Viwavikile mna zimbaka za Misiya, walonda kuchola mwiisi ya Bisiniya, lakini Loho wa Yesu hawatogolele bule.

⁸ Avo wabitila Misiya, wachola dimwe kwa dimwe mbaka Tuloasi.

⁹ Ikilo Paulo kalagusiligwa kinhu na Imulungu, kamona munhu wa Makedonia kema kampula, "Loka wize Makedonia ututaze!"

¹⁰ Baho Paulo vyalagusiligwe kinhu aho, tuitanda kuchola Makedonia, kwavija tona Imulungu katukema kuwapetela wanhu Mbuli Inogile ako.

Kutogola kwa Lidia

¹¹ Tulawa Tuloasi, tuloka kwa meli dimwe kwa dimwe mbaka Samotilake, imitondo yake tuvika Neapoli.

¹² Tulawa ako tuchola mbaka Filipi, buga kulu da Makedonia, buga dizengigwe na Walumi. Tukala ako siku nyingi.

¹³ Siku ya Kubwihila tulawa kudibuga dija tuchola mungwazo wa lwanda, twagiza aho, baho hooiting'hana Wayahudi kumpula Imulungu. Tukala hasi tulonga na iwatanzi waiting'hane aho.

14 Mna iwaja wakalile otutegeleza kukala na mtwanzi imoja yakalile yomgwaa ukulu Imulungu, mtwanzi ayo twaga jake Lidia mwenekae wa Tuatila ayo kakala mchuuza viwalo vinogile va bei ng'hulu. Mndewa kamfungula umoyo kadaha kuzibokela mbuli ziyalongile Paulo.

15 Heyo na wanhu wa mulubuga lwake viwamambukize kubatizigwa katugoneka, kalonga, "Mwahanyona nomtamanila Mndewa mwize ukae mukale." Avo katunanahiza ng'hani tuchole.

Paulo na Sila ogegigwa

16 Siku dimoja vitukalile tochola hanhu ha kumpula Imulungu, tumting'hana mtumwa imoja mtwanzi yakalile na kinyamkela wa ulaguzi. Mtumwa ayo kawapatila sente nyingi wakulu zake mbuli ya kulagula.

17 Avo mndele ayo kamkweleleza Paulo na siye, kuno kokemelela, "Wanhu wano wasang'hanaji wa Imulungu Yeli Uchanha Ng'hani! Owapeteleni nzila ya kukomboligwa!"

18 Katenda avo kwa siku nyingi, mbaka siku dimoja Paulo kagevuzika, kahinduka kamulongela iyo ikinyamkela, "Nokulagiza kwa twaga da Yesu Kilisito mulawe mndele ino!" Bahaja kinyamkela kamulawa.

19 Iwakulu wa mndele ayo viwone nzila yao ya kupata sente isegela, wawagoga Paulo na Sila, wawabulula mbaka haulongozi wa iwakulu.

20 Wawagala kwa wasemi walonga, "Wanhu wano Wayahudi, nao ogala ndwagi mwiisi yetu.

21 Ofundiza vihendo vigomigwe na Malagizo getu, siye twa wenekae wa Lumi hatudaha kuvitogola vihendo vino wala hatuvigoga."

22 Lunhu lwa wanhu luilumba kuwatowa Paulo na Sila.

Abaho wasemi wawavula viwalo Paulo na Sila na walagiza watoigwe mbalati.

23 Viwamambukize kuwatowa ng'hani, wawagodeka mkifungo, mkulu wa kifungo kalagizigwa yaweke muukalizi mkulu.

24 Viyapatile ndagilizi zizo, kaweka mdigati dili mgati ng'hani na kagafunga magulu gao mzimhanda.

25 Kilo kikulu Paulo na Sila wampula Imulungu na kumwimbila nyila za kumtogola, wafungwa wayao wakala owategeleza.

26 Bahaja ulawilila mtigisiko mkulu wa isi, mhanda za kifungo zitigisika. Baho nyivi zose zivuguka na nzabi ziwagodekigwe zifunguka.

27 Mkalizi wa ikifungo kalamuka. Viyone nyivi za kifungo zivuguka, kagiza wafungwa wakimbila, avo kasomola panga jake yaikome mwenyego.

28 Lakini Paulo kakemelela ng'hani, "Sikuuikome! Siye wose twa baha!"

29 Mkalizi wa kifungo kapula taa igaligwe, kazumhila mng'anda, kalagalila mmagulu ga Paulo na Sila kuno kogwaya.

30 Abaho kawalava kunze kawauza, "Mo wakulu, nhende choni ng'homboligwe?"

31 Wamwidika, "Mtogole Mndewa Yesu na gweye kokomboligwa hamoja na wanhu wa mulubuga lwako."

32 Avo wampetela mbuli ya Mndewa hamoja na wanhu wa mulubuga lwake.

33 Mna isaa iija ya ikilo mkalizi wa kifungo kawasola Paulo na Sila kawasunha vilonda vao, abaho bahaja heyo na wanhu wa mulubuga lwake wabatizigwa.

34 Abaho kawagala Paulo na Sila uchanha mng'anda yake na kawagwaa ndiya. Heyo na wanhu wa mulubuga lwake wadeng'helela ng'hani, kwavija sambu wakala wantogole Imulungu.

35 Imitondo yake wakulu wa Lumi wawatuma wakulu wa wikalizi kuno wawalagiza, "Walekeni wanhu wao wachole."

36 Avo mkulu wa kifungo kamulongela Paulo, "Iwakulu watulagiza tuwafungulile gweye na Sila. Avo choleni moyo uholile."

37 Lakini Paulo kawalongela iwakulu wa wikalizi, "Watu-towa mgameo ga wanhu hamoja hatubanange mbuli, siye twa wenekae wa Lumi lakini watugodeka mkifungo. Lelo olonda kutufungulila kinyegezi, bule! Leka weze watufungulile wenyego."

38 Wakulu wa wikalizi wawalongela mbuli zino wakulu wa Lumi, na iwakulu viwahulike Paulo na Sila wakala wenekae wa Lumi, wadumba ng'hani.

39 Avo weza na kuwapula wagele kumgongo mbuli ziwawatendele, abaho wawalava mkifungo, wawapula wasegele kudibuga dija.

40 Paulo na Sila walawa mkifungo wachola mng'anda ya Lidia. Mumo wawavika Wakilisito, wawalongela mbuli za kuwagangamiza, abaho walawanya.

17

Ako Sesalonike

1 Paulo na Sila wagenda kubitila buga da Amifipoli na buga da Apolonia mbaka Sesalonike, ako kukala na ng'anda ya kumpula Imulungu ya Wayahudi.

² Kamba viyatendaga, Paulo kengila mng'anda ya kumpula Imulungu. Kwa siku ndatu za Kubwihila kalonga na wanhu, kwa Maandiko Gang'alile,

³ kuwalagusila kamba Kilisito Mkombola kalondigwa yadununzike na kuzilibuka kwa wafile, Paulo kawalongela, "Ino Yesu inimsimulila kumwenu, iyo Kilisito Mkombola."

⁴ Wanhu wayagwe watogola wailumba na Paulo na Sila, vivija vilongozi wa kitwanzi na bumbila da Wagiliki omgwaa ukulu Imulungu watenda vivo.

⁵ Lakini Wayahudi ona migongo, wawasola wanhu wehile kulawa kuna digulilo, watenda bumbila na kugala ugomvi mwiisi ayo yose. Wengila mng'anda ya Yasoni kuwazahila Paulo na Sila wawagale mgameso ga wanhu.

⁶ Lakini hawawapatile bule, avo wawabulula Yasoni na wanhu wayagwe wamtogole Yesu mgameso ga wakulu wa buga dija wakemelela, "Wanhu wano wagala ndwagi kila hanhu! Na sambu weza kudibuga jetu,

⁷ na Yasoni kawagoneka mng'anda yake. Wano wose hawagagoga malagizo ga Mndewa wa Lumi, na olonga kuna mndewa iyagwe twaga jake Yesu."

⁸ Mbuli zino zilutenda lunhu na wakulu wa buga dija moyo yungwayungwa.

⁹ Iwakulu wa buga wawatoza sente Yasoni na wayage, abaho wawafungulila wachole.

Ako Beleya

¹⁰ Viivikile ikilo, wanhu wamtogole Yesu wawagala Paulo na Sila ako Beleya. Viwavikile ako wengila mng'anda ya kumpula Imulungu.

¹¹ Wanhu wa Beleya wakala otegeleza vinogile ng'hani kubanza wanhu wa Sesalonike. Wauhulika usenga awo kwa kusulukila, kila siku wakala ogalolesa goya Maandiko Gang'alile, one kamba Paulo kakala yolongwa kweli.

¹² Wanhu wengi watogola, na watwanzi wengi wa Kigiliki wakalile wakulu watogola na vivija wambigalo wengi watogola.

¹³ Lakini Wayahudi wakalile Sesalonike viwahulike Paulo vivija kawapetela mbuli ya Imulungu wanhu wa Beleya, wachola ako na kugala ndwagi na kuwading'hula wanhu wao.

¹⁴ Bahaja wanhu wamtogole Yesu wamgala Paulo mwhani lakini Sila na Timoseo wasigala Beleya.

¹⁵ Wanhu wakalile omsindikiza Paulo wachola nayo mbaka Asene, abaho wabwela Beleya na usenga kulawa kwa Paulo, kamba Sila na Timoseo sikuwakawe kuchola kumwake.

Ako Asene

16 Paulo viyakalile kowabeta Sila na Timoseo ako Asene kagevuzika ng'hani viyonile buga dijo dimema vinyago va imilungu.

17 Avo kakala kolonga na Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi omgwaa ukulu Imulungu mng'anda ya kumpula Imulungu. Na kila siku kakala yolonga na wanhu wakalile mna gamagulilo.

18 Wanhu waifunzile nzeweze za Epiluko na Stoiki hawamtogolele, wayagwe walonga, "Ubozi gani oolonga munhu ino?"

Wayagwe wedika, "Yokoneka kolonga mbuli ya milungu haijuwika?" Walonga avo kwavija Paulo kakala yowapetela mbuli ya Yesu na kuzilibuka.

19 Avo wamsola Paulo wamgala kwa wanhu wa mkitala cha Aleopago cha buga dija, walonga, "Tolonda kujuwa mbuli ya gano mafundizo ga sambu goulonga.

20 Vinhu viyagwe vituhulike kolonga tona vifukuzi kumwetu, tolonda tujuwe fambulo da mbuli azo."

21 Kwavija wenekae na wageni wose wa Asene na wanhu wayagwe wakalile ako wakala osimulila na kuilongela mbuli azo za sambu kipindi chose.

22 Paulo kema haulongozi wa wanhu wa mkitala cha buga da Aleopago kalonga, "Vinikona niye mweye wanhu wa Asene mwa wanhu wa dini.

23 Kwavija vinikalile notembela mwiisi yenu ndola kila hanhu homutambikila, nyona upango wa kulavila nhosa umoja wandikigwa, 'Kwa Imulungu hajuwike.' Avo ayo imumtambikila bila kumjuwa ayo iniwapeteleni sambu.

24 Imulungu yatendile vinhu vose vili mwiisi, iyo Mndewa wa ulanga na isi na hakala mzing'anda zizengigwe na wanhu.

25 Vivija hasang'hanilwa kwa makono ga wanhu kamba vija kolonda chochose kulawa kumwao, kwavija heyo mwenyego iyo yowagwaa wanhu ugima, kowatenda wawe na mhumuzi na kila kinhu.

26 Kwa munhu imoja Imulungu kawaumba wanhu wose na kutenda wakale mwiisi yose, kulawa kuna ichanduso kagesa lini na kwahi wanhu wahakalile.

27 Katenda vino ili wanhu wose wamzahile, vivija kwa kumzahila zahila wapate kumuwinza. Lakini Imulungu hali kutali na kila imoja wetu,

28 kamba viyalongile munhu imoja,
'Mgati mmwake tokala, togenda na twa wagima.'
Kamba viyalongile mtunga lwila wenu imoja,
'Siye vivija twa wanage.'

²⁹ Kwavija siye twa wana wa Imulungu, havinogile bule kugesa Imulungu kaigala na zahabu hebu shaba hebu dibwe disongoligwe na kwikigwa ulembo na wanhu.

³⁰ Imulungu kaitenda halola kipindi kija wanhu viwakalile wabozi. Lakini lelo kowalagiza wanhu kila hanhu wazileke nzambi zao.

³¹ Kwavija Imulungu keka siku dimoja donda yawataguse wanhu wose wa mwiisi bila kumonela munhu kubitila munhu iyamsagule. Imulungu kawalagusila mbuli ino kwa kumzilibula munhu ayo kulawa kwa wafile!"

³² Viwamuhulike Paulo kolonga mbuli ya kuzilibuka kwa wafile, wanhu wayagwe wamzeha, lakini wayagwe walonga, "Tolonda kuihulika kabili mbuli ino."

³³ Avo Paulo kawaleka kasegela mkitala.

³⁴ Wanhu wayagwe watogole wailumba na Paulo, mna iwao kakala Diyoniyo, yakalile munhu wa mkitala, vivija kukala na mtwanzi yakemigwe Damali na wanhu wayagwe.

18

Paulo ako Kolinto

¹ Vigamalile gano, Paulo kasegela Asene kachola Kolinto.

² Ako Kolinto kamvika Muyahudi yakemigwe Akula, mwenekae wa Ponto, yabwelile kulawa Italia hamoja na mtwanzi wake Pilisila, kwavija Kaisali Kilaudio kalagiza Wayahudi wose wasegele Lumi. Paulo kachola kuwalola,

³ kwavija awo wakala mafundi wa kusona mahema kamba Paulo, avo kakala nao na kusang'hana.

⁴ Kila siku ya Kubwihila kakala kolonga na wanhu mng'anda ya kumpula Imulungu, kageza kuwakwega Wayahudi na Wagiliki.

⁵ Sila na Timoseo viwasegele Makedonia, Paulo kasonga kuwapetela wanhu kipindi chake chose, kuwalagusila Wayahudi kamba Yesu kakala Kilisito Mkombola.

⁶ Viwamulemele na kumuliga, kakung'huna nhimbwisi ya viwalo vake kalonga, "Kamba mwahapotela mmhane wenyego, niye namduhu. Kulawa sambu na kugendelela nochola kwa wanhu haweli Wayahudi."

⁷ Avo kawaleka kachola kukala mng'anda ya munhu imoja hali Muyahudi twaga jake Tito Yusito, yakalile munhu yomg-waa ukulu Imulungu, ng'anda yake ikala behi na ng'anda ya kumpula Imulungu.

⁸ Kilisipo yakalile mkulu wa ng'anda ya kumpula Imulungu kamtogola Mndewa hamoja na wanhu wose wa mulubuga lwake na wanhu wayagwe wengi wauhulike usenga awo mwiisi ya Kolinto, watogola na wabatizigwa.

⁹ Siku dimoja ikilo Mndewa kamulagusila Paulo kinhu, kamulongela, “Sikuudumbe, gendelela kuwapetela wanhu sikuubwele kuchugu,

¹⁰ kwavija na hamoja na gweye. Kuduha munhu yonda yadahe kukulumiza kwavija kudibuga dino ninao wanhu wengi.”

¹¹ Avo Paulo kakala ako mwaka mgima na miyezi sita kowafundiza wanhu mbuli ya Imulungu.

¹² Lakini kipindi Galio viyakalile mkulu wa isi ya Akaya, Wayahudi waiting'hana, wamgoga Paulo wamgala mkitala.

¹³ Walonga, “Munhu ino kowatenda wanhu wamgwee ukulu Imulungu bila kukweleleza Malagizo.”

¹⁴ Paulo yang'hali hanalonga mbuli, Galio kawalongela Wayahudi, “Mazaikalile mbuli ya ubavi hebu ubananzi nahawategeleze.

¹⁵ Lakini kwavija moibamilila mbuli ya matwaga na malagizo genu wenyego, lamuleni mweye wenyego niye silonda kuwa msemi bule.

¹⁶ Baho kawawinga mkitala.

¹⁷ Abaho wose wamgoga Sositene yakalile mkulu wa ng'anda ya kumpula Imulungu, wamtowa bahaja haulongozi wa kitala. Lakini Galio haitongile bule mbuli iyo.”

Paulo kobwela kabili Antiokia

¹⁸ Paulo kakala Kolinto siku nyingi hamoja na wanhu wamtogole Yesu. Abaho kawaleka kakwela meli hamoja na Pilisila na Akula mbaka Siliya. Yang'hali hanakwela meli kuchola Kenkela, tanhu kasenya mvili zake kwavija kakala yaiduwile.

¹⁹ Viwavikile Efeso baho Paulo kawaleka Pilisila na Akula, kengila mng'anda ya kumpula Imulungu kulonga na Wayahudi.

²⁰ Wanhu wampula yakale siku nyingi lakini kawalemela.

²¹ Lakini viyakalile kosegela kawalongela, “Imulungu yahalonda nobwela kabili kumwenu.” Avo kakwela meli kasegela Efeso.

²² Viyavikile Kaisalia kachola Yelusalemu kuwalamusa wanhu wamtogole Yesu, abaho kachola Antiokia.

²³ Kakala siku ndodo, kasegela kubitila Galatia na Fulugia kuwagangamiza wanahina wose wa Yesu.

Apolo kowapetela wanhu ako Efeso na Kolinto

²⁴ Kipindi acho kukala na Muyahudi imoja yakemigwe Apolo, mwenekae wa Alekizandilia keza Efeso. Kakala munhu yajuwile kulonga na ubala wa Maandiko Gang'alile.

25 Kakala yafundizigwe nzila ya Mndewa, yang'hali hanavulala kalonga mbuli za Yesu, kawafundiza goya hamoja kakala yaujuwile ubatizo wa Yohana wiyeke.

26 Pilisila na Akula viwamuhulike kolonga bila kudumba mng'anda ya kumpula Imulungu, wamsola wamgala ukayao wamfambulila goya mbuli za Imulungu.

27 Apolo viyalondile kuchola Akaya, wanhu wamtogole Yesu wamgangamiza kwa kuwandikila baluwa wanahina wa Yesu ako Akaya wambokele. Viyavikile ako kwa udahi wa ng'hekewa ya Imulungu kadaha kuwataza wanhu wa ako wamtogole Yesu.

28 Kwa ubala wake wa kulonga kawahuma Wayahudi hau-longozi ha iwanhu wose kwa kulagusa Maandiko Gang'alile kamba Yesu iyo Kilisito Mkombola.

19

Paulo ako Efeso

1 Apolo viyakalile Kolinto, Paulo kachola kubitila mvijiji na kavika Efeso. Ako kawavika wanahina wayagwe.

2 Kawauza, "Vimumtogole Yesu mubokela Loho Yang'alile?"

Wamwidika, "Aka, hata kuhulika hatunahulika kamba kuna Loho Yang'alile."

3 Paulo kawauza, "Vino mubatizigwa ubatizo gani?"

Wamwidika, "Ubatizo wa Yohana."

4 Paulo kalonga, "Ubatizo wa Yohana ukala kwa wanhu wose watogole kuleka nzambi zao. Yohana kawalongela wanhu wa Izilaeli wamtogole ayo yonda yeze kuchugu chake, na heyo ayo Yesu."

5 Viwahulike avo, wabatizigwa kwa twaga da Mndewa Yesu

6 Paulo kawekila makono na Loho Yang'alile kawahumulukila, walonga kwa ulonzi uyagwe na vivija walagula usenga wa Imulungu.

7 Wose kwa wose wakala wanhu longo na wabili.

8 Kwa kipindi cha miyezi midatu Paulo kakala yochola mng'anda ya kumpula Imulungu, kakala kolonga nao ili yawagale Muundewa wa Imulungu.

9 Lakini wayagwe wakala wadala, walema kutogola wasonga kulonga vihile mbuli ya Mndewa mna iwanhu. Baho Paulo kawaleka kawasola wanahina wa Mndewa, kakala kolonga nao kila siku mdigati da kuifunzila da Tulano.

10 Mbuli zino zigendelela kwa kipindi cha miyaka mibili mbaka wanhu wose wakalile mwiisi ya Asiya, Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi, waijulika mbuli ya Mndewa.

11 Imulungu katenda mbuli ng'hulu za unzonza kubitila Paulo.

12 Wanhu wakala osola vikumbi na viwalo viyagwe viyasang'hanile Paulo, wavigala kwa watamu, nao wahonyigwa na waja wakalile na vinyamkela walavigwa.

13 Wayahudi wayagwe wahunga vinyamkela wachola kuno na kuno ogeza kusang'hanila twaga da Mndewa Yesu. Wawalongela vinyamkela, "Nowalagiza kwa twaga da Yesu ayo yopetigwa na Paulo mulawe."

14 Kukala na wana saba wa Muyahudi imoja, mulava nhosa mkulu yakemigwe Sikewa, nao watenda vivo.

15 Lakini kinyamkela kawalongela, "Yesu nimjuwa goya na Paulo nimjuwa goya, lakini mweye kina nani?"

16 Abaho munhu ayo yakumbigwe na ikinyamkela kawazumhila wose kawahuma nguvu. Na wao wanage Sikewa wakimbila kulawa mng'anda ayo kuno olawa damu na viwalo vao videgekadegeka.

17 Wayahudi wose na wanhu haweli Wayahudi wakalile Efeso waihulika mbuli ino. Wose wengila bwembwe, na kudigwaa nhogolwa twaga da Mndewa Yesu.

18 Wanhu wengi wamtogole Yesu weza walonga mgameso ga wanhu mbuli ziwatendile.

19 Wanhu wengi wayagwe wakalile wahawi aho haichanduso, wadondoleza vitabu vao na kuvisoma moto haulongozi wao, wagelegeza sente ya vitabu avo yovika magana malongo matano.

20 Avo mbuli ya Mndewa yenela na iwa na nguvu ng'hani.

Ndwagi ako Efeso

21 Vigamalile gano, Paulo kachola Yelusalemu kwa kubitila Makedonia na Akaya. Kalonga, "Nahavika ako nolondigwa nichole Lumi."

22 Avo kawatuma wasang'hanaji zake wabili Timoseo na Elasito walongole Makedonia, nayo kakala kidogo ako Asiya.

23 Kipindi acho kukala na ndwagi ako Efeso mbuli ya Mndewa.

24 Kukala na munhu imoja twaga jake Demetiliyo kakala yosongola vinyago va ng'anda ya imulungu wa kitwanzi yakemigwe Atemi, sang'hano ino iwatenda waja watumigwa zake wamwede ng'hani.

25 Demetiliyo kawakema hamoja wao iwasang'hanaji na wayagwe wakalile na sang'hano kamba ayo, kawalongela, "Wambigalo wayangu mojuwa topata sente kulawa mwisang'hano ino.

26 Lelo mohulika na kona wenyego mbuli ziyatendile Paulo siyo hano Efeso kwiiyeka, lakini vivija kose mwiisi ya Asiya.

Kawading'hula na kuwatenda wanhu watogole kamba mulungu yatendigwe kwa makono ga wanhu hali mulungu bule.

27 Kokuwa na zumozumo kamba sang'hano yetu yobezigwa na ng'anda ya mulungu wa kitwanzi Atemi yolongigwa siyo kinhu na kusegeseligwa ukulu wake. Imulungu ino kogweleligwa ukulu na wanhu wose wa Asiya na wose weli mwiisi!"

28 Wanhu viwahulike vivo wagevuzika, wasonga kukemelela, "Atemi iyo mkulu wa Efeso!"

29 Buga jose dimena ndwagi. Wanhu wawagoga Gayo na Alisitaliko, wenekae wa Makedonia, wakalile muumwanza na Paulo, wakimbila mbaka kuna digati da mwangalo.

30 Paulo kalonda kuchola kuna ulunhu, lakini wanahina wa Yesu wamgomesa.

31 Wakulu wayagwe wa isi ayo, wakalile mbwiga zake, vivija wamtumila usenga wampula sikuyachole kuna digati da mwangalo.

32 Kukala na tulikizi mumting'hano wose, wano olonga vija na wayagwe olonga vino, kwavija wanhu wengi wakala hawajuwile habali waiting'hana.

33 Wayahudi wamtenda Alekizanda yalawilile haulongozi, avo wanhu wayagwe mna ulunhu wagiza iyo heyo. Nayo Alekizanda kawenulila wanhu mkono wanyamale kwa kulonda kuigombela.

34 Lakini viwajuwile kamba kakala Muyahudi, wanhu wose wakemelela hamoja kwa masaa mabili, "Atemi iyo mkulu wa Efeso!"

35 Abaho kalani wa buga dija kawatenda wanhu wanyamale kawalongela, "Mweye wenekae wa Efeso, kila munhu kojuwa wanhu wa isi ino ya Efeso awo okaliza ng'anda ya mulungu Atemi na vivija awo okaliza mabwe mazelu galagale kulawa kuulanga.

36 Kuduhu munhu yodaha kuibela mbuli ino. Avo nyamaleneni sikumulopole kutenda kinhu chochose.

37 Muwagala wanhu wano hano hamoja hawailigile ng'anda ya mulungu hebu kumuliga mulungu wetu wa kitwanzi.

38 Kamba Demetiliyo na wasang'hanaji zake wana kitala na munhu yoyose, wabaha wasemi na wakulu wa isi, odaha kuitagusila ako.

39 Lakini kamba mna mbuli ziyagwe, zigaleni mna uut-ing'hano.

40 Maza tutagusigwe mbuli ya kuwading'hula wanhu, na vilozo vilawilile lelo. Ndwagi ino haifaya bule na sambu tudahe kuigombela vinogile mbuli ya ndwagi ayo."

41 Viyamambukize kulonga avo, kawalongela wanhu wakalile mumting'hano waimwage.

20

Paulo kochola Makedonia na Ugiliki

1 Ndwagi ya Efeso viimalile, Paulo kawakema hamoja wanahina wa Yesu, kawalongela mbuli za kuwagangamiza. Abaho kawalaga kachola Makedonia.

2 Kabitila isi ayo kawagangamiza wanhu kwa usenga wake. Abaho kavika Ugiliki,

3 ako kakala miyezi midatu. Kakala koitanda kuchola Siliya, viyajuwile Wayahudi wakala kiseto cha kumtenda vihile, avo kabwela kubitila Makedonia.

4 Sapatulo, mwanage Pilo, kulawa Beleya kailongoza nayo, vivija Alisitaliko na Sekundo kulawa Sesalonike, Gayo kulawa Delibe, Tukiko na Tulofimo kulawa mwiisi ya Asiya na Timoseo.

5 Wanhu wao walongola na kutubeta ako Tuloasi.

6 Viimalile Nyimwilinyimwili ya Magate hagageligwe Usasu, tukwela meli kulawa Filipi, vizibitile siku tano tuwavika kuja Tuloasi. Ako tukala siku saba.

Mwanza wa ikimambukizo wa Paulo ako Tuloasi

7 Mwiisiku ya Jumamosi ichungulo tuiting'hana hamoja hana indiya. Paulo kagendelela kulonga mbaka kilo kikulu, kwavija imitondo yake kakala yosegela.

8 Vibatali vingi vikala vikwaka mdigati da uchanha kutukalile tuiting'hane.

9 Mbwanga imoja yakemigwe Eutiko kakala yakalile mdidilisha, Paulo viyakalile kogendelela kulonga, Eutiko kasonga kukukila na kakukila mbaka kalagala hasi, kulawa mdigati da uchanha da kadatu. Viwacholile kumwinula wamvika kafa mwaka.

10 Lakini Paulo kahumuluka hasi kainama kamuhagatila kalonga, "Sikumudumbe ino mgima!"

11 Abaho kabwela kabili mdigati da uchanha, kabanzula gate, kaja. Kagendelela kulonga nao mbaka vikukunguzuke, abaho kasegela.

12 Wanhu awo wamsola mbwanga ayo wamgala ukae kumwake kuno mgima na wakala moyo hole.

Mwanza wa kulawa Tuloasi mbaka Mileto

13 Siye tukwela meli tulongola kuchola Aso, ako tuchola kumsola Paulo. Avo yatulongele Paulo, kwavija kalonda kuvika ako kubitila isi inyalile.

14 Avo katuvika ako Aso, tumsola mwiimeli, tuchola nayo Mitulene.

¹⁵ Kulawa ako tukala muumwanza wa kuchola Kio na imitondo yake tuvika. Siku ya kabili tuvika Samo na imitondo yake tuvika Mileto.

¹⁶ Paulo kagesa kugendelelela na mwanza wake kwa meli bila kubitila Efeso ili sikuyakawe ako Asiya. Kakala yolopola kuvika Yelusalemu kuna inyimwilinyimwili ya Pentekosite, kamba yahadahike.

Paulo kowalaga wavele wa Efeso

¹⁷ Kulawa Mileto Paulo katuma usenga kwa wavele wa kibumbila cha wanhu wantogole Yesu ako Efeso wait-ing'hane nayo.

¹⁸ Viwavikile kawalongela, “Mujuwa vija ving'halile na mweye kipindi chose, kusongela siku dija dinivikile mwiisi ya Asiya.

¹⁹ Mujuwa vinimsang'hanile Mndewa kwa uhole na mahozi na magayo ganipatile mbuli ya viseto vihile va Wayahudi wayagwe.

²⁰ Mujuwa silekile kuwapetela kunzekunze mzikae zenu na kuwafundiza chochose chonda kiwataze.

²¹ Niwazuma ng'hani Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi wazileke nzambi zao na wambwelele Imulungu na kumtologa Mndewa wetu Yesu.

²² Avo, sambi kwa kumtegeleza Loho Yang'alile nochola Yelusalemu bila kujuwa gonda gamhate ako.

²³ Kinhu kimoja kinjuwile, Loho Yang'alile kanizuma kila buga, kifungo na magayo vonibeta.

²⁴ Lakini siutonga ugima wangu kamba kinhu, nogesa ku-umambukiza utumigwa na sang'hano iyanigwelele Mndewa Yesu kuisang'hana, nayo iyo kuwapetela wanhu Mbuli Inogile ya ng'hekewa ya Imulungu.”

²⁵ “Nibita kumwenu mose kuwapetela Undewa wa Imulungu. Sambu nojuwa kuduho imoja wenu yonda yambone niye kabili.

²⁶ Lelo nowalongela, munhu yoyose kumwenu yahapotela, niye namduhu.

²⁷ Kwavija silekile bule kuwapetela gose goyolonda Imulungu.

²⁸ Avo muiteganye wenyego, diloleni goya bumbila jose diyawagwelele Loho Yang'alile mdikalize. Waloleni goya wanhu wa Imulungu, yawapatile Imulungu kubitila damu ya Mwanage.

²⁹ Nojuwa goya nahasegela mbwizi wakali okwiza kumwenu, na odibananga bumbila dino.

³⁰ Kipindi chovika baho wanhu wayagwe kulawa mdibumbila jenu wenyego, owavizila wawagize wanahina kwa kuwatenda wawakweleze hewo.

³¹ Avo mkale meso mwahakumbuka kamba kwa miyaka midatu imisi na ikilo niwafundiza kwa mahozzi mengi.”

³² “Avo sambi noweka muukalizi wa Imulungu na usenga wake wa ng'hekewa, udaha kuwagangamiza na kuwagwaa nhunza ziyalinazo Imulungu kwa wanhu zake wose.

³³ Silondile sente hebu zahabu hebu viwalo va munhu yoyose.

³⁴ Mweye wenyego mojuwa kamba nisang'hana kwa makono gangu mwenyego, ili mhate vinhu vinilonda niye na wayangu.

³⁵ Niwalagusila kamba kwa kusang'hana ng'hani tolondigwa kuwataza wanyolile, kumbukeni mbuli ziyalongile Mndewa Yesu mwenyego, ‘Vinoga ng'hani kulava kubanza kubokela.’ ”

³⁶ Paulo viyamambukize kulonga avo, kafugama hamoja nao, kampula Imulungu.

³⁷ Wanhu wose wakala olila na kumulaga kwa kumuha-gatila na kumnonela kwa unogelwa mkulu.

³⁸ Wakala wanyunyuwale kwavija kalonga honda wamone kabili. Avo wachola nayo mbaka kuna imeli.

21

Paulo kogenda Yelusalemu

¹ Vitumambukize kuwalaga, tukwela meli tuchola dimwe kwa dimwe mbaka Kosi, imitondo yake tuvika Lode, kulawa ako tuchola Patala.

² Ako tuivika meli ikalile yochola Foinike, avo tukwela, tuchola mwanza wetu.

³ Vituvikile hanhu hakuyona Kupulo, tubitila mwambu wa kusini tuchola Siliya. Vituvikile buga da Tilo twima kwavija meli ilonda kuhumulusa mizigo.

⁴ Ako tuwavika wanahina wa Yesu na tukala hamoja nao siku saba. Kwa kulongozigwa na Loho Yang'alile, wanhu awo wamulongela Paulo sikuyachole Yelusalemu.

⁵ Lakini kipindi chetu cha kukala nao vikimalile, tusegela tugendelela na mwanza wetu. Wanhu wose hamoja na watwanzi na wana walawa kudibuga wachola hamoja na siye mbaka mwhani, baho wose tufugama tumpula Imulungu.

⁶ Abaho tuilaga, siye tukwela meli na wao wabwela ukayao.

⁷ Tugendelela na mwanza wetu tulawa Tilo tuchola Tolemaisi, ako tuwalamusa wakilisito tukala nao siku dimoja.

⁸ Imitondo yake tusegela tuchola Kaisalia. Ako tukala mng'anda ya Filipino, mpetaji wa Mbuli Inogile, imoja mna

iwanhu saba wasaguligwe kamba watazaji wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Yelusalemu.

⁹ Kakala na wandle wane wakalile olagula usenga wa Imulungu.

¹⁰ Vitukalile aho siku nyingi mtula ndagu wa Imulungu yakemigwe Agabo keza kulawa Yudea.

¹¹ Keza kumwetu, kasola mkwiji wa Paulo kaifunga magulu gake na makono gake kalonga, “Vino vivo viyolonga Loho Yang'alile, mwene mkwiji uno, Wayahudi omgodeka kamba vino ako Yelusalemu, omgela mmakono ga wanhu haweli Wayahudi.”

¹² Vituhulike avo, siye na wanhu wayagwe wakalile aho tumpula Paulo sikuyachole Yelusalemu.

¹³ Avo Paulo kedika, “Mweye molonda kutenda choni, kulila kamba vino na kunibweza kuchugu? Niye niitanda siyo kufungigwa kwiiyeka ako Yelusalemu, lakini hata kufa mbuli ya Mndewa Yesu.”

¹⁴ Viyalemile kututegeleza, tumuleka tulonga, “Goyolonda Mndewa galawilile.”

¹⁵ Vitumambukize kukala aho kipindi kidodo, tufunga mizigo yetu tuchola Yelusalemu.

¹⁶ Wanahina wayagwe walawile Kaisalia vivija wachola hamoja na siye na watugala mng'anda ya munhu itukalile tochola kumwake, Mnasoni yakalile mwenekae wa Kupulo na kakala mkilisito kulawa haichanduso.

Paulo komtembelela Yakobo

¹⁷ Vituvikile Yelusalemu, wanhu wamtogole Yesu kuko watubokela kwa deng'ho.

¹⁸ Imitondo yake Paulo kachola hamoja na siye kumulola Yakobo, na wavele wose wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu wakala baho.

¹⁹ Paulo kawalamusa na kuwasimulila goya gaja gaya-tendile Imulungu kwa wanhu haweli Wayahudi kubitila sang'hano yake.

²⁰ Viwahulike avo, wose wamtogola Imulungu. Abaho wamulongela Paulo, “Ndugu yetu Paulo, kooni vija magana kwa magana ga Wayahudi viwamtogole Yesu, na vija viwogagoga malagizo.

²¹ Walongeligwa kukala kowafundiza Wayahudi wakalile mziisi za wanhu haweli Wayahudi sikuwagagelegeze Malagizo ga Musa, na kuwalongela sikuwawengize kumbi wanao hebu kukweleleza vihendo va Wayahudi.

²² Lelo yokuwaze? Kwavija wahulika kamba kwa baha,

²³ vino vivo vitulonda gweye utende. Hano hana wanhu wane waiduwile kwa Imulungu.

²⁴ Ilumbe nao mna kihendo cha kuisunha ukalihe sente zilondigwa, abaho wasenyigwe mvili zao. Avo wanhu wose ojuwa kamba mbuli ziwalongeligwe mbuli ya gweye za uvizi, avo gweye mwenyego ugendelele kugagoga Malagizo ga Musa.

²⁵ Lakini mbuli ya wanhu haweli Wayahudi weli wakilisito, tuwagalila baluwa kuwalongela vija vituitogolele kamba sikuwaje kinhu chochose kilavigwe nhosa kwa vinyago va imilungu, hebu kung'wa damu hebu kuja nyama ya mnyama yabotigwe, na sikuwatende ugoni."

²⁶ Avo Paulo kawasola na imitondo yake katenda kihendo cha kuisunha hamoja nao. Abaho kengila Mng'anda ya Imulungu na kuwalongela kipindi cha kihendo cha kuisunha na mbuli ya nhosa yonda ilavigwe kwa kila imoja wao.

Paulo kogogigwa Mng'anda ya Imulungu

²⁷ Lakini siku izo saba vizikalile behi kumala, Wayahudi wayagwe walawile mwiisi ya Asiya wamona Paulo ka Mng'anda ya Imulungu. Waluding'hula lunhu lose lwa wanhu, wamgoga Paulo.

²⁸ Waguta ng'hondo, "Wanhu wa Izilaeli, mtutaze ino iyo munhu yochola kila hanhu na kofundiza vinhu viyagwe kwa wanhu wa Izilaeli na Malagizo ga Musa na Ng'anda ino ya Imulungu. Na sambu kawagala wanhu haweli Wayahudi kuhafitiza hanhu hano hong'ala!"

²⁹ Walonga vino kwavija wamona Tulofimo mwenekae wa Efeso hamoja na Paulo kudibuga, avo wagesa Paulo kamgala Mng'anda ya Imulungu.

³⁰ Isi yose ikala mdizumozumo, wanhu walawa kila hanhu na kumgoga Paulo, wambulula wamulava Mng'anda ya Imulungu. Bahaja nyivi za Ng'anda ya Imulungu zihindigwa.

³¹ Lunhu lwa wanhu lulonda kumkoma Paulo, baho usenga ugaligwa kwa mkulu wa wakalizi wa Kilumi kamba wanhu wose wa Yelusalemu wading'huka.

³² Bahaja mkulu wa wakalizi kawasola wakulu na wakalizi na kukimbilila kuna ulunhu. Wanhu viwamone mkulu ayo hamoja na wakalizi, waleka kumtowa Paulo.

³³ Mkulu wa wakalizi kachola mbaka kwa Paulo, kamgoga na kulagiza yagodekigwe minyololo mibili. Abaho kauza, "Munhu gani ino, na katenda choni?"

³⁴ Wanhu wayagwe wabwahanhuka vino, na wayagwe wabwahanhuka vino. Kukala na mwazanyo mbaka mkulu wa wakalizi hadahile kujuwa kija kilawilile, avo kawalagiza wanhu zake wamsole Paulo mbaka kuing'hambi.

³⁵ Paulo viyavikile mna ikidaluko, wakalizi wampapa mbuli ya ndwagi za wanhu.

36 Wanhu wose wamwizila kuno okemelela, "Mkome!"

Paulo koigombela

37 Wakalizi viwakalile omgala mwiing'hambi, Paulo kamulongela mkulu wa wakalizi, "Chonde, nodaha kukulongela mbuli?"

Mkulu ayo wa wakalizi kamuuza, "Kumbe kodaha kulonga Kigiliki!"

38 Kumbe gweye huli mwenekae wa Misili, ija juzi juzi yawading'hule wanhu na kuwalongoza wanhu wehile gana malongo mane mbaka kuluwala!"

39 Paulo kamwidika, "Niye na Muyahudi, nileleke Taliso mwiisi ya Kilikia, mwenekae wa buga dijuwike ng'hani. Chonde ndeke nonge na wanhu."

40 Mkulu wa wakalizi kamtoglela, avo Paulo kema mki-daluko kawenulila makono wanhu wanyamale. Wanhu vi-wanyamale kalonga nao kwa Kiebulania.

22

1 "Ndugu zangu Wayahudi, nhegelezeni sambi viniigombela kumwenu!"

2 Viwamuhulike kolonga Kiebulania, wanyamala tuluu na Paulo kagendelela kulonga,

3 "Niye na Muyahudi, nivumbukila Taliso mwiisi ya Kilikia. Lakini ng'hulila bahano Yelusalemu kamba mwanahina wa Gamalieli. Nibokela mafundizo kwa kugangamala mna gamalagizo ga wahenga zetu na niilava mwenyego kwa moyo wose kwa Imulungu kamba mose muli hano."

4 Niwadunhunza mbaka kuwakoma wanhu waikweleleze nzila ino. Niwagoga wambigalo na watwanzi na kuwagodeka mkifungo.

5 Mulava nhosa mkulu na wanhu wose wamkitala odaha kulonga kamba nolonga ukweli. Nibokela baluwa kulawa kwa ndugu Wayahudi ako Damesiki, avo nyhola kuwagoga wanhu awo na kuwagala Yelusalemu kuno wagodekigwa minyololo ili watagusigwe.

Paulo kosimulila viyagaluke

(Sang'hano 9:1-19; 26:12-18)

6 "Vinikalile nogenda na kuvika behi ya Damesiki, yopata saa sita imisi, bahaja mulenge kulawa kuulanga unimwemwesela mhande zose.

7 Nigwa hasi mhulika sauti yonongela, 'Sauli, Sauli! Habali kondununza?'

8 Niuza, 'Mndewa, gweye kwa nani?' Kanongela, 'Niye na Yesu wa Nazaleti. Niye iyo yuunidununza.'

9 Wanhu wakalile hamoja na niye wawona umulenge, lakini hawaihulike sauti ya ayo yalongile na niye.

10 Nimuuzwa, 'Mndewa nhende choni?' Mndewa kanongela, 'Lamuka uchole Damesiki, ako kolongeligwa kila kinhu kinilonda utende.'

11 Ng'hala silola mbuli ya uja umulenge mkali, avo waja wayangu wanigoga mkono na kunilongoza Damesiki.

12 "Mna dibuga dijo kukala munhu yakemigwe Anania, munhu yomdumba Imulungu, yagagogile Malagizo ga Musa na kakala kotogoligwa ng'hani na Wayahudi wose wakalile kuko.

13 Keza kumwangu, kema behi yangu, kalonga, 'Ndugu Sauli lola kabili!' Bahaja ndola kabili na kumulola.

14 Anania kalonga, 'Imulungu wa wahenga zetu kakusagula ujuwe goyolonda, na kumona Msang'hanaji wake Yanogile na kumuhulika kolonga kwa mulomo wake.

15 Kwavija kuvona na komulongela kila munhu kiwone na kuhulika.

16 Na sambu kobeta choni? Inuka na ubatizigwe na nzambi zako zigeligwe kungongo kwa kumpula heyo.'

Paulo kokemigwa kuwapetela wanhu haweli Wayahudi

17 "Nibwela Yelusalemu na vinikalile nompula Imulungu Mng'anda ya Imulungu, Imulungu kandagusila kinhu,

18 Nimona Mndewa, kanongela, 'Lopola usegele Yelusalemu, kwavija wanhu weli hano hondawatogole gondaulonge mbuli ya niye.'

19 Nimwidika, 'Mndewa, wao ojuwa goya kamba ningila mzing'anda za kumpula Imulungu, niwagoga na kuwatowa wanhu wakutogole gweye.

20 Na munhu wako Sitefano viyakomigwe, niye ng'hala baho nolola viyokomigwa na kukaliza viwalo va wanhu wakalile omkoma.'

21 Mndewa kanongela, 'Genda, kwavija nokugala kutali kwa wanhu haweli Wayahudi.' "

22 Wanhu wamtegeleza Paulo mbaka viyalongile vino, lakini wasonga kuguta nyangi, "Msegeseni! Mkomeni! Holondigwa yawe mgima!"

23 Wagendelela kuguta nyangi kuno opunga viwalo vao, waguevuzika na kupigisa timbwisi uchanha.

24 Mkulu wa wakalizi kawalagiza wanhu zake wamgale Paulo kuing'hambi, kawalongela wamtowe mbalati ili wajuwe habali Wayahudi oguta nyangi kamba avo mbuli yake.

25 Lakini viwamgodeke na kulonda kumtowa mbalati, Paulo kamulongela mkulu yemile aho, "Vino malagizo gotogola kumtowa mwenekae wa Lumi ing'hali hainajuwika mbuli gani ihile iyaitendile?"

26 Mkulu ayo viyahulike vivo kachola kwa mkulu wa wakalizi kamuuzwa, “Kolonda kutenda choni? Munhu ayo mwenekae wa Lumi!”

27 Avo mkulu wa wakalizi kamcholela Paulo kamuuzwa, “Nongele, gweye kwa mwenekae wa Lumi?”

Paulo kamwidika, “Ona.”

28 Mkulu wa wakalizi kamulongela, “Niye niwa mwenekae wa Lumi kwa kuliha sente nyingi.”

Lakini Paulo kamwidika, “Niye na mwenekae wa Lumi kwa kuleligwa,”

29 Bahaja wanhu walondile kumsola Paulo walawanya. Na ayo mkulu wa wakalizi kadumba ng'hani viyajuwile Paulo kakala mwenekae wa Lumi na kuno kamgodeka nzabi.

Paulo kamkitala cha Wayahudi

30 Mkulu wa wakalizi kalonda kujuwa habali Wayahudi wamtagusa Paulo. Avo imitondo yake kamfungula Paulo iminyololo na kuwalagiza wakulu wa walava nhosa na wanhu wose wa mkitala waiting'hane. Abaho kamsola Paulo na kumwika haulongozi wao.

23

1 Paulo kawalola bunhuu wanhu wa mkitala, kalonga, “Waizilaeli wayangu! Mbaka lelo nosang'hana goyolonda Imulungu kwa moyo uleka kunitagusa kamba nibananga.”

2 Baho Anania Mulava nhosa mkulu kawalagiza waja wakalile behi na Paulo wamtowe kofi mmulomo.

3 Paulo kamulongela, “Imulungu kokutowa kofi gweye mwenyego uigalile na kando dibakigwe uzelu! Kwima baho ili unitaguse kwa Malagizo, kuno gweye mwenyego kobena Malagizo kwa kulagiza nhoweke!”

4 Wanhu wemile behi na Paulo wamulongela, “Gweye komuliga mulava nhosa mkulu wa Imulungu!”

5 Paulo kedika, “Waizilaeli wayangu, sijuwile bule kamba kakala mulava nhosa mkulu. Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, 'Sikumulonge vihile kilongozi wa wanhu zako.' ”

6 Paulo viyone bumbila diyagwe wakala Masadukayo na wayagwe wakala Mafalisayo, kakemelela mkitala, “Waizilaeli wayangu! Niye na Mfalisayo, mwanage Mfalisayo. Niye ngaligwa hano mkitala kwavija notogola kamba wanhu wafile ozilibuka!”

7 Bahaja viyalongile avo, Mafalisayo na Masadukayo wasonga kuihasanya, na bumbila diigola.

8 Kwavija Masadukayo olonga kuduhu kuzilibuka kwa wafile na kuduhu wasenga wa kuulanga hebu loho, lakini Mafalisayo ogatogola gose madatu.

9 Wakemelela ng'hani, wafundiza Malagizo ga Musa wayagwe wa kibumbila cha Mafalisayo wenuka walonga kwa nguvu, “Hatona kiyabanange munhu ino! Yodahika loho hebu msenga wa kuulanga kalonga nayo kweli!”

10 Bwato dikala kulu mbaka mkulu wa wakalizi kengila bwembwe kamba Paulo yahakanhigwe vihande vihande. Avo kawalagiza wakalizi zake wahumuluke kuna dibumbila, wamsegese Paulo wamgale kuna ing'hambi.

11 Kilo acho Mndewa kema behi ya Paulo, kamulongela, “Sikuudumbe! Kamba viuwalongele mbuli zangu hano Yelusalemu, vivija kolondigwa utende vivo kudibuga da Lumi.”

Wayahudi olonda kumkoma Paulo

12 Imitondo yake Wayahudi wayagwe waiting'hana hamoja na kutenda ubala. Waiduwila honda waje hebu kung'wa mazi mbaka vonda wamkome Paulo.

13 Wanhu waitogolele kutenda avo wakala wanhu kubanza malongo mane.

14 Abaho wachola kwa wakulu wa walava nhosa na wavele, walonga, “Tuiduwila hamoja kamba hatuja kinhu mbaka vonda tumkome Paulo.

15 Avo, gweye na wanhu wa mkitala galeni usenga kwa mkulu wa wakalizi yamgale Paulo kumwetu, kuno moi-tenda molonda kujuwa goya mbuli zake. Na siye toitanda kumkoma yang'hali hanavika hano.”

16 Lakini mwana wa lumbu jake Paulo kahulika kiseto chao, avo kachola kuna ing'hambi kamulongela Paulo.

17 Abaho Paulo kamkema mkulu imoja wa wakalizi, kamulongela, “Mgale mbwanga ino kwa mkulu wa wakalizi, kana mbuli ya kumulongela.”

18 Mkulu ayo kamsola, kamulongoza mbaka kwa mkulu wa wakalizi, kamulongela, “Ayo Paulo yagodekigwe, kang'hema na kunipula nimgale mbwanga ino kumwako, kwavija kana mbuli kolonda kukulongela.”

19 Mkulu wa wakalizi kamgoga mkono, kamgala hang-wazo waiyeka, kamuuza, “Kolonda kunongela choni?”

20 Kamulongela, “Wakulu wa Wayahudi wailumba mayo wakupule wamsole Paulo kuna ikitala, kuno oitenda wanhu wa mkitala olonda kujuwa goya mbuli zake.

21 Lakini sikuuwatogolele, kwavija kuna wanhu kubanza malongo mane awo waifisa ombeta. Waiduwila hawaja kinhu hebu kung'wa mbaka vonda wamkome. Wao sambi waitanda kutenda avo na obetela vonda ulonge.”

²² Mkulu wa wakalizi kalonga, “Sikumumlongele munhu yoyose kamba kunongela mbuli ino.” Abaho kamuleka imb-wanga yachole.

Paulo kogaligwa kwa mkulu wa isi ya Yudea

²³ Abaho mkulu wa wakalizi kawakema wakulu zake wab-ili, kawalongela, “Watandeni wakalizi magana mabili wach-ole Kaisalia, hamoja na wakwela falasi malongo saba na wakalizi magana mabili wa migoha, na muitande kusegela saa ndatu lelo ikilo.

²⁴ Mtandeni falasi wa Paulo, na mumvikize mgima kwa Felikisi mtawala wa Kilumi wa isi ya Yudea.”

²⁵ Abaho mkulu wa wakalizi kandika baluwa ilonga vino,

²⁶ Go mkulu, zihoze, “Niye Kilaudio Lusia, nokwandikila gweye, mkulu Felikisi.

²⁷ Wayahudi wamgoga munhu ino na walonda kumkoma, lakini vimbonile kakala mwenekae wa Lumi, avo nhyola na wakalizi zangu kumuhonya.

²⁸ Nilonda kujuwa kilamusu cha kumtagusila, avo nim-gala mkitala chao.

²⁹ Lakini nyona kuduhu mbuli yoyose iyatendile kum-tenda yafe hebu kugodekigwa mkifungo. Nhaguso yao kumwake ikala mbuli ya Malagizo gao wenyego.

³⁰ Na vinongeligwe kuna kiseto cha kumkoma, ndopola kumgala kumwako. Niwalongela wanhu wantaguse wagale vitala vao kumwako.”

³¹ Avo wakalizi wao wamsola Paulo kamba viwalagizigwe. Wamgala ikilo acho mbaka Antipatili.

³² Imitondo yake wakalizi wa magulu wabwela kuna ing'hambi, wawaleka waja wakalizi wa falasi wagendelele na mwanza hamoja na Paulo.

³³ Viwavikile Kaisalia wamgwaa ija ibaluwa mkulu wa isi ayo na kumwika Paulo mmakono gake.

³⁴ Mkulu ayo viyaisomile ibaluwa kamuuzwa Paulo kalawa isi gani. Viyajuwile kalawa isi ya Kilikia,

³⁵ kamulongela, “Nokutegeleza kipindi wanhu wakuta-guse wahavika.” Abaho kalagiza Paulo yekigwe muukalizi, mng'anda ya Helode imkulu wa isi.

24

Paulo kamkitala kwa Felikisi

¹ Vizibitile siku tano, Anania mulava nhosa mkulu hamoja na wavele na munhu yagajuwile malagizo yakemigwe Telu-tulo, wachola kwa Felikisi wamulongela vitala vao mbuli ya Paulo.

² Abaho Paulo kakemigwa, na Telutulo kasonga kulava kitala chake vino,

“Go mkulu Felikisi! Ulangulizi wako unogile ugala tindi-walo kwa kipindi kitali, na mgaluko mkulu otendigwa mbuli ya isi yetu.

³ Siye tubokela mbuli ino kwa deng'ho na siku zose tolonga utogoligwe.

⁴ Silonda ng'hani kwagiza kipindi chako, lakini nokupula uwe muhole na utegeleze goya gonilonga.

⁵ Tona kamba munhu ino mng'hobo ng'hani, kogala ndwagi kwa Wayahudi mwiisi yose na iyo mkulu wa kibumbila cha Wanazaleti.

⁶ Vivija kalonda kuifitiza Ng'anda ya Imulungu, na siye tungoga. Tulonda kumtagusa kwa malagizo getu.

⁷ Lakini Lusia, mkulu wa wakalizi keza, kamsola kwa nguvu mmakono getu.

⁸ Na gweye wahamuza munhu ino, kodaha kujuwa kulawa kumwake mbuli zose zitumtagusila.

⁹ Wayahudi nao watogola kiyalongile Telutulo.”

Paulo koigombela haulongozi wa mkulu wa isi ya Yudea Felikisi

¹⁰ Mkulu ayo kamwinulila Paulo mkono ili yalonge, na Paulo kalonga, “Nodeng'helela kuigombela haulongozi wako kwavija nojuwa miyaka heleketwa gweye kwa msemi wa isi ino.

¹¹ Gweye mwenyego kujuwa kamba zibita siku longo na mbili ziiyeka toka nyhole Yelusalemu kumtambikila Imulungu.

¹² Wayahudi hawambonile ngombe na munhu Mng'anda ya Imulungu hebu wambone nowading'hula wanhu, siyo mng'anda ya kumpula Imulungu hebu hanhu hohose kudibuga.

¹³ Nao hawadaha kukulagusila kitala kiwanigalile hano.

¹⁴ Lakini niye notogola nomgwaa ukulu Imulungu wa wahenga zetu na kuikweleleza nzila ayo iwoikema ya uvizi. Lakini vivija noitogola kila mbuli yandikigwe mna Gamalagizo ga Musa na vitabu va watula ndagu wa Imulungu.

¹⁵ Niye nomtamanila Imulungu kamba vija viwomtamanila hewo, kamba wanhu wose wanogile na wehile ozilibuka kwa wafile.

¹⁶ Avo siku zose niyoha ng'hani sambu niwe na moyo unitagusa kamba nibananga mgameso ga Imulungu na mgameso ga wanhu.”

¹⁷ “Viibitile miyaka mingi mbwela Yelusalemu ili kuwagwaa sente wayangu na kumulavila Imulungu nhosa.

¹⁸ Ving'halile notenda avo wanyona Mng'anda ya Imulungu, ving'homeleze kihendo cha kuisunha. Kukala kudu lunhu hebu ndwagi yoyose.

19 Lakini Wayahudi wayagwe walawile mwiisi ya Asiya wakala baho, awo wao walondeke kwiza hano haulongozi wako na kulava kitala chao kamba wana mbuli yoyose kumwangu.

20 Hebu leka wanhu wano weli hano walonge, mbuli gani ihile iwaiyonile kumwangu vinimile mkitala,

21 lakini mbuli zino ziiyeka zinongile vinimile haulongozi wao kamba, 'Lelo niye ngogigwa mbuli ya kutogola kamba wanhu wafile ozilibuka.' "

22 Abaho Felikisi yakalile yaijuwile goya mbuli ya kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu, kawalongela wanhu wanyamale, kalonga, "Vonda yeze Lusya, mkulu wa wakalizi, nolava nhaguso ya mbuli ayo."

23 Kamulagiza mkulu wa wakalizi yamkalize Paulo, lakini sikuyamkalize ng'hani na yawatogolele mbwiga zake wangwee kiyolonda.

Paulo kahaulongozi wa mkulu wa isi ya Yudea Felikisi na Dulusila

24 Vizibitile siku ndodo Felikisi keza hamoja na mwehe wake Dulusila, yakalile Muyahudi. Kalagiza Paulo yagaligwe, kamtegeleza viyalongile mbuli ya kumtogola Yesu Kilisito.

25 Lakini Paulo viyakalile kolonga mbuli ya kutenda ganogile na kuigomesa mwenyego na mbuli ya Siku ya Imulungu kuwatagusa wanhu, Felikisi kadumba ng'hani kalonga, "Sambi kodaha kuchola, nokukema kabili nahapata nyafasi."

26 Mna ikipindi acho kakala yotamanila Paulo yahamgwelele sente, lekaavo kakala yogendelela kumkema na kulonga na heyo.

27 Viibitile miyaka mibili, Polikio Fesito kamuhala Felikisi nyafasi ya ukulu wa isi. Felikisi kalonda nhogolwa kwa Wayahudi avo kamuleka Paulo mkifungo.

25

Paulo kochola kumwande kwa Mndewa mkulu wa Lumi

1 Siku ndatu kumwande Fesito viyavikile mwiisi ayo, kasegela Kaisalia kachola Yelusalemu,

2 wakulu wa walava nhosa na wakulu wa Wayahudi viwaligile kitala chao mbuli ya Paulo. Wampula Fesito,

3 yawatendele vinogile yamgale Paulo Yelusalemu, kwavija wakala kiseto mnzila wamkome.

4 Fesito kawedika, "Paulo kamkifungo ako Kaisalia, na niye nobwela kuko sambu baha.

5 Walekeni wakulu zenu wachole na niye Kaisalia wakamtaguse kamba katenda gehile."

⁶ Fesito kakala hamoja nao siku nane hebu longo abaho kachola Kaisalia. Imitondo yake kakala mkigoda cha nhaguso mkitala, kalagiza Paulo yagaligwe mgati.

⁷ Paulo viyavikile, Wayahudi walawile Yelusalemu wamzunguluka na kusonga kulava vitala vikulu vikulu viwalemele kulava usindila.

⁸ Lakini Paulo kaigombela, “Niye sitendile chochose kihile kwa Malagizo ga Wayahudi hebu kwa Ng'anda ya Imulungu hebu kwa Mndewa mkulu wa Lumi.”

⁹ Lakini Fesito kalonda nhogolwa kwa Wayahudi, avo kamuuza Paulo, “Kotogola kuchola Yelusalemu ukatagusigwe ako mgameso gangu mbuli ya gano?”

¹⁰ Paulo kalonga, “Niye nokwima hano mkitala cha Mndewa mkulu wa Lumi, hano baho nilondigwa kutagusigwa. Kamba viujuwile siwatendile Wayahudi chochose kihile.

¹¹ Nahatenda dihile dinilondigwa nhaguso ya kufa silema bule. Lakini kamba kuduhu ukweli mvitala viwagalile mbuli yangu, kuduhu munhu yodaha kunigala kumwao nochola kumwande kwa Mndewa mkulu wa Lumi.”

¹² Baho Fesito viyamambukize kulonga na wanhu zake wamkitala, kamulongela Paulo, “Kuchola kumwande kwa Mndewa mkulu wa Lumi, avo kochola kwa Mndewa mkulu wa Lumi!”

Paulo kahaulongozi wa Agilipa na Benike

¹³ Vizibitile siku nyingi mndewa Agilipa na Benike wavika Kaisalia ili kumulamusa Fesito.

¹⁴ Viwakalile ako siku nyingi, Fesito kamsimulila mndewa mbuli za Paulo, kalonga, “Hano hana munhu yalekigwe mki-fungo na Felikisi.

¹⁵ Viny'holile Yelusalemu, wakulu wa walava nhosa na wavele wa Wayahudi wagala kitala kumwangu na kumhula nimaguse.

¹⁶ Lakini niye niwedika siyo vivo viwatendaga Walumi kumulava munhu yatagusigwe yang'hali hana iting'hana na wanhu walavile kitala kihanga kwa kihanga na kugoleligwa nyafasi yaigombele mwenyego.

¹⁷ Viwezile hano, sikawile bule, lakini imitondo yake ng'hema mting'hano mkitala na kulagiza munhu ayo yagaligwe.

¹⁸ Wanhu wamtaguse viwemile hawalavile kitala chochose kihile kamba vinigesile nene.

¹⁹ Lakini wakala oibamilila mbuli ya dini yao wenyego na mbuli ya munhu yokemigwa Yesu, yakalile yafile, lakini Paulo kagendelela kulonga kakala mgima.

²⁰ Sijuwile dakutenda vija nahapatile mbuli zino. Avo nimpula Paulo kamba yahadahile kuchola Yelusalemu na kutagusigwa kuko.

²¹ Lakini Paulo kachola kumwande, kalonda Mndewa mkulu wa Lumi yalamule mbuli yake na yekigwe muukalizi. Avo nilagiza yekigwe muukalizi mbaka vondanimgale kwa Mndewa mkulu wa Lumi.”

²² Agilipa kamulongela Fesito, “Maza nahanogelwe ng'hani kamba nahamuhulika munhu ayo niye mwenyego.”

Fesito kamwidika, “Komuhulika mayo.”

²³ Imitondo yake Agilipa na Benike wengila kwa deng'ho kudigati da kuiting'hana, wakulu wa wakalizi na wakulu wa ziisi. Fesito kalagiza Paulo yagaligwe mgati.

²⁴ Fesito kalonga, “Mndewa Agilipa na wanhu wose muli hano hamoja na siye, mumona munhu ino Wayahudi wose ako Yelusalemu na hano wagala vitala kumwangu. Walonga munhu ino yakomigwe.

²⁵ Lakini niye siyonile mbuli yoyose ihile iyatendile mbaka yakomigwe. Kwavija heyo mwenyego kalonda kuchola kumwande kwa Mndewa mkulu wa Lumi, nigesa ningale kuko.

²⁶ Lakini niye nabule mbuli ya kumwandikila Mndewa mkulu wa Lumi mbuli ya munhu ino. Avo nimgala haulongozi wenu ng'haning'hani haulongozi wako, gweye Mndewa Agilipa ili wahamala kumulolesa, mhate dakwandika mbuli yake.

²⁷ Kwavija vinikona yokuwa yosekeza nahamgala mfungwa bila kwandika kilamusu kiyatagusiligwe.”

26

Paulo koigombela haulongozi wa Agilipa

¹ Agilipa kamulongela Paulo, “Kodaha kuigombela.” Baho Paulo kenula makono gake kalonga vino,

² “Mndewa Agilipa! Niye nokona nimweda, lelo kuigombela kuulongozi wako mbuli zose ziwonitagusila Wayahudi.

³ Kwavija gweye kuvijuwa goya vihendo va Wayahudi na kuihasanya kwao. Nokupula ufunge umoyo unhegeleze.”

⁴ “Wayahudi wose wajuwa ving'halile toka haudodo wangu. Wajuwa ving'halile mwiisi yangu na ako Yelusalemu.

⁵ Toka mwaka wanjjuwa goya, na hewo wahalonda odaha kukulongela kamba ng'hala mkibumbila cha Mafalisayo iwomgwaa ukulu Imulungu kubanza wose.

⁶ Lelo nokwima hano nitagusigwe mbuli ya kutamanila lagano diwagweleligwe wahenga zetu na Imulungu.

⁷ Dino ijo lagano ditamaniligwa koneka na makabila longo na mabili, kamba viwomsang'hanila goya Imulungu imisi na ikilo. Mbuli ya gago, go mkulu notagusigwa na Wayahudi!

⁸ Mweye mose muli hano, habali mokona vidala kutogola kamba Imulungu kowazilibula wanhu wafile?"

⁹ "Niye mwenyego nhenda kila mbuli kuwagoma wanhu waditogole twaga da Yesu wa Nazaleti.

¹⁰ Lekaavo nhendile vivo ako Yelusalemu. Nigweleligwa udahi na wakulu wa walava nhosa na niwagodeka mkifungo wanhu wengi wamtogole Imulungu, na viwatagusigwe kufa na niye nyona vinoga.

¹¹ Miyanza mingi nyhola mzing'anda za kumpula Imulungu na niwananahiza wabele kutamanila kwao. Ng'hala niwehile ng'hani mbaka nyhola mmabuga ga kutali kuwadununza."

*Paulo kolonga vija viyagaluke
(Sang'hano 9:1-19; 22:6-16)*

¹² "Kwa mbuli ayo ving'halile nochola Damesiki kwa udahi wa iwakulu wa walava nhosa.

¹³ Go mkulu, kipindi ving'halile mnzila, zuwa vidikalile kudindosi, nyona mulenge mkulu kubanza zuwa, omwemwesa kulawa kuulanga, unizunguluka niye na waja wayangu.

¹⁴ Siye wose tulagala hasi na mhulika sauti yonongela kwa Kiebulania, 'Sauli, Sauli! Habali konidununza? Koilumiza mwenyego kamba ng'ombe yotowa mbalati ya mndewa wake.'

¹⁵ Niye nimuuzi, 'Mndewa, gweye kwa nani?' Heyo Mndewa kanidika, 'Niye na Yesu, yuunidununza.

¹⁶ Lakini winuke wime kwa magulu gako. Nikulawilila ili nikusagule uwe msang'hanaji wangu. Kowalagusila wanhu wayagwe lelo kunyona na gaja gonda nikulagusile.

¹⁷ Nokuhonya na wanhu wa Izilaeli na vivija nokuhonya na wanhu haweli Wayahudi ako konda nikugale.

¹⁸ Uwafumbule meso gao walawe mdiziza weze kudilenge na walawe mmakono ga Mwenembago wambwelele Imulungu, avo kubitila kutamanila kwao kumwangu nzambi zao zogeligwa kumgongo na opata uhazi wao mna iwanhu wasaguligwe na Imulungu.' "

Paulo kolonga mbuli ya sang'hano yake

¹⁹ "Avo Mndewa Agilipa sikilemile bule kinhu acho cha kuulanga kiyandagusile Imulungu.

²⁰ Niwapetela wanhu kusongela Damesiki na Yelusalemu na abaho isi yose ya Yudea na kwa wanhu haweli Wayahudi.

Waleke nzambi zao na wambwelele Imulungu na watende gaja golagusa waleka nzambi zao.

²¹ Kwa mbuli ayo lekaavo Wayahudi wangoga ving'halile mng'anda ya kumpula Imulungu, na walonda kung'homa.

²² Lakini Imulungu kanhaza mbaka lelo, na avo nima hano kuwalongela wanhu wose, wakulu kwa wadodo. Mbuli inonga iyo iija iwalongile watula ndagu wa Imulungu na Musa yolawilila.

²³ Mbuli ya Kilisito Mkombola kalondigwa yadununzike na yawe wa ichanduso kuzilibuka kwa wafile, ili yawapetele Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi mulenge wa kukomboligwa.”

²⁴ Paulo viyakalile koigombela avo, Fesito kakemelela, “Gweye Paulo, kuna kibozi mbwelela! Kusoma kwako ng'hani kukwehula!”

²⁵ Paulo kamwidika, “Go mkulu, nabule kibozi mbwelela, vinonga niye ukweli wiiyeka.

²⁶ Mndewa Agilipa! Kumwako nolongwa bila kudumba kwavija mbuli zino zose kuzijuwa goya. Vinigesha mbuli zino kuzijuwa goya kwavija hazitendeke kinyelegezi.

²⁷ Mndewa Agilipa, vino kowatogola watula ndagu wa Imulungu? Nojuwa kowatogola!”

²⁸ Agilipa kamulongela Paulo, “Viugesha kwa kipindi kino kidodo kodaha kunhenda niwe mkilisito?”

²⁹ Paulo kamwidika, “Kiwe kipindi kidodo hebu kitali nom-pula Imulungu gweye na mweye mose munhegeleza hano lelo muwe kamba vinili niye, lakini bila minyololo!”

³⁰ Baho Mndewa Agilipa, na mkulu wa isi, Benike na waja wose wakalile hamoja nao, wenuka.

³¹ Viwakalile osegela wailongela, “Munhu ino hatendile mbuli ya kumtenda yafe hebu yagodekigwe mkifungo.”

³² Nayo Agilipa kamulongela Fesito, “Maza munhu ino halondile kuchola kumwande kwa Mndewa mkulu wa Lumi yahafunguligwe.”

27

Paulo kogaligwa Lumi

¹ Viwaitogolele tuchole Italia, wawagela Paulo na wafungwa wayagwe mmakono ga Juliasi, mkulu wa kibumbila cha wakalizi wa Lumi, kikemigwe, “Kibumbila cha Mndewa wa Lumi.”

² Tukwela meli ilawile Adilamito, ikalile yochola mwhani ya isi ya Asiya na tusonga umwanza. Alisitaliko, mwenekae wa Makedonia kulawa Sesalonike kakala na siye.

³ Imitondo yake tuvika Sidoni. Juliasi kamonela bazi Paulo na kamtoglela yachole kuwalola mbwiga zake, yagweleligwe kiyalondile.

⁴ Kulawa ako tugendelela na mwanza kwavija ubeho ukala obuma kwiza kumwetu, avo tubitila kisiwa cha Kupulo kukalile kuduha ubeho.

⁵ Abaho tuloka bahali ya Kilikia na Pamfulia, tuvika kudibuga da Mula mwiisi ya Lukia.

⁶ Baho mkulu ayo kayona meli ng'hulu yolawa Alekizandilia ikala yochola Italia, avo katukweza.

⁷ Tugendelela na mwanza mholemhole, na kwa siku nyingi kwa kugaya ng'hani tuvika mwiisi ya Nido. Ubeho ututenda sikutuchole kutali ng'hani na mwambu uja, avo tubitila mwambu wa Kilete behi na Salimone ako ubeho haukalile mkulu bule.

⁸ Tubita mumgwazo mholemhole tuvika hanhu hokemigwa Loko Dinogile behi na buga da Lasea.

⁹ Aho tuhakala ng'hani, mbaka kipindi cha kufunga kuja kikala kibitile, kwavija kipindi acho kikala hakinogile bule kugenda kwa meli. Avo Paulo kawazuma,

¹⁰ "Wayangu, vinikona mwanza uno okuwa na magayo mengi na kwagiza vinhu vingi vikwezigwe mwiimeli, vivija kwagiza ugima wetu."

¹¹ Lakini mkulu wa wakalizi kanogelwa na kija kiyalongile mulosaji na mwene meli siyo gaja gayalongile Paulo.

¹² Kwavija hanhu aho hakala hehile na kikala kipindi cha kihuhwe, wanhu wengi wanogelwa kugendelela na mwanza yahadahika wavike Foiniki. Foiniki ajo loko da Kilete dilozela kusini kudihongela zuwa na kasikazini kudihongela zuwa, ako wahadahile kukala kipindi cha kihuhwe.

Beho kulu mbahali

¹³ Lubeho lunogile lwa kudihongela zuwa lusonga kubuma, na wao wagesa kamba wapata kiwalondile, avo wafungula nzabi, wasegesa meli yao wachola behi ya mwhani ya Kilete.

¹⁴ Lakini hakibitile kipindi kitali, ubeho mkulu ukemigwa, "Ubeho wa kaskazini," usonga kubuma kulawa mkisiwa.

¹⁵ Ubeho uitowa ayo imeli, kwavija hatudahile kuugomesa tuileka isoligwe na beho.

¹⁶ Kisiwa kimoja kidodo kikemigwe Kauda kitutaza kidogo na uja uubeho, na vitubitile kusini yake tuhonyeka, hamoja tugazika ng'hani, tudaha kukihonya kija ikigalawa didodo cha meli ayo.

17 Wanhu wakikwega kigalawa mgati, abaho waizungulusila nzabi imeli na kuifunga kwa nguvu. Wadumba wahananahile mumgwazo wa bahali, mwhani ya Libiya, avo wahulumusa matanga na kuileka imeli isoligwe na beho.

18 Beho digendelela kubuma na imitondo yake wasonga kuyasa mizigo ili mwiimeli.

19 Siku da kadatu wasonga kwasa mgamazi vinhu viyagwe vili mwiimeli kwa makono gao wenyego.

20 Kwa kipindi cha siku nyingi hatudahile kujona zuwa hebu nhondo, beho digendelela ng'hani mbaka twagiza tamanilo da kuhona.

21 Viwakalile kipindi kitali bila kuja, Paulo kema haulongozi wao kawalongela, "Wayangu maza munhegeleze niye na kuleka kuchola Kilete, sambi gatupate magayo gano gose na ubananzi uno.

22 Lakini sambi nowapula, gangamaleni! Kuduho imoja wenu yonda yafe, meli iyyeka iyo yonda ibanangike.

23 Kwavija kilo cha jana msenga wa kuulanga wa Imulungu kanizila. Imulungu inimsang'hanila na kungwaa ukulu.

24 Msenga ayo wa kuulanga kanilongela, 'Paulo siku-udumbe! Kolondigwa wime haulongozi wa Mndewa mkulu wa Lumi. Kwa mbuli yako Imulungu kauhonya ugima wa wanhu wose weli muumwanza na gweye.'

25 Avo wayangu fungeni moyo! Kwavija nomtamanila Imulungu, golawilila kamba viyanongele.

26 Lakini tokwasigwa kuna ikisiwa kiyagwe."

27 Kilo cha longo na nne, twasigwa na ubeho kuna ibahali ya Meditelania, kilo kikulu walosaji wasinhukila wa behi na isi inyalile.

28 Wahumulusa hasi luzabi lufungigwe kinhu kizito kuza-hila utali wa mazi, wapata utali wa mita malongo mane. Abaho watenda vivo kabili wapata malongo madatu.

29 Wadumba kamba imeli sikuichole kuna gamabwe avo wahumulusa nanga nne kuchugu cha imeli, wapula uche himahima.

30 Abaho walosaji walonda kutoloka, wahumulusa iki-galawa kidodo mgamazi na waitenda ochola kwika nanga kuulongozi wa imeli.

31 Lakini Paulo kamulongela mkulu wa wakalizi na wakalizi, "Kamba walosaji wano hawasigala mumuno mwiimeli, sambimutamanile kuhonyeka."

32 Avo wakalizi wazikanha nzabi ziigogile ngalawa ndodo na kuileka ichole.

33 Usiku haunakucha, Paulo kawapula wanhu wose waje, "Kwa siku zose longo na nne mukala munyawanyawa, hamudile kinhu chochose.

³⁴ Lelo nowapula chonde muje ndiya ili mupate nguvu ya kugendelela kuwa wagima. Kuduhu hata luvili lumoja londa lwage.”

³⁵ Paulo viyamambukize kulonga avo, kasola gate, kang-waa nhogolwa Imulungu mgameso gao, kadibanzula ka-songa kuja.

³⁶ Kila munhu kasamhuka, kasola gate kaja.

³⁷ Wanhu wose kwa wose tukalile mwiimeli tukala wanhu magana mabili na malongo saba na sita.

³⁸ Wiwegute wahungula uzito wa meli, kwa kwasa uhule wa ngano mbahali.

Meli yobeneka

³⁹ Viuchile, walosaji hawaijuwile bule isi ayo, ila ona msanga wa mwhani, avo waitogolela kwima aho kamba yahadahika.

⁴⁰ Wakanha zinanga wazileka mbahali, kipindi kikija waz-ifungula zinzabi zifungigwe muusukani, abaho wadinula digolole dili kuulongozi ili digoge beho, wachole mwhani.

⁴¹ Lakini wavika hanhu haziiting'hanile bahali mbili, na imeli yangama. Mwambu wa ulongozi wangama mumsanga bila kutigisika. Mwambu wa kuchugu wa imeli usonga kubeneka vihande mbuli ya mazi geli na ng'humbi.

⁴² Wakalizi walonda kuwakoma wafungwa wose kwa kudumba kamba wahakogelele mbaka mwhani na kutoloka.

⁴³ Mkulu wa wakalizi kalonda kumuhonya Paulo, avo kawagomesa sikuwatende avo. Ila kawalagiza wose wadahile kogelega wazumhe kulawa mwiimeli na ogelele mbaka mwhani.

⁴⁴ Wayagwe wakweleleza kwa kugoga vihande va mbao hebu vihande va imeli ibeneke. Vivo tuhonyeke siye wose na kuvika wagima mwhani.

28

Ako Malita

¹ Vituvikile kuna imwhani kuno twa wagima, tujuwa kamba kisiwa kija chokemigwa Malita.

² Wenekae wa aho watunogela ng'hani. Mvula isonga kutowa na kukala na beho, avo wabwinha moto na kutugoneka.

³ Paulo kadondola ngodi kakala yozika muumoto, mbuli ya umoto awo mgendela hasi kalawa mzingodi kamuluma Paulo na kuizingiliza mumkono wake.

⁴ Wenekae wa aho viwamone mgendela hasi mumkono wa Paulo wailongela, “Vitukona munhu ino kokuwa mko-maji, hamoja kahonyeka kufa mbahali, nhaguso ya milungu haimulekile yagendelele kuwa mgima.”

⁵ Lakini Paulo kamwasila muumoto mgendela hasi ayo na hamulumize bule.

⁶ Wanhu waja wakala omulola kamba yahavimbile hebu yalagale hasi na kufa. Lakini viwabetele kwa kipindi kitali na kona haduhu kinhu kimulawilile, wagaluka na kulonga, “Heyo kakala mulungu!”

⁷ Behi na hanhu aho hakala na migunda ya mkulu wa ikisiwa yakemigwe Pubulio. Avo katugoneka, kwa kipindi cha siku ndatu tukala ukae kuwake.

⁸ Tatake Pubulio kakala yawasile mulusazi kolumwa homa na kuhala. Paulo kachola kumulola, viyamambukize kumpula Imulungu, kamwikila makono gake, kamuhonya.

⁹ Viyamambukize kutenda avo, wanhu wayagwe wakalile watamu mkisiwa acho weza na wahonyigwa.

¹⁰ Wanhu watugwaa nhunza nyingi na kipindi vitusongile mwanza kabili, weka mwiimeli kila kinhu kitulondile.

Kulawa Malita kuchola Lumi

¹¹ Viibitile miyezi midatu tusonga kabili mwanza kwa meli ilawile Alekizandilia, ikemigwe, “Milungu Pacha.” Meli ayo ikala imile mkisiwa acho kwa kipindi chose cha kihuhwe.

¹² Tuvika kudibuga da Silakusa, na tukala baho kwa siku ndatu.

¹³ Kulawa aho tugendelela na mwanza na tuvika mwiisi ya Legio. Imitondo yake beho disonga kubuma kulawa kusini, vizibitile siku mbili tuvika kudibuga da Potioli.

¹⁴ Ako tuwavika wayetu wamtogole Yesu, wao watupula tukale nao siku saba. Abaho tuvika Lumi.

¹⁵ Waetu wamtogole Yesu ako Lumi viwatuhulike tuvika, wayagwe weza kutubokela Kudigulilo da Apio na wayagwe hanhu hokemigwa Ng'anda Ndatu za wageni. Paulo viya-wonile kamgwaa nhogolwa Imulungu.

Paulo kudibuga da Lumi

¹⁶ Vituvikile kudibuga da Lumi, Paulo katogoleligwa kukala yaiyeka hamoja na mkalizi imoja wa kumkaliza.

¹⁷ Vizibitile siku ndatu, Paulo kawakema hamoja vilongozi wa Kiyahudi wa hanhu aho. Viwaiting'hane kawalongela, “Waizilaeli wayangu, hamoja sitendile mbuli yoyose ihile kwa wanhu zetu hebu kwa vihendo vetu vitubokele kwa wahenga zetu, ngodekigwa ako Yelusalemu na ngeligwa mmakono ga Walumi.

¹⁸ Viwaniuzile na kona sitendile mbuli yoyose ihile ya kung'homela, walonda kunifungulila.

¹⁹ Lakini Wayahudi viwailemile mbuli ino, niye nyhola kumwande kwa Mndewa mkulu wa Lumi, hamoja ng'hala nabule kitala chochose kwa wanhu zangu.

²⁰ Lekaavo niwapula mwize nonge na mweye, niye nigodekigwa minyololo kamba vino, kwavija notogola Mkombola iwakalile ombeta wanhu wa Izilaeli keza.”

²¹ Wao wamulongela, “Siye hatubokele baluwa yoyose kulawa Yudea mbuli yako wala kuduha munhu yoyose yezile hano na kulonga mbuli zako hebu yalonge chochose kihile kumwako.

²² Lakini yokuwa vinoga tukuhulike mwenyego ulonge magesa gako, kwavija siye tojuwa kamba kila hanhu wanhu okilema kibumbila kino.”

²³ Avo wapanga kuiting'hana, na wanhu wengi wavika kuyakalile. Toka imitondo mbaka ichungulo Paulo kawasimulila na kuwafambulila mbuli za Undewa wa Imulungu kageza kuwatenda wamtogole Yesu kwa kusoma Malagizo ga Musa na maandiko ga watula ndagu wa Imulungu.

²⁴ Wanhu wayagwe wazitogola mbuli zake, ila wayagwe hawamtogole bule.

²⁵ Viwalekile kuilumba wenyego, wasegela, Paulo viyamalile kulonga mbuli ino, “Loho Yang'alile kalonga goya kwa wahenga zenu kubitila mtula ndagu wa Imulungu Isaya!

²⁶ Kalonga,
'Genda ukawalonge wanhu wano,
kuhulika mohulika, lakini hondamujuwe bule,
kulola molola, lakini hondamone,

²⁷ Kwavija mizoyo ya wanhu wano midala,
wasila magwiti gao,
wafing'hiliza meso gao.

Maza wadahile kulola kwa meso gao,
na kuhulika kwa magwiti gao,

na kujuwa kwa mizoyo yao,
wahanibwelele niye,
na niye nahawahonyile.' ”

²⁸ Paulo kamambukiza kulonga, “Avo mujuwe kamba usenga wa Imulungu kuwakombola wanhu, ugaligwa kwa wanhu haweli Wayahudi na wao ohulika.

²⁹ Paulo viyamambukize kulonga avo, Wayahudi wachola mzikae zao kuno oibamilila.”

³⁰ Kwa kipindi cha miyaka mibili Paulo kakala mng'anda iyapangile, mumo kawagoneka wanhu wose wezile kumulamusa.

³¹ Kawapetela wanhu mbuli za Undewa wa Imulungu na kuwafundiza mbuli za Mndewa Yesu Kilisito, kalonga kwa kugangamala na kubwihila.

Baluwa ya Paulo kwa wanhu wa ako Lumi Ulongozi

Kitabu cha Walumi chogesigwa chandikigwa na mtumigwa Paulo hagati ya mwaka wa 54 na 58 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Kipindi acho Paulo kakala hanatembelela Lumi avo kaigala baluwa ino kuwalagiza wanhu wamtogole Yesu ako Lumi, wose Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi. Baluwa ino kayandikila kudibuga da Kolinto kuyakalile kipindi acho. Paulo kandika baluwa ino ili wanhu wa isi zose wamtogole na kumtegeleza Yesu Kilisito (Sula ya 16:26).

Kitabu cha Walumi acho kitabu muhimu kwa wanhu wamtogole Yesu kila hanhu kila kipindi mbuli ya vija viya-longile Paulo, ukombola ulinao kubitila Yesu Kilisito. Vivija Paulo kalumbiliza Mbuli Inogile ya Yesu Kilisito na lagano da umwaka. Wanhu wengi oifunza mbuli oibamilila kuwa mbuli ng'hulu mna ikitabu iyo ya sula ya 1:16 ilinga, "Siyonela kinyala bule Mbuli Inogile, kwavija ina udahi wa Imulungu wakumkombola munhu yoyose yotogola, tanhu kwa Wayahudi, abaho kwa wanhu haweli Wayahudi." Mwambu wa ichanduso wa kitabu cha Lumi (Sula ya 1-12) ni mbuli za mgati ng'hani za Seoloji na mwambu uyagwe (Sula ya 13-15) una mafundizo mengi ga kusang'hana kwa ugima wa wanhu wamtogole Yesu.

Mbuli zili mkitabu

Miyanza mingi Paulo kosonga kwandika baluwa zake kwa kuitambula mwenyego na kolonga nani yandike (Sula ya 1:1-15).

Abaho kokwandika mbuli ya wanhu viweli na ukombola viudahika kubitila Yesu Kilisito (Sula ya 1:16-11:36).

Abaho Paulo kolava mafundizo gayagwe mbuli vija wanhu wamtogole Yesu viwokala (Sula ya 12:1-15:13).

Komambukiza ikitabu kwa kulava ndamusu kwa wanhu wamtogole Yesu mna ikibumbila ako Lumi (Sula ya 16).

¹ Niye Paulo, na mtumwa wa Yesu Kilisito na mtumigwa, nisaguligwe na ng'hemigwe ya Imulungu niwapetele wanhu Mbuli yake Inogile.

² Mbuli Inogile ilingigwe na Imulungu toka mwaka kubitila watula ndagu zake, kamba viyandikigwe mna ga Maandiko Gang'alile.

³ Mbuli ino Inogile yomulonga Mwana wa Imulungu, Mndewa wetu Yesu Kilisito. Heyo kawa munhu kwa kuvumbuka mulukolo lwa Daudi.

4 Kwa nzila ya Loho Yang'alile, kalagusigwa kwa udahi mkulu kuwa Mwana wa Imulungu kwa kuzilibuligwa kwa wafile nayo yuyo Yesu Kilisito Mndewa wetu.

5 Kubitila heyo na kwa mbuli ya twaga jake tubokela ng'hekewa na tuwa watumigwa, tuwalongoze wanhu wa isi zose wategeleze kwavija omtamanila.

6 Vivija mweye mwa mna iwanhu wasaguligwe kuwa wanhu wa Yesu Kilisito.

7 Avo nowandikila mweye mose mukala ako Lumi, mweye munogeligwe na Imulungu na kawasagula muwe wanhu zake wang'alile.

Ng'hekewa na tindiwalo kulawa kwa Imulungu Tataetu na Mndewa Yesu Kilisito vikale na mweye mose.

Kumgwaa nhogolwa Imulungu

8 Tanhu, nomgwaa nhogolwa Imulungu wangu kubitila Yesu Kilisito mbuli ya mweye mose, kwavija kumtamanila kwenu Imulungu kuhulikigwa na wanhu wose wa mwiisi.

9 Imulungu inimsang'hanila kwa moyo wangu wose, kwa kuwapetela wanhu Mbuli Inogile ya Mwanage, ayo yolola kuwa nowakumbuka mweye,

10 miyanza mingi nahampula Imulungu. Nompula Imulungu yahalonda, yatende idahike niwatembelele mweye sambi.

11 Nosulukila ng'hani niwone, ili niwatende mumwede kiloho na niwagangamize.

12 Niye ng'hala nifambula vino, wose mweye na niye tuingamize, tamanilo jangu kwa Imulungu dowagangamiza mweye na tamanilo jenu kwa Imulungu donigangamiza niye.

13 Ndugu zangu nolonda mujuwe, miyanza mingi nilonda kuwatembelela, lakini mhotigwa kutenda avo mbaka sambi. Nilonda kumwenu mweye wanhu wantogole Imulungu kamba vija viwatogole wanhu wayagwe haweli Wayahudi.

14 Nina ng'honde ya kuwapetela wanhu wose, Wagiliki na haweli Wagiliki, wabala na wabozi.

15 Lekaavo nosulukila ng'hani vivija niwapetele Mbuli Inogile mweye mukala ako Lumi.

Udahi wa Mbuli Inogile

16 Siyonela kinyala bule Mbuli Inogile, kwavija ina udahi wa Imulungu wakumkombola munhu yoyose yotogola, tanhu kwa Wayahudi, abaho kwa wanhu haweli Wayahudi.

17 Kwavija Mbuli Inogile yogubula vija Imulungu viyowatenda wanhu wanoge mgameso gake. Mbuli ino yotendeka kwa kutamanila, kusongela haichanduso mbaka kuuhelelo. Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga, "Munhu yatendigwe kanoga na Imulungu, kokuwa mgima kwa kumtamanila."

Kwiha kwa wanhu

¹⁸ Imulungu kaigubula ng'hasiliki yake kulawa kuulanga mbuli ya gehile gose na nzambi za wanhu, awo kwa gaja gehile gowosang'hana oukimila ukweli sikuujuwike.

¹⁹ Avo gose gotenda Imulungu yajuwike kumwao gagubuligwa, kwavija Imulungu mwenyego kawagubulila.

²⁰ Toka Imulungu yaumbe isi, udahi wake wa milele na vija viyali, hamoja havoneka kwa meso, lakini vojuwika kwa kulola vinhu viyalumbile Imulungu. Avo wanhu hawadaha bule kuigombela!

²¹ Wamjuwa Imulungu, lakini hawamgwaa ukulu, hebu kungwaa nhogolwa, magesa gao gamema ubozi, mizoyo yao imema ziza.

²² Wenyego oitapa wabala kumbe wabozi.

²³ Oleka kumtambikila Imulungu yeli mgima siku zose, ovitambikila vinyago, viigalile na wanhu ofa na ndege na wanyama na wang'onyo otambala.

²⁴ Avo Imulungu kawaleka wasulukile gehile mmizoyo yao, na oitendela vinhu vigela kinyala mzing'huli zao.

²⁵ Ougalusa ukweli wa Imulungu kwa uvizi, ovitambikila na kuvisang'hanila vija viyalumbile Imulungu na omuleka ija Yalumbile, heyo yolondigwa kutogoligwa siku zose. Ona!

²⁶ Kwavija otenda vino, Imulungu kawaleka wawinze mbuli zigela kinyala mbaka watwanzi waleka kuwasa na wambigalo na oilonda wao kwa wao.

²⁷ Wambigalo vivija oleka kuwasa na watwanzi, oilonda wao kwa wao. Wambigalo kwa wambigalo oitendela mbuli zigela kinyala, avo waigalila wenyego nhaguso ilondigwa kwa gaja gowosang'hana.

²⁸ Kwavija wanhu awo walema kumjuwa Imulungu kwa nzeweze zao, Imulungu nayo kawaleka wakweleze nzeweze zao zihile, nao wasang'hana mbuli zigomesigwe kusang'hanwa.

²⁹ Wanhu wano wamema gose gehile, kwiha na umelo na ogevuza wayagwe. Wamema migongo na ukomaji na ndwagi na uvizi na magesa gehile. Olonga wayao,

³⁰ oivizila, omwihila Imulungu, wanhu weli na nyodo, wasede wanhu weli na magoda, wanhu ogesa nzila ziyagwe za kutenda gehile. Hawawategeleza tata zao na mama zao,

³¹ wabule nzeweze, hawatenda ziwalongile, hawawanogela wanhu na wabule bazi kwa wanhu wayagwe.

³² Wajuwa malagizo ganogile ga Imulungu golonga wanhu otenda mbuli azo olondigwa wafe. Hawahelele kutenda mbuli azo ziiyeka lakini vivija owagwaa pala ukulu wanhu otenda mbuli zizo.

2

Nhaguso ya Imulungu

¹ Avo gweye mbwigangu, kamba kowatagusa wayagwe kuwa wabananga, hudaha ng'o kuigombela, hata wahawa nani. Kwavija wahawatagusa wayagwe kuno na gweye kotenda mbuli zizija ziwotenda wao, baho koitagusa mwenyego.

² Siye tojuwa kuwa nhaguso ya Imulungu kwa wanhu otenda mbuli kamba azo ya kweli.

³ Lakini gweye mbwigangu uwatagusa waja otenda mbuli kamba azo kuno gweye mwenyego kotenda vivo! Vino gweye kogesa kodaha kuhonyeka na nhaguso ya Imulungu?

⁴ Hebu kowehula uhole wake mkulu na viyoleka kulopola kuwatagusa wanhu na kufunga umoyo kwake. Hujuwa bule uhole wa Imulungu okulongoza uleke nzambi na umbwelela Imulungu?

⁵ Lakini kuna zoyo dala na kolema kumbwelela Imulungu, avo koikila nhaguso ng'hulu mna isiku ija ya ng'hasiliki za Imulungu na nhaguso yake inogile vondaigubuligwe.

⁶ Kwavija Imulungu komuliha kila munhu kamba vija viyatendile.

⁷ Wanhu wayagwe ogendelela kutenda ganogile kuno olonda ukulu kwa Imulungu na kutogoligwa na Imulungu na kuleka kufa. Wanhu awo Imulungu kowagwaa ugima wa milele.

⁸ Wanhu wayagwe wana gahigahi na oulema ukweli, ili wakweleze gehile, wanhu awo Imulungu kowatagusa ng'hani kwa ng'hasiliki yake.

⁹ Madununzo na usungu gowapata wanhu wose otenda gehile, tanhu kwa Wayahudi abaho kwa wanhu haweli Wayahudi.

¹⁰ Lakini Imulungu kowagwaa ukulu, kutogoligwa na tindiwalo wanhu wose otenda ganogile, tanhu Wayahudi abaho wanhu haweli Wayahudi.

¹¹ Kwavija Imulungu hambagula munhu yoyose.

¹² Wanhu otenda nzambi kuno wabule Malagizo ga Musa, opotela bila Malagizo. Wanhu otenda nzambi kuno wajuwa Malagizo ga Musa, otagusigwa kwa Malagizo.

¹³ Kwavija siyo waja ogahulika Malagizo ga Musa, wao wanogile mgameso ga Imulungu, lakini waja otenda viga-londa Malagizo, wao onda watendigwe wanoge mgameso ga Imulungu.

¹⁴ Wanhu haweli Wayahudi wabule Malagizo ga Musa, lakini wahagesa kusang'hana viga-londa Malagizo, wao

wenyego wanago malagizo hata kamba wabule Malagizo ga Musa.

¹⁵ Mbuli zao zootenda zolagusa kuwa zilagizigwe na Malagizo zandikigwa mmizoyo yao. Mizoyo yao yolagusa kuwa uno awo ukweli, kwavija magesa gao kipindi kiyagwe gowatagusa na kipindi kiyagwe gowagombela.

¹⁶ Gano golawilila mna isiku ayo Imulungu vonda yagata-guse magesa ga kinyelegezi ga wanhu, kubitila Yesu Kilisito, kamba viilonga Mbuli Inogile iniwapetela.

Wayahudi na Malagizo ga Musa

¹⁷ Kamba gweye koikema Muyahudi, kogatamanila Malagizo ga Musa na koigodela kuwa munhu wa Imulungu,

¹⁸ kamba gweye kajuwa viyolonda Imulungu utende kwavija Malagizo gakufunza kusagula ganogile,

¹⁹ kamba gweye kajuwa goya kuwa kwa mulongozaji wa wasuwameso, na kwa mulenge kwa wanhu weli mdiziza,

²⁰ kamba gweye kwa kilongozi wa wabozi na mfundiza wa wanhu hawanakangala, kamba gweye kogesa mna Gamalagizo kunayo nzewele yose na ukweli,

²¹ kowafundiza wayagwe, habali huifundiza mwenyego? Kowapetela wanhu sikuwebe habali gweye mwenyego kokwiba?

²² Gweye kowalongela wanhu sikuwatende ugoni, habali gweye kotenda ugoni? Kolonga vinyago havilondigwa bule habali gweye mwenyego kokwiba vinhu vili mzing'anda za kutambikila vinyago?

²³ Koigodela Malagizo ga Imulungu, vino gweye hungela kinyala Imulungu kwa kugabena Malagizo gake?

²⁴ Maandiko Gang'alile golonga, "Mbuli ya gaja gomtenda mweye Wayahudi, wanhu wa isi ziyagwe odiliga twaga da Imulungu."

²⁵ Mwahagagoga Malagizo, kwingila kumbi kwenu kofambula kinhu, lakini kamba hamugagoga Malagizo, kamba vija hamwingile kumbi bule.

²⁶ Kamba munhu heli Muyahudi na hengile kumbi yahagagoga Malagizo, vino Imulungu hamgesa bule kamba munhu yengile kumbi?

²⁷ Avo waja hawengile kumbi na kuno ogagoga Malagizo owahonza mutagusigwe kamba mubananga mweye Wayahudi mwingile kumbi na kugajuwa Malagizo, lakini mogabena.

²⁸ Avo, siyo kila munhu yokoneka kwa kunze Muyahudi iyo Muyahudi wa kweli, na munhu hatendigwa Muyahudi wa kweli kwavija kengila kumbi mulukuli.

²⁹ Lakini Muyahudi wa kweli ayo ija yeli Muyahudi kwa mgati, ayo ija moyo wake wingila kumbi. Ino ayo sang'hano ya Loho wa Imulungu na siyo Malagizo gandikigwe. Munhu yeli vino kobokela nhogolwa kwa Imulungu, na siyo kwa wanhu.

3

¹ Vino Wayahudi wana choni chongezeke kuwabanza wanhu haweli Wayahudi? Hebu kwingila kumbi ni kinhu kikulu?

² Ona, kuna vinhu vingi vikulu, Imulungu kawagwaa Wayahudi usenga wake.

³ Lakini yokuwaze kamba wanhu wayagwe hawata-maniligwa? Vino Imulungu nayo hatamaniligwa bule?

⁴ Bule, Imulungu kolonga ukweli, hata kamba kila munhu koviza. Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga mbuli ya Imulungu,

“Wahalonga kolagusa ukweli, wahatagusa gweye kohuma.”

⁵ Kamba gaja gehile gotusang'hana golagusa kamba Imulungu kotenda goya, vino tulongeze? Tulonge Imulungu kobananga yahatutagusa? Hano nolonga kiunhu unhu.

⁶ Bule, maza ikalile vivo, Imulungu yahadahile vilihi kuwatagusa wanhu wose wa mwiisi?

⁷ Munhu kodaha kulonga, “Kamba uvizi wangu om-sang'hanila Imulungu na kumgwaa ukulu na otenda ukweli wake oneke, habali notagusigwa kamba nina nzambi?”

⁸ Lelo habali hatulonga, “Lekeni tutende nzambi ili ganogile geze?” Wanhu wayagwe wandiga walonga niye nofundiza mbuli zizo! Otagusigwa kamba viilondigwa.

Kuduhu munhu yanogile mgameso ga Imulungu

⁹ Sambu tulonge choni? Vino siye Wayahudi tunoga kubanza wanhu haweli Wayahudi? Bule, nimala kuwalongela kuwa Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi wose otawaligwa na nzambi.

¹⁰ Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga,
¹¹ “Kuduhu hata munhu imoja yanogile mgameso ga Imulungu,
¹¹ kuduhu munhu yeli na nzewe
 hebu yomzahila Imulungu.

¹² Wanhu wose wamuleka Imulungu,
 wose otenda gehile,
 kuduhu munhu yotenda ganogile, kuduhu hata imoja.

¹³ Mitundu melo yao iigala na mapanga hagafukiligwe milimi yao yolongu uvizi,

na mumilomo yao zolawa mbuli zili na sumu iigalile na sumu
ya mgendela hasi,

14 ulonzi wao umema kuduwila kugela usungu.

15 Hawakawa kukoma.

16 Kokose kuwochola ohabananga na kuhananga.

17 Hawajuwile kukala kwa tindiwalo,

18 hawamdumba Imulungu.”

19 Sambu tojuwa kuwa Malagizo ga Imulungu gahalanga, golonga kwa wanhu wose olongozigwa na Malagizo, ili wanhu sikuwaigombe, na wanhu wose wa mwiisi wata-gusigwe na Imulungu.

20 Kwavija kuduha munhu yotendigwa kanoga mgameso ga Imulungu kwa kutenda gaja golondigwa na Malagizo, ila Malagizo ga Imulungu gotutenda siye tujuwe totenda nzambi.

Imulungu viyowatenda wanhu wanoge mgameso gake

21 Lakini sambu nzila ya Imulungu ya kuwatenda wanhu wanoge mgameso gake igubuligwa. Haitendeka kwa Malagizo ga Musa, hamoja Malagizo ga Musa na watula ndagu wa Imulungu olonga mbuli ayo.

22 Imulungu kowatenda wanhu wanoge mgameso gake kubitila tamanilo jao kwa Yesu Kilisito. Imulungu kotenda avo kwa wanhu wose omtogola Kilisito, kwavija wose waigala.

23 Wanhu wose watenda nzambi na wahungukilwa na ukulu wa Imulungu.

24 Lakini kwa nhunza ya ng'hekewa ya Imulungu, wanhu wose otendigwa wanoga na Imulungu kubitila Yesu Kilisito, yowalekesa.

25 Imulungu kamulava Yesu ili kwa damu yake, yazigele kumgongo nzambi za wanhu kwa kumtamanila heyo. Katenda avo kulagusa viyotenda ganogile kwa wanhu, kwavija baho umwaka kafunga umoyo na hawataguse bule.

26 Katenda avo kulagusa viyanogile kwa wanhu mna ikipindi cha sambu na komtenda munhu yoyose yomtogola Yesu yanoge mgameso gake.

27 Lelo toigodela choni? Kuduha! Choni kilamuso cha mbuli ino? Kwavija togagoga Malagizo ga Imulungu? Bule, lakini kwavija totogola.

28 Kwavija Imulungu komtenda munhu yanoge mgameso gake kwa kumtamanila kwiiyeka, na siyo kwa kutenda gaja golondigwa na Malagizo.

29 Vino Imulungu ni Imulungu wa Wayahudi waiyeka? Vino vivija heli Imulungu wa wanhu haweli Wayahudi? Ona, vivija Imulungu wa wanhu haweli Wayahudi.

³⁰ Imulungu ni imoja, na kowatenda awo wengile kumbi wanoge mgameso gake kwa kumtamanila, vivija kowatenda awo hawengile kumbi wanoge mgameso gake kwa kumtamanila.

³¹ Vino ino yofambula kamba wahamtamanila Imulungu kuduha Malagizo? Bule, si vivo bule, togagoga Malagizo.

4

Abulahamu kwa kumtamanila Imulungu katendigwa kanoga mgameso gake

¹ Vino tulonge choni mbuli ya Abulahamu, muhenga wetu, kaifunza choni?

² Maza Abulahamu yatendigwe kanoga mgameso ga Imulungu mbuli ya zija ziyasang'hane, yahawile na kinhu cha kuigodela, lakini siyo mgameso ga Imulungu.

³ Maandiko Gang'alile golonga, "Abulahamu kamtamanila Imulungu, na mbuli ya kumtamanila kwake, Imulungu kamgesa kanoga."

⁴ Munhu yahasang'hana halihigwa kamba nhunza, lakini kolihigwa kamba fungu jake.

⁵ Lakini munhu yoleka kutamanila sang'hano zake mwenyego, ila komtamanila Imulungu yozigela kumgongo nzambi za wanhu, avo Imulungu kodigesa tamanilo da munhu ayo na komtenda yanoge mgameso gake.

⁶ Nayo Daudi kalonga mbuli iino, viyalongile mbuli ya kumweda kwa munhu yagesigwe na Imulungu kanoga, bila kulola gaja gayasang'hane.

⁷ "Wamweda wanhu waja nzambi zao zigeligwa kumgongo na gaja gawatendile hagatongigwa!

⁸ Kamweda munhu ija nzambi zake Mndewa honda yazigese!"

⁹ Vino kumweda kuno kuyalongile Daudi ni kwa wanhu waja wengile kumbi waiyeka? Bule! Vivija kwa wanhu hawengile kumbi. Kamba vinisongile kulonga, "Abulahamu kamtamanila Imulungu, na kwa kumtamanila kwake, Imulungu kamgesa kanoga."

¹⁰ Vino Abulahamu kagesigwa kipindi gani? Yang'hali hana kwingila kumbi hebu viyengile kumbi? Yang'hali hanakwingila kumbi na siyo viyengile kumbi.

¹¹ Abulahamu kengila kumbi kumwande, kwingila kumbi kwake kukala kilaguso kilaguse kuwa Imulungu kamgesa kanoga mbuli ya kumtamanila kwake yang'hali hanakwingila kumbi. Avo Abulahamu yuyo tata wa wanhu wose omtamanila Imulungu hata kamba hawengile kumbi na wanhu awo ogesigwa na Imulungu wanoga.

12 Vivija Abulahamu iyo tata wa wanhu wose wengile kumbi, lakini siyo kwavija wengila kumbi kwiiyeka, ila kwavija okweleleza nzila iija ya kumtamanila Imulungu iyaikweleleze tataetu Abulahamu yang'hali hanakwingila kumbi.

Kwa kumtamanila Imulungu tokipata kiyalongile

13 Imulungu kamulongela Abulahamu na lukolo lwake kuwa isi yose yokuwa yao, siyo kwavija Abulahamu kagagoga Malagizo, lakini kwavija kamtamanila Imulungu, nayo Imulungu kamtenda kanoga mgameso gake.

14 Kwavija kamba kija kiyalongile Imulungu ogweleligwa waja ogagoga Malagizo waiyeka, baho tamanilo jao kwa Imulungu dabule kinhu na vivija kija kiyalongile Imulungu siyo kinhu.

15 Malagizo gogala ng'hasiliki za Imulungu, lakini kamba kuduhu Malagizo, kuduhu kubena Malagizo.

16 Avo kija kiyalongile Imulungu kiza kwa kutamanila, ili kubitila ng'hekewa ya Imulungu kwa vovose wagweleligwe nhunza wanhu wa lukolo lose lwa Abulahamu, siyo kwa waja ogagoga Malagizo waiyeka, lakini vivija kwa waja om-tamanila Imulungu kamba viyatendile Abulahamu, yeli tata wa siye wose.

17 Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga, "Nikusagula uwe tata wa isi nyingi." Avo mbuli azo za kweli mgameso ga Imulungu, iyamtamanile Abulahamu, Imulungu yowazilibula wanhu wafile, na kwa lagizo jake vinhu havikalile baho, vabaho.

18 Abulahamu katogola na katamanila, hamoja kukala kuduhu kinhu cha kutamanila, na avo kawa tata wa isi nyingi. Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga, "Wanhu wa lukolo lwako okuwa wengi."

19 Abulahamu kakala na miyaka gana dimoja, lakini tamanilo jake kwa Imulungu hadihunguke hamoja kajuwa kakala yalalile ng'hani, na mwehe wake Sala sambo ikala imalile.

20 Abulahamu halekile kutamanila kiyalongile Imulungu, lakini tamanilo jake kwa Imulungu dingangamiza na kang-waa ukulu Imulungu.

21 Kajuwa goya kuwa Imulungu kodaha kutenda kija kiyamulonge.

22 Lekaavo Abulahamu kwa kumtamanila Imulungu, "Kagesigwa na Imulungu kanoga."

23 Ulonzi wa, "kagesigwa na Imulungu kanoga" hawandikigwe kumwake yaiyeka,

²⁴ vivija wandikigwa kumwetu kuwa togesigwa na Imulungu tunoga kwa kumtogola Imulungu yamzilibule Mndewa wetu Yesu, kwa wafile.

²⁵ Heyo kalavigwa yafe kwa nzambi zetu, abaho kazilibuka ili Imulungu yatutende tunoge mgameso gake.

5

Tindiwalo na deng'ho

¹ Sambi kwavija tutendigwa tunoga mgameso ga Imulungu kwa kumtamanila, tuna tindiwalo na Imulungu kubitila Mndewa wetu Yesu Kilisito.

² Kwa kumtamanila heyoye, Yesu katugalila ng'hekewa ya Imulungu, itukala nayo sambini, avo tobetela kwa kudeng'helela kwingila muukulu wa Imulungu.

³ Siyo gago gaiyeka, lakini vivija toigodela gamagayo getu, kwavija tojuwa kuwa magayo gogala kufunga umoyo,

⁴ kufunga umoyo kogala kugangamala, na kugangamala kogala tamanilo.

⁵ Tamanilo dino haditugela kinyala, kwavija Imulungu keka unogelwa wake mmizoyo yetu kubitila Loho Yang'alile, iyatugwelele siye.

⁶ Vitukalile hatudaha kuihonya wenyego, kipindi kinogile vikivikile, Kilisito kafa mbuli ya siye tutenda gehile.

⁷ Vidala ng'hani kwa munhu kufa mbuli ya munhu yanogile mgameso ga Imulungu. Sengine munhu kodaha kugeza kufa mbuli ya munhu yanogile ng'hani.

⁸ Lakini Imulungu katulagusila vija viyotunogela kwavija vitukalile tung'hali totenda nzambi Kilisito kafa mbuli yetu siye!

⁹ Kwavija sambini Imulungu katutenda tunoge mgameso gake kwa damu ya Kilisito, kweli kotukombola na ng'hasiliki za Imulungu.

¹⁰ Vitukalile tuihila na Imulungu, tuilumba nayo kubitila ifa ya mwanage. Sambi tuilumba na Imulungu, yokuwa vinoga ng'hani na kweli tokomboligwa kwa ugima wa Kilisito.

¹¹ Lakini siyo gago gaiyeka, vivija wose todeng'helela mbuli ya gaja gayatendile Imulungu kubitila Mndewa wetu Yesu Kilisito, yatutendile tuilumbe na Imulungu.

Adamu na Kilisito

¹² Nzambi ingila mwiisi kubitila munhu imoja, na nzambi yake igala ifa. Avo, ifa yenela kwa wanhu wose kwavija wanhu wose watenda nzambi.

13 Malagizo ga Musa gang'hali haganagaligwa nzambi zikala mumuno mwiisi. Lakini hanhu kuduha Malagizo, nzambi hazigesigwe.

14 Lakini kulawa mna ikipindi cha Adamu mbaka mna ikipindi cha Musa, ifa iwatawala wanhu wose, hata kwa waja hawatendile nzambi kamba ziyatendile Adamu yalekile kugoga gaja gayamulagize Imulungu.

Adamu kakala kamba sisila da Kilisito yezile kumwande.

15 Lakini vinhu vino vibili haviigalile, kwavija nhunza ya Imulungu haiigalile na nzambi ya Adamu. Kweli hata kamba wanhu wengi wafa kwa nzambi ya munhu ayo imoja, lakini ng'hekewa ya Imulungu ibanza ng'hani na nhunza yake yenela kwa wanhu wengi kubitila ng'hekewa ya munhu imoja, Yesu Kilisito.

16 Nhunza ya Imulungu haiigalile na nzambi ya munhu imoja. Kwavija munhu imoja viyatendile nzambi Imulungu katagusa, lakini wanhu wengi viwatendile nzambi, Imulungu kawagwaa nhunza ya kuwatenda wanoge mgameso gake.

17 Kwa nzambi za munhu imoja ifa itawala. Lakini kija kiyatendile munhu ija imoja, Yesu Kilisito, kikulu ng'hani. Wanhu wose oipata ng'hekewa imemile ya Imulungu na nhunza ng'hulu, otendigwa wanoga mgameso ga Imulungu na otawala muugima kubitila munhu imoja, Yesu Kilisito.

18 Avo kamba vija nzambi za munhu imoja ziwatagusa wanhu wose, vivo ili kwa kinhu kimoja kinogile kwa Imulungu chawatenda wanoge mgameso ga Imulungu wanhu wose na kuwagwaa ugima.

19 Kamba vija kulema kutegeleza kwa munhu imoja wanhu wengi otenda nzambi, vivo ili kwa kutegeleza kwa munhu imoja wanhu bwando otendigwa wanoga mgameso ga Imulungu.

20 Malagizo ga Musa galawilila, avo gehile nago gongezeka, lakini nzambi vizongezeka, ng'hekewa ya Imulungu nayo yongezeka ng'hani.

21 Avo, kamba vija nzambi vizitawale na kugala ifa, vivo ili ng'hekewa ya Imulungu yotawala kwa ganogile, na kutugala muugima wa milele kubitila Yesu Kilisito Mndewa wetu.

6

Tufa mzinzambi twa wagima kwa Kilisito

1 Baho tulongeze? Vino tugendelele kutenda nzambi ili ng'hekewa ya Imulungu yongezeka?

2 Bule! Siye tufa na hatulongozigwa kabili na nzambi, yokuwaze tugendelele kabili kukala mzinzambi?

³ Vino hamujuwile kamba siye wose tubatizigwe kwa kuilumba na Yesu Kilisito tubatizigwa mwiiifa yake?

⁴ Vitudidimizigwe mgamazi, kamba tuzikigwa hamoja nayo na tuilumba mwiiifa yake, avo kamba vija Kilisito viyazilibuke mwiiifa kwa ukulu wa Tata, vivija na siye tudahe kukala muugima wa sambu.

⁵ Kwavija kamba tuilumba nayo mna ukufa kamba viyafile, vivija toilumba nayo mna ukuzilibuka kamba viyazilibuke.

⁶ Kwavija tojuwa unhu wetu wa umwaka uwambigwa mumsalaba hamoja na Kilisito, ili udahi wa nzambi uli mzing'huli zetu unangigwe na sikutuwe watumwa wa nzambi.

⁷ Kwavija munhu yoyose yahafa, kolekesigwa na udahi wa nzambi.

⁸ Kamba tufa hamoja na Kilisito, vivija totamanila kukala hamoja nayo.

⁹ Kwavija tojuwa kamba Kilisito kazilibuka kwa wafile na honda yafe kabili, ifa honda imtawale kabili.

¹⁰ Avo kwavija kafa mwanza umoja, nzambi yabule udahi kumwake na sambu kokala kwa Imulungu.

¹¹ Vivija na mweye muigese kamba mufa na hamulongozigwa kabili na nzambi, lakini mukale wagima kwa Imulungu kubitila Yesu Kilisito.

¹² Nzambi sikuzitawale kabili mzing'huli zenu zifa, avo sikumukweleleze vizilonda ng'huli zenu.

¹³ Vivija sikumulave hata hanhu hadodo ha maungo genu kwa nzambi. Lakini muilave wenyego kwa Imulungu, kamba wanhu wazilibuke kwa wafile, na muilave wenyego kumwake kwa gaja goyolonda.

¹⁴ Nzambi sikuziwatawale kabili, kwavija mweye hamulongozigwa na Malagizo ga Musa, lakini molongozigwa na ng'hekewa ya Imulungu.

Watumwa osang'hana goyolonda Imulungu

¹⁵ Vino tulonge choni? Tutende nzambi kabili, kwavija hatulongozigwa na Malagizo lakini tolongozigwa na ng'hekewa ya Imulungu? Bule!

¹⁶ Mweye mojuwa kamba mwahailava wenyego kamba watumwa kumtegeleza munhu, mweye mokuwa watumwa wa munhu ayo yumumtegeleza. Mwahawa watumwa wa nzambi, mohelela mwiiifa, hebu mwahawa watumwa wa kumtegeleza Imulungu motendigwa munoge mgameso gake.

¹⁷ Lakini Imulungu yatogoligwe, kwavija hamoja umwaka mukala watumwa wa nzambi, lakini sambu mogagoga kwa mizoyo yenu yose, gaja gose geli mna gamafundizo gamubokele.

18 Mulekesigwa muutumwa wa nzambi na muwa watumwa wa kutenda goyolonda Imulungu.

19 Nolonga ulonzi uwalongaga wanhu siku zose ili mudahe kujuwa. Kamba vija umwaka vimuilavile wenyego kuwa watumwa wa nzambi na gehile gose. Vivija sambi molondigwa muilave wenyego kuwa watumwa wa kutenda goyolonda Imulungu, gogala kung'ala.

20 Vimukalile watumwa wa nzambi, mukala hamugesa kutenda goyolonda Imulungu.

21 Vino mupata choni vimusang'hane mbuli zija sambi mozonela kinyala? Kwavija gaja gamutendile gogala ifa!

22 Lakini mulekesigwa mzinzambi na mwa watumwa wa Imulungu. Sambi mumweda kwa kupata kung'ala, na kung'ala kuno kogala ugima ulibule uhelelo.

23 Kwavija fungu da nzambi ayo ifa, lakini nhunza ya Imulungu awo ugima ulibule uhelelo kwa kuilumba na Yesu Kilisito, Mndewa wetu.

7

Mbuli ya kusola

1 Ndugu zangu, nojuwa mogajuwa gonilonga kwavija nolongu na wanhu wagajuwile malagizo. Malagizo gomtawala munhu kipindi yahawa mgima.

2 Mtwanzi yahasoligwa kogodekigwa na lagizo kipindi chose mkasano wake yang'hali mgima, lakini mkasano wake yahafa, mtwanzi ayo kalekesigwa na lagizo dimgogile.

3 Avo yahasoligwa na mbigalo iyagwe kipindi mkasano wake yang'hali mgima, kokemigwa mgoni. Lakini kamba mkasano wake yahafa, kobwihila na hatenda ugoni bule hata kamba yahasoligwa na mbigalo iyagwe.

4 Avo ndugu zangu, mweye vivija mufa na hamulongozigwa kabili na Malagizo, kwavija muilumba na lukuli lwa Kilisito, sambi mwa wanhu zake heyo yazilibuke kwa wafile, ili tusang'hane ganogile kwa Imulungu.

5 Vitukalile tokala kuno tolongozigwa vija vilulonda lukuli, usulukilo wa nzambi, uding'huke kwa lagizo usang'hana mzing'huli zetu, mbuli zose zitutendile zihelela mwiiiifa.

6 Sambu hatulongozigwa na Malagizo, kwavija tuigola na gaja gatugodeke. Avo tomsang'hanila Imulungu mnzila ya sambu ya Loho Yang'alile siyo mnzila ya umwaka ya Malagizo gandikigwe.

Malagizo na nzambi

7 Vino tulonge Malagizo gana nzambi? Bule! Lakini Malagizo gago ganitendile niye niijuwe nzambi. Maza Malagizo

hagalongile, “Sikuusulukile kinhu cha miyago,” Sambi njuwe bule kusulukila kwiha.

⁸ Lakini mbuli ya Malagizo gago, nzambi ipata nzila ya kuding'hula gehile gose kumwangu. Bila Malagizo nzambi zabule udahi.

⁹ Baho umwaka ving'halile silongozigwa na malagizo ng'hala mgima, lakini malagizo vigezile, nzambi zizilibuka na niye nifa.

¹⁰ Vinikona niye, malagizo gagesigwe gogala ugima, gagala ifa.

¹¹ Kwavija nzambi zipata nyafasi igaligwe na malagizo, na kubitila malagizo gago, zimvizila na kung'homa.

¹² Avo Malagizo ga Musa Gang'ala, na lagizo ding'ala, domnogeza Imulungu na dinoga.

¹³ Vino ino yofambula kija kinogile kigala ifa kumwangu? Bule, lakini ili nzambi ijuwike kamba nzambi, kubitila kija kinogile igala ifa kumwangu. Avo kubitila Malagizo nzambi ilagusigwa viibanzile kwiha.

Kuigola siye kwa siye

¹⁴ Tojuwa kuwa Malagizo golawa kwa Loho Yang'alile lakini niye na munhu yeli na lukuli, nichuuzigwa niwa mtumwa wa nzambi.

¹⁵ Sikijuwile kija kinhenda, kwavija sitenda kija kinonda, lakini kija kinikihila acho kinhenda.

¹⁶ Kamba nahatenda kija sikilondile kutenda, ino yolagusa kuwa nogatogola Malagizo gago kuwa ganoga.

¹⁷ Avo, siyo niye nitenda kinhu acho, ila nguvu ya nzambi ayo ikala mgati mmwangu.

¹⁸ Nojuwa kuwa kuduha dinogile dikala mgati mmwangu muunhu wangu. Kwavija nolonda kutenda ganogile, lakini sidaha bule kutenda.

¹⁹ Sitenda mbuli zinogile zinilonda kutenda, ila notenda gehile gaja sigalonda kutenda.

²⁰ Avo nahatenda gaja sigalonda kutenda, ino yolagusa kamba siyo niye nitenda avo, ila nzambi ikala mmwangu ayo itenda avo.

²¹ Avo nyona kuna kinhu chogendelela, nahalonda kutenda ganogile, nzambi ya behi yangu.

²² Mgati muumoyo wangu nogadeng'helela Malagizo ga Imulungu.

²³ Lakini nokona kuna lagizo diyagwe dosang'hana mgati mmwangu, lagizo ajo dogomba na malagizo gotogoligwa na nzeweze zangu, na donhenda niye niwe mfungwa wa nzambi zisang'hana mgati mmwangu.

²⁴ Oo miyenu niye! Nani yodaha kunikombola ndawe mulukuli luno lunigala mwiiifa?

²⁵ Imulungu yatogoligwe, yotenda mbuli zino kubitila Mndewa wetu Yesu Kilisito!

Vino vivo ili, niye mwenyego kwa nzeweze zangu na mtumwa wa Malagizo ga Imulungu, lakini kwa lukuli lwangu niye na mtumwa wa malagizo ga nzambi.

8

Ugima kubitila Loho

¹ Avo wanhu wose weli wa Yesu Kilisito honda watagusigwe kuwa wabananga.

² Kwavija kubitila Yesu Kilisito malagizo ga Loho yogala ugima, gotulekesa na malagizo ga nzambi na ga ifa.

³ Kija hakidahike kutendigwa na Malagizo ga Musa mbuli ya kunyolila kwa unhu wa wanhu, Imulungu kasang'hana kwa kumtuma Mwanage mwenyego, yezile mulukuli lui-galile na ng'huli zetu siye wene nzambi. Avo kazitagusa nzambi zili mulukuli lulo.

⁴ Imulungu katenda vivo ili gaja galondeke mna Gamalagizo ga Musa gatendeke mgati mmwetu, siye tukala muugima wa Loho Yang'alile, na siyo lukuli lumemile nzambi.

⁵ Wanhu okala kwa kulukweleleza lukuli otawaligwa na magesa ga lukuli. Lakini wanhu okala kwa kukweleleza viyolonda Loho Yang'alile, otawaligwa na magesa ga Loho Yang'alile.

⁶ Kwavija kulongozigwa na magesa ga lukuli kogala ifa, lakini kulongozigwa na Loho Yang'alile kogala ugima na tindiwalo.

⁷ Wanhu okweleleza vilulonda lukuli oihila na Imulungu. Kwavija hawagagoga Malagizo ga Imulungu na hawadaha kugagoga.

⁸ Wanhu okweleleza vilulonda lukuli hawadaha kumnogeza Imulungu.

⁹ Lakini mweye, kamba Loho wa Imulungu kokala mgati mmwenu, hamulongozigwa na lukuli, ila molongozigwa na Loho. Kamba munhu yoyose kabule Loho wa Kilisito, munhu ayo heli wa Kilisito bule.

¹⁰ Lakini kamba Kilisito kokala mgati mmwenu, hata kamba ng'huli zenu zofa mbuli ya nzambi, Loho kowatenda muwe wagima, kwavija Imulungu kawatenda munoge mgameso gake.

¹¹ Kamba Loho wa Imulungu yamzilibule Yesu kwa wafile kokala mgati mmwenu, avo ayo Imulungu yamzilibule Kilisito kwa wafile vivija kozizilibula ng'huli zenu zifaga, kotentenda avo kubitila Loho wake, yokala mgati mmwenu.

¹² Avo ndugu zangu, tuna ng'honde, tolondigwa sikutukale kamba vizilonda ng'huli zetu.

13 Avo mwahakala kamba vizilonda ng'huli zenu, mofa, lakini kamba mozileka nzambi zenu kubitila Loho, mokuwa wagima.

14 Kwavija wanhu olongozigwa na Loho wa Imulungu wao wana wa Imulungu.

15 Kwavija Imulungu hawagwelele bule Loho wa kuwagenda muwe watumwa kabili na kuwagela bwembwe, lakini kawagwaa Loho wa kuwatenda wana. Na kwa udahi wa Loho tomkema Imulungu, "Tata!"

16 Nayo Loho mwenyego kolagusa hamoja na loho zetu kuwa siye twa wana wa Imulungu.

17 Kwavija siye twa wanage, kotugwaa ganogile gayawekile wanhu zake, vivija siye hamoja na Kilisito topata gaja gayamwikile, kamba tugaya nayo, vivija toupata ukulu wake.

Ukulu onda wize

18 Kwavija nojuwa magayo ga kipindi kino hagabanzile ukulu uja onda ugubuligwe kumwetu.

19 Vinhu vose viumbigwe vobetela kwa kusulukila ng'hani, Imulungu vonda yalaguse welihi wao wanage.

20 Kwavija vinhu viumbigwe vitendigwa voneke sikinhu bule, siyo kwa kulonda venyego, lakini kamba viyalondile Imulungu. Hata ivo chabaho cha kutamanila,

21 kuwa vinhu viumbigwe hana siku volekesigwa muutumwa wa kunangika na vokwingila muukulu wa kubwihila wa wana wa Imulungu.

22 Kwavija tojuwa mbaka sambu baha, vinhu vose viumbigwe vogutilila kwa usungu kamba usungu wa kulela mwana.

23 Lakini siyo vinhu viumbigwe viiyeka avo vigutilila kwa usungu, lakini siye vivija tuli na Loho, yakalile nhunza ya ichanduso ya Imulungu, togutilila mgati kwa mgati, kuno tobetela Imulungu yatutende wanage na kutulekesa mna zing'huli zetu.

24 Kwavija kwa kutamanila avo tukomboligwa, lakini twahachona acho kitubetela, tamanilo dijo hadifaya. Nani yotamanila kija kiyone?

25 Lakini kamba totamanila kija tung'hali hatunachona, tokibeta kwa kufunga umoyo.

26 Vivo ili, Loho mwenyego kotutaza siye kuna ukunyolila kwetu. Kwavija hatujuwile kija kitulondigwa kumpula Imulungu. Loho mwenyego kotupulila kwa Imulungu kwa kugutilila kuleka kulongeka.

27 Ayo yolola mmizoyo yetu, kojuwa viyogesa Loho, kwavija Loho kowapulila wanhu wa Imulungu kamba viyolonda Imulungu.

²⁸ Tojuwa kuwa mna ivinhu vose Imulungu kosang'hana vinogile kwa waja omnogela Imulungu, waja yawakemile watende goyolonda.

²⁹ Kwavija wanhu yawajuwile Imulungu toka mwaka, awo yawabagule waigale na Mwanage, ili Imwana yawe mwana wa chaudele mulukolo lukulu.

³⁰ Avo waja wabaguligwe na Imulungu, wao yawakemile, na waja yawakemile, kawatenda wanoge mgameso gake, na waja yawatendile wanoge mgameso gake, wao yakalile nao muukulu wake.

Unogelwa wa Imulungu kubitila Yesu Kilisito

³¹ Mzimbuli zose zino, tulonge choni, Imulungu yahawa ubanzi wetu, nani yodaha kututenda mbuli yoyose?

³² Imulungu hamonele bazi hata Mwanage mwenyego, lakini kamulava mbuli ya siye wose! Kamba katugwaa Mwanage, vino vivija honda yatugwee bule vinhu vose?

³³ Vino nani yonda yawalavile vitala wanhu wasaguligwe na Imulungu? Imulungu mwenyego kawatenda wanoge mgameso gake!

³⁴ Vino nani yonda yawataguse kuwa wabananga? Kuduhu! Kwavija Yesu Kilisito kafa, abaho kazilibuka kwa wafile, sambu kokala muukulu mwambu wa mkono wa kudila wa Imulungu, nayo ayo yotupulila kwa Imulungu.

³⁵ Vino nani yodaha kutugola na unogelwa wa Kilisito? Vino mbuli ya magayo hebu udala wa kupata vilondigwa hebu madununzo hebu lufilili lwa nzala hebu ukiwa hebu zumozumo hebu ifa?

³⁶ Kamba Maandiko Gang'alile vialongwa,
"Mbuli yako, siye twa mdizumozumo da kufa imisi na ikilo. Tuigala na ng'hondolo ochola kuchinjigwa."

³⁷ Bule, mzimbuli zose zino tuhuma ng'hani kubitila heyo yotunogela siye!

³⁸ Kwavija niye nojuwa goya kuduhu kinhu kidaha kutugola na unogelwa wake, si ifa hebu ugima hebu wasenga wa kuulanga hebu wakulu wayagwe wa kuulanga, si kipindi cha sambu hebu kipindi chonda kize, hebu udahi wowose,

³⁹ si kuulanga hebu hasi kuwochola wanhu wafile, hebu mna ivinhu vose viumbigwe, kuduhu kidaha kutugola na unogelwa wa Imulungu uli kwa Yesu Kilisito Mndewa wetu.

9

Imulungu na wanhu zake

¹ Niye nolonga ukweli, niye na munhu wa Kilisito, avo siviza bule. Moyo wangu, kwa kuitogolela na Loho Yang'alile, onogela kamba silonga uvizi bule.

² Nolonga vino, kwavija nonyunyuwala ng'hani na usungu uli muumoyo haumala bule,

³ mbuli ya Wayahudi wayangu, na wanhu wa lukolo lwangu, mbuli ya kuwataza nahadahile kupula niduwiligwe na Imulungu na mbagiligwe na Kilisito.

⁴ Awo wao Wayahudi, wasagiligwe na Imulungu wawe wanage, kawalagusila ukulu wake, kailagana nao, kawagwaa Malagizo gake, na vija viwolondigwa kumtambikila na gaja gayalongile.

⁵ Awo wao wazukulu wa wahenga wa Waebulania, nayo Kilisito muunhu wake kalawa mulukolo lwao. Imulungu yotawala mna ivose, yatogoligwe siku zose! Ona.

⁶ Silonga bule Imulungu kalemelwa kutenda kija kiyalongile, kwavija siyo wanhu wose wa Izilaeli wao wanhu wa Imulungu.

⁷ Vivija siyo lukolo lose lwa Abulahamu wao wanage Imulungu. Kwavija Imulungu kamulongela Abulahamu, "Lukolo lwako lolawa kwa Isaka."

⁸ Avo siyo wana wose wa Abulahamu waleligwe kwa lukuli wao wana wa Imulungu, lakini wana waleligwe kubitila kija kiyalongile Imulungu, awo wao lukolo lwa Abulahamu.

⁹ Kwavija kija kiyalongile Imulungu acho kino, "Mna ikipindi kinogile nobwela na Sala kolela mwana."

¹⁰ Na haimalile baho bule, ila Lebeka kalela wana wabili kwa tata imoja, nayo iyo Isaka muhenga wetu.

¹¹ Lakini wana wao wabili wang'hali hawanavumbuka na wang'hali hawanajuwa kutenda ganogile hebu gehile, ili Imulungu yoneke kana udahi wa kusagula,

¹² na yahasagula kosagula kamba viyolonda mwenyego, na siyo mbuli ya kija kiyatendile munhu, lakini kwa kija kiyalongile, "Imkulu komsang'hanila imdodo."

¹³ Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga, "Nimnogela Yakobo, lakini nimwihila Esau."

¹⁴ Vino tulonge choni? Imulungu kobagula? Bule habagula bule.

¹⁵ Kwavija kamulongela Musa, "Nomtendela ganogile munhu yoyose inimulonda, na nomonela bazi munhu yoyose inimulonda."

¹⁶ Avo kila kinhu chotamanila bazi da Imulungu siyo viyolonda munhu hebu viyosang'hana munhu.

¹⁷ Kwavija Maandiko Gang'alile gomulongela vino Falao, "Niye nikutenda mndewa, ili kubitila gweye ndaguse udahi wangu na twaga jangu dijuwike mwiisi yose."

¹⁸ Avo, Imulungu komonela bazi munhu yoyose yoomulonda na komtenda munhu yoyose yoomulonda yawe mdala kutogola.

Bazi na ng'hasiliki za Imulungu

¹⁹ Lakini imoja wenu konilongela, “Kamba vino vivo ili, habali Imulungu kolonga tubananga? Nani yodaha kugalema goyolonda Imulungu?”

²⁰ Gweye mbwigangu kwa nani umwidika Imulungu? Vino kitumbe chodaha kumuuza munhu yakilumbile, “Habali unilumbile vino?”

²¹ Avo munhu yalumbile kitumbe kodaha kukisang'hanila kamba viyolonda. Kodaha kulumba vitumbe vibili muulongo uuja, kitumbe kimoja kwa sang'hano ng'hulu na kiyagwe kwa sang'hano ndodo ndodo.

²² Vivo ili kwa kija kiyatendile Imulungu. Kalonda kulgusa ng'hasiliki yake na kutenda udahi wake ujuwike, lakini kafunga umoyo na kuwonela bazi wanhu wose walondeke kutagusigwa, wanhu walondeke kubanangigwa.

²³ Nayo mwenyego kalonda kulagusa ukulu wake, viyatonele bazi siye wanhu zake, yatusagule toka mwaka tubokele ukulu wake.

²⁴ Avo siye twa wanhu tukemigwe, siyo kulawa kwa Wayahudi waiyeka, lakini vivija kulawa kwa wanhu haweli Wayahudi.

²⁵ Kamba viyolonga Mndewa mkitababu cha mtula ndagu Hosea,

“Wanhu haweli wangu,
nowakema, ‘Wanhu zangu.’

Ija simnogele,
nomkema, ‘Nomnogela.’

²⁶ Na hanhu hawalongeligwe, ‘Hamwili wanhu zangu,’
baho okemigwa wana wa Imulungu yeli mgima.”

²⁷ Nayo Isaya mtula ndagu wa Imulungu kalonga kwa kukemelela mbuli ya wanhu wa Izilaeli, “Hata kamba wanhu wa Izilaeli wengi kamba msanga wa mwihani, lakini wanhu onda wakomboligwe okuwa wadodo.

²⁸ Kwavija Mndewa kolopola kumambukiza kuwatagusa wanhu wa mwiisi.”

²⁹ Kamba Isaya viyalongile ako kuchugu, “Maza Mndewa yeli na udahi sambu yatulekele wanhu wayagwe mulukolo, twahabanangike kamba wanhu wa Sodoma na Gomola.”

Paulo kowapulila kwa Imulungu wanhu wa Izilaeli

³⁰ Avo tulonge choni? Wanhu haweli Wayahudi hawatendile kinhu ili watendigwe wanoge mgameso ga Imulungu, lakini kwa kumtamanila, Imulungu kawatenda wanoge mgameso gake.

³¹ Wanhu wa Izilaeli wakalile ozahila malagizo ili wawendigwe wanoga na Imulungu, lakini hawagapatile malagizo ga kuwatenda wanoge mgameso ga Imulungu.

³² Habali hawagapatile? Hawagapatile kwavija hawekile tamanilo jao kwa Imulungu lakini watamanila gaja gawakalile osang'hana. Avo waikwala, "mwiing'walo ya dibwe."

³³ Kamba vigolonga Maandiko Gang'alile,

"Loleni nokwika dibwe ako Sayuni
donda diwatende wanhu waikwale,
dibwe kulu donda diwalagaze wanhu.

Lakini munhu yoyose yonda yamtogole honda yagwe kinyala."

10

¹ Ndugu zangu, moyo wangu olonda ng'hani na nowapulila kwa Imulungu Waizilaeli wayangu wakomboligwe!

² Nokona kuwa owamba ng'hani kumnogeza Imulungu, lakini kuwamba kwao hakutimilike kwavija hawaujuwile ukweli wose.

³ Kwavija hawaujuwile vija Imulungu viyowatenda wanhu wanoge mgameso gake, lakini wao watenda viwogesa, avo walema kutogola vija Imulungu viyowatenda wanhu wanoge mgameso gake.

⁴ Kwavija Kilisito viyezile, keza kugamambukiza Malagizo, avo munhu yoyose yomtogola Kilisito kotendigwa kanoga mgameso ga Imulungu.

Ukombola kwa wanhu wose

⁵ Mbuli ya kutendigwa kunoga mgameso ga Imulungu kwa kugagoga Malagizo, Musa kandika vino, "Munhu yoyose yogoga Malagizo kokuwa mgima kwa Malagizo."

⁶ Lakini mbuli ya kutendigwa kunoga mgameso ga Imulungu kwa kumtamanila, Maandiko Gang'alile golonga vino, "Sikuuiuze mwenyego, nani yonda yachole kuulanga kumuhumulusa Kilisito?"

⁷ "Vivija sikuuiuze, nani yonda yachole hasi kowochola wanhu wafile kumzilibula Kilisito?"

⁸ Maandiko Gang'alile golonga, "Imbuli ya behi yenu, ya mmilomo yenu na mmizoyo yenu," nayo, ayo imbuli ya kumtamanila Imulungu, ituwapetela wanhu.

⁹ Wahalonga kwa mulomo wako kuwa Yesu ayo Mndewa na kotogola muumoyo wako kuwa Imulungu kamzilibula kwa wafile, kokomboligwa.

¹⁰ Kwavija wahatogola muumoyo wako, kotendigwa kunoga mgameso ga Imulungu na wahalonga kwa mulomo wako kokomboligwa.

¹¹ Maandiko Gang'alile golonga, "Munhu yoyose yomtogola honda yageligwe kinyala."

¹² Imulungu hawabagula Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi, kwavija wose Mndewa wao imoja, nayo kowaten-dela ganogile wanhu wose ompula.

¹³ Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, "Munhu yoyose yopula kwa twaga da Mndewa kokomboligwa."

¹⁴ Vino ompulaze kamba hawamtogole? Na omtogolaze kamba hawauhulike usenga wake? Na ouhulikaze usenga kamba kuduho munhu wa kuwapetela?

¹⁵ Wanhu opetaze usenga kamba hawatumigwe? Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga, "Lola vivinogile kwiza kwa wanhu opeta Mbuli Inogile!"

¹⁶ Lakini siyo wose waitogola Mbuli Inogile ya Imulungu. Kwavija Isaya mtula ndagu wa Imulungu kalonga, "Mndewa, nani yautogole usenga wetu?"

¹⁷ Avo munhu komtamanila Imulungu kwa kuuhulika usenga, usenga awo okwiza kwa kupetigwa kwa mbuli inogile ya Kilisito.

¹⁸ Lakini niye nouza, vino hawauhulike usenga? Ona, kuuhulika wauhulika, kwavija Maandiko Gang'alile golonga, "Nyangi zao zihulikigwa mwiisi yose, mbuli zao zivika kuhelelo wa isi."

¹⁹ Nouza kabili, vino wanhu wa Izilaeli hawajuwa bule? Imulungu kalonga kwa mulomo wa Musa,

"Nowatenda mweye wanhu zangu muwonele migongo, wanhu wa isi iyagwe nowagevuza kubitila wanhu wanhu wa isi ya wabozi."

²⁰ Imulungu kagangamiza kulonga kwa mulomo wa Isaya, "Wanhu walekile kunizahila wanyona, niwalawilila wanhu walekile kuuza mbuli zangu."

²¹ Lakini mbuli ya Izilaeli, Imulungu kolonga, "Imisi yose niwenulila makono gangu kuwabokela wanhu oleka kunihulika na ononga vihile."

11

Imulungu kowonela bazi wanhu wa Izilaeli

¹ Nouza, vino Imulungu kowalema Wayahudi wanhu zake mwenyego? Bule, hawalema! Niye mwenyego na Mwi-izilaeli, mzukulu wa Abulahamu, kulawa kabila da Ben-jamini.

² Imulungu hawalemile bule wanhu zake, yawasagule toka mwaka. Vino hamujuwile bule Maandiko Gang'alile

vigalonga mbuli ya Eliya viyamuyalalile Imulungu mbuli ya wanhu wa Izilaeli?

³ Kalonga, “Mndewa, wawakoma watula ndagu zako na kubomola kila upango wako wa kulavila nhosa. Niye niyeka ayo nisigale na wao olonda kung'homa.”

⁴ Vino Imulungu kamwidikaze? Kamwidika vino, “Niye mwenyego niikila wanhu gana miyanza malongo saba waja hawamtambikile Baali yaitendile mulungu.”

⁵ Sambu vivo ili, hana wanhu kidogo wasigala mna iwanhu wasaguligwe na Imulungu kwa ng'hekewa yake.

⁶ Avo wasaguligwa kwa ng'hekewa ya Imulungu, siyo mbuli ya gaja gawasang'hane. Maza Imulungu kosagula wanhu kwa gaja goyosang'hana, baho ng'hekewa yake sambu iwe ng'hekewa bule.

⁷ Vino, wanhu wa Izilaeli wakipata kija kiwakalile okizahila? Bule, lakini waja wasaguligwe na Imulungu wakipata, wayagwe wafumbigwa sikuwajuwe.

⁸ Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga, “Imulungu kaimfunga mizoyo yao na nzeweze zao, mbaka lelo hawadaha kulola hebu kuhulika.”

⁹ Nayo Daudi kolonga, “Nyimwilinyimwili zao ziwe mtego wa kuwanamata, waikwale na watagusigwe!

¹⁰ Meso gao gafumbigwe sikuwadahe kulola, migongo yao iveduke mbuli ya kugaya siku zose.”

¹¹ Nouza kabili, vino Wayahudi viwaikwalile na kugwa hawenuke kabili? Bule haili avo, kwavija Wayahudi wataenda nzambi, wanhu haweli Wayahudi wakomboligwa, avo Wayahudi owonela migongo.

¹² Nzambi za Wayahudi zigala vinhu vingi vinogile kwa wanhu wa mwiisi, na kulemelwa kwa Wayahudi kugala vinhu vingi vinogile kwa wanhu haweli Wayahudi. Avo kamba Wayahudi wahasang'hana goyolonda Imulungu ogala vinhu vingi ng'hani vinogile.

Ukombola wa wanhu haweli Wayahudi

¹³ Sambu nolonga na mweye wanhu hamwili Wayahudi, kwavija niye na mtumigwa wa wanhu haweli Wayahudi, noigodela sang'hano yangu.

¹⁴ Nogesa nodaha kuwatenda Wayahudi wayangu wawonele migongo mweye, avo ndahe kuwakombola wayagwe wao.

¹⁵ Kwavija Wayahudi viwalemigwe, wanhu wose wa mwiisi wailumba na Imulungu. Sambu yokuwaze kamba wahatogoligwa? Wanhu wafile ozilibuka!

¹⁶ Kamba kihande cha ichanduso cha gate kilavigwa kwa Imulungu, avo gate jose dilavigwa kwa Imulungu, na kamba

mzizi wa biki ulavigwa kwa Imulungu, vivija na matambi gake galavigwa kwa Imulungu.

¹⁷ Kamba matambi gayagwe ga mzeituni wamungunda gakanhigwa na tamba da mzeituni wa kumuhulo diombekigwa, avo mweye wanhu hamwili Wayahudi wao tamba da mzeituni wa kumuhulo. Sambu momweda kwa kupata vinhu vingi vinogile kulawa kwa Wayahudi.

¹⁸ Avo sikumuwabeze waja wose wakanhigwe kamba matambi, moigodela choni? Mweye mwa matambi, hamuigogeleza mizizi, ila mizizi yowagogeleza mweye.

¹⁹ Lakini molonga, “Matambi gakanhigwa ili niye niombekigwe mmwake.”

²⁰ Ona molonga. Wakanhigwa kwavija hawatogole, mweye musola hanhu hao kwavija mutogola. Lakini sikumuigodele mbuli ayo, ila dumbeni.

²¹ Kamba Imulungu kagakanha matambi gakalile hanhu hake, vino viugesha kokonela bazi gweye?

²² Loleni Imulungu viyeli na bazi na viyelibule mwangalo. Imulungu kabule mwangalo kwa waja watendile nzambi, lakini kokonela bazi kamba wahagendelela kutamanila bazi jake. Wahaleka kutenda avo vivija kokanhigwa.

²³ Wayahudi wahaleka kulema kutogola kwao, oombekigwa kabili, kwavija Imulungu kodaha kuwaombeka kabili.

²⁴ Mweye wanhu hamwili Wayahudi mukanhigwa kulawa mumzeituni wa kumuhulo na muombekigwa mumzeituni wa mumgunda, hanhu haheli henu, avo vibuha ng'hani kwa Imulungu kugaombeka matambi gakanhigwe mdibiki jake denyego.

Imulungu kowonela bazi wanhu wose

²⁵ Ndugu zangu, nolonda muijuwe mbuli ino ifsigwe, ili sikumuyone mwa wabala ng'hani, Wayahudi hawamtegeleze Imulungu kwa kipindi kidodo, mbaka wanhu haweli Wayahudi walondeke kumbwelela Imulungu wenele.

²⁶ Wanhu wose wa Izilaeli okomboligwa, kamba vigalonga Maandiko Gang'alile,

“Mkombola kokwiza kulawa Sayuni

kowatenda wanhu wa lukolo lwa Yakobo waleke nzambi zao.

²⁷ Vino vivo vonda niilagane nao,

nahasegesa nzambi zao.”

²⁸ Kwavija Wayahudi wailema Mbuli Inogile, waihila na Imulungu mbuli ya mweye wanhu hamwili Wayahudi. Lakini kwavija wasaguligwa, wang'hali onogeligwa na Imulungu mbuli ya wahenga zao.

29 Kwavija Imulungu yahamsagula munhu na kumgwaa nhunza, hagesa habali yatendile vivo.

30 Baho umwaka mweye wanhu hamwili Wayahudi hamumtegeleze Imulungu, lakini sambu Imulungu kowonela bazi kwavija Wayahudi waleka kumtegeleza.

31 Vivo ili, kwavija Imulungu kawonela bazi mweye, na sambu Wayahudi nao hawamtegeleza Imulungu, ili na wao vivija Imulungu yawonele bazi.

32 Kwavija Imulungu kawagodeka wanhu wose sikuwamtegeleze ili yawonele bazi wanhu wose.

Tumtogle Imulungu

33 Loleni Imulungu viyanogile! Imulungu mbala ng'hani na kana nzewele ng'hani! Nani yodaha kugasimulila gaja goyolonda kusang'hana? Nani yodaha kuzijuwa nzila zake?

34 Kamba vigalonga Maandiko Gang'alile,
“Nani yazijuwile nzewele za Mndewa?

Nani yodaha kumgwaa magesa?

35 Nani yasongile kumgwaa kinhu Imulungu,
ili Imulungu yambwezele?”

36 Kwavija vinhu vose vilumbigwa na Imulungu, na vose vabaho kubitila Imulungu na vabaho mbuli yake. Imulungu yagweleligwe ukulu siku zose! Ona.

12

Vitulondigwa kumsang'hanila Imulungu

1 Avo, ndugu zangu, kwavija Imulungu kana bazi ng'hani, nowapula ng'hani, ilaveni wenyego kwa Imulungu kamba nhosa ili ngima. Ilaveni wenyego kamba wanhu mung'alile na kumnogeza Imulungu. Ino ayo nzila inogile ya kumtam-bikila Imulungu.

2 Sikumukweleleze vowotenda wanhu wa mwiisi ino, lakini mulekeni Imulungu yaigaluse mizoyo yenu kwa kugalusa vija vimugesha. Baho modaha kugajuwa goyolonda Imulungu, gaja ganogile na gomnogela heyo na kija kitimilike.

3 Kwavija Imulungu kanigwaa ng'hekewa, avo nowalongela mweye mose, sikumuitende munoga ng'hani kubanza vija vimulondigwa kuwa, lakini nzewele zenu ziigale na tamanilo diyawagwelele Imulungu.

4 Avo, mulukuli kuna maungo mengi, kila maungo gana sang'hano yake.

5 Vivo ili kumwetu siye, hamoja twa wengi, twa maungo mulukuli lwa Kilisito, na kila imoja wetu ni maungo ga miyage.

6 Avo kila munhu vitwili kana nhunza yake, kamba Imulungu viyatugwee ng'hekewa. Kamba munhu kagweleligwa nhunza ya kulagula usenga wa Imulungu yatende vivo kamba viyomtamanila Imulungu.

7 Munhu yagweleligwe nhunza ya kusang'hana yasang'hane, na munhu yagweleligwe nhunza ya kufundiza yafundize.

8 Munhu yagweleligwe nhunza ya kuwagangamiza wayagwe yatende vivo. Munhu yomgolela miyage kinhu, yatende vivo kwa moyo unogile. Munhu yowalongoza wanhu, yawalongoze goya. Munhu yowonela bazi wanhu, yatende vivo kwa kusamhuka.

9 Unogelwa wenu uwe wa ukweli, gehileni gehile, gagogeni ganogile.

10 Mwiinogele ng'hani kamba ndugu, kila munhu tanhu yamgese miyage kubanza mwenyego.

11 Sang'haneni ng'hani, sikumuwe wanyeke. Msang'hanileni Mndewa kwa kuwamba.

12 Kumtamanila kwenu Imulungu kuwatende mudeng'helele, mwahagaya beteleni kwa kufunga umoyo, mpuleni Imulungu siku zose.

13 Wagweleleni vinhu wanhu wa Imulungu walibule, na wabokeleni wageni kwa moyo unogile.

14 Mpuleni Imulungu yawatendele ganogile wanhu wose owadununza mweye, ona, mpuleni Imulungu yawatendele ganogile siyo yawaduwire.

15 Deng'heleleni hamoja na waja odeng'helela, lileni hamoja na waja olila.

16 Kaleni goya mweye kwa mweye, sikumuigode, togoleni kusang'hana na wanhu okoneka siyo kinhu. Sikumuyone muna nzewe ng'hani.

17 Kamba munhu kakutendela gehile, sikuumbwezele gehile. Tenda ganogile mgameso ga wanhu wose.

18 Mweye wenyego wambeni ng'hani mukale na wanhu wose kwa moyo uholile.

19 Mbwiga zangu, sikumulihe gehile, lakini lekeni ng'hasiliki ya Imulungu itende vivo. Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, "Mndewa kolonga, niye ayo yonda nilihe gehile."

20 Lakini, vivija Maandiko Gang'alile golonga, "Kamba munhu yakwihile kokona nzala mgwee ndiya yaje, yahakona ng'hilu mgwee mazi yang'we, kwavija kwa kutenda avo kom-tenda yagwe kinyala na kohulika usungu muumoyo wake kamba usungu wa kumkutulila makala ga moto mdipala."

²¹ Sikuutogole uhumwe na gehile, lakini gahume gehile kwa ganogile.

13

Kuwategeleza watawala wa isi

¹ Kila munhu yawategeleze watawala wa isi, kwavija utawala wose olawa kwa Imulungu. Utawala wose uli mziisi wikigwa baho na Imulungu.

² Avo, munhu youlema utawala wa mwiisi kolema kija kiyekile Imulungu, na munhu yoyose yotenda vivo koigalila mwenyego nhaguso yake.

³ Kwavija watawala wa mziisi hawadumbigwa na wanhu otenda ganogile, lakini odumbigwa na wanhu otenda gehile. Avo gweye wahalonda sikuuwadumbe watawala wa mziisi sang'hana ganogile, na wao okutogola.

⁴ Kwavija wao ni wasang'hanaji wa Imulungu, okusang'hanila ganogile. Lakini wahasang'hana gehile baho wadumbe, kwavija wao wana udahi wa kutagusa. Wao ni wasang'hanaji wa Imulungu na olagusa ng'hasiliki ya Imulungu kwa wanhu otenda gehile.

⁵ Kwa mbuli ayo wategelezeni watawala wa mwiisi, siyo mbuli ya ng'hasiliki ya Imulungu iyeke, lakini kwavija vivo viulonda moyo usang'hane.

⁶ Lekaavo mweye moliha kodi, kwavija watawala wa mwiisi ni wasang'hanaji wa Imulungu, nao owasang'hanila mweye.

⁷ Mulihe kila munhu fungu jake, liha kodi kwa munhu yobokela kodi, liha ushulu kwa munhu yobokela ushulu, munhu wa kumdumba mdumbe, munhu wa kumtegeleza mtegeleze.

Kuinogela

⁸ Sikumudaigwe kinhu chochose, lakini mudaigwe kuwanogela waenu. Munhu yotenda vivo kogagoga Malagizo gose ga Musa.

⁹ Malagizo gano, "Sikuutende ugoni, sikuukome, sikuwibe, sikuusulukile vinhu va miyago," na Malagizo gose gayagwe gekigwa mna dilagizo dino dimoja, "Mnogele miyago kamba viuinogela mwenyego."

¹⁰ Wahamnogela miyago honda umtendele gehile, avo kuinogela ako kugagoga Malagizo gose.

¹¹ Molondigwa mutende vino, kwavija mojuwa kipindi chenu cha kulamuka muutulo kivika, kwavija ukombola wetu wammabehi ng'hani sambu kubanza vitusongile kumtoga Yesu.

¹² Sambu kilo chomala na imisi yammabehi. Tuleke kusang'hana mbuli zisang'hanigwa mdiziza, tusole silaha za kuitowela mmulenge.

¹³ Tukaleni goya kamba viwokala wanhu imisi, sikutukale kwa umelo mna zinyimwilinyimwili hebu kwa kukoligwa hebu kwa kufita hebu kwa ugoni hebu kwa kugomba na kuyonela migongo.

¹⁴ Lakini muilumbe na Mndewa Yesu Kilisito, sikumugese kukweleleza vizilonda ng'huli zenu.

14

Sikumuitaguse wenyego

¹ Wabokeleni wanhu waja kumtamanila kwao Imulungu hakunagangamala goya, sikumuibamilile nao kwavija ogesa viyagwe.

² Wanhu hawaigalile bule, wanhu wayagwe omtamanila Imulungu na woja kinhu chochose, lakini wanhu waja kumtamanila kwao Imulungu hakunagangamala goya woja mbogamboga ziiyeka.

³ Wanhu woja kila kinhu sikuwawabeze waja hawajaga kila kinhu. Na waja woja mbogamboga ziiyeka sikuwawataguse waja woja kila kinhu, kwavija Imulungu kawatogola.

⁴ Vino gweye kwa nani mbaka umtaguse msang'hanaji wa miyago? Mkulu wa msang'hanaji ayo, ayo yonda yasagule kamba kadaha hebu kalemelwa. Na kodaha kwavija Mndewa kodaha kumtenda yahume.

⁵ Munhu kodaha kugesha hana siku imoja ng'hulu kubanza zose, na munhu iyagwe kodaha kugesha siku zose ziigala. Avo kila munhu yalole kamba viyogesa vinoga.

⁶ Munhu yogesa siku imoja ng'hulu kubanza zose kotenda avo mbuli ya Mndewa, na munhu yoja kila kinhu kotenda vivo mbuli ya Mndewa kwavija komgwaa nhogolwa Imulungu. Vivija munhu yoleka kuja ndiya fulani kotenda vivo mbuli ya Imulungu, na heyo vivija komgwaa nhogolwa Imulungu.

⁷ Kwavija kuduho munhu yoyose vitwili yokuwa mgima kwa mbuli yake mwenyego na vivija kuduho munhu yofa kwa mbuli yake mwenyego.

⁸ Avo twahawa wagima twa wagima mbuli ya Mndewa, na twahafa tofa mbuli ya Mndewa. Avo twahafa hebu twahawa wagima twa wanhu zake Mndewa.

⁹ Kwavija Kilisito kafa na kazilibuka ili yawe Mndewa wa wanhu wagima na wafile.

¹⁰ Gweye habali umtagusa miyago? Hebu habali umbeza miyago? Kwavija hana siku tokwima mgameso ga Imulungu tutagusigwe.

¹¹ Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, "Mndewa kolonga, kamba vija vinili mgima, kila munhu konifugamila na kila munhu kolonga, niye na Imulungu."

¹² Kila munhu vitwili, komulongela Imulungu mbuli zake mwenyego.

Sikumuhonze miyago yatende nzambi

¹³ Avo tuleke kuitagusa na sikutuwakimile waetu hebu kuwahonza watende nzambi.

¹⁴ Kwavija niilumba na Mndewa Yesu, nojuwa goya vinhu vose vinoga kudigwa, lakini munhu yokona kinhu kiha kudigwa, kinhu acho kiha kumwake heyo.

¹⁵ Wahamgevuza miyago mbuli ya ndiya yuuja, aho kuduho unogelwa. Sikuuutogole ndiya yako iwe kinhu cha kumtenda miyago yabanange kutamanila kwake, kwavija Kilisito kafa mbuli yake!

¹⁶ Sikuuutogole kija kiugesha kinoga kibeziigwe.

¹⁷ Kwavija Undewa wa Imulungu siyo mbuli ya kuja na kung'wa. Lakini mbuli ya kutenda ganogile, tindiwalo na deng'ho, vose vino volawa kwa Loho Yang'alile.

¹⁸ Munhu yomsang'hani Kilisito kamba avo, komnogeza Imulungu na kotogoligwa na wanhu.

¹⁹ Avo tugoge ng'hani kusang'hana mbuli zigala tindiwalo na kuigangamiza.

²⁰ Sikuuibanange sang'hano ya Imulungu mbuli ya ndiya. Vose vidigwa vinoga, lakini havinogile kuja ndiya yonda imuhonze miyago yatende nzambi.

²¹ Vinoga kuleka kuja nyama hebu kung'wa divai hebu kusang'hana kinhu chochose chonda kimuhonze miyago yatende nzambi.

²² Gendelela kukigoga kija kiutogola mgameso ga Imulungu wako. Kamweda munhu ija hagesa muumoyo wake kamba kabananga kwa gaja goyogesa ganoga kusang'hana.

²³ Lakini munhu yeli na shaka yahaja kotagusigwa, kwavija koja kuno hamtamanila Imulungu, na mbuli yoyose isang'hanigwa bila kumtamanila Imulungu iha.

15

Wanogeze wayagwe siyo gweye mwenyego

¹ Siye tumtamanila Imulungu kwa nguvu tuwataze waetu omtamanila Imulungu kwa kunyolila ili wadahe kufunga

umoyo mna ukunyolila kwao. Sikututende gaja gotunogela siye twiyeke.

² Kila munhu vitwili yamnogeze miyage kumtenda yamwede, ili yagangamale kumtamanila Imulungu.

³ Kwavija Kilisito hasang'hane gamnogeze heyo yaiyeke. Lakini kamba Maandiko Gang'alile vigalonga, "Maligo gose gawakuligile gweye, vivija wandiga niye."

⁴ Kila kinhu chandikigwe ako umwaka chandikigwa kutu-funza siye, ili kwa kubetela na kuigangamiza tumtamanile Imulungu kubitila Maandiko Gang'alile.

⁵ Imulungu yeli chanduso cha kufunga umoyo na kuganga-mala, yawatende muwe kinhu kimoja kwa kukweleleza viy-atendile Yesu Kilisito,

⁶ ili mweye mose kwa moyo umoja na sauti imoja mung-wee nhogolwa Imulungu, Tata wa Mndewa wetu Yesu Kilisito.

Mbuli Inogile kwa wanhu haweli Wayahudi

⁷ Igonekeni, mugale ukulu kwa Imulungu, kamba Kilisito viyawagoneke mweye.

⁸ Kwavija nowalongela, Kilisito kawasang'hanila Wayahudi kuwalagusila Imulungu kotenda kija kiyalongile, kotenda kija kiyailagane na wahenga zao kilawilile,

⁹ na kuwatenda wanhu haweli Wayahudi wamgwee nhogolwa Imulungu kwa bazi jake. Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga,

"Avo, nokugwaa nhogolwa kwa wanhu haweli Wayahudi, nokwimba nyila za kuditogola twaga jako."

¹⁰ Vivija golonga,

"Wanhu hamwili Wayahudi deng'heleleni hamoja na wanhu wa Imulungu!"

¹¹ Vivija golonga,

"Wanhu wose hamwili Wayahudi, mtogoleni Mndewa, makabila gose ga mwiisi, mtogoleni Mndewa!"

¹² Vivija mtula ndagu wa Imulungu Isaya kolonga,

"Kolawilila munhu mulukolo lwa Yese, nayo kowatawala wanhu haweli Wayahudi, na wao omtamanila."

¹³ Imulungu yotamaniligwa, yawatende mudeng'helele ng'hani na muwe na tindiwalo kwa kumtamanila kwenu, ili kutamanila kwenu kukule kwa udahi wa Loho Yang'alile.

Kilamuso cha Paulo cha kwandika bila kudumba

¹⁴ Ndugu zangu, niye nogesa mweye munoga ng'hani, na mna nzeweze zose na modaha kuifunza wenyega.

15 Lakini mna ibaluwa ino sidumbile kwandika mbuli za kuwakumbuseni mbuli ndodo ziiyeka, nhenda avo kwavija Imulungu kangwaa ng'hekewa,

16 ya kuwa mtumigwa wa Yesu Kilisito kwa kuwasang'hanila wanhu haweli Wayahudi. Nosang'hana kamba mulava nhosa kwa kuwapetela wanhu Mbuli Inogile ilawa kwa Imulungu, ili wanhu haweli Wayahudi wawe nhosa itogoligwa kwa Imulungu, itendigwe ing'ale kubitila Loho Yang'alile.

17 Kwa kuilumba na Yesu Kilisito, nodaha kuigodela sang'hano yangu kwa Imulungu.

18 Silonga mbuli yoyose iyagwe, ila mbuli ija iiyeka iyai-tendile Kilisito kubitila niye, kuwalongoza wanhu haweli Wayahudi wamtegeleze Imulungu. Nhenda avo kwa kulonga na kusang'hana,

19 kwa udahi wa unzonza na vifukuzi, kwa kubitila udahi wa Loho wa Imulungu. Avo muumwanza wangu kulawa Yelusalemu mbaka Iluliko, niwapetela wanhu Mbuli Inogile yose ya Kilisito.

20 Siku zose nosulukila kuwapetela wanhu Mbuli Inogile kila hanhu hawanadihulika twaga da Kilisito, ili sikunizenge mna ichandusilo cha munhu iyagwe.

21 Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga,
“Wanhu hawanalongeligwa mbuli yake okona,
na waja hawanamuhulika ojuwa.”

Paulo kofunga mwanza wa kuchola Lumi

22 Lekaavo miyanza mingi ndemelwa kwiza kumwenu.

23 Lakini sambu ng'homeleza sang'hano yangu mziisi zino, na kwavija ng'hala nibeta kwa miyaka mingi kwiza kumwenu,

24 sambu notamanila kutenda vivo. Nolonda nize kuwalola muumwanza wangu wa kuchola Sipania, na nolonda mweye munhaze nivike ako, nahamambukiza kudeng'helela kukala na mweye.

25 Lakini sambu nochola ako Yelusalemu kuwasang'hanila wanhu wa Imulungu.

26 Kwavija wanhu wamtogole Yesu weli Makedonia na Akaya wanogelwa na walava nhunza wawataze wanhu wa Imulungu weli wakiwa kuko Yelusalemu.

27 Wao wenyego wadeng'helela kutenda vivo, lakini walondigwa kutenda vivo, kwavija wanhu haweli Wayahudi wamweda kiloho kubitila Wayahudi, na wanhu haweli Wayahudi olondigwa wawatende Wayahudi wamwede kubitila vinhu vao.

²⁸ Nahamambukiza sang'hano ino na kuwagwaa sente zivasangiligwe, nowatembelela nahawa muumwanza wa kuchola Sipania.

²⁹ Nojuwa naheza kumwenu, nowagalila mbuli zose zinogile kulawa kwa Kilisito.

³⁰ Avo ndugu zangu, kwa udahi wa Mndewa wetu Yesu Kilisito na kwa unogelwa ugaligwa na Loho Yang'alile, nowapula muilumbe na niye munhaze kumpula Imulungu.

³¹ Mpuleni Imulungu yanihonye kulawa mmakono ga wanhu hawamtogole Yesu ako Yudea, na sang'hano yangu ako Yelusalemu itogoligwe na wanhu wa Imulungu weli kuko.

³² Avo Imulungu yahalonda, nokwiza kumwenu kwa deng'ho, nibwihile hamoja na mweye.

³³ Imulungu yogala tindiwalo yakale na mweye mose. Ona.

16

Paulo kowalamusa wanhu weli ako Lumi

¹ Nolonda mumjuwe lumbu jetu Foibe, mtazaji wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Kenkela.

² Nowapula mumbokele kwa twaga da Mndewa, kamba viilondigwa kwa wanhu wa Imulungu, mumtaze kila kinhu kiyolonda kulawa kumwenu, kwavija kawataza wanhu wengi na vivija kumwangu niye.

³ Walamuseni Pilisila na mkasano wake Akula, wasang'hanaji wayangu kwa kuilumba na Yesu Kilisito.

⁴ Wao wauhonza ugima wao mbuli yangu. Nowagwaa nhogolwa ng'hani siyo niye niyeka, lakini vivija vibumbila va wanhu haweli Wayahudi wamtogole Yesu.

⁵ Nowalamusa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu oit-ing'hana mzikae zao.

Mulamuseni mbwigangu Epaineto yasongile kumtogola Kilisito mwiisi ya Asiya.

⁶ Mulamuseni Malia yawasang'hanile kwa kuiyoha.

⁷ Vivija mulamuseni Anduloniko na Yunia, Wayahudi wayangu wagodekigwe na niye. Wao wajuwika ng'hani na watumigwa na wanongolela kumtogola Kilisito.

⁸ Mulamuseni Ampiliato mbwigangu inimnogela kwa kuilumba na Mndewa.

⁹ Vivija mulamuseni Ulibano, msang'hanaji miyetu mwisang'hano ya Kilisito, vivija nomulamusa mbwigangu inimnogela Sitaku.

¹⁰ Mulamuseni Apele, ija sang'hano yake kwa Kilisito yoneka kuwa inoga. Ndamusileni wanhu wose weli mng'anda ya Alisitobulo.

11 Nomulamusa Helodiani, Muyahudi miyangu, na wanhu wamtogole Yesu mng'anda ya Nalikisi.

12 Ndamusileni watwanzi iwomsang'hanila ng'hani Mndewa, Tulufena na Tulufosa na mbwigangu Pelisi, yamsang'hanile ng'hani Mndewa.

13 Ndamusileni Lufo, yasaguligwe na Mndewa, na mamake yanitendile mwanage siku zose.

14 Ndamusileni Asunikilito na Fulegoni na Helime na Patuloba na Helima na wanhu wamtogole Yesu weli hamoja nao.

15 Ndamusileni Filologo na Yulia, na Nelea na lumbu jake, na Olimpa na wanhu wose wa Imulungu weli hamoja nao.

16 Muilamuse kwa nzila ilagusa moinogela. Vibumbila vose va wanhu wamtogole Yesu Kilisito vowalamusa.

Mafundizo ga kimambukizo

17 Ndugu zangu nowapula ng'hani, muiteganye na wanhu owatenda muigole na kuwatenda muikwale, kwa kugalema mafundizo gamufunzigwe. Kaleni kutali nao!

18 Kwavija wose otenda kamba vivo hawamsang'hanila Mndewa wetu Kilisito, lakini osang'hana mbuli ya zinda zao. Kwa mbuli zao zaumulile na ulonzi wa kutewenza owavizila wanhu hawaujuwile uvizi awo choni.

19 Kila munhu kahulika vimumtegeleze Mndewa, avo nowadeng'helela ng'hani, nolonda muwe na nzeweze ya kujuwa ganogile, lakini sikumulongigwe kwa kutenda nzambi.

20 Nayo Imulungu yogala tindiwalo hakawa kumuhonda Mwenembago yeli hasi mmagulu genu.

Ng'hekewa ya Mndewa wetu Yesu ikale na mweye.

21 Timoseo msang'hanaji miyangu, kowalamusa, vivija Lukio na Yasoni na Sosipateli na Wayahudi wayangu owalamusa.

22 Na niye Telitio, nyandike baluwa ino, nowalamusa kwa twaga da Mndewa.

23 Na Gayo, mwenekae wangu na kibumbila cha wanhu wose wamtogole Yesu oiting'hanaga mng'anda yake, kowalamusa. Vivija Elasito mwikaji wa sente za buga dino na miyage Kwalito, owalamusa.

24 Ng'hekewa ya Mndewa wetu Yesu Kilisito ikale na mweye mose. Ona.

Kimambukizo cha kumpula Imulungu na kumtogola

25 Tumtogole Imulungu, yodaha kuwagangamiza mna Imbuli Inogile iniwapetele mbuli ya Yesu Kilisito, kwa kugubula ukweli ukalile ufigigwe miyaka heleketwaa.

26 Lakini sambu ukweli awo ugubuligwa kubitila maandiko ga watula ndagu wa Imulungu, na kwa lagizo da Imulungu

yelibule uhelelo, ulagusigwa kwa wanhu wa isi zose ili wose watogole na kutegeleza.

²⁷ Imulungu yaiyeka yeli na nzewele, siku zose yagweleligwe ukulu kubitila Yesu Kilisito! Ona.

Baluwa ya Ichanduso ya Paulo kwa wanhu wa ako Kolinto Ulongozi

1 Wakolinto chandikigwa na mtumigwa Paulo behi na mwaka wa 55 toka kuvumbuka kwa Kilisito (Sula ya 1:1). Ino ayo baluwa ya ichanduso mna zibaluwa mbili ziyandike Paulo kwa wanhu wamtogole Yesu mna ikibumbila ako Kolinto. Yogesigwa kandika baluwa ino mna ikipindi kiyakalile ako Efeso yang'hali hanagesa kutembelela Kolinto mmwanza wake wa kuchola na kubwela Makedonia (Sula ya 16:5-9).

Baluwa ino yokwidika usenga ugaligwe kwa Paulo na wanhu wayagwe walawile mna ikibumbila cha wanhu wamtogole Yesu mbuli ya nzambi mna ikibumbila acho, mbuli za kuigola na ugoni. Buga da Kolinto dijuwika ng'hani mbuli ya ugoni, avo hatukanganya wanhu wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu wakala mzimbuli zizo.

Mbuli zili mkitabu

Paulo kowalamusa wanhu wa ako Kolinto na komgwaa Imulungu nhogolwa mbuli yao (Sula ya 1:1-9).

Abaho kolonga usenga uyabokele mbuli ya kuigola kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Kolinto (Sula ya 1:10-4:21).

Abaho kowalongela mbuli za ugoni na mbuli za wao kuigala mvitala (Sula ya 5-6).

Abaho kolava malagizo mbuli ya kusola na kusoligwa, kuvitambikila vinyago na kutambikila kunze kunze, nhunza za kiloho na kuzilibuligwa (Sula ya 7-15).

Kukimambukizo kolonga gaja gakusang'hana na gaja goy-olonda kusang'hana (Sula ya 16).

¹ Niye Paulo, nikemigwa niwe mtumigwa wa Yesu Kilisito, kamba viyalondile Imulungu, na vivija ndugu yetu Sositen-esi,

² towandikila mweye wanhu wa Imulungu muli kudibuga da Kolinto. Mweye mose mukemigwe muwe wanhu wang'alile wa Imulungu, mweye mwa wanhu wa Imulungu kwa kuilumba na Yesu Kilisito, hamoja na wanhu wose weli kila hanhu omgwaa ukulu Mndewa wetu Yesu Kilisito, Mndewa wao na vivija Mndewa wetu.

³ Imulungu Tataetu na Mndewa Yesu Kilisito wawagwee ng'hekewa na tindiwalo.

Vinhu vinogile kubitila Kilisito

⁴ Siku zose niye nomgwaa nhogolwa Imulungu wangu, kwavija kawagwaa mweye ng'hekewa, kubitila Yesu Kilisito.

⁵ Kwavija mweye muilumba na Kilisito, mugweleligwa vinhu vose vinogile, mugweleligwa nzeweze zose na kjuwa mbuli zose zimulonga.

⁶ Usenga mbuli ya Kilisito, Imulungu kautenda wike mizizi mmizoyo yenu,

⁷ avo hamuswelile nhunza yoyose ilawa kwa Loho Yang'alile, kipindi vimumbeta kwa kusulukila Mndewa wetu Yesu Kilisito vonda yagubuligwe.

⁸ Nayo kowagamiza mbaka kuuhelelo, ili sikumoneke mubananga mna Isiku ya Mndewa wetu Yesu Kilisito.

⁹ Imulungu yawakemile mweye muilumbe na Mwanage, Yesu Kilisito Mndewa wetu, kotenda gaja gayalongile.

Wanhu wamtogole Kilisito oigola

¹⁰ Ndugu zangu, nowapula kwa twaga da Mndewa wetu Yesu Kilisito, muitogolele mbuli yoyose yumulonga, ili siku-muigole mweye kwa mweye. Muilumbe goya na mugese dimoja na mulonde kinhu kimoja.

¹¹ Ndugu zangu, wanhu wayagwe wa lukolo lwa Kiloe wanongela fulu ipile kuwa mogomba mweye kwa mweye.

¹² Niye nolonga vino, kwavija kila munhu kolonga jake. Ino kolonga, "Nomkweleleza Paulo," iyagwe kolonga, "Nomkweleleza Apolo," iyagwe kolonga, "Nomkweleleza Kefa," na iyagwe kolonga, "Nomkweleleza Kilisito."

¹³ Vino, Kilisito kaigola? Vino, Paulo ayo yawambigwe mumsalaba mbuli ya mweye? Hebu mubatizigwa muwe wanahina wa Paulo?

¹⁴ Nomgwaa nhogolwa Imulungu kwavija simbatize munhu yoyose kumwenu, ila niwabatiza Kilisipo na Gayo.

¹⁵ Avo kuduha munhu yodaha kulonga kabatizigwa kuwa mwanahina wangu.

¹⁶ Ona vija, vivija niwabatiza wanhu wa lubuga lwa Sitefana, lakini sikumbuka kamba nimbatiza munhu yoyose iyagwe.

¹⁷ Kilisito hanitumile niye kubatiza, lakini kanituma niwapetele wanhu Mbuli Inogile, na siyo kwa kutamanila nzeweze za wanhu, ili kuitenda ifa ya Kilisito mumsalaba sikuyage bule.

Kilisito ayo nguvu na nzeweze ya Imulungu

¹⁸ Kwavija usenga mbuli ya ifa ya Kilisito mumsalaba yokoneka mbuli ya kibozi kwa wanhu opotela, lakini

kumwetu siye tukomboligwa, usenga awo ni nguvu ya Imulungu.

¹⁹ Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, “Nozibananga nzeweze za wanhu weli na nzeweze, na ubala wa wanhu nowasa kutali.”

²⁰ Avo, kakwahi yeli na nzeweze? Hebu mfundiza Malagizo ga Musa? Hebu wakulu wa kuibamilila wa kipindi kino? Imulungu kaitenda nzeweze ya wanhu wa mwiisi ino ubozi!

²¹ Kamba viili nzeweze ya Imulungu, wanhu wa mwiisi hawadaha kumjuwa heyo kubitila nzeweze zao wenyego. Lakini Imulungu kanogelwa kuwakombola waja omtogola kubitila usenga awo utuwapetela na ukoneka kwa wanhu weli na nzeweze kamba ubozi.

²² Wayahudi olonda kulola kilaguso, Wagiliki ozahila nzeweze.

²³ Lakini siye tompeta Kilisito yawambigwe mumsalaba. Usenga uno owagevuza Wayahudi na kwa wanhu haweli Wayahudi okoneka ubozi.

²⁴ Lakini kwa waja wakemigwe na Imulungu, Wayahudi hamoja na haweli Wayahudi, Kilisito ayo nguvu ya Imulungu na nzeweze za Imulungu.

²⁵ Kwavija kija kikoneka ubozi wa Imulungu, kina nzeweze kubanza nzeweze za wanhu, na kija kikoneka kunyolila kwa Imulungu, kina nguvu kubanza nguvu za wanhu.

²⁶ Ndugu zangu, kumbukeni vimukalile baho umwaka Imulungu viyawakemile, wanhu bwando kumwenu wakala wabule hata nzeweze za wanhu wa mwiisi ino, wanhu bwando wakala wabule nguvu hebu weli na ukulu.

²⁷ Lakini Imulungu katenda giladi, kasagula vinhu vija vikoneka na wanhu wa mwiisi va kibozi ili kuwatenda wanhu weli na nzeweze wagwe kinyala, na kasagula vinhu vija vikoneka na wanhu wa mwiisi vonyolila ili kuwatenda wanhu weli na nguvu wagwe kinyala.

²⁸ Imulungu kasagula vinhu vija vikoneka na wanhu wa mwiisi si vinhu goya na ovibeza na hawavigesha bule ili yavinange vija vigesigwa na wanhu wa mwiisi kuwa vinoga ng'hani.

²⁹ Avo kuduho munhu yodaha kuigodela kinhu chochose mgameso ga Imulungu.

³⁰ Lakini Imulungu kawatenda muilumbe na Yesu Kilisito, kamtenda Kilisito yawe nzeweze yetu. Kubitila heyo to-tendigwa tunoga mgameso ga Imulungu, na twa wanhu wa Imulungu na tokomboligwa.

³¹ Avo Maandiko Gang'alile golonga, “Munhu yoyose yolonda kuigoda, yaigodele kija kiyasang'hane Mndewa.”

2

Usenga wa Kilisito yawambigwe mumsalaba

¹ Ndugu zangu, niye vinizile kumwenu sizile kuwapetela usenga wa Imulungu, ufisigwe kwa ulonzi mdala hebu kwa ubala wa wanhu.

² Kwavija vinikalile na mweye, silondile kugesha kinhu chochose lakini Yesu Kilisito na ifa yake mumsalaba.

³ Avo vinizile kumwenu, ng'hala bule nguvu na nikala nodumba na kugwaya.

⁴ Mafundizo gangu na usenga wangu havilavigwe kwa mbuli zamulile kulawa kuna zinzewele za munhu, lakini kwa nguvu ya Loho wa Imulungu.

⁵ Nitenda vivo, ili kutamanila kumwenu sikukukale mna zinzewele za wanhu ila mna inguvu ya Imulungu.

Nzewele ya Imulungu

⁶ Avo, nowapetela usenga uli na nzewele kwa wanhu waja tamanilo jao dikangale. Lakini siyo nzewele za mwiisi ino hebu nguvu ya wakulu wa mwiisi ino, awo onda wabanangigwe.

⁷ Nowapetela nzewele ifisigwe ya Imulungu, yaisagule mbuli ya ukulu wetu isi ing'hali hainalumbigwa.

⁸ Kuduhu mndewa wa kipindi kino yaijuwile nzewele ino. Maza waijuwile, sambu wamuwambe mumsalaba Mndewa wa ukulu.

⁹ Lakini Maandiko golonga,
 “Mbuli zija hazinakoneka na munhu hebu kuhulikigwa, mbuli hazinagesigwa mmizoyo ya wanhu, mbuli azo Imulungu kawekila wanhu omnogela.”

¹⁰ Lakini Imulungu katugubulila mbuli azo kubitila Loho wake. Kwavija Loho Yang'alile kozahila kila kinhu, hata mbuli za Imulungu ziifisile ng'hani.

¹¹ Kuduhu munhu yoyuwa viyogesa munhu iyagwe, ila loho yake munhu ayo. Vivo ili kuduhu yajuwile mbuli za Imulungu ila Loho wa Imulungu yaiyeka.

¹² Hatubokele bule loho wa wanhu wa isi ino, lakini tubokela Loho yatumigwe na Imulungu, ili tudahe kugajuwa gaja gose tugweleligwe na Imulungu.

¹³ Avo hatulonga mbuli zifundizigwe na nzewele za wanhu, lakini kwa mbuli zifundizigwe na Loho Yang'alile, vituwafambulila mbuli za loho waja weli na Loho Yang'alile.

¹⁴ Munhu yoyose yeliduhu Loho Yang'alile hadaha kubokela vinhu kulawa kwa Loho wa Imulungu. Wanhu wano hawazijuwa mbuli azo, kumwao zokoneka ubozi, kwavija mbuli azo zodahika kufambuligwa kwa kutazigwa na Loho Yang'alile yaiyeka.

¹⁵ Munhu yoyose yeli na Loho wa Imulungu, kodaha kujuwa kila kinhu kinogile, lakini kuduhu yodaha kumtagusa.

¹⁶ Maandiko golonga,
 “Nani yajuwile viyogesa Mndewa?
 Nani yodaha kumgwaa magesa?”
 Lakini siye togesa viyogesa Kilisito.

3

Wasang'hanaji wa Imulungu

¹ Ndugu zangu, kulonga ukweli, sidahile kulonga na mweye kamba vinilonga na wanhu weli na Loho wa Imulungu. Nilonda kulonga na mweye kamba wanhu wa mwiisi ino, kamba wana ving'hele waja tamanilo jao kwa Kilisito hadinakangala.

² Nilondigwa kuwagwaa maziwa mung'we, lakini si ndiya mdala, kwavija hamudahile kukija. Hata sambi hamudaha bule kukija,

³ kwavija mweye mung'hali mokala kamba viwokala wanhu wa mwiisi ino. Avo moyonela migongo na kugomba wenyego, vino, ino hailagusa kuwa mweye mung'hali wanhu wa mwiisi ino na mokala kamba viwokala wanhu wa isi ino?

⁴ Imoja wenu kolonga, “Niye nomkweleleza Paulo,” na iyagwe kolonga, “Niye nomkweleleza Apolo,” Vino, hamutenda kamba wanhu wa mwiisi viwotenda?

⁵ Vino, Apolo ayo nani? Na Paulo ayo nani? Siye twa wasang'hanaji wa Imulungu, tuwatenda mweye mutogole. Kila imoja wetu kotenda sang'hano iyagweleligwe na Mndewa.

⁶ Niye nihanda mbeyu, Apolo kagelela mazi, lakini Imulungu heyo yaitendile ikule.

⁷ Kwavija yahandile na ija yaigelele mazi wabule chochose, lakini Imulungu heyo yaitendile ikule.

⁸ Munhu yahandile na munhu yaigelele mazi wose wa kinhu kimoja, Imulungu komgweka kila imoja kwa sang'hano yake yaitendile.

⁹ Kwavija wose tosang'hana hamoja na Imulungu, mweye muwa kamba mgunda wa Imulungu.

Vivija mwa ng'anda ya Imulungu.

¹⁰ Kwa ng'hekewa iyangwelele Imulungu, nhenda sang'hano ya mzungaji yanogile, nika chandusilo chake na munhu iyagwe kozenga uchanha yake. Lakini kila munhu yozenga kolondigwa yateganye viyozenga.

¹¹ Kuduhu munhu iyagwe iyodaha kwika chandusilo, kwavija Imulungu kamwika Yesu Kilisito yaiyeka yawe chandusilo.

¹² Uchanha mwa chandusilo acho wanhu ozenga kwa zahabu hebu shaba hebu mabwe ganogile ng'hani, na wayagwe ozenga kwa mibiki, majani hebu usoti.

¹³ Ukunoga kwa sang'hano ya munhu hokoneka mna isiku ija Kilisito vondayaifisule. Kwavija mna isiku ayo moto ogubula sang'hano ya kila munhu, moto ozigeza sang'hano zao kulagusa kamba zinoga.

¹⁴ Kamba kija kizengigwe uchanha mwa ichandusilo chokala bila kulukula moto, mzungaji kobokela nhunza.

¹⁵ Lakini kamba sang'hano ya munhu yolukula, mzungaji koyagiza, lakini heyo mwenyego kokomboligwa, kamba munhu yahonyeke kulawa kuna umoto.

¹⁶ Mweye mujuwa kuwa mwa ng'anda ya Imulungu na Loho wa Imulungu kokala mgati mmwenu!

¹⁷ Avo, munhu yoyose yoibananga ng'anda ya Imulungu, Imulungu nayo kombananga munhu ayo. Kwavija ng'anda ya Imulungu ing'ala, na mweye wenyego mwa ng'anda ya Imulungu.

¹⁸ Sikumwiivizile! Munhu yoyose kumwenu yogesa kana nzeweze za mwiisi ino, muleke yawe mbozi, ili yawe na nzeweze.

¹⁹ Kwavija nzeweze za wanhu wa mwiisi ino ni ubozi mgameso ga Imulungu. Kamba Maandiko Gang'alile vigo-longa, "Imulungu kowanamata weli na nzeweze muubala wao,"

²⁰ na vivija Maandiko golonga, "Mndewa kojuwa viwogesa wanhu weli na nzeweze siyo chochose."

²¹ Avo, sikumwigodele wanhu, kwavija vinhu vose venu.

²² Paulo na Apolo na Kefa na isi ino na ugima na ifa na mbuli za sambu na za kumwande, gose gano genu.

²³ Na mweye mwa wanhu wa Kilisito, nayo Kilisito wa Imulungu.

4

Watumigwa wa Kilisito

¹ Mtugese siye kamba wasang'hanaji wa Kilisito, tugweleligwe udahi wa kuwafambulila wanhu mbuli zifisigwe za Imulungu.

² Kinhu kilondigwa kwa wanhu wose wagweleligwe sang'hano ni kutenda kamba viyolonda mkulu wao.

³ Niye sitonga bule nahatagusigwa na mweye, hebu munhu yoyose mwiisi, na wala sidaha kuitagusa mwenyego.

⁴ Muumoyo wangu kuduhu kinhu kinitagusa niye, lakini mbuli ino hailagusa kuwa sibanange. Mndewa ayo wa kunitagusa niye.

⁵ Avo sikumumtaguse munhu yoyose king'hali kipindi hakinavika. Lekeni mbaka Mndewa vonda yeze, nayo kokwiza kugamwemwesela gaja gafisigwe mdiziza na kugafisula gaja gose geli mmizoyo ya wanhu. Aho kila munhu kobokela nhogolwa yake kulawa kwa Imulungu.

⁶ Ndugu zangu, mbuli ya mweye, niye nimtenda Apolo na niye tuwe kinhu cha mweye kuifunza, avo mudahe kujuwa fambulo da ulonzi uno, "Mukweleze vija vandikigwe." Muladi muleke kuigodela imoja na kumbezeli iyagwe.

⁷ Sikuugese gweye kunoga kubanza wayagwe? Vino siyo Imulungu yakugwelele kila kinhu kiulinacho? Avo lelo koigodela choni, kamba vija vinhu viulinavo hugweleligwe bule?

⁸ Vino, mupata vose vimulonda? Mweye mwa matajili tiyali? Mweye mwa wandewa bila siye? Ona, kamba mweye kweli mwahakuwile wandewa, avo na siye twahadahile kuwa wandewa hamoja na mweye.

⁹ Kwavija vinikona niye, Imulungu katutenda siye watumigwa tuwe wanhu wa kimambukizo, kamba wanhu watusigwe kukomigwa mgameso ga wanhu, tuwe kilozo mwiisi yose haulongozi ha wasenga wa kuulanga na wanhu.

¹⁰ Siye twawabozi mbuli ya Kilisito, lakini mweye mwa wabala kwa kuilumba na Kilisito! Siye tunyolila, lakini mweye mugangamala! Mweye motegelezigwa lakini siye tokwehuligwa!

¹¹ Mbaka sambu siye tuna nzala na ng'hilu, tovala vikumbi, totowigwa, twabule hanhu ha kuwasa,

¹² vivija todununzika na kusang'hana kwa makono getu wenyego. Twahaduwiligwa, towapulila kwa Imulungu vinhu vinogile, na twahadununzigwa tofunga umoyo,

¹³ twahaligigwa, tokwidika vinogile. Tokoneka kamba wanhu wafitile mwiisi, mbaka sambu siye twa dikwe da mwiisi!

¹⁴ Sandika mbuli zino niwagele kinyala, lakini kuwazuma mweye kamba wanangu niwanogela.

¹⁵ Avo hata kamba mwahawa na vilongozi elufu kumi muugima wenu kwa Kilisito, mweye mwabule tata wengi, kwavija kwa kuilumba na Yesu Kilisito, niye na tataenu kwa kuwagalila Mbuli Inogile.

¹⁶ Avo, nowapula, loleni vinhendile munikweleze.

¹⁷ Lekaavo nimtuma Timoseo kumwenu, mwanangu nimnogela yosang'hana kwa kumtamanila Mndewa. Nayo kowakumbusa nzila inikweleleza niye kwa kuilumba na Yesu Kilisito, nzila ija inifundiza kila hanhu mna ivibumbila va wanhu wamtogole Yesu.

¹⁸ Wanhu wayagwe vimwili wasonga kuigoda, kwavija ogesa niye siza kumwenu kabili.

¹⁹ Lakini Mndewa yahalonda, nolopola kwiza kumwenu, aho nolola mwenyego kija kiwolongwa awo oigoda na nguvu iwelinayo.

²⁰ Kwavija Undewa wa Imulungu hauli muulonzi lakini kuna inguvu.

²¹ Mweye munogelwa na choni? Nize kumwenu na mbalati, hebu kwa unogelwa na uhole?

5

Ugoni mna ivibumbila va wanhu wantogole Yesu

¹ Avo lelo, kuna mbuli zilongigwa kamba kumwenu mweye kuna wanhu otenda ugoni, na vivija uchafu hauna koneka hata kwa wamhazi. Nilongeligwa munhu kowasa na make wa kuvikila!

² Modahaze kuigoda? Maza mulondigwa munyunyuwale, na munhu yatendile kilozo acho kolondigwa yawingigwe kumwenu.

³ Hata kamba na kutali na mweye, lakini muumoyo wangu na hamoja na mweye, nimagusa mwaka munhu yatendile kinhu acho kamba vija nabaho na mweye.

⁴ Mwahaiting'hana hamoja kwa twaga da Mndewa Yesu na niye na hamoja na mweye muumoyo wangu, na nguvu ya Mndewa wetu Yesu ya hamoja na mweye,

⁵ mgweleleni Mwenembago munhu ayo, ili lukuli lwake lubanangigwe, avo loho yake idahe kukomboligwa mna isiku ya Mndewa.

⁶ Kuigoda kumwenu hakunogile bule! Vino hamujuwile kamba, hamila kidogo youtenda usage wose ugongomoke?

⁷ Avo isunheni, mulave hamila ya umwaka ya nzambi ili muwe bongwe da sambu dilibule hamila, kamba vimulondigwa kuwa. Kwavija Yesu Kilisito ayo mwana ng'hondolo wa Pasaka yetu, kalavigwa nhosa.

⁸ Lelo tudeng'helele Pasaka yetu, siyo kwa gate dili na hamila ya umwaka ili na nzambi na ubananzi, lakini kwa gate hadigeligwe hamila, gate dinogile na ukweli.

⁹ Nimwandikileni mna ibaluwa yangu iyagwe, mwiinege na wanhu weli wagoni.

¹⁰ Silonga mwiinege na wanhu hawamtogola Imulungu weli wagoni hebu wagila hebu wabavi hebu waja otambikila vinyago. Kwavija mwahalonda kuinega nao wose, molondigwa kulawanya mwiisi ino.

¹¹ Fambulo da mbuli zinyandike ijo dino, mwiinege na munhu yoyose yoikema Mkilisito kuno kotenda ugoni hebu

mgila hebu kovitambikila vinyago hebu muligaji hebu kokoligwa hebu mbavi. Hata kuja sikumuje nayo munhu ayo.

¹² Lekaavo, silondigwa kuwatagusa wanhu weli kunze ya vibumbila va wanhu wamtogole Yesu. Vino mweye hamulondigwa kuwatagusa wanhu weli mna ivibumbila venu?

¹³ Imulungu kowatagusa wanhu weli kunze ya vibumbila va wanhu wamtogole Yesu. Mweye muwingeni munhu yehile mkibumbila chenu.

6

Kitala cha Wakilisito

¹ Vino, kamba imoja wenu kana kitala na Mkilisito miyage, yokuwaze komgala mkitala cha wanhu hawamtogole Yesu, koleka kumgala kwa wanhu wa Imulungu?

² Vino, hamujuwile bule wanhu wa Imulungu okwiza kuwatagusa wanhu wa mwiisi? Kamba wanhu wa mwiisi otagusigwa na mweye, vino molemelwa kutagusa mbuli ndodo ndodo?

³ Vino, mweye hamujuwile tokwiza kuwatagusa wasenga wa kuulanga? Todaha ng'hani kutagusa vinhu va ugima uno!

⁴ Kamba mwahagomba, vino mowakema wanhu hawategelezigwa mkibumbila chenu cha wanhu wamtogole Yesu wawe wasemi?

⁵ Mogela kinyala! Vino kuduha hata munhu imoja kumwenu yeli na nzewele yodaha kuwazuma Wakilisito wagombile?

⁶ Lakini Mkilisito komgala Mkilisito miyage mkitala, kwa wasemi hawamtogole Yesu!

⁷ Kulonga ukweli, kuigala kwenu mkitala mweye kwa mweye kolagusa kama muhumwa. Vinoga mweye koneligwa. Vinoga mweye kuviziligwa na kubokigwa vinhu venu.

⁸ Lakini mweye wao muwonela na kuwaboka ndugu zenu vinhu vao kwa uvizi!

⁹ Vino, hamujuwile kamba wanhu otenda gehile honda waupate Undewa wa Imulungu? Sikumwiiwizile, wanhu okala kwa ugima wa ugoni ubanzile hebu ovitambikila vinyago hebu otenda ugoni hebu wambigalo ohindusa wayao,

¹⁰ hebu wabavi hebu wagila hebu okoligwa hebu kuwaliga wayao hebu wabokaji, wao wose kuduha yonda yaupate Undewa wa Imulungu.

¹¹ Wanhu wayagwe kumwenu mukala vivo. Lakini sambizi zambizi zenu zisegesigwa, mulavigwa kwa Imulungu, mutendigwa munoga mgameso ga Imulungu kwa twaga da Mndewa Yesu Kilisito na Loho wa Imulungu wetu.

Sang'hanileni ng'huli zenu kwa ukulu wa Imulungu

¹² Munhu kodaha kulonga, “Vinhu vose nodaha kutenda.” Lakini siyo vinhu vose vinoga kumwangu. Notogola nodaha kutenda kinhu chochose, lakini sitogola kinhu chochose kinhende niwe mtumwa wake.

¹³ Munhu iyagwe kolonga, “Ndiya kwa mbuli ya inda, na inda kwa mbuli ya ndiya.” Ona, lakini Imulungu kovibananga vose vibili. Lukuli lwa munhu siyo kwa mbuli ya ugoni, lakini kwa mbuli ya kumsang'hanila Mndewa, nayo mndewa ayo yowika goya lukuli.

¹⁴ Imulungu kamzilibula Mndewa Yesu kwa wanhu wafile, na siye vivija kotuzilibula kwa nguvu zake.

¹⁵ Vino, hamujuwile kuwa ng'huli zenu ni maungo ga lukuli lwa Kilisito? Hebu mogesa nodaha kusola maungo ga lukuli lwa Kilisito na kugatenda gawe maungo ga ulukuli lwa munhu yosulukila ugoni? Aka!

¹⁶ Hebu hamujuwile bule munhu yonda yailumbe na munhu yosulukila ugoni kokuwa lukuli lumoja na munhu ayo? Kwavija yandikigwa mna Gamaandiko Gang'alile, “Weli wabili okuwa lukuli lumoja.”

¹⁷ Lakini munhu ija yoilumba na Mndewa kahamoja nayo kiloho.

¹⁸ Avo muinege ng'hani na ugoni. Kwavija nzambi ziyagwe zitendigwa na munhu haziubananga lukuli, lakini munhu yotenda ugoni kolutendela nzambi lukuli lwake mwenyego.

¹⁹ Vino, hamujuwile bule ng'huli zenu ayo ng'anda ya Loho Yang'alile, yeli mgati mmwenu imugweleligwe na Imulungu? Avo lelo, mweye siyo kinhu chenu wenyego, lakini cha Imulungu,

²⁰ kwavija muguligwa kwa bei ng'hulu. Avo zisang'hanileni ng'huli zenu kwa ukulu wa Imulungu.

7

Mbuli ya kusola na kusoligwa

¹ Lelo, kwa mbuli zija zimnyandikile,

“Mbigalo kotenda goya yahaleka kusola mtwanzi.”

² Lakini kwavija kuna ugoni, kila mbigalo yawe na mwehe wake mwenyego, na kila mtwanzi yawe na mkasano wake mwenyego.

³ Mbigalo yatende vija viyolondigwa kwa mwehe wake na vivija mtwanzi yatende vija viyolondigwa kwa mkasano wake.

⁴ Mwehe kabule udahi na lukuli lwake, lakini mkasano wake kanao. Vivo ili kwa mkasano kaduhu udahi na lukuli lwake, lakini mwehe wake kanao.

⁵ Sikumuleke kuwasa hamoja lakini vonda muitogolele wenyego kutenda vivo ili mupate kipindi kinogile cha kumpula Imulungu. Abaho ibweleleni kabili, ili Mwenembago sikuyawageze kwavija hamudaha kuitawala wenyego.

⁶ Siwalongela vino kwa kuwalagiza, lakini vinigesa niye.

⁷ Maza vinonda niye wanhu wose wakale kamba vinili niye, lakini kila munhu kana nhunza yake kulawa kwa Imulungu. Imoja kana nhunza ino, na iyagwe kana nhunza ija.

⁸ Lelo, kwa waja hawanasola na weli wagane, vinoga kumwenu kukala usaka kamba vinili niye.

⁹ Lakini mwahalemelwa kukala usaka, soleni, kwavija vinoga kusola kubanza kusulukila watwanzi.

¹⁰ Kwa waja wasolile na kusoligwa nowagwaa lagizo, sijangu lakini da Mndewa, mwehe sikuyaileke na mkasano wake,

¹¹ lakini kamba yahatenda vivo, yakale usaka hebu wailumbe kabili na mkasano wake. Nayo mkasano sikuyamwase mwehe wake.

¹² Kwa wanhu wayagwe nolonga niye, lakini siyo Mndewa, kamba mbigalo Mkilisito kana mwehe yolema kumtogola Yesu na imwehe kotogola kukala nayo, sikuyamwase.

¹³ Na kamba mtwanzi Mkilisito kasoligwa na mbigalo hamtogola Yesu na kotogola kukala nayo, sikuyamuleme.

¹⁴ Kwavija mkasano hamtogola Yesu kotogoligwa na Imulungu kwa kuilumba na mwehe wake, na mwehe hamtogola Yesu kotogoligwa na Imulungu kwa kuilumba na mkasano wake. Maza haili vivo, wana wao sambu watogoligwe na Imulungu, lakini Imulungu kawatogola.

¹⁵ Lakini kamba ija hamtogola Yesu kolonda kumuleka miyage yeli Mkilisito na yamuleke. Kwa kilamuso acho, ayo imkilisito, mbigalo hebu mtwanzi, hagamigwa kutenda vivo. Kwavija Imulungu kawakema mukale moyo uholile.

¹⁶ Gweye mwehe Mkilisito, kojuwa vilihi kuwa hudaha kumkombola mkasano wako? Hebu gweye mkasano Mkilisito, kojuwa vilihi kuwa hudaha kumkombola mwehe wako?

Ukale kamba Imulungu viyakukemile

¹⁷ Avo kila munhu na yakale kamba vija Mndewa viyam-tendile yawe, na vivija ukale kamba viukalile Imulungu viyakukemile. Dino dijo lagizo jangu kwa vibumbila vose va wanhu wantogole Yesu.

¹⁸ Kamba munhu yengile kumbi kakemigwa na Imulungu, sikuyaivizile kuwa hanakwingila kumbi. Na kamba viyakemigwe kakala hanakwingila kumbi, sikuyengile kumbi.

19 Kwavija kwingila kumbi hebu kuleka kwingila kumbi siyo kinhu, kilondigwa ni kugagoga malagizo ga Imulungu.

20 Avo kila munhu yakale kamba viyakalile kipindi viyakemigwe na Imulungu.

21 Vino, gweye viukemigwe na Imulungu kukala mtumwa? Sikuugelegeze, lakini wahapata kipindi cha kulekesigwa, kisang'hanile.

22 Kwavija mtumwa yakemigwe na Mndewa kokuwa munhu yalekesigwe kwa Mndewa. Vivo ili kwa munhu yalekesigwe yakemigwe na Mndewa kokuwa mtumwa wa Kilisito.

23 Imulungu kawagula kwa bei ng'hulu, avo sikumuwe watumwa wa wanhu.

24 Ndugu zangu, kila munhu na yakale kwa kuilumba na Imulungu kamba vija viyakalile kipindi Imulungu viyamkemile.

Mbuli ya wanhu wasaka na wagane

25 Kwa gaja gamtwandikile mbuli ya wanhu wasaka, nabule lagizo kulawa kwa Mndewa, lakini nolonga vinigesha kamba munhu nitamaniligwa mbuli ya koneligwa bazi na Mndewa.

26 Lakini mbuli ya kugaya kuli sambu, vinikona niye yokuwa vinoga kwa munhu kukala kamba viyali.

27 Vino gweye kuna mwehe? Avo sikuumwase. Vino gweye hunasola? Avo sikuulonde kusola.

28 Lakini wahasola, hutendile nzambi. Na mndele yahasoligwa hatendile nzambi. Lakini wao waisolile ogazika ng'hani mwiisi ino, na niye silonda mweye muwe kamba wao.

29 Ndugu zangu, nolonga vino, kipindi kisigale kidodo. Avo kulawa sambu wanhu weli na wehe wakale kamba wasaka,

30 na waja olila wakale kamba hawalila na waja odeng'helela wakale kamba hawadeng'helela na wagulaji wakale kamba hawagulile kinhu,

31 na waja osang'hanila vinhu va mwiisi ino wakale kamba wabule sang'hano navo. Kwavija isi ino kamba viili sambu, honda ikale ng'hani.

32 Nolonda mweye sikumunyawenyawe. Munhu msaka kohunganikila mbuli za Mndewa, kwavija kolonda kumnogeza Mndewa.

33 Lakini mbigalo mwene mwehe kohunganikila mbuli za mwiisi, kwavija kolonda kumnogeza mwehe wake,

34 nayo kokwegigwa mhande mbili. Mtwanzi yelibule mkasano hebu mhambe kohunganikila sang'hano za Mndewa, kwavija kolonda kung'ala kwa lukuli na loho, lakini

mtwanzi yeli na mkasano kohunganikila mbuli za mwiisi, kwavija kolonda kumnogeza mkasano wake.

³⁵ Nolonga vino kwavija nolonda kuwataza mweye. Siwag-oma bule, lakini nolonda mweye mutende gaja ganogile ili mupate kumsang'hanila Mndewa kwa moyo umoja.

³⁶ Kamba munhu yoyose kogesa hamtendela vinogile mhambe yoolonda kufunga nayo zengele. Na kamba mhambe ayo kokuwa na miyaka mingi kwa kusoligwa na komsulukila ng'hani na yatende kamba viyolonda. Yafunge nayo zengele, aho hatenda nzambi.

³⁷ Lakini kamba mbigalo kolonda mwenyego muumoyo wake kuleka kusola, na kodaha kuleka kusulukila na kutenda viyolonda, aho kotenda goya ng'hani yahaleka kusola mhambe ayo.

³⁸ Avo munhu yosola mtwanzi kotenda vinogile, lakini munhu yoleka kusola kotenda vinogile ng'hani.

³⁹ Mtwanzi yasoligwe kokuwa kafungigwa na mkasano wake kipindi chose cha ugima wake, lakini mkasano wake yahafa, kodaha kusoligwa na mbigalo yoyose yoomulonda lakini kolondigwa yawe Mkilisito.

⁴⁰ Lakini vinikona niye, mtwanzi ayo komweda ng'hani yahakala usaka. Avo vinigesha niye, vivija ninayo Loho wa Imulungu.

8

Mbuli ya ndiya ilavigwe nhosa kwa vinyago

¹ Sambu, kwa mbuli ya ndiya ilavigwe nhosa kwa vinyago va imilungu.

Tojuwa, wose tuna ubala, na ubala awo omtenda munhu yaigode, lakini unogelwa ozenga.

² Waja ogesa ojuwa kinhu, hawajuwa kamba viwolondigwa kajuwa.

³ Lakini munhu yomnogela Imulungu, kojuwigwa na Imulungu.

⁴ Avo mbuli ya kuja ndiya ilavigwe nhosa kwa vinyago va imilungu, tojuwa vinyago siyo kinhu chochose mwiisi, tojuwa Imulungu imoja yaiyeka.

⁵ Hata yahawa kuna vinhu vikemigwa, "walungu", mwiisi hebu kuulanga. Ona, hata kamba wanhu olonga kuna vinhu vikemigwa, "walungu" na "wandewa,"

⁶ lakini kumwetu siye tuna Imulungu imoja yaiyeka, Tata ija yaumbile vinhu vose na kubitila heyo tokuwa wagima. Na kuna Mndewa imoja yaiyeka, nayo ayo Yesu Kilisito, kubitila heyo vinhu vose vilumbigwa, na siye twawagima kubitila heyo.

⁷ Lakini siyo kila munhu kana ubala uno. Wanhu wayagwe wakala wazowele kuvitambikila vinyago, mbaka sambi wahakala kuna ukuja ogesa woja ndiya ilavigwe nhosa kwa vinyago va imilungu, kwavija mizoyo yao yonyolila, na yofitizigwa.

⁸ Lakini ndiya haidaha bule kutugala behi na Imulungu. Avo twahaleka kuja hatuhungukilwa kinhu, na twahaja hatukongezelwa kinhu.

⁹ Lakini muiteganye, kulekesigwa kwenu sikukuwatende waja weli na mizoyo inyolile watende nzambi.

¹⁰ Kamba munhu moyo wake unyolila, yahakona gweye uli na kija kiukema ubala, koja mna ing'anda ya kulavila nhosa kwa vinyago va imilungu, vino hageligwa moyo kuja ndiya ilavigwe nhosa kwa vinyago va imilungu?

¹¹ Avo mkilisito miyago yeli na moyo unyolile, ija Kilisito yafile mbuli yake, kopotela mbuli ya kija kiukema ubala wako!

¹² Kwavija mowatendela nzambi wakilisito waenu na kiumiza mizoyo yao inyolile, momtendela nzambi Kilisito.

¹³ Avo kamba ndiya yomuhonza mkilisito miyangu yatende nzambi, sija nyama ng'o, ili sikunimuhonze mkilisito miyangu yatende nzambi.

9

Sang'hano za watumigwa

¹ Vino, niye silekesigwe bule? Vino, niye sili mtumigwa bule? Vino, niye simonile bule Mndewa wetu Yesu? Vino mweye siyo ulawililo wa sang'hano yangu kwa Mndewa?

² Hata kamba wanhu wayagwe hawatogola kuwa niye na mtumigwa, lakini kumwenu mweye na mtumigwa! Mweye awo kilaguso cha utumigwa wangu, kwavija muilumba na Mndewa.

³ Munhu yoyose yononga vihile, vino vivo vonda nigombele.

⁴ Vino, silondigwa kuja na kung'wa kwa sang'hano yangu?

⁵ Vino, silondigwa kukweleleza viwotenda watumigwa wayagwe na Kefa na ndugu zake Mndewa, kwa kumsola mwehe Mkilisito mna imianza yetu?

⁶ Hebu niye niyeka na Balinaba wao tulondigwa kusang'hana ili tupate gaja gatulondigwa?

⁷ Vino, mkalizi gani yoiliha mwenyego kwa sang'hano yake? Vino, mulimaji gani yoleka kuja matunda ga mgunda? Vino, msusilaji gani yoleka kung'wa maziwa ga fugo yake?

⁸ Silonga ulonzi uno kwa udahi wa kiunhu, kwavija Malagizo ga Musa gulonga vivo.

⁹ Yandikigwa mna Gamalagizo ga Musa, “Sikuumfunge ng'ombe umulomo wahamsang'hanila kuhulula uhemba.” Vino lelo, tulonge Imulungu kosang'hanila ng'ombe?

¹⁰ Vino, hakalile kotugesa siye viyalongile avo? Ona, gano gandikigwa mbuli ya siye, kwavija mulimaji na msengaji wose otamanila kuigolela kija kisengigwe.

¹¹ Siye tuhanda mbeyu ya Loho mgati mwenu. Vino mbuli ng'hulu twahapata vinhu vitulondigwa?

¹² Kamba wayagwe olondigwa kupata vinhu avo kwa kutamanila kulawa kumwenu, vino siye hatulondigwa kupata ng'hani kubanza wao?

Siye hatukisang'hanila kitulondigwa kupata. Lakini, tofunga umoyo kwa kila kinhu ili sikutuikimile Mbuli Inogile ya Kilisito.

¹³ Vino hamujuwile kuwa waja osang'hana Mng'anda ya Imulungu, opata ndiya yao kulawa mumo, na waja olava nhosa muupango opata fungu kulawa mwiinhosa ayo?

¹⁴ Vivo ili kwa Mndewa, kalagiza waja opeta Mbuli Inogile wapate ndiya yao kulawa mumo.

¹⁵ Lakini niye sisang'hanile hata dimoja dinilondigwa kupata, na wala sikwandika ili mhate zinondigwa kupata. Kumwangu niye nokona vinoga kufa, kubanza munhu yoyose yanyone noigoda kwa mulomo wiiyeka!

¹⁶ Lakini nopeta Mbuli Inogile, siyo mbuli ya kuigoda kwa mulomo. Ino ayo sang'hano inigweleligwe. Nojona nahaleka kuwapetela wanhu Mbuli Inogile!

¹⁷ Maza niisagule sang'hano ino kwa kulonda mwenyego, nahatamanile fungu, lakini noisang'hana siyo kwa kulonda niye kwavija Imulungu ayo yanisagule nimsang'hanile.

¹⁸ Vino, nopata fungu gani? Fungu jangu ni kuwapetela Mbuli Inogile bila kupula sente, bila kupula kinondeka kupata kwa kuwapetela wanhu Mbuli Inogile.

¹⁹ Niye sili mtumwa wa munhu yoyose bule, lakini nitenda mwenyego mtumwa wa kila munhu, ili mhate wanhu bwando wamtogole Kilisito.

²⁰ Vinikalile nosang'hana na Wayahudi ng'hala kamba Muyahudi ili niwapate Wayahudi, hamoja niye silongozigwa na Malagizo ga Musa, lakini ng'hala kamba viwakalile wao ili niwapate waja olongozigwa na Malagizo ga Musa.

²¹ Vivo ili, vinisang'hane kwa waja welilbule Malagizo ga Musa, ng'hala kamba viwokala wao, ili niwapate waja welilbule Malagizo ga Musa. Ino hainhenda sikunilongozigwe na Malagizo ga Imulungu, lakini nolongozigwa na Malagizo ga Kilisito.

²² Kwa waja wanyolile, na niye ninyolila ili niwapate hewo. Avo niitenda kila kinhu kwa wanhu wose ili nidahe kuwataenda wayagwe wakomboligwe kwa nzila yoyose idahika.

²³ Notenda gano gose kwa mbuli ya Mbuli Inogile ili mhate fungu mna ivinhu vake vinogile.

²⁴ Vino, hamujuwile bule kuna ulubuga lwa kukimbilila wanhu bwando okimbila, lakini ija yonda yahume kobokela fungu? Avo kolondigwa ukimbile ili ubokele fungu.

²⁵ Kila mkimbilaji kowamba kuitanda goya ili yapate taji dibanangika, lakini siye totenda avo tupate taji dileka kubanangika.

²⁶ Lekaavo, nowamba kukimbila nidahe kuvika kuuhelelo, niye niigala na munhu yoitowa, yoleka kwagiza ng'honde zake.

²⁷ Lekaavo, nolugangamiza lukuli lwangu ili nilutawale ludahe kusang'hana ili sikunyoneke sifaya nahamambukiza kuwapetela wayagwe.

10

Wanhu ozumigwa mbuli ya vinyago

¹ Ndugu zangu, nolonda mujuwe kilawilile kwa wahenga zetu wamkweleze Musa. Wose wakala okalizigwa hasi ya wingu, na wose wabita goya kuna Ibahali.

² Wose wabatizigwa mdiwingu na mna ibahali kamba wanahina wa Musa.

³ Wose waja gate didija da kiloho.

⁴ Vivija wang'wa kinhu kikija cha kiloho. Wang'wa kulawa mdibwe dija da kiloho diwacholile najo, dibwe dijo dikala Yesu Kilisito mwenyego.

⁵ Lakini wanhu bwando hawamnogeze Imulungu, na mitufi yao ipwililika kuluwala.

⁶ Lelo, mbuli zose zino ziwe kinhu cha kuifunzila, kutuzuma siye sikutusulukile gehile, kamba viwatendile wao.

⁷ Vivija sikutovitambikile vinyago, kamba viwatendile wayagwe. Kamba Maandiko vigolonga, "Wanhu waja na kung'wa, wafeng'hula kwa ugoni."

⁸ Sikututende ugoni kamba viwatendile wayagwe, siku dimoja wafa wanhu elufu ishilini na ndatu.

⁹ Sikutumgeze Kilisito, kamba viwatendile wayagwe, na wakomigwa na mizoka.

¹⁰ Sikutuiyalale kamba viwatendile wayagwe, na wakomigwa na msenga wa ifa wa kuulanga.

¹¹ Mbuli zose azo zivalawilila wao, iwe kilaguso kwa wayagwe na zandikigwa kutuzuma siye. Kwavija tokala mna ikipindi cha mmabehi na uhelelo wa isi.

¹² Avo munhu yoigesa kema goya yaiteganye sikuyagwe.

13 Kugezigwa kwenu siyo kilozo kwa wanhu. Lakini Imulungu kotenda kiyalongile, na honda yatogole mugezigwe kubanza nguvu zenu. Hamoja mogezigwa, lakini kowagwaa nguvu ya kugangamala na kowagwaa nzila ya kulawila.

14 Avo, mbwiga zangu niwanogela, mwiinege na mbuli ya kuvitambikila vinyago.

15 Nolonga na mweye wanhu muli na nzeweze, gelegezeni wenyego gano gonilonga.

16 Twahamgwaa nhogolwa Imulungu na kung'wa divai mkikasi, toilumba na damu ya Kilisito. Twahabanzula gate na kudija toilumba na lukuli lwa Kilisito.

17 Hamoja siye twa wanhu bwando twa lukuli lumoja, kwavija kuna gate dimoja, wose toigolela gate dijo.

18 Waloleni wanhu wa Izilaeli, awo wajaga ndiya ya nhosa ilavigwe muupango, oilumba na nhosa ilavigwe kwa Imulungu.

19 Avo lelo, nonge choni? Vino, vinyago va imilungu hebu ndiya ilavigwe nhosa kwa vinyago vofaya choni?

20 Aka! Kinilonga niye ni kija kilavigwe nhosa muupango wa wamhazi, siyo kwa Imulungu. Na niye silonda mweye mulumbe na vinyamkela.

21 Hamudaha kung'wela kikasi cha Mndewa na vivija kung'wela kikasi cha vinyamkela, hamudaha kuja ndiya lwa Mndewa na kuja ndiya ya vinyamkela.

22 Hebu tolonda kumgeza Mndewa yone migongo? Vino siye tuna nguvu kubanza heyo?

23 Mweye molonga, "Vinhu vose todaha kutenda," lakini niye nolonga siyo vinhu vose vinoga. Mweye molonga, "Vinhu vose todaha kutenda," lakini niye nolonga siyo vinhu vose vozenga.

24 Munhu yoyose kumwenu sikuyaigese mwenyego yaiyeka, lakini yawagese wanhu wayagwe.

25 Diyeni chochose kiuzigwa kudigulilo, bila kuuza uza na kuitenda mizoyo nyunguwaa.

26 Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, "Isi na vose vili mumo ni vinhu va Mndewa."

27 Kamba munhu hamtogola Yesu kowagoneka kuja na mweye motogola kuchola, diyeni chochose chonda yawatandileni, sikumuze uze mmizoyo yenu.

28 Lakini kamba munhu kowalongela, "Ndiya ino ilavigwa nhosa kwa vinyago va imilungu," kwa mbuli ya ayo yawalongele na kwa mbuli ya mizoyo, sikumuje.

29 Nolonga vino, siyo mbuli ya mizoyo yenu, lakini mbuli ya moyo wa ayo yawalongele.

Munhu kodaha kulonga, “Habali kulekesigwa kwangu kutamanile moyo wa munhu iyagwe?”

³⁰ Kamba noja kuno nomgwaa nhogolwa Imulungu mbuli ya ndiya lwangu, habali munhu yanonge vihile mbuli ya ndiya inimgwelele nhogolwa Imulungu?”

³¹ Avo chochose kimutenda, iwe kuja hebu kung'wa, gose tendeni mbuli ya ukulu wa Imulungu.

³² Sikumuwe ng'hwalo kwa Wayahudi hebu kwa wanhu haweli Wayahudi hebu kwa wanhu wose wa Imulungu.

³³ Muwe kamba niye, nogeza kuwanogeza wose kwa kila nzila, sitenda gaja gonyona kumwangu ganoga, lakini no-tenda gaja gowokona wayagwe wose ganoga, avo wadahe kukomboligwa.

11

¹ Loleni vinhendile munikweleleze, kamba vija niye vinilole viyatendile Kilisito na kumkweleleza.

Kugubika pala kipindi cha kumtambikila Imulungu

² Nowagwaa nhogolwa kwa kung'humbuka niye kwa kila kinhu na kugagoga mafundizo ganiwagwee.

³ Lakini nolonda mujuwe kuwa Kilisito ayo pala kwa kila munhu, na mkasano ayo pala kwa mwehe wake, na Imulungu ayo pala kwa Kilisito.

⁴ Avo kila mbigalo yompula Imulungu, hebu yolonga usenga wa Imulungu kuno kagubika pala jake, ayo kombeza Kilisito.

⁵ Mtwanzi yoyose yompula Imulungu hebu kulonga usenga wa Imulungu bila kugubika pala jake, ayo komgela kinyala mkasano wake. Mtwanzi yotenda avo kaigala na mtwanzi yabeiye pala jake.

⁶ Mtwanzi yoleka kugubika pala jake, vivija yabee mvili zake. Kwavija yogela kinyala kwa mtwanzi kusenya mvili zake hebu kubea, kolondigwa yagubike pala jake.

⁷ Mbigalo halondigwa kugubika pala jake, kwavija heyo ayo sisila na ukulu wa Imulungu. Lakini mtwanzi ayo ukulu wa mbigalo.

⁸ Kwavija mbigalo haumbigwe kulawa kwa mtwanzi, lakini mtwanzi kalumbigwa kulawa kwa mbigalo.

⁹ Vivija mbigalo haumbigwe mbuli ya mtwanzi, lakini mtwanzi kalumbigwa mbuli ya mbigalo.

¹⁰ Kwa mbuli ayo na mbuli ya wasenga wa kuulanga, lekaavo mtwanzi kogubika pala jake iwe kilaguso cha kulongozigwa na mbigalo wake.

¹¹ Lakini kwa kuilumba na Mndewa mtwanzi siyo kinhu bila mbigalo, na mbigalo siyo kinhu bila ya mtwanzi.

12 Kamba vija mtwanzi viyalawile kwa mbigalo, vivo ili mbigalo kovumbuka kulawa kwa mtwanzi, lakini vinhu vose volawa kwa Imulungu.

13 Gelegezeni wenyego, kamba vinoga kwa mtwanzi kumpula Imulungu bila kugubika pala jake.

14 Hata Imulungu viyaumbile kolagusa kuwa mbigalo ya-hawa na mvili nhali koigela kinyala mwenyego.

15 Lakini kwa mtwanzi kuwa na mvili nhali yolagusa un-ovu wake, kwavija kagweleligwa mvili nhali zingubike.

16 Kamba munhu yoyose kolonda kuibamila kwa mbuli ayo, siye twabule mila iyagwe, vivija kwa vibumbila va wanhu wamtogole Imulungu.

Ndiya ya kukumbuka ifa ya Mndewa

(Matayo 26:26-29; Maluko 14:22-25; Luka 22:14-20)

17 Mna gamalagizo gano, siwagwaa bule nhogolwa, kwav-ija miting'hano yenu ya kumtambikila Imulungu yogala gehile kubanza ganogile.

18 Aho haichanduso, mhulika kuwa mwahaiting'hana hamoja moigola mna ivibumbila, na niye notogola kidogo.

19 Ona molondigwa muigole, ili waja wemile mna uukweli oneke goya.

20 Avo mwahaiting'hana mogesa moja ndiya ya Mndewa kumbe haili vivo bule.

21 Kwavija mna ukuja, kila imoja kolongola kusola ndiya yake mwenyego, kuno wayagwe wana nzala na wayagwe wakoligwa.

22 Vino, mweye mwabule kae za kudila na kung'wela? Hebu mowazeha kibumbila cha wanhu wamtogole Imu-lungu na kuwagela kinyala wanhu weliduhu kinhu? Vino niwalongele choni? Niwagwee nhogolwa? Siwagwaa nhogolwa kwa mbuli ayo!

23 Kwavija nibokela mafundizo kulawa kwa Mndewa ni-wagwee mweye. Kilo kija Mndewa Yesu viyahindikigwe, kasola gate,

24 kamgwaa nhogolwa Imulungu, kadibanzula na kalonga, "Uno awo lukuli lwangu, umugweleligwe, mutende vivo kwa kung'humbuka niye."

25 Vivija, viyamambukize kuja kasola kikasi cha divai, kalonga, "Kikasi kino ni lagano da sambu da Imulungu, mwiidamu yangu, kokose konda mung'we, ing'weni kwa kung'humbuka niye."

26 Kwavija mwahaja gate dino na kung'wela kikasi kino cha divai, mowapetela wanhu ifa ya Mndewa mbaka vonda yeze kabili.

²⁷ Avo munhu yoyose yoja gate da Mndewa hebu kung'wela vihile kikasi acho cha divai, munhu ayo kotagusigwa kwa kulutendela vihile lukuli na damu ya Mndewa.

²⁸ Avo kila munhu tanhu yailolese mwenyego, yang'hali hanakuja gate na kung'wela kikasi acho.

²⁹ Kwavija munhu yoyose yoja na kung'wa bila kujuwa fambulo da lukuli lwa Mndewa, munhu ayo koja na kung'wa nhaguso yake mwenyego.

³⁰ Lekaavo, wanhu bwando kumwenu wanyolila na watamu, na wanhu bwando wafa.

³¹ Maza tusongile kuilolesa goya wenyego, sambi tuta-gusigwe na Imulungu.

³² Lakini totagusigwa na kufunzigwa na Mndewa, ili siku-toneke tubananga hamoja na wanhu wa mwiisi.

³³ Avo ndugu zangu, mwahaiting'hana hamoja kuja ndiya ya Mndewa, kila munhu yambete miyage.

³⁴ Na kamba hana munhu yoyose kana nzala na yaje ukae kumwake, ili kuiting'hana kwenu sikukuwatende mutagusigwe na Imulungu. Lakini kwa mbuli zija ziyagwe, nowapetela vondanize.

12

Nhunza zilawa kwa Loho Yang'alile

¹ Sambu ndugu zangu, kwa mbuli ya nhunza zitugweleligwe na Loho Yang'alile.

Nolonda mujuwe vinogile mbuli azo.

² Mojuwa kamba vimukalile mung'hali hamunamjuwa Imulungu, mulongozigwa na kutawaligwa na mbuli za kvi-tambikila vinyago vilibule ugima.

³ Nolonda mujuwe kuwa, kuduhu munhu yoyose yolongozigwa na Loho wa Imulungu yodaha kulonga, "Yesu yaduwiligwe," na kuduhu munhu yodaha kulonga, "Yesu ayo Mndewa," bila kulongozigwa na Loho Yang'alile.

⁴ Kuna nhunza nyingi, lakini Loho yolava nhunza zizo imoja.

⁵ Kuna nzila nyingi za kusang'hana, lakini Mndewa yosang'haniligwa imoja.

⁶ Kuna nzila nyingi za kusang'hana, lakini Imulungu ayo yowagwaa wanhu wose udahi wa kusang'hana.

⁷ Loho Yang'alile koilagusa kwa kila munhu kwa nzila nyingi ili wanhu wose wamwede.

⁸ Loho komgwaa munhu usenga uli na nzeweze, na kwa munhu iyagwe Loho iija komgwaa udahi wa kujuwa mbuli.

⁹ Loho iija komgwaa munhu imoja tamanilo, na komgwaa iyagwe udahi wa kuhonya wanhu.

¹⁰ Loho Yang'alile komgwaa munhu udahi wa kutenda unzonza, iyagwe komgwaa nhunza ya kulonga usenga wa Imulungu, na iyagwe komgwaa nhunza ya kjuuwa nhunza zilawa kwa Loho hebu hazilawa kwa Loho. Vivija Loho komgwaa munhu nhunza ya kulonga ulonzi wa sambu, na iyagwe nhunza ya kuzifambula.

¹¹ Gano gose gotendigwa na Loho ayo imoja, komgwaa kila munhu nhunza yake kamba viyolonda Loho.

Lukuli lumoja, maungo mengi

¹² Kamba vija lukuli lumoja viwili na maungo mengi, hata kamba maungo gago mengi, lakini gotenda lukuli lumoja, vivija vivo ili kwa Kilisito.

¹³ Vivo ili kumwetu siye wose, tuwe Wayahudi hebu haweli Wayahudi, watumwa hebu wanhu walekesigwe, wose tubatizigwa kwa Loho imoja mulukuli lumoja na wose tugweleligwa Loho imoja tumng'we.

¹⁴ Kwavija lukuli haluumbigwe kwa kiungo kimoja kiiyeka, lakini kwa maungo mengi.

¹⁵ Maza mgulu wahalongile, "Kwavija niye sili mkono bule, sili kiungo cha lukuli," vino sambu uwe kiungo cha lukuli? Aka!

¹⁶ Na gwiti dahalongile, "Kwavija niye sili siso bule, niye sili lukuli bule," vino, sambu diwe kiungo cha lukuli? Aka!

¹⁷ Maza lukuli lose lwahawile siso, munhu yahadahile vilihii kuhulika? Na maza lukuli lose lwahakalile gwiti diiyeka, munhu yahadahile vilihii kunusa?

¹⁸ Avo Imulungu kakika kila kiungo mulukuli kamba viyalondile.

¹⁹ Maza lukuli lose lwahawile kiungo kimoja, sambu kuwe na lukuli!

²⁰ Vivo ili, maungo mengi, lakini lukuli lumoja.

²¹ Avo, siso hadidaha kuulongela mkono, "Sikulonda gweye!" hebu pala hadidaha kugalongela magulu, "Siwalonda mweye!"

²² Lakini viikoneka, hatudaha kutenda kinhu bila maungo ga lukuli gokoneka ganyolila.

²³ Na maungo gotugesaga hagafaya ng'hani, gago maungo gololesigwa goya, kuno maungo gogela kinyala gogubikigwa goya.

²⁴ Lakini maungo gotugesaga todaha kugalagusa hatugatonga. Avo Imulungu ayo yawikile lukuli hamoja, kakigwaa kutegelezigwa ng'hani kiungo kija kihungukiligwe kutegelezigwa.

²⁵ Avo, kuduha kuigola mulukuli, lakini maungo gose goitaza.

²⁶ Kamba kiungo kimoja chahalumila, maungo gose gayagwe golumila hamoja nacho na kamba kiungo kimoja chahatogoligwa, maungo gose gayagwe godeng'helela hamoja nacho.

²⁷ Avo, mweye mose mwa lukuli lwa Kilisito, kila munhu kiungo cha lukuli lulo.

²⁸ Mvibumbila va wanhu wamtogole Yesu Imulungu kaweka, mosi watumigwa, pili watula ndagu na kadatu wafundiza, abaho kaweka waja weli na nhunza ya kutenda unzonza, abaho waja weli na nhunza ya kuhonya hebu kuwataza wayagwe hebu udahi wa kuwalongoza wanhu hebu kulonga ulonzi wa sambi.

²⁹ Wanhu wose siyo watumigwa hebu watula ndagu hebu wafundiza. Siyo kila munhu kana udahi wa kutenda unzonza,

³⁰ hebu kuhonya watamu hebu kulonga ulonzi wa sambi hebu kufambula ulonzi.

³¹ Avo, sulukileni nhunza zili ng'hulu ng'hani.

Na niye nowalagusila nzila inogile ng'hani.

13

Unogelwa

¹ Hata nahadaha kulonga ulonzi wa wanhu na hata wa wasenga wa kuulanga, lakini kamba nabule unogelwa, ulonzi wangu nyangi ziiyeka kamba munhu yotowa mpatu kuna dizengele hebu nyangili.

² Vivija nodaha kuwa na nhunza ya kupeta usenga wa Imulungu, nozijuwa mbuli zose zifisigwe, na nodaha kuwa na tamanilo da kuhamiza vigongo, lakini nahaswela unogelwa niye siyo kinhu.

³ Nodaha kulava vinhu vangu vose kuwagwaa wakiwa, hata kuulava lukuli lwangu lulukuzigwe, lakini nahaswela unogelwa hainifaya chochose.

⁴ Yeli na unogelwa kobetela kwa kufunga umoyo, muhole, kabule migongo hebu kuitapa hebu kuigoda.

⁵ Yeli na unogelwa kotegeleza, haigesha mwenyego bule, hebu kugevuzika himahima, kabule mfundo.

⁶ Yeli na unogelwa hadeng'helela gehile, lakini kodeng'helela ukweli.

⁷ Yeli na unogelwa habwela kuchugu, kotamaniligwa na kotamanila gose na kogangamala.

⁸ Unogelwa haulemelwa. Kamba kuna nhunza za kupeta usenga wa Imulungu, zose zobita siku dimoja, yahawa nhunza ya kulonga ulonzi wa sambi, yohuhwa, wahawa ubala nao obita.

⁹ Kwavija ubala wetu na nhunza yetu ya kupeta mbuli ya Imulungu hawenele,

¹⁰ lakini kipindi chahavika Imulungu kotenda chenele kija kihunguke na hachenele cholawanya.

¹¹ Ving'halile mwana, nilonga na nigelegeza na nigesha kamba mwana, lakini sambu na mkulu, mbuli zose za uwana nizileka.

¹² Kitona sambu kamba lumvuye mvuye mna ikiyoo, lakini aho kumwande tokona meso kwa meso. Sambu nojuwa hadodo, aho kumwande nojuwa goya, kamba vija Imulungu viyanjuwile niye.

¹³ Vinhu vino vidatu vosigala, kutogola, kutamanila na unogelwa, lakini dili kulu kubanza gose awo unogelwa.

14

Nhunza ziyagwe zilawa kwa Loho Yang'alile

¹ Uzahileni unogelwa. Vivija zahileni nhunza ziyagwe zilawa kwa Loho Yang'alile, ng'hani ng'hani nhunza ya kuwapetela wanhu usenga wa Imulungu.

² Munhu yolonga kwa ulonzi ukanganya, halonga na wanhu lakini kolonga na Imulungu, kwavija kuduho munhu yokuwa. Kolonga mbuli ziifisile kwa udahi wa Loho.

³ Lakini waja owapetela wanhu usenga wa Imulungu, olonga na wanhu mbuli ya kuwagela moyo, kuwagamiza na kuwahoza mizoyo.

⁴ Waja olonga ulonzi ukanganya oigangamiza wenyego, lakini waja owapetela wanhu usenga wa Imulungu, wao okigangamiza kibumbila chose cha wanhu wamtogole Yesu.

⁵ Vinilonda niye mweye mose mulonge ulonzi ukanganya, lakini nolonda ng'hani muwe na nhunza ya kuwapetela wanhu usenga wa Imulungu. Kwavija munhu yeli na nhunza ya kuwapetela wanhu usenga wa Imulungu kofaya ng'hani kubanza ija yolonga ulonzi wa kukanganya, mbaka hawe na munhu wa kufambula mbuli zilongigwa, avo wanhu wose wamtogole Yesu wadahe kugangamizwa.

⁶ Ndugu zangu, vino yowafaya choni naheza kumwenu kulonga na mweye ulonzi ukanganya? Hakiwafaya chochose, mbaka niwalongeleni ugubulo wa Imulungu hebu ubala fulani, hebu usenga wa Imulungu hebu mafundizo fulani.

⁷ Vivo ili kwa vinhu vilibule ugima vilava sauti, kamba vija kifengwa, hebu bango. Vino munhu kodahaze kujuwa lwila lutoigwa kamba kifengwa acho hebu bango vahatoigwa havilava sauti vinogile?

⁸ Kamba mhalati hailila goya, nani yonda yaitande kwa kuitowa?

⁹ Vivo ili kumwenu mweye, kamba lulimi lwenu halulonga kinhu kijuwika, nani yonda yadahe kugajuwa gomulonga? Kwavija kamba molonga na ubeho.

¹⁰ Kuna ulonzi mwingi mwiisi, lakini kuduhu ulonzi ulibule fambulo jake.

¹¹ Lakini nahaleka kujuwa fambulo da ulonzi wa munhu, niye nokuwa munhu baki kumwake nayo kokuwa munhu baki kumwangu.

¹² Kwavija mweye mosulukila kupata nhunza ya Loho, molondigwa muwambe kuzisang'hanila nhunza azo kwa kuwagangamiza wanhu wantogole Yesu.

¹³ Avo munhu yolonga ulonzi ukanganya, kolondigwa yampule Imulungu yapate udahi wa kufambula.

¹⁴ Kwavija nahampula Imulungu kwa ulonzi ukanganya, loho yangu ayo ipula, lakini nzeweze zangu zokala bule.

¹⁵ Avo nhende choni? Nompula Imulungu kwa loho yangu, vivija nompula Imulungu kwa nzeweze zangu na nokwimba kwa loho yangu, vivija nokwimba kwa nzeweze zangu.

¹⁶ Wahangwaa nhogolwa Imulungu kwa loho yako iiyeka, yodahika vilihi kwa wanhu waiting'hane kwidika nhogolwa zako kwa Imulungu kwa kulonga, "Ona," kamba hawakijuwa kiulonga?

¹⁷ Hata kamba nhogolwa zako kwa Imulungu zahanoga vilihi, wanhu wayagwe haziwagangamiza bule.

¹⁸ Nomgwaa nhogolwa Imulungu kwavija niye nolonga ulonzi ukanganya kubanza mweye mose.

¹⁹ Lakini nahaiting'hana na kibumbila cha wanhu wantogole Yesu, nonogelwa kulonga mbuli tano zijuwika goya ili niwafundize wayagwe, kubanza kulonga mbuli magana kwa magana kwa ulonzi ukanganya.

²⁰ Ndugu zangu, sikumugese kamba wana wadodo. Kwa mbuli ya gehile mukale kamba wana ving'hele welibule vitala, lakini mugese kamba viwogesa wanhu wabala goya.

²¹ Yandikigwa mna Gamalagizo kamba,

"Mndewa kolonga vino,

'Kubitila wanhu olonga ulonzi ukanganya,

na kwa milomo ya wanhu baki,

nowalongela wanhu zangu,

lakini hawanitegeleza bule.' "

²² Avo nhunza ya kulonga ulonzi ukanganya ni kilaguso kwa wanhu hawamtogola Yesu, siyo kwa wanhu wantogole Yesu, lakini nhunza ya kuwalongela wanhu usenga wa Imulungu ni kilaguso kwa wanhu wantogole Yesu, siyo kwa wanhu hawamtogole Yesu.

23 Avo, wanhu wose wamtogole Yesu wahaiting'hana hamoja, na wose olonga kwa ulonzi ukanganya, baho wahaza wanhu hawajuwa hebu wanhu hawamtogole Yesu, vino honda walonge kuwa mweye mose mna kiboji mbwelela?

24 Lakini wose wahalonga usenga wa Imulungu, yaheza munhu hajuwile kinhu hebu munhu hamtogola Yesu gose gonda yahulike gomulagusila nzambi zake na vivija gomtagusa.

25 Gaja gafisigwe mmizoyo yao gogubuligwa, nao ofugama na kumtambikila Imulungu, kwa kulonga, "Kweli Imulungu kabaha hamoja na mweye!"

Viilondigwa kutenda mvibumbila va wanhu wa Imulungu

26 Ndugu zangu, nofambula vino, mwahaiting'hana hamoja kumtambikila Imulungu, imoja kana nyila, iyagwe kofundiza, iyagwe kana ugubulo kulawa kwa Imulungu, iyagwe kana nhunza ya kulonga kwa ulonzi ukanganya, na iyagwe kofambula kija kilongigwe. Kila kinhu kiwe kwa kuwagangamiza wanhu waiting'hane.

27 Kamba munhu kolonga ulonzi ukanganya, wanhu wabibili hebu wadatu, walonge imoja imoja, munhu iyagwe kolondigwa yafambule kija kilongigwa.

28 Lakini kamba kuduha munhu yodaha kufambula mbuli ilingigwa, avo ija yolonga kwa ulonzi ukanganya yanyamale, yalonge mwenyego na kwa Imulungu.

29 Wanhu wabibili hebu wadatu wagweleligwe usenga wa Imulungu, walonge na kuno wayagwe walolese goya gaja gowolonga.

30 Na kamba munhu yakalile aho kobokela usenga kwa Imulungu, ija yolonga yanyamale.

31 Mose modaha kulonga usenga wa Imulungu, imoja imoja, avo kila munhu koifunza na kugangamizwa.

32 Nhunza ya kulonga usenga wa Imulungu yolondigwa iwe mmakono ga mulongaji.

33 Kwavija Imulungu siyo Imulungu wa kuding'huka, lakini Imulungu wa tindiwalo.

Kamba viili mna ivibumbila vose va wanhu wa Imulungu,

34 watwanzi olondigwa wanyamale mna ivibumbila va wanhu wamtogole Yesu. Hawatogoleligwa kulonga, lakini wategeleze, kamba Malagizo ga Wayahudi vigalonga.

35 Kamba hana kinhu olonda kukijuwa, wahabwela ukae odaha kuwauza wambigalo zao. Yogela kinyala kwa mtwanzi kulonga mvibumbila va wanhu wamtogole Yesu.

36 Vino, usenga wa Imulungu usonga kumwenu? Hebu uwavikila mweye mwiiyeka?

³⁷ Kamba mweye moigesa wenyego molonga usenga wa Imulungu hebu wanhu wa Loho, avo muvijuwe kamba nokwandika gaja gaiyeka gayalagize Mndewa.

³⁸ Kamba munhu hatonga kija kinyandika, sikumumtonge munhu ayo.

³⁹ Ndugu zangu, sulukileni kuwapetela wanhu usenga wa Imulungu na sikumumgomese munhu yoyose kulonga ulonzi ukanganya.

⁴⁰ Lakini tendeni goya kila kinhu, kamba viilondigwa.

15

Kuzilibuka kwa Kilisito

¹ Ndugu zangu, lelo nolonda kuwakumbusa Mbuli Inogile iniwapetele, na mweye muibokela, Mbuli ayo Inogile acho chandusilo cha kumtamanila kwenu Imulungu.

² Usenga uniwapeteleni, ayo Mbuli Inogile. Mwahaigoga ng'hani mokomboligwa. Kamba mwahaleka kuigoga mu-gaya bule kutogola.

³ Niwagwaa kinhu kikulu ng'hani kimbokele, Kilisito kafa kwa nzambi zetu, kamba Maandiko Gang'alile vigolonga,

⁴ kamba kazikigwa, abaho siku da kadatu kazilibuka, kamba Maandiko Gang'alile vigolonga,

⁵ kamulawilila Kefa, abaho kawalawilila watumigwa wose longo na wabili.

⁶ Abaho kawalawilila kwa mwanza umoja wanahina zake bwando, kubanza magana matano, wanhu bwando mna iwao wang'hali wagima lakini wayagwe wafa.

⁷ Kumwande kamulawilila Yakobo, abaho kawalawilila watumigwa wose.

⁸ Kukimambukizo kandawilila na niye vivija, hata kamba niigala na munhu yavumbuke kipindi kihile.

⁹ Kwavija mna iwatumigwa wose niye na munhu mdodo ng'hani, niye sifaya hata kukemigwa mtumigwa, kwavija niwadununza wanhu wamtogole Yesu.

¹⁰ Lakini kwa ng'hekewa ya Imulungu niwa kamba vinili, na ng'hekewa iyanigwelele hayagile bule. Nisang'hana ng'hani kubanza wayagwe wose, hata avo siyo niye nisang'hane, lakini ng'hekewa ya Imulungu ya hamoja na niye.

¹¹ Lakini siyo kinhu, kamba niye niwapetela wanhu Mbuli Inogile hebu wao wawapetela wanhu. Mweye mose mutogola usenga awo.

Kuzilibuka kwa wafile

¹² Lelo, kamba towapetela wanhu kuwa Imulungu kamzilibula Kilisito kwa wanhu wafile, wanhu wayagwe

kumwenu odaha vilihi kulonga kuwa wanhu wafile honda wazilibuke bule?

¹³ Kamba kweli wanhu wafile honda wazilibuke bule, yofambula kuwa Kilisito hazilibuke bule.

¹⁴ Kamba Kilisito hazilibuke kwa wanhu wafile, togaya bule kuwapetela wanhu na kutamanila kwetu kuduhu kinhu.

¹⁵ Avo tokoneka wavizi mgameso ga Imulungu, kwavija tulonga Imulungu kamzilibula Kilisito kwa wanhu wafile. Kamba kweli, Imulungu hamzilibule Kilisito, avo wanhu wafile honda wazilibuke.

¹⁶ Kwavija kamba wanhu wafile hawazilibuka bule, avo Kilisito hazilibuke bule.

¹⁷ Kamba Kilisito hazilibuke kwa wanhu wafile, kumtamanila kwenu kuduhu kinhu, na mung'hali mopotela mzin-zambi zenu.

¹⁸ Vivija ino yofambula kuwa waja wantogole Kilisito abaho wafa, wapotela.

¹⁹ Kamba tomtamanila Kilisito vinogile kwa ugima uno wiiyeka, tofaya koneligwa bazi ng'hani na wanhu kubanza munhu yoyose iyagwe mwiisi.

²⁰ Lakini kweli Kilisito ayo wa ichanduso kuzilibuka kwa wanhu wafile, ino yolagusa kuwa waja wafile ozilibuka vivija.

²¹ Kwavija kamba ifa viigaligwe mwiisi na munhu, vivo ili kuzilibuka kwa wanhu wafile kogaligwa na munhu.

²² Kwavija kamba wanhu wose viwofa mbuli ya kuilumba kwao na Adamu, vivo ili wanhu wose ozilibuligwa kwa wanhu wafile mbuli ya kuilumba kwao na Kilisito.

²³ Lakini kila munhu kozilibuligwa mna ikipindi chake, tanhu Kilisito, abaho waja weli wanhu zake mna ikipindi chonda yeze Kilisito.

²⁴ Abaho wahavika uhelelo, Kilisito kobananga utawala wose na udahi wose na mamulaka gose, na komgwaa Undewa Imulungu Tata.

²⁵ Kwavija Kilisito kolondigwa yatawale mbaka Imulungu vonda yawahume wose wamwihile na kuweka hasi ya magulu gake.

²⁶ Mdumuka wa kimambukizo kubanangigwa kokuwa ifa.

²⁷ Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, "Imulungu kokwika vinhu vose hasi ya magulu gake." Avo yahalonga, "Vinhu vose." Imulungu mwenyego kahaduhu, heyo ayo yokwika vinhu vose hasi ya Kilisito.

²⁸ Lakini vinhu vose vahekgwa hasi ya utawala wa Kilisito, nayo Imwana, koika mwenyego hasi ya Imulungu, yekile

vinhu vose hasi yake, na Imulungu kovitawala vose kila hanhu.

²⁹ Kamba wanhu wafile hawazilibuka bule, vino otenda choni wanhu waja obatizigwa mbuli ya wao? Habali obatizigwa mbuli ya wanhu awo wafile?

³⁰ Na siye, habali twamdizumozumo kila saa?

³¹ Ndugu zangu, kila siku na mmabehi na ifa! Magoda ganilnago kumwenu kwa kuilumba na Yesu Kilisito Mndewa wetu gonhenda nonge vino.

³² Vino mogesa nipata choni kwa kuitowa na wanhu waigalile na ming'onyo ako Efeso? Kamba wanhu wafile hawazilibuka, "Tuje na tung'we, kwavija mayo tofa."

³³ Sikumuwe wabozi, "Mbwiga wehile oibananga tabiya inogile."

³⁴ Muwe na nzewele na muleke kutenda nzambi, kwavija wanhu wayagwe kumwenu hawamjuwile Imulungu, na nolongu vino kuwagela kinyala.

Kuzilibuka kwa lukuli

³⁵ Wanhu wayagwe odaha kuuza, "Vino, wanhu wafile odaha vilihi kuzilibuka? Na lukuli lwao lokuwaze?"

³⁶ Uzaji awo wakibozi! Mwahahanda mbeyu, haikota mbaka tanhu ife.

³⁷ Na kiuhanda ni mbeyu iiyeka, yodaha kuwa mbeyu ya ngano hebu mbeyu ziyagwe, lakini onda wote aho kumwande okuwa mnoga.

³⁸ Imulungu koitenda mbeyu ayo yote na koigwaa mnoga uyolonda mwenyego, kila mbeyu koigwaa mnoga wake.

³⁹ Vinhu vose viumbigwe haviigalile. Wanhu, wanyama, ndege na somba wana ng'huli, lakini ng'huli zao haziigalile bule.

⁴⁰ Kuna ng'huli za kuulanga na ng'huli za mwiisi. Unovu wa ng'huli za kuulanga hauigalile na unovu wa ng'huli za mwiisi.

⁴¹ Zuwa dina unovu wake, mbalamwezi vivija ina unovu wake na nhondo vivija zina unovu wake. Hata nhondo vivija haziigalile kwa unovu.

⁴² Vivo vonda iwe, kwa waja wafile vonda wazilibuke. Lukuli lwahazikigwa lokola, lwahazilibuka halukola bule.

⁴³ Lwahazikigwa lwiha, lwahazilibuka lunoga, lwahazikigwa lonyolila lwahazilibuka luna nguvu.

⁴⁴ Lwahazikigwa lokuwa lukuli, lwahazilibuka lokuwa lukuli lwa loho. Kamba tuna lukuli lwa kiunhu, vivija tokuwa na lukuli lwa kiloho.

⁴⁵ Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, "Munhu wa ichanduso, Adamu kalumbigwa yawe ugima," lakini Adamu wa ikimambukizo ayo Loho yowagwaa wanhu ugima.

46 Siyo lukuli lwa kiloho ulo lulongole, lakini lukuli lwa kiunhu ulo lulongole.

47 Adamu wa ichanduso, kalumbigwa kwa udongo, Adamu wa kabili kalawa kuulanga.

48 Awo weli mwiisi waigala na munhu yaumbigwe kwa udongo, na awo wa kuulanga waigala na heyo yalawile kuulanga.

49 Kamba vija vituigalile na heyo yaumbigwe kwa udongo, vivo vonda tuigale na heyo yalawile kuulanga.

50 Ndugu zangu, nolonda mujuwe kamba, kija kili na lukuli na damu hakidaha kuwa na fungu Muundewa wa Imulungu, na kija kinangika chaduhu fungu da kija kileka kunangika.

51 Tegelezeni, nowalongeleni mbuli ifisigwe. Wose hatufa bule, lakini wose togaluka.

52 Yolawilila kwa kusinhukiza, himahima kubanza siso vidibwenza. Mhalati ya ikimambukizo yahalila, wanhu wafile ozilibuka, wose togaluka, avo hatufa kabili.

53 Ng'huli zetu zifa na kunangika, zogaluka kuwa ng'huli zileka kufa hebu kunangika.

54 Avo yahalawilila vino, lukuli lunangika logaluka siku-lunangike na kija kifa honda kife, aho golawilila Maandiko Gang'alile galongile, "Ifa ihumwa na kuhuma kuvika!"

55 "Ifa, kuhuma kwako kwa kwahi?

Ifa, udahi wako wa kulumiza wa kwahi?"

56 Ifa yopata udahi wa kulumiza kulawa kwa nzambi, na nzambi zopata udahi kulawa kwa Malagizo.

57 Lakini tungwee nhogolwa Imulungu yotugwaa kuhuma kubitila Mndewa wetu Yesu Kilisito!

58 Avo, ndugu zangu oniwanogela, gangamaleni. Siku zose muhunganike kumsang'hanila Mndewa, kwavija kuduhu kinhu chonda mutende mwiisang'hano ya Mndewa chonda chage bule.

16

Kusanga sente kuwataza wakilisito

1 Mwahasanga sente mbuli ya wanhu wa Imulungu, nowalonda mutende kamba vija vinivilongele vibumbila va wanhu wamtogole Yesu ako Galatia.

2 Kila jumapili kila munhu kumwenu yabagule sente, zigale na vija vimupatile, zikeni goya, ili vondanize sikumu-londe kusanga sente.

3 Vondanize, nowagwaa baluwa na nhunza zenu waja muwasagule na nowatuma wachole Yelusalemu.

4 Kamba yofaya na niye nichole, aho odaha kuchola na niye.

Mbuli zoyogesa Paulo kusang'hana

⁵ Nahabitila mwiisi ya Makedonia, nokwiza kuwalola, kwavija nogesa kubitila Makedonia.

⁶ Sengine nokala na mweye kipindi kidodo, hebu sengine nodaha kukala na mweye kipindi chose cha kihuhwe, avo modaha kunitaza nigendelele na mwanza wangu kokose konda nichole.

⁷ Mndewa yahalonda, nokwiza kumwenu kukala ng'hani, kubanza kwima aho kwa kipindi kidodo.

⁸ Nokala hano kudibuga da Efeso mbaka siku ya Pentekosite.

⁹ Kwavija nivuguliligwa lwivi mkulu mbuli ya sang'hano yangu, hamoja hana wanhu bwando ondema.

¹⁰ Timoseo yaheza, mbokeleni goya, kwavija kotenda sang'hano ya Mndewa, kamba niye.

¹¹ Munhu yoyose sikuyambezi, lakini mumtaze yagendelele goya na mwanza wake, ili yabwele kumwangu, kwavija niye nombeta hamoja na ndugu zangu.

¹² Avo, kwa mbuli ya ndugu yetu Apolo, baho kwa baho nimnanahiza yeze kumwenu hamoja na wanhu wayagwe wantogole Yesu, lakini halonda bule kwiza sambu, avo yahadahika kokwiza.

Mbuli za kimambukizo

¹³ Kaleni meso, gangamalenii mditamanilo, muwe magalu na weli na nguvu.

¹⁴ Sang'hano zenu zose muzitende kwa unogelwa.

¹⁵ Ndugu zangu, mojuwa kuwa Sitefana na wanhu wa lubuga lwake wakala wa ichanduso kumtoga Yesu mwiisi ya Akaya. Watenda viwadahile kuwasang'hanila wanhu wa Imulungu. Ndugu zangu, nowapula,

¹⁶ wategelezeni wanhu kamba wano, na munhu yoyose iyagwe yosang'hana hamoja na wao.

¹⁷ Nodeng'helela ng'hani kwavija Sitefana, Folitunata na Akaiko wavika hano. Kukala kwao hano, ni kamba wasola hanhu ha kukala na mweye.

¹⁸ Wautenda moyo wangu usamhuke ng'hani, kamba vi-wawatendile mweye musamhuke. Wategelezeni wanhu kamba wao.

¹⁹ Vibumbila va wanhu wantogole Yesu mwiisi ya Asiya kwa kuilumba na Kilisito votalamuseni ng'hani. Akula na Pilisila na wanhu wa Imulungu weli mzing'anda zao, omulamuseni kwa twaga da Mndewa.

²⁰ Wanhu wose hano wantogole Yesu omulamuseni.

Muilamuse kwa nzila ilagusa moinogela.

²¹ Niye Paulo nowalamusa, nokwandika kwa makono gangu mwenyego.

²² Munhu yoyose hamnogela Mndewa, yaduwiligwe na Imulungu!

Mndewa wetu izo!

²³ Ng'hekewa ya Mndewa Yesu ikale hamoja na mweye.

²⁴ Nowanogela mose kwa kuilumba na Yesu Kilisito.

Baluwa ya Kabili ya Paulo kwa wanhu wa ako Kolinto Ulongozi

2 Wakolinto chandikigwa na mtumigwa Paulo muumwaka 55 na 56 toka kuvumbuka kwa Kilisito (Sula ya 1:1). Ino ayo baluwa ya kabili mna izibaluwa zitulinazo ziyandike Paulo kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Kolinto. Wanhu oifunza mbuli oitogolela kuwa ichanduso Paulo kandika baluwa ng'hali kwa wanhu wa ako Kolinto. Twabule baluwa ino ilongigwe mzisula za 2:3-4:2. Baluwa ino kwa Wakolinto yogesigwa yandikigwa kipindi Paulo kakala ako Makedonia (Sula ya 2:13).

2 Wakolinto cha vingine, cholonga mbuli zake mwenyego na cholonga mbuli za moyo. Paulo kosimulila deng'ho mbuli ya usenga unogile uyapatile kulawa kwa Tito mbuli ya wanhu wamtogole Yesu ako Kolinto. Mna ibaluwa ino, tona mafundizo mengi mbuli ya kulava kulawa mna idilagano da sambu, hanhu Paulo hayalavile malagizo mbuli ya kusanga sente na kuzigala kuwataza wanhu wamtogole Yesu ako Yelusalemu (Sula ya 8-9). Yokoneka wanhu wayagwe watumigwa wa uvizi kulawa kunze ya kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu obitila wanhu wayagwe mna ikibumbila kumulonga vihile Paulo na kuitogola wenyego. Wawatenda wanhu wanyawe nyawe mbuli ya mamulaka ga Paulo, mbuli ayo yogesigwa kamba ayo imtendile Paulo yalaguse mamulaka kamba mtumigwa wa Yesu Kilisito kukimambukizo cha Wakolinto wa kabili.

Mbuli zili mkitababu

Paulo kosonga baluwa yake kwa kuwalamusa wanhu wa kibumbila wamtogole Yesu (Sula ya 1:1-7).

Abaho Paulo kolonga viyagimbule mwanza wake uyagesile na usenga uyabokele mbuli yao na viwaibokele baluwa yake ya ichanduso (Sula ya 1:8-7:16).

Abaho Paulo kolava mafundizo mbuli ya sente zisangigwe kwa kuwataza wanhu wamtogole Yesu ako Yelusalemu (Sula ya 8:1-9:15).

Kukimambukizo Paulo koigombela mbuli ya utumigwa wake na kolonga mbuli ya mwanza wake wa kutembelela (Sula ya 10:1-13:10).

¹ Niye Paulo, namtumigwa wa Yesu Kilisito kwa kulonda Imulungu, na ndugu yetu Timoseo towatumileni baluwa

mweye kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Kolinto, hamoja na wanhu wose wa Imulungu mwiisi yose ya Akaya,
² Imulungu Tataetu na Mndewa Yesu Kilisito wawagwee ng'hekewa na tindiwalo.

Paulo komgwaa nhogolwa Imulungu

³ Tumgwee nhogolwa Imulungu, Tata wa Mndewa wetu Yesu Kilisito, Tata Imulungu yowonela wanhu bazi na kuwahoza mizoyo yao!

⁴ Imulungu kotuhoza mizoyo mna gamagayo getu, ili na siye tuwahoze mizoyo awo weli mna gamagayo, kwa kuhozigwa kukuja kutuhozigwe siye na Imulungu.

⁵ Kamba vija madununzo ga Kilisito vigokongezeka kumwetu, vivija kubitila Kilisito kuhozigwa kwetu mizoyo kokongezeka.

⁶ Twahagaya, togaya mbuli ya kuhozigwa kwenu mizoyo na kukomboligwa kwenu. Kamba twahahozigwa mizoyo na mweye vivija mohozigwa mizoyo ili kuwagangamiza mufunge umoyo mna gamagayo kamba vitugaya siye.

⁷ Vivija, tamanilo jetu kumwenu digangamala, kwavija tojuwa kuwa kamba vija vitugaya hamoja, vivija mohozigwa mizoyo hamoja na siye.

⁸ Ndugu zetu, hatulonda kuwafisa vitugaiye mwiisi ya Asiya. Tugaya ng'hani mbaka tugesu tolemelwa kufunga umoyo na tofa.

⁹ Tugesu tukala kamba wanhu watagusigwe ifa. Mbuli ino ilawilila ili sikutuitamanile wenyego, lakini tumtamanile Imulungu, yowazilibula wanhu wafile.

¹⁰ Imulungu katuhonya mdizumozumo da ifa, na kogen-delela kutuhonya. Siye totamanila kuwa Imulungu kotuhonya kabili,

¹¹ mweye mwahatutaza kutupulila kwa Imulungu. Vinhu bwando vinogile vitupatile kwa wanhu bwando kutupulila, votenda wanhu bwando wamgwee nhogolwa Imulungu wetu.

Paulo kogimbula viyalondile kutenda

¹² Siye toigodela kinhu kimoja, mizoyo yetu yotulongela vitukala mwiisi ino, ng'hani ng'hani vituilumba na mweye, kwa kung'ala na ukweli kulawa kwa Imulungu. Tutenda vivo siyo kwa kulongozigwa na nzeweze za wanhu wa mwiisi, lakini kwa ng'hekewa ya Imulungu.

¹³ Towandikila mweye gaja gamudahile kugasoma na kugajuwa. Niye notamanila motujuwa goya,

¹⁴ kwavija mbaka sambu mutujuwa kidogo. Tojuwa kuwa mna isiku ija ya kwiza Mndewa Yesu modaha kuigodela siye kamba siye vituigodela mweye.

15 Kwavija ng'hala nijuwile goya, tanhu nilonda kwiza kumwenu ili mumwede kunyona miyanza mibili.

16 Muumwanza wangu wa kuchola isi ya Makedonia, nilonda kubitila kumwenu, na umbwelo kulawa Makedonia vivija mbitile kumwenu, ili mungale mwanza wangu wa kuchola Yudea.

17 Vino mweye vingesa vinifungile mwanza wangu, ng'hala nonyawanyawa? Hebu mogesa notenda mbuli zangu kamba viwotenda wanhu, nahalonga, "Dimema, ona," nahalonga, "Da hindi, ona"?

18 Kamba Imulungu viyolonga ukweli, usenga wetu kumwenu siyo kulonga, "Ona" na "Bule."

19 Kwavija Yesu Kilisito, Mwana wa Imulungu, itumpetile kumwenu, niye na Sila na Timoseo, hakalile munhu wa kulonga, "Ona" na "Bule". Lakini kumwake heyo siku zose, "Ona."

20 Kwavija haitongigwa Imulungu kalonga miyanza mingahi, vija viyalongile kubitila Kilisito vokuwa, "Ona." Lekaavo "Ona" yetu itulonga kubitila Kilisito, toilinga kwa kumgwaa ukulu Imulungu.

21 Imulungu mwenyego ayo yotutenda siye na mweye tungamale kwa kuilumba na Kilisito. Imulungu ayo yatusagule siye,

22 katwikila kinhu kilagusa siye twa wanhu zake, na kamwika Loho wake mmizoyo yetu kamba fungu dodo da gaja gose gayatwikile.

23 Imulungu ayo msindila wangu, kaujuwa moyo wangu! Niye sibwelile ako Kolinto kwavija niwonela bazi.

24 Hatulonda kuwananahiza choni cha kutamanila, tojuwa kamba mugangamala mditamanilo jenu, lakini siye tosang'hana na mweye mbuli ya deng'ho jenu.

2

1 Avo nigelegeza, sikuniwatembelele kabili na kuwanyunyuwaza.

2 Kwavija nahawanyunyuwaza mweye, nani yonda yanihoze umoyo? Siyo wawaja waniwanyunyuwaze?

3 Lekaavo niwandikila baluwa, silondile kwiza kumwenu na kunyunyuwazwa na mweye mulondeke kunhenda niye ndeng'helele. Vinikona niye nahadeng'helela na mweye vivija modeng'helela.

4 Mna ibaluwa ija niwandikila kwa kunyunyuwala na usungu muumoyo na mahozzi mengi, sandike kwa kuwagela usungu, lakini kuwalagusila viniwanogela ng'hani.

Kugela kumgongo nzambi za munhu

⁵ Kamba munhu yahamgela usungu miyage, hangelile usungu ng'hani niye, ila kawagela usungu mweye mose, silonda kuwa msabalu ng'hani bule.

⁶ Nhaguso iyatagusigwe munhu ayo na wanhu bwando kumwenu yomfaya.

⁷ Kisigale sambu, mugele kumgongo na kumuhoza umoyo, ili sikuyanyunyuwale ng'hani na kubwela kuchugu.

⁸ Nowapula ng'hani, mulagusileni kabili munhu ayo kuwa mumnogela.

⁹ Kilamuso cha kuwandikila baluwa ija, nilonda kuwageza nijuwe kamba modaha kugoga kila kinhu.

¹⁰ Mwahagela kumgongo nzambi za munhu, na niye vivija nogela kumgongo. Kwavija nahagela kumgongo, kamba kweli cha baho kinhu cha kugela kumgongo, aho nogela kumgongo mgameso ga Kilisito mbuli ya mweye,

¹¹ ili Mwenembago sikuyawe mbala kumwetu, kwavija tojuwa viyogesa.

Paulo konyawanyawa kudibuga da Tuloasi

¹² Vimvikile kudibuga da Tuloasi kuwapetela wanhu Mbuli Inogile ya Kilisito, nivika Mndewa kanivugulila nzila nimsang'hanile.

¹³ Lakini nikala moyo nyunguwaa, kwavija simvikile ndugu yangu Tito. Avo niwalaga nichola Makedonia.

Kuhuma kubitila Kilisito

¹⁴ Lakini, Imulungu yagweleligwe nhogolwa, yotulongoza mna ikibumbila cha kudeng'helela kuhuma kubitila Kilisito na kubitila siye topwililisa kila hanhu usenga wa Kilisito kamba mnung'ho.

¹⁵ Kwavija siye tuigala na mnung'ho unogile wa ubani ulavigwe na Kilisito kwa Imulungu, ukwenela kwa wanhu wose okomboligwa na waja opotela.

¹⁶ Kwa waja opotela, mnung'ho awo ogala ifa, lakini kwa waja okomboligwa, mnung'ho awo ogala ugima. Vino nani yofaya kwa sang'hano ayo?

¹⁷ Siye hatuigalile na wanhu wayagwe, opata sente kwa kuchuuza usenga wa Imulungu, siye kwa kuilumba na Kilisito tolonga fulu ipile mgameso ga Imulungu, kamba wanhu tutumigwe na Imulungu.

3

Wasang'hanaji wa Lagano da Sambu

¹ Vino, tosonga kabili kuitogola wenyego? Hebu tolonda baluwa yandikigwe na mweye kututogola siye hebu

tuwandikile baluwa kuitogola wenyego kamba viwotenda wanhu wayagwe?

² Mweye wenyego mwa baluwa yetu, yandikigwe mmizoyo yetu, baluwa ijuwike na kusomigwa na kila munhu.

³ Yolagusa kamba mweye mwa baluwa ya Kilisito yai-galile kwa makono getu. Baluwa ayo hayandikigwe kwa wino lakini yandikigwa kwa Loho wa Imulungu yeli mgima, hayandikigwe mdibwe ila mmizoyo ya wanhu.

⁴ Siye hatunyawanyawa kulonga vino mgameso ga Imulungu, kwavija tomtamanila Kilisito.

⁵ Hatudaha kulonga tusang'hana chochose kwa udahi wetu wenyego, ila udahi wose tuli nao olawa kwa Imulungu,

⁶ yatugwelele udahi wa kuwa wasang'hanaji wa lagano da sambu, siyo kwa malagizo gandikigwe, ila kwa Loho wa Imulungu. Kwavija malagizo gandikigwe gogala ifa, lakini Loho Yang'alile kogala ugima.

⁷ Malagizo gekigwa mgamabwe, na ukulu wa Imulungu oneka mbaka wanhu wa Izilaeli walemelwa kulola kihanga cha Musa hata mng'alo wa kihanga viukalile ovulala. Kamba malagizo gogala ifa gasang'hana na kugala ukulu kamba awo,

⁸ vino, sang'hano ya Loho Yang'alile haigala ukulu ubanzile ng'hani?

⁹ Kamba kukala na ukulu mna isang'hano igala kutagusi-gwa, avo sang'hano itutenda tunoge mgameso ga Imulungu yogala ukulu ubanzile ng'hani!

¹⁰ Kwa mbuli ayo, kija kikalile na ukulu aho haichanduso, sambu chabule ukulu mbuli ya kija kili na ukulu ubanzile ng'hani.

¹¹ Kwavija kamba kija kikalile kwa kipindi kidodo kikala na ukulu, avo kija kikala siku zose chokuwa na ukulu ubanzile ng'hani!

¹² Kwavija siye totamanila avo, hatudumba kulonga.

¹³ Siye hatuigalile na Musa yagubike kihanga chake kwa kikumbi ili wanhu wa Izilaeli sikuwone mng'alo viukalile ovulala.

¹⁴ Lakini nzeweze zao zifungigwa, mbaka sambu wahasoma vitabu va lagano da umwaka nzeweze zao zigubikigwa na kikumbi acho. Kikumbi acho hakisegesigwa mbaka munhu yailumbe na Kilisito.

¹⁵ Ona, mbaka sambu, wahasoma Malagizo ga Musa, nzeweze zao zigubikigwa na kikumbi acho.

¹⁶ Lakini munhu yahambwelela Mndewa, kikumbi acho chosegesigwa.

¹⁷ Avo, "Mndewa," ayo Loho, na aho kuyali Loho wa Mndewa baho kuli na kulekesigwa.

18 Avo siye wose, vihanga vetu havigubikigwe tuigala na kiyoo kulagusa ukulu wa Mndewa. Togalusigwa tuigale ng'hani na tuvike muukulu ng'hani. Ino ayo sang'hano ya Loho wa Mndewa.

4

Ngama mzinongo

1 Avo, Imulungu kwa bazi jake, katugwaa sang'hano ino, na siye hatubwela kuchugu.

2 Tuzileka mbuli zose zigela kinyala na za kinyelegezi, hatulonga mbuli za uvizi hebu kuilonga vihile mbuli ya Imulungu. Lakini kwa kulonga ukweli mgameso ga Imulungu, ili wayagwe watugese mmizoyo yao kamba totamaniligwa.

3 Avo kamba Mbuli Inogile ituwapetela wanhu ifisigwa, ifisigwa kwa hewo opotela.

4 Hawatogola kwavija Mwenembago, imulungu wa isi ino kazigela nzeweze zao mdiziza, ili sikuwawone mulenge wa Mbuli Inogile ya ukulu wa Kilisito, yaigalile na Imulungu kwa kila kinhu.

5 Kwavija hatuipetela wenyego, ila tompeta Kilisito yeli Mndewa na siye twa wasang'hanaji zenu kwa Yesu.

6 Imulungu yalongile, "Mulenge umwemwese kulawa mdiziza!" Ayo yatendile mulenge wake umwemwese mmi-zoyo yetu, katugwelela mulenge wa nzeweze za ukulu wa Imulungu mkihanga cha Yesu Kilisito.

7 Lakini siye tuli na ngama ino tuigala na nongo, ili kulagusa kamba nguvu ng'hulu yolawa kwa Imulungu, siyo kumwetu.

8 Siku zose togaya, lakini hatuhondigwa, tokona shaka, lakini hatubwela kuchugu,

9 todununzigwa, lakini hatulekigwa kutazigwa, tolagazigwa hasi, lakini hatubanangigwe bule.

10 Kipindi chose toisola ifa ya Yesu mzing'huli zetu, ili ugima wa Yesu vivija oneke mzing'huli zetu.

11 Siku zose za ugima wetu twa mdizumozumo da ifa mbuli ya Yesu, ili ugima wake oneke mzing'huli zetu zifa.

12 Avo, ifa yosang'hana mgati mmwetu, lakini ugima osang'hana mgati mmwenu.

13 Maandiko Gang'alile golonga, "Nitogola lekaavo nonga." Kwa kutamanila kukuja, na siye vivija totogola lekaavo tolonga,

14 kwavija tojuwa kamba Imulungu yamzilibule Mndewa Yesu kwa wafile, vivija kotuzilibula siye hamoja na Yesu, na kotwika siye na mweye kuulongozi wake.

¹⁵ Kwavija gano gose kwa sama ya mweye, ili ng'hekewa ya Imulungu iwavikile wanhu bwando, itende wantogole Imulungu na wangwelele ukulu.

Kukala kwa kumtamanila Imulungu

¹⁶ Lekaavo hatubwela kuchugu. Hata kamba ng'huli zetu zofa, lakini siku zose loho zetu zotendigwa za sambu.

¹⁷ Magazo gotupata gabuha na gokala kwa kipindi kidodo, lakini gotugalila ukulu wa milele kubanza gago gamagazo.

¹⁸ Avo sambu tugese vinhu vikoneka, ila tugese vija havikoneka. Kwavija vinhu vikoneka vokala kwa kipindi kidodo, lakini vija havikoneka vabule uhelelo.

5

¹ Kwavija tojuwa kamba hema ino itukala sambu hano mwiisi, awo lukuli lwetu, dahabanangika Imulungu kotuvaza kae iyagwe ako kuulanga, kae ilibule uhelelo haizengigwe kwa makono ga wanhu.

² Lakini sambu togutilila, kipindi vitubeta kwa kusulukila tugweleligwe lukuli lwa kuulanga,

³ kwavija twahavazigwa lukuli lwa sambu, hatukoneka twa mwazi.

⁴ Vitukala mdihema dino da mwiisi, togutilila kwa lusikisiki, kwavija hatulonda kululeka lukuli luno lwa mwiisi, lakini tolonda kuvazigwa kae yetu ya kuulanga, ili kija kifa kigalusigwe na ugima wa milele.

⁵ Imulungu mwenyego ayo yatutandile gano gose. Katugwaa Loho wake kamba fungu dodo da gaja gayatwikile.

⁶ Avo siku zose togangamala. Tojuwa kamba vitukala mzing'huli zino, twa kutali na kae yetu hamoja na Mndewa.

⁷ Kwavija tokala kwa kumtamanila Imulungu, siyo kwa gaja gotulola.

⁸ Lakini togangamala na tolonda kuleka ukazi uno wa lukuli na kukala hamoja na Mndewa.

⁹ Mbuli ng'hulu, towamba ng'hani kumnogeza Mndewa, iwe tokala mwiisi ino hebu kuulanga.

¹⁰ Kwavija kila munhu kokwima kuulongozi wa Kilisito yatagusigwe. Kila munhu kobokela kija kiyolondigwa, kamba vija viyasang'hane mwiisi, kamba ganoga hebu geha.

Umbwiga na Imulungu kubitila Kilisito

¹¹ Siye tojuwa choni kumdumba Mndewa, avo towamba kuwatewenza wanhu wayagwe. Imulungu kotujuwa goya, na niye nogesa kamba mweye vivija munjuwa mmizoyo yenu.

¹² Siye hatugeza kuitogola kabili kumwenu. Lakini towagwaa kilamuso kinogile mweye muigodele siye, ili mudahe

kuwedika waja oigodela vija vikoneka na oleka vija vili mmi-zoyo.

¹³ Kamba tokoneka twabule nzeweze, mbuli ya Imulungu na kamba tuna nzeweze, mbuli ya mweye.

¹⁴ Tolongozigwa na unogelwa wa Kilisito, sambu tojuwa munhu imoja kafa mbuli ya wanhu wose, avo wose wafa nayo.

¹⁵ Kafa mbuli ya wanhu wose, ili wanhu okala sikuwakale wenyego, lakini wakale mbuli ya heyo yafile na kazilibuligwa mbuli ya hewo.

¹⁶ Avo kulawa sambu, hatungesa munhu kwa kumulola. Hamoja hana kipindi tumgesa Kilisito kwa kumulola, sambu hatutenda vivo kabili.

¹⁷ Munhu yoyose yahailumba na Kilisito kotendigwa wa sambu, gaumwaka gabita, ga sambu geza.

¹⁸ Gano gose golawa kwa Imulungu, yatutendile tuilumbe nayo kubitila Kilisito na katugwelela sang'hano ya kuw-tenda wanhu wayagwe wailumbe nayo.

¹⁹ Avo, kubitila Kilisito Imulungu kailumba na wanhu wa mwiisi, hagesile nzambi zao, katugwaa usenga wa kuwapetela wanhu wailumbe nayo.

²⁰ Avo, siye tolonga mbuli ya Kilisito, kubitila siye Imu-lungu kowapula mweye. Towapula kwa twaga da Kilisito, muilumbe na Imulungu.

²¹ Imulungu kamtenda ija yelibule nzambi yasole nzambi zetu, ili kubitila heyo Imulungu yatutende tunoge mgameso gake.

6

¹ Kwavija tosang'hana hamoja na Imulungu, towapula mw-eye mubokele ng'hekewa ya Imulungu, sikumutogole yage bule.

² Imulungu kolonga,

“Kipindi kinogile vikivikile cha kukonela bazi,

nikutegeleza,

kipindi cha kukukombola vikivikile,

nikutaza.”

Tegelezeni! Sambu acho kipindi kinogile, lelo dijo siku da kukomboligwa!

³ Hatulonda kumwikila munhu yoyose ng'hwalo, ili sang'hano yetu sikuilongigwe vihile.

⁴ Avo toilagusa kamba kweli twa wasang'hanaji wa Imu-lungu kwa kila kinhu, kwa kufunga umoyo na kwa kugaya na kwa kipindi kidala na kwa madununzo,

⁵ kwa kutoigwa na kwa kugodekigwa mkifungo na kwa kuding'huligwa na kwa kusang'hana ng'hani na kwa kuwasa meso na kwa nzala.

⁶ Tuilagusa twa wasang'hanaji zake kwa kung'ala kwetu na kwa nzewele na kwa kubetela na kwa moyo unogile na kwa Loho Yang'alile na unogelwa wa ukweli,

⁷ na kwa kulonga ukweli na kwa nguvu ya Imulungu. Totenda goyolonda Imulungu kamba mgoha wetu wa kuitowela na kuigombela wenyego.

⁸ Totenda kwa kutegelezigwa na kugeligwa kinyala, tolongigwa vinogile na tolongigwa vihile, tolongigwa twa wavizi, lakini tolonga ukweli.

⁹ Tojuwika, lakini totendigwa kamba hatujuwika, tokoneka tofa, lakini tung'hali wagima, tutoigwa lakini hatukomigwe bule.

¹⁰ Tunyunyuwala lakini siku zose todeng'helela, twa wakiwa lakini towatenda wanhu bwando wawe wagoli, tokoneka twabule kinhu lakini kila kinhu chetu.

¹¹ Ndugu zetu Wakolinto! Tulonga na mweye vinogile, mizoyo yetu yaduhu lusikisiki.

¹² Siye twabule lusikisiki na mweye, lakini mweye muna lusikisiki na siye.

¹³ Sambu nolonga na mweye kamba wanangu, sikumuwe na lusikisiki mmizoyo yenu kamba siye vitutendile.

Paulo kowazuma sikuwailumbe na wanhu hawamtogole Yesu

¹⁴ Sikumuilumbe na wanhu hawamtogola Yesu. Vingo ganogile na gehile gana umbwiga gani? Hebu yodahikaze mulenge na ziza kukala hamoja?

¹⁵ Vingo Kilisito na Mwenembago oilumbaze? Vingo munhu yomtogola Kilisito koilumbaze na ija hamtogola Kilisito?

¹⁶ Vingo Ng'anda ya Imulungu yoilumbaze na vinyago va imilungu? Avo siye twa Ng'anda ya Imulungu yeli mgima! Kamba viyalongile Imulungu mwenyego,

“Nokala nao
na kutembela hamoja nao.

Niye nokuwa Imulungu wao,
na wao okuwa wanhu zangu.”

¹⁷ Avo Mndewa kolonga,

“Segeleni kumwao
na mwiinege nao.

Sikumukwase kinhu kifitile,
na niye nowabokela mweye.

¹⁸ Nokuwa Tataenu,

na mweye mokuwa wanangu wa kimbigalo na wa kitwanzi,
kolonga Mndewa yeli na Udahi wose.”

7

¹ Mbwiga zangu niwanogela, gaja gose gayalongile Imulungu ni mbuli ya siye. Avo tusunhe dikwe da ng'huli zetu hebu mizoyo yetu, tung'ale ng'hani na tumtegeleze Imulungu.

Deng'ho da Paulo

² Twikeni mmizoyo yenu. Hatumtendele gehile munhu yoyose, hatumulumize hebu kumnyonya munhu yoyose.

³ Silonga mbuli zino kwa kumtagusa munhu, kamba viongile, mweye mwa mmizoyo yetu, tufe hamoja hebu tuwe wagima hamoja.

⁴ Nojuwa mugangamala, noigodela mweye! Nihozigwa moyo ng'hani kipindi chose cha magayo getu, nodeng'helela ng'hani.

⁵ Hata vituvikile Makedonia, hatubwihile bule. Kila mwambu tukala na magayo, kunze migomvi na mizoyo yetu imema bwembwe.

⁶ Lakini Imulungu yowahoza mizoyo wanhu okala moyo nyunguwaa, katuhocha mizoyo viyezile Tito kumwetu.

⁷ Siyo kwiza kwake kwiiyeka, lakini vivija mbuli ya mweye vimumuhozile umoyo. Nayo katulongela vimusulukila kunyona na vimunyonyuwale kwa gaja galawilile, na vija vimulonda kunigombela, avo nodeng'helela ng'hani.

⁸ Hata kamba kwa baluwa yangu ija niwatenda munyunyuwale, sigelegeza habali nhendile vivo. Nogesa baluwa ija iwatenda munyunyuwale, lakini kwa kipindi kidodo.

⁹ Sambu nodeng'helela, siyo kwavija munyunyuwala, lakini kwavija kunyunyuwala kwenu kuwatenda muleke nzambi na mumbwelela Imulungu, na Imulungu kakusang'hanila kunyunyuwala kuko, avo hatuwalumize bule.

¹⁰ Kwavija kunyunyuwala kulawaga kwa Imulungu kotenda wanhu waleke nzambi ili wakomboligwe, avo hailondigwa kona usungu kwa mbuli ayo. Lakini kunyunyuwala kwa mwiisi kogala ifa.

¹¹ Loleni, viyatendile Imulungu kubitila kunyunyuwala kwenu, sambu mowamba ng'hani, modaha kulagusa kamba munoga. Mokona usungu mwahagona gehile gosang'hanwa, mosinhuka na kudumba, mosulukila ganogile, muilava kwa kusang'hana, molonda kona ganogile gotendeka. Kwa kila mbuli muilagusa mwabule gehile.

¹² Avo, hamoja nyandika baluwa ija, sandike mbuli ya munhu yatendile gehile hebu mbuli ya munhu yatendeligwe gehile. Lakini nyandika ili yoneke mgameso ga Imulungu, vija mweye vimuwambile kutusang'hanila.

¹³ Lekaavo siye tuhozigwa mizoyo.

Siyo kuhozigwa umoyo kwiiyeka, lakini vivija tudeng'helela vitumone Tito kana deng'ho, mbuli ya kumuhoza moyo kwenu.

¹⁴ Mbuli ya mweye niye niigoda ng'hani kumwake, na hamungelile kinyala bule. Siku zose tuwalongela ukweli, na vivija kuigoda kwetu kwa Tito mbuli ya mweye kulagusa ukweli wiiyeka.

¹⁵ Avo unogelwa wake kumwenu okongezeka ng'hani, yahakumbuka vimugagogile mafundizo gake, na vija vimumbokele kwa bwembwe na kugwaya.

¹⁶ Sambu nodeng'helela ng'hani kwavija nodaha kuwata-manila ng'hani!

8

Kulava kwa moyo unogile

¹ Ndugu zetu, tolonda mujuwe, Imulungu viyavigwelele ng'hekewa vibumbila va wanhu wamtogole Kilisito ako Makedonia.

² Wanhu awo wagaya ng'hani, lakini deng'ho jao dikala kulu, na wakala na moyo wa kulava vinhu vao hamoja wakiwa ng'hani.

³ Nowalongela ukweli, walava ng'hani, na walava kubanza viwadahile. Kwa kulonda wenyego,

⁴ watupula ng'hani vivija na wao wengile mwiisang'hano ino inogile ya kuwataza wanhu wa Imulungu.

⁵ Wasang'hana kubanza vitugesile! Tanhu wailava wenyego kwa Mndewa, abaho wailava kumwetu, kamba viyalondile Imulungu.

⁶ Avo tumpula Tito yaisongile sang'hano ino ya kulava kwa moyo unogile, vivija yawataze kuimambukiza kumwenu.

⁷ Mweye mna vinhu bwando, kumtamanila Imulungu, ulonzi unogile, nzewe, kuwamba ng'hani kutenda ganogile na unogelwa wenu kumwetu. Avo vivija towalonda mweye muwe na moyo unogile ng'hani mwiisang'hano ino ya kulava.

⁸ Niye siwagwaa lagizo bule, lakini nolonda kuwalagusila mweye wayagwe viwowamba kuwataza wanhu, ili nijuwe unogelwa wenu viwili wa ukweli.

⁹ Kwavija muijuwa ng'hekewa ya Mndewa wetu Yesu Kilisito, hamoja kakala na kila kinhu, lakini kaitenda mkiwa mbuli yenu mweye, ili kubitila ukiwa wake mweye muwe na kila kinhu.

¹⁰ Kwa mbuli ino, niye vinigesa vinoga mweye mwa-hamambukiza gaja gamusongile mwaka ubitile. Mweye mukala wanhu wa ichanduso siyo kulava kwiiyeka, lakini vivija kwa moyo wa kulonda kulava.

¹¹ Avo mambukizeni sang'hano ayo ya kulava kwa moyo unogile, kamba vija vimusulukile ng'hani kuisang'hana, avo isang'haneni sambi kwa kija kimulinacho.

¹² Kamba munhu kana moyo wa kulava, Imulungu kobokela kija kiyalinacho, halola kija kiyebule.

¹³ Niye silonda kuwadikwa mweye mizigo abaho wayagwe wabwihile, lakini mweye mose muwe sawa.

¹⁴ Vinhu vingi vimulinavo sambi viwataze waenu welibule, ili na wao vonda wawe na vinhu vingi viwataze mweye kipindi mwabule kinhu. Baho mose mokuwa sawa.

¹⁵ Kamba Maandiko Gang'alile vigolonga, "Ija yakubile kingi hapatile kingi ng'hani, na ija yasolile kidogo hahungukilwe kinhu."

Tito na wayage

¹⁶ Nomgwaa nhogolwa Imulungu kwa kumgwaa Tito moyo wa kuwataza mweye kamba moyo unilinao niye!

¹⁷ Siyo kwavija siye tumulongela, lakini vivija kakala kosulukila ng'hani kuwataza, kwa kulonda mwenyego keza kumwenu.

¹⁸ Tomtuma ndugu imoja hamoja nayo, yotegelezigwa ng'hani mna ivibumbila vose va wanhu wantogole Yesu, kwa sang'hano yake ya kuwapetela wanhu Mbuli Inogile.

¹⁹ Vivija, ndugu ayo kasaguligwa na vibumbila va wanhu wantogole Yesu yange na siye kipindi vitugala sente zino, sente zigala ukulu kwa Mndewa na zilagusa moyo wetu wa kuwataza wanhu.

²⁰ Toiteganya wanhu sikuwatuyalalile vitwika hamoja na kugola sente zino zilavigwe kwa moyo unogile.

²¹ Siye tolonda kusang'hana ganogile siyo mgameso ga Mndewa yaiyeka, lakini vivija mgameso ga wanhu.

²² Vivija tomtuma hamoja nao ndugu yetu, miyanza mingi tumgeza na tumona kana moyo wa kuwataza wanhu. Sambu kana moyo wa kuwataza ng'hani wanhu kwavija kowatamanila mweye ng'hani.

²³ Tito ayo miyangu, tosang'hana hamoja mbuli ya mweye. Ndugu zetu wayagwe okwiza hamoja nayo, wao wasenga wa vibumbila va wanhu wantogole Yesu na ogala ukulu kwa Kilisito.

²⁴ Avo walagusileni unogelwa wenu, ili vibumbila va wanhu wantogole Yesu wajuwe totenda goya vituigodela mweye.

9

Kuwataza wakilisito waetu

¹ Silondigwa kuwandikila mbuli ya sang'hano ya kuwataza wanhu wa Imulungu.

² Nowajuwa vimuwamba kuwataza wanhu, niye niigodela mbuli ayo kwa wanhu wa Makedonia. Niwalongela toka mwaka ubitile mweye wanhu wa Akaya muitanda kulava, moyo wenu wa kulava uwatenda wanhu bwando watende vivo.

³ Avo nowatuma ndugu wano, ili kuigoda kwetu mbuli ya mweye sikukuwe mulomo wiiyeka. Lakini muitande kuwataza, kamba viniwalongele wao motenda.

⁴ Kwavija kamba naheza na munhu wa Makedonia na twahawavika hamuitandile, baho siye togwa kinyala kwavija tuiigodela ng'hani mweye. Na mweye vivija mogwa kinyala kwavija tuwatamanila ng'hani!

⁵ Avo nigesia vinoga kuwapula ndugu wano wanongolele kwiza kumwenu, waitande nhunza yenu ng'hulu yumulongile moilava. Baho yolagusa kuwa nhunza ayo yolavigwa kwa kulonda mweye wenyego, siyo kwa kunanahizigwa.

⁶ Kumbukeni, munhu yohanda kidogo kosenga kidogo. Munhu yohanda vingi kosenga vingi.

⁷ Kila munhu kamba viyagesile muumoyo wake yalave kija kiyalinacho, siyo kwa moyo hamgwazo hebu kunanahizigwa, kwavija Imulungu komnogela munhu yolava kinhu kuno moyo kwatu!

⁸ Avo Imulungu kodaha kuwagwaa vingi ng'hani kubanza vija vimulonda, siku zose mpate kila kinhu kimulonda, avo muvisang'hanile kwa kila sang'hano inogile.

⁹ Kamba vigalonga Maandiko Gang'alile, "Kowagwaa kwa moyo unogile wanhu wakiwa na moyo wake unogile wabule uhelele."

¹⁰ Nayo Imulungu yomgwaa mbeyu mulimaji na ndiya, vivija kowagwaa mweye mbeyu zimulonda, na kozitenda zote, zikule na zilele ng'hani mbuli ya kulava kwenu kwa mizoyo yenu inogile.

¹¹ Kowatenda muwe wagoli siku zose kwa kila kinhu, mudahe kuwa na moyo unogile kipindi chose, ili wanhu wamgwee nhogolwa Imulungu mbuli ya nhunza zenu ziwabokele kubitila siye.

¹² Kwavija sang'hano ino yumutenda siyo tu yowataza wanhu wa Imulungu, lakini vivija yowatenda wanhu bwando wamgwee nhogolwa ng'hani Imulungu.

¹³ Kwa mbuli zinogile zilagusigwa kwa sang'hano yenu ino, wanhu bwando omgwaa nhogolwa Imulungu mbuli ya kuingoga kwenu Mbuli Inogile ya Kilisito yumuitogola, na mizoyo yenu inogile ya kulava vinhu venu kumwao na kwa wanhu wose wayagwe.

¹⁴ Avo mizoyo yao yowanogela na owapulila mweye mbuli ya ng'hekewa ng'hulu iyawagwelele Imulungu.

15 Tungwee nhogolwa Imulungu mbuli ya nhunza yake iswelile ulonzi wa kuisimulila!

10

Paulo koigombela sang'hano yake

1 Niye Paulo mwenyego, wanhu wayagwe olonga namuhole kipindi nahawa na mweye, lakini nahawa kutali na mweye namsabalu. Nowapula kwa bazi na moyo unogile wa Kilisito,

2 vondanize sikumunhende niwe msabalu, kwavija nojuwa nodaha kuwa msabalu kwa waja olonga tokala kamba viwokala wanhu wa mwiisi ino.

3 Ona, tokala mwiisi, lakini hatuitowa kamba viwoitowa wanhu wa mwiisi.

4 Silaha zituitowela siye siyo silaha za mwiisi ino, lakini nguvu ya Imulungu, itulaga ng'hambi zose. Tobananga mbuli zose za uvizi,

5 togabananga magoda gose gotenda viyagwe na nzeweze ya kumjuwa Imulungu. Togaboka magesa gose na kugatenda gamtegeleze Kilisito.

6 Mwahagoga kila kinhu, siye tuitanda kumtagusa munhu yoyose yoleka kugoga.

7 Mweye molola mbuli za kunze. Kamba munhu yoyose kogesa heyo munhu wa Kilisito, kolondigwa yagese kabili kuwa siye twa wanhu wa Kilisito kamba viyali heyo.

8 Niye sikona kinyala hata kamba nibanza kuigoda mbuli ya udahi uyatugwelele Mndewa, katugwaa udahi wa kuwazenga mweye siyo wa kuwabomola.

9 Silonda mweye mugese nolonda kuwagela bwembwe kwa baluwa zangu.

10 Kwavija olonga, "Baluwa za Paulo zizama na zimema mbuli ng'hulu, lakini yahawa hamoja na siye konyolila, na ulonzi wake siyo kinhu chochose!"

11 Wanhu kamba awo olondigwa wajuwe kamba vose vibili sawa, gaja gatwandika kipindi twahawa kutali na gaja gonda tusang'hane twahawa hamoja na mweye.

12 Siye hatudaha kuika hamoja hebu kuigala na wanhu waja oitogola wenyego. Wanhu oitenda wenyego kinhu cha kupimila na wanhu oilinga wao kwa wao, wanhu awo wabule nzeweze!

13 Lakini siye hatuigoda ng'hani, kuigoda kwetu kokuwa mna isang'hano iyatugwelele Imulungu, vivija sang'hano ayo, iyo itusang'hana kumwenu.

14 Siye hatunabanza kuigoda, kamba vija hatunakwiza kumwenu, kwavija siye twiza kumwenu na tuwagalila Mbuli Inogile ya Kilisito.

¹⁵ Avo siye hatubanza kuigoda mbuli ya sang'hano itendigwe na wanhu wayagwe. Lakini tololela kuwa kumtamanila kwenu Imulungu kogendelela na sang'hano yetu kumwenu yokuwa ng'hulu kwa kukweleleza viyolonda Imulungu.

¹⁶ Abaho todaha kuipeta Mbuli Inogile mziisi ziyagwe, zili kutali na mweye. Kwavija hatulonda kuigodela sang'hano imalile kusang'hanigwa na munhu iyagwe hanhu aho.

¹⁷ Lakini, kamba vigolonga Maandiko Gang'alile, "Munhu yolonda kuigoda, yaigodele kija kiyasang'hane Mndewa."

¹⁸ Kwavija munhu yotogoligwa siyo ija yoitogola mwenyego, lakini ija yotogoligwa na Mndewa.

11

Paulo na watumigwa wavizi

¹ Nogesa mofunga umoyo mbuli ya niye, hata kamba nokoneka nambozi, sikumutonge ng'hani!

² Nowonela migongo, kamba Imulungu viyowonela migongo, mweye muigala na mhambe inimtandile yafungiligwe zengele na mbigalo imoja, nayo ayo Kilisito.

³ Lakini nodumba kamba dija dizoka kwa ubala wake wa uvizi viyamvizile Hawa, nzewele zenu zodaha kugalusigwa na moleka kung'ala kwenu na kuilava kwenu kweli kwa Kilisito.

⁴ Kwavija munhu yoyose yokwiza kumwenu na kuwapetela usenga wa Yesu hauigalile na uja utuwapetele mweye mombokela, na moitogola loho iyagwe haiigalile na Loho Yang'alile yumumbokele na moutogola usenga uyagwe hauigalile na Mbuli Inogile yumubokele kumwetu.

⁵ Niye sigesa kuwa na mdodo kubanza awo oikema, "Watumigwa wakulu."

⁶ Sengine nokoneka sili mulongaji goya, lakini nzewele ninazo, mbuli ino tuilagusa goya siku zose na kipindi chose.

⁷ Vino niye nhenda vihile, viniitendile mwenyego sifaya na kuwatenda mweye mufaye, kwa kuwapetela Mbuli Inogile ya Imulungu na silondile fungu jojose?

⁸ Vinikalile nowasang'hanila mweye, fungu jangu dilawa mna ivibumbila viyagwe va wanhu wamtogole Yesu. Avo kamba vija niwaboka vinhu vao ili niwasang'hanile mweye.

⁹ Ving'halile na mweye simgazile munhu yoyose yangwee chochose kinonda, kwavija ndugu walawile Makedonia wanalila kila kinhu kinondile. Kamba vija vindekile kuwagaza kwa kinhu chochose, avo nogendelela kutenda vivo!

10 Kamba vija ukweli wa Kilisito viuli mgati mmwangu, kuduha munhu yoyose mwiisi ya Akaya yodaha kunhenda sikuniigodele mbuli ayo.

11 Vino niye nolonga vino kwavija siwanogela bule? Imulungu kojuwa kuwa nowanogela!

12 Nogendelela kusang'hana kamba vinisang'hana sambu, ili niwagwise waja "watumigwa wakulu" olonga kwa kuigoda kuwa osang'hana kamba vitusang'hana siye.

13 Kwavija wanhu awo siyo watumigwa wa ukweli, wasang'hanaji wavizi, oitenda kuwa watumigwa wa Kilisito.

14 Ona, mbuli ino siyo kilozo! Kwavija hata Mwenembago mwenyego koitenda msenga wa mulenge kulawa kuulanga!

15 Avo hatukanganya bule kamba wasang'hanaji wa Mwenembago nao oitenda wasang'hanaji wa gaja ganogile. Kuki-mambukizo obokela fungu jao dilondigwa kwa sang'hano zao.

Kugaya kwa Paulo kamba mtumigwa

16 Nolonga kabili, munhu sikuyanhende niye nambozi. Lakini yahanhenda mbozi, yanibokele kamba mbozi ili na niye niigode kidogo.

17 Mbuli ino inonga sambu silagilizigwe na Mndewa nonge, mbuli ino ya kuigoda, nolonga kamba munhu mbozi.

18 Kwavija wanhu bwando oigodela mbuli za kiunhu, na niye vivija notenda vivo.

19 Kwavija mweye mna nzewe, lekaavo mokala kwa kufunga umoyo na wanhu wabozi.

20 Mweye mokala kwa kufunga umoyo hata munhu yowatenda watumwa, hebu yowanyonya hebu yopata vinhu kwa migongo yenu hebu yowehula hebu yowazaba mkihanga.

21 Nokona kinyala kulonga siye tunyolila kusang'hana mbuli azo!

Nolonga kamba munhu mbozi, kamba munhu yoyose kogeza kuigodela kinhu, na niye vivija sidumba kuigodela.

22 Kamba wao Waebulania? Na niye vivija na Muebulania. Kamba wao Waizilaeli? Na niye vivija na Muizilaeli. Kamba wao olawa mulukolo lwa Abulahamu? Na niye vivija nolawa mulukolo lwa Abulahamu.

23 Kamba wao wasang'hanaji wa Kilisito? Nolonga kamba munhu yeli na kibozi mbwelele, niye na msang'hanaji wa Kilisito kubanza awo! Niye nisang'hana sang'hano ndala ng'hani, ngodekigwa mkifungo miyanza bwando, nhoigwa miyanza bwando, ng'hala mdizumozumo da ifa miyanza bwando.

24 Miyanza mitano Wayahudi wanhowa mbalati malongo madatu na tisa.

²⁵ Miyanza midatu Walumi wanhowa mbalati, mwanza umoja wanhowa mabwe. Miyanza midatu mbenekeligwa na ngalawa ng'hulu mbahali na mwanza umoja nisinda mgamazi imisi na ikilo.

²⁶ Mna imianza yangu ng'hala mdizumozumo da kusoligwa na mazi ga lwanda, ng'hala mdizumozumo da wabokaji, ng'hala mdizumozumo da wayahudi wayangu, ng'hala mdizumozumo da wanhu haweli Wayahudi, ng'hala mdizumozumo kudibuga, ng'hala mdizumozumo da kumuhulo, ng'hala mdizumozumo mbahali na ng'hala mdizumozumo da ndugu wa uvizi.

²⁷ Nisang'hana na kugaya, ng'hala meso miyanza mingi, ng'hala na nzala na ng'hilu na miyanza mingi nisinda na nzala, ng'hala nokona beho na ng'hala nabule viwalo.

²⁸ Kubanza avo vose, siku zose nina ng'honde ya kuvisang'hanila vibumbila va wanhu wamtogole Yesu.

²⁹ Kamba munhu konyolila, na niye vivija nonyolila. Kamba munhu katenda nzambi, na niye nokona usungu.

³⁰ Kamba nahaigoda, noigodela kunyolila kwangu.

³¹ Imulungu, Tata wa Mndewa Yesu, yotogoligwa siku zose, kojuwa niye siviza bule.

³² Ving'halile ako Damesiki, mkulu wa isi, yakalile yolongozigwa na mndewa Aleta, keka wakalizi kudibuga da Damesiki ili wangoge.

³³ Lakini nihumulusiligwa mdigelo, kubitila zonzo dikalile muuluwa, vino vivo vinihonyeke mmakono gake.

12

Vinhu viyalagusiligwe Paulo na kugubuliligwa na Mndewa

¹ Nolonda kuigoda, hamoja haifaya chochose. Lakini sambi nolonga mbuli ya vinhu viyanilagusile Mndewa na kunigubulila.

² Nomjuwa munhu imoja Mkilisito, miyaka longo na nne ibitile kagaligwa mbaka kuulanga. Sijuwile bule kamba kakala ako na lukuli hebu na loho, Imulungu heyo yajuwile.

³ Nolonga kabili, nojuwa munhu ayo kagaligwa kuulanga, lakini sijuwa bule kamba kakala mulukuli hebu siyo mulukuli, Imulungu kojuwa.

⁴ Kuko kuulanga kahulika mbuli hazidahika kusimulila, mbuli azo munhu halondigwa kuzilonga.

⁵ Avo noigodela munhu kamba ayo, lakini siigodela mwenyego, ila mbuli za kunyolila kwangu.

⁶ Maza nondile kuigoda, sambi niwe mbozi, kwavija nahalongile ukweli. Lakini siigoda kwavija silonda munhu

yangese ng'hani kubanza vija viyonyona na kuhulika vini-longa.

⁷ Lakini kunhenda niye sikuniigode ng'hani mbuli ya vinhu vingi viyangubulile Mndewa, nigweleligwa usungu mulukuli kamba mwiba, msenga wa Mwenembago kanhowa, ili siku-niigode ng'hani.

⁸ Nimpula Mndewa miyanza midatu yanisegelese mbuli ayo.

⁹ Lakini Mndewa kanongela, “Ng'hekewa yangu kumwako gweye yotosha, kwavija udahi wangu okuwa mkulu ng'hani gweye wahanyolila.” Avo nodeng'helela ng'hani kuigodela kunyolila kwangu, ili udahi wa Kilisito ukale kumwangu.

¹⁰ Avo niye nodeng'helela kunyolila, kuligigwa, kuzehigwa, kugaya na madununzo mbuli ya Kilisito. Kwavija nahanyolila, baho nogangamala.

Paulo viyowagesa Wakolinto

¹¹ Niye niitenda nambozi, lakini mweye wao munhendile niwe vivo. Mweye wao mulondeke kungwaa nhogolwa. Kwavija hata kamba niye sifaya, sili mdodo bule kubanza awo oikema, “watumigwa wakulu.”

¹² Unzonza na vifukuzi vitendeke kumwenu kwa kufunga umoyo vilagusa goya kuwa niye na mtumigwa.

¹³ Vino mweye muswela choni kubanza vibumbila viyagwe va wanhu wamtogole Yesu, lakini niye siwagazile mweye munitaze? Chonde, geleni kumgongo kwa kuwatendela vihile!

¹⁴ Sambu niitanda kwiza kumwenu kwa mwanza wa kadatu, na silonda kuwagaza bule, kwavija niye nowalonda mweye siyo vinhu vimulinavo. Siku zose tata na mama owekila ngama iwana na siyo iwana owekila ngama tata zao na mama zao.

¹⁵ Niye nodeng'helela kulava vinhu vose vinilinavo na vivija kuilava mwenyego mbuli ya kuwataza mweye. Vino mweye hamuninogela ng'hani kwavija niye nowanogela ng'hani?

¹⁶ Motogola kuwa siwagazile bule. Lakini munhu iyagwe kodaha kuwalongela kwavija niye na mbala ng'hani niwavizila.

¹⁷ Vino niye niwanyonya mweye kubitila msenga yoyose inimtumile kumwenu?

¹⁸ Niye nimpula Tito yeze kumwenu, na nimtuma ndugu yetu weze hamoja. Vino Tito kawanyonya? Vino mweye hamujuwile bule kuwa siye tolongozigwa na moyo umoja na tosang'hana hamoja?

¹⁹ Modaha kulonga kuwa siye toigombela wenyego kumwenu! Lakini siye tolonga mbuli zino mgameso ga

Imulungu, kuno tuilumba na Kilisito. Mbwiga zangu, kila kinhu kitusang'hana, tosang'hana kuwagangamiza mweye.

²⁰ Nodumba naheza kumwenu, honda niwavike kamba vinonda niye, na mweye honda mumbone kamba vimulonda niye niwe. Nodumba nodaha kuvika wanhu ogomba hebu kuyonela migongo hebu kuigevuza hebu kuwa na gahigahi hebu kuideta hebu kuiliga hebu kuigoda na kuiding'hula.

²¹ Nodumba naheza kumwenu kabili, Imulungu wangu konhenda niwe muhole mgameso genu, nowalilila wanhu bwando watendile nzambi aho haichanduso, lakini hawalekile uchafu wao, kusulukila kwihile na ugoni.

13

Paulo komambukiza kwa kuwazuma na kuwalamusa

¹ Uno okuwa mwanza wangu wa kadatu kwiza kumwenu. Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga, "Kitala chochose cholondigwa choneke na wanhu wabili hebu wadatu."

² Ving'halile na mweye muumwanza wangu wa kabili niwazuma, na sambu nowazuma kabili ning'hali kutali, kipindi naheza honda niwonele bazi waja watendile nzambi aho umwaka hebu munhu yoyose iyagwe.

³ Mweye wenyego molola kamba Kilisito kolonga mgati mmwangu. Kumwenu mweye Kilisito hanyekile, lakini kolagusa nguvu zake kumwenu.

⁴ Kwavija hata kamba kawambigwa mumsalaba kwa kunyolila, lakini sambu mgima kwa nguvu ya Imulungu. Na siye vivija tonyolila kwa kuilumba nayo, lakini kwa nguvu ya Imulungu twa wagima hamoja nayo ili tuwasang'hanile mweye.

⁵ Muilolese wenyego mujuwe kamba momtamanila Imulungu. Muigeze wenyego. Vino mweye hamujuwile kuwa Yesu Kilisito kokala mgati mmwenu? Kamba haili avo, mweye mulemelwa.

⁶ Lakini notogola mweye mojuwa kuwa siye hatulemelwe bule.

⁷ Avo tompula Imulungu sikumutende mbuli yoyose ihile. Siyo kamba tolonda wanhu watugese siye tuhuma, lakini mweye mutende ganogile hata kamba siye tokoneka tulemelwa.

⁸ Kwavija siye hatudaha kuulema ukweli, lakini tougen-deleza ukweli.

⁹ Todeng'helela kuwa siye tunyolila, lakini mweye mu-gangamala, na tompula Imulungu mutelele ng'hani.

¹⁰ Lekaavo, nowandikila mbuli zino ning'hali kutali, ili naheza kumwenu sikuniwe msede kwa kuusang'hanila udahi

uyanigwelele Mndewa, udahi wa kuwagamiza siyo wa kuwabomola.

¹¹ Avo ndugu zangu, nowalaga! Wambeni kukala mutelele, gogeni mbuli zangu, muilumbe, kaleni moyo hole. Nayo Imulungu wa unogelwa na tindiwalo kokuwa hamoja na mweye.

¹² Muilamuse kwa nzila ilagusa moinogela.

¹³ Wanhu wose wa Imulungu owalamusa.

¹⁴ Ng'hekewa ya Mndewa Yesu Kilisito na unogelwa wa Imulungu kwa kuilumba na Loho Yang'alile, vikale na mweye mose.

Baluwa ya Paulo kwa wanhu wa ako Galatia Ulongozi

Kitabu cha Wagalatia chandikigwa na Mtumigwa Paulo (Sula ya 1:1). Baluwa ino Paulo kawandikila vibumbila va wanhu wamtogole Yesu ako Galatia hagati ya mwaka wa 48-57 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Wagalatia ogesigwa awo wanhu wakalile ako Lumi mwiisi ya Galatia. Wanhu oifunza mbuli hawajuwile bule kamba Paulo kakala kwahi viyandike baluwa ino, lakini yogesigwa sengine kayandikila Efeso hebu Kolinto.

Paulo kawandikila wanhu wamtogole Yesu, wose Wayahudi kwa wanhu haweli Wayahudi mna ivibumbila va wanhu wamtogole Yesu ako Galatia. Kandika baluwa ino kuwalemela wafundiza wavizi walongile wanhu wamtogole Yesu olondigwa kukweleleza malagizo ga Wayahudi kulawa mna idilagano da umwaka, ng'hani ng'hani kwingila kumbi. Kukala na kibumbila cha wanhu mna iwanhu wamtogole Yesu kikemigwe Wayuda walondile wanhu haweli Wayahudi wamtogole Yesu wengile kumbi. Vivija walonga Paulo hakalile Mtumigwa bule, Paulo kaigombela mbuli ya utumigwa wake kwa kulonga mbuli zake za umwaka (Sula ya 1:11-2:14) na kaigombela Mbuli Inogile kwa kusimulila wanhu okomboligwa kwa kumtamanila Yesu Kilisito (Sula ya 2:16). Ino yolawilila kwa bazi da Imulungu na siyo kija kiwosang'hana wanhu.

Mbuli zili mkitababu

Paulo kosonga baluwa yake kwa kuwalamusa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Galatia (Sula ya 1:1-5).

Abaho Paulo kosimulila mbuli zake ziyagwe za kuchugu ili kuigombela viilondigwa kumwake kuwafundiza wanhu na kolonga viyagezile kukala kwa kukweleleza malagizo lakini mbuli ayo haitendile chochose (Sula ya 1:6-2:21).

Abaho kosimulila sang'hano ya malagizo na ng'hekewa mna uukombola (Sula ya 3-4).

Abaho kolonga mbuli ya malagizo gayagwe mbuli ya vilondigwa kukala kwa wanhu wamtogole Yesu (Sula ya 5:1-6:10).

Paulo komambukiza baluwa yake kwa kuwalamusa na kowapula wakumbuke Imulungu kiyagaluse mgati ya munhu kinoga ng'hani kubanza malagizo ga lukuli, kamba vija kwingila kumbi (Sula ya 6:11-18).

¹ Niye Paulo, namtumigwa, sikemigwe hebu kutumigwa na wanhu, lakini nhumigwa na Yesu Kilisito na Imulungu Tata, yamzilibule Yesu kwa wafile.

² Ndugu wose weli hamoja na niye tovilamusa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu ako Galatia.

³ Imulungu Tataetu na Mndewa Yesu Kilisito wawagwee ng'hekewa na tindiwalo.

⁴ Kwa kutegeleza viyolonda Tataetu Imulungu, Kilisito kailava mwenyego kwa nzambi zetu, ili yatukombole na nzambi za wanhu wa lukolo luno lwa sambu.

⁵ Imulungu yagweleligwe ukulu siku zose! Ona.

Mbuli imoja Inogile

⁶ Mweye mong'hanganya, sambu sambu baha, momuleka Imulungu yawakemile kwa ng'hekewa ya Kilisito, na mowezeleza usenga uyagwe ukoneka kamba mbuli inogile.

⁷ Kulonga ukweli kudu mbuli iyagwe inogile. Nolonga vino, kwavija kuna wanhu wayagwe owading'hula na olonda kuigalusa Mbuli Inogile ya Kilisito.

⁸ Lakini hata kamba imoja wetu hebu msenga wa kulunga, kowapeteleni usenga uyagwe hauigalile na Mbuli Inogile ituwapetele siye, ayo yaduwigwe na Imulungu!

⁹ Siye tulonga, na sambu nolonga kabili, munhu yoyose yowapetela usenga uyagwe hauigalile na Mbuli Inogile imupeteligwe, munhu ayo yaduwigwe na Imulungu!

¹⁰ Vino vinongile vino nolonda kutogoligwa na wanhu? Haili vivo bule! Niye nolonda kutogoligwa na Imulungu! Vino, niye nolonda kuwanogeza wanhu? Maza nhendile vivo, sambu niwe msang'hanaji wa Kilisito.

Paulo viyapatile utumigwa

¹¹ Ndugu zangu, nolonda mujuwe kuwa Mbuli Inogile iniwapetele hailawa kwa wanhu.

¹² Niye siipatile kulawa kwa munhu yoyose, hebu kufundizigwa na munhu. Yesu Kilisito mwenyego yuyo yanigubulile.

¹³ Mweye muhulika vinikalile noigoga goya dini ya Kiyahudi, muhulika vinividununze ng'hani vibumbila va wanhu wamtogole Yesu bila kuvonela bazi na nilonda kudibananga tamanilo jao.

¹⁴ Niye niwahuma Wayahudi wayangu wengi wanileleke nao kwa kwezeleza dini ya Kiyahudi, niwamba ng'hani kuvigoga vihendo vitugweleligwe na wahenga zetu.

¹⁵ Lakini Imulungu kwa ng'hekewa yake kanisagula ning'hali sinavumbuka, kanikema nimsang'hanile.

16 Viyone vinoga kunigubulila Mwanage, ili niwapetele Mbuli yake Inogile wanhu haweli Wayahudi, sikimbilile kwa munhu kumuuzwa mbuli yoyose,

17 hebu kuchola kudibuga da Yelusalemu kuwauza waja wanongolele kuwa watumigwa, lakini tanhu nichola mwiisi ya Alabiya abaho nibweleganya kudibuga da Damesiki.

18 Viibitile miyaka midatu, nichola Yelusalemu kumulola Kefa,* na nikala nayo kwa siku longo na tano.

19 Lakini siiting'hane na watumigwa wowose wayagwe ila Yakobo, ndugu yake Mndewa Yesu.

20 Kino kinyandika cha ukweli, Imulungu kojuwa siviza!

21 Abaho nichola mziisi za Siliya na Kilikia.

22 Kipindi acho vibumbila va wanhu wamtogole Yesu ako Yudea vikala havinanyona.

23 Wao wakala wakijuwile kija kiiyeka kiwahulike kwa wanhu, "Munhu ija yakalile yotudununza, sambu kowapetela wanhu Mbuli Inogile iija ya kumtamanila Kilisito iyakalile yolonda kuibananga!"

24 Avo mbuli ya niye wamgwaa ukulu Imulungu.

2

Paulo na watumigwa wayage

1 Viibitile miyaka longo na nne, nibweleganya Yelusalemu hamoja na Balinaba, vivija nimsola Tito.

2 Nichola kuko kwavija Imulungu kanigubulila nichole, vituiting'hane twiiyeka na vilongozi niwasimulila usenga wa Mbuli Inogile iniwapetela wanhu haweli Wayahudi. Nhenda vivo ili sang'hano yangu inisang'hane na ino inisang'hana sikuyage bule.

3 Miyangu Tito hamoja kakala Mgiliki, hawamnanahize yengile kumbi,

4 vivija kukala na wanhu waitendile wamtogola Yesu walonda yengile kumbi. Wanhu awo wengila kinyelegezi mna ikibumbila chetu kutusepa, ili wajuwe vitubwihila kwa kuilumba na Yesu Kilisito. Walonda tukale kamba watumwa.

5 Lakini hatuwatogolele bule, ili ukweli wa Mbuli Inogile usigale na mweye.

6 Lakini wanhu wano olongigwa kuwa vilongozi, kamba kweli wakala vivo hebu si vivo, niye sitonga bule. Kwavija Imulungu hamtagusa munhu kwa kumulola kwa kunze, wanhu awo hawakalile na magesa ga kunyongezela.

7 Lakini wajuwa kuwa Imulungu kanhuma niwapetele Mbuli Inogile wanhu haweli Wayahudi, kamba vija Petulo viyatumigwe yawapetele Mbuli Inogile Wayahudi.

* 1:18 Kefa kwa ulonzi wa Kigiliki Petulo.

⁸ Kwavija Imulungu yamtendile Petulo mtumigwa kwa Wayahudi, yuyo yanhendile niye kuwa mtumigwa kwa wanhu haweli Wayahudi.

⁹ Yakobo, Kefa na Yohana okoneka kuwa vilongozi wakulu, waijuwa ng'hekewa inigweleligwe na Imulungu, avo watugoga makono niye na Balinaba, kulagusa siye na wao twa kinhu kimoja. Tuitogolela kuwa niye na Balinaba tukasang'hane kwa wanhu haweli Wayahudi na wao wakang'hane kwa Wayahudi.

¹⁰ Lakini watupula kino kiiyeka, tuwagese wakiwa weli mkibumbila chao, na niye ng'hala niwamba kuisang'hana mbuli ayo.

Paulo komzuma Kefa

¹¹ Lakini Kefa viyezile kudibuga da Antiokia, nimulemela mgameso ga wanhu kwavija kakala yabanange.

¹² Kwavija wang'hali hawanavika wanhu wayagwe watumigwe na Yakobo, Kefa kakala yoja na wanhu haweli Wayahudi. Lakini wanhu awo viwavikile kasonga kuinega na wanhu haweli Wayahudi, kwa kuwadumba wanhu wa kibumbila wakalile onanahiza kwingila kumbi.

¹³ Wayahudi wayagwe wailumba na Kefa mna imbuli ayo ya utapitapi, hata Balinaba nayo kakala mumo.

¹⁴ Vinyonile mbuli zao zootenda haziigalile na viilonda Mbuli Inogile, nimulongela Kefa mgameso ga wanhu wose, "Hamoja gweye kwa Muyahudi, kokala kamba wanhu haweli Wayahudi na siyo kamba Muyahudi. Habali kowanahiza wanhu haweli Wayahudi wakweleze vihendo va Wayahudi?"

Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi okomboligwa kwa kumtamanila Imulungu

¹⁵ Siye twa Wayahudi kwa kuvumbuka, na siyo wanhu haweli Wayahudi wene nzambi!

¹⁶ Siye tojuwa kuwa munhu hatendigwa kanoga mgameso ga Imulungu kwa kugagoga Malagizo ga Musa, ila kwa kumtamanila Yesu Kilisito. Na siye tumtamanila Yesu Kilisito ili tutendigwe tunoge mgameso ga Imulungu, kubitila kumtamanila kwetu Kilisito, na siyo kwa kugagoga Malagizo ga Musa. Kwavija kuduha munhu yoyose yotendigwa kanoga mgameso ga Imulungu kwa kugagoga Malagizo ga Musa.

¹⁷ Lakini kamba siye tolonda kutendigwa tunoge mgameso ga Imulungu kwa kuilumba na Kilisito, tokoneka kamba to-tenda nzambi, vino gano gofambula kamba Kilisito kowataza wanhu watende nzambi? Haili vivo bule!

¹⁸ Niinanga nzila ya kugatamanila Malagizo. Kamba sambinoizenga kabili, aho nolagusa niye nogabena Malagizo.

¹⁹ Mbuli ya Malagizo niye nifa, Malagizo genyego gang'homa ili niwe mgima kwa mbuli ya Imulungu. Niye niwambigwa mumsalaba hamoja na Kilisito.

²⁰ Sambu namgima, lakini sili niye kabili ila Kilisito yokala mgati mmwangu. Sambu nokala kwa kumtamanila Mwana wa Imulungu, yaninogele niye, na kaulava ugima wake mbuli ya niye.

²¹ Siilema ng'hekewa ya Imulungu. Kwavija kamba munhu kotendigwa kanoga mgameso ga Imulungu kwa kugagoga Malagizo, avo Kilisito kafa bule!

3

Malagizo na kumtamanila Imulungu

¹ Mweye Wagalatia mwa wabozi! Vino nani yawalogile? Mbuli ya kuwambigwa kwa Yesu Kilisito mumsalaba ilingigwa goya mgameso genu.

² Nolonda kuuwa kinhu kimoja kumwenu, vino mumbokela Loho wa Imulungu mbuli ya kusang'hana vigalonda Malagizo hebu kwa kuhulika Mbuli Inogile na kuitogola?

³ Vino mweye mwa wabozi? Mweye musonga kusang'hana mbuli zose kwa kutazigwa na Loho wa Imulungu, vino sambu molonda kumambukiza kwa udahi wenu wenyego?

⁴ Vino mbuli zose ziwapatile mugaya bule? Aka, havi-dahika!

⁵ Vino Imulungu kowagwaa Loho wake na kutenda unzonza kumwenu kwavija motenda vigalonda Malagizo ga Musa hebu kwavija moihulika Mbuli Inogile na kuitogola?

⁶ Kamba Maandiko Gang'alile vigolonga mbuli ya Abulhamu, "Kamtamanila Imulungu, nayo Imulungu kamgesa kanoga."

⁷ Avo mujuwe kuwa, wanhu wose omtogola Imulungu, awo wao wana too wa Abulhamu.

⁸ Maandiko Gang'alile galagula toka mwaka kuwa Imulungu kowatenda wanhu wa isi zose wanoge mgameso gake kubitila kumtamanila kwao. Avo Maandiko Gang'alile gampetela Abulhamu Mbuli Inogile, "Kubitila gweye Imulungu kowatenda wanhu wa ng'holo zose za mwiisi wamwede."

⁹ Avo wanhu wose omtamanila Imulungu omweda hamoja na Abulhamu, yamtamanile Imulungu.

¹⁰ Lakini wanhu wose otamanila kugatenda golondigwa na Malagizo, wanhu awo waduwigwa na Imulungu. Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, "Munhu yoyose yoleka kugoga kila kinhu chandikigwe mna ikitabu cha Malagizo, munhu ayo kaduwigwa na Imulungu!"

¹¹ Sambi yojuwika goya Malagizo hagdaha kumtenda munhu yanoge mgameso ga Imulungu, kwavija Maandiko Gang'alile golonga, "Munhu yotendigwa kanoga mgameso ga Imulungu kokala kwa kumtamanila Imulungu."

¹² Lakini Malagizo siyo mbuli ya kumtamanila Imulungu, lakini Maandiko Gang'alile golonga, "Munhu yoyose yotenda mbuli zilondigwa na Malagizo kokala kwa mbuli zizo."

¹³ Kilisito katukombola mna ukuduwiligwa na Malagizo, kwa kuduwiligwa mbuli ya siye, kwavija Maandiko Gang'alile golonga, "Munhu yoyose lukuli lwake lunanikigwe mdibiki kaduwiligwa."

¹⁴ Mbuli ino itendeka ili vinhu vinogile, vija Imulungu viyailagane na Abulahamu wagweleligwe wanhu haweli Wayahudi kubitila Yesu Kilisito, avo kwa kumtamanila Imulungu tobokela Loho Yang'alile iyalongile Imulungu.

Lagizo na Kija kiyalongile Imulungu

¹⁵ Ndugu zangu, nolonda nilonge vinhu viigalile na vinhu vootenda wanhu siku zose. Wanhu wabili wahaitogolela mbuli na kwika kilaguso cha kuilagana, kuduha munhu yodaha kusegesa hebu kwengeza kinhu.

¹⁶ Avo kija kiyalongile Imulungu kagweleligwa Abulahamu na munhu yaleleke mulukolo lwa mwanage Abulahamu. Maandiko Gang'alile hagalonga, "Wanhu waleleke," fambulo jake wanhu wengi, lakini golonga, "Munhu yaleleke," fambulo jake munhu imoja, nayo ayo Kilisito.

¹⁷ Niye nolonga vino, Imulungu kailagana na Abulahamu na kalonga kotenda kiyailagane nayo. Malagizo ga Musa gagaligwe miyaka magana mane na malongo madatu kumwande hagdaha kudisegesa lagano. Avo hagdaha kusegesa kija kiyalongile Imulungu.

¹⁸ Kwavija kamba nhunza ya Imulungu yotamanila Malagizo, baho haidaha kutamanila kija kiyalongile Imulungu. Lakini, mbuli ya kija kiyalongile, Imulungu kamgwaa nhunza Abulahamu.

¹⁹ Vino kilamuso cha Malagizo choni? Gongezigwa ili kulagusa zilihi azo nzambi, Malagizo gokala mbaka kwiza kwa munhu yaleleke mulukolo lwa mwanage Abulahamu, ayuja yalongigwe mna idilagano. Malagizo gagaligwa na wasenga wa kuulanga kubitila ija yogala kuilumba.

²⁰ Munhu yowatenda wanhu wailumbe halondigwa kamba mbuli yenyego ya munhu imoja, lakini Imulungu imoja.

Kilamuso cha Malagizo

²¹ Vino ino yofambula kuwa Malagizo ga Musa hagailumba na kija kiyalongile Imulungu? Aka, haili vivo! Kwavija kamba wanhu wabokela Malagizo godaha kugala ugima, baho munhu yoyose kodaha kutendigwa yanoge mgameso ga Imulungu kwa kugagoga Malagizo.

²² Lakini Maandiko Gang'alile golonga kuwa wanhu wose wa mwiisi otawaligwa na nzambi, na nhunza iyalongile Imulungu kwa kumtamanila Yesu Kilisito, ogoleligwa wanhu waja omtogola.

²³ Lakini kipindi cha kumtamanila Imulungu vikikalile hakinavika, Malagizo gakala gatufungile mbaka kipindi cha kumtamanila Imulungu vikigubuligwe.

²⁴ Avo Malagizo gatulongoza mbaka viyezile Kilisito, ili kwa kumtamanila kwetu Imulungu yatutende tunoge mgameso gake.

²⁵ Lakini kipindi cha kumtamanila Imulungu kivika, avo Malagizo hagatulongoza kabili.

²⁶ Kwa kumtamanila Yesu Kilisito mweye mose mwa wana wa Imulungu.

²⁷ Mweye mose mubatizigwe kwa kuilumba na Kilisito, na sambu mumvala Kilisito mwenyego.

²⁸ Avo kwa kuilumba na Yesu Kilisito wanhu wose kuduhu kuibagula. Kuduhu Wayahudi na Wagiliki, kuduhu watumwa na wanhu wakomboligwe, kuduhu wambigalo na watwanzi, wose kinhu kimoja.

²⁹ Kamba mweye mwa wanhu wa Kilisito, baho mwa wanhu wa lukolo lwa Abulahamu, na mubokela kija kiyalongile Imulungu.

4

¹ Avo, nolonga vino, muhazi yahawa yang'hali mwana, kaigala na mtumwa, hamoja vinhu vose vake.

² Kipindi acho chose kolongozigwa na wanhu omulela na wanhu ovilola goya vinhu vake, mbaka chahavika kipindi kikigwe na tatake.

³ Vivo ili kumwetu siye, vitukalile tung'hali wana, tukala watumwa wa loho zitawala mwiisi.

⁴ Lakini vikivikile kipindi kinogile, Imulungu kamtuma mwanage mwenyego, yaleligwe na mtwanzi, na kalongozigwa na Malagizo,

⁵ ili yawakombole wanhu waja wose watawaligwe na Malagizo, ili tuwe wana wa Imulungu.

⁶ Kwavija mweye mwa wanage, Imulungu kamtuma Loho wa Mwanage mmizoyo yenu, Loho ayo yokemelela, "Aba, fambulo jake Tata."

⁷ Avo gweye huli mtumwa kabili, lakini kwa mwana. Na kwavija kwa mwana, Imulungu kokugwaa vinhu vose viyawekile wanage.

Paulo na Wagalatia

⁸ Kuko umwaka mukala hamumjuwile Imulungu, na avo mukala watumwa wa loho zilibule udahi wa kutawala.

⁹ Lakini sambu mumjuwa Imulungu, hebu nonge mujuwigwa na Imulungu, habali mozibwelela loho za ukiwa zilibule nguvu na molonda kuwa watumwa wao kabili?

¹⁰ Mung'hali mozigoga siku na miyezi na vipindi na miyaka.

¹¹ Nodumba sengine sang'hano yangu inisang'hane mbuli yenu yaga bule.

¹² Ndugu zangu, nowapula muwe kamba niye. Kwavija hata niye niwa kamba mweye. Mweye hamunhendele mbuli yoyose ihile.

¹³ Mojuwa kuwa utamu awo unhendile kuwapetela Mbuli Inogile kwa mwanza wa ichanduso.

¹⁴ Hata ivo, kipindi kija hamnibezile hebu kundema mbuli ya utamu wangu, hamoja mugaya ng'hani mbuli ya utamu awo, lakini munibokela kamba vonda mumbokele msenga wa kuulanga, na munibokela kamba vonda mumbokele Yesu Kilisito mwenyego.

¹⁵ Mweye mukala na deng'ho! Vino kulawilila choni? Niye nodaha kulonga, kipindi kija, maza mudahile mwahang'olile meso genu wenyego na kungwaa niye.

¹⁶ Vino sambu monihila mbuli ya kuwalongela ukweli?

¹⁷ Wanhu wayagwe owagaiya mweye, lakini hawagesa ganogile kumwenu. Olonda mweye na niye tuigole, ili mweye muwagaiye wao.

¹⁸ Kweli siku zose vinoga kugaiya mbuli zinogile, hata kamba niye nahabule.

¹⁹ Wanangu! Kamba vija mtwanzi viyogaya kipindi cha kulela mwana, na niye nowagaiya mbaka Kilisito vonda yalumbigwe mgati mmwenu.

²⁰ Nosulukila, maza nahakalile na mweye sambu, nahalongile ulonzi unogile! Niye nokala moyo nyunguwaa mbuli yenu!

Hajili na Sala

²¹ Nongeleni mweye mulonda kutawaligwa na Malagizo ga Musa, vino hamuhulika bule vigalonga Malagizo?

²² Kwavija yandikigwa kuwa Abulahamu kakala na wana wabili, mwana imoja kaleleka na mtwanzi yakalile mtumwa, na mwana iyagwe kaleleka na mtwanzi yakomboligwe.

23 Mwanage yaleleke na mtwanzi yakalile mtumwa kaleleka kamba viwaleleke wana wayagwe, lakini mwanage yaleleke na mtwanzi yakomboligwe kaleleka kubitila kija kiyalongile Imulungu.

24 Kinhu kilawilile kwa wana wabili wa Abulahamu kiigala na kinhu cha ukweli, watwanzi wao wabili olagusa malagano mabili. Lagano dimoja dija ditendigwe hana Ulugongo lwa Sinai, dolonga mbuli ya Hajili, na wanage oleleka muutumwa.

25 Hajili kolagusa Ulugongo lwa Sinai luli ako Alabiya, na yolagusa buga da Yelusalemu dili sambu mwiisi, dili muutumwa hamoja na wanage wose.

26 Lakini Yelusalemu ili kuulanga ni buga dikomboligwe, najo dijo mamaetu.

27 Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, "Deng'helela gweye mtwanzi uli mgumba, Toa lukenze gweye hupatile usungu wa kulela mwana! Kwavija wana wa mtwanzi yalekigwe okuwa wengi kubanza wana wa mtwanzi yokala na mkasano."

28 Avo ndugu zangu, mweye mwa wana kwavija vivo viyalongile Imulungu kilawilile, kamba viikalile kwa Isaka.

29 Lakini kamba kipindi kija kiyaleleke mwana ija kamba viwoleleka wana wayagwe, kamdununza ija yaleleke kwa udahi wa Loho wa Imulungu, sambu vivo ili.

30 Lakini Maandiko Gang'alile golonga, "Muwinge mtwanzi yeli mtumwa na mwanage, kwavija mwana wa mtwanzi yeli mtumwa, honda yahazi hamoja na mwana wa mtwanzi yakomboligwe."

31 Avo ndugu zangu, siye hatuli wana wa mtwanzi yeli mtumwa, ila twa wana wa mtwanzi yakomboligwe.

5

Siye tulekesigwa kwa Kilisito

1 Tulekesigwa kwavija Kilisito katutenda tulekesigwe! Gangamalenini na sikumutogole kuwa watumwa kabili.

2 Tegelezeni! Niye Paulo nolonga na mweye, mwahatogola kwingila kumbi, Kilisito honda yawafaye chochose.

3 Nolonga kabili, munhu yoyose yotogola kwingila kumbi kolondigwa yagagoge Malagizo gose ga Musa.

4 Kamba molonda kutendigwa munoge mgameo ga Imulungu kwa kugagoga Malagizo, baho mwiinega na Kilisito, na muileka ng'hekewa ya Imulungu.

5 Lakini siye, totamanila kutendigwa tunoge mgameo ga Imulungu kwa kumtamanila. Kino acho tukibetela ng'hani kwa udahi wa Loho wa Imulungu.

⁶ Kwavija twahailumba na Yesu Kilisito, kwingila kumbi hebu kuleka kwingila kumbi siyo kinhu, kilondigwa ni kum-tamanila Imulungu kubitila unogelwa.

⁷ Mweye mukala musang'hana goya! Nani yawagomese kuutogola ukweli?

⁸ Mbuli ayo haitendigwe na Imulungu, yawakemile mweye.

⁹ “Hamila kidogo youtenda usage wose ugongomoke!”

¹⁰ Kwavija muilumba na Mndewa, nogesa kuwa mogesa kamba vinigesani niye. Munhu yoyose yowading'hula hata kamba yahawa nani, munhu ayo kotagusigwa na Imulungu.

¹¹ Ndugu zangu, kamba nogendelela kuwapetela wanhu kwingila kumbi, habali ning'hali nodununzigwa? Maza ikalile avo kuwapetela kwangu wanhu mbuli ya msalaba wa Kilisito sambiki kwading'hule wanhu.

¹² Maza nolonda wanhu awo owading'hula mweye, waha-benigwe vimbigalo wao wenyego.

¹³ Mweye ndugu zangu, mukemigwa ili mulekesigwe. Lakini kulekesigwa kuko sikukuwe kilamuso cha kutenda chochose kimulonda mweye wenyego, ila molondigwa muisang'hanile kwa kuinogela.

¹⁴ Kwavija Malagizo gose ga Musa gotendigwa kwa kugoga lagizo dino dimoja, “Mnogele miyago kamba viuinogela mwenyego.”

¹⁵ Lakini mwahailuma na kuidafuna wenyego kamba ming'onyo, aho muiteganye sambiki muibanange mweye kwa mweye.

Gaja goyolonda Loho na gaja gotulonda siye

¹⁶ Avo, nolonga vino, mbuli zenu zimsang'hana zilon-gozigwe na Loho wa Imulungu, na aho honda mukweleleze usulukilo wihile uli mgati mmwenu.

¹⁷ Kwavija viulonda usulukilo wihile uli mgati mmwenu hakuitogolela na vija viyolonda Loho wa Imulungu, na vija viyolonda Loho wa Imulungu hakuitogolela na vija viulonda usulukilo wihile uli mgati mmwenu. Vinhu vino vibili havi-ilumba bule, avo hamudaha kutenda kinhu chochose kimulonda wenyego.

¹⁸ Kamba mwahalongozigwa na Loho wa Imulungu, aho hamutawaligwa na Malagizo ga Musa.

¹⁹ Sang'hano za wanhu okweleleza usulukilo wihile uli mgati mmwao zijuwika goya, ugoni na uchafu na ugoni ubanzile ng'hani,

²⁰ na kuvitambikila vinyago na uhawi na kuihila na ndwagi na kuyonela migongo na ng'hasiliki na ugila na kuiding'hula na kuigola mna ivibumbila,

²¹ migongo ibanzile na kukoligwa na nyimwilinyimwili ya kukoligwa na mbuli ziyagwe kamba azo. Sambu nowazuma kamba viniwazumile aho haichanduso, wanhu wose otenda mbuli azo honda wengile Muundewa wa Imulungu.

²² Lakini muugima wa munhu yolongozigwa na Loho wa Imulungu vinhu vino vokoneka mgati mmwake, unogelwa na deng'ho na tindiwalo na kufunga umoyo na bazi na moyo unogile na kutenda kija kiyalongile,

²³ uhole, kuitawala mwenyego. Kuduha Malagizo goleka kuitogolela na gano.

²⁴ Wanhu wose wailumbile na Yesu Kilisito wauwamba unhu wao wa nzambi uli na usulukilo wihile na magesa gehile.

²⁵ Twahakala kwa kulongozigwa na Loho wa Imulungu, tukweleleze viyolonda Loho.

²⁶ Avo, sikutuigode, sikutuigobole hebu kuyonela migongo.

6

Tuitaze wenyego

¹ Ndugu zangu, mwahamona munhu yoyose katenda nzambi, mweye mulongozigwa na Loho wa Imulungu mzu-meni munhu ayo, ili yaleke nzambi zake. Lakini mzumeni kwa uhole, kuno moiteganya ili sikumugezigwe.

² Muitaze mna gamagayo, kwa kutenda avo mogagoga malagizo ga Kilisito.

³ Munhu yahayona kinhu, na kuno heli kinhu chochose, koivizila mwenyego.

⁴ Lakini kila munhu yalole goya mbuli zake mwenyego zoyosang'hana. Kamba kotenda mbuli zinogile aho kodaha kuigodela mbuli zako, bila kulola choni kiyatendile munhu iyagwe.

⁵ Kwavija kila munhu kana mzigo wa kupapa mwenyego.

⁶ Munhu yofundizigwa mbuli ya Kilisito kolondigwa waig-welele vinhu vake vose vinogile na mfundiza wake.

⁷ Sikumuivizile, Imulungu hagezewigwa, kwavija kija kiyahandile munhu acho chonda yasenge.

⁸ Munhu yohanda kuzinogeza nzambi zili mgati mmwake, mumo kosenga ifa, lakini yahahanda kumnogeza loho wa Imulungu, mumo kosenga ugima wa milele.

⁹ Avo sikutudonhe kusang'hana ganogile, kwavija kamba hatubwela kuchugu, chahavika kipindi cha kusenga tosenga.

¹⁰ Avo twahawa tung'hali tuna kipindi, tuwatendele ganogile wanhu wose, ng'hani ng'hani waetu wantogole Mndewa.

Kulamuswa na kuzumwa kwa uhelelo

¹¹ Loleni vinyandike kwa helufi ng'hulu kwa mkono wangu mwenyego!

¹² Wanhu olonda koneka wanoga kwa vinhu va kunze, awo olonda kuwananahiza mweye mwingile kumbi, otenda avo kwavija odumba kudunanzwa mbuli ya msalaba wa Kilisito.

¹³ Hata waja wengile kumbi hawagagoga Malagizo ga Musa, wao olonda mweye mwingile kumbi ili waigodele kija kitendeke mzing'huli zenu.

¹⁴ Lakini niye noigodela msalaba wa Mndewa wetu Yesu Kilisito wiiyeka, kwavija kubitila msalaba wake vija viwokala wanhu wa mwiisi kumwangu kamba kufa na niye kamba nifa kumwao.

¹⁵ Kwingila kumbi hebu kuleka kwingila kumbi siyo kinhu, kilondigwa kulumbigwa kabili.

¹⁶ Wanhu wose okala kwa kukweleleza nzila ino, Imulungu yawagwee tindiwalo na bazi, vivija kwa waja Waizilaeli weli wa Imulungu.

¹⁷ Avo, munhu yoyose sikuyangaze kabili, kwavija ng'hovu zili mulukuli lwangu mbuli ya Yesu.

¹⁸ Ndugu zangu, ng'hekewa ya Mndewa wetu Yesu Kilisito ikale na loho zenu mweye mose. Ona.

Baluwa ya Paulo kwa wanhu wa ako

Efeso

Ulongozi

Baluwa kwa Waefeso yandikigwa kipindi kimoja na baluwa kwa Wakolosai behi na mwaka wa 60 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Mwandikaji koitambula mwenyego kamba Mtumigwa Paulo (Sula ya 1:1) Wanhu oifunza mbuli oitogolela kuwa Paulo ayo yandike baluwa kwa Waefeso hamoja hawalamuse wanhu kamba viyatendile kwa Wakolosai. Kwa kilamuso acho yogesigwa baluwa ino ilondigwa kuwavikila wanhu wamtogole Yesu mna ivibumbila vili mwiisi ayo. Vivija Paulo kolonga kakala mkifungo viyandike baluwa ino (Sula ya 3:1, 4:1, na 6:20). Paulo kaigala baluwa ino kwa makono ga Tukiko muumwanza wake wa kuwatembelela wanhu wamtogole Yesu mna ikibumbila kili ako Efeso (Sula ya 6:21-22).

Efeso dikala buga kulu kwa wakulu wa isi ya Lumi na mwiisi yose ya Asiya Ndodo. Buga da Efeso dijuwika ng'hani kwa ng'anda ilavigwe kwa mulungu wa kitwanzi wa Kigiliki Atemi (Sang'h 19:23-31). Wanhu wamtogole Yesu mkibumbila cha Efeso wakala wasongile goya mna ukutamanila lakini kumwande wona wavika kuuhelelo (Ugub 2:1-7).

Mdifungu da ichanduso da baluwa ino Paulo kosimulila Imulungu viyawasagule wanhu zake na kawakombola na nzambi zao kubitila Yesu Kilisito. Kawalinganya wanhu wamtogole Yesu na lukuli na Kilisito ayo pala na vivija kawalinganya kamba ng'anda izengigwe kwa mabwe na Kilisito ayo dibwe kulu da chandusilo. Fungu da kabili da ibaluwa Paulo kofundiza mbuli ya wanhu wamtogole Yesu viwolondigwa kukala.

Mbuli zili mkitababu

Mna isula ya 1:1-2 Paulo koitambula mwenyego na kowalamusa wanhu wa ako Efeso.

Abaho kosimulila vija wanhu wamtogole Yesu viwoilumba na Kilisito (Sula ya 1:3-3:21).

Abaho Paulo kokwandika mbuli ya wanhu wamtogole Yesu viwolondigwa kukala (Sula ya 4:1-6:20).

Kukimambukizo Paulo kolonga mbuli za kimambukizo (Sula ya 6:21-24).

¹ Niye Paulo, namtumigwa wa Yesu Kilisito kwa kulonda Imulungu, nowandikila mweye wanhu wa Imulungu muli ako Efeso, mweye mugangamale kumtamanila Imulungu kwa kuilumba na Yesu Kilisito.

² Imulungu Tataetu na Mndewa wetu Yesu Kilisito wawagwee ng'hekewa na tindiwalo.

Kumweda kiloho kwa kuilumba na Kilisito

³ Tungwee nhogolwa Imulungu yeli Tata wa Mndewa wetu Yesu Kilisito! Kwavija kwa kuilumba na Kilisito katutenda tumwede kwa kutugwaa kila kinhu kinogile cha kiloho cha ako kuulanga.

⁴ Avo isi ing'hali hainalumbigwa, Imulungu katusagula siye kwa kuilumba na Kilisito, ili tung'ale na sikutuwe na nzambi mgameso gake.

Mbuli ya unogelwa wake,

⁵ toka mwaka kalonda kututenda wanage kubitila Yesu Kilisito, vivo viyanogelwe na viyalondile.

⁶ Tumtogole Imulungu mbuli ya ng'hekewa yake inogile iyatugwelele, kubitila Mwanage iyamnogele!

⁷ Kwavija kwa damu ya Kilisito siye tolekesigwa, nzambi zetu zogeligwa kumgongo kwa ukulu wa ng'hekewa ya Imulungu,

⁸ iyatugwee kwa kumema kwa nzewele na ubala wake wose.

⁹ Na katulagusila vinhu vake vifisigwe, viyalondile kutenda. Kanogelwa kutenda vivo kubitila Kilisito.

¹⁰ Vikivikile kipindi chake, katenda kija kiyalondile, kuvika hamoja vinhu vose vilumbigwe kuulanga na mwiisi, kavigela mmakono ga Kilisito.

¹¹ Kwa kuilumba na Kilisito, siye tusaguligwa tuwe wanhu zake kamba viyalondile Imulungu toka mwaka. Imulungu kotenda kila kinhu kamba viyolonda mwenyego.

¹² Imulungu katenda avo ili siye tusongile kumtamanila Kilisito, tumtogole Imulungu kwa ukulu wake!

¹³ Na mweye vivija muhulike usenga wa kweli wa Mbuli Inogile iwagalile ukombola, na mumtogola Kilisito. Na vivija Imulungu kawekila kinhu cha kulagusa kwa kuwagwaa Loho Yang'alile iyalongile kulagusa mwa wanhu zake, kwa kuilumba na Kilisito.

¹⁴ Loho Yang'alile ayo yotutenda tubokele kija kiyalongile Imulungu kwa wanhu zake, na mbuli ino yotulagusila kuwa Imulungu kowagombola wanhu zake. Avo tumtogole Imulungu kwa ukulu wake!

Paulo kowapulila Waefeso kwa Imulungu

¹⁵ Kwa mbuli ayo, toka vinihulike mbuli ya kumtamanila kwenu Mndewa Yesu, na unogelwa wenu kwa wanhu wose wa Imulungu,

¹⁶ silekile bule kumgwaa nhogolwa Imulungu mbuli ya mweye. Nahampula Imulungu siwasemwa mweye bule.

¹⁷ Nogendelela kumpula Tata yeli mkulu, Imulungu wa Mndewa wetu Yesu Kilisito, yawagwee Loho wake, yonda yawagwee nzewele na kuwagubulila Imulungu kumwenu ili mumjuwe goya.

¹⁸ Nompula Imulungu yawataze mudahe kuuwa goya tamanilo diyawakemele na vinhu vingi vinogile viyawekile wanhu zake,

¹⁹ na mudahe kuuwa udahi wake viwili mkulu ng'hani mbuli ya siye tumtogola. Udahi awo usang'hana mgati mmwetu uigala na nguvu ibanzile ng'hani,

²⁰ iyamzilibule nayo Kilisito kwa wanhu wafile, na kamwika yakale muukulu mwambu wa mkono wake wa kudila ako kuulanga.

²¹ Ako Kilisito kotawala kila ukulu na udahi na nguvu na undewa na kotawala kila twaga da loho yoyose itambuligwa mwiisi ino na isi yonda ize.

²² Imulungu kavika vinhu vose mmakono ga Kilisito na kamtenda Yesu yawe mkulu wa wanhu wose wamtogole.

²³ Wanhu wose wamtogole Kilisito alo lukuli lwa Kilisito, na awo kutelela kwa Kilisito na heyo ayo yovimemeza vinhu vose kila hanhu.

2

Kulawa mkufa kwingila muugima

¹ Aho umwaka mweye mukala kamba mufa mbuli ya ubananzi na nzambi zenu.

² Kipindi kija mukala kwa ubananzi na kukweleleza gehile ga wanhu wa mwiisi ino, mukala momtegeleza mtawala wa gehile wa undewa wa ulanga, loho ija yowatawala wanhu iwoleka kumtegeleza Imulungu.

³ Na siye wose tukala kamba wao, na tukala kwa kukweleleza usulukilo wihile uli mgati mmwetu, na tusang'hana mbuli zija zinogeligwe na ng'huli zetu na nzewele zetu. Kamba vitukalile, kamba viweli wanhu wayagwe, tumgevuza Imulungu na tulondigwa kutaguswa.

⁴ Lakini Imulungu kana bazi ng'hani. Na katunogela kwa unogelwa mkulu,

⁵ hata vitukalile tofa kwa nzambi, katutenda wagima hamoja na Kilisito. Kwa ng'hekewa ya Imulungu mweye mukomboligwa.

⁶ Kwa kuilumba na Yesu Kilisito, Imulungu katuzilibula hamoja nayo, tukale nayo kuulanga.

⁷ Vivo viyalondile kulagusa kwa kipindi chose chonda kize ukulu wa ng'hekewa yake iyatugwee kwa unogelwa kwa kuilumba kwetu na Yesu Kilisito.

⁸ Kubitila ng'hekewa ya Imulungu mukomboligwa kwa kumtamanila. Mbuli ino hailawilile kwa udahi wenu, lakini ilawilila kwa nhunza ya Imulungu,

⁹ hailawilile kwa sang'hano zenu, avo munhu yoyose sambu yaitape.

¹⁰ Siye twa sang'hano ya makono ga Imulungu, na kwa kuilumba na Yesu Kilisito, Imulungu katuumba ili tukale kwa kusang'hana mbuli zinogile ziyatutandile tuzisang'hane.

Kuilumba na Kilisito

¹¹ Avo, mweye wanhu hamwili Wayahudi kwa kuvumbuka, mukemigwa, “Wanhu hawengile kumbi,” na Wayahudi oikema, “Wanhu wengile kumbi,” wao wengila kumbi mzing'huli zao, kulagusa kuwa wanhu wa Imulungu, kumbukeni vimukalile aho umwaka.

¹² Vivija, kipindi kija mweye mukala hamuilumbile na Kilisito. Mukala wanhu baki na hamukalile mna iwanhu wasaguligwe na Imulungu, mukala mwabule fungu josome mna gamalagano ga Imulungu gayawalongele wanhu zake, mukala mwabule cha kutamanila na mukala mwabule Imulungu.

¹³ Aho umwaka mukala kutali na Imulungu, lakini sambu, kwa kuilumba na Yesu Kilisito, mugaligwa behi kwa damu ya Kilisito.

¹⁴ Kwavija Kilisito mwenyego katugalila tindiwalo kwa kuwatenda Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi kinhu kimoja. Kwa kulava lukuli lwake mwenyego kamba nhosa kasegesa kuihila kwao, kuigalile na senyenge ikalile yowagola.

¹⁵ Kagasegesa Malagizo ga Wayahudi na vihendo vake, ili kulawa mzing'holo azo mbili yatende lukolo lumoja lwa sambu kwa kuilumba nayo mwenyego na avo kugala tindiwalo.

¹⁶ Kwa kulava nhosa lukuli lwake mumsalaba Kilisito kasegesa kuihila kwao, kazitenda ng'holo azo ziilumbe ziwe kinhu kimoja kamba lukuli na kuzitenda zimbwelele Imulungu.

¹⁷ Avo Kilisito keza kuwapetela Mbuli Inogile igala tindiwalo kumwenu, mweye wanhu hamwili Wayahudi, mukalile kutali na Imulungu na vivija kwa Wayahudi wakalile behi na Imulungu.

¹⁸ Avo kubitila Kilisito siye wose, Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi, todaha kumcholela Tata kwa Loho imoja Yang'alile.

¹⁹ Avo mweye wanhu hamwili Wayahudi sambu hamwili wanhu baki hebu wanhu wa kutali, mweye sambu mwa

wenekae hamoja na wanhu wa Imulungu na mwa wanhu wa lukolo lwa Imulungu.

²⁰ Na mweye vivija muzengwa mna ichandusilo kikigwe na watumigwa na watula ndagu wa Imulungu. Nayo Yesu Kilisito mwenyego ayo dibwe kulu da chandusilo.

²¹ Avo Kilisito mwenyego ayo yogogeleza ng'anda yose na kuitenda ikule iwe ng'anda ing'alile ya Imulungu ilavigwe kwa Mndewa.

²² Kwa kuilumba na Kilisito, na mweye vivija mozengwa hamoja na wayagwe wose, Imulungu yakale kumwenu kubitila Loho wake Yang'alile.

3

Sang'hano ya Paulo kwa wanhu haweli Wayahudi

¹ Avo, niye Paulo, namfungwa kwavija nomsang'hanila Yesu Kilisito mbuli ya mweye wanhu hamwili Wayahudi, nompula Imulungu.

² Nojuwa kweli muhulika, Imulungu viyanigwelele ng'hekewa ya kusang'hana sang'hano ino mbuli ya mweye.

³ Imulungu kangubulila vinhu vake vifisigwe, mna ibaluwa ino niwapetela kidogo mbuli ayo,

⁴ na mwahakisoma kija kinyandike, modaha kujuwa vinhu vinjuwile niye, vifisigwe kwa mbuli ya Kilisito.

⁵ Baho umwaka wanhu wakala hawavijuwile vinhu vino vifisigwe, lakini sambili Imulungu kawagubulila vinhu avo watula ndagu na watumigwa zake wang'alile kubitila Loho Yang'alile.

⁶ Kinhu chenyego kifisigwe acho kino, kubitila Mbuli Inogile wanhu haweli Wayahudi opata fungu mna ivinhu vinogile va Imulungu hamoja na Wayahudi, wao okuwa maungo ga lukuli luluja, na obokela kikija kiyalongile Imulungu kubitila Yesu Kilisito.

⁷ Niye nitendigwa msang'hanaji wa Mbuli Inogile kwa ng'hekewa iyanigwelele Imulungu kwa udahi wake mkulu.

⁸ Niye na munhu mdodo kubanza wanhu wose wa Imulungu, lakini Imulungu kanigwaa ng'hekewa, ili niwapetele wanhu haweli Wayahudi Mbuli Inogile, ya vinhu vinogile va Kilisito vilibule uhelelo,

⁹ na niwatende wanhu wose wazijuwe mbuli za Imulungu zifisigwe na vizisang'hana. Imulungu yaumbile vinhu vose, kavifisa vinhu vake avo toka mwaka,

¹⁰ ili sambili, kubitila wanhu wamtogole Yesu, watawala na weli na ukulu wa kuulanga waijuwe nzewele ya Imulungu viili na nzila nyingi.

¹¹ Imulungu kaitenda mbuli ayo, kamba viyagesile toka mwaka, na katenda kubitila Mndewa wetu Yesu Kilisito.

¹² Kwa kuilumba na Kilisito na kumtamanila, todaha kumgendela Imulungu bila kudumba na kuno totamanila kuwa kotubokela.

¹³ Avo nowapulila kwa Imulungu, sikumubwele kuchugu, kwavija niye nogaya mbuli ya mweye, gago gose mbuli ya kuwatenda mumwede.

Unogelwa wa Kilisito

¹⁴ Kwa kilamuso kino, nomfugamila Tata,

¹⁵ yeli chanduso cha ng'holo zose kuulanga na mwiisi.

¹⁶ Nompula Imulungu yeli na ukulu wa vinhu vingi, yawa-gangamize mmizoyo yenu kubitila Loho wake,

¹⁷ nayo Kilisito yakale mmizoyo yenu kwa kumtamanila kwenu. Nopula muwe na mizizi na chandusilo mna ukuinogela,

¹⁸ ili mweye hamoja na wanhu wa Imulungu mujuwe goya unogelwa wa Kilisito viwenela kwa ugazi na utali, kwa kwingila hasi na kuchola uchanha.

¹⁹ Ona, mujuwe unogelwa wa Kilisito ubanzile nzeweze zose, na mumemezigwe utimilifu wose wa Imulungu.

²⁰ Kumwake Imulungu kubitila nguvu yake isang'hana mgati mmwetu, kodaha kusang'hana mbuli ng'hulu ng'hani kubanza gaja gotupula hebu kugesha.

²¹ Imulungu yatogoligwe kwa ukulu wake ukoneka kwa wanhu wose wamtogole Yesu, na kwa Yesu Kilisito, kipindi chose, kilibule uhelelo! Ona.

4

Kuilumba na Kilisito

¹ Avo, niye nili mfungwa kwavija nomsang'hanila Mndewa, nowapula mukale kamba Imulungu viyawakemile.

² Siku zose muwe wahole na moyo unogile, muinogele kwa kufunga umoyo.

³ Wambeni ng'hani sikumwagize kuilumba kwenu, kuyawagwee Loho Yang'alile kubitila tindiwalo dili kumwenu.

⁴ Kuna lukuli lumoja na Loho imoja, kamba vija vikuli na tamanilo dimoja dimukemeligwe na Imulungu.

⁵ Hana Mndewa imoja na tamanilo dimoja na ubatizo umoja,

⁶ hana Imulungu imoja nayo ayo Tata wa wanhu wose, nayo ayo Mndewa wa wanhu wose, kosang'hana kubitila gose, na kabaho mna igose.

⁷ Kila imoja wetu kagweleligwa ng'hekewa kamba viyalondile Kilisito kumgwaa.

⁸ Kamba Maandiko Gang'alile vigolonga,
 “Viyacholile uchanha ng'hani kuulanga,
 kawasola wanhu bwando wakalile wafungigwe,
 kawagwaa wanhu nhunza.”

⁹ Vino yahalanga, “kachola uchanha” kofambula choni? Kofambula kuwa tanhu kahumuluka mbaka hasi ng'hani ya isi.

¹⁰ Avo munhu iija yahumuluke ayo iija yacholile uchanha kuulanga na kubanza kuulanga, ili yaimemeze isi yose kila hanhu.

¹¹ Heyo ayo, “yawagwelele wanhu nhunza.” Na kawasagula wanhu wayagwe wawe watumigwa na wayagwe wawe watura ndagu wa Imulungu, na wayagwe wawapetele wanhu Mbuli Inogile na wayagwe wawe wasusilaji na wafundiza.

¹² Katenda vivo, yawatande wanhu wose wa Imulungu mbuli ya kumsang'hanila Kilisito, ili kulugangamiza lukuli lwa Kilisito.

¹³ Avo na siye wose tuwe kinhu kimoja kwa kumtamanila na kumjuwa Mwana wa Imulungu, tuwe wanhu wakangale na kuuvikila utimilifu wake Kilisito mwenyego.

¹⁴ Avo hondatuwe wana kabili, twahasigwa na kuhembelusigwa kuno na kuno na beho da wanhu ofundiza uvizi ili wawagize wanhu wayagwe kwa ubala.

¹⁵ Lakini twahalanga ukweli kwa moyo wa unogelwa, tokula mzimbuli zose kwa Kilisito, yeli mkulu.

¹⁶ Kwa kulongozigwa na Kilisito maungo gose ga lukuli goilumba, na lukuli lose logogelezwa kwa kutazigwa na maungo gake. Avo kila maungo gahasang'hana viilondigwa, lukuli lose lokula na kuizenga mna ukuinogela.

Ugima kubitila Kilisito

¹⁷ Avo, nowazuma kwa twaga da Mndewa, sikumukale kabili kamba wanhu hawamjuwile Imulungu, weli na magesa gamemile ubozi wiiyeka.

¹⁸ Wanhu awo nzewele zao za mdiziza, wakutali na ugima ulavigwa na Imulungu mbuli ya ubozi wao na udala wao wa mizoyo.

¹⁹ Wanhu awo wabule kinyala, wasede na otenda mbuli zose zigela kinyala na ogendelela kulonda kutenda vivo.

²⁰ Lakini mweye hamuifunzile avo mbuli ya Kilisito.

²¹ Mweye muhulika goya mbuli zake, na mufundizigwa ukweli uli kwa Yesu.

²² Uvuleni unhu wenu wa umwaka, uja ukalile onangigwa kwa kusulukila vinhu va uvizi.

²³ Mizoyo yenu na nzewele zenu vitendigwe va sambu.

²⁴ Uvaleni unhu wa sambu, uumbigwe kwa kuigala na Imulungu, uja uigubula wenyego muugima wa ukweli wa kutenda golondigwa na Imulungu na kung'ala.

²⁵ Avo lekeni uvizi! Kila munhu kolondigwa kumulongela miyage ukweli, kwavija kila imoja wetu ni maungo ga lukuli lwa Kilisito.

²⁶ Mwahagevuzika, sikumutogole kugevuzika kwenu kuwatende mutende nzambi, na sikumukale na ng'hasiliki kutwa ngima.

²⁷ Sikumungwelele mwenembago nyafasi.

²⁸ Wanhu wose wakalile okwiba waleke na wasonge kusang'hana kwa makono gao, ili wakale kwa kutamaniligwa na wadahe kuwataza wakiwa.

²⁹ Sikumulosoke, lakini mulonge mbuli zinogile, za kuwataza wanhu, ili mbuli zimulonga ziwataze kamba viilondigwa kwa awo ozihulika.

³⁰ Sikumumtende Loho Yang'alile wa Imulungu, yanyunyuwale kwavija Loho ayo kilaguso cha Imulungu kuwa mweye mwa wanhu zake. Nayo Loho kolagusa kuwa siku yovika Imulungu kowatenda mulekesigwe.

³¹ Sikuukone usungu, sikumuding'huke na kugevuzika. Sikumuibamilile hebu kuiliga, sikumuihile kwa mbuli yoyose.

³² Lakini muyonele bazi na kuinogela, na kila munhu yagele kumgongo gehile ga miyage, kamba Imulungu viyazigelile kumgongo nzambi zenu, kubitila Kilisito.

5

Kukala mna umulenge

¹ Avo muigale na Imulungu, kwavija mweye mwa wanage yowanogela.

² Ugima wenu ulongozigwe na unogelwa, kamba Kilisito viyatunogele na mbuli yetu kailava mwenyego kamba nhunza inung'hila goya na nhosa innogela Imulungu.

³ Kwavija mweye mwa wanhu wa Imulungu, mbuli ya ugoni, uchafu wowose hebu ugila, sikuvilongigwe kumwenu.

⁴ Sikumulonge mbuli zigela kinyala hebu mbuli za ubozi hebu utalazi wa maligo, gose gago haganogile kumwenu. Lakini mbuli za kumgwaa nhogolwa Imulungu azo zinogile.

⁵ Mujuwe goya, munhu yotenda ugoni, hebu mchafu hebu msede, ugila uigala na kuvitambikila vinyago. Wanhu otenda mbuli azo honda wawe na fungu Muundewa wa Kilisito na wa Imulungu.

⁶ Sikumutogole munhu yawavizile kwa mbuli za ubozi, kwavija kwa mbuli azo ng'hasiliki ya Imulungu yowezila wanhu wose oleka kumtegeleza.

⁷ Avo sikumutende nao mbuli yoyose.

⁸ Aho umwaka mweye mukala mdiziza, lakini sambu mokala kumulenge kwa kuilumba na Mndewa. Avo mukale kamba wanhu wa mulenge,

⁹ kwavija mulenge ogala kutenda mbuli zinogile, kutenda goyolonda Imulungu na ukweli.

¹⁰ Mugeze kugajuwa gaja gomnogela Imulungu.

¹¹ Sikumutende sang'hano zihile za mdiziza, lakini zilaveni kunze kuna umulenge.

¹² Mbuli zitendigwa kwa kinyelegezi, zogela kinyala kuzilonga.

¹³ Lakini mbuli zose zitendigwa mna umulenge, ukweli wake ogubuligwa goya,

¹⁴ kwavija kila kinhu kigubuligwe goya chokuwa mulenge.

Lekaavo yolongigwa,

“Lamuka gweye uwasile,

zilibuka kwa wafile,

nayo Kilisito kokumwemwesela.”

¹⁵ Avo, muiteganye vija vimukala. Sikumukale kamba wanhu wabozi, lakini kaleni kamba wanhu weli na nzeweze.

¹⁶ Kisang'hanileni goya kipindi kino kimulinacho, kwavija siku zino ziha.

¹⁷ Avo sikumuwe wabozi, lakini zahileni gaja goyolonda Mndewa mweye musang'hane.

¹⁸ Sikumukoligwe, kwavija ayo yowabananga, lakini mumemezigwe Loho Yang'alile.

¹⁹ Longeni kwa mbuli za zabuli na nyila na tenzi za kiloho, mwimbileni Mndewa nyila na zabuli kwa kumgwaa nhogolwa mmizoyo yenu.

²⁰ Siku zose mgweleleni nhogolwa Imulungu Tata, kwa twaga da Mndewa wetu Yesu Kilisito kwa kila kinhu.

Watwanzi na Wakasano

²¹ Kila munhu tanhu yamgese miyage mbuli ya kumtegeleza Kilisito.

²² Watwanzi wategelezeni wakasano zenu kamba kumtegeleza Mndewa.

²³ Kwavija mbigalo kana udahi kwa mwehe wake, kamba vija Kilisito viyali na udahi kwa wanhu wamtogole. Nayo Kilisito mwenyego ayo yowakombola wanhu wamtogole, wanhu wamtogole awo lukuli lwake.

²⁴ Kamba vija wanhu wamtogole Kilisito viwomtegeleza, vivija watwanzi wategelezeni wakasano zenu mna zimbuli zose.

²⁵ Na mweye wakasano, wanogeleni wehe zenu kamba vija Kilisito viyawanogele wanhu wamtogole, na kailava mwenyego mbuli yao.

²⁶ Katenda avo ili yawalave kwa Imulungu, yahamambukiza kuwasunha kwa mazi kubitila mbuli yake,

²⁷ ili wawe wanhu wang'alile na wanogile ng'hani, wanhu welibule dowa, kwiha hebu chochose kili kamba acho.

²⁸ Avo, wakasano olondigwa wawanogele wehe zao kamba viwozinogela ng'huli zao wenyego. Munhu yomnogela mwehe wake koinogela mwenyego.

²⁹ Kuduhu munhu yoyose yolwihila lukuli lwake, lakini kolugwaa ndiya na kululolesa. Nayo Kilisito vivija vivo viyowalolesa goya wanhu wamtogole,

³⁰ kwavija siye twa maungo ga lukuli lwake.

³¹ Kamba Maandiko Gang'alile vigolonga, "Kwa mbuli ino mbigalo komuleka tatake na mamake, nayo koilumba na mwehe wake, na wanhu awo wabili okuwa kinhu kimoja."

³² Kuna ukweli ufisigwe ugubuligwe mna zimbuli zino, na niye nokona kuwa zomulonga Kilisito na kanisa jake.

³³ Lakini vivija zowalonga mweye, kila mbigalo kolondigwa yamnogele mwehe wake, kamba viyoinogela mwenyego, nayo mtwanzi kolondigwa yamtegeleze mkasano wake.

6

Wana na tata zao na mama zao

¹ Mweye wana, wategelezeni tata zenu na mama zenu kamba viilondigwa kwa wanhu wa Kilisito, kwavija mbuli ayoyoga.

² "Wategeleze tatako na mamako," dino dijo lagizo da ichanduso dili na nhunza,

³ "Muladi ukale goya na ukale siku nyingi mwiisi."

⁴ Na mweye kina tata sikumuwagevuze wanenu ila waleleni goya na wafundizeni mafundizo ga Kilisito.

Watumwa na wakulu zao

⁵ Watumwa wategelezeni wakulu zenu kwa kudumba na kugwaya, tendeni avo kwa moyo unogile kamba vija mom-sang'hanila Kilisito.

⁶ Tendeni vivo siyo mna ikipindi wao owalola ili wawato-gole, lakini sang'haneni kwa moyo umoja kamba viyolonda Imulungu kwavija mweye mwa wasang'hanaji wa Kilisito.

⁷ Mutogole kusang'hana kwa kuwamba mbuli ya Mndewa na siyo mbuli ya wanhu.

⁸ Kumbukeni kuwa, Mndewa komgwaa nhunza munhu yoyose, yawe mtumwa hebu kakomboligwa mbuli ya sang'hano yake inogile.

⁹ Na mweye iwakulu, vivija watendeleni ganogile watumwa zenu, sikumulonge kwa kukomhoka. Kumbukeni

kuwa mweye vivija kamba wao, mnayo Mndewa iija kuu-
langu, nayo habagula munhu.

Ng'hondo ya Kiloho

¹⁰ Kisigale, nowapula mugangamale kwa kuilumba na Mndewa na kwa kutazigwa na udahi wake.

¹¹ Soleni silaha zose zilondigwa kwa kuitowela ziyowagwaa Imulungu mudahe kuuhuma ubala wihile wa Mwenembago.

¹² Kwavija siye hatuitowa na wanhu ila toitowa na nguvu za loho zihile zili kuulangu, toitowa na watawala na wakulu weli na nguvu, otawala isi imemile ziza.

¹³ Kwa mbuli ayo soleni silaha zose zilondigwa kwa kuitowela ziyowagwaa Imulungu ili yahavika siku ija ya gehile mudahe kuzihuma nguvu za ija yamwihileni, mwahaitowa mbaka kuuhelelo mokuwa mung'hali na nguvu.

¹⁴ Avo muitande goya na ukweli uwe kamba mkwiji mvigudi venu, na kutenda goyolonda Imulungu kamba kiwalo cha zuma cha kukimila mmhambaga zenu,

¹⁵ musulukile kuwapetela wanhu Mbuli Inogile kamba vilatu mmagulu genu.

¹⁶ Kipindi chose acho, mumtamanile Imulungu kamba ngao, ili mudahe kuizima misale ikwaka ipigisigwa na ija Imdumuka.

¹⁷ Ubokeleni ukombola kamba kofiya da kuvala mdipala, na Mbuli ya Imulungu iwe kamba panga dimugweleligwe na Loho Yang'alile.

¹⁸ Siku zose mpuleni Imulungu yawataze. Mpuleni Imulungu kipindi chose, kwa kulongozigwa na Loho. Kwa mbuli ino muiteganye sikumubwele kuchugu, siku zose wapulileni wanhu wose wa Imulungu.

¹⁹ Vivija nipulileni na niye, Imulungu yanigwee mbuli ya kulonga, ili nidahe kuwalongela wanhu kinhu kifisigwe cha mna Imbuli Inogile bila kudumba.

²⁰ Niye na msenga wa Mbuli ino Inogile, hamoja sambu na mkifungo. Mnipulile nidahe kulonga Mbuli Inogile inilondigwa bila kudumba.

Kimambukizo cha kuilamusa

²¹ Ndugu yangu Tukiko inimnogela na msang'hanaji yomtamanila Imulungu mwiisang'hano ya Mndewa, kowalongela mbuli zangu zose, ili mujuwe kija kinhenda.

²² Lekaavo nomtuma kumwenu yawalongele mbuli zetu, na yawagangamize.

²³ Imulungu Tata na Mndewa Yesu Kilisito wawagwee wanhu wose wantogole Yesu tindiwalo na unogelwa kwa kutamanila.

²⁴ Ng'hekewa ya Imulungu ikale na wanhu wose omnogela Mndewa wetu Yesu Kilisito kwa unogelwa wa milele.

Baluwa ya Paulo kwa wanhu wa ako Filipi Ulongozi

Paulo kandika baluwa ino kwa wanhu wamtogole Yesu ako Filipi behi na mwaka wa 61 toka kuvumbuka kwa Kilisito viyakalile mkifungo (Sula ya 1:13) yogesigwa kayandikila ako Lumi. Baluwa ino wandikiligwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu kudibuga da Filipi. Todaha kujuwa mbuli kidogo za buga da Filipi kulawa mna ikitabu cha Sang'hano za Iwatumigwa. Filipi dijo buga kulu mwiisi ya Make-donia. Vivija acho kibumbila cha ichanduso cha wanhu wamtogole Yesu mwiisi ya Makedonia. Paulo na Sila wao wakisongile kibumbila acho cha wanhu wamtogole Yesu na wakala wekigwe mkifungo kwa siku dimoja viwakalile kuko (Sang'hano 16).

Paulo kakala na vilamuso vingi va kwandika baluwa ino. Katumia nyafasi ayo kuwagwaa asente kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu kuko mbuli ya nhunza zi-wamtumile viwahulike kakala mkifungo (Sula ya 4:10-19). Vivija kalonda wajuwe mbuli vizigendelela ako mkifungo na kalonda wamjuwe Timoseo na Epafuladito mkibumbila cha wanhu wamtogole Yesu (Sula ya 2:19-30) ili wawabokele na wawategeleze viwowalongoza.

Mbuli zili mkitababu

Paulo kosonga baluwa yake kwa kuwalamusa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Filipi (Sula ya 1:1-2).

Abaho kalonda wajuwe mbuli vizigendelela kumwake na mbuli ziyolonda kusang'hana (Sula ya 1:3-2:30).

Abaho kowagwaa malagizo golondigwa kwa wanhu wamtogole Yesu (Sula ya 3:1-4:9).

Paulo komambukiza kwa kuwagwaa asente kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Filipi mbuli ya nhunza zao na kowalamusa (Sula ya 4:10-23).

¹ Niye Paulo na Timoseo, twa wasang'hanaji wa Yesu Kilisito, towandikila mweye wanhu wa Imulungu muli ako Filipi, mweye muilumbile na Yesu Kilisito, hamoja na vilongozi na watazaji wa wanhu wamtogole Yesu.

² Imulungu Tataetu na Mndewa Yesu Kilisito wawagwee ng'hekewa na tindiwalo.

Paulo kowapulila wanhu wamtogole Yesu

³ Kila nahawagesa mweye nomtogola Imulungu,

⁴ nahawapulila mweye mose kwa Imulungu, nowapulileni kwa deng'ho,

⁵ kwavija mweye muilumba na niye muisang'hano ya kubwililisa Mbuli Inogile kulawa haichanduso mbaka sambu.

⁶ Nabule shaka kwa Imulungu yaisongile sang'hano ino inogile mmizoyo yenu, koigendeleza mbaka vonda imale mna isiku ya kubwela Yesu Kilisito.

⁷ Kwavija mwa muumoyo wangu, vinoga kumwangu kuwagesa, hata kamba namkifungo hebu ndekesigwa, mweye mose muilumba na niye mna ing'hekewa iyanigwelele Imulungu ya kuigombela Mbuli Inogile na kulagusa ukweli wake kwa wanhu.

⁸ Imulungu ayo yajuwile nolonga fulu ipile vija viniwasulukila kuwona kwa unogelwa ulawa kwa Yesu Kilisito.

⁹ Nompula Imulungu unogelwa wenu wengezeke ng'hani, na muwe wabala ng'hani na nzeweze zose,

¹⁰ ili mudahe kusagula kinhu kinogile. Baho mong'ala na mokuwa mduhu kitala chochose mbaka mna isiku ya kubwela Kilisito.

¹¹ Baho mutende mbuli zinogile mgameso ga Imulungu, mbuli azo zolawa kwa Yesu Kilisito yaiyeka, ili wanhu wose wangwee Imulungu ukulu na nhogolwa.

Paulo kodeng'helela kupetigwa kwa Kilisito

¹² Ndugu zangu nolonda mujuwe kuwa, kindawilile niye acho kitendile Mbuli Inogile ipetigwe.

¹³ Kwa mbuli ayo wakalizi wose wa ng'anda ya kindewa na wanhu wose wayagwe ojuwa niye na mkifungo mbuli ya Kilisito.

¹⁴ Kufungigwa kwangu, kuwatenda ndugu bwando wamta-manile ng'hani Mndewa, na wageligwa moyo wawe magalu kulonga mbuli ya Imulungu bila kudumba.

¹⁵ Kulonga ukweli wanhu wayagwe oipeta Mbuli ya Kilisito kwa migongo na ndwagi, lakini wayagwe oipeta vinogile.

¹⁶ Awo oipeta vinogile otenda avo kwa unogelwa, kwavija ojuwa Imulungu kanigwaa sang'hano ya kuigombela Mbuli Inogile.

¹⁷ Lakini awo wayagwe oupeta usenga wa Kilisito kwa kuitapa, wabule ukweli, ogesa kuwa odaha kunyongezela madununzo gangu mkifungo.

¹⁸ Niye sitonga bule, niye nodeng'helela kwavija kwa nzila yoyose wanhu opeta usenga wa Kilisito, iwe oupeta kwa kilamuso kinogile hebu kwa kilamuso kihile. Niye sileka kudeng'helela bule,

¹⁹ kwavija nojuwa kwa kumpula kwenu Imulungu na kutazigwa na Loho wa Yesu Kilisito, nolekesigwa.

20 Vinikona niye notamanila kamba honda nigwe kinyala lakini nogangamala ng'hani, avo sambi kamba viili siku zose iwe muugima hebu mwiiifa nimgwee ukulu Kilisito.

21 Kwavija kumwangu niye kuwa mgima ni kumsang'hanila Kilisito na kufa konyongezela kinhu.

22 Kamba nahagendelela kuwa mgima mulukuli luno, sang'hano yangu yokongezeka ng'hani. Mmhane nisagule choni!

23 Miyenu na mnzila mhanda. Kuno nolonda kusegela na kukala na Kilisito, mbuli ayo ibanza kunoga,

24 lakini vinoga ng'hani kumwenu kamba nahagendelela kuwa mgima.

25 Nojuwa ukweli wa mbuli ino, nojuwa nokuwa mgima na nogendelela kukala hamoja na mweye mose ili tamanilo jenu na deng'ho jenu vongezeke,

26 ili nahawa na mweye kabili, mbuli ya niye mokuwa na kinhu cha kuigodela mna ukuilumba kwenu na Yesu Kilisito.

27 Avo kinhu kilondigwa hano mbuli zenu ziigale kamba viilonda mbuli inogile ya Kilisito, kamba nahadaha kwiza kuwalola hebu nahawahulika, nojuwa kuwa mose mogangamala hamoja kwa loho imoja na kudigombela hamoja tamanilo dilawa kwa Mbuli Inogile.

28 Avo sikumuwadumbe wanhu owehila, siku zose muwe magalu na ino yolagusa kumwao awo opotela na mweye mokomboligwa, kwavija mbuli ayo yolawa kwa Imulungu.

29 Kwavija mweye mugweleligwa kwa mbuli ya kumsang'hanila Kilisito, siyo kumtamanila kwiiyeka lakini vivija kugaya mbuli yake.

30 Sambu mweye muilumba na niye mna ing'ondo ya kuigombela Mbuli Inogile. Ng'ondo ayo iyo ija yumuny-onile nayo aho haichanduso na mbaka sambu ning'hali mwi-ing'ondo ayo.

2

Ukulu na uhole wa Kilisito

1 Kamba mwahailumba na Kilisito na kugangamala, kamba unogelwa wake owasamhusa, kamba moilumba na Loho Yang'alile na kamba mwahawa na mizoyo inogile na kuyonela bazi mweye kwa mweye,

2 avo itendeni ndeng'helelo yangu yenele kwa kugesu kinhu kimoja na unogelwa umoja na moyo umoja na muwe na nzewele imoja.

3 Sikumuwe na gahigahi hebu magoda gelibule kinhu, lakini kwa uhole muwagese wayagwe kuwa wanoga kubanza mweye.

⁴ Kila munhu sikuyalole kiyolonda mwenyego kiiyeka, lakini vivija yalole kiwolonda wanhu wayagwe.

⁵ Mugese kamba viyagesile Yesu Kilisito.

⁶ Kilisito viyali kakala kweli Imulungu, lakini hagesile bule kamba kuigala na Imulungu kinhu cha kunanahila,

⁷ lakini kwa kulonda mwenyego, kaleka vinhu avo vose kaitenda kamba viyali mtumwa, kaleligwa kamba viwoleligwa wanhu, kaoneka kwa kihanga cha wanhu.

⁸ Kaitenda mwenyego mdodo, munhu yotegeleza mbaka ifa yake, ona ifa yake mumsalaba.

⁹ Lekaavo Imulungu kamwinula mbaka uchanha ng'hani, kamgwaa twaga kulu kubanza matwaga gose.

¹⁰ Avo kwa ukulu wa twaga da Yesu, vinhu vose viumbigwe, vili kuulanga na vili mwiisi na kuwochola wanhu wafile, vose vimfugamile,

¹¹ na kila lulimi lulonge kuwa Yesu Kilisito ayo Mndewa, kwa ukulu wa Imulungu Tata.

Mumwemwese kamba mulenge

¹² Mbwiga zangu siku zose vinikalile na mweye munitegeleza, na hata sambu nakutali na mweye wambeni kunitegeleza. Kwa bwembwe na kugwaya sang'haneni ili ukombola wenu utelele,

¹³ kwavija Imulungu ayo yosang'hana siku zose mgati mmwenu, kuwatenda musulukile kusang'hana kamba viyolonda mwenyego.

¹⁴ Tendeni kila kinhu bila kuiyalala hebu kuibamilila,

¹⁵ ili munoge na mung'ale na muwe wana wanogile wa Imulungu, okala mwiisi ya wanhu wapotele na wene nzambi. Mweye mong'ala hagati yao kamba nhondo zili kuulanga,

¹⁶ mugoge mbuli ya ugima ili mdisiku da Kilisito niigodele mweye kamba kugaya kwangu na sang'hano yangu havagile bule.

¹⁷ Hata kamba ugima wangu ogidigwa uwe nhambiko mna isang'hano yenu ya kutamaniligwa ili nhosa kwa Imulungu, yahawa avo, nodeng'helela ng'hani na mweye modeng'helela na niye.

¹⁸ Avo na mweye vivija mudeng'helele na kusekelela hamoja na niye.

Timoseo na Epafuladito

¹⁹ Mndewa Yesu yahalonda, nolopola kumtuma Timoseo kumwenu, ili nahahulika mbuli zenu nisamhuke.

²⁰ Kuduhu munhu yoyose iyagwe yowagesa ng'hani kamba heyo.

²¹ Wanhu wayagwe hawamsang'hanila Yesu Kilisito, ila osang'hanila mbuli zao wenyego.

²² Lakini mweye wenyego mumjuwa goya Timoseo viy-ofaya, heyo na niye, tusang'hana hamoja kamba munhu na mwanage kuwapetela wanhu Mbuli Inogile.

²³ Avo nogesa kumtuma kumwenu hima nahakona mbuli zangu vondaziwe.

²⁴ Avo, nomtamanila Mndewa kuwa niye mwenyego sikawa kwiza kumwenu.

²⁵ Lakini nogesa kumbweza kumwenu ndugu yangu na msang'hanaji miyangu Epifuladito, yailumbile na niye kuigombela Mbuli Inogile na vivija msenga wenu mumtumile yanitaze.

²⁶ Kwavija kowagelegeza ng'hani na konyunyuwala ng'hani kwavija mweye muhulika heyo kakala mtamu.

²⁷ Ona, kakala mtamu, na kalonda kufa. Lakini Imulungu kamonela bazi, siyo heyo yaiyeka, vivija kanyonela bazi niye, ili sambu ninyunyuwale ng'hani.

²⁸ Avo nolonda ng'hani kumtuma kumwenu, ili vonda mumone kabili mudeng'helele na kunyunyuwala kwangu kumale.

²⁹ Mumbokele goya kamba miyenu kwa Mndewa. Na muwategeleze wanhu waigalile na heyo,

³⁰ kwavija kalonda kufa mbuli ya sang'hano ya Kilisito, na kauhonza ugima wake ili yanitaze kija kimulemelwe mweye kunhaza.

3

Kusang'hana ganogile mgameso ga Imulungu

¹ Avo, ndugu zangu, deng'heleleni kwa kuilumba na Mndewa. Sikona kamba kinhu bule kubwelela kwandika kija kinyandike aho haichanduso, kwavija nahatenda avo na mweye mokala goya.

² Iteganyeni na wanhu waja otenda ganyolodoke, wanhu awo waigalile na umbwa, wanhu waja onanahiza kwingila kumbi.

³ Siye wao twingile kumbi kweli, siye tumtambikila Imulungu kwa Loho wake na toigodela Yesu Kilisito. Siye hatuigodela kihendo kitendigwa mulukuli.

⁴ Niye mwenyego nahadahile kuigodela mbuli azo. Kamba kuna munhu yoyose kogesa kodaha kuigodela kihendo cha kwingila kumbi, hanihuma niye bule.

⁵ Niye ving'halile na siku nane toka mvumbuke, ningizigwa kumbi. Niye na Mwizilaeli too! Kulawa kabila da Benjamini.

Niye na Muebulania too! Kwa mbuli ya kugoga Malagizo ga Musa, niye na Mfalisayo,

⁶ niye ng'hala niwambile ng'hani kutenda mbuli azo mbaka nividununza vibumbila va wanhu wamtogole Yesu Kilisito. Kwa mbuli ya kutendigwa ninoga kwa kugagoga Malagizo, niye sibanange mbuli yoyose.

⁷ Lakini kwa mbuli ya Kilisito, gaja gose gangesile gonyongezela kinhu, sambi hagafaya bule.

⁸ Siyo gago gaiyeka, ila nokona kila kinhu hakifaya, mbuli ya unovu wa kumjuwa Yesu Kilisito Mndewa wangu. Mbuli yake nhogola kwasa kila kinhu, nigona gago gose kamba mavi, ili nimpate Kilisito.

⁹ Na kwa kuilumba nayo, niye silonda kabili noge mgameso ga Imulungu kwa kugagoga Malagizo. Lakini sambi ninoga mgameso ga Imulungu kwa kumtamanila Kilisito, kunoga kuko kolawa kwa Imulungu kubitila kutamanila.

¹⁰ Niye nolonda kumjuwa Kilisito na udahi wake wa kuzilibuka na kugaya nayo na kuigala nayo mwiiifa yake,

¹¹ ili na niye nitamanile kuwa nodaha kuzilibuligwa kwa wafile.

Kukimbilila kutulonda

¹² Silonga kuwa nimala kupata vinhu vose vino hebu nonge nitelela, lakini nogendelela kugangamala ili mhate fungu diyanikile Yesu Kilisito.

¹³ Ndugu zangu sigesa bule kamba nidipata fungu ajo, lakini kinhenda niye, noisemwa mbuli za kuchugu na nowamba kulola mbuli za kumwande.

¹⁴ Avo nolopola kukimbila mvike kuuhelelo ili mhate fungu da ugima wa kuulanga diyanikemele Imulungu kubitila Yesu Kilisito.

¹⁵ Siye wose tukangale muugima wa kuilumba na Kilisito tugese vivo. Lakini kamba wanhu wayagwe vimwili ogesa viyagwe, Imulungu kowatenda muzijuwe mbuli azo.

¹⁶ Lakini tugendelele kukweleleza nzila iija itugenda nayo mbaka sambi.

¹⁷ Ndugu zangu kwelelezeni vinhendile niye. Waloleni goya wanhu waja otenda kamba vituwalongele mweye.

¹⁸ Kwavija miyanza mingi niwalongela mbuli ino, na sambi nowalongela kabili kwa mahozzi kuwa, wanhu bwando okala kamba waihila na usenga wa kufa kwa Kilisito mumsalaba.

¹⁹ Wanhu awo obanangika, kwavija otambikila vija viwosulukila mzing'huli zao, na oigodela mbuli zigela kinyala na ogesa mbuli za mwiisi.

²⁰ Lakini siye twa wenekae wa kuulanga, na tombeta kwa kusulukila Mkombola wetu Mndewa Yesu Kilisito, yeze kulawa kuulanga.

²¹ Kozigalusa ng'huli zetu zinyolila na kuzitenda ziigale na lukuli lwake lwa ukulu. Kotenda avo kwa nguvu yake yakutawala vinhu vose.

4

Magesa ga Paulo

¹ Ndugu zangu waniwanogele ng'hani, nolonda ng'hani kuwona, mweye munhenda ndeng'helele na kuigoda mbuli ya mweye! Avo ndugu zangu, gangamalenini kwa kuilumba na Mndewa.

² Nowapula Eudia na Sintike, waitogolele kamba ndugu kwa kuilumba na Mndewa.

³ Na gweye msang'hanaji miyangu utamaniligwa, nokulonda uwataze watwanzi wano, kwavija wasang'hana ng'hani hamoja na niye kuwapetela wanhu mbuli inogile, hamoja na Kilementi na wasang'hanaji wayangu wayagwe wose, waja matwaga gao gandikigwa mna ikitabu cha ugima.

⁴ Avo, siku zose deng'heleleni kwa kuilumba kwenu na Mndewa. Nobwelela kulonga, deng'heleleni!

⁵ Muwe wahole kwa wanhu wose, kwavija Mndewa ka mmabehi kwiza.

⁶ Sikumunyawenyawe kwa kinhu chochose, ila mpuleni Imulungu kwa kinhu chochose, na gaja gomulonda kuno mongwaa nhogolwa.

⁷ Na tindiwalo da Imulungu dibanza nzeweze zose za wanhu, doika goya mizoyo yenu na nzeweze zenu, kwa kuilumba na Yesu Kilisito.

⁸ Ndugu zangu, nomambukiza kulonga, nzeweze zenu zigese mbuli zinogile na zija zilondigwa kutogoligwa. Mbuli azo ziwe za ukweli na ganogile na kutenda golondigwa na kung'ala na kuinogela na kutegelezigwa.

⁹ Zisang'haneni mbuli zose zimuifunzile kumwangu na zimubokele na zimuhulike na zimone kumwangu. Na Imulungu yowagwaa wanhu tindiwalo kokuwa hamoja na mweye.

Paulo kowatogola Wafilipi kwa nhunza zao ziwamgwelele

¹⁰ Kwa kuilumba kwangu na Mndewa sambini nodeng'helele ng'hani kwavija mong'humbuka. Kulonga ukweli mukala mong'humbuka, ila ikala vidala kulagusa mbuli ayo.

¹¹ Silonga vino kwavija nolonda kinhu, ila niifunza kuleka kutonga kwa vinhu vinilinavo hata kamba vidodo.

¹² Nojuwa, kuleka kuwa na kinhu hebu kuwa na vinhu vingi. Niifunza kuleka kutonga kwa mbuli yoyose, nahawa nacho hebu nahawa nzala, nahawa na vinhu vingi hebu nabule kinhu.

¹³ Nogadaha gose kubitila Kilisito yonigangamiza.

¹⁴ Hata ivo, mweye mutenda goya kunitaza mna ukugaya kwangu.

¹⁵ Mweye Wafilipi, mujuwa goya vinisongile kuwapetela wanhu Mbuli Inogile, ving'halile nosegele ako Makedonia, mweye waiyeka wao kibumbila cha wanhu wantogole Yesu munitazile na kuilumba na niye kubokela na kuwagwaa wanhu wayagwe.

¹⁶ Vinikalile Sesalonike vinondile kutazigwa, mweye munhaza miyanza mingi.

¹⁷ Niye sizahila nhunza, lakini nolonda mweye mongezelligwe mna igaja gose ganogile gamutendile.

¹⁸ Sambu mbokela vinhu vose vimungwelele na mbokela kubanza vija vinondile! Sambu nina kila kinhu kwavija Epafuladito kangalila nhunza zenu. Nhunza zino ziigala na nhosa immug'hila goya Imulungu, nhosa yoitogola na immogela.

¹⁹ Avo, Imulungu wangu kowagwaa kila kinhu kimulonda kulawa muugoli wake wa vinhu vingi vinogile viyali navo, kubitila Yesu Kilisito.

²⁰ Ukulu uwe kwa Imulungu Tataetu siku zose! Ona.

Kuilamusa kwa kimambukizo

²¹ Nowalamusa wanhu wose wa Imulungu, waja weli wa Yesu Kilisito. Na ndugu wose weli hamoja na niye owalamusa.

²² Wanhu wose wa Imulungu owalamusa, ng'hani ng'hani wanhu weli mng'anda ya mndewa wa Lumi.

²³ Ng'hekewa ya Mndewa Yesu Kilisito ikale na mweye mose.

Baluwa ya Paulo kwa wanhu wa ako

Kolosai

Ulongozi

Baluwa kwa Wakolosai yandikigwa na Mtumigwa Paulo (Sula ya 1:1). Baluwa ino kayandika viyakalile mkifungo yogesigwa kayandikila ako Lumi behi na mwaka wa 60 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Baluwa kwa Wakolosai hamoja na baluwa kwa Waefeso na Filemoni zokemigwa baluwa za mkifungo kwavija Paulo kazandika viyakalile mkifungo. Kandika baluwa ino kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu kudibuga da Kolosai. Paulo hasongile heyo bule kibumbila acho cha wanhu wamtogole Yesu ako Kolosai kamba mwenyego viyalongile sula ya 2:1, lakini kakala na ng'honde mbuli ya kibumbila acho. Yogesigwa Epafulasi ayo yasongile kibumbila acho cha wanhu wamtogole Yesu kwavija kakala kolawa Kolosai.

Paulo kalonga mbuli ya wafundiza wavizi mna ikibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Kolosai. Hanhu hakulu ha baluwa yake kandika mbuli ayo. Ako kukala na kibumbila cha Wayahudi wamtogole Yesu wakalile owananahiza wanhu wayagwe wamtogole Yesu wakweleleze malagizo ga Wayahudi kulawa mdilagano da umwaka, ng'hani ng'hani kwingila kumbi. Paulo kawandikila wanhu wamtogole Yesu hawalondigwa chochose ila kumtogola Kilisito ili watogoligwe na Imulungu (Sula ya 1:15-20) na mafundizo gago golawa mna izinzewele za wanhu hagafaya (Sula ya 2:8).

Mbuli zili mkitababu

Paulo kosonga baluwa yake kwa kuwalamusa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Kolosai (Sula ya 1:1-2).

Abaho kandika mbuli ya ukulu wa Kilisito ng'hani ng'hani mbuli ya mafundizo ga uvizi ako Kolosai (Sula ya 1:3-3:4).

Kamba viili kwa baluwa ziyagwe za Paulo, nusu ya ibaluwa kandika mbuli za malagizo golondigwa kwa wanhu wamtogole Yesu (Sula ya 3:5-4:6).

Paulo komambukiza kwa kuwalamusa na malagizo ga baluwa ayo isomigwe kwa sauti kwa vibumbila viyagwe va wanhu wamtogole Yesu (Sula ya 4:7-18).

¹ Niye Paulo, namtumigwa wa Yesu Kilisito, kwa kulonda Imulungu. Niye na ndugu yetu Timoseo,

² towandikila mweye ndugu zetu, wanhu wa Imulungu mumtogole goya Kilisito, muli ako Kolosai, Imulungu Tataetu yawagwee ng'hekewa na tindiwalo.

Paulo kompula Imulungu na komgwaa nhogolwa

³ Siku zose twahawapulila kwa Imulungu, tomgwaa nhogolwa Imulungu, Tata wa Mndewa wetu Yesu Kilisito,

⁴ kwavija tuhulika vimumtamanila Yesu Kilisito na tuhulika unogelwa wenu mulinao kwa wanhu wose wa Imulungu.

⁵ Tamanilo jenu na unogelwa va mna vinhu vimbetela kubokela vimwikiligwe goya kuulanga, muhulika mbuli ayo aho haichanduso vimupeteligwe usenga wa ukweli nao ni Mbuli Inogile.

⁶ Mbuli ino Inogile yokwenela mwiisi yose na yowagalusa wanhu watende ganogile, kamba viitendile kumwenu toka siku dija vimuihulike na kujuwa ukweli wa ng'hekewa ya Imulungu.

⁷ Muifunza ng'hekewa ya Imulungu kwa msang'hanaji miyetu Epafulasi itumnogela, yomsang'hanila goya Kilisito mbuli ya siye.

⁸ Vivija katulongela mbuli ya unogelwa wenu mugweleligwe na Loho wa Imulungu.

⁹ Avo, toka vituhulike mbuli zenu hatulekile kuwapulila kwa Imulungu, yawagwee ubala wose wa kutenda kiyolonda na nzeweze zose na kajuwa. Vose vino volawa kwa Loho wake.

¹⁰ Na tompula Imulungu ili mukale viyolonda Mndewa na mumnogeze, muugima wenu mutende ganogile, mugendelele kumuwa Imulungu.

¹¹ Imulungu yawagangamize kwa udahi wake mkulu ili mubetele kila kinhu kwa kufunga umoyo na kudeng'helela,

¹² kwa kungwaa nhogolwa Tata yawatendile mweye muwe na fungu mna igaja gayawekile wanhu zake muundewa wa mulenge.

¹³ Imulungu katuhonya kulawa mmakono ga ziza, katugala muundewa wa Mwanage yomnogela,

¹⁴ kubitila heyo tolekesigwa na nzambi zetu zogeligwa kumgongo.

Ukulu wa Kilisito

¹⁵ Kilisito yokoneka kaigala too na Imulungu hakoneka. Kilisito ayo chaudele, heyo ayo mkulu wa vinhu vose viumbigwe.

¹⁶ Kwavija kubitila heyo vinhu vose va kuulanga na mwiisi vilumbigwa, vinhu vikoneka na vija havikoneka, hamoja na wandewa, watawala, wakulu na weli na udahi. Vinhu vose vilumbigwa kubitila heyo na kwa mbuli ya heyo.

¹⁷ Vinhu vose ving'hali havinalumbigwa Kilisito kakala baho, na kwa kuilumba na heyo vinhu vose vikigwa goya.

18 Nayo ayo pala da lukuli, lukuli awo wanhu wose wamtogole Yesu. Heyo ayo chanduso cha ugima, heyo ayo yasangile kuzilibuka kwa wanhu wafile ili yawe mkulu mna ivinhu vose.

19 Kwavija Imulungu kanogelwa kumtenda Mwanage ya-muhale kwa kila kinhu.

20 Kubitila Imwana, Imulungu kavibweza vinhu vose vilumbe nayo. Kwa damu ya Mwanage mumsalaba Imulungu katenda tindiwalo, avo kuvitenda vinhu vose viilumbe nayo, mwiisi na kuulanga.

21 Aho umwaka mukala kutali na Imulungu na mukala muihile nayo mbuli ya gehile mugatendile na kugagesa.

22 Lakini sambi kwa ifa ya lukuli lwa Mwanage, Imulungu kawatenda muilumbe nayo, ili yawagale kumwake kuno mung'ala, mwabule ubananzi na mwabule kitala.

23 Kamba mwahagendelela kugangamala mditamanilo mulinajo, sikumutogole kutigisigwa na kuleka tamanilo jenu mudipatile vimuhulike Mbuli inogile. Kwa Mbuli ino Inogile, niye Paulo niwa msang'hanaji wa Mbuli ino Inogile, ipetigwe kwa kila munhu mwiisi.

Sang'hano ya Paulo mna ivibumbila va wanhu wamtogole Yesu

24 Sambu nodeng'helela vinigaya mbuli ya mweye kwavija kwa kugaya kwangu mulukuli, nogamambukiza gaja gasigale mna ukugaya kwa Kilisito mbuli ya lukuli lwake, lukuli wao wanhu wose wamtogole Yesu.

25 Nitendigwa na Imulungu kuwa msang'hanaji wao, Imulungu kangwaa sang'hano ya kuwagalila wanhu usenga wake wose,

26 ufisigwe kwa miyaka heleketwaa na lukolo mbaka lukolo, lakini sambu ugubuligwa kwa wanhu zake.

27 Imulungu kalonda kuwatenda wanhu haweli Wayahudi wajuwe ukulu wa vinhu vingi uli mna uusenga uno ufisigwe. Usenga awo, yuyo Kilisito yeli mgati mmwenu, yuyo yotutenda tutamanile kuwa tokuwa na fungu muukulu wa Imulungu.

28 Tompeta Kilisito kwa kila munhu na kumzuma na kumfunza kila munhu kwa nzeweze zose ili kungala kila munhu haulongozi ha Imulungu kuno kakangala kwa kuilumba na Kilisito.

29 Kwa mbuli ayo niye nosang'hana ng'hani na kuwamba kusang'hanila nguvu ng'hulu ya Kilisito, isang'hana mgati mmwangu.

2

¹ Nolonda mujuwe vinigaiye mbuli ya mweye, mbuli ya wanhu wa buga da Laodikea na wanhu wose wayagwe hawananyona meso kwa meso.

² Notenda vino kuwagangamiza mizoyo yao na kuwatenda wailumbe muunogelwa na wajuwe gose na wajuwe mbuli ifisigwe ya Imulungu, nayo ayo Kilisito mwenyego.

³ Mgati mmwake zifisigwa ngama zose za nzewele na ubala.

⁴ Nonga vino, ili munhu yoyose sikuyawabunyeke kwa mbuli zake zamulile.

⁵ Kwavija hata kamba na kutali na mweye kwa lukuli, nowagelegeza ng'hani mweye na nodeng'helela kuwona vimugangamala goya na kwima hamoja kumtamanila Kilisito.

Ugima wa ukweli kwa kuilumba na Kilisito

⁶ Kwavija mweye mumtogola Yesu Kilisito yawe Mndewa wenu, avo gendeleleni kukala kwa kuilumba nayo.

⁷ Ikeni mizizi mgati mmwake na muizenge kumwake na mugangamale mna ukumtamanila kamba vimufunzigwe. Na mulonge asente.

⁸ Muiteganye, munhu sikuyawagele mmakono kwa kuwakonga kwa mbuli za lomo mtindi, zilawa mna izimila za wanhu wa mwiisi na loho zili mwiisi avo havilawa kwa Kilisito mwenyego.

⁹ Kwavija mgati mwa Kilisito mumo ukala kutelela kwa Imulungu,

¹⁰ na mweye kwa kuilumba nayo mugweleligwa ugima wose. Heyo ayo mkulu kwa watawala wose wa kiloho na wakulu wose.

¹¹ Kwa kuilumba na Kilisito mweye mwingila kumbi, kumbi jenu haditendigwe kwa makono ga wanhu, ila ditendigwa na Kilisito kwa kuwatenda wanhu wakomboligwe kulawa muunhu wa kutenda nzambi.

¹² Vimubatizigwe, muzikigwa na kuzilibuligwa hamoja na Kilisito kubitila kumtamanila kwenu, kwa nguvu ya Imulungu, iyamzilibule nayo kulawa kwa wanhu wafile.

¹³ Kipindi kimoja mukala kamba mufa, mbuli ya zambi zenu na kwavija unhu wenu wa kutenda nzambi ukala haunasegesigwa. Lakini sambu Imulungu kawagalila ugima hamoja na Kilisito. Imulungu kagela kumgongo nzambi zetu zose.

¹⁴ Imulungu kagasegesa gehile gatutendile kwa kuleka kugagoga Malagizo ga Musa, kagasegesa kwa kugagongomela misumali mumsalaba.

¹⁵ Avo kuwambigwa mumsalaba kwa Kilisito kaikombola na nguvu za watawala wa loho na wakulu wa isi. Kawagela

kinyala mgameso ga wanhu kwa kuwatenda watumwa muumwanza wake wa kuhuma.

¹⁶ Avo sikumumtogolele munhu yoyose yawataguse kwa mbuli ya kuja, hebu kung'wa, hebu nyimwilinyimwili, hebu nyimwilinyimwili za kwima kwa mbalamwezi, hebu siku ya Kubwihila.

¹⁷ Vinhu vose vino ni sisila da vinhu vondavize, lakini ukweli oneka kwa Kilisito.

¹⁸ Sikumutogole kutagusigwa na munhu yoyose yoitenda mkulu ng'hani kwa vinhu va nzozi na ayo yogangamiza uhole wa uvizi na kuwatambikila wasenga wa kuulanga. Avo vose vinhu va ubozi, kwavija nzeweze zao zogesa kusulukila va mwiisi,

¹⁹ wao wainega na Kilisito, yeli pala da lukuli. Hasi hau-longozi wa Kilisito lukuli lose lodimigwa na kwika hamoja maungo gake na mige, nalo lokula kamba viyolonda Imulungu.

Kufa na kukala hamoja na Kilisito

²⁰ Mweye mufa hamoja na Kilisito na mulekesigwa kulawa kwa watawala wa loho wa mwiisi. Habali kabili mokala kamba wanhu wa mwiisi ino? Habali mogagoga malagizo gano,

²¹ “Sikumugoge kino hebu sikumulanze kino hebu siku-mukwase kija”?

²² Vinhu vose vino vahatumika vobanangika, kwavija gago ni malagizo na mafundizo ga wanhu.

²³ Ukweli malagizo gano gokoneka gana nzeweze kwa kuinanahiza mwenyego kuwatambikila wasenga wa kuulanga, na uhole wa uvizi, na kulutendela lukuli usede, lakini havifaya kulutenda lukuli sikulusulukile.

3

¹ Avo, mweye muzilibuligwa hamoja na Kilisito, sulukileni ng'hani vinhu vili kuulanga, kuyali Kilisito muukulu mwambu wa mkono wa kudila wa Imulungu.

² Avo gelegezeni vinhu vili kuulanga, siyo vinhu vili mwiisi.

³ Kwavija mweye mufa na ugima wenu ufsigwa hamoja na Kilisito mgati mwa Imulungu.

⁴ Kilisito ayo ugima wenu na yahalawilila na mweye vivija molawilila hamoja nayo muukulu wake.

Ugima wa umwaka na ugima wa sambu kwa kuilumba na Kilisito

⁵ Avo kikomeni chochose cha mwiisi kili mgati mmwenu, ugoni na gehile na kusulukila kutenda ugoni na kugesha gehile na kusulukila kuwa na vinhu vingi nako ako kutambikila minyago.

⁶ Kwa mbuli zino Imulungu kowagevuzikila waja wose oleka kumtegeleza.

⁷ Hana kipindi mweye wenyego mukala mutenda vinhu avo, na mukala mugogigwe navo.

⁸ Lakini sambu molondigwa kuzileka mbuli zose zino, kugevuzika, ludoko, kuwagesela wanhu gehile. Maligo hebu mbuli za chaka chaka sikuvilawe mmilomo yenu.

⁹ Leken kuivizila, kwavija mweye musaula unhu wa umwaka na sang'hano zake zihile,

¹⁰ na muvala unhu wa sambu. Unhu avo ogendelela kutendegwa goya na Imulungu, ayo yawaumbile, kamba viyali heyo, ili mumjuwe goya Imulungu.

¹¹ Kwa mbuli ino kuduwanhu haweli Wayahudi hebu Wayahudi, wengile kumbi hebu hawengile kumbi, wenekae hebu wanhu baki na walekesigwe lakini Kilisito ayo kila kinhu na kamumo mna igose.

¹² Mweye mwa wanhu wa Imulungu, kawanogela na kawasagula. Avo muvale bazi, kutenda ganogile, moyo unogile, uhole na kufunga umoyo.

¹³ Geleni kitumbe kumgongo na kugela kumgongo kamba imoja wenu kana kitala kwa miyage. Molondigwa mugele kumgongo kamba Mndewa viyagelile kumgongo nzambi zenu.

¹⁴ Mna igano gose mwengeze unogelwa, kwavija unogelwa ovitenda vinhu vose vino kuilumba goya hamoja.

¹⁵ Najo tindiwalo da Kilisito diwalongoze mmizoyo yenu, kwavija mbuli ya tindiwalo dijo Imulungu kawakemeni hamoja mna ulukuli lumoja. Avo muwe na nhogolwa.

¹⁶ Usenga wa Kilisito umeme mmizoyo yenu. Ifunzeni na muizume kwa nzewe zose. Mwimbe zabuli na nyila za kumtogola na kumtambikila Imulungu. Mwimbileni Imulungu wenu kwa kumgwaa nhogolwa mmizoyo yenu.

¹⁷ Kila kinhu kimutenda hebu kimulonga, mukitende kwa twaga da Mndewa Yesu, na kubitila heyo mumgwee nhogolwa Imulungu Tata.

Mafundizo mzing'anda za wanhu wamtogole Yesu

¹⁸ Watwanzi muwategeleze wakasano zenu, kwavija avo vimnogele Mndewa.

¹⁹ Wakasano, wanogeleni wehe zenu na siku-muwakomhokele.

²⁰ Na mweye iwana muwategeleze tata zenu na mama zenu mna zimbuli zose, kwavija avo vimnogele Imulungu.

²¹ Na mweye tata za wanhu, sikumugendelele kuwalonga vihile wanenu, buleavo oleka kugeza kutenda mbuli yoyose.

²² Mweye watumwa, wategelezeni wakulu zenu kwa kila kinhu, siyo kwavija owalola ili wamgweleleni nhogolwa, lakini tendeni avo kwa mizoyo inogile, kwavija momtegeleza Mndewa.

²³ Chochose kimutenda, mukitende kwa moyo wose, kwavija mosang'hana mbuli ya Mndewa siyo mbuli ya wanhu.

²⁴ Kumbukeni kuwa Mndewa kowagwaa mweye nhunza ija yawekile wanhu zake. Kwavija Kilisito ayo Mkulu imum-sang'hanila.

²⁵ Munhu yoyose yotenda gehile kolihigwa gehile gake, kwavija Imulungu habagula munhu.

4

¹ Na mweye iwakulu, watendeleni watumwa zenu ganogile na gaja golondigwa, kumbukeni na mweye vivija munayo Mkulu kuko kuulanga.

Mafundizo gayagwe

² Gendeleleni kumpula Imulungu, mwahampula muiteganye, na mumgwee Imulungu nhogolwa.

³ Vivija mutupulile na siye kwa Imulungu, ili Imulungu yatugwelele nzila inogile ya kuwapetela wanhu usenga wake mbuli ya vinhu vifisigwe va Kilisito. Kwa mbuli ayo, lekaavo sambi na mkifungo.

⁴ Avo nipulileni kwa Imulungu, nidahe kulonga goya usenga awo kamba vinilondigwa.

⁵ Mwahakala na wanhu hawamtogole Yesu, muwe na nzewele, muisang'hanile goya kila nyafasi muli nayo.

⁶ Ulonzi wenu siku zose olondigwa unoge na uwataze wanhu na molondigwa mujuwe kuwedika goya wanhu wose.

Ndamuso ya kimambukizo

⁷ Ndugu yetu yanogeligwe Tukiko, mtazaji yanogile na msang'hanaji miyetu mwiisang'hano ya Mndewa, kowalongela mbuli zangu zose.

⁸ Lekaavo nomtuma kumwenu, yawasamhuse mizoyo yenu kwa kuwalongela mbuli zetu.

⁹ Kokwiza hamoja na Onesimo, ndugu yetu tumnoge na yotenda ganogile, miyenu. Owalongeleni mbuli zose zilawilila hano.

¹⁰ Alisitaliko, yeli mkifungo hamoja na niye kowalamusa, na Maluko vivija binamu yake Balinaba kowalamusa. Muga-pata malagizo mbuli yake, yahavika kumwenu mumgoneke.

¹¹ Nayo Yoshua yokemigwa Yusito, vivija kowalamusa. Wanhu wano wadatu wao Wayahudi waiyeka wambokele Kilisito iwosang'hana na niye mbuli ya Undewa wa Imulungu, nao wanitaza ng'hani.

¹² Epafulasi, miyenu na msang'hanaji wa Yesu Kilisito kowalamusa, siku zose kowapulila ng'hani kwa Imulungu, kompula Imulungu yawagangamize, mukangale na mumtogole Kilisito kwa mizoyo yenu yose na mugagoge goya gamnogele Imulungu.

¹³ Nodaha kuwalongela vinimjuwile viyosang'hana ng'hani mbuli ya mweye na mbuli ya wanhu wa Laodikea na Hielapoli.

¹⁴ Luka, mganga wetu yanogeligwe, na Dema omulamusani.

¹⁵ Walamuseni ndugu zetu weli kuko Laodikea, na Nimfa hamoja na kibumbila cha wanhu wamtogole Kilisito oit-ing'hanaga mng'anda yake.

¹⁶ Mwahamambukiza kusoma baluwa ino, vivija kigweleleni kibumbila cha wanhu wamtogole Kilisito ako Laodikea. Na mweye vivija muisome baluwa yonda wawagwee ndugu zenu ako Laodikea.

¹⁷ Na mulongeleni Alikipo, "Imambukize goya sang'hano yuugweleligwe na Mndewa."

¹⁸ Nokwandika vino kwa mkono wangu mwenyego. Niye Paulo nomulamusani. Kumbukeni na mkifungo!

Ng'hekewa ya Imulungu ikale na mweye mose.

Baluwa ya Ichanduso ya Paulo kwa wanhu wa ako Sesalonike Ulongozi

Baluwa ya ichanduso kwa Wasesalonike yandikigwa na Mtumigwa Paulo (Sula ya 1:1). Sengine ino ayo baluwa ya ichanduso iyangidike Paulo na iwa mna ikitababu cha Bibilia na yandikigwa behi na mwaka wa 51 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Paulo kakala ako Kolinto viyangidike baluwa ino kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Sesalonike, kibumbila acho kakisonga muumwanza wake wa kabili wa umishieni (Sang'h 17:1-10). Mna ikitababu cha Sang'hano za Iwatumigwa yolongigwa ikibumbila kikala na Wayahudi na Wagiliki wengi.

Paulo hadahile bule kukala ng'hani ako Sesalonike viyakisongile kibumbila acho, avo ako kumwande kawandikila baluwa wanhu wamtogole Yesu kwa kuwagela moyo. Baluwa imema mbuli nyingi na malagizo mengi mbuli ya wanhu wamtogole Yesu viwolondigwa kukala. Paulo kalonga mbuli ya kubwela kabili kwa Kilisito. Sengine wanhu wamtogole Yesu ako Sesalonike wakala olonda kujuwa vinhu avo. Paulo kubitila mbuli ya kubwela kabili kwa Kilisito kalonga mbuli ya kukala kwa kumnogeza Imulungu (Sula ya 5:6-8).

Mbuli zili mkitababu

Paulo kosonga baluwa ino kwa kuwalamusa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu na komgwaa nhogolwa Imulungu mbuli yao (Sula ya 1).

Abaho kosimulila mbuli ya sang'hano yake na usenga uyamgalile Timoseo (Sula ya 2-3).

Abaho Paulo kolava malagizo mbuli ya wanhu wamtogole Yesu viwolondigwa kukala kwavija Yesu kobwela kabili (Sula ya 4:1-5:15).

Paulo komambukiza kwa kuwalamusa wanhu wamtogole Yesu na kuwapula kila munhu mna ikibumbila yasome baluwa ino (Sula ya 5:16-28).

¹ Niye Paulo, Sila na Timoseo, tomwandikileni mweye kibumbila cha wanhu mumtogole Kilisito ako Sesalonike, wanhu wa Imulungu Tata na Mndewa Yesu Kilisito.

Ng'hekewa na tindiwalo vikale na mweye.

Kutamanila kwa wanhu wa ako Sesalonike

² Siku zose tomgwaa nhogolwa Imulungu mbuli ya mweye mose na kuwatambula mweye mose twahampula Imulungu.

³ Avo, mgameso ga Imulungu Tataetu, tokumbuka vimulagusa kumtamanila kwenu kwa kusang'hana, na unogelwa wenu uwatendile musang'hane kwa kuwamba, na tamanilo jenu kwa Mndewa wetu Yesu Kilisito vidigangamale.

⁴ Ndugu zetu, tojuwa kuwa Imulungu kowanogela na kawasagula muwe wanhu zake.

⁵ Kwavija vituwagalileni Mbuli Inogile, hatuigalile kwa mulomo wiiyeka, lakini tuigala kwa nguvu na Loho Yang'alile, na tukala tujuwile goya mbuli ayo ikala ya ukweli. Mojuwa vitukalile hamoja na mweye, ikala mbuli ya mweye.

⁶ Mweye mukweleleza vitutendile siye na vija viyatendile Mndewa, hata kamba mugaya ng'hani, muubokela usenga awo kwa deng'ho dilawa kwa Loho Yang'alile.

⁷ Avo muwa wanhu wa kukolelezigwa na wanhu wose wamtogole Kilisito ako Makedonia na Akaya.

⁸ Siyo usenga wiiyeka mbuli ya Mndewa ubwililika kila hanhu ako Makedonia na Akaya, lakini vivija mbuli ya kumtamanila kwenu Imulungu kwenela kila hanhu. Avo hatulonda kulonga ng'hani.

⁹ Avo wanhu wose olonga mbuli ya mwanza wetu kumwenu vija vimutubokele na vija vimulekile kutambikila minyago na kumbwelela na kumsang'hanila Imulungu wa ukweli, yeli mgima,

¹⁰ vivija mombeta Mwanage kulawa kuulanga, heyo ayo Yesu, ija Imulungu yamzilibule kulawa kwa wafile na ija yotukombola kulawa mwiing'hasiliki ya Imulungu yonda ize.

2

Sang'hano ya Paulo ako Sesalonike

¹ Ndugu zetu, mweye wenyego mojuwa kuwa kwiza kwetu kumwenu hakwagile bule.

² Mojuwa vija vitudununzigwe na kuligigwa ako Filipi tung'hali hatunakwiza kumwenu ako Sesalonike. Hata kamba tukala tulemigwa ng'hani, Imulungu wetu katugangamiza tuwapetele Mbuli Inogile.

³ Mbuli ituwalongela mweye siyo mbuli ya uvizi hebu kugesa gehile, na hatulonda kumbunyika munhu yoyose.

⁴ Lakini siye tolonga kamba viyolonda Imulungu, kwavija katona tofaya kutugwaa sang'hano ya kuwapetela wanhu Mbuli Inogile. Hatulonda kuwanogeza wanhu ila tolonda kumnogeza Imulungu, yoilola goya mizoyo yetu.

⁵ Mojuwa goya siye hatwizile kumwenu na kulonga mbuli za kubembekeza, hebu kulonga mbuli za ubala kufisa gahigahi, Imulungu ayo yazonile azo zitutendile!

⁶ Hatulondile nhogolwa kulawa kwa munhu yoyose, hebu kulawa kumwenu hebu kulawa kwa wanhu wayagwe.

⁷ Siye kamba watumigwa wa Kilisito, twahadahile kulonda vinhu kulawa kumwenu, lakini vitukalile na mweye tukala wahole kamba mama viyowalolesa wanage.

⁸ Tuwanogela ng'hani mbaka tunogelwa kuwagwaa siyo Mbuli Inogile ya Imulungu iyyeka, lakini vivija ugima wetu, kwavija mweye mwa mmizoyo!

⁹ Ndugu zetu, mweye mokumbuka siye vitugaiye! Tusang'hana imisi na ikilo ili sikutuwe mizigo kwa munhu yoyose kipindi vituwapetela Mbuli Inogile ya Imulungu.

¹⁰ Mweye wenyego muyona mbuli ino, na Imulungu vivija kaijuwa, siye vitung'alile na vitukalile goya bila kubananga kumwenu mweye mumtogole Kilisito.

¹¹ Mweye wenyego mojuwa vitumtendele kila imoja wenu kamba tata viyowatendela wanage too.

¹² Tuwagangamiza, tuwasamhusa na kuwatenda mukale viyolonda Imulungu, yowakemeni muwe na fungu Muundewa wake na ukulu wake.

¹³ Avo, siye togendelela kumgwaa nhogolwa Imulungu, kwavija mweye vimuihulike Mbuli Inogile kulawa kumwetu muitogola kamba usenga wa Imulungu siyo kamba usenga wa wanhu, kwavija mbuli ya Imulungu ayo isang'hana mgati mmwenu mweye mutogole.

¹⁴ Ndugu zetu, mweye viwalawilila vinhu vivija viwalawilile wanhu wa Imulungu ako Yudea, hewo wailumbile na Yesu Kilisito. Mweye mudununzigwa na wenekae waenu kamba hewo viwadununzigwe na Wayahudi wayao,

¹⁵ wamkomile Mndewa Yesu na watula ndagu wa Imulungu na kutudununza na siye vivija. Wanhu awo omgevuzi Imulungu na hawailumba na munhu yoyose!

¹⁶ Vivija walonda kutugomesa sikutuwapetele wanhu haweli Wayahudi usenga onda uwakombole. Vino avo viwamambukize nzambi zose ziwatendile siku zose. Lakini sambu Imulungu kawagevuzikila na kuwatagusa!

Paulo kolonda kuwatembelela kabili wanhu wa ako Sesalonike

¹⁷ Ndugu zetu, vituinegile na mweye kwa kipindi kidodo tu, tuinega na mweye kwa lukuli lwiiyeka lakini mmizoyo twa hamoja, baho tulonda ng'hani kuwona kabili!

¹⁸ Avo tulonda kwiza kumwenu. Niye, Paulo, nigeza kwiza kumwenu miyanza mingi, lakini Mwenembago katugomesa.

¹⁹ Vino, vonda twime kuulongozi wa Mndewa Yesu yaheza, deng'ho da kuhuma kwetu dokuwa choni? Tamanilo jetu dokuwa choni? Dokuwa mweye wenyego, mweye wao kila-muso cha tamanilo jetu na deng'ho jenu.

²⁰ Ona, mweye wao kuigoda kwetu na deng'ho jetu!

3

¹ Kukimambukizo, hatudahile kuwamba ng'hani. Avo tugesas tusigala twiyeaka ako Asene,

² na tumtuma ndugu yetu Timoseo, msang'hanaji miyetu mbuli ya Imulungu kwa kuwapetela wanhu Mbuli Inogile ya Kilisito. Tumtuma yawagangamize na yawagele moyo mbuli ya kutamanila kwenu.

³ Avo kuduha munhu yonda yabwele kuchugu mbuli ya madununzo gano. Mweye mojuwa kamba tolondigwa tudununzigwe.

⁴ Kwavija vitukalile hamoja na mweye, tuwalongela kuwa todununzigwa, kamba vimujuwile, ilawilila vivo,

⁵ lekaavo nimtuma Timoseo kumwenu. Sidahile kuwamba ng'hani, avo nimtuma mhate mbuli za kutamanila kwenu. Avo nidumba Mwenembago sikuyawageze na sang'hano yetu yose ipolete bule!

⁶ Sambu Timoseo kabwela, katugalila mbuli zinogile za tamanilo jenu na unogelwa wenu. Katulongela motugesas vinogile siku zose na molonda kutona kamba siye vitulonda kuwona mweye.

⁷ Ndugu zangu, hamoja na magayo na madununzo getu gose, mutugela moyo mbuli ya kutamanila kwenu.

⁸ Kamba mogangamala muugima wenu kwa kuilumba na Mndewa sambu tokala moyo hole.

⁹ Sambu todaha kumgwaa Imulungu wetu nhogolwa mbuli ya mweye. Tomgwaa nhogolwa kwa ndeng'helelo tulinayo haulongozi wake mbuli ya mweye.

¹⁰ Towamba kumpula Imulungu imisi na ikilo tudahe kuwona meso kwa meso ili kugatenda goya gahunguke mnaukutamanila kwenu.

¹¹ Tompula Imulungu, Tataetu mwenyego na Mndewa wetu Yesu watutandile nzila ya kwiza kumwenu!

¹² Mndewa yawatende muinogele ng'hani na unogelwa wenu kwa wanhu wose ongezeke ng'hani, kamba siye vituwanogela mweye.

¹³ Avo koigangamiza mizoyo yenu, na mweye mokuwa mduhu kitala na mong'ala mgameso ga Imulungu wetu na Tataetu kipindi Mndewa wetu Yesu vonda yeze hamoja na wose iyawasagule.

4

Kukala viyolonda Imulungu

¹ Lelo, ndugu zangu, muifunza kulawa kumwetu vija vimulondigwa kumnogeza Imulungu na vivo vimukala. Na sambi towamba kuwapula kwa twaga da Mndewa Yesu mutende vinogile kubanza aho.

² Kwavija mugajuwa mafundizo gatuwagwelele kwa udahi wa Mndewa Yesu.

³ Imulungu kolonda muwe wanhu wang'alile na sikumutende ugoni.

⁴ Kila munhu kolondigwa yalutawale lukuli lwake kwa kung'ala na kuitegeleza,

⁵ siyo kwa kusulukila vihile kamba viwotenda wanhu wa mwiisi walekile kumjuwa Imulungu.

⁶ Kwa mbuli ino, munhu yoyose sikuyamtendele vihile miyage hebu kumbunza. Tuwalongela mwaka mbuli ino na tuwazuma ng'hani kuwa Mndewa kowatagusa wose otenda mbuli azo.

⁷ Imulungu hatukemile bule tukale muugoni, ila tung'ale.

⁸ Avo munhu yoyose iyolema mafundizo gano hamulema munhu ila komulema Imulungu mwenyego yowagwaa Loho wake Yang'alile.

⁹ Hailondigwa kuwandikila mbuli ya kuwanogela waenu wamtogole Kilisito. Mweye wenyego mufunzigwa na Imulungu vija vimulondigwa kuinogela.

¹⁰ Na mukala muwatendela vivo ndugu zenu wose weli kila hanhu kuko Makedonia. Avo ndugu zangu, towapula, muwambe ng'hani kutenda vivo.

¹¹ Avo kaleni goya, kila munhu yatende mbuli zake mwenyego na yasang'hane kwa makono gake mwenyego kamba vituwalongele.

¹² Kwa kutenda vivo motegelezigwa na waja hawamtogola Kilisito na hamulonda kuwatamanila wanhu wayagwe mbuli ya kija kimulonda.

Kubwela kwa Mndewa

¹³ Ndugu zetu tolonda mujuwe ukweli mbuli ya waja wafile, ili sambi munyunyuwale kamba wanhu awo hawatamanila.

¹⁴ Siye totogola kuwa Yesu kafa na kazilibuka kabili na totogola kuwa Imulungu kowagala hamoja na Yesu waja wose wafile kuno omtogola.

¹⁵ Dino dituwalongeleni ni fundizo da Mndewa, siye tuli wagima mbaka vonda yeze Mndewa, honda tuwalongolele waja wafile.

¹⁶ Avo sauti ng'hulu yolagiza na sauti ya msenga mkulu wa kuulanga na sauti ya mhalati ya Imulungu, nayo Mndewa mwenyego kohumuluka kulawa kuulanga. Baho waja wafile wang'hali omtogola Kilisito osonga kuzilibuligwa,

¹⁷ abaho siye tuli wagima kipindi acho tokwikigwa hamoja nao mna gamawingu kuiting'hana na Mndewa kuulanga. Avo siku zose tokala hamoja na Mndewa.

¹⁸ Avo muigangamize mmizoyo yenu kwa mbuli zino.

5

Muitande kwa kubwela kwa Mndewa

¹ Ndugu, hailondigwa kuwandikila mbuli ya vipindi na msimu wa kulawilila mbuli zino,

² kwavija mweye wenyego mojuwa goya siku ya kubwela Mndewa, yokwiza kwa kusinhukiza kamba mbavi viyokwiza ikilo.

³ Wanhu vondawalonge, "Kuna tindiwalo na kuhola," baho ubananzi owezila kwa kusinhukiza, kamba usungu wa kulela viumwizila mtwanzi yoifungula mwana, na wanhu hawahonyeka bule.

⁴ Lakini mweye mbwiga zangu, hamuli mdiziza, avo siku ayo honda iwasinhukize kamba viyokwiza mbavi.

⁵ Mweye mose mwa wanhu mukala mdilenge, wanhu wa imisi. Siye hatuli wanhu wa ikilo hebu mdiziza.

⁶ Avo sikutuwase utulo kamba wanhu wayagwe, tukale meso na tuiteganye.

⁷ Wanhu owasa ikilo, na walevi okoligwa ikilo.

⁸ Lakini siye twa wanhu wa imisi, na tuiteganye. Tuvale kutamanila na unogelwa kamba kiwalo cha zuma cha kukimila mhambaga na tamanilo jetu da kuwa tokomboligwa kamba kofiya da zuma.

⁹ Kwavija Imulungu hatusagule yatubanange kwa ng'hasiliki yake, ila tuupate ukombola kubitila Mndewa wetu Yesu Kilisito,

¹⁰ yafile mbuli ya siye ili vondagabwele tukale nayo, tuwe tung'hali wagima hebu tufa.

¹¹ Avo, muigele moyo na kuitaza kamba vimutenda sambu.

Mafundizo ga kimambukizo na ndamuso

¹² Ndugu, lelo towapula, muwategeleze goya waja iwosang'hana ng'hani hagati yenu, waja owalongoza na kuwafunzeni mzimbuli za Mndewa.

¹³ Muwategeleze ng'hani na kuwanogela mbuli ya sang'hano zao zootenda. Mukale na tindiwalo hagati yenu.

¹⁴ Ndugu zetu, towamba kuwapula muwazume wanhu wanyeke, muwasamhuse waliduhu nguvu, muwataze wanyolile na fungeni umoyo kwa wanhu wose.

¹⁵ Loleni munhu yoyose sikuyamulihe miyage gehile kwa gehile, lakini kipindi chose muwambe kuitendela ganogile mweye kwa mweye na kwa wanhu wose.

¹⁶ Mudeng'helele siku zose,

¹⁷ siku zose mumpule Imulungu,

¹⁸ mumgwee nhogolwa Imulungu kwa mbuli zose. Vino avo viyolonda Imulungu kumwenu muugima wenu kwa kuilumba na Yesu Kilisito.

¹⁹ Sikumuikimile sang'hano ya Loho Yang'alile,

²⁰ sikumuubeze usenga ulawa kwa Imulungu,

²¹ lakini zigezeni mbuli zose, togoleni kinogile.

²² Muinege na vinhu vose vihile.

²³ Imulungu mwenyego iyotugwaa tindiwalo yawatende muwe wang'alile ng'hani na kwika unhu wenu na loho na mizoyo na lukuli kutali na ubananzi wowose, mna ikipindi cha kubwela Mndewa wetu Yesu Kilisito.

²⁴ Heyo iyawakemile kosang'hana avo, kwavija kotenda kiyalongile.

²⁵ Ndugu zetu, mutupulile kwa Imulungu.

²⁶ Walamuseni wanhu wose wamtogole Kilisito kwa nzila ilagusa unogelwa.

²⁷ Nowalagiza kwa udahi wa Mndewa muwasomele baluwa ino wanhu wose wamtogole Kilisito.

²⁸ Ng'hekewa ya Mndewa wetu Yesu Kilisito ikale na mweye.

Baluwa ya Kabili ya Paulo kwa wanhu wa ako Sesalonike Ulongozi

Baluwa ya kabili kwa Wasesalonike yandikigwa na mtumigwa Paulo (Sula ya 1:1). Kandika baluwa ino kumwande kidogo toka viyandike 1 Sesalonike behi na mwaka wa 51 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Paulo kakala yang'hali Kolinto viyandike baluwa ino kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Sesalonike, kibumbila kiyasongile muumwanza wake wa kabili wa umishieni (Sang'h 17:1-10). Mna ikitabu cha Sang'hano za Iwatumigwa yolongigwa ikibumbila kikala na Wayahudi na Wagiliki wengi.

Kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Sesalonike walonda ng'hani kujuwa mbuli ya kipindi cha uhelelo na kubwela kabili kwa Kilisito, kwavija Paulo kandika ng'hani mbuli ayo mna zibaluwa zake kwa Wasesalonike kamba nusu ya baluwa ya kabili kwa Wasesalonike yolonga mbuli za kipindi cha uhelelo. Vivija Paulo kowazuma mbuli ya unyeke, kila munhu yasang'hane ili yapate ndiya yake (Sula ya 3:6-10).

Mbuli zili mkitababu

Paulo kosonga baluwa yake kwa kuitambula mwenyego na wayage (Sula ya 1:1-2).

Abaho komgwaa nhogolwa Imulungu mbuli ya kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Sesalonike na kowapulila (Sula ya 1:3-12).

Mna isula ya 2 Paulo kolonga mbuli ya kipindi cha uhelelo. Abaho kowazuma wanhu mbuli ya unyeke na viilondigwa kusang'hana (Sula ya 3:1-15).

Paulo komambukiza kwa kuwalamusa kabili kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu (Sula ya 3:16-18).

¹ Niye Paulo, Sila na Timoseo, towandikila mweye wanhu mumtogole Kilisito ako Sesalonike, wanhu zake Imulungu Tataetu na Mndewa Yesu Kilisito.

² Imulungu Tataetu na Mndewa Yesu Kilisito wawagwee ng'hekewa na tindiwalo.

Nhaguso vonda yabwele Kilisito

³ Ndugu zetu, siku zose tolondigwa kungwaa nhogolwa Imulungu mbuli ya mweye. Avo, vinoga kungwaa nhogolwa, kwavija kumtamanila kwenu kukula ng'hani na kuinogela kwenu kongezeka ng'hani.

⁴ Lekaavo siye toigodela mweye mna ivibumbila va wanhu wa Imulungu wantogole Kilisito. Toigodela kugangamala kwenu na kutogola kwenu kubitila madununzo gose na magayo gomupata.

⁵ Gano gose golagusa kuwa Imulungu kotagusa kamba vilondigwa, na kulawa baho mofaya Muundewa wake umuugaiya mbuli yake.

⁶ Imulungu kotenda vinogile, kowagaza waja owatenda mweye mugaye,

⁷ kowatenda mweye mugaiye musamhuke, na siye vivija. Kotenda vino kipindi Mndewa Yesu vonda yalawilile kulawa kuulanga hamoja na wasenga zake wa kuulanga weli na nguvu.

⁸ Na kokwiza na moto ukwaka, kuwatagusa waja wamulemile Imulungu na waja iwolema kuigoga Mbuli Inogile ya Mndewa wetu Yesu.

⁹ Nhaguso yao yokuwa kubanangigwa kwa milele, na kwikigwa kutali kulawa haulongozi ha Mndewa na kulawa muukulu wa nguvu zake.

¹⁰ Mna isiku vonda yeze Mndewa kubokela ukulu kulawa kwa wanhu zake na kutegelelezigwa kulawa kwa wanhu wose wantogole, na mweye vivija mokuwa hagati yao kwavija muutogola usenga utuwalongele.

¹¹ Lekaavo towapulila kwa Imulungu siku zose. Tompula Imulungu wetu yawatende mufaye muugima uyawakemele mukale. Tompula kwa udahi wake yatende kusulukila kwenu kuwe kutenda ganogile na kumambukiza sang'hano yenu ya kutamanila.

¹² Abaho, twaga da Mndewa wetu Yesu dopata ukulu kulawa kumwenu na mweye mopata ukulu kulawa kumwake, kwa ng'hekewa ya Imulungu wetu na Mndewa Yesu Kilisito.

2

Munhu ayo yehile

¹ Mbuli ya kubwela kwake Mndewa wetu Yesu Kilisito na mting'hano wetu mgameso gake, ndugu zangu nowapuleni,

² sambu munyunyuwale himahima mmizoyo yenu hebu kunyawanyawa, kwavija yolongigwa kuwa siku ya Mndewa ivika. Yodahika kuwa wanhu ogesa tulonga mbuli ino vitukalile tolagula hebu kuwapetela wanhu hebu twandika mna ibaluwa.

³ Sikumutogole munhu yoyose yawavizile kwa kinhu chose. Kwavija siku ayo hondaize mbaka tanhu wanhu bwando wamuleme ng'hani Imulungu na ayo yehile yoneke, ayo yekigwe kwa kubanangigwa.

⁴ Kovilema vinhu vose wanhu ovitambikila na kuvikema mulungu na koika mwenyego uchanha mwa kila kinhu. Baho kokwingila na kukala Mng'anda ya Imulungu na kulonga heyoyo ayo Imulungu.

⁵ Vino, hamukumbuka, ving'halile na mweye niwalongelagano gose?

⁶ Lakini hana kinhu kimgomesa sambiki sikuyalawilile, na mweye mukijuwa kinhu acho. Avo mna ikipindi kikigwe ayo munhu yehile kokoneka.

⁷ Avo nguvu ihile ya munhu ayo yehile isonga kusang'hana kwa kinyelegezi, lakini haikoneka mbaka ija yoigomesa yasegesigwe.

⁸ Baho munhu ayo yehile kokoneka, lakini Mndewa Yesu vondagabwele komkoma kwa mhumuzi ilawa mmulomo wake na kumbananga kwa mng'alo wa kwiza kwake.

⁹ Munhu ayo yehile kokwiza na nguvu za Mwenembago na kutenda kila unzonza na vifukuzi va uvizi,

¹⁰ na kusang'hanila kila uvizi kwa waja opotela. Awo opotela kwavija hawaubokele na kuunogela ukweli iliwakomboligwe.

¹¹ Avo Imulungu kaweka hasi mwa inguvu ya kuviziligwa iliwautogole uvizi.

¹² Avo wose walemile kuutogola ukweli, lakini odeng'helela gehile, otagusigwa.

Musaguligwa mukomboligwe

¹³ Tolondigwa kungwaa nhogolwa Imulungu kipindi chose mbuli ya mweye, ndugu, munogeligwe na Mndewa. Kwavija kulawa haichanduso mukomboligwa kwa nguvu ya Loho wake, kawatenda mweye wanhu zake wang'alile kwa kutamanila kwenu mna ikweli.

¹⁴ Imulungu kawakemeleni mbuli ino kubitila Mbuli Inogile ituwapetele mweye, kawakemeni muwe na fungu muukulu wa Mndewa wetu Yesu Kilisito.

¹⁵ Avo ndugu zetu, gangamalenini na kugagoga mafundizo gatuwafunzile kwa kuwapetela na gatuwandikile.

¹⁶ Tompula Mndewa wetu Yesu Kilisito mwenyego na Imulungu Tataetu, yatunogele, na mna ing'hekewa katugela moyo siku zose na tamanilo dinogile,

¹⁷ yawasamhuse mizoyo yenu na kuwagangamiza siku zose kusang'hana na kulonga ganogile.

3

Mutupulile kwa Imulungu

¹ Kukimambukizo, ndugu, tupulileni kwa Imulungu ili usenga wa Mndewa wenele himahima na ubokeligwe goya kamba vija viikalile kumwenu.

² Vivija tupulileni kwa Imulungu yatukombole kulawa mmakono ga wanhu wehile, kwavija siyo kila munhu koto-gola usenga uno.

³ Lakini Mndewa kotamaniligwa, kowagangamiza mizoyo yenu na kowahonya kulawa mmakono ga ija Imdumuka.

⁴ Na Mndewa kotutenda tutamanile kuwa mogagoga gaja gatuwafunzile na mogendelela kutenda vivo.

⁵ Mndewa yailongoze mizoyo yenu kuujuwa unogelwa wa Imulungu na kufunga umoyo kugaligwe na Kilisito.

Viilondigwa kusang'hana

⁶ Ndugu zangu, kwa twaga da Mndewa wetu Yesu Kilisito tomulagizani muinege na wanhu wose wamtogole Yesu kuno wanyeke na hawalonda kugagoga gaja gatuwafunzile.

⁷ Mweye wenyego mujuwa goya kuwa molondigwa kusang'hana kamba siye. Siye vitukalile na mweye hatukalile wanyeke bule,

⁸ na hatudile ndiya ya munhu yoyose bila kumuliha, lakini tugaya kusang'hana imisi na ikilo ili sikutuwe mizigo kwa munhu yoyose kumwenu.

⁹ Tutenda vino siyo kwavija hatulondigwa kutazigwa na mweye, ila tutenda vivo kamba kilaguso kumwenu, mutukweleze.

¹⁰ Vitukalile na mweye tukala tuwalongeleni, "Munhu yoyose yolema kusang'hana sikuyaje."

¹¹ Tolonga vino kwavija tuhulika kamba kuna wanhu wayagwe hagati yenu wanyeke, hawatenda kinhu chochose ila oigela mzisang'hano za wanhu wayagwe.

¹² Kwa twaga da Mndewa Yesu Kilisito towalagiza wanhu awo na kuwazuma wakale kamba viilondigwa na wasang'hane wapate ndiya yao wenyego.

¹³ Lakini mweye ndugu, sikumudonhe kutenda ganogile.

¹⁴ Yodaha kuwa, ako kuna munhu yonda yaleke kuugoga usenga uno unyandike, yahawa kuko, muloleni goya munhu ayo na sikumuilumbe nayo, ili yagwe kinyala.

¹⁵ Lakini sikumumtende munhu ayo kamba munhu yawehile, ila mumzume kamba miyenu.

Mbuli za kimambukizo

¹⁶ Mndewa mwenyego yogala tindiwalo, yawagwelele tindiwalo kipindi chose kwa nzila zose. Mndewa yakale na mweye mosé.

¹⁷ Niye Paulo nowalamusa, kwa mkono wangu mwenyego nokwandika vino, vino avo nikaga kilaguso mzibaluwa, vivo nyandikaga.

¹⁸ Ng'hekewa ya Mndewa wetu Yesu Kilisito ikale na mw-eye mose.

Baluwa ya Ichanduso ya Paulo kwa Timoseo Ulongozi

Kitabu kina cha Timoseo wa ichanduso ni baluwa yandikigwe na mtumigwa Paulo kwa mwanahina wake Timoseo. Baluwa ino kwa Timoseo yogesigwa yandikigwa mna imiyaka ya 62-64 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Yogesigwa ikala kipindi cha kuuhelelo cha ugima wa Paulo. Paulo kakala yailumbile ng'hani na Timoseo na kamkema mwanage miyanza mingi (Fil 2:22, sula ya 1:2, 1:18).

Ino ayo baluwa ya ichanduso mna izibaluwa nne za Paulo ziyandike kwa munhu imoja imoja badala ya kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu. Baluwa ndatu ziyagwe ni 2 Timoseo na Tito na Filimoni. Baluwa ya ichanduso kwa Timoseo imema mafundizo ga viilondigwa kumtambikila Imulungu kwa wanhu wamtogole Yesu (Sula ya 2:1-15) wanhu olondigwa kuwalongoza wayao wamtogole Yesu (Sula ya 3:1-13) na kuwazuma mbuli ya wafundiza wa uvizi (Sula ya 1:3-11, 4:1-5, 6:2-5). Mbuli ino yolagusa Paulo viyakalile komfunza Timoseo yawe kilongozi wa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu. Baluwa ya ichanduso kwa Timoseo ina mbuli nyingi za kuwataza vilongozi wa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu mna ikipindi chetu wadahe kusang'hana mna ivibumbila.

Mbuli zili mkitab

Paulo kosonga kwa kumulamusa Timoseo (Sula ya 1:1-2).

Abaho komzuma Timoseo mbuli ya wafundiza wa uvizi (Sula ya 1:3-11).

Paulo kogendelela kusimulila viyomgwaa nhogolwa Yesu Kilisito (Sula ya 1:12-19).

Abaho komulagiza Timoseo mbuli ya kumtambikila Imulungu na vilongozi wa wanhu wamtogole Yesu (Sula ya 2-3).

Paulo komambukiza baluwa yake kwa kumgwaa Timoseo mafundizo ga kimambukizo (Sula ya 4-6).

¹ Niye Paulo, namtumigwa wa Yesu Kilisito kwa lagizo da Imulungu Mkombola wetu na Yesu Kilisito itumulolela.

² Nokwandikila gweye Timoseo mwanangu kweli mna ukutamanila, Imulungu Tataetu na Mndewa wetu Yesu Kilisito wakugwee ng'hekewa na bazi na tindiwalo.

Kuwazuma mbuli ya mafundizo ga uvizi

³ Nolonda ukale ako Efeso, kamba vinikupulile ving'halile muumwanza wa kuchola ako Makedonia, kwavija wanhu wayagwe ako ofundiza mafundizo ga uvizi, kolondigwa uwalagize waleke.

⁴ Walongele waleke kulonga simo na msafa mtali wa matwaga ga wahenga, avo vogala kuibamilila na hazidaha kusang'hanila kija kiyolonda Imulungu, kidaha kujuwika kwa kutamanila.

⁵ Kilamuso cha lagizo jangu dino Nikugala unogelwa ulawa muumoyo unogile na moyo uleka kukutagusa kuwa kubananga na kutamanila kwa ukweli.

⁶ Wanhu wayagwe wabwela kuchugu na wagiza nzila zao zinogile kwa kusimulila mbuli za ubozi.

⁷ Olonda kuwa wafundiza Malagizo ga Musa, lakini hawazijuwile mbuli zao wenyego hebu mbuli ziwolonga kwa kugangamala.

⁸ Tojuwa kamba Malagizo ganoga kamba gahasang'haniligwa vigalonda.

⁹ Tolondigwa tujuwe kamba Malagizo hagekigwe kwa wanhu otenda ganogile, lakini kwa hewo obena Malagizo na otenda gehile na wanhu hawamtegeleza Imulungu na hewo otenda nzambi na kwa hewo hawamtambikila Imulungu hebu hawatogola chochose na kwa hewo owakoma tata zao hebu mama zao na kwa hewo wakomaji,

¹⁰ gekigwa kwa wagoni na wafilaji na wauzaji wa wanhu na wavizi na hewo oiduwila uvizi hebu otenda mbuli haziigalile na mafundizo gaukweli.

¹¹ Mafundizo gago golawa mna Imbuli Inogile ya Imulungu mkulu, yeli na kila kinhu yanigwelele niye niwapetele wanhu.

Kumgwaa nhogolwa Imulungu kwa bazi jake

¹² Nomgwaa nhogolwa Yesu Kilisito Mndewa wetu yanigwelele nguvu kwa sang'hano yangu. Nomgwaa nhogolwa kwa kunhenda niye nifaye na kanisagula nimsang'hanile.

¹³ Hamoja kuko umwaka nimulonga vihile, nimdununza na nimuliga, lakini Imulungu kanyonela bazi kwavija ng'hala naduhu kutamanila na sijuwile kinhendile.

¹⁴ Avo, kangwaa ng'hekewa ng'hani na kanigwaa kutamanila na unogelwa uli wetu kwa kuilumba na Yesu Kilisito.

¹⁵ Ulonzi uno wa kweli, tena unoga kutogoligwa, Yesu Kilisito keza mwiisi kuwakombola wanhu wene nzambi, na niye nhenda nzambi kubanza wose.

¹⁶ Lakini Imulungu kamema bazi ili Yesu Kilisito yalaguse kufunga moyo kwake kumwangu niye nitendile nzambi

kubanza wose, kamba kilaguso kwa wanhu wose onda wamtogole kuko kumwande na kupata ugima wa milele.

¹⁷ Kumwake heyo yeli Mndewa siku zose, hafa na hakoneka, yeli Imulungu yaiyeka, nhogolwa na ukulu vake heyo siku zose! Ona.

¹⁸ Mwanangu Timoseo nokugwaa lagizo dino, kulawa mna zimbuli zilongigwe na wanhu wa Imulungu baho umwaka mbuli yako. Sang'hanila mbuli zizo kamba mgoha wa kuitowela goya Mbuli Inogile,

¹⁹ na goga kutamanila kwako na moyo wako uleka kukuta-gusa kamba kubananga. Wanhu wayagwe wagaleka higo na wabananga kutamanila kwao.

²⁰ Mna iwanhu awo wamumo Humenayo na Alekizanda waniwataguse kwa kuwagela mmakono ga Mwenembago, ili wafunzigwe sambu wamulige Imulungu.

2

Mafundizo ga kumtambikila Imulungu

¹ Tanhu, mulongeleni Imulungu gaja gomulonda, mumpule Imulungu na muwapulile wanhu wayagwe na mungwee nhogolwa kwa sama ya wanhu wose,

² mpuleni Imulungu kwa sama ya wandewa na wanhu wose wayagwe weli na ukulu mziisi, ili tukale na tindiwalo na tukale moyo hole na kumdumba Imulungu na kutenda ganogile.

³ Mbuli ayo inoga na yomnogela Imulungu Mkombola wetu,

⁴ yolonda wanhu wose wakomboligwe na waujuwe ukweli.

⁵ Kwavija hana Imulungu imoja na hana imoja yotenda Imulungu na wanhu wailumbe, munhu ayo Yesu Kilisito,

⁶ yailavile mwenyego kutenda wanhu wose wakomboligwe, mbuli ino ayo iyalaguse Imulungu mna ikipindi kinogile.

⁷ Lekaavo nhumigwa kamba mtumigwa na mfundiza kwa wanhu haweli Wayahudi, kuwapetela usenga wa kutamanila na ukweli. Niye siviza bule, nolonga ukweli!

⁸ Avo mwahaiting'hana kumtambikila Imulungu, nolonda wanhu wailavile kwa Imulungu na odaha kwinula makono gao na kumpula Imulungu bila kugevuzika hebu bamila.

⁹ Vivija nolonda watwanzi wavale goya viwalo vao na wawe na nzewe, siyo kwa kugesha kuluka mvili kwa zahabu na lulu hebu viwalo va bei ng'hulu,

¹⁰ lakini kwa sang'hano zinogile, kamba viilondigwa kwa watwanzi omtambikila Imulungu.

¹¹ Watwanzi olondigwa wanyamale kipindi munhu iyagwe kolonga na waifunze kwa uhole.

¹² Niye siwatogolela bule watwanzi wafundize hebu wawe na ukulu kwa wambigalo, olondigwa wanyamale kipindi munhu iyagwe kolonga.

¹³ Kwavija Adamu heyo yasongile kulumbigwa, abaho Hawa.

¹⁴ Vivija siyo Adamu ayo yaviziligwe ila mtwanzi ayo yaviziligwe na kabena lagizo da Imulungu.

¹⁵ Lakini mtwanzi kokalizigwa kipindi viyolela wana, kamba yahagendelela kukala kwa kutamanila na kung'ala na unogelwa na kwa kutenda gago gose kwa kugesa vinogile.

3

Vilongozi wa wanhu wamtogole Yesu

¹ Ulonzi uno wa ukweli, munhu yosulukila kuwa kilongozi wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu, kosulukila sang'hano inogile.

² Kilongozi wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu kolondigwa sikuyalongigwe vihile na wanhu, kolondigwa yawe na mwehe imoja, yailongoze mwenyego na yawe na nzewe, yawe kotegelezigwa na yawagoneke wanhu baki mng'anda mmwake na yadahe kufundiza wanhu.

³ Sikuyakoligwe hebu ndwagi, lakini yawe muhole na kukala moyo hole na wanhu, kolondigwa sikuyazinogele sente.

⁴ Kolondigwa yawe munhu yodaha kuwalongoza goya wanhu wa mng'anda mmwake na kuwatenda wanage wamtegeleze kwa kila kinhu.

⁵ Kamba munhu hadaha kuwalongoza goya wanhu wa mng'anda mmwake, kodahaze kuwalola goya wanhu wa Imulungu?

⁶ Kolondigwa sikuyawe munhu yamtogole Yesu sambu sambu, kwavija kodaha kuitapa na kutagusigwa kamba viy- atagusigwe Mwenembago.

⁷ Kolondigwa yawe munhu yotegelezigwa na wanhu weli kunze ya mting'hano wa wanhu wamtogole Yesu, ili sikuyehuligwe na kwingila mumtego wa Mwenembago.

Watazaji wa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu

⁸ Watazaji wa wanhu wamtogole Yesu olondigwa wawe na tabiya inogile na watamaniligwe, sikuwang'we ng'hani hebu umelo wa sente.

⁹ Olondigwa wagoge ukweli wa kutamanila ugubuligwe kwa mizoyo ileka kutagusa kuwa wabananga.

¹⁰ Tanhu olondigwa wagezigwe, wahakoneka ofaya wasang'hane kamba watazaji wa kibumbila cha wanhu wantogole Yesu.

¹¹ Vivija wehe zao olondigwa wawe na tabiya inogile sikuwawalonge wanhu vihile, wailongoze wenyego na otenda gaja gawalongile mzimbuli zose.

¹² Mtazaji wa kibumbila cha wanhu wantogole Yesu yawe na mwehe imoja na yadahe kuwalongoza goya wanage na wanhu wose okala mng'anda yake.

¹³ Watazaji osang'hana goya sang'hano yao, odaha kwima goya na odaha kulonga kwa kugangamala mbuli ya kutamanila kwao kwa Yesu Kilisito.

Ukweli ugubuligwe

¹⁴ Vinikwandika baluwa ino, nogesa kwiza kumwako sambi baha.

¹⁵ Lakini nahakawa, baluwa ino yowalongela vija vilondigwa siye tusang'hane mna ing'anda ya Imulungu nayo ayo wanhu wantogole Imulungu yeli mgima, yeli mhanda na chandusilo cha ukweli wose.

¹⁶ Kuduhu shaka mbuli ya vinhu vifisigwe va kutamanila kwetu.

Koneka mulukuli lwa kiunhu,
kalagusigwa na Loho Yang'alile kuwa kotenda ganogile,
koneka na wasenga wa kuulanga.
Mbuli zake zipetigwa mziisi zose,
katogoligwa mwiisi yose,
kagaligwa kuulanga.

4

Wafundiza wa uvizi

¹ Loho Yang'alile kolonga fulu ipile kuwa baho kumwande wanhu wayagwe oleka kutamanila, na ozitegeleza loho za uvizi na kugoga mafundizo ga vinyamkela.

² Mafundizo kamba gago gogoligwa na wanhu watapitapi na wavizi, mizoyo yao ileka kuwatagusa kuwa wabananga isomigwa na zuma da moto.

³ Wanhu awo ofundiza kamba havinogile kusola na kuja ndiya fulani. Lakini Imulungu kalumba vinhu vose vidigwe na vibokeligwe kwa kumgwaa nhogolwa na awo wantogole Yesu na kujuwa ukweli.

⁴ Kila kinhu kiyambile Imulungu kinoga, kuduhu kilondigwa kulemigwa, lakini kila kinhu chobokeligwa kwa kumgwaa nhogolwa Imulungu,

⁵ kwavija imbuli ya Imulungu na kumpula votenda kinhu acho kitogoligwe na Imulungu.

Msang'hanaji yanogile wa Yesu Kilisito

⁶ Kamba uhawagwaa mafundizo gano wanhu wamtogole Yesu, kokuwa msang'hanaji yanogile wa Yesu Kilisito na uhagendelela kukula kiloho kwa mbuli za kutamanila na mafundizo gaukweli gaukweleze.

⁷ Iteganyeni na simo hazili mna ukutamanila na zabule kinhu. Izoweze kukala muugima wa kumgwaa ukulu Imulungu.

⁸ Mazoezi galukuli ganoga, lakini kukala kwa kumno-geza Imulungu kunoga ng'hani, kwavija kotwikila ugima wa sambu na wa kuko kumwande.

⁹ Ulonzi awo wa ukweli na olondigwa kutogoligwa.

¹⁰ Siye toiyoha kusang'hana ng'hani, kwavija tomulolela Imulungu yeli mgima, Mkombola wa wose na ng'hani ng'hani kwa hewo wamtogole Yesu.

¹¹ Uwalagize na uwafunze mbuli azo.

¹² Sikuutogole munhu yakubeze kwavija gweye kwa mbwanga, lakini uwe kilaguso kwa wanhu wamtogole Yesu, kwa ulonzi wako na sang'hano zako na unogelwa wako na kutamanila kwako na ugima unogile.

¹³ Mbaka vondanize, sang'hanila kipindi chako kwa kusoma Maandiko Gang'alile mgameso ga wanhu na kuwapetela wanhu na kuwafundiza.

¹⁴ Sambuileme nhunza ya Loho Yang'alile ili mgati mmwako, yuugweleligwe kubitila mbuli za wavele za ulaguzi viwakwikile makono gao.

¹⁵ Gesa goya kwa sama ya mbuli azo na uzisang'hane ili kugendelela kwako koneke na wanhu wose.

¹⁶ Uiteganye mwenyego na mafundizo gako. Gendelela kusang'hana mbuli zino, kwavija uhasang'hana koikombola mwenyego na waja okutegeleza.

5

Viilondigwa kukala na wayago wamtogole Kilisito

¹ Sikuumkomhokele munhu mvele, lakini umzume kamba tatako. Watendele wabwanga wayago kamba ndugu zako.

² Watendele watwanzi wavele kamba mama zako na watendele wandlele kamba lumbu zako, bila kuwasulukila.

³ Walolese goya wagane waliduhu kinhu chochose.

⁴ Lakini kamba mgane kana wana hebu wazukulu, awo olondigwa kuwalola goya wanhu wa mng'anda mmwao kamba viyolonda Imulungu. Kwa kutenda vivo kamba owal-ihata tata zao na mama zao na wavele wao, kwa gaja gawawa-tendele, kwavija mbuli ayo yomnogela Imulungu.

⁵ Mgane yeli yaiyeka, yaliduhu munhu wa kumulolesa, ayo komulolela Imulungu na kogendelela kumpula Imulungu yamtaze imisi na ikilo.

⁶ Lakini mgane yokala kwa ugima wa kumnogela mwenyego kafa kamala, hamoja yang'hali mgima.

⁷ Walagize wanhu awo wasang'hane mbuli azo, avo munhu yoyose sikuyawalonge vihile.

⁸ Kamba munhu yoyose hawatonga wanhu wa lukolo lwake, ng'hani ng'hani awo weli mng'anda mmwake, munhu ayo kakubeza kutamanila na keha ng'hani kubanza imunhu hamtogola Yesu.

⁹ Sambuijandike twaga da mgane mna ikitabu cha matwaga ga wagane mbaka yavikize miyaka malongo sita. Vivija yawe mwehe wa mbigalo imoja.

¹⁰ Yawe na tabia inogile, yawe mtwanzi yawalelile goya wanage, yawe mbokela wageni, yawe muhole na kowasang'hanila wanhu wayagwe wamtogole Yesu, yawe munhu yowataza wayagwe mna gamagayo, na yailave mwenyego kutenda ganogile.

¹¹ Sikumuwengize mkibumbila wagane wandele, kwavija wahasulukila kusoligwa, omuleka Kilisito,

¹² avo oitagusa wenyego kwa kubena lagizo diwalongile.

¹³ Vivija wagane kamba awo osonga kuwa wanyeke na okwanga mzikae za wanhu kipindi chose na kulonga mbuli hawalondigwa kwa kuwalonga vihile wanhu na kuigela mzimbuli za wanhu wayagwe.

¹⁴ Avo niye ninogeligwa ng'hani wagane wandele wasoligwe na walele wana, na wakalize goya ng'anda zao, avo sikutu wagwee wanhu watwihile kilamusu cha kulonga vihile.

¹⁵ Kwavija wagane wayagwe wahinduka na kumkweleleza Mwenembago.

¹⁶ Kamba mtwanzi yoyose yamtogole Yesu kana wagane mulukolo lwake, kolondigwa yawalolese na sikuyawagwee mzigo kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu, avo wanhu wamtogole Yesu wadahe kuwalolesa wagane waliduhu wanhu wa kuwataza.

¹⁷ Wavele owalongoza wanhu wamtogole Yesu osang'hana vinogile, olondigwa wapate fungu kulu, ng'hani ng'hani waja osang'hana ng'hani kuwapetela wanhu na kuwafundiza.

¹⁸ Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, "Sikumufunge ng'ombe umulomo wahamsang'hanila kuhulula uhemba." Vivija golonga, "Msang'hanaji yagweleligwe fungu jake."

¹⁹ Sikuutegeleze vitala vilavigwa kwa mvele yowalongoza kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu mbaka vigaligwe na wanhu wabili hebu wadatu wavonile.

²⁰ Wanhu wose otenda nzambi, wazume mgameso ga wanhu, ili wanhu wayagwe wadumbe.

²¹ Nokulagiza mgameso ga Imulungu na mgameso ga Yesu Kilisito na mgameso ga wasenga wang'alile wa kuulanga, gage gano ganikulonge, bila kutagusa kwa kulola kihanga cha munhu yoyose hebu kulagusa unogelwa ng'hani kwa munhu yoyose.

²² Sikuulopole kumwikila makono munhu yoyose yailavile kumsang'hanila Mndewa. Sikuuilumbe na munhu yoyose mzinzambi. Ukale kwa kumnogela Imulungu.

²³ Sambiong'we mazi gaiyeka, lakini ung'we divai mbuli ya inda yako, kwavija kolumwa lumwa.

²⁴ Nzambi za wanhu wayagwe zokoneka kunze kunze, wang'hali hawanatagusigwa. Lakini nzambi za wanhu wayagwe zokoneka kumwande.

²⁵ Vivo ili, kwa ganogile gokoneka kunze kunze na hata kamba hagakoneka hagadaha kufisigwa.

6

¹ Waja weli watumwa olondigwa wawategeleze wakulu zao kwa kila mbuli, ili wanhu sikuwadilige twaga da Imulungu na mafundizo getu.

² Watumwa weli na wakulu wantogole Yesu sikuwawabeze, kwavija sambu wose otogola Kilisito. Olondigwa wawasang'hanile vinogile, kwavija waja omweda kwa sang'hano yao ni wanhu wantogole Yesu awo owanogela. Uwafundize na uwapetele wanhu mbuli zino.

Mafundizo ga uvizi

³ Munhu yoyose yofundiza viyagwe na hazitogola mbuli za ukweli za Mndewa wetu Yesu Kilisito na vivija hagatogola mafundizo ga Imulungu wetu,

⁴ munhu ayo kamema magoda na hajuwa kinhu chochose. Ayo mtatali wa kuibamilila na ndwagi mbuli ya mbuli, mbuli azo zogala migongo, kugomba, maligo na magesa gehile,

⁵ na kuibamilila siku zose kwa wanhu wabanangike nzewele na wabule ukweli na ogesa kuwa kumsang'hanila Imulungu ayo nzila ya kupata ugoli.

⁶ Ona, kumsang'hanila Imulungu komtenda munhu yawe mgoli kamba yahenela na vinhu vialinavo.

⁷ Hatugalile kinhu chochose mwiisi wala honda tusegele na kinhu chochose.

⁸ Avo twahawa na ndiya na viwalo, tolondigwa twenele na vinhu avo.

⁹ Lakini waja olonda kuwa wagoli okwingila mna ukugezigwa na onamata mumtego wa kusulukila vinhu

kwa ubozi, navo vowakwega mbaka kuna ukunangika na kufa.

¹⁰ Kwavija kuzinogela sente ng'hani acho chanduso cha nzambi zose. Wanhu wayagwe wasulukila ng'hani kupata sente mbaka wapotela kutali na tamanilo na mizoyo yao imema kunyunyuwala ng'hani.

Paulo komulongela Timoseo viyolondigwa kutenda

¹¹ Lakini gweye munhu wa Imulungu, vigwale vinhu vose avo. Goga kutenda goyolonda Imulungu, kungwaa ukulu Imulungu, kutamanila, unogelwa, kubetela kwa kufunga umoyo na uhole.

¹² Wamba ng'hani kugahuma magayo goupata mbuli ya kutamanila kwako, ili upate ugima wa milele. Kwavija ugima uno awo uyakukemele Imulungu viutogole kumtamanila Kilisito mgameso ga wanhu wengi wakalile aho.

¹³ Nokulagiza mgameso ga Imulungu, yovigwaa ugima vinhu vose, na nokulagiza mgameso ga Yesu Kilisito, yalongile kwa mulomo wake mbuli ya tamanilo jake mgameso ga Pontio Pilato,

¹⁴ nokulagiza ugagoge malagizo na kugategeleza goya mbaka siku dija vonda yabwele Mndewa wetu Yesu Kilisito.

¹⁵ Yesu kolawilila mna ikipindi kinogile kikigwe na Imulungu, yofaya kutogoligwa na yeli yaiyeka Mtawala, Mndewa wa iwandewa na Mkulu wa iwakulu.

¹⁶ Heyo yaiyeka yeli mgima siku zose, yakalaga kuna umulenge uleka kuvikigwa na munhu. Kuduhu munhu yamonile, kuduhu yodaha kumona. Kumwake uwe ukulu na kutegelezigwa siku zose! Ona.

¹⁷ Walagize wanhu weli wagoli wa vinhu va mwiisi ino sikuwaitape, na kulolela vinhu avo, lakini wamulolele Imulungu yeli na moyo unogile yotugwaa kila kinhu tudeng'helele.

¹⁸ Walagize watende ganogile, wawe wagoli kwa kutenda ganogile, wawe na moyo unogile na watogole kuwagwaa wayagwe vinhu vao.

¹⁹ Kwa kutenda vivo oikila ngama inogile kuko kumwande, avo wadahe kupata ugima, uli ugima wa ukweli.

²⁰ Gweye Timoseo, vilole goya vose viugweleligwe uvilolese. Iteganye na ulonzi wa chaka chaka na kuibamilila kwa mbuli za kibozi, mbuli azo wayagwe ozikema kwa uvizi "Ubala."

²¹ Kwavija wanhu wayagwe waitenda kuwa na ubala awo na kukimambukizo wagiza kutamanila.

Ng'hekewa ya Imulungu ikale na mweye mose.

Baluwa ya Kabili ya Paulo kwa Timoseo Ulongozi

Kitabu cha kabili kwa Timoseo ni baluwa ya kabili ya mtumigwa Paulo kwa mwanahina wake Timoseo. Baluwa ya kabili kwa Timoseo yandikigwa mna ikipindi behi na uhelelo wa ugima wa Paulo. Kipindi acho Paulo kakala mkifungo ako Lumi (Sula ya 1:16). Paulo kakala yailumbile ng'hani na Timoseo na kamkema mwanage (Fil 2:22, 1 Tim 1:2, 1:18).

Ino ayo baluwa iyagwe mna izibaluwa nne za Paulo ziyandike kwa munhu imoja imoja badala ya kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu. Baluwa ndatu ziyagwe azo 1 Timoseo na Tito na Filimoni. Kipindi baluwa ya kabili kwa Timoseo yokwandikigwa wanhu wamtogole Yesu wakala odunungigwa mwiisi ya Lumi. Sengine kino acho kilamuso cha Paulo kukala mkifungo na kamulagiza Timoseo yafunge umoyo mbuli ya kugaya kwake. Kamba viikalile kwa baluwa ya ichanduso kwa Timoseo, Paulo komzuma ng'hani Timoseo mbuli ya wafundiza wa uvizi (1 Tim 1:16-18). Vivija komulongela Timoseo kuwa kokuwa na kipindi kidala ako kumwande (Sula ya 3:1).

Mbuli zili mkitab

Paulo kosonga kwa kumulamusa Timoseo na kumgela moyo (Sula ya 1:1-18).

Abaho komulongela yafunge umoyo (Sula ya 2:1-13).

Abaho komulagiza malagizo gayagwe mbuli ya kumtamanila Kilisito (Sula ya 2:14-26).

Abaho komzuma mbuli ya mbuli za ako kumwande na viilondigwa kutenda (Sula ya 3:1-4:8).

Paulo komambukiza kwa kumulagiza Timoseo heyo mwenyego (Sula ya 4:9-24).

¹ Niye Paulo, namtumigwa wa Yesu Kilisito kwa kulonda Imulungu, nhumigwa niwalongele wanhu ugima uja ulongigwe na Imulungu kotugwaa kwa kuilumba na Yesu Kilisito.

² Nokwandikila gweye Timoseo mwanangu inikunogela ng'hani.

Imulungu Tataetu na Mndewa wetu Yesu Kilisito wakugwee ng'hekewa na bazi na tindiwalo.

Paulo komgela moyo Timoseo

³ Nomtogola Imulungu, inimsang'hanila kwa moyo uleka kunitagusa kuwa nibananga kamba viwatendile wahenga

zangu. Nomtogola vinikukumbuka gweye siku zose mna ukumpula kwangu imisi na ikilo.

⁴ Nogakumbuka mahazi gako na nolonda kukona, ili nimeme deng'ho.

⁵ Nokumbuka kutamanila kwako kwa ukweli, kutamanila kuwakalile nako bibi yako Loisi na mamako Enike, nojuwa kuwa na gweye vivija kunako.

⁶ Kwa mbuli ino nokukumbusa uikong'heze nhunza iyakugwee Imulungu vinikwikile makono gangu.

⁷ Kwavija Loho Yang'alile iyatugwee Imulungu hatugela bwembwe, lakini kotugwaa nguvu na unogelwa na kuilongoza wenyego.

⁸ Avo sikuukone kinyala kuwalongela wanhu mbuli ya Mndewa, na sikuukone kinyala kuilumba na niye mfungwa wake, lakini ilumbe na niye mna ukugaya mbuli ya Mbuli Inogile, kamba Imulungu viyokugwaa nguvu ya kutenda vivo.

⁹ Imulungu katukombola na katukema tuwe wanhu zake, siyo mbuli ya gaja gatusang'hane, lakini mbuli ya magesa gake mwenyego na ng'hekewa yake. Isi ing'hali hainalumbigwa katugwaa ng'hekewa kubitila Yesu Kilisito.

¹⁰ Lakini sambu ng'hekewa yake igubuligwa kumwetu kubitila kwiza kwa Mkombola wetu Yesu Kilisito. Kauhuma udahi wa ifa, na kubitila Mbuli Inogile kaugubula ugima ulibule ifa.

¹¹ Imulungu kanisagula niwe mtumigwa na mfundiza, niwapetele wanhu Mbuli Inogile.

¹² Kwa mbuli ayo, nodununzika kamba vino, lakini sikona kinyala, kwavija nimjuwa inimtamanila, na nomjuwa goya kodaha kukika goya kija kiyanigwee mbaka siku dija da kubwela kwake.

¹³ Zigoge mbuli za ukweli zinikufundize kamba kinhu kinogile cha kukweleleza, na usigale mna ukutamanila na unogelwa uli mna ukuilumba na Yesu Kilisito.

¹⁴ Kinhu kija kiugweleligwe, ukilolese kwa udahi wa Loho Yang'alile, yokala mgati mmwetu.

¹⁵ Gweye kojuwa kamba wanhu wose wamtogole Yesu okala Asiya hamoja na Figelo na Helimogene wandeka.

¹⁶ Nompula Imulungu yawonele bazi wanhu wa mng'anda ya Onesifoli, kwavija kanisamhusa miyanza mingi na hanyonele kinyala kwavija ng'hala mkifungo.

¹⁷ Lakini bahaja viyavikile kudibuga da Lumi, kanizahila mbaka kanyona.

¹⁸ Nompula Mndewa yamonele bazi mna disiku da nhaguso. Na gweye kojuwa goya vija viyanisang'hanile ako Efeso.

2

Mkalizi yanogile wa Yesu Kilisito

¹ Avo gweye mwanangu Timoseo, gangamala mna ing'hekewa itulinayo mna ukuilumba na Yesu Kilisito.

² Mafundizo gaja gauhulike nowapetela wanhu mgameso ga wanhu wengi, uwafunze gago wanhu otamaniligwa, odaha kuwafunza wayagwe vivija.

³ Funga umoyo mna gamagayo hamoja na siye kamba mkalizi yanogile wa Yesu Kilisito.

⁴ Mkalizi mna ing'hondo koleka sang'hano za ugima wa siku zose ili yamnogeze mkulu wa wakalizi.

⁵ Vivija munhu yokimbila kwa kuihuma hagweleligwa fungu mbaka yamambukize kwa kukweleleza malagizo ga kuihuma.

⁶ Mlimaji yosang'hana ng'hani kolondigwa yawe wa ichanduso kupata vija visengigwe.

⁷ Gesa gano gonilonga, kwavija Mndewa kokutenda udahe kugajuwa gose.

⁸ Mkumbuke Yesu Kilisito, yazilibuke kwa wafile, yakalile mulukolo lwa Daudi, kamba viilonga Mbuli Inogile inipeta.

⁹ Kwavija nowapetela wanhu Mbuli Inogile nodununzika na ngodekigwa kamba vija munhu yatendile gehile, lakini Mbuli ya Imulungu haigodekigwa bule.

¹⁰ Avo nofunga umoyo kila kinhu mbuli ya wanhu wasag- uligwe na Imulungu, ili wapate ukombola ulawa kwa Yesu Kilisito na kugala ukulu wa milele.

¹¹ Ulonzi uno waukweli,
“Kamba tufa hamoja na Kilisito,
vivija tokuwa wagima hamoja nayo.

¹² Kamba twahagendelela kufunga umoyo,
vivija totawala hamoja nayo.

Kamba twahambela,
na heyo vivija kotubela.

¹³ Kamba siye hatutamaniligwa,
heyo kotamaniligwa,
kwavija hadaha kuviza.”

Msang'hanaji yatogoligwe na Imulungu

¹⁴ Uwakumbuse vinhu avo, na uwazume mgameso ga Imu- lungu, sikuwagombe kwa sama ya mbuli. Kuibamilila kuko kwiha na kowananga waja otegeleza.

¹⁵ Wamba ng'hani kusang'hana ganogile mgameso ga Imu- lungu na uwe msang'hanaji yeliduhu kinyala kwa sang'hano yake, yofundiza goya usenga wa ukweli wa Imulungu.

¹⁶ Winege na kuibamilila kwa mbuli za kibozi, kwavija zowagala wanhu kutali na Imulungu.

¹⁷ Mbuli kamba azo ziigala na londa dijaga lukuli lwa munhu. Mna iwanhu awo wamumo wano wabili, Humenayo na Fileto.

¹⁸ Waileka nzila ya ukweli na wawatenda wanhu wayagwe wamtogole Yesu waleke kutamanila kwa kuwalongela kamba tuzilibuka tumala.

¹⁹ Lakini ukweli wa Imulungu wima goya kamba chandusilo cha mabwe na uchanha zandikigwa mbuli zino, “Mndewa kawajuwa wanhu wake,” na “Kila munhu yolonga heyo wa Mndewa yaleke gehile.”

²⁰ Mng'anda ng'hulu kuna viya va kila aina, viya viyagwe va zahabu na shaba, avo vosang'hanilwa kwa sang'hano ng'hulu ng'hulu na viyagwe va mibiki na ulongo, avo vosang'hanilwa sang'hano ndodo ndodo.

²¹ Avo, kamba munhu yoyose yahaing'aza kwa kuinega na gago gose gehile, kokuwa kiya cha sang'hano zitogoligwa ng'hani, kwavija katendigwa wa Mndewa na komfaya, na kaitanda kwa kila sang'hano inogile.

²² Winege na usulukilo wihile wa ubwanga, kweleleza mbuli zilondigwa, kutamanila na unogelwa na tindiwalo na mtambikile Mndewa hamoja na wose weli na mizoyo inogile.

²³ Winege na kuibamilila kwa mbuli za kibozi na wehu, kwavija kukimambukizo ago gogala ndwagi.

²⁴ Kamba msang'hanaji wa Mndewa, sikuuwe na ndwagi, uwe na moyo unogile kwa wanhu wose, uwe mfundiza yanogile na ufunge umoyo.

²⁵ Uwe muhole wahawalanguliza wanhu okulema gweye, sengine Imulungu kowatenda wambwelele na kuujuwa ukweli.

²⁶ Abaho nzewele zao zowabwelela na olawa mumtego wa Mwenembago, yawagogle na kuwatenda wagagoge goyolonda.

3

Siku za kimambukizo

¹ Kumbuka kuwa mna zisiku za kimambukizo kokuwa na magayo makulu.

² Wanhu okuwa na gahigahi, okuwa na magoda, oitapa, ozinogela sente, omuliga Imulungu, honda wawategeleze tata zao na mama zao, wabule asente, hawamgesa Imulungu.

³ Wanhu hawanogela wayagwe, wanhu hawalonda kuilumba, wanhu owalanga wayagwe vihile, wanhu watatali, wanhu wakali, wanhu hawalonda ganogile.

⁴ Wanhu oihinduka, wanhu otenda mbuli bila kugesha, wanhu omema bezi, wanhu ounogela ugima uno kubanza kumnogela Imulungu.

⁵ Kwa kunze okoneka kamba omtambikila Imulungu, lakini oulema udahi wake. Muinege na wanhu kamba awo.

⁶ Wanhu awo wayagwe ochola mzing'anda za wanhu na kuwananahiza wawategeleze watwanzi onyolila na wapapile mizigo mikulu ya nzambi, watwanzi awo olongozigwa na kusulukila kwihile.

⁷ Watwanzi awo ogeza kuifunza siku zose, lakini hawadaha ng'o kuujuwa ukweli.

⁸ Wanhu awo oulema ukweli kamba vija Yane na Yambule viwamulemile Musa. Wanhu awo ougula utamu wa nzewe, na wabule kutamanila kwa ukweli.

⁹ Lakini honda wagendelele kumwande kwavija ubozi wao okoneka na wanhu wose. Vivo viikalile kwa Yane na Yambule.

Mafundizo ga kimambukizo

¹⁰ Lakini gweye Timoseo, kugagoga mafundizo gangu na kukweleleza vija vinhendile, na vija vinondile muugima wangu, kukona kutamanila kwangu, kufunga umoyo kwangu unogelwa wangu na kubetela kwangu,

¹¹ madununzo gangu na magayo gangu. Kugajuwa gose gandawilile ako Antiokia na Ikonja na Lusitila, magayo makulu ganifungile umoyo. Lakini Mndewa kamhonya nago.

¹² Munhu yoyose yolonda kukala na ugima umnogeza Imulungu kwa kuilumba na Yesu Kilisito kodununzigwa.

¹³ Wanhu otenda gehile na wavizi obanza kutenda gehile ng'hani, kuwavizila wayagwe na wao wenyego oviziligwa.

¹⁴ Lakini gweye gendelele mna uukweli ufundizigwe na gendelele kutogola ng'hani. Kuwajuwa waja iwakalile wafundiza wako.

¹⁵ Na gweye kojuwa kuwa toka haudodo kugajuwa Maandiko Gang'alile, godaha kukugwaa nzewele zigala ukombola kubitila kumtamanila Yesu Kilisito.

¹⁶ Maandiko Gang'alile gose gana mhumuzi ya Imulungu, na gofaya kwa kufundizila ukweli, gofaya kuwazuma wanhu, gofaya kugagolosa ago ganyolodoke, na gofaya kuwalanguliza wanhu wawe na ugima unogile mgameso ga Imulungu,

¹⁷ avo munhu yomsang'hanila Imulungu yadahe kutenda goya, na yadahe kusang'hana kila sang'hano inogile.

4

¹ Nokulagiza mgameso ga Imulungu na mgameso ga Yesu Kilisito, yonda yawataguse wanhu wagima na wafile, kwavija kokwiza kuwatawala kamba Mndewa,

² nokulagiza uwapetele wanhu usenga, uitande kwa kipindi kinogile na kihile, uwalamule wanhu na uwazume na uwagangamize kwa uhole.

³ Siku zokwiza aho wanhu honda wategeleze mafundizo gaukweli, lakini okweleleza gaja goyolonda wenyego na osola wafundiza wengi onda wafundize gaja gowolonda wao kuhulika.

⁴ Olema kutegeleza ukweli, na ohindukila simo za uvizi.

⁵ Lakini gweye uiteganye na ufunge umoyo mna gamagayo, usang'hane kuwapetela wanhu Mbuli Inogile na uimambukize sang'hano yako.

⁶ Kwavija kipindi changu cha kufa cha mmabehi na damu yangu yogidigwa kamba vija walava nhosa viwogida divai.

⁷ Niye niwamba mna ing'hondo, niuambukiza mwanza wangu na nigogeleza goya kutamanila.

⁸ Sambu nobetela kugweleligwa nhunza ya kuhuma, ya kutendigwa noye mgameso ga Imulungu. Mndewa yotagusa wanhu goya, konigwaa nhunza siku dijo. Si niye niyeka, lakini na waja wose ombeta kwa kusulukila yalawilile.

Mbuli za Paulo kwa Timoseo

⁹ Sikuukawe kwiza kundola.

¹⁰ Dema kavinogela ng'hani vinhu va mwiisi ino mbaka kandeka kachola ako Sesalonike. Kilesike kachola Galatia na Tito kachola Dalimatia.

¹¹ Luka yayieka ayo yeli hamoja na niye. Msole Maluko wize nayo, kwavija kodaha kunhaza mwiisang'hano.

¹² Nimtuma Tukiko yachole Efeso.

¹³ Waheza ngalile koti jangu, dindikile kwa Kalipo ako Tuloasi, vivija ngalile vija ivitabu, ng'hani ng'hani vija va ng'hwembe.

¹⁴ Ija mfuwa zuma Alekizanda, kanhendela gehile, lakini Mndewa komuliha mbuli ya gaja gayasang'hane.

¹⁵ Gwegwe vivija winege nayo, kwavija kaulema ng'hani usenga wetu.

¹⁶ Viniigombebe mwanza wa ichanduso kuduhu munhu yailumbile na niye, wanhu wose wandeka. Imulungu sikuyailole mbuli yao ihile!

¹⁷ Lakini Mndewa kanhaza na kanigwaa nguvu, niwapetela wanhu usenga wake, ili wanhu haweli Wayahudi wauhulike. Mndewa kanihonya na ifa kamba mudilomo da simba.

¹⁸ Mndewa komhonya na gehile gose, na konigala muundewa wake wa kuulanga. Ukulu uwe kwa Imulungu siku zose. Ona.

Mbuli za kimambukizo za ibaluwa

¹⁹ Walamuse Pilisila na Akula, hamoja na wanhu wa mng'anda ya Onesifoli.

²⁰ Elasito kasigala Kolinto na Tulofimo nimuleka Mileto, kwavija kakala mtamu.

²¹ Ulopole kwiza kihuhwe hakinavika.

Ebulo na Pudensi na Lino na Kilaudia okulamusa, vivija wakilisito wayagwe okulamusa.

²² Mndewa yakale na gweye, ng'hekewa ya Imulungu ikale na mweye mose.

Baluwa ya Paulo kwa Tito Ulongozi

Kitabu cha Tito acho kitabu mna ivitabu vine va Paulo viyandike kwa munhu imoja imoja badala ya kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu. Baluwa ndatu ziyagwe azo 1 Timoseo na 2 Timoseo na Filimoni. Paulo kamwandikila Tito, lakini vivija kandika kamba vija ibaluwa yolondigwa isomigwe kwa sauti mgameso ga wanhu. Mbuli ino tojuwa kwavija kasimulila heyo viyali kamba Mtumigwa, mbuli ayo ijuwika mwaka na Tito. Yogesigwa Paulo kandika baluwa ino hagati ya mwaka wa 63-65 toka kuvumbuka kwa Kilisito.

Paulo kamulagiza Tito yawalongoze wanhu wamtogole Yesu mna ivibumbila ako mna ikisiwa cha Kilete. Paulo kandika baluwa ino ili yamulagize Tito yawasagule na kuwafunza vilongozi wa wanhu wamtogole Yesu. Vivija vivo viyalagize mna ibaluwa yake iyamwandikile Timoseo. Baluwa yake yosimulila vija vilongozi wa wanhu wamtogole Yesu viwolondigwa kuika goya ili wategelezigwe ng'hani. Wanhu wamtogole Yesu na vilongozi wa wanhu wamtogole Yesu wa kipindi kino olondigwa waifunze mbuli zilondigwa mna ukuwalongoza wanhu.

Mbuli zili mkitababu

Paulo komulagiza Tito yasagule vilongozi omdumba Imulungu (Sula ya 1:1-16).

Vivija komulagiza yawafunze wanhu wakale kwa kumdumba Imulungu (Sula ya 2:1-3:11).

Paulo komambukiza kwa kwandika mbuli za uhelelo (Sula ya 3:12-15).

¹ Niye Paulo, namsang'hanaji wa Imulungu na mtumigwa wa Yesu Kilisito. Nisaguligwa na nhumigwa kugangamiza kutamanila kwa wanhu wa Imulungu waujuwe ukweli na wakale kamba Imulungu viyolonda wakale.

² Ukweli uno wa mditamanilo da ugima wa milele. Imulungu yoleka kuviza, katulongela kotugwaa ugima uno, isi ing'hali hainalumbigwa,

³ na mna ikipindi kinogile kaugubula usenga wake. Na niye nigweleligwa usenga awo, niupeta kwa kulagizigwa na Imulungu Mkombola wetu.

⁴ Nokwandikila gweye Tito, mwanangu wa ukweli mdi-tamanilo dimoja dituilumbile. Imulungu Tataetu na Yesu Kilisito Mkombola wetu wakugwee ng'hekewa na tindiwalo.

Sang'hano ya Tito ako Kilete

⁵ Nikuleka ako Kilete ili wike goya kila kinhu na kuwasagula wavele wa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu mna kila buga, kamba vinikulagize.

⁶ Mvele wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu sikuyalongigwe vihile na wanhu na yawe na mwehe imoja na wanage olondigwa wamtogole Yesu na wanhu sikuwawalonge kwa gehile ng'hani.

⁷ Kwavija kilongozi wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu koilola goya sang'hano ya Imulungu kolondigwa yawe munhu halongigwa vihile na wanhu, sikuyaitape, sikuyagevuzike himahima, sikuyakoligwe, sikuyakomhoke na sikuyasulukile kupata vinhu kwa nzila ihile.

⁸ Kolondigwa yawe munhu yowagoneka wanhu mng'anda yake na yagoge ganogile. Kolondigwa yawe mbala, yatende ganogile, yawe munhu yang'alile na yoilongoza mwenyego.

⁹ Kolondigwa yagoge goya usenga wa mafundizo gaukweli kamba viyafunzigwe ili yawagangamize wayagwe na kugubula gehile ga waja ogalema mafundizo gago.

¹⁰ Kwavija kuna wanhu wengi hawalonda kutegeleza, na olonga mbuli za ubozi na owagiza wanhu, ng'hani ng'hani wanhu walawile mkibumbila cha Wayahudi na sambu wamtogola Yesu.

¹¹ Olondigwa wanyamale kulonga, kwavija owading'hula wanhu mzing'anda kwa kuwafundiza mbuli hazilondeke kufundizigwa, otenda vivo ili wapate sente.

¹² Vivija imoja wa mtula ndagu wao kalonga, "Wanhu wa Kilete siku zose olonga uvizi, otenda gehile kamba ming'onyo, wadoda na wamelo."

¹³ Usindila uno wa ukweli, avo kolondigwa uwakomhokele ng'hani ili wawe na tamanilo dinogile,

¹⁴ na waleke kugendelela kutegeleza simo za Kiyahudi na malagizo golawa kwa wanhu waulemlele ukweli.

¹⁵ Kila kinhu king'ala kwa wanhu weli na mizoyo ing'alile, lakini kuduho chochose king'alile kwa waja wafitile na olema kutogola, kwavija nzeweze zao na mizoyo yao ifita.

¹⁶ Wanhu awo olonga kamba omjuwa Imulungu lakini sang'hano zao zolagusa kamba omulema. Wanhu ogevula mizoyo na hawategeleza, hawafaya kwa mbuli yoyose inogile.

2

Mafundizo gaukweli

¹ Lakini gweye kolondigwa ufundize mafundizo gailumbile na mafundizo gaukweli.

² Walongele wambigalo wavele wailongoze wenyego, wakale kwa kutegelezigwa, wawe na nzeweze zinogile, wawe na tamanilo digangamale, unogelwa na kufunga umoyo.

³ Vivija walongele watwanzi wavele wakale ugima wa kung'ala, sikuwawalonge vihile wanhu hebu kuwa watumwa wa ugimbi. Olondigwa kufundiza mbuli zinogile,

⁴ ili wawafundize wandle kuwanogela wakasano zao na wanao,

⁵ wailongoze vinogile, wang'ale, walolese kae zao, wawategeleze wakasano zao, ili usenga wa Imulungu sikuu-longigwe vihile.

⁶ Vivija wagangamize wabwanga wailongoze wenyego mna ikila kinhu.

⁷ Mzimbuli zose gweye kolondigwa uwe kilaguso cha kutenda ganogile, mna gamafundizo gako ulaguse ukweli na sambu utende mwangalo.

⁸ Ulonzi wako sikuutagusigwe, ili wose okulema gweye wagwe kinyala kwa kuswela kulonga gehile kumwetu.

⁹ Vivija walongele watumwa wawategeleze wakulu zao na wawanogeze mna izimbuli zose. Sikuwaibamilile nao,

¹⁰ hebu kuwebila vinhu vao, lakini walaguse wanoga na kutamaniligwa kwa sang'hano zao zose, ili mafundizo ga Imulungu Mkombola wetu gagweleligwe nhogolwa na wanhu.

¹¹ Kwavija ng'hekewa ya Imulungu igubuligwa kwa kuwakombola wanhu wose.

¹² Ng'hekewa ino yotufunza tuleme mbuli hazimnogelaga Imulungu na kusulukila vinhu va mwiisi ino, lakini tuilongoze wenyego, tukale ugima wa kumnogela Imulungu mwiisi ino ya sambu,

¹³ kuno tobeta siku dijo da deng'ho ditutamanila, kipindi ukulu wa Imulungu wetu mkulu na Mkombola wetu Yesu Kilisito vonda ulawilile.

¹⁴ Yesu kailava mwenyego mbuli yetu ili yatulekese kulawa mna izinzambi na kututenda wanhu wanogile weli wake mwenyego, wanhu osulukila kutenda ganogile.

¹⁵ Avo ufundize vinhu vino, sang'hanila udahi wako wose kwa kuwagangamiza na kuwazuma. Munhu yoyose sikuyakubeze.

3

Ugima kwa Kilisito

¹ Wakumbuse wanhu wawategeleze wakulu na watawala, na waitande kusang'hana kila sang'hano inogile.

² Walongele waleke kumuliga munhu yoyose, lakini wakale goya na waitegeleze na walaguse uhole kwa kila munhu.

³ Aho umwaka siye tukala wabozi, tuleka kutegeleza, tuviziligwa na tukala watumwa wa kusulukila vinhu vitulondile, tukala kwa gehile na migongo, wanhu watwihila na siye tuwehila.

⁴ Lakini kipindi cha bazi na unogelwa wa Imulungu Mkom-bola wetu vikivikile,

⁵ katukombola, siyo kwavija tusang'hana mbuli zinogile lakini kwa mbuli ya bazi jake. Na kubitila Loho Yang'alile, yotutenda tuvumbuke sambu na ugima wa sambu kwa kutusunha kwa mazi.

⁶ Imulungu katugwaa Loho Yang'halile ng'hani kubitila Yesu Kilisito Mkom-bola wetu,

⁷ ili kwa ng'hekewa ya Imulungu yatutende tunoge mgameso gake na tubokele ugima wa milele utubeta.

⁸ Mbuli ino inilonga ukweli wiiyeka.

Nolonda uilonge mbuli ino kwa kugangamala, ili waja wantogole Imulungu wasulukile ng'hani kipindi chose kusang'hana ganogile. Mbuli zino zinoga na zomfaya kila munhu.

⁹ Lakini inege na mbuli za ubozi, ndwagi na kuibamilila mbuli ya msafa wa ng'holo za wahenga na mbuli ya Malagizo ga Musa. Mbuli zizo haziwafaya bule na zabule kinhu.

¹⁰ Munhu yotenda wanhu waigole mzume kwa miyanza mibili abaho muleke.

¹¹ Kojuwa kuwa munhu kamba ayo koulema ukweli, na nzambi zake zomulagusa kabananga.

Mbuli za kimambukizo

¹² Vonda nimtume Alitemi hebu Tukiko kumwako, tenda viudaha wize ako Nikopoli kundola, kwavija nigesu kukala ako kipindi cha kihuhwe.

¹³ Wamba ng'hani kumtaza Zena ija yagajuwile goya malagizo na Apolo ili wadahe kusonga mwanza wao, na sikuwahungukilwe kinhu.

¹⁴ Wanhu zetu waifunze kipindi chose kutenda ganogile ili wawataze mna ivinhu vilondigwa muugima, na ugima wao uwafaye.

¹⁵ Wanhu wose weli hamoja na niye owalamusa. Walamuseni mbwiga zetu mna ukumtamanila Imulungu.

Ng'hekewa ya Imulungu ikale na mweye mose.

Baluwa ya Paulo kwa Filimoni Ulongozi

Baluwa ino nguhi kwa Filimoni yandikigwa na mtumigwa Paulo (Sula ya 1:1). Paulo kakala mkifungo viyandike baluwa ino, nayo yogesigwa kipindi acho Paulo kakala ako Lumi. Avo kamba kakala Lumi baluwa ayo yogesigwa yandikigwa behi na mwaka wa 61 toka kuvumbuka kwa Kilisito, avo mna ikipindi acho vivija kandika baluwa kwa wanhu wa ako Kolosai.

Baluwa ino kamwandikila munhu imoja yokemigwa Filimoni. Filimoni kakala imoja mna ikibumbila cha wanhu wantogole Yesu na vivija kakala na watumwa. Paulo kamwandikila Filimoni kumpula sikuyamkoboze Onesimo yakalile yatoloke kwa Filimoni. Kwa malagizo ga Kilumi Filimoni yahadahile kumkoma Onesimo. Paulo kalonga kwa ulonzi wa kutewenza ili Filimoni yamtogole Onesimo kamba ndugu kwa kuilumba na Kilisito na vivija kalonda yamtogolele Onesimo yakasang'hane hamoja na Paulo (Sula ya 1:13-14).

Mbuli zili mkitababu

Paulo komulamusa Filimoni (Sula ya 1:1-3).

Abaho Paulo kompula Filimoni mbuli ya Onesimo yamtogole kamba ndugu kwa kuilumba na Kilisito (Sula ya 1:4-21).

Paulo komambukiza kwa kulonga wanhu omulamusa na heyo viyolonda kumtembelela (Sula ya 1:22-25).

¹ Niye Paulo, namfungwa mbuli ya kumsang'hanila Yesu Kilisito. Niye na ndugu yetu Timoseo, tokwandikila gweye Filimoni mbwigaetu na msang'hanaji miyetu,

² na wanhu wamtogole Yesu iwoiting'hana ukae kumwako na gweye lumbu jetu Afia na mkalizi miyetu Alikipo.

³ Imulungu Tataetu na Mndewa Yesu Kilisito wawagwee ng'hekewa na tindiwalo.

Filimoni viyomnogela Imulungu na kumtamanila

⁴ Ndugu Filimoni, kipindi chose nahampula Imulungu, nokutambula gweye na kumgwaa Imulungu nhogolwa,

⁵ kwavija nohulika unogelwa wako kwa wanhu wose wa Imulungu na tamanilo diulinajo kwa Mndewa Yesu.

⁶ Nompula Imulungu yakugangamize ulonge kwa wanhu wayagwe kutamanila kwako, ili udahe kujuwa kila kinhu kinogile kitulinacho kwa kuilumba na Kilisito.

⁷ Ndugu yangu, unogelwa wako ungalila ndeng'helelo ng'hulu na kunigela moyo, vivija kuwagela moyo wanhu wa Imulungu.

Paulo kompula Filimoni yambokele Onesimo

⁸ Kwa kilamuso kino, niye kamba ndugu yako kwa kuilumba na Kilisito nahadahile kukulagiza bila kudumba utende kiulondigwa kusang'hana,

⁹ lakini kwavija nikunogela, tanhu nokupula. Notenda vino hata kamba niye Paulo namvele, na vivija sambu na mkifungo mbuli ya kumsang'hanila Yesu Kilisito.

¹⁰ Avo nokupula umtaze Onesimo, yeli mwanangu kwa kuilumba na Kilisito, kwavija niwa kamba tatake hano mkifungo.

¹¹ Baho umwaka kakala hakufaya bule, lakini sambu konifaya niye na gweye vivija.

¹² Sambu nombweza kumwako nayo konhenda niwe na usungu.

¹³ Maza niye nilonda ng'hale nayo kipindi na mkifungo mbuli ya kuwapetela wanhu Mbuli Inogile ili yanitaze badili yako.

¹⁴ Lakini silonda kukunanahiza unhaze, niye nolonda unhaze kwa kulonda mwenyego. Avo sitenda kinhu chochose mbaka utogole mwenyego.

¹⁵ Yodahika kuwa Onesimo kakala yasegele kumwako kwa kipindi kidodo, ili uwe nayo kabili kwa kipindi chose.

¹⁶ Na sambu heli kamba mtumwa, lakini kabanza ng'hani ya kuwa mtumwa. Kumwangu niye ndugu kwa kuilumba na Mndewa, lakini kumwako gweye kabanza ng'hani, kawa kamba ndugu kwa kuilumba na Mndewa na vivija mtumwa wako!

¹⁷ Avo kamba konigesha niye kamba ndugu yako kwa kuilumba na Mndewa, mbokele kabili kamba wahambokele niye.

¹⁸ Kamba kakutendela jojose dihile hebu kodaigwa, undai niye.

¹⁹ Nokwandika gano kwa mkono wangu mwenyego, niye Paulo nokuliha, silonda kukulongela kamba kumwangu kodaigwa ugima wako.

²⁰ Avo ndugu yangu, nhendela mbuli ino inogile mbuli ya Mndewa, nisamhuse moyo wangu kamba ndugu kwa kuilumba na Kilisito!

²¹ Nokwandika kuno notamanila kuwa konhogolela kupula kwangu na nojuwa kotenda kubanza aho.

22 Vivija nitandileni gati da kuwasa, kwavija notamanila kamba Imulungu kokwidika kupula kwenu na kunibweza kumwenu.

Ndamuso za kimambukizo

23 Epafulasi, mfungwa miyangu mbuli ya kumsang'hanila Yesu Kilisito, kokulamusa,

24 na vivija wasang'hanaji wayangu Maluko na Alisitaliko na Dema na Luka okulamusa.

25 Ng'hekewa ya Mndewa Yesu Kilisito ikale na mweye mose.

Baluwa kwa Waebulania Ulongozi

Kitabu cha Waebulania ni baluwa ya kuwagangamiza wanhu na yolagusa Yesu viyatimilize mbuli za ulaguzi mna idilagano da umwaka. Ikitabu chandikigwa kamba vija munhu yowapetela wanhu. Mkitabu kino cha Waebulania kuna vilaguso kubanza 60 va lagano da umwaka, avo vose volagusa goya Yesu viyatimilize ulaguzi na sang'hano ya Mulava nhosa Mkulu wa Wayahudi. Kwa kilamuso acho ikitabu chandikigwa kuwagangamiza Wayahudi wantogole Yesu. Kitabu cha Waebulania cholagusa Yesu viyagavikize malagizo ga Musa, avo walava nhosa hawalondigwa kulava nhosa kabili. Yesu kakala nhosa kwa nzambi zose, mwanza umoja na kwa kipindi chose. Vivija wanhu wantogole Yesu mna ikipindi chetu ogangamizigwa mna ibaluwa ino ya Waebulania ili wagendelele kumkweleleza Yesu Kilisito ayo yotenda idahike kumwetu tumtamanile Imulungu, na vivija tugendelele kumtamanila heyo (Sula ya 12:2).

Kuduhu munhu yajuwile yandike baluwa ino ya Waebulania, lakini wanhu oifunza mbuli ogesa sengine munhu yandike kodaha kuwa mtumigwa Paulo hebu Luka hebu Balinaba. Vivija mwaka uyandikigwe baluwa ino haujuwike bule, lakini wanhu wengi ogesa yandikigwa kuchugu ya mwaka wa 70 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Buga da Yelusalemu dinangigwa mwaka wa 70 toka kuvumbuka kwa Kilisito, lakini mwandikaji wa baluwa ino kolonga mbuli ya Yelusalemu kamba vidikalile ding'hali kunangigwa. Baluwa ino ya Waebulania yandikiligwa kudibuga da Lumi (Sula ya 13:24) na yogesigwa ipwililisigwa kwa wanhu wantogole Yesu mna ivibumbila.

Mbuli zili mkitabu

Mwandikaji kolagusa kuwa Yesu ayo mkulu kubanza watula ndagu wa Imulungu na wasenga wa kuulanga (Sula ya 1:1-4:13).

Abaho kagendelela kulagusa kuwa Yesu ayo mkulu kubanza walava nhosa wakalile osang'hana mna Ing'anda ya Imulungu ako Yelusalemu (Sula ya 4:14-7:28).

Vivija sang'hano ya Yesu ayo ng'hulu mna idilagano da umwaka diyatendile Imulungu na wanhu zake kubitila malagizo gayamgwelele Musa (Sula ya 8:1-10:31).

Viyamambukize kulonga ukulu wa Yesu mna izinzila zose

mwandikaji kolava mafundizo gayagwe (Sula ya 10:32-13:17).

Kukimambukizo mwandikaji komambukiza kwandika kwa kulonga mbuli za kugangamiza na kuwalamusa wanhu (Sula ya 13:18-25).

Imulungu kalonga kubitila Mwanage

¹ Baho umwaka, Imulungu kalonga na wahenga zetu miyanza mingi na kwa nzila nyingi kubitila watula ndagu wake,

² lakini siku zino za kuuhelelo, kalonga na siye kubitila Mwanage, heyo iyo ija kwa nzila yake Imulungu kaumba ulanga na isi na vinhu vose vili mumo. Imulungu kamsagula ayo na kamgwaa vinhu vose viwe vake.

³ Heyo ayo mng'alo wa ukulu wa Imulungu na koigala na Imulungu too! Kila kinhu cholawilila kwa lagizo jake dili na nguvu. Viyamambukize kuzisunha nzambi za wanhu, kakala kuna ukulu kuko kuulanga mwambu wa mkono wa kudila wa Imulungu mkulu.

Ukulu wa Mwana wa Imulungu

⁴ Mwana kagweleligwa ukulu kubanza wasenga wa kuulanga, kwavija twaga diyagweleligwe na Imulungu dolagusa heyo mkulu kubanza wose.

⁵ Kwavija Imulungu hamulongele bule msenga wa kuulanga yoyose,

“Gweye kwa Mwanangu na lelo nolonga wose wajuwe, niye na Tatako.”

Wala Imulungu halongile bule mbuli ya msenga yoyose wa kuulanga,

“Niye nokuwa Tatake, na heyo kokuwa Mwanangu.”

⁶ Lakini Imulungu viyomtuma Mwanage chaudele mwiisi, kolonga,

“Wasenga wa kuulanga wose wa Imulungu wantambikile.”

⁷ Lakini mbuli ya wasenga wa kuulanga, Imulungu kalonga, “Imulungu kawatenda wasenga zake wa kuulanga wawe beho,

na wasang'hanaji zake wawe milambi ya moto.”

⁸ Lakini kwa Mwanage, Imulungu kalonga,

“Go Imulungu undewa wako wabule uhelelo!

Kowalongoza goya wanhu zako.

⁹ Gweye kuganogela ganogile na kugehila gehile.

Lekaavo Imulungu, yeli Imulungu wako kakugwaa ukulu, kubanza wayago,

avo kudeng'helela.”

- ¹⁰ Na vivija kalonga,
 “Mndewa, gweye kusimika mhanda za isi baho haichanduso,
 na ulanga sang’hano ya makono gako.
¹¹ Avo vosegela, lakini gweye kosigala,
 vose volala kamba viwalo.
¹² Kowakunzakunza kamba kitanga,
 nao ogaluka kamba mgolole ulalile.
 Lakini gweye kwa vivija,
 na miyaka yako yabule uhelelo.”
¹³ Imulungu hamulongeje ng’o msenga wa kuulanga yoyose,
 “Kala hano muukulu mwambu wangu wa mkono wa kudila,
 mbaka niwahume wanhu wakwihile na niweke
 hasi mmagulu gako.”
¹⁴ Vino wasenga wa kuulanga ndio choni? Wao loho iwom-
 sang’hanila Imulungu yawatumile kuwataza wanhu waja
 onda waubokele ukombola.

2

Ukombola mkulu

- ¹ Lekaavo tolondigwa kugagoga goya gatuhulike, ili sikutu-
 songe mholemhole kuleka kutamanila.
² Baho umwaka usenga ulongigwe kubitila wasenga wa
 kuulanga ulagusa wa ukweli, na munhu yoyose yalekile
 kuukweleleza hebu kuugoga katagusigwa kamba viilondeke.
³ Vino tohonyeka vilihi kamba hatuutonga ukombola
 mkulu kamba uno? Tanhu Mndewa mwenyego iyo yanduse
 kulonga mbuli ino ya ukombola, na waja wamuhulike watu-
 lagusila kuwa ya ukweli.
⁴ Vivija Imulungu mwenyego kalagusa kumwao kwa ku-
 tenda unzonza mwingi na vifukuzi na kuwagolela wanhu
 nhunza za Loho Yang’alile kamba viyalondile.

Yesu iyo yowakombola wanhu

- ⁵ Imulungu hawekile wasenga wa kuulanga wawe
 watawala wa isi ayo, isi ayo ya sambu itulonga mbuli zake.
⁶ Lakini hana hanhu mna Gamaandiko Gang’alile holongwa,
 “Go Imulungu, vino munhu ayo nani, mbaka umgese,
 vino munhu ayo nani mbaka umulole goya?
⁷ Kwa kipindi kidodo kumtenda yawe munhu mdodo
 kubanza wasenga wa kuulanga,
 kumgwaa taji ya ukulu na kutegelezigwa,
⁸ na kumtenda mtawala wa vinhu vose.”
 Yolongigwa kuwa Imulungu kamtenda munhu, “Mtawala wa
 vinhu vose,” bila kuleka hata kinhu kimoja. Hata sambu
 tung’hali hatunamona munhu kotawala vinhu vose.
⁹ Lakini tomona Yesu yatendigwe munhu mdodo kubanza
 wasenga wa kuulanga kwa kipindi kidodo, ili mbuli ya

ng'hekewa ya Imulungu kumwetu Yesu kafa mbuli ya wanhu wose. Sambu tomona kavazigwa taji ya ukulu na kutegelezigwa mbuli ya kugaya kwake mbaka kufa.

¹⁰ Ikala vinoga kwa Imulungu, yaumbile na kuvika goya vinhu vose, na kamtenda Yesu yawe viyali kubitila madununzo, ili yawagale wana wengi muukulu wake. Kwavija Yesu ayo yowakombola wanhu.

¹¹ Yesu kowasunha wanhu nzambi zao, heyo hamoja na iwaja wasunhigwe, wose Tatao imoja. Lekaavo Yesu hakona kinyala kuwakema ndugu zake.

¹² Kalonga kwa Imulungu,
“Nowalongela ndugu zangu kiutendile,
muumting'hano wao nokwimbila nyila za kukutogola.”

¹³ Vivija kalonga, “Nomtamanila Imulungu.” Na kagendelela kulonga, “Niye na hano hamoja na wanhu nigweleligwe na Imulungu, wawe wanangu.”

¹⁴ Avo kwavija wana awo ni wanhu weli na lukuli na damu, vivija Yesu nayo keza kawa kamba wao na kuilumba muunhu wao. Katenda vivo, ili kubitila ifa yake yamuhume Mwenembago, yakalile na udahi wa ifa.

¹⁵ Lakini vivija Yesu kafa kuwalekesa waja kwa bwembwe da ifa wakala watumwa muugima wao wose.

¹⁶ Kwavija yojuwika kuwa Yesu hezile kuwataza wasenga wa kuulanga, ila kowataza lukolo lwa Abulahamu.

¹⁷ Lekaavo kalondigwa yaigale na ndugu zake kwa kila nzila, ili yawe Mulava nhosa Mkulu yotamaniligwa na yeli na bazi mwiisang'hano yake kwa Imulungu, ili nzambi za wanhu zigeligwe kumgongo.

¹⁸ Kwavija heyo mwenyego viyagezigwe na kudununzigwa kafunga umoyo, kodaha kuwataza iwaja ogezigwa.

3

Yesu iyo mkulu kubanza Musa

¹ Avo, ndugu zangu wanhu wa Imulungu na vivija mukemigwe na Imulungu! Gelegezeni mbuli ya Yesu yatumigwe na Imulungu yawe Mulava nhosa Mkulu wa tamanilo ditutogola.

² Nayo kakala yotamaniligwa na Imulungu, yamsagule kutenda sang'hano yake, kamba vija Musa, viyatamaniligwe kuwasang'hanila wanhu wa Izilaeli wakemigwe ng'anda ya Imulungu.

³ Avo Yesu kolondigwa yagweleligwe ukulu ng'hani kubanza Musa, kamba vija munhu yozenga ng'anda viyogweleligwa ukulu ng'hani kubanza ing'anda yenyego.

⁴ Ona, kila ng'anda izengwa na munhu, na Imulungu ayo mzungaji wa vinhu vose.

⁵ Heyo Musa kakala msang'hanaji yotamaniligwa mwi-ising'hano yake yose ayo. Sang'hano yake ayo ikala ilagusa mbuli zonda yalonge Imulungu baho kumwande.

⁶ Lakini heyo Kilisito kotamaniligwa kamba Mwana yeli na udahi kwa wanhu weli ng'anda ya Imulungu. Siye wao ng'anda yake kamba twahagendelela kuwa magalu na kugangamala mna iditamanilo dituigodela.

Kubwihila kwa wanhu wa Imulungu

⁷ Kamba Loho Yang'alile viyalongile mna Gamaandiko Gang'alile,

“Mwahahulika sauti ya Imulungu lelo,

⁸ sikumutende mizoyo yenu midala, kamba viwakalile wahenga zenu viwalemile kumtegeleza Imulungu, kipindi acho viwamgezile ako kuluwala.

⁹ Ako wahenga zenu wanigeza na kunilolesalolesa, hamoja wazona sang'hano zangu kwa miyaka malongo mane.

¹⁰ Avo niwagevuzikila wanhu awo na kulonga,

‘Siku zose okweleleza nzila zao, na hawazijuwile ng'o nzila zangu.’

¹¹ Nigevuzika na kuiduwila,

‘Honda wengile ng'o hanhu hangu ha kubwihila!’ ”

¹² Avo ndugu zangu, iteganyeni sikuyalawilile munhu yoyose kumwenu yeli na moyo wihile wa kuleka kutogola kwa kuinega na Imulungu yeli mgima.

¹³ Lakini mwahagendelela kuhulika mbuli ino “Lelo” yosomigwa mna Gamaandiko, muigangamize kila siku, ili munhu yoyose sikuyaviziligwe kutenda nzambi na kuleka kutegeleza.

¹⁴ Kwavija siye wose hamoja twa mgati ya Kilisito Mkom-bola kamba twahagogeleza goya mbaka kuuhelelo kija kitutamanile aho haichanduso.

¹⁵ Kumbukeni Maandiko Gang'alile vigolonga,

“Mwahahulika sauti ya Imulungu lelo,

sikumutende mizoyo yenu midala, kamba viwakalile wahenga zenu,

viwalemile kumtegeleza Imulungu.”

¹⁶ Wanhu gani iwahulike sauti ya Imulungu wamulema? Wao waja wose walongozigwe na Musa kulawa Misili.

¹⁷ Vino kwa miyaka malongo mane Imulungu kawagevuzikila kina nani? Kawagevuzikila wanhu waja watendile nzambi, wafa kuko kuluwala.

18 Imulungu viyaiduwile, “Honda wengile ng’o hanhu hangu ha kubwihila” kakala kowalonga kina nani? Kakala kowalonga wanhu awo wamulemile.

19 Avo tokona, hawadahile kwingila kuko kwavija walema kutogola.

4

1 Avo kwavija kija kiyalongile Imulungu mbuli ya kwingila hanhu ha kubwihila king’hali baha, tuiteganye munhu yoyose kumwenu sikuyaswele kwingila hanhu aho.

2 Siye tuihulika Mbuli Inogile, kamba viwahulike wao, lakini viwauhulike usenga awo hauwatazile bule, kwavija hawailumbile hamoja mna ukutamanila na waja wauhulike.

3 Kwavija siye tutogola, tokwingila hanhu ha kubwihila ha Imulungu. Hanhu aho ha kubwihila aho hayakalile yolonga Imulungu viyalongile,

“Nigevuzika na kuiduwila,

‘Honda wengile ng’o hanhu hangu ha kubwihila!’ ”

Imulungu kalonga vino hamoja sang’hano yake ikala imalile mwaka toka kipindi kiyambile isi.

4 Kwavija hana hanhu mna Gamaandiko Gang’alile holonga mbuli ya siku ya isaba, “Imulungu kamambukiza sang’hano zake zose na kabwihila siku ya saba.”

5 Mbuli ino yolongigwa kabili, “Honda wengile ng’o hanhu hangu ha kubwihila.”

6 Wanhu wauhulike Mbuli Inogile baho haichanduso hawengile hanhu ha kubwihila, kwavija walema kutegeleza. Lakini ing’hali yodahika kwa wanhu wayagwe kwingila hanhu ha kubwihila.

7 Lekaavo Imulungu keka siku iyagwe ikemigwe, “Lelo” miyanza mingi kumwande kalonga kubitila Daudi yatambuligwe mna Gamaandiko Gang’alile,

“Mwahahulika sauti ya Imulungu lelo,

sikumutende mizoyo yenu midala.”

8 Maza Yoshua yahawagwelele wanhu kubwihila kulongigwe na Imulungu, Imulungu sambu yalonge kumwande mbuli ya siku iyagwe.

9 Avo kung’hali kuna kubwihila kwa wanhu wa Imulungu kamba Imulungu viyabwihile siku ya saba.

10 Kwavija munhu yokwingila hanhu ha kubwihila ha Imulungu koleka sang’hano zake na kobwihila, kamba Imulungu viyabwihile mzisang’hano zake.

11 Avo tuwambeni kwingila hanhu ha kubwihila, ili sikuyalawilile munhu yoyose kumwenu yonda yaleme kutegeleza kamba viwatendile wao.

¹² Mbuli ya Imulungu ina ugima na nguvu, ng'hali kubanza panga dikanha kuno na kuno. Yokwingila mbaka mgati kuna umoyo na loho kamba panga kali vidikanha mbaka mgati ya maungo na uhongoli. Mbuli ayo yogubula magesa ga wanhu na vija viwolonda mmizoyo yao.

¹³ Kuduhu kinhu chochose kifisigwe mgameso ga Imulungu. Kila kinhu kigubuligwa na koneka mgameso gake. Kumwake heyo tolondigwa kumulongela sang'hano zetu.

Yesu iyo Mulava nhosa Mkulu

¹⁴ Tunayo Yesu, Mwana wa Imulungu, Mulava nhosa Mkulu yengile mbaka kuulanga, avo tudigoge goya tamanilo ditulonga tunajo.

¹⁵ Mulava nhosa wetu Mkulu kodaha kutonela bazi mna ukunyolila kwetu, kwavija nayo kagezigwa kwa kila nzila kamba siye, lakini hatendile nzambi.

¹⁶ Avo tukikwesele bila kudumba kigoda cha undewa cha Imulungu yeli na ng'hekewa, ako tobokela ng'hekewa na uhole kututaza kipindi kituvilonda.

5

¹ Mulava nhosa mkulu yoyose kosaguligwa na Imulungu kulawa hagati ya wanhu na kotenda sang'hano za Imulungu mbuli yao. Kolava nhosa na nhunza kwa nzambi za wanhu.

² Kwavija heyo mwenyego kanyolila kwa nzila nyingi, kodaha kuwa muhole kwa wanhu wabozi na waja opotela.

³ Kwa mbuli ayo, kolondigwa kulava nhosa, hatenda avo mbuli ya wanhu watendile nzambi waiyeka, lakini vivija kwa nzambi zake mwenyego.

⁴ Kuduhu munhu yoisagula mwenyego na kuigwaa ukulu wa kuwa mulava nhosa mkulu. Kolondigwa yakemigwe na Imulungu, kamba viyakalile Haluni.

⁵ Vivo ili kwa Kilisito Mkombola, haigwelele mwenyego ukulu wa kuwa mulava nhosa mkulu, lakini kasaguligwa na Imulungu yamulongele,

“Gweye kwa Mwanangu,
lelo nolonga wose wajuwe, niye na Tatako.”

⁶ Vivija hanhu hayagwe mna Gamaandiko Gang'alile kalonga,

“Kipindi chose kokuwa mulava nhosa,
kamba ulava nhosa wa Melikizedeki.”

⁷ Yesu viyakalile mwiisi ino kampula Imulungu kwa mahazi na kukemelela kwa gaja goyolonda kwa ija yodaha kumuhonya na ifa. Kwavija kakala muhole na kailava, avo Imulungu kamwidika.

⁸ Hamoja kakala Mwana wa Imulungu, kaifunza kumtegeleza Imulungu kubitila madununzo.

⁹ Nayo viyamambukize sang'hano iyatumigwe na Imulungu, kawa chanduso cha ukombola wa milele kwa waja wose omtegeleza heyo,

¹⁰ na Imulungu kalonga wose wajuwe kamba heyo ayo Mulava nhosa Mkulu, kamba ulava nhosa wa Melikizedeki.

Kuzumwa mbuli ya kuleka kutamanila

¹¹ Tuna vinhu vingi va kulongelela mbuli ino, lakini havidahika kuwafambulila, kwavija mweye munyeka kuifunza.

¹² Mbaka sambi mweye mulondigwa muwe wafundiza, lakini mung'hali molonda munhu yawafunze mafundizo gaichanduso ga usenga wa Imulungu. Sambu mubwelela kong'ha matombo, badala ya kuja ndiya ndala.

¹³ Munhu yoyose yokong'ha toambo yang'hali mwana, kabule ubala wa kujuwa goyolonda Imulungu.

¹⁴ Lakini ndiya ndala ya wanhu wabala goya, kwavija awo waifunza kwa kutenda ili wajuwe ganogile na gehile.

6

¹ Avo sikutupange mna gamafundizo gamsongile kuifunza mbuli ya Kilisito, lakini tugendelele muubala, sikutulonge kabili mbuli ya mafundizo ga kuleka mbuli hazifaya na ga kumtogola Imulungu,

² mafundizo ga nzila nyingi za ubatizo na kuwekila wanhu makono, mbuli ya kuzilibuka kwa wafile na nhaguso ilibule uhelelo.

³ Avo Imulungu yahalonda, togendelela kumwande.

⁴ Havidahika kuwatenda waleke nzambi zao kabili wanhu waja wagubuliligwe aho haichanduso ukweli wa Imulungu na walanza nhunza ya kuulanga na hewo na wayao wambokela Loho Yang'alile,

⁵ na wajuwa kunoga kwa usenga wa Imulungu na nguvu za kipindi chonda kize.

⁶ Kwavija kamba vija wamuwamba mumsalaba kabili Mwana wa Imulungu na kumuliga mgameso ga wanhu, kwa mbuli ayo wailumiza wenyego.

⁷ Imulungu koutendela ganogile mgunda ufonzile mazi ga mvula ikalile youtowela baho kwa baho na kukuza minoga yonda imfaye mulimaji.

⁸ Lakini kamba okota mibiki ya miba na sani, haifaya kinhu bule, avo okuwa mna dizumozumo da kuduwiligwa na Imulungu na ako kuuhelelo osomigwa moto.

⁹ Ndugu zetu, hata kamba tolonga vino, siye towajuwa goya, mweye mwa mnzila inogile ng'hani, nzila iwalongoza muukombola.

¹⁰ Siku zose Imulungu kotagusa goya. Honda yaisemwe sang'hano muitendile na unogelwa umulaguse kumwake kwa kuwataza wanhu zake na mbaka sambu mogendelela kuwataza.

¹¹ Siye tolonda kila munhu kumwenu yawambe vivo mbaka kuuhelelo, ili gaja gamutamanila galawilile.

¹² Hatulonda mweye muwe wanyeke, lakini muigale na wanhu waja otogola na kufunga umoyo na avo kubokela kija kiyalongile Imulungu kowagwaa.

Kija kiyalongile Imulungu cha ukweli

¹³ Imulungu viyailagane na Abulahamu, kagangamiza, kaiduwila kwa twaga jake mwenyego, kwavija kuduhu yeli mkulu kubanza heyo.

¹⁴ Kalonga, "Nokutendela ganogile na kukugwaa wanhu bwando mulukolo."

¹⁵ Abulahamu kafunga umoyo kubetela na avo kabokela kija kiyalongile Imulungu.

¹⁶ Wanhu wahaiduwila, otambula twaga da munhu yeli mkulu kubanza hewo na kuiduwila kolagusa ukweli wa kija kilongigwe na komambukiza kuibamilila.

¹⁷ Avo kwa wanhu waja walondeke kubokela kiyalongile, Imulungu kalonda kulagusa kuwa hagalusa bule kija kiyalongile, avo kengeza kwa kuiduwila kwa kija kiyalongile.

¹⁸ Avo kuna vinhu vibili, kulonga na kuiduwila, havigaluka bule na mbuli azo Imulungu hadaha kulonga uvizi. Avo siye tukimbilile kukala goya kwa Imulungu togeligwa moyo tugangamale kudigoga tamanilo dikigwe haulongozi wetu.

¹⁹ Tunajo tamanilo dino kamba nanga ya ugima wetu. Tamanilo dijo digangamala na dotamaniligwa na dotulongoza mbaka kuchugu cha panziya na kwingila hanhu hong'ala ng'hani.

²⁰ Yesu katulongolela kwingila mumo mbuli ya siye na kawa mulava nhosa mkulu yelibule uhelelo, kamba ulava nhosa wa Melikizedeki.

7

Ulava nhosa wa Melikizedeki

¹ Melikizedeki kakala mndewa wa buga da Salemu na kakala mulava nhosa wa Imulungu yeli Uchanha Ng'hani. Abulahamu viyakalile kobwela kuitowa na kuwahuma wandewa wane, Melikizedeki kachola kuiting'hana nayo na kamtambikila.

² Abulahamu kamgwaa Melikizedeki fungu da longo da vinhu viyasolile kulawa kuing'hondo. Tanhu, twaga dijo da Melikizedeki dofambula, “Mndewa yotenda golondigwa na Imulungu,” na vivija kakala mndewa wa Salemu, avo twaga jake dofambula, “Mndewa wa tindiwalo.”

³ Melikizedeki kabule tata hebu mama hebu wahenga, kuduha chanduso cha kuvumbuka kwake hebu ifa yake. Kaigala na Mwana wa Imulungu, nayo kogendelela kukala mulava nhosa kipindi chose.

⁴ Loleni, ukulu uyakalile nao Melikizedeki, hata muhenga wetu Abulahamu yajuwike ng'hani, kamgwaa fungu da longo da vinhu viyapatile kuing'hondo.

⁵ Na wanhu wose wa lukolo lwa Lawi weli walava nhosa, malagizo ga Musa gowalonda wasole fungu da longo kulawa kwa wanhu zao wa Izilaeli, hata kamba wao vivija olawa mulukolo lwa Abulahamu.

⁶ Melikizedeki halawile mulukolo lwa Lawi, lakini kabokela fungu da longo kulawa kwa Abulahamu yailagane na Imulungu na kamtambikila.

⁷ Kuduha shaka munhu yomtambikila miyage iyo mkulu kubanza ija yotambikiligwa.

⁸ Mwambu uno tokona, fungu da longo dosoligwa na wanhu weli na lukuli lufa na mwambu uyagwe tokona fungu da longo disoligwa na ija yolongigwa hafa.

⁹ Abulahamu viyalihile fungu da longo, todaha kulonga Lawi muhenga wa waja osola fungu da longo nayo kamba vivija kaliha kubitila Abulahamu.

¹⁰ Kwavija Lawi kakala mulukuli lwa muhenga wake Abulahamu kipindi Melikizedeki viyacholile kuiting'hana nayo.

¹¹ Kubitila ulava nhosa wa Walawi wanhu wa Izilaeli wagweleligwa malagizo mbuli ya ulava nhosa. Avo, maza wanhu wakalile watelele kubitila sang'hano ya Walawi, sambu kulondeke ulawilile ulava nhosa uyagwe kamba viukalile ulava nhosa wa Melikizedeki, na siyo ulava nhosa uja wa Haluni.

¹² Kwavija ulava nhosa wahagaluka, vivija malagizo mbuli ya ulava nhosa golondigwa gagaluke.

¹³ Avo, Mndewa wetu yalongigwe mna zimbuli zino, kalawa mdikabila diyagwe na kuduha munhu kulawa mdikabila dijo yasang'hane hana uupango wa kulavila nhosa.

¹⁴ Avo yojuwika goya Mndewa wetu kavumbuka kulawa mdikabila da Yuda, na Musa haditambule bule kabila dijo viyalongile mbuli ya ulava nhosa.

Mulava nhosa iyagwe yaigalile na ulava nhosa wa Melikizedeki

15 Mbuli tuilongile yokoneka goya, kamba kolawilila mulava nhosa iyagwe yaigalile na Melikizedeki.

16 Hatendigwe mulava nhosa mbuli ya wahenga zake, kwa kukweleleza malagizo ga wanhu ga ulava nhosa, lakini kubitila nguvu ya ugima wa milele.

17 Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, "Kipindi chose kokuwa mulava nhosa, kamba ulava nhosa wa Melikizedeki."

18 Malagizo gaumwaka ga ulava nhosa gekigwa hamgwazo, kwavija galemelwa kutenda kija kilondeke na hagafaya.

19 Kwavija malagizo gago hagamahile kuvikiza kila kinhu. Na sambi dikigwa tamanilo dinogile ng'hani donda ditugale behi na Imulungu.

20 Kwa kwengezela Imulungu kaiduwila. Wanhu wayagwe viwatendigwe walava nhosa kukala kuduho kuiduwila.

21 Lakini Imulungu viyaiduwile Yesu kawa mulava nhosa, Imulungu kamulongela,

"Niye, Mndewa Imulungu niiduwila na honda nugaluse bule,

'Gweye kokuwa mulava nhosa kipindi chose.' "

22 Mbuli ya kuiduwila ako, Yesu iyo yotenda lagano da sambi dinogile ng'hani dilawilile.

23 Vivija kukala na walava nhosa bwando wayagwe na kwavija kila imoja wao vikivikile kipindi chake cha kufa kafa avo hawadahile kugendelela na sang'hano zao.

24 Lakini Yesu mgima kipindi chose, na sang'hano yake ya ulava nhosa haichola kwa munhu iyagwe.

25 Avo sambi na siku zose kodaha kuwakombola wanhu waja okwiza kwa Imulungu kubitila heyo, kwavija siku zose ka mgima yawapulile kwa Imulungu.

26 Avo siye tulonda mulava nhosa mkulu kamba ayo, yotusang'hanila vitulonda na yang'alile na yelibule kitala hebu nzambi. Yainegile na wanhu otenda nzambi na kenuligwa kuchola kuulanga kwa Imulungu.

27 Haigalile na walava nhosa wayagwe, siku zose holondigwa tanhu kulava nhosa kwa nzambi zake na abaho kwa nzambi za wanhu. Kailava nhosa mwenyego mwanza umoja kwa nzambi za wanhu wose.

28 Kwavija malagizo gowatenda wanhu wanyolile wawe walava nhosa wakulu, lakini kumwande Imulungu kaiduwila, kamsagula Imwana, yadahile kusang'hana kila kinhu kiyalondeke kipindi chose.

8

Yesu iyo yogala kuilumba kwa lagano da sambi

1 Mbuli ng'hulu mna zimbuli zitulongile iyo ino, tunayo Mulava nhosa Mkulu yeli vino, kakala muukulu mkono wa kudila wa kigoda cha undewa cha Ukulu wa kuulanga.

2 Nayo kosang'hana hanhu hong'ala, ndiyo kulonga, mgati mwa hema da kutambikila da ukweli dizengigwe na Mndewa, hadizengigwe kwa makono ga wanhu.

3 Mulava nhosa mkulu yoyose kasaguligwa kumulavila nhunza na nhosa Imulungu, avo Mulava nhosa wetu Mkulu vivija kolondigwa yawe na kinhu cha kulava.

4 Kamba yahakalile mwiisi sambi yawe mulava nhosa bule, kwavija kuna walava nhosa olava nhunza zilondeke mna Gamalagizo ga Musa.

5 Sang'hano zootenda walava nhosa wano, kamba kinhu kilagusa vija vili kuulanga. Kamba viikalile kwa Musa, viyakalile mmabehi kuzenga hema da kutambikila, Imulungu kamulongela, "Lola, sang'hana kila kinhu kamba lamani yulagusilwe kulugongo."

6 Lakini sambi Yesu kagweleligwa sang'hano ya ulava nhosa inogile ng'hani kubanza wao, kwavija heyo iyo yogala kuilumba kwa lagano dinogile ng'hani. Malagizo ga lagano dijo gosang'hanila kija kiyalongile Imulungu kinogile ng'hani.

7 Kwavija maza lagano da ichanduso ditelele, sambi dilondeke lagano da kabili.

8 Lakini Imulungu kowalonga wanhu zake watenda vihile, vialongile,

"Mndewa kolonga, loleni, siku zokwiza,

vonda niwatendele lagano da sambi wanhu zangu wa Izilaeli na wanhu wa Yuda.

9 Honda diigale na lagano dinitendile na wahenga zao kipindi viniwalongoze goya kuwalava mwiisi ya Misili, kwavija hawagendelele kusang'hana kilongigwe mna dilagano jangu,

avo niwalema.

10 Avo, dino dijo lagano donda nitende na wanhu wa Izilaeli ako kumwande,

nowatenda wamese malagizo gangu

na kugeka mmizoyo yao.

Nokuwa Imulungu wao,

na wao okuwa wanhu zangu.

11 Kuduhu munhu yonda yamfunze mwenekae miyage

hebu yonda yamulongele ndugu yake,

'Mjuwe Mndewa.'

Kwavija wose onijuwa niye kuwa na Imulungu wao, kusongela wanhu wadodo na wanhu wakulu.

12 Nogela kumgongo nzambi zao

honda nigese kabili gehile gawo.”

¹³ Kwa kulonga lagano da sambu, Imulungu kaditenda da ichanduso dilala, na chochose kilalile mna ikipindi kidodo chopotela.

9

Hanhu ha kutambikila mwiisi na kuulanga

¹ Lagano da ichanduso dikala na vihendo vake va kum-sang'hanila Imulungu na hanhu ha kutambikila hazengwa na wanhu.

² Hema da kutambikila dizengwa, na mwambu wa kunze wa kwingilila ukemigwa Gati Ding'alile. Mgati kukala na kingolobweda cha kwikila taa na meza na kukala na magate galavigwe kwa Imulungu.

³ Kuchugu cha panziya kukala na gati diyagwe dikemigwe Gati Ding'alile Ng'hani.

⁴ Mgati yake kukala na upango wa zahabu wa kusomela ubani na sanduku da lagano dibakigwe zahabu mhande zose na mgati kwikigwa nongo ya zahabu ikigwe ndiya ikemigwa Mana na mkongoja wa Haluni uzukile majani na maluwa, na mabwe ga bambalagwe gandikigwe malagizo.

⁵ Kudisanduku uchanha kukala na viumbe vibili vili na mabawa kulagusa kamba hanhu aho hana ukulu wa Imulungu, mabawa gao gaiyanzanza uchanha ya sanduku aho hozigeligwa kumgongo nzambi za wanhu. Lakini sambu hatudaha kufambula mbuli zose.

⁶ Vino avo vinhu vose vivitandigwe goya, kila siku walava nhosa okwingila mdigati da kunze kutenda sang'hano zao,

⁷ lakini Mulava nhosa Mkulu yaiyeka iyo yokwingila mdigati da kabili, na kotenda vino mwanza umoja muumwaka. Nayo kalondigwa kusola damu na kumulavila Imulungu kwa nzambi zake na kwa nzambi za wanhu wose ziwatendile bila kjuwa.

⁸ Kwa nzila ino Loho Yang'alile katufunza goya kamba kipindi dija dihema da kutambikila vidikalile ding'hali kuko, nzila ya kwingila mdigati ding'alile kuko kuulanga ikala hainavuguligwa.

⁹ Kino acho kilaguso kilagusa kipindi cha sambu. Yofambula kamba nhosa za wanyama na nhunza ziyagwe zilavigwe kwa Imulungu, hazidahile kuissegesa mizigo ya nzambi mmizoyo ya wanhu omtambikila Imulungu.

¹⁰ Kwavija gano gose gotendeka kwa mbuli ya vinhu va kuja na kung'wa na vihendo viyagwe va kuisunha. Gano gose ni malagizo mbuli ya lukuli lwiiyeka, vohelela mbaka kipindi Imulungu vonda yakitende kila kinhu kuwa cha sambu.

11 Lakini Kilisito keza kamba Mulava nhosa Mkulu wa vinhu vinogile vili hano. Heyo kengila mna dihema dikulu na ditelele ng'hani, hema hadizengigwe na wanhu, avo hadilawile mwiisi ino ilumbigwe.

12 Kilisito kengila mwanza umoja wiiyeka Mdigati Ding'alile Ng'hani hengile na damu ya mbuzi na ng'ombe kulava nhosa, ila kasola damu yake mwenyego na katutenda tulekeswe kipindi chose.

13 Damu ya mbuzi na ng'ombe na mitozi ya bofu da ng'ombe vomizwa kwa wanhu wafitile na kuwasunha ukufita kwao mulukuli lwiiyeka.

14 Lakini, Kilisito kailava mwenyego kwa Imulungu kamba nhosa inogile kwa nguvu ya Loho wa Imulungu yokala siku zose. Avo, damu yake yosunha mizoyo yetu vinogile ng'hani na kututenda tumsang'hanile Imulungu yeli mgima.

15 Mbuli ya kija kiyatendile Kilisito, iyo yogala kuilumba kwa lagano da sambu, ili waja wakemigwe na Imulungu wadahe kumweda milele kulongigwe na Imulungu. Ino yolawilila kwavija kwa ifa yake kowalekesa wanhu na gehile wagatendile kipindi cha lagano da ichanduso.

16 Kwa mbuli ya uhazi ojuwika kamba ifa ya munhu yautendile yokoneka,

17 kwavija uhazi haufaya kamba munhu yautendile yang'hali mgima, okuwa na nguvu kipindi yahafa.

18 Lekaavo lagano da ichanduso, hadisongile kusang'hana bila damu.

19 Tanhu Musa kawapetela wanhu malagizo gose kamba vigalongile. Abaho kasola damu ya mbuzi na ng'ombe, katibwiliza na mazi na kwa bunho na pamba dung'hu, kakimizila kija kitabu cha malagizo na wanhu wose.

20 Musa kalonga, "Ino iyo damu ilagusa lagano dimulagizigwe na Imulungu mudigoge."

21 Vivija Musa kamiza damu mdihema da mting'hano na viya vose va kumtambikila Imulungu.

22 Avo mna gamalagizo ga Musa kamba vija kila kinhu kisunhigwa kwa damu, na nzambi za wanhu zogeligwa kumgongo kamba damu yokwitigwa.

Nhosa ya Kilisito yosegesa nzambi za wanhu

23 Vinhu vino va hano ni kilaguso cha vinhu va ukweli va kuulanga, navo vilondigwa kusunhigwa kwa damu, lakini vinhu va kuulanga venyego volonda nhosa inogile ng'hani.

24 Kwavija Kilisito hengile Mdigati Ding'alile dizengigwe na wanhu, dili kilaguso cha kija chenyego kili kuulanga lakini kengila kuulanga kwenyego, ako sambu ka haulongozi ha Imulungu kokoneka mbuli ya siye.

²⁵ Kila mwaka Mulava nhosa Mkulu wa Wayahudi kengila Mdigati Ding'alile Ng'hani na damu ya mnyama, lakini Kilisito hengile mumo miyanza mingi kuilava mwenyego,

²⁶ kwavija yahalondeke kugaya miyanza mingi toka kulumbigwa kwa isi. Lakini ukweli kipindi cha mmabehi na kuuhelelo, kalawilila mwanza umoja mbuli ya wose, kusegesa nzambi za wanhu kwa kuilava nhosa mwenyego.

²⁷ Kamba vija kila munhu kofa mwanza umoja, abaho kotagusigwa na Imulungu,

²⁸ vivo ili vivija kwa Kilisito kalavigwa nhosa mwanza umoja kusegesa nzambi za wanhu wengi. Kolawilila mwanza wa kabili, hasang'hanila nzambi, ila kuwakombola wanhu waja ombeta kwa kusulukila.

10

¹ Malagizo ga Musa hagaigalile kamba vigeli genyego, ni mbuli ndodo ziiyeka za vinhu vinogile vondavize. Nhosa zizija zigendelela kulavigwa mwaka mbaka mwaka. Kwa mbuli ayo, odaha vilihi kunoga wanhu waja omwizila Imulungu kubitila nhosa zino?

² Maza kweli wanhu wano iwomtambikila Imulungu wahasunhigwe nzambi zao, sambu wogese kabili kamba wataenda nzambi na nhosa zose zahamalile baho.

³ Lakini nhosa zolavigwa mwaka mbaka mwaka kuwataenda wanhu wakumbuke kamba wana nzambi,

⁴ kwavija damu ya mbuzi na ng'ombe haidaha bule kusegesa nzambi za wanhu.

⁵ Lekaavo, Yesu viyakalile mmabehi kwiza mwiisi, kamulongela Imulungu,

“Hulondile wanhu walave nhosa na kukugwaa nhunza, lakini kunitandila niye lukuli nikulavile.

⁶ Hunogeligwe na wanyama osomigwa muupango hebu nhosa za kusegesa nzambi.

⁷ Abaho nilonga, ‘Niye nabaha,

go Imulungu, kusang'hana viulonda,

kamba viyandikigwe mbuli yangu mna gamaandiko Gang'alile.’ ”

⁸ Tanhu kalonga, “Hulonda hebu hunogeligwa na nhosa na nhunza hebu wanyama wasomigwe muupango na nhosa za kusegesa nzambi.” Kalonga avo hata kamba nhosa zose zino zolavigwa kwa kukweleleza Malagizo ga Musa.

⁹ Abaho kalonga, “Niye nabaha, go Imulungu kusang'hana viulonda.” Avo Imulungu kasegesa nhosa zose za umwaka na hanhu hake kamwika Kilisito mwenyego kamba nhosa.

¹⁰ Kwavija Yesu Kilisito kasang'hana kija kiyalondile Imulungu, siye tosunhigwa nzambi kwa nhosa ya lukuli lwake yailavile mwanza umoja mbuli ya wose.

¹¹ Kila mulava nhosa wa Kiyahudi kotenda sang'hano yake ya kulava nhosa kila siku na kolava nhosa zizija miyanza mingi, lakini nhosa azo hazidahile bule kusegesa nzambi.

¹² Lakini Kilisito kalava nhosa imoja kwa nzambi, nhosa ilibule uhelelo, abaho kakala muukulu mwambu wa mkono wa kudila wa Imulungu.

¹³ Toka kipindi acho kobetela mbaka vonda wahumigwe wanhu wamwihile na wekigwe hasi mmagulu gake.

¹⁴ Kwa nhunza yake imoja, kawatenda watelele kipindi chose wanhu waja osunhigwa nzambi zao.

¹⁵ Nayo Loho Yang'alile kolonga mbuli ya mbuli ino kuwa,
¹⁶ Mndewa kalonga, "Dino dijo lagano donda niitogolele nao ako kumwande,

Nokwika Malagizo gangu mmizoyo yao na nokwandika mzinzevele zao."

¹⁷ Abaho kolonga, "Honda nigese kabili nzambi zao na sang'hano zao zihile."

¹⁸ Avo kamba nzambi zigeligwa kumgongo, hailondigwa nhosa kabili ya kusegesa nzambi za wanhu.

Tumkwesele behi Imulungu

¹⁹ Avo ndugu zangu, damu ya Yesu yotugela moyo wa kugangamala kwingila Mdigati Ding'alile Ng'hani.

²⁰ Nayo katuvugulila nzila ya sambu, nzila itulongoza muugima kubitila panziya dija. Katenda avo kwa kululava lukuli lwake.

²¹ Avo tunayo Mulava nhosa Mkulu, mkulu wa ng'anda ya Imulungu.

²² Avo tumkwesele behi Imulungu kwa moyo unogile na kugangamala mna ditamanilo na mizoyo isunhigwe kulawa mna gamagesa gehile na ng'huli zisunhigwe kwa mazi mazelu.

²³ Avo tolondigwa tudigoge ng'hani tamanilo jetu ditulonga kwa milomo yetu, kwavija ija ituilagane nayo kotamaniligwa.

²⁴ Na tugese vitulondigwa kuigela moyo na kuinogela na kusang'hana ganogile.

²⁵ Sikutuleke kuiting'hana, kamba wanhu wayagwe viwoleka kuiting'hana, ila tuigangamize ng'hani, kamba vimukona siku ija ya Mndewa yammabehe.

²⁶ Twahagendelela kutenda nzambi giladi na kwavija tujuwa ukweli, kuduhu nhosa isigale yonda ilavigwe kabili kusegesa nzambi za wanhu.

27 Lakini kisigale ni kubetela kwa bwembwe nhaguso yonda ize na moto mkali onda uwasakaze waja wose omulema Imulungu!

28 Kamba wanhu wabili hebu wadatu omulavila kitala munhu kwa kubena Malagizo ga Musa, munhu ayo kokomigwa bila koneligwa bazi.

29 Vino, yokuwa vilihi wanhu waja ombezeli Mwana wa Imulungu? Munhu iyogesa kamba kinhu kidodo damu ya lagano da Imulungu isunhile nzambi zake, munhu yomulonga vihile Loho wa Imulungu yotugwaa ng'hekewa. Geseni nhaguso yonda yaipate munhu ayo yobanza ukwiha!

30 Kwavija tomjuwa yalongile, "Niye ayo yonda nilihe gehile, mulihaji ayo niye," na vivija kalonga, "Mndewa kowatagusa wanhu zake."

31 Kinhu cha kudumba ng'hani kugogigwa na Imulungu na kutagusigwa!

32 Kumbukeni galawilile kumwenu baho umwaka vimugubuliligwe ukweli wa Imulungu, mugaya ng'hani lakini mugangamala.

33 Kuna kipindi muligigwa na kutendigwa vihile mgameso ga wanhu na kipindi kiyagwe muitanda kuilumba na wanhu waja wakalile otendeligwa mbuli zino.

34 Muwonela bazi wanhu wakalile mkifungo, na mutogola kwa kudeng'helela vimukalile mobokigwa vinhu venu, kwavija mukala mujuwile kuwa mna kinhu kinogile ng'hani, chonda kikale kipindi chose.

35 Avo sikumuleke kugangamala, kwavija kugangamala ako, kowagalila nhunza ng'hulu.

36 Molondigwa kufunga moyo ili mwahamambukiza kutenda goyolonda Imulungu, mubokele kija kiyalongile.

37 Kwavija Maandiko Gang'alile golonga,

"King'hali kipindi kidodo,
na ija iyokwiza kokwiza,
honda yakawe bule.

38 Lakini munhu wangu yanogile mgameso gangu, kokala mwiisi kwa kutamanila,
lakini yahabwela kuchugu,
sinogeligwa nayo bule."

39 Siye hatuigalile na wanhu waja obwela kuchugu na kunangigwa. Lakini togendelela kutamanila na kukomboligwa.

11

Kutamanila

1 Kutamanila ako kuvijuwa goya vinhu vitubetela na kuvijuwa goya vinhu vija hatuvona.

² Kwa kutamanila wanhu wa umwaka wagweleligwa nhogolwa na Imulungu.

³ Kwa kutamanila siye tojuwa kamba isi ilumbigwa kwa imbuli ya Imulungu, avo vinhu vikoneka vitendigwa kulawa kuna ivinhu havikoneka.

⁴ Kutamanila ako kumtendile Habili yamulavile Imulungu nhosa inogile kubanza Kaini. Kutamanila kwake kumtenda yatogoligwe na Imulungu kamba kanoga, kwavija Imulungu mwenyego kazigwaa nhogolwa nhunza zake. Kwa kutamanila kwake hata kamba Habili kafa, mbuli zake ziyatendile zing'hali zotufunza.

⁵ Kutamanila ako kumtendile Henoko sikuyafe. Lakini kasoligwa uchanha kwa Imulungu. Kuduha munhu yamonile kwavija Imulungu kakala yamsolile uchanha. Kamba maandiko vigolonga kamba yang'hali hanasoligwa uchanha, Henoko kakala yamnogeze Imulungu.

⁶ Bila kutamanila, kuduha munhu iyodaha kumnogeza Imulungu, kwavija munhu yoyose iyomcholela Imulungu kolondigwa yatogole kamba Imulungu kauko na kowagwaa nhunza wanhu waja omzahila kwa kuwamba.

⁷ Kwa kutamanila Nuhu viyazumigwe na Imulungu mbuli ya vinhu va kumwande yang'hali hanavona, kamtegeleza Imulungu kazenga safina na kakomboligwa na wanhu wa lubuga lwake. Kwa kutamanila Nuhu katendigwa kanoga mgameso ga Imulungu lakini wanhu wose wa mwiisi oneka kamba wabananga.

⁸ Kwa kutamanila, Abulahamu kamtegeleza Imulungu viyamkemile yachole mwiisi ija iyamulongele yahamgwelele iwe yake. Kasegela mwiisi yake mwenyego na kachola kuja hakujuwile.

⁹ Kwa kutamanila kakala mviheha kamba munhu baki mwiisi iyalongeligwe kogweleligwa na Imulungu. Vivija Isaka na Yakobo wakala kamba avo kumwande, wao wakalile na fungu mna ikinhu kikija kiyalongile Imulungu.

¹⁰ Kwavija Abulahamu kakala kobeta buga jandusigwe na kuzengwa na Imulungu, buga dikalaga kipindi chose.

¹¹ Kutamanila ako kumtendile Abulahamu yawe tata, hata kamba kakala mvele ng'hani, vivija Sala mwenyego kakala mgumba. Abulahamu kamtogola Imulungu kamba kotenda kija kiyalongile komgwaa.

¹² Avo, Abulahamu kakala yalalile kamba munhu yafile, avo kulawa kwa munhu ayo imoja walawa wanhu wengi kamba vizili nhondo kuulanga, havidahika kupetigwa kamba msanga wa mwhani.

¹³ Wanhu wose wano viwafile wakala wang'hali otamanila. Hawabokele bule vinhu vilongigwe na Imulungu, na kamba

vija wavona na kuvigoneka kwa kutali. Na wajuwa kamba wakala wanhu baki na wabita nzila muno mwiisi.

¹⁴ Wanhu olonga mbuli zino, ofambula goya kuwa ozahila isi ya kweli.

¹⁵ Maza wagendelele kugesha isi iwaisegele, wahapatile kipindi cha kubwela kabili.

¹⁶ Lakini wasulukila isi inogile ng'hani, isi ya kuulanga. Avo Imulungu hakona kinyala awo kumkema heyo Imulungu wao, kwavija kawatandila buga jao.

¹⁷ b Kwa kutamanila Abulahamu kamulava mwanage Isaka yawe nhosa kipindi Imulungu viyamgezile. Abulahamu ayo yakalile yabokele kija kiyalongile Imulungu, lakini katogola kumulava mwanage yeli yaiyeka yawe nhosa,

¹⁸ hamoja Imulungu kakala yamulongele, "Kubitila Isaka kopata lukolo."

¹⁹ Abulahamu katogola kamba Imulungu kodaha kuwazilibula wanhu wafile, baho tolonga kamba vija kweli Abulahamu kampata Isaka kulawa mwiiifa.

²⁰ Kutamanila ako kumtendile Isaka yawatambikile Yakobo na Esau wadahe kumweda baho kumwande.

²¹ Kutamanila ako kumtendile Yakobo yamtambikile kila imoja wa wanage Yusufu viyakalile kolonda kufa. Kasigamila mkongoja wake na kumgwaa ukulu Imulungu.

²² Kutamanila ako kumtendile Yusufu viyakalile kolonda kufa, yalonge mbuli ya kusegela kwa wanhu wa Izilaeli mwiisi ya Misili na kalagiza va kuitendela mizege yake.

²³ Kutamanila ako kuwatendile tatake na mamake Musa wamfise Musa miyezi midatu viyavumbuke. Wao wamona kakala mwana yanogile ng'hani na hawadidumbile lagizo da mndewa wa Misili.

²⁴ Kutamanila ako kumtendile Musa viyakulile, yaleme kukemigwa mwana wa mndele wa Falao.

²⁵ Kona vinoga kugaya na wanhu wa Imulungu kubanza kudeng'helela uhondo wa nzambi kwa kipindi kidodo.

²⁶ Kakala yajuwile kamba kugaya mbuli ya Kilisito Mkom-bola kofaya ng'hani kubanza ngama yose ya mwiisi ya Misili, kwavija kakala kobeta nhunza ya kumwande.

²⁷ Kutamanila ako kumtendile Musa yasegele Misili, hadumbile ng'hasiliki ya mndewa. Kafunga umoyo na kakala kamba munhu yomona Imulungu hakoneka.

²⁸ Kutamanila ako kumtendile yaisonge Pasaka na kulagiza damu imizigwe kuna ulwivi ili msenga wa kuulanga yogala ifa sikuyawakome wana wa chaudele wa wanhu wa Izilaeli.

²⁹ Wanhu wa Izilaeli kwa kutamanila waloka Bahali ya Shamu* kamba isi inyalile, lakini Wamisili viwalondile ku-

* 11:29 Shamu fambulo jake ndung'hu

loka wafa mgamazi.

³⁰ Kwa kutamanila wanhu wa Izilaeli waizunguluka senyenge ya mabwe ya buga da Yeliko kwa siku saba, na senyenge ayo igwa.

³¹ Ija ingoni Lahabu kwa kutamanila kahonyeka kukomigwa hamoja na wanhu waja wamulemile Imulungu, kwavija kakala yawagoneke wasepaji wa Kiizilaeli.

³² Avo lelo nonge choni ng'hani? Saa imala kuwapeteleni mbuli ya Gidioni na Balaki na Samsoni na Yefisa na Daudi na Samweli, na watula ndagu wa Imulungu.

³³ Kwa kutamanila wazitowa isi ziyagwe na kuzihuma. Watawala kwa nzila iwatendile wanhu wakweleze mala-gizo na wakibokela kija kiyalongile Imulungu. Wazifunga saya za simba,

³⁴ wazima mizoto mikali, wahonyeka kukomigwa kwa mapanga. Wakala wanyolile lakini wagangamala. Wakala wakalizi wagangamale na kuwahuma wakalizi wa wanhu baki.

³⁵ Na watwanzi wabwezeligwa ndugu zao wafile.

Wayagwe walemile kulekesigwa wafa kwa kugaya ili wazilibuligwe na kwingila muugima unogile ng'hani.

³⁶ Wayagwe wazehigwa na kutoigwa mbalati, na wayagwe wagodekigwa nzabi na kufungigwa.

³⁷ Wakomigwa kwa mabwe, wabaluligwa kwa misumeno, wakomigwa kwa mapanga. Wazunguluka kuno wavala ng'hwembe za ng'hondolo hebu mbuzi, wakala wanhu wakiwa, wadununzigwe na kutendeligwa vihile.

³⁸ Wanhu awo wamtamanila Imulungu, lakini wanhu wa mwiisi ino wakala wehile mbaka hawalondeke kuwa na wanhu kamba awo! Wanhu awo wamtamanile Imulungu wapwililika mviwala na vigongo, wakala mzimhango na mna gamakolombo.

³⁹ Wanhu wano wose wagweleligwa nhogolwa kwa kum-tamanila Imulungu. Lakini hawabokele kija kiyawalongele Imulungu.

⁴⁰ Kwavija Imulungu kakala yavitandile mwaka vinhu vinogile ng'hani mbuli ya siye ili hewo watendigwe watelele hamoja na siye.

12

Kuzumwa na Tataetu wa kuulanga

¹ Kwavija siye tuzungulukigwa na lunhu lwa wanhu otu-lola, avo tusegese kila kinhu kitukimila mnzila, na nzambi ija ituzingiliza ng'hani na tukimbile kwa kuwamba mna ukuihuma kwitwikiligwe.

² Meso getu tumulole Yesu, itumtamanila kulawa ichanduso mbaka kuuhelelo. Viyakalile mumsalaba habwelile kuchugu! Mbuli ya ndeng'helelo ikalile yombeta, hatongile kinyala cha msalaba na sambu kakala muukulu mwambu wa mkono wa kudila wa kigoda cha ukulu cha Imulungu.

³ Geseni mbuli zimpatile Yesu, viyafungile umoyo kwa kwi-hiligwa na wanhu wene nzambi. Avo sikumubwele kuchugu na kuleka.

⁴ Kuitowa kwenu na nzambi, hakunavikila kugaya mbaka mukomigwe.

⁵ Vino muisemwa mbuli za kugangamiza ziyowalongela Imulungu kamba mwa wanage?

“Mwanangu, sikuutende mwangalo Mndewa yahakuzuma, na yahawakomhokela sikumubwele kuchugu,

⁶ kwavija Mndewa komzuma munhu yoyose yomnogela, na komkoboza munhu yoyose iyotogola kuwa mwanage.”

⁷ Wahagaya funga umoyo kamba mwana viyogaya yahazumigwa na tatake. Kugaya kwenu kolagusa kuwa Imulungu kowatendela mweye kamba wanage. Vino hana mwana hazumwa na tatake?

⁸ Lakini mwahaleka kuzumwa kamba viwozumwa wana wayagwe, ino yofambula kamba mweye siyo wanage, ila mwa wana wa kuvikila.

⁹ Hata ivo siye wose tuna tata zetu, wao otuzuma na siye towategeleza. Avo tolondigwa kumtegeleza ng'hani tataetu wa kuulanga ili tupate ugima!

¹⁰ Tata zetu watuzuma kwa kipindi kidodo, kamba viwonile vinoga kumwao, lakini Imulungu kotuzuma kututaza tudahe kuigala nayo na tung'ale kamba heyo.

¹¹ Kwa kipindi kidodo, kukobozigwa siyo mbuli ya kudeng'helela ila yogela usungu. Lakini ako kumwande yogala nhunza itindiwale na ugima umnogela Imulungu kwa wanhu wose wafunzigwe mbuli ayo.

Kuzumwa na kufunzwa

¹² Avo gangamizeni makono genu gaholole na mavindi genu ganyekile.

¹³ Gendeleleni kutenda nzila zigoloke, ili magulu gasiguke sikugagendelele kulemala lakini gahonyigwe.

¹⁴ Wambeni ng'hani kukala goya na wanhu wose na mukale mung'alile, kwavija kuduho munhu yonda yamone Mndewa kamba hang'alile bule.

¹⁵ Iteganyeni sikumwagize ng'hekewa ya Imulungu. Munhu yoyose sikuyatogole kuigala na biki da usungu dikulaga na kuwananga wanhu bwando kwa sumu yake.

16 Sikumutogole munhu yawe mgoni hebu hamdumba Imulungu kamba Esau ija yachuuze haki yake ya kuwa mwana chaudele kwa ndi ya mwanza umoja.

17 Hata ivo, kumwande mweye mojuwa viyalondile kutambikiligwa na tatake, lakini haidahike bule kwavija hapatile nzila ya kugalusa kiyatendile, hamoja kaizahila kwa kulava mahoji.

18 Mweye hamuvikile kulugongo lwa Sinai ludaha kukwasigwa, lugongo lukwaka moto na ziza totolo na wingu titu fii na beho kulu,

19 na mbumo wa mhalati na wanhu awo wa Izilaeli waihu-
lika sauti yolonga, lakini wapula inyamale,

20 kwavija walema kutogola kija kilongigwe, “Hata kamba mnyama yahakwa lugongo luno, yakomigwe kwa mabwe.”

21 Kija kilawilile kulugongo kigela bwembwe ng’hani, mbaka Musa kalonga, “Nodumba na kugwaya!”

22 Lakini mweye muvika kuna Ulugongo lwa Sayuni, kudibuga da Imulungu yeli mgima, najo dijo Yelusalemu ya kuulanga. Muvika mumting’hano wa deng’ho da wasenga wa kuulanga magana kwa magana.

23 Mweye muvika kuna ikibumbila cha wana wa chaudele wa Imulungu, waja matwaga gao gandikigwe kuulanga. Mweye mwiza kwa Imulungu yeli msemi wa wanhu wose na mwiza mziloho za wanhu wanogile watendigwe watelele.

24 Muvika kwa Yesu yogala kuilumba kwa lagano da sambu na damu yake imizigwe na ilonga mbuli zinogile ng’hani kubanza damu ija ya Habili.

25 Avo iteganyeni sikumuleme kumtegeleza ija iyolonga na mweye. Wanhu waja walemile kumtegeleza ija yawazumile hano mwiisi hawahonyeke bule. Vino siye tohonyeka vilihi kamba twahalema kumtegeleza ija yotuzuma kulawa kuulanga?

26 Kipindi kija sauti yake itigisa isi, lakini sambu kalonga, “Noitigisa isi mwanza uyagwe kabili, lakini siyo isi iyeke, vivija na ulanga.”

27 Mbuli zino, “Mwanzo uyagwe kabili” zolagusa kamba vinhu vose va umwaka votigisigwa na kusegesigwa ili vinhu va sambu visigale na havitigisigwa.

28 Avo tungwee nhogolwa Imulungu, kwavija tubokela undewa hautigisika. Tungwee nhogolwa Imulungu na tungwee ukulu onda umnogeze, kwa kumtegeleza na kwa bwembwe.

29 Kwavija kweli Imulungu wetu ni moto usakaza.

13

Kumnogeza Imulungu

¹ Gendeleleni kuinogela kamba viilondigwa kwa wanhu wamtogole Yesu.

² Sikumuleke kuwagoneka wanhu baki mzikae zenu, kwavija kwa kutenda vivo kuna wanhu wayagwe wawagoneka wasenga wa kuulanga bila kuvijuwa.

³ Wakumbukeni wanhu waja wafungigwe kamba vija na mweye wenyego mufungigwa nao. Wakumbukeni wanhu iwo gaya kamba vija na mweye wenyego mogaya nao.

⁴ Mzenzo utegelezigwe na wanhu wose, watwanzi na wambigalo weli mumzenzo sikuwatende ugoni na wanhu wayagwe. Kwavija Imulungu kowatagusa wanhu iwotenda ugoni na wanhu oiwasa.

⁵ Sikumuzinogele ng'hani sente, lakini mwigute na vija vimulinavo. Kwavija Imulungu kalonga, "Sikusemwa ng'o na sikuleka ng'o."

⁶ Lekaavo tolonga kwa kugangamala, "Mndewa ayo yonitaza, sidumba bule.

Munhu konitenda choni?"

⁷ Wakumbukeni vilongozi zenu walongole kuwapetela usenga wa Imulungu. Gelegezeni viwakalile otenda na viwafile, na mweye mukweleleze kutamanila kwao.

⁸ Yesu Kilisito ayo yuyuja, jana, lelo na siku zose.

⁹ Sikumuviziligwe kwa mafundizo gayagwe gowatenda muchole kuno na kuno. Kwavija mizoyo yenu yolondigwa igangamizigwe kwa ng'hekewa ya Imulungu, siyo kugagoga malagizo ga ndiya, wanhu wose wagogile malagizo gano wagaya bule.

¹⁰ Siye tuna upango wa kulavila nhosa, waja iwosang'hana mdihema da kutambikila hawalondigwa kuja kinhu chochose kilavigwe.

¹¹ Mulava nhosa mkulu kogala damu ya wanyama Mdigati Ding'alile Ng'hani kolava nhosa kwa nzambi za wanhu, lakini nyama za wanyama zosomigwa kunze ya ng'hambi.

¹² Lekaavo Yesu kadununzigwa na kufa kunze kudibuga ili yawasunhe wanhu nzambi zao kwa damu yake.

¹³ Avo sikutudumbe tungendele kuko kunze tukaligigwe kamba viyaligigwe heyo.

¹⁴ Kwavija baha mwiisi twabule buga dikala siku zose, lakini siye tobeta buga dija dikwiza.

¹⁵ Avo kubitila Yesu, siku zose tumulavile Imulungu nhosa ya nhogolwa. Mbuli azo za kumtogola azo nhosa zetu aho twahalonga kamba Yesu ayo Mndewa.

¹⁶ Sikumuisemwe kutenda ganogile na kuitaza, kwavija zino azo nhosa zimnogeza Imulungu.

¹⁷ Wategelezeni vilongozi zenu na kugoga malagizo gao, wao ozilola goya loho zenu bila kubwihila kwavija olondigwa wamulongele Imulungu mbuli ya sang'hano zao. Kamba mwahawategeleza otenda sang'hano zao kwa kudeng'helela, lakini mwahalema, osang'hana kwa usungu, na mbuli ayo honda iwataze bule.

¹⁸ Tupulileni kwa Imulungu. Tojuwa mizoyo yetu haitu-tagusa kuwa tubananga, kwavija tolonda kutenda ganogile mna izimbuli zose.

¹⁹ Chonde chonde munipulile ng'hani kwa Imulungu yalopole kunibweza kumwenu himahima.

Kumpula Imulungu na kuilamusa kwa kimambukizo

²⁰ Nompula Imulungu yotugwaa tindiwalo, ayo yamzilibule kwa wafile Mndewa wetu Yesu Kilisito msuilaji mkulu wa ng'hondolo, kwa damu yake ilagusa lagano da milele.

²¹ Nompula, yawagwee kila kinhu kinogile ili mutende ziy-olonda. Heyo mwenyego kosang'hana mgati mmwenu kija kimnogele, kosang'hana kubitila Yesu Kilisito. Yesu Kilisito yagweleligwe ukulu kipindi chose! Ona.

²² Avo ndugu zangu, nowapula mugegeleze kwa kufunga umoyo usenga wangu uno wa kuwagamiza. Kwavija baluwa ino inimwandikileni siyo nhali ng'hani.

²³ Nolonda muvijuwe kamba ndugu yetu Timoseo kalav-igwa mkifungo, avo kamba yahalopola kuvika, vondanize kumwenu nokwiza nayo.

²⁴ Walamuseni vilongozi zenu wose hamoja na wanhu wose wa Imulungu. Wanhu wa Italia wamtogole Yesu owala-musa.

²⁵ Ng'hekewa ya Imulungu ikale na mweye mose.

Baluwa yandikigwe na Yakobo Ulongozi

Kitabu cha Yakobo chandikigwa na munhu imoja yokemigwa Yakobo. Yogesigwa kakala Yakobo ndugu yake Yesu, yakalile kilongozi wa kibumbila cha ichanduso cha wanhu wamtogole Yesu na kakala imoja mna umting'hano wa ako Yelusalemu (Sang'h 15:13). Vivija mtumigwa Paulo kamkema mhanda ya kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Galatia (Gal 2:9). Wanhu oifunza mbuli ogesa kamba kitabu cha Yakobo chandikigwa behi na mwaka wa 50 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Kwavija Yakobo kakala kilongozi wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Yelusalemu, yogesigwa kandika kitabu kino viyakalile kuko.

Yakobo kawandikila kitabu kino “makabila longo na mabili gapwililike mwiisi yose” (Sula ya 1:1). Mbuli za kuifunza zili mkitababu cha Yakobo ni za wanhu wose wamtogole Yesu lakini viyatambule mbuli kamba, “makabila longo na mabili,” yokoneka kamba Yakobo kawandikila Wayahudi wamtogole Yesu. Kwavija ikitababu kilondigwa kiwavikile wanhu wengi, avo kalonga mbuli nyingi, Yakobo kagangamiza mbuli ya kutamanila na kusang'hana vikuilumba. Kutamanila kwa ukweli kokoneka kwa kusang'hana (Sula ya 2:17). Vivija kowazuma mbuli ya kuwatonga ng'hani wanhu wagoli (Sula ya 2:1-4). Na kotulongela tuiteganye na ulonzi wetu (Sula ya 3:1-12).

Mbuli zili mkitababu

Yakobo kowalamusa wasomaji zake (Sula ya 1:1).

Abaho kowagela moyo wanhu wamtogole Yesu wafunge umoyo wahagaya (Sula ya 1:2-27).

Abaho kolonga viilondigwa kutamanila kulagusigwe kwa kusang'hana (Sula ya 2:1-26).

Abaho kolonga mbuli vizili na nguvu (Sula ya 3:1-12).

Abaho Yakobo kosimulila vija nzewele ya Imulungu viili na nzewele ya mwiisi viili (Sula ya 3:13-4:10).

Abaho kowazuma wasomaji zake mbuli ya kuitapa (Sula ya 4:11-5:6).

Yakobo komambukiza kitabu chake kwa kulava mafundizo gayagwe (Sula ya 5:7-20).

¹ Niye Yakobo namsang'hanaji wa Imulungu na Mndewa Yesu Kilisito, nogalamusa makabila longo na mabili gapwililike mwiisi yose.

Kugezigwa

² Ndugu zangu deng'heleleni, mwahagezigwa miyanza mingi,

³ kwavija mojuwa kamba kutamanila kwenu kwahagezigwa modaha kufunga umoyo.

⁴ Loleni, kufunga umoyo kwenu kuwagamamize mbaka kuuhelelo, ili mukangale na mutelele, bila kuhungukilwa na kinhu chochose.

⁵ Kamba munhu yoyose kumwenu kahungukilwa nzewe, yampule Imulungu nayo komgwaa, kwavija Imulungu kowagwaa wanhu kwa moyo unogile bila kulola kitala cha munhu.

⁶ Lakini yahampula yatamanile na sikuyawe na shaka, kwavija munhu yoyose yokona shaka kaigala na ng'humbi ya bahali isoligwa na beho kuno na kuno.

⁷ Munhu kamba ayo sikuyagese kodaha kupata kinhu chochose kulawa kwa Mndewa,

⁸ kwavija munhu ayo hagangamale bule na kotanga tanga mzimbuli zose zoyotenda.

Ukiwa na ugoli

⁹ Munhu yamtogole Yesu kuno mkiwa yadeng'helele kipindi Imulungu vonda yamwinule,

¹⁰ na munhu mgoli yadeng'helele yahatendigwa munhu mdodo, kwavija munhu mgoli kolawanya kamba luwa.

¹¹ Kwavija zuwa dolawa na ukali wake donyaza minoga, na maluwa gohuluka na unovu wose onangika. Vivo ili kwa munhu mgoli kosegela hata kamba kamzisang'hano zake.

Kugezigwa

¹² Kamweda munhu ija yofunga umoyo kipindi yahagezigwa, kwavija yahagangamala kobokela fungu da ugima uyalongile Imulungu kowagwaa wanhu omnogela.

¹³ Munhu yahagezigwa sikuyalonge, "Imulungu konigeza," kwavija Imulungu hagezigwa na nzambi, na heyo hamgezaga munhu yoyose.

¹⁴ Munhu kugezigwa kwa mbuli ya kukwegigwa na kunamata mumtego wa kusulukila kwake kwihile.

¹⁵ Kusulukila kwihile kwahepa kolela nzambi, nazo nzambi zahakangala zolela ifa.

¹⁶ Ndugu zangu iniwanogela, sikumuviziligwe.

¹⁷ Kila nhunza inogile na itelele, yolawa kuulanga kwa Imulungu yalumbile vose vilava mulenge, heyo hagalukaga bule kamba sisila.

¹⁸ Kasagula kutulela kubitila imbuli yake ya kweli, ili tuwe wanhu wa ichanduso mna ivinhu vose vyaumbile.

Kuhulika na kusang'hana

19 Ndugu zangu niwanogela, kumbukeni mbuli ino! Kila munhu yabuhe kuhulika, sikuyabuhe kulonga hebu kugevuzika.

20 Kwavija kugevuzika kwa munhu hakudaha kumtenda munhu yatende ganogile goyolonda Imulungu.

21 Avo lekeni gehile na ganyolodoke gose, muibokele kwa uhole imbuli ihandigwe mmizoyo yenu, imbuli idaha kuwakombola.

22 Sikumuivizile wenyego kwa kuihulika mbuli yake iiyeka, lakini musang'hane kamba viilonga.

23 Munhu yoyose yoihulika mbuli lakini hasang'hana kamba viilonga kaigala na munhu yolola kihanga chake mkiyoo,

24 yahailola goya mwenyego bahaja kosegela na koisemwa viyali.

25 Lakini munhu yolola goya malagizo gatelele gowatenda wanhu walekesigwe, na kogendelela goya siyo kwa kugahulika kwiiyeka na kugasemwa, lakini kogasang'hana, Imulungu komtenda yamwede kwa kila kinhu choyotenda.

26 Kamba munhu yoyose kogesa komtambikila Imulungu na hadaha kululongoza lulimi lwake, kumtambikila kwake Imulungu mduhu kinhu na koivizila mwenyego.

27 Kutambika kunogile na hakufitile mgameso ga Imulungu Tata uko kuno, kuwataza wana iwakiwa na kuwataza wagane mmagayo gao na kuilolesa mwenyego sikuunangigwe na mbuli za mwiisi ino.

2

Wanhu ozumigwa mbuli ya kuibagula

1 Ndugu zangu, mweye mumtogola Mndewa Yesu Kilisito, Mndewa wa ukulu, avo sikumuwabagule wanhu.

2 Geseni kamba munhu imoja yavalile pete ya zahabu na viwalo vinogile ng'hani keza mumting'hano wenu, vivija keza munhu mkiwa yavalile viwalo vifitile,

3 kamba mwahamtonga munhu ayo yavalile viwalo vinogile ng'hani na kumulongela, "Kala hano hanogile," lakini momulongela munhu ija mkiwa, "Gweye ima haja, hebu kala hasi mmagulu gangu,"

4 baho moibagula wenyego na motagusa kwa magesa genu gehile.

5 Ndugu zangu niwanogela, tegelezeni! Imulungu kawasagula wanhu okoneka wakiwa mwiisi ili wawe wagoli mditamanilo na wengile muundewa uja uyawalonge kowagwaa wanhu omnogela.

6 Lakini mweye mowabeza wanhu wakiwa. Vino si hewo bule wanhu wagoli owonela na kuwagala mkitala?

⁷ Vino si hewo bule odiliga twaga dinogile da Kilisito ija imumtamanila?

⁸ Motenda goya kamba modigoga lagizo da undewa wa Imulungu dili mna Gamaandiko Gang'alile, "Mnogele miyago kamba viuinogela mwenyego."

⁹ Lakini mwahaibagula motenda nzambi na motagusigwa mubananga kwa kugabena malagizo.

¹⁰ Kwavija munhu yoyose yogagoga malagizo gose ga Imulungu yahabena lagizo dimoja, kana kitala cha kubena malagizo gose.

¹¹ Kwavija heyo yalongile, "Sikuutende ugoni," vivija kalonga, "Sikuukome." Avo kamba hutenda ugoni lakini kokoma, gweye kubena malagizo.

¹² Longeni na sang'haneni kamba wanhu onda watusigwe na malagizo gotenda wanhu walekesigwe.

¹³ Kwavija Imulungu kotagusa bila bazi kwa munhu yoyose yelibule bazi. Lakini munhu yeli na bazi hadumba kutagusigwa.

Kutamanila na sang'hano

¹⁴ Ndugu zangu, vino munhu kopata choni yahalonga kana tamanilo lakini halagusa kwa kusang'hana? Vino tamanilo jake dodaha kumkombola?

¹⁵ Tulonge mkulu wako hebu lumbu jako kabule viwalo hebu ndiya.

¹⁶ Vino chofaya choni mweye kuwalongela, "Gendeni moyo uholile mkote moto na kwiguta," lakini hamuwagwaa vija vilondigwa kwa ugima wao?

¹⁷ Vivo ili, tamanilo bila sang'hano difa.

¹⁸ Lakini munhu kodaha kulonga, "Gweye kuna tamanilo, niye nosang'hana." Ndagusile tamanilo jako bila kusang'hana na niye nikulagusile tamanilo jangu kwa kusang'hana.

¹⁹ Gweye kotogola kamba hana Imulungu imoja yaiyeka! Ona hata vinyamkela vivija otogola na odumba na kugwaya.

²⁰ Gweye kwa mbozi! Vino kolonda kulagusiligwa tamanilo bila sang'hano hadifaya?

²¹ Vino muhenga wetu Abulahamu katendigwa vilihi kanoga mgameso ga Imulungu? Kubitila sang'hano zake, viyamulavile nhosa mwanage Isaka muupango.

²² Mokona! Tamanilo jake na sang'hano vigenda hamoja, na tamanilo jake ditelela kwa kusang'hana.

²³ Avo galawilila Maandiko Gang'alile galongile, "Abulahamu kamtogola Imulungu, na katendigwa kanoga mgameso gake." Avo Abulahamu kakemigwa mbwigake Imulungu.

²⁴ Avo mokona, munhu kotendigwa kanoga mgameso ga Imulungu kwa kusang'hana na siyo kwa kutamanila kwi-iyeka.

²⁵ Vivija vivo ikalile kwa Lahabu ija imgoni, katendigwa kanoga mgameso ga Imulungu kwa kija kiyasang'hane viyawabokele waja wacholile kusepa na kawataza walawanye kubitila nzila iyagwe.

²⁶ Kamba viili kwa lukuli bila loho lufa, vivo ili kwa kutamanila bila kusang'hana kufa.

3

Lulimi

¹ Ndugu zangu, wanhu wengi kumwenu sikuwasulukile kuwa wafundiza, kwavija mojuwa kamba siye tufundiza totagusigwa ng'hani.

² Siye wose totenda vihile miyanza mingi. Kamba munhu hatenda vihile mna ukulonga, munhu ayo katelela na vivija kodaha kulutawala lukuli lwake lose.

³ Siye towafunga falasi kibimhi cha zuma kili na nzabi mmulomo ili watutegeleze, na todaha kuwalongoza kokose tukulonda.

⁴ Hebu geseni ngalawa hamoja na ukulu wake na yosung'higwa na beho, lakini yolongozigwa na ng'hafi kokose koyolonda mulosaji.

⁵ Vivo ili kwa lulimi hamoja ni maungo madodo ga lukuli, lakini loitapa kwa mbuli ng'hulu.

Vivija geseni viili kwa muhulo mkulu olukuzigwa kwa sese ndodo ya moto!

⁶ Lulimi luigala na moto, umema gehile na ni maungo madodo mulukuli lakini lounanga lukuli lose. Lomnanga munhu wose na kuugela muumoto ugima wose wa munhu toka kuvumbuka mbaka kufa kwavija lenyego lolukuzigwa kwa moto wa Jehanamu.

⁷ Munhu kodaha kuwafuga wanyama wose wa mwiisi, kowafuga ndege na wang'onoyo na vinhu vose vili muibahali.

⁸ Lakini kuduhu munhu yodaha kulufuga lulimi lwake. Lulimi lwiha na halulongozigwa na lumema sumu igalaga ifa.

⁹ Kwa lulimi tomgwaa nhogolwa Mndewa Tataetu na vivija kwa lulimi towaduwila wanhu, waumbigwe kwa kuigala na Imulungu.

¹⁰ Mmulomo umoja munhu kolonga mbuli za kutambikila na mbuli za kudumiliza. Ndugu zangu sambu iwe vivo.

¹¹ Vino, mazi gamulile na mazi gausungu godaha kulawa mwiinzasa imoja?

¹² Ndugu zangu, vino biki da mtini dodaha kulela zeituni? Hebu mzabibu odaha kulela tini? Vivija nzasa ya mazi gausungu haidaha kulava mazi gamulile.

Nzewele ilawa kwa Imulungu

¹³ Vino nani yeli na nzewele na ubala kumwenu? Yalaguse mbuli ayo kwa kusang'hana ganogile, ganogile gotendeka kwa moyo wa uhole uli kwa munhu yeli na nzewele.

¹⁴ Lakini kamba mizoyo yenu imema migongo na usungu na gahigahi, sambu muugubike ukweli kwa kuitapa mbuli ya nzewele yenu.

¹⁵ Nzewele kamba ayo hailawa kuulanga, ila yolawa mwiisi na ya wanhu na vinyamkela.

¹⁶ Kwavija wahawa na migongo na gahigahi, vivija kokuwa na bamila na kila kinhu kihile.

¹⁷ Lakini nzewele ilawa kuulanga tanhu isunhigwa, na vivija ina tindiwalo na unogelwa na uhole, yowagelegeza wayagwe na imema bazi na yotenda ganogile, haibagula wanhu na yabule utapitapi.

¹⁸ Wanhu onogelwa kuwatenda wanhu wakale goya ohanda mbeyu ya tindiwalo na osenga ganogile.

4

Kuilava kwa Imulungu

¹ Migomvi na kuitowa kwenu kolawa kwahi? Volawa mumo mna ukusulukila kwenu, avo vogomba siku zose mmi-zoyo yenu.

² Mosulukila ng'hani vinhu na kwavija hamuvipata mokoma, movonela migongo vinhu va wayagwe lakini hamuvipata, avo mogomba na kuitowa. Mweye mwabule vinhu vimulonda kwavija hamumpula Imulungu.

³ Na mwahampula, hawagwelela bule, kwavija mopula kwa mizoyo ihile, ili muvisang'hanile kamba vimulonda mna ukusulukila kwenu.

⁴ Mweye wanhu hamutamaniligwa! Vino hamujuwile bule kamba kuinogela isi ino kuko kuihila na Imulungu? Munhu yoyose yoinogela isi ino koihila na Imulungu.

⁵ Sikumugese kamba Maandiko Gang'alile galonga bule, vigalongile, "Loho yekigwe na Imulungu mgati mmwetu katusulukila mbaka kokona migongo."

⁶ Lakini ng'hekewa iyotugwaa Imulungu ina nguvu ng'hani. Kamba Maandiko vigalonga, "Imulungu kowalema wanhu oitapa, lakini kowagwaa ng'hekewa wanhu wahole."

⁷ Avo, ilaveni kwa Imulungu, mulemeni Mwenembago nayo kowakimbila.

⁸ Mkweseleni behi Imulungu nayo kowakwesela behi. Sunheni makono genu mweye wene nzambi. Sunheni mizoyo yenu, mweye watapitapi!

⁹ Nyunyuwaleni na lileni na kuiyalala. Daba jenu digaluke ndilo, na deng'ho jenu diwe kunyunyuwala!

¹⁰ Igweni kuulongozi wa Mndewa na mumtamanile nayo kowenula uchanha.

Mbuli ya kumtagusa miyago yamtogole Yesu

¹¹ Ndugu zangu, sikumuilonge vihile mweye kwa mweye. Munhu yoyose yomulonga vihile ndugu yake hebu kumtagusa kogalanga vihile malagizo na kugatagusa. Wahagatagusa malagizo hugagoga malagizo, lakini kogatagusa.

¹² Imulungu yaiyeka yolava malagizo na kutagusa, nayo kodaha kukombola na kunanga. Avo gweye kwa nani mbaka komtagusa miyago?

Kuzumwa mbuli ya kuitapa

¹³ Avo, tegelezeni mweye mulongaga, “Lelo hebu mayo tochola kudibuga dino hebu dija tokala mwaka mgima na tochuuzza vinhu na kupata sente.”

¹⁴ Mweye hamujuwile ugima wenu mayo vonda uwe! Ugima wako una choni? Mweye muigala na kungugu dolawilila kwa kipindi kidodo na kulawanya.

¹⁵ Molondigwa mulonge, “Kamba Mndewa yahalonda, tokala wagima na kutenda kino hebu kija.”

¹⁶ Lakini sambu moitapa na kuigoda, kuitapa kamba kuko hakunogile bule.

¹⁷ Avo munhu yoyose yogajuwa ganogile ga kusang'hana, lakini hagasang'hana, munhu ayo kotenda nzambi.

5

Kuwazuma wanhu wagoli

¹ Sambu tegelezeni mweye wanhu wagoli, lileni na kuiyalala mbuli ya magayo gonda gawezile.

² Vinhu venu vokola, na viwalo venu vidigwa na wang'onyo.

³ Zahabu zenu na sente zigwa lungwi, na lungwi alo lolonga kimutendile na loja ng'huli zenu kamba moto. Mweye muikila ugoli mzisiku za uhelelo.

⁴ Kwavija hamuwalihile kinhu iwanhu wasang'hane mmi-gunda yenu, tegelezeni kuiyalala kwao! Ndilo ya wanhu wasengile mmigunda yenu Imulungu yeli na Udahi wose kaihulika.

⁵ Mukala mwiisi kwa ugima wa kutenda vimulonda wenyego na uhondo. Muneneha mbuli ya siku da kuchinjigwa.

⁶ Muwatagusa na kuwakoma wanhu wanogile na hewo hawawalemele kwa chochose!

Kufunga umoyo na kumpula Imulungu

⁷ Ndugu zangu, fungeni moyo, mbaka vonda yeze Mndewa. Loleni, mlimaji viyobetela minoga yake ilave ndiya zinogile. Heyo kofunga umoyo na kubetela mvula za vuli na mashika.

⁸ Mweye vivija mufunge umoyo na kugangamala, kwavija Mndewa kammabehi kwiza!

⁹ Ndugu zangu, sikumuinung'unikile, bule Imulungu kowatagusa. Kwavija msemi ka haulwivi.

¹⁰ Ndugu zangu, kwa mbuli ya kufunga umoyo mna gamagayo, waloleni watula ndagu wa Imulungu walongile usenga ulawile kwa Mndewa.

¹¹ Towakema wao wamweda kwavija wafunga umoyo. Muhulika Ayubu viyafungile umoyo na mojuwa Mndewa viyamtendele mbaka kuuhelelo. Kwavija Mndewa kana bazi ng'hani na muhole.

¹² Ndugu zangu! Kubanza gose, sikumuiduwile. Sikumuiduwile kwa ulanga hebu kwa isi hebu kwa kinhu chochose kiyagwe. Mwahalonga, "Ona" Iwe ona, na "Bule" iwe bule, kamba siyo avo Imulungu kowatagusa.

¹³ Kamba munhu yoyose kumwenu kogaya, yampule Imulungu. Munhu yeli na deng'ho, yamwimbile Imulungu nyila za kumtogola.

¹⁴ Kamba munhu yoyose kumwenu mtamu, yawakeme wavele wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu, nao wampulile kwa twaga da Mndewa na wambake mavuta.

¹⁵ Avo wahapula kwa kutamanila mtamu ayo kohonyigwa, na Mndewa komtenda yakone goya, na kamba katenda nzambi, zogeligwa kumgongo.

¹⁶ Avo kila munhu yamulonge miyage nzambi zake, muipulile ili muhonyigwe. Kupula kwa munhu yanogile mgameso ga Imulungu kuna nguvu ng'hani ya kutenda mengi.

¹⁷ Eliya kakala munhu kamba siye. Kawamba kumpula Imulungu mvula sikuitowe, mvula nayo haitowile mwiisi kwa miyaka midatu na miyezi sita.

¹⁸ Abaho kampula kabili, na mvula itowa na vihandigwe mwiisi vilela.

¹⁹ Ndugu zangu, kamba imoja wenu yahaga kujuwa ukweli, na iyagwe yahambweza,

²⁰ mujuwe kamba, munhu yoyose yombweza mnzila inogile munhu mwene nzambi, komkombola na ifa na nzambi zake nyingi zogeligwa kumgongo.

Baluwa ya Ichanduso yandikigwe na Petulo Ulongozi

Baluwa ya ichanduso ya Petulo yandikigwa na mtumigwa Petulo. Petulo kosonga baluwa yake kwa kulonga heyo ayo nani na kamwandikila nani. Kawandikila wanhu wose wantogole Yesu wapwililike mziisi zose yawakemile wanhu baki miyanza mingi mna ibaluwa ino (Sula ya 1:1, 1:17, 2:11). Kwavija baluwa ino iigala na baluwa ya Paulo kwa wanhu wa ako Efeso, wanhu wengi ogesa baluwa ya ichanduso ya Petulo yandikigwa kumwande ya baluwa ya kwa Waefeso behi na mwaka wa 65 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Petulo kandika baluwa ino ako kudibuga da Lumi kuyakukemile Babuloni (Sula ya 5:13).

Petulo kalonga kandika baluwa ino mbuli ya kuwagela moyo na kuwalagusila kamba ino ayo ng'hekewa ya kweli ya Imulungu (Sula ya 5:12). Kuna mbuli nyingi ziigalile hagati ya sula ya 2:11-3:7 na Waefeso 5:18-6:9 na Wakolosai 3:18-4:6. Kila hanhu mna ivifungu avo vidatu holagiza mbuli ya kuinogela kwa wanhu wa ng'anda imoja na kuwategeleza wanhu weli na ukulu. Vivija kowagela moyo wanhu wantogole Yesu wafunge umoyo kipindi cha kudununzigwa kwavija Kilisito kammabehe kubwela (Sula ya 4:1).

Mbuli zili mkitababu

Petulo koitambula mwenyego na kowalamusa wasomaji zake (Sula ya 1:1-2).

Abaho komgwaa nhogolwa Imulungu mbuli ya ukombola iwoilumba hamoja na viugogeleza ugima wao (Sula ya 1:3-2:10).

Abaho kowalagiza wanhu wantogole Yesu viwolondigwa kukala goya mwiisi na kotambula mbuli nyingi kamba vija mkasano na mwehe wake na mtumwa na mkulu wake (Sula ya 2:11-4:11).

Abaho Petulo kowagela moyo wafunge umoyo kipindi cha kudununzigwa (Sula ya 4:12-5:11).

Abaho komambukiza baluwa yake (Sula ya 5:12-14).

¹ Niye Petulo namtumigwa wa Yesu Kilisito, nowandikila mweye wanhu musaguligwe na Imulungu, mupwililike na mokala kamba wanhu baki mziisi za Ponto na Galatia na Kapadokia na Asiya na Bisiniya.

² Toka mwaka Imulungu Tata kajuwa na kawasagula mweye, na kawatenda mung'ale kwa Loho wake, kubitila

kumtegeleza kwenu Yesu Kilisito na kawasunha kwa damu yake.

Imulungu yawagwee ng'hani ng'hekewa na tindiwalo.

Tumtogole Imulungu kwa tamanilo digala ugima

³ Tungwee nhogolwa Imulungu, yeli Tata wa Mndewa wetu Yesu Kilisito! Kwavija kwa bazi jake, katutenda tuwe na ugima wa sambu, kwa kumzilibula Yesu Kilisito kwa wafile. Sambu tugweleligwa tamanilo da ugima,

⁴ avo tobeta kupata vinhu vinogile vija Imulungu viyawekile wanhu zake. Kawekila mweye kuulanga vinhu havikola hebu kunangika hebu kuhuhwa.

⁵ Mweye vivija mokalizigwa kwa udahi wa Imulungu, kutitila kutamanila kwenu ili mupate ukombola wenu wikigwe kwa kugubuligwa kipindi cha uhelelo.

⁶ Deng'heleleni kwa mbuli ayo, hamoja sambu kwa kipindi kidodo monyunyuwala kwa kugezigwa vino na vija,

⁷ ili tamanilo jenu, difaya ng'hani kubanza zahabu joneke goya. Zahabu yobanangika lakini yogezigwa muumoto. Vivo ili kwa tamanilo jenu dogezigwa ili joneke goya na dilave ukulu na kutogoligwa na kutegelezigwa mna isiku yonda yagubuligwe Yesu Kilisito.

⁸ Hamoja hamnamona lakini momnogela na vivija momtogola hamoja sambu hammona na modeng'helela kwa deng'ho kulu hadidahika kulongeka,

⁹ kwavija mobokela fungu da tamanilo jenu, fungu dijo awo ukombola wa mizoyo yenu.

¹⁰ Watula ndagu wa Imulungu, walongile mbuli ya ng'hekewa iwezile mweye, walolesa na kuzahila ng'hani mbuli ya ukombola wenu.

¹¹ Walonda kuuwa kipindi gani mbuli ino vonda ilawilile. Kwavija Loho wa Kilisito yakalile mgati mmwao kawalagusila avo walagula magayo ga Kilisito na ukulu onda wize.

¹² Imulungu kawagubulila watula ndagu awo, kamba hawaisang'hanila wenyego lakini owasang'hanila mweye. Wao wakala ononga mbuli ya kija kimulongeligwe sambu na waja wawapetele Mbuli Inogile kwa nguvu ya Loho Yang'alile yatumigwe kulawa kuulanga. Hata wasenga wa kuulanga osulukila ng'hani kuzijuwa goya.

Mbuli ya kukala kwa kung'ala

¹³ Avo mugese goya na muitande kusang'hana, muilongoze goya wenyego. Ikeni tamanilo jenu mna ing'hekewa yonda mugweleligwe vonda yabwele Yesu Kilisito.

¹⁴ Muwe wana mumtegeleza Imulungu, sikumukale kwa kusulukila vihile kumukalile nako baho umwaka vimukalile hamujuwile ukweli mbuli ya Imulungu.

15 Kamba vija Imulungu yawakemile voyong'ala avo na mweye mung'ale mzimbuli zose zimusang'hana,

16 kwavija Maandiko Gang'alile golonga, “Molondigwa mung'ale kamba niye vining'ala.”

17 Kwavija mwahampula momkema Tata, yuyo yonda yamtaguse kila munhu bila kubagula kamba viyasang'hane, mukale hano mwiisi kamba wanhu baki kuno momtegeleza kwa kugwaya.

18 Kwavija mweye mojuwa hamulekesigwe kulawa mna igago gehile gamubokele kwa wahenga wenu, kwa vinhu vinangika kamba vija shaba hebu zahabu,

19 lakini mulekesigwa kwa damu inogile ya Kilisito, yakalile kamba mwana ng'hondolo yelibule kitala hebu kilema chochose.

20 Kakala yasaguligwe na Imulungu isi ing'hali hainalumbigwa, na kagubuligwa mbuli yenu mna ikipindi kino cha uhelelo.

21 Kubitila heyo momtogola Imulungu yamzilibule kwa wafile na kamgwaa ukulu, avo momtogola na momtamanila Imulungu.

22 Na sambu mweye kwa kuugoga ukweli musunhigwa, na muwanogela kwa ukweli ndugu zenu, avo muinogele kwa mizoyo yenu yose.

23 Mweye muvumbuka mwanza wa kabili kubitila mbuli ya ugima ya Imulungu ikalaga siku zose, siyo kwa mbeyu inangika lakini kwa mbeyu hainangika.

24 Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga, “Wanhu wose waigala na mijani, na ukulu wao uigala na maluwa.

Mijani yonyala na maluwa gohuluka,

25 lakini mbuli ya Mndewa yosigala siku zose.”

Na mbuli ino ayo mbuli inogile ipetigwa kumwenu.

2

Yesu yuyo dibwe dikalaga siku zose

1 Avo lekeni gose gehile na uvizi na utapitapi na migongo na kuwalonga wayagwe vihile.

2 Muwe kamba wana ving'hele, viwogasulukila matombo, avo na mweye sulukileni matombo ganogile nago zizo mbuli zinogile za Imulungu, ili mudahe kukula muukombola wenu.

3 Kamba vigalonga Maandiko Gang'alile, “Mweye mulanza kamba Mndewa kanoga.”

4 Avo mwize kumwake, heyo yeli dibwe dili gima dilemigwe na wanhu, lakini Imulungu kadisagula na domfaya.

⁵ Vivija na mweye kamba mabwe magima, mozengwa mng'anda ya kiloho, mosang'hana kamba walava nhosa wang'alile, molava nhosa za kiloho zimnogeza Imulungu kubitila Yesu Kilisito.

⁶ Kwavija Maandiko Gang'alile golonga,
 “Lola nodika dibwe ako Sayuni,
 dibwe kulu dinisagule na da kutamaniligwa,
 munhu yoyose yomtamanila honda yagwe kinyala.”

⁷ Avo mweye muditogola difaya ng'hani, lakini kwa waja hawaditogola,

“Dibwe dilemigwe na wazengaji kamba hadifaya,
 diwa dibwe kulu kubanza gose.”

⁸ Na vivija,

“Dibwe diwatenda wanhu waikwale,
 na dibwe kulu dowatenda wagwe.”

Oikwala kwavija hawautogole usenga, na vivo viyalondile Imulungu kumwao.

⁹ Lakini mweye mwa wanhu musaguligwe, walava nhosa wa kindewa na wanhu wa isi ing'alile, wanhu wa Imulungu, ili mupete mbuli za unzonza ziyatendile, kawakema mulawe mdiziza mwize mmulenge wa kukanganya.

¹⁰ Baho umwaka hamukalile wanhu wa Imulungu, lakini sambu mwa wanhu zake, umwaka hawonele bazi, lakini sambu kawonela bazi.

Wasang'hanaji wa Imulungu

¹¹ Mbwiga zangu nowapula kamba wabita nzila na wanhu baki hano mwiisi, lekeni kusulukila vihile kwa lukuli ako kugomba siku zose na loho zenu.

¹² Mkale goya na wanhu hawamtegeleza Imulungu, hamoja owalongo vihile kamba motenda gehile, wagone gaja ganogile gomsang'hana na wamgwelele ukulu Imulungu mwiisiku ya kwiza kwake.

¹³ Wategelezeni wanhu weli na ukulu hano mwiisi mbuli ya Mndewa, mtegelezeni yeli mtawala mkulu,

¹⁴ na wakulu wa isi, yawasagule wawakoboze wose otenda gehile na wawatogole waja otenda ganogile.

¹⁵ Kwavija Imulungu vivo yolonda mweye muwafunge milomo wanhu wabozi kwa kusang'hana ganogile.

¹⁶ Kaleni kamba wanhu walekesigwe lakini kulekesigwa kwenu sikukuwe kinhu cha kufisila nzambi zenu. Kaleni kamba wasang'hanaji wa Imulungu.

¹⁷ Mtegelezeni kila munhu na wanogeleni waenu wamto-gole Yesu na mdumbeni Imulungu na mtegelezeni mkulu wa isi.

Kugaya kamba Kilisito

¹⁸ Mweye wasang'hanaji ilaveni kwa wakulu zenu na muwategeleze, siyo waja otenda ganogile na kuwatonga waiyeka, lakini vivija kwa waja owakomhokela.

¹⁹ Kwavija Imulungu kowatendela ganogile wanhu ofunga umoyo kwa magayo gowogaya bila kitala chochose kwavija otenda goyolonda heyo.

²⁰ Mopata choni, mwahafunga umoyo mwahatoigwa kwa gehile gamutendile? Lakini kamba mofunga umoyo mna gamagayo mbuli ya kutenda ganogile, Imulungu kowagwaa ganogile.

²¹ Mbuli ino ayo imukemeligwe, kwavija Kilisito kagaya mbuli yenu na kawalagusila va kutenda, avo kwelezeni viyatendile.

²² Heyo hatendile nzambi na halongile mbuli yoyose ya uvizi.

²³ Viyaligigwe heyo hedike kwa kuliga, viyagaiye halongile mbuli za kuwatenda wadumbe, lakini kamtamanila Imulungu, yeli msemi yanogile.

²⁴ Heyo mwenyego kazipapa nzambi zetu muulukuli lwake mumsalaba, ili tufe kwa nzambi na tuwe wagima kwa ganogile. Kwa kulumizigwa kwake mweye muhonyigwa.

²⁵ Kwavija mweye mukala kamba ng'hondolo wapotele, lakini sambu mumbwelela Msusilaji na Mkalizi wa ugima wenu.

3

Watwanzi na wakasano

¹ Vivija na mweye watwanzi wategelezeni wakasano zenu, ili kamba wakasano zenu hawatogola mbuli ya Imulungu, watogole kwa sang'hano zenu bila kulongeligwa,

² wahakona vintenda zinogile na motegeleza.

³ Unovu sikuwoneke kwa kuihamba kwa kunze, kamba vija kuluka mvili hebu kuvala zahabu na viwalo vinogile.

⁴ Lakini unovu wenu olondigwa uwe muumoyo unogile, unovu uleka kuvulala na moyo wa uhole, unovu uno ofaya ng'hani mgameso ga Imulungu.

⁵ Kwavija uno awo unovu uwakalile nao watwanzi wamtamanile Imulungu baho umwaka, viwawategeleze wakasano zao.

⁶ Kamba vija Sala viyamtegeleze Abulahamu na kamkema mndewa wake. Mweye mwa wandele zake kamba mwahatenda ganogile bila kudumba kinhu chochose.

⁷ Vivija na mweye iwakasano molondigwa mukale goya na wehe zenu na mujuwe kamba watwanzi wabule nguvu kamba wambigalo avo muwatendele kwa kuwategeleza,

kwavija vivija nao obokela hamoja na mweye nhunza ya ugima. Tendeni vivo ili kupula kwenu sikukukimilwe.

Kugaya mbuli ya kutenda ganogile

⁸ Kukimambukizo, mweye mose muwe na moyo umoja na mugese dimoja, molondigwa muinogele kamba ndugu, muyonele bazi na muitonge wenyego.

⁹ Sikumuwalihe wanhu gehile kwa gehile, hebu ligo kwa ligo, lakini waliheni ganogile kwavija mbuli ino ayo imukemeligwe ili mubokele ganogile.

¹⁰ Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga,
 “Munhu yoyose younogela ugima
 na kolonda siku zinogile,
 yailole sikuyalonge gehile
 na sikuyalonge uvizi.

¹¹ Yaleke gehile na yasang'hane ganogile
 yazahile tindiwalo na yadiwinze kwa moyo wake.

¹² Kwavija Mndewa kowalola wanhu wanogile mgameso
 gake
 na kohulika kumpula kwao,
 lakini Mndewa kowalema wanhu otenda gehile.”

¹³ Nani yonda yawalumize kamba mowamba kutenda ganogile?

¹⁴ Lakini hata kamba mwahagaya kwa kutenda ganogile mmweda! Sikumudumbe kija kiwodumba hewo na siku-munyawenyawe.

¹⁵ Lakini mumgwee ukulu Kilisito kamba Mndewa mmi-zoyo yenu. Siku zose muitande kumwidika munhu yoyose yowauza kilamuso cha tamanilo jenu dimulinajo.

¹⁶ Lakini tendeni vivo kwa uhole na kutegeleza. Tendeni kwa mizoyo ileka kuwatagusa kamba mubananga, ili wose ononga gehile kwa tabiya yenu inogile kwa Kilisito, wagwe kinyala kwa kija kiwolongu.

¹⁷ Kwavija vinoga ng'hani kamba vivo viyolonda Imulungu, kugaya kwa kutenda ganogile kubanza kwa kutenda gehile.

¹⁸ Kwavija Kilisito kafa mwanza umoja kwa nzambi za wanhu wose, munhu yotenda ganogile kwa wanhu otenda gehile ili yawagale mweye kwa Imulungu. Kafa kilukuli lakini katendigwa mgima kwa udahi wa Loho Yang'alile,

¹⁹ na vivija kachola kuzipetela loho zikalile zigodekigwe,

²⁰ za wao walemile kumtegeleza Imulungu baho umwaka viyawabetele kwa kufunga umoyo mna kipindi cha Nuhu viyakalile kozenga safina. Wanhu wadodo wahonyeka na mazi, wakala wanhu wanane waiyeka.

²¹ Na mazi gago sambu golagusa ubatizo, awo uwakombola. Siyo kwa kusunha dikwe da lukuli lakini lagano kwa Imulungu ditendigwa kwa moyo unogile kumwake. Ubatizo owakombola kwa kuzilibuka kwa Yesu Kilisito,

²² yacholile kuulanga na kakala muukulu mwambu wa mkono wa kudila wa Imulungu, ako kowatawala wasenga wa kuulanga na wakulu na weli na udahi na nguvu.

4

Kukala mbuli ya Imulungu

¹ Kwavija Kilisito kagaya mulukuli lwake, na mweye vivija muitande kwa mbuli ayo, kwavija munhu yagaiye mulukuli lwake kamduhu mzinzambi.

² Kusongela sambu ugima wenu usigale hano mwiisi siku-mukale kwa kukweleleza kusulukila kwa lukuli, lakini mukale kamba viyolonda Imulungu.

³ Kwavija baho umwaka kwa kipindi kitali mukala motenda mbuli ziwotenda wanhu hawamjuwile Imulungu. Mukala kwa ugoni, kusulukila, kukoligwa, nyimwilinyimwili za kung'wa ng'hani na kuvitambikila vinyago vigevuza.

⁴ Sambu wanhu awo okanganya kwavija hamuilumba nao mna ukukala vihile kubanzile ng'hani, avo owaliga.

⁵ Lakini olondigwa kumwidika Imulungu mbuli zao ziwatendile, heyo yaitandile kuwatagusa wagima na wafile.

⁶ Lekaavo Mbuli Inogile vivija ipetigwa kwa waja wafile ili hata kamba watagusigwa wafe muugima wao wa lukuli kamba viwotagusigwa wanhu wose, lakini wakale kiloho kamba Imulungu viyokala.

Kuzisang'hanila goya nhunza za Imulungu

⁷ Ukumala kwa kila kinhu kwa mmabehi. Avo molondigwa mugese goya na muilongoze wenyego ili mudahe kumpula Imulungu.

⁸ Kubanza mbuli zose, muinogele kwa mizoyo yenu yose, kwavija kuinogela kogubika nzambi nyingi.

⁹ Muigoneke mweye kwa mweye mzikae zenu bila kuinung'unikila.

¹⁰ Kila munhu yaisang'hanile nhunza iyagweleligwe na Imulungu kwa kuwatenda wayagwe wamwede. Mutamaniligwe kwa kuzisang'hanila vinogile nhunza mbasakanyo ziyawagwelele Imulungu.

¹¹ Munhu yoyose yowapetela wanhu yawapetele mbuli za Imulungu. Munhu yoyose yosang'hanila yasang'hane kwa nguvu zose ziyagweleligwe na Imulungu, ili mna izimbuli zose Imulungu yatogoligwe kubitila Yesu Kilisito. Kumwake uwe ukulu na udahi siku zose. Ona.

Magayo mbuli ya kumtogola Kilisito

¹² Ndugu zangu, sikumukanganye mbuli ya kugezigwa kwa usungu kumugaya, kamba vija kiwapata mweye kilozi.

¹³ Lakini deng'heleleni kwavija moilumba mna gamagayo ga Kilisito, ili mudeng'helele ng'hani kipindi vonda yabwele muukulu wake.

¹⁴ Kamba moligigwa kwavija momtogola Kilisito, mumweda, kwavija Loho wa ukulu, yeli Loho wa Imulungu kokala na mweye.

¹⁵ Kamba munhu kogaya sikuiwe mbuli ya kukoma hebu ubavi hebu ubanzi wowose hebu kwa kuigela mzimbuli za wanhu.

¹⁶ Lakini kamba kogaya kwavija komtogola Kilisito sikuukone kinyala, lakini mgwelele nhogolwa Imulungu kuwa kwa munhu wa Kilisito.

¹⁷ Kipindi cha nhaguso kivika, na nhaguso yosonga kwa wanhu wa Imulungu, avo kamba nhaguso yosongela kumwetu, yokuwa vilihi kwa wanhu olema kutogola Mbuli Inogile ya Imulungu?

¹⁸ Kamba vigalonga Maandiko Gang'alile, "Vidala ng'hani kwa wanhu wanogile kukomboligwa, yokuwaze kwa wanhu olema kutegeleza na wanhu wene nzambi?"

¹⁹ Avo, wanhu waja ogaya kamba viyolonda Imulungu, wagendelele kutenda ganogile na wailave wenyego kwa Ija yawaumbile, ayo yotamaniligwa.

5

Bumbila da Imulungu

¹ Niye mvele wakibumbila cha wanhu omtogola Kilisito, niye nigonile mwenyego magayo ga Kilisito, na nokuwa na fungu muukulu onda ugubuligwe. Nowapula, mweye wavele vilongozi wayangu,

² mdisusile bumbila da Imulungu dili mmakono genu, mdilolese goya, siyo kwa kunanahizigwa lakini kwa kulonda wenyego, kamba Imulungu viyolonda. Sikumusulukile sente, lakini muwambe kusang'hana.

³ Sikumuwatawale kwa nguvu wanhu awo weli mmakono genu, lakini muwe kinhu cha kuifunzila kwa wanhu wamdibumbila.

⁴ Avo kipindi vonda yabwele Msusilaji Mkulu, mobokela taji ya ukulu, hauvulala.

⁵ Vivija na mweye wabwanga wategelezeni wavele. Mweye mose molondigwa sikumuitonge wenyego na muisang'hanile, kamba vigalonga Maandiko, "Imulungu

kowalema wanhu oitapa, lakini kowagwaa ng'hekewa wanhu wahole.”

⁶ Avo, ikeni hasi wenyego mumkono wa Imulungu uli na nguvu, ili yawenule mna ikipindi chake kinogile.

⁷ Mgweleleni magayo genu gose kwavija heyo kowalolesa mweye.

⁸ Mugese goya na mukale meso. Ija yawehile, mwenembago kokwanga kamba simba yong'ula komzahila munhu wa kumuja.

⁹ Mulemeni, na mugangamale mditamanilo, kwavija mojuwa waenu wamtogole Yesu mwiisi yose ogaya kamba mweye vimugaya.

¹⁰ Mwahamambukiza kugaya kwa kipindi kidodo, Imulungu yeli na ng'hekewa yawakemile mweye muwe na fungu kwa kuilumba na Yesu Kilisito muukulu wake wa milele kowatenda mutelele na kowagangamiza na kowagwaa nguvu na kowatenda muwe kamba chandusilo.

¹¹ Nguvu zikale kumwake heyo siku zose. Ona.

Ndamuso za kimambukizo

¹² Niwandikila baluwa ino nguhi kwa kutazigwa na Sila, inimesa kamba ndugu yotamaniligwa. Nolonda niwagele moyo na kuwalagusila kamba ino ayo ng'hekewa ya kweli ya Imulungu. Wambeni kuigoga.

¹³ Kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Babeli, kisaguligwe na Imulungu hamoja na mweye, chowalamusa na vivija mwanangu Maluko kowalamusa.

¹⁴ Muilamuse kwa nzila ilagusa moinogela.

Tindiwalo dikale na mweye mose mumtogole Kilisito.

Baluwa ya Kabili yandikigwe na Petulo

Ulongozi

Baluwa ya kabili ya Petulo yokoneka yandikigwa na mtumigwa Petulo, lakini wanhu oifunza mbuli mna izisiku zino olonga siyo kweli. Yodahika kamba munhu iyagwe kandika kwa mbuli ya Petulo. Mwandikaji kolonga kamba kawona kwa meso gake ugima wa Yesu viyakalile hano mwiisi na kalonga mbuli ya Yesu kugaluka kihanga (Sula ya 1:17-18). Kamba Petulo iyo yandike baluwa ino avo kayandikila ako Lumi behibehi ya mwaka wa 65 mbaka 67 toka kuvumbuka kwa Kilisito, yang'hali hanakufa. Vivija Petulo kolonga ino baluwa yake ya kabili toka viyandike baluwa ya ichanduso ya Petulo (Sula ya 3:1). Baluwa ino kawandikila wanhu wose wamtogole Yesu.

Petulo kandika baluwa ino ili kuwagela moyo wanhu wamtogole Yesu wakale ugima unogile na kuwazuma mbuli ya wafundiza wa uvizi (Sula ya 2). Kowagela moyo sikuwawatonge wanhu olonga Yesu kokawa kubwela. Lakini kolonga Imulungu hakawa bule ila kolonda kila munhu yakomboligwe (Sula ya 3:8-9). Kino acho kilamuso cha siye kukala ugima unogile (Sula ya 3:14).

Mbuli zili mkitababu

Petulo koitambula mwenyego na kowatambula wasomaji zake (Sula ya 1:1-2).

Abaho kowakumbusa wakale ugima unogile kwavija Imulungu katutenda tudahe (Sula ya 1:3-21).

Abaho kowazuma mbuli ya wafundiza wa uvizi na choni chonda kilawilile ako kuuhelelo kwa wafundiza awo wavizi (Sula ya 2:1-22).

Abaho Petulo komambukiza kwa kuwagela moyo wanhu wamtogole Yesu wakale ugima unogile na waitande mbuli ya kubwela kabili kwa Yesu (Sula ya 3:1-17).

¹ Niye Simoni Petulo, namsang'hanaji na mtumigwa wa Yesu Kilisito, nowandikila mweye mugweleligwe tamanilo dinogile ng'hani kamba ditugweleligwe siye kubitila kunoga kwa Imulungu wetu na Mkombola wetu Yesu Kilisito.

² Ng'hekewa na tindiwalo vimeme ng'hani kumwenu, kwa nzewele ya Imulungu na Yesu Mndewa wetu.

Mukemigwa na Imulungu na musaguligwa

³ Kwa udahi wa Imulungu katugwaa kila kinhu kitulonda muugima wetu wa kutenda goyolonda, kubitila kumjuwa

kwetu heyo yatukemile tuwe na fungu muukulu wake na ganogile gake.

⁴ Avo katugwaa nhunza zinogile ng'hani ziyatulonge kottugwaa, ili kwa nhunza zizo muwe na moyo kamba wake, na sikumukale kwa kusulukila gehile geli mwiisi.

⁵ Avo kwa kilamuso acho, wambeni kongeza kutenda ganogile mditamanilo jenu, na mna ukutenda ganogile yongezeni kujuwa ganogile,

⁶ na mna ukujuwa ganogile yongezeni kuilongoza wenyego na mna ukuilongoza wenyego yongezeni kufunga umoyo na mna ukufunga umoyo yongezeni kutenda ga Imulungu,

⁷ na mna ukutenda ga Imulungu yongezeni moyo unogile kwa waenu wamtogole Yesu na mna umoyo unogile kwa waenu wamtogole Yesu yongezenu unogelwa.

⁸ Kamba mokuwa mumema vinhu vose avo, honda muwe wanyeke ila modaha kutenda ganogile mna ukumjuwa Mndewa wetu Yesu Kilisito.

⁹ Lakini kamba munhu yoyose kabule vinhu avo, kamba msuwameso na hadaha kulola kutali, na kaisemwa kamba kasunhigwa nzambi zake za umwaka.

¹⁰ Avo ndugu zangu, wambeni ng'hani kutenda lukemo mukemigwe na Imulungu na kusaguligwa kwenu kamba kinhu cha ukweli. Kwavija kamba mwahatenda mbuli azo hamugwa ng'oo.

¹¹ Abaho motogoleligwa ng'hani kwingila muundewa wa milele wa Mndewa wetu na Mkombola wetu Yesu Kilisito.

¹² Avo nogendelela kuwakumbusa mbuli zino siku zose, hata kamba mumala kuzijuwa na mogangamala muikweli imuibokele.

¹³ Nokona vinoga ng'hani, niwakumbuseni mbuli zino, ning'hali na lukuli luno,

¹⁴ kwavija nojuwa nammabehe kufa na kululeka lukuli luno, kamba Mndewa wetu Yesu Kilisito viyanilonge kunze kunze.

¹⁵ Avo, nowamba ng'hani ili nahafa mudahe kukumbuka mbuli zino siku zose.

Siye tuwone ukulu wa Kilisito

¹⁶ Vituwafundizeni mbuli ya ukulu wa kwiza kwa Mndewa wetu Yesu Kilisito, hatutamanile simo zitungigwe na wanhu, siye tuwona ukulu wake kwa meso getu wenyego.

¹⁷ Siye tukala baho kipindi viyabokele kutegelezigwa na ukulu kulawa kwa Imulungu Tata, sauti viimwizile kulawa kwa Imulungu yeli na Ukulu Ng'hani, ilinga, "Ino iyo mwanangu inimnogela, ninogelwa nayo."

¹⁸ Siye wenyego tuihulika sauti ayo ilawile kuulanga vitukalile hamoja nayo kulugongo lung'ala.

¹⁹ Avo mbuli za watula ndagu wa Imulungu zilagusigwa goya kumwetu, na motenda goya mwahazigoga, kwavija zi-igala na taa ikwaka mdiziza mbaka imitootondo na mulenge wa nhondo za imitondo omwemwesa mmizoyo yenu.

²⁰ Kubanza gose, mujuwe kamba kuduhu mtula ndagu wa Maandiko Gang'alile yalongile mbuli za ulaguzi kwa kulonda mwenyego.

²¹ Kwavija kuduhu usenga wa ulaguzi ulawa kwa munhu, lakini munhu kolonga gaja galawile kwa Imulungu kwa kulongozigwa na Loho Yang'alile.

2

Wafundiza wa uvizi

¹ Kukala na watula ndagu wa uvizi kwa wanhu, na vivija olawilila wafundiza wa uvizi kumwenu. Wanhu awo owa-fundiza kwa kinyelegezi malagizo ga uvizi gogala ubananzi, na ga kumulema Mndewa yawakombole, avo wao oigalila wenyego kubanangigwa kwa kusinhukiza.

² Wanhu wengi okweleleza mbuli zao zigela kinyala, na kwa sama ya hewo wayagwe oibeza Nzila ya Ukweli.

³ Kwa kusulukila kwao kwihile opata vinhu kwa kuwafundiza mbuli za uvizi. Nhaguso yao yabaho toka mwaka na heyo yowabananga kameso.

⁴ Kwavija Imulungu hawonele bazi wasenga wa kuulanga watendile nzambi, lakini kawapigisila hanhu ha kugaya ako wagodekigwa minyololo mdiziza obeta siku ya Nhaguso.

⁵ Imulungu hayonele bazi isi ya umwaka, kagala galika ya mazi mwiisi ya wanhu hawamtonga, lakini kamuhonya Nuhu yawapetele wanhu watende gamnogege Imulungu, na vivija kawahonya wanhu saba wayagwe.

⁶ Imulungu kawatagusa wanhu wa mabuga mabili ga Sodoma na Gomola, na kawasakaza wanhu wose kwa moto, na kawatenda wawe kilaguso kwa kija chonda kilawilile kwa wanhu hawamtonga Imulungu.

⁷ Kamuhonya Lutu munhu yanogile, yanyunyuwale kwa gehile gasang'hanigwe na wanhu awo wehile,

⁸ munhu ayo yanogile kakala konyunyuwala ng'hani kila siku viyone na kuhulika gehile gasang'hanigwe na wanhu awo wehile.

⁹ Kamba vino vivo ili, avo Mndewa kojuwa vonda yawahonye mna ukugezigwa kwao wanhu omtegeleza, na kojuwa vonda yaweke wanhu otenda gehile mna ukubanangigwa mbaka siku ya nhaguso.

¹⁰ Ng'hani ng'hani wanhu waja okweleleza vizisulukila ng'huli zao na oubeza udahi wa Imulungu.

Wanhu awo wavizi na oitapa, hawadumba kuviliga vinhu ving'ala viumbigwe vili ako kuulanga.

¹¹ Lakini hata wasenga wa kuulanga, hamoja wana udahi na nguvu kubanza awo iwafundiza wa uvizi, hawalava vitala na kuwaliga mgameso ga Mndewa.

¹² Lakini wanhu awo oliga kila kinhu hawakijuwile. Wanhu awo waigala na wanyama otenda bila kugesa oleligwa abaho ogogigwa na kuchinjigwa, avo nao obanangigwa kamba wanyama.

¹³ Olihigwa magayo kwa magayo gawatendile. Onogelwa kutenda chochose kihile mgameso ga wanhu. Wanhu awo ogela kinyala vonda wakale mna zinyimwilinyimwili zenu kuno odeng'helela nzila zao zihile.

¹⁴ Meso gao gamema ugoni, na hawaleka kutenda nzambi. Owalongoza wanhu wanyolile mbaka kuna imitego ya gehile, magalu wa kusulukila vinhu, wagakalila makungu ga Imulungu.

¹⁵ Waileka nzila igoloke, wapotela na kukweleleza nzila yaikweleleze Balaamu, mwana wa Beoli ija yanogelwe kupata fungu kwa kutenda gehile,

¹⁶ na kazumigwa kwa nzambi zake. Kihongwe halongaga, kalonga kamba munhu na kaukimila ubozi wa mtula ndagu ayo.

¹⁷ Awo wafundiza wa uvizi waigala na nzasa zinyalile, na kamba kungugu dihembelusigwa na beho. Ziza baho hanhu hao hakukala hawekiligwe na Imulungu.

¹⁸ Olonga mbuli za kuitapa na za kibozi, kwa kusulukila kwihile kwa ng'huli, owahonza wanhu waja wasongile kuinega na waja okala kwa kutenda gehile.

¹⁹ Owalongela wanhu olekesigwa, akuno wao wenyego watumwa wa gehile, kwavija munhu kokuwa mtumwa kwa kinhu chochose kimtawala.

²⁰ Kamba wanhu awo wakala wahonyeke na gehile geli mwiisi gagalaga ubananzi kwa kumjuwa Mndewa wetu na Mkombola Yesu Kilisito, abaho watogola kugogigwa kabili na kutawaligwa na gago gehile, kukimambukizo wanhu awo okwiha ng'hani kubanza aho haichanduso.

²¹ Vihanogile ng'hani kumwao wanhu awo sambu waijuwe nzila inogile kubanza kuijuwa abaho ogaleka malagizo gang'alile gawagweleligwe.

²² Kumwao wao ulonzi uno ulawilila, "Umbwa kabwelela kija kiyadekile mwenyego," na ulonzi uyagwe "Nguluwe ya-sunhigwe kabwelela kuibulugiza mnhope."

3

Siku ya kubwela Mndewa

¹ Ndugu zangu baluwa ino ya kabili kuwandikila. Mna zibaluwa zose mbili nigeza kuwatenda mugese goya kwa kuwakumbusa mbuli zino.

² Nolonda mukumbuke mbuli zilongigwe baho umwaka na watula ndagu wang'alile, na lagizo da Mndewa na Mkombola dimugweleligwe na watumigwa zenu.

³ Tanhu molondigwa mujuwe siku za uhelelo, olawilila wanhu otawaligwa kwa kusulukila gehile gao. Owazeha mweye,

⁴ kwa kuwauza, "Kakwahi ija yawalongele kokwiza? Toka kufa kwa wahenga zetu, kila kinhu cha vivija kamba viikalile baho kunaichanduso cha kulumbigwa kwa isi."

⁵ Lakini wanhu awo oisemwa giladi baho umwaka kwa kulonga Imulungu kaumba ulanga na isi. Isi ilumbigwa kulawa mgamazi na kwa mazi.

⁶ Vivija kwa mazi gago, isi ya umwaka ikululigwa na kunangigwa.

⁷ Lakini ulanga na isi ya sambu vikigwa goya kwa mbuli iija ya Imulungu ili vibanangigwe kwa moto. Vikigwa kwa siku ija wanhu hawamtegeleze Imulungu vonda watagusigwe na kunangigwa.

⁸ Ndugu zangu, sikumuisemwe kinhu kino, mgameso ga Mndewa siku dimoja sawa na miyaka magana longo, na miyaka magana longo sawa na siku dimoja.

⁹ Mndewa hakawa bule kutenda gaja gayawalongele kamba wanhu wayagwe viwogesa kokawa. Heyo kofunga umoyo mbuli yenu, kwavija halonda munhu yoyose yabanangigwe, lakini kolonda kila munhu yaleke nzambi zake.

¹⁰ Siku ya Mndewa yokwiza kamba mbavi. Siku dijo ulanga osegisigwa kwa mtigisiko mkulu, vinhu vose vili mumo haviwa baho kabili, nayo isi yosegesigwa hamoja na kila kinhu kili mgati yake.

¹¹ Kwavija kila kinhu chonangigwa, avo mweye molondigwa muwe wanhu gani? Molondigwa mukale kwa kung'ala na kumtegeleza Imulungu,

¹² kipindi vimuibeta siku ya Imulungu na kuitenda ize himahima. Siku dijo ulanga olukuzigwa kwa moto, na vinhu vose vili mumo volumbuka kwa vuke.

¹³ Lakini siye tobetela kija kiyalongile Imulungu, kupata ulanga na isi ya sambu, kae ya wanhu otenda goyolonda Imulungu.

¹⁴ Avo ndugu zangu, kwavija mobetela vinhu avo, wambeni ng'hani sikumoneke na chochose kihile, hebu kitala chochose mgameso ga Imulungu na muwe na tindiwalo kumwake.

¹⁵ Molondigwa mujuwe kamba Mndewa kofunga umoyo kwavija kolonda wanhu wakomboligwe, kamba ndugu yetu Paulo vivija viyawandikile kwa nzewele iyagweleligwe na Imulungu.

¹⁶ Paulo kandika mbuli zizija mzibaluwa zake zose, kandika mbuli zino. Baluwa zake zina mbuli ziyagwe ndala kuzijuwa, na wanhu wayagwe wabozi na otanga tanga ofambula vihile kamba viwofambula vihile vifungu viyagwe va Maandiko Gang'alile. Avo oigalila magayo gao wenyego.

¹⁷ Avo, ndugu zangu, kwavija muzijuwa mwaka mbuli zino zose, mwinege sikumuzoligwe na gehile ga wanhu hawamtonga Imulungu na kuleka hanhu henu hakukalizigwa.

¹⁸ Lakini gendeleleni kukula mna ing'hekewa na kumjuwa Mndewa wetu na Mkombola wetu Yesu Kilisito. Ukulu uwe kumwake, sambu na siku zose! Ona.

Baluwa ya Ichanduso yandikigwe na Yohana Ulongozi

Baluwa ya ichanduso ya Yohana yandikigwa na mtumigwa Yohana mna ikipindi cha mwaka wa 85-90 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Yohana haitambule bule kamba yuyo mwandikaji, lakini sula ya ichanduso yolagusa kamba heyo kawona kwa meso gake ugima wa Yesu hano mwiisi na kuzilibuka kwa Yesu (Sula ya 1:1-3). Vivija wandikaji wa Yohana wa ichanduso uigala na wandikaji wa Mbuli Inogile yandikigwe na Yohana. Wanhu oitogolela kamba Yohana yuyo yandike Mbuli Inogile yandikigwe na Yohana na vivija kandika baluwa ndatu Yohana ichanduso na Yohana wa kabili na Yohana wa kadatu kipindi acho kiyakalile kuko Efeso.

Yohana kawandikila baluwa ino wanhu wose wamtogole Yesu mna ikipindi wanhu wamtogole Yesu viwakalile ogazigwa na kibumbila cha wanhu kikemigwe “Ginostiki.” Kibumbila acho kitogola kamba Yesu kakala Imulungu kweli lakini hakalile munhu kweli viyakalile hano mwiisi. Kwa kilamuso acho Yohana kandika kamba heyo kawona kwa meso gake mbuli ya ugima wa Yesu hano mwiisi na makono gake gamkwasa Yesu (Sula ya 1:1-3). Kilamuso cha Yohana kwandika baluwa ino ili deng'ho jake dimeme (Sula ya 1:4) na kuwagomesa wanhu wamtogole Yesu sambu watende nzambi (Sula ya 2:1) na kuwatenda sikuwagoge mafundizo ga uvizi (Sula ya 2:26) na vivija kuwalagusila kamba wakomboligwa (Sula ya 5:13).

Mbuli zili mkitababu

Yohana koitambula baluwa yake na kolonga kilamuso cha kuyandika (Sula ya 1:1-4).

Abaho kosimulila Imulungu viyali mulenge na avo tukale kamba Yesu viyakalile (Sula ya 1:5-3:10).

Abaho kotukumbusa lagizo da kuinogela (Sula ya 3:11-5:12).

Komambukiza baluwa yake (Sula ya 5:13-21).

Mbuli igala ugima

¹ Tuwapetela mweye mbuli ya ayo yokemigwa mbuli ya ugima, yakalile toka mwanduso, tumuhulika na tumona kwa meso getu, tumulola na tumkwasa kwa makono getu.

² Ugima uno viulawilile siye tuwona, na sambu tolonga kija kituwone, na towapetela mweye ugima uno wa milele, ukalile hamoja na Tata na ulagusigwa kumwetu.

³ Towapetela kija kituwone na kituhulike, ili na mweye vivija muilumbe na siye mna ukuilumba kwetu na Tata na Mwanage Yesu Kilisito.

⁴ Towandikila mweye mbuli zino kutenda deng'ho jetu ditelele.

Imulungu iyo Mulenge

⁵ Tuuhulika usenga uno kulawa kwa Yesu na sambu towapetela mweye kamba, Imulungu ayo mulenge na mgati mmwake mduhu ziza jojose.

⁶ Kamba twahalonga toilumba na heyo na kuno tung'hali tokala mdiziza, tolonga uvizi kwa mbuli zetu na kusang'hana kwetu.

⁷ Lakini kamba tokala mna umulenge kamba heyo viyali mulenge, toilumba siye kwa siye, na damu ya mwanage, Yesu yotusunha nzambi zetu zose.

⁸ Twahalonga hatutenda nzambi toivizila wenyego, na mduhu kweli mgati mmwetu.

⁹ Lakini twahatogola kamba siye twa wene nzambi, Imulungu kotamaniligwa na kotenda goya, kozigela kumgongo nzambi zetu, na kotusunha na gose gehile gatutendile.

¹⁰ Twahalonga hatutendile nzambi, tomtenda heyo yawe mvizi na imbuli yake yamduhu mgati mmwetu.

2

Kilisito iyo mtazaji wetu

¹ Wanangu niwanogela, nowandikila mbuli zino ili siku-mutende nzambi. Lakini kamba munhu yoyose katenda nzambi, tunayo imoja yolonga kwa Tata mbuli yetu, nayo ayo Yesu Kilisito, ija yelibule kitala chochose.

² Kilisito ayo nhosa isegesa nzambi zetu na siyo siye twi-iyeka, lakini vivija na nzambi za wanhu wose wa mwiisi.

³ Twahagagoga malagizo ga Imulungu, baho todaha kulonga kamba tumjuwa.

⁴ Munhu yolonga, "Nimjuwa heyo," lakini hagagoga malagizo gake, munhu ayo koviza na kweli yamduhu mgati yake.

⁵ Lakini munhu yogoga mbuli ya Imulungu, munhu ayo kana unogelwa wa kweli wa Imulungu mgati yake. Vino avo vitujuwa kamba twa mgati mmwake,

⁶ munhu yoyose yolonga kamba kokala mgati ya Imulungu, yakale kamba viyakalile Yesu.

Lagizo da sambu

⁷ Ndugu zangu, siwandikila lagizo da sambu lakini lagizo didija dimukalile najo toka ichanduso. Lagizo dijo da umwaka uwo uja uusenga umuhulike.

⁸ Hata ivo nowandikila lagizo da sambu, ukweli wake okoneka mgati ya Kilisito na mgati yenu. Kwavija ziza dosegela na mulenge wa ukweli kumwemwesa mwaka.

⁹ Munhu yoyose yolongu kammulenge na kuno komwihila ndugu yake, munhu ayo yang'hali kamdiziza.

¹⁰ Munhu yoyose yomnogela ndugu yake kammulenge na mgati yake kuduha kinhu chonda kimuhonze munhu ya-tende nzambi.

¹¹ Lakini munhu yoyose yomwihila ndugu yake kamdiziza. Kotembela mdiziza na hajuwa kochola kwahi, kwavija ziza dimtenda yawe msuwameso.

¹² Nowandikila mweye wana, kwavija nzambi zenu zigeligwa kumgongo kwa kija kiyatendile Yesu Kilisito.

¹³ Nowandikila mweye kina tata, kwavija mumjuwa heyo yakalile toka haichanduso. Nowandikila mweye wabwanga kwavija mumuhuma ija Imdumuka. Nowandikila mweye wana, kwavija mumjuwa Tata.

¹⁴ Nowandikila mweye kina tata kwavija mumjuwa heyo yakalile toka haichanduso. Nowandikila mweye wabwanga kwavija mna nguvu, na mbuli ya Imulungu yokala mgati mmwenu na mumuhuma ija Imdumuka.

¹⁵ Sikumuinogele isi hebu kinhu chochose kili mwiisi. Munhu yoyose yoinogela isi hadaha kumnogela Tata.

¹⁶ Kwavija vinhu vose vili mwiisi ino, kusulukila kwa lukuli, vinhu visulukiligwa na meso ga wanhu, kuitapa kwa munhu kwa kija kiyali nacho na kija kiyotenda, havilawa kwa Tata, ila volawa mwiisi ino.

¹⁷ Isi na vinhu vose visulukiligwa vobita, lakini munhu yotenda viyolonda Imulungu, kokala siku zose.

Ija yomwihila Kilisito

¹⁸ Wanangu, kino kipindi cha uhelelo, kamba vimuhulike kamba ija yomulema Kilisito kokwiza, hata sambu wengi omulema Kilisito weza, na avo tojuwa kamba uhelelo wammabehi.

¹⁹ Wanhu awo walawa mna ikibumbila chetu lakini hawalawile kweli mna kibumbila chetu, kwavija maza walawile mkibumbila chetu, wahasigale hamoja na siye, lakini kusegela kwao kolagusa kamba hawalakalile hamoja na siye.

²⁰ Lakini mweye mugidiligwa Loho Yang'alile, na mweye mose muujuwa ukweli.

²¹ Siwandikila kwavija hamujuwile ukweli, lakini nowandikila kwavija muujuwa na kuduha uvizi ulawa muukweli.

²² Nani yeli mvizi? Iyo ija yolongwa kamba Yesu siyo Kilisito mkombola yasaguligwe na Imulungu. Munhu kamba ayo iyo yomulema Kilisito na kombela Tata na Mwana.

²³ Munhu yoyose yombela Mwana, vivija kombela Tata, na munhu yoyose yomtogola Mwana, vivija komtogola Tata.

²⁴ Avo, usenga uja umuhulike toka haichanduso ukale mmizoyo yenu. Na wahakala mmizoyo yenu, vivija mokala kwa kuilumba na Mwana na Tata.

²⁵ Na kino acho kiyatulongele kamba kotugwaa ugima wa milele.

²⁶ Niwandikila mbuli zino kuwazuma mbuli ya wanhu waja olonda kuwagiza.

²⁷ Lakini kumwenu mweye, Kilisito kawagidila Loho Yang'alile. Na kamba Loho Yang'alile kokala mgati mmwenu, hamulonda munhu yoyose yawafunze. Kwavija Loho Yang'alile kowafunza kila kinhu na kija kiyowafunza cha ukweli na si uvizi bule. Avo gagogeni mafundizo ga Loho Yang'alile, na kaleni kwa kuilumba na Kilisito.

²⁸ Na sambu mweye wana, gendeleleni kukala mgati mmwake, ili mna isiku yaheza sikutudumbe na sikutukone kinyala mgameso gake.

²⁹ Kamba mojuwa kuwa Kilisito komnogeza Imulungu, mujuwe kila munhu yomnogeza Imulungu kaleligwa na heyo.

3

Wana wa Imulungu

¹ Loleni, Tata viyatunogele ng'hani, mbaka tokemigwa wana wa Imulungu! Ona vivo vitwili. Lekaavo wanhu wa mwiisi hawatujuwile siye, kwavija hawamjuwile heyo.

² Ndugu zangu, sambu twa wana wa Imulungu, na hatujuwa vondatuwe. Lakini tojuwa Kilisito yahabwela toigala nayo, kwavija tomona kamba viyali.

³ Munhu yoyose yomtamanila Kilisito koisunha, kamba vija Kilisito viyaisunhile.

⁴ Munhu yoyose yotenda nzambi kobena malagizo ga Imulungu, kwavija kutenda nzambi kuko kubena malagizo ga Imulungu.

⁵ Mojuwa kamba Kilisito keza kuzisegesa nzambi zetu, na mgati mmwake mduhu nzambi yoyose.

⁶ Avo munhu yoyose yokala kwa kuilumba na Kilisito hatenda nzambi, lakini munhu yoyose yogendelela kutenda nzambi hamonile na vivija hamjuwile Kilisito.

⁷ Avo wanangu, sikumutogole kuviziligwa na munhu yoyose. Munhu yotenda gaja galondigwa na Imulungu komnogeza heyo kamba vija Kilisito viyamnogeze heyo.

⁸ Munhu yoyose yotenda nzambi munhu ayo wa Mwenembago, kwavija Mwenembago katenda nzambi toka mwan-duso. Lakini Mwana wa Imulungu keza mwiisi kuzinanga sang'hano za Mwenembago.

⁹ Yeli mwana wa Imulungu hagendelela kutenda nzambi, kwavija kavumbuka na Imulungu na Imulungu kamgwaa ugima wa sambu, avo hadaha kugendelela kutenda nzambi.

¹⁰ Vino avo vituwajuwa wana wa Imulungu na wana wa Mwenembago, munhu yoyose hatenda gaja gomnogela Imulungu hebu hamnogela ndugu yake, munhu ayo hali mwana wa Imulungu.

Inogeleni

¹¹ Na usenga umuuhulike toka haichanduso awo uno, tunogele wenyego.

¹² Sikumuigale na Kaini, yalongozigwe na ija Imdumuka, na kamkoma ndugu yake Habili. Vino habali kamkoma? Kwavija gaja gayakalile yosang'hana geha, lakini gaja gayasang'hane ndugu yake gakala ganogile mgameso ga Imulungu.

¹³ Avo ndugu zangu, sikumukanganye kamba wanhu wa mwiisi ino owehila mweye.

¹⁴ Siye tojuwa kamba tumala kulawa mwiiifa na twingila muugima, kwavija towanogela ndugu zetu. Munhu yoyose yelibule unogelwa kosigala mkufa.

¹⁵ Munhu yoyose yomwihila ndugu yake mkomaji, na mweye mojuwa munhu yoyose mkomaji kabule ugima wa milele mgati mmwake.

¹⁶ Vino avo vitujuwa unogelwa viwili, Kilisito kaulava ugima wake mbuli ya siye. Vivija na siye tuulave ugima wetu mbuli ya ndugu zetu!

¹⁷ Kamba munhu yoyose kana vinhu va mwiisi ino, abaho kamona ndugu yake kabule kinhu chochose na hamonela bazi bule, vino kodahaze kulonga komnogela Imulungu?

¹⁸ Wanangu, unogelwa wetu sikuuwe kwa mulomo wiyeke, ila uwe unogelwa wa kweli na ulagusigwe kwa kusang'hana.

Kugangamala kwetu kwa Imulungu

¹⁹ Vino avo vitujuwa kamba siye twa mna ikweli, na honda tunyawenyawe mgameso ga Imulungu.

²⁰ Hata kamba mizoyo yetu yotutagusa kamba tubananga, Imulungu mkulu kubanza mizoyo yetu na kojuwa kila kinhu.

²¹ Ndugu zangu, kamba mizoyo yetu haitutagusa, todaha kugangamala mgameso ga Imulungu.

²² Kumwake tobokela chochose kitumpula, kwavija togagoga malagizo gake na kutenda gaja gomnogeza heyo.

²³ Lagizo jake dijo dino, tumtogole Mwanage Yesu Kilisito, na tuinogele wenyego kamba viyatulagize.

²⁴ Munhu yoyose yogagoga malagizo ga Imulungu kokala mgati mmwake. Tojuwa kamba Imulungu kokala mgati mmwetu, kubitila Loho Yang'alile iyatugwelele.

4

Loho wa ukweli na loho wa uvizi

¹ Ndugu zangu, sikumumtogole kila munhu yolonga kana loho wa Imulungu, lakini mgezeni munhu ayo mulole kamba munhu ayo kolongozigwa na Loho wa Imulungu, kwavija watula ndagu wengi wa uvizi walawilila mwiisi.

² Avo, vino avo vonda mumjuwe munhu yolongozigwa na Loho wa Imulungu. Munhu yolonga kamba Yesu Kilisito keza mna ulukuli, munhu ayo kana Loho wa Imulungu.

³ Lakini munhu yoyose halonga vivo mbuli ya Yesu kabule Loho wa Imulungu. Munhu ayo kana loho yomulema Kilisito, na mweye muhulika mwaka kamba kokwiza, na hata sambu keza mwaka mwiisi.

⁴ Wanangu, lakini mweye mwa wana wa Imulungu na muwahuma watula ndagu wa uvizi, kwavija ija yokala mgati mmwenu kana nguvu kubanza ija yeli mwiisi.

⁵ Awo olawa mwiisi ino na walonga vinhu va mwiisi lekaavo wanhu wa mwiisi owategeleza.

⁶ Lakini siye twa wanhu wa Imulungu, munhu yoyose yomjuwa Imulungu kotutegeleza siye, lakini munhu heli wa Imulungu hatutegeleza. Vivo vitujuwa mbuli ya Loho wa kweli na loho wa uvizi.

Imulungu ayo unogelwa

⁷ Ndugu zangu, tuinogele wenyego, kwavija unogelwa olawa kwa Imulungu. Munhu yoyose yonogela ka mwana wa Imulungu, na komjuwa Imulungu.

⁸ Munhu yelibule unogelwa hamjuwile Imulungu, kwavija Imulungu ayo unogelwa.

⁹ Imulungu katulagusila unogelwa wake kumwetu kwa kumtuma Mwanage yaiyeka mwiisi, ili tuwe wagima kubitila heyo.

¹⁰ Unogelwa wa kweli uwo uno, siyo kamba siye tumnogela Imulungu lakini heyo katunogela siye na kamtuma Mwanage kamba nhosa ya kusegesa nzambi zetu.

¹¹ Ndugu zangu, kamba Imulungu katunogela vivo, avo na siye vivija tuinogele wenyego.

¹² Kuduhu munhu yoyose yamonile Imulungu, lakini kamba toinogela wenyego, Imulungu kokala mgati mmwetu, na unogelwa wake utelela kumwetu.

¹³ Tojuwa kamba tokala mgati ya Imulungu, nayo Imulungu kokala mgati ya siye, kwavija katugwelela Loho wake.

¹⁴ Siye tuwona na kuwalongela wanhu wayagwe kamba Tata kamtuma Mwanage yawe Mkombola wa wanhu wa mwiisi.

¹⁵ Kila munhu yolonga kwa mulomo wake kamba Yesu ayo Mwana wa Imulungu, Imulungu kokala mgati ya munhu ayo, nayo kokala mgati ya Imulungu.

¹⁶ Avo, siye tojuwa totamanila unogelwa wa Imulungu kumwetu.

Imulungu ayo unogelwa na munhu yoyose yowanogela wayagwe kokala mgati ya Imulungu, na Imulungu kokala mgati ya munhu ayo.

¹⁷ Tuwe kamba Kilisito na tukale ugima wa kuwanogela wayagwe mwiisi ino na unogelwa utelela mgati yetu na honda tudumbe mdisiku Imulungu vonda yawataguse wanhu wose.

¹⁸ Hanhu heli na unogelwa kuduhu kudumba, unogelwa utelele osegesa bwembwe. Avo munhu yodumba hatelele muunogelwa, kwavija bwembwe dogala kutagusigwa. Munhu yoyose yodumba hatelele muunogelwa.

¹⁹ Siye tuna unogelwa kwavija heyo kasonga kutunogela siye.

²⁰ Kamba munhu yahalonga “Nomnogela Imulungu,” akuno komwihila ndugu yake, munhu ayo koviza. Kwavija munhu yoleka kumnogela ndugu yake yomona, hadaha kumnogela Imulungu, yoleka kumona.

²¹ Kilisito katugwelela lagizo dino, munhu yoyose yomnogela Imulungu vivija yamnogele ndugu yake.

5

Tuihuma isi

¹ Munhu yoyose yotogola kamba Yesu ayo Kilisito munhu ayo mwana wa Imulungu. Munhu yomnogela tata munhu, vivija komnogela na imwana.

² Vino avo vitujuwa kamba towanogela wana wa Imulungu, kwa kumnogela Imulungu na kugagoga malagizo gake.

³ Kwavija kumnogela Imulungu ako kugagoga malagizo gake. Na malagizo gake gabuha,

⁴ kwavija kila yeli mwana wa Imulungu kodaha kuihuma isi. Vino avo vituihuma isi kwa kumtamanila kwetu Imulungu.

⁵ Vino nani yodaha kuihuma isi? Ni munhu ija yaiyeka yomtogola Yesu Kilisito kamba Mwana wa Imulungu.

Vija vitone na kulonga mbuli ya Yesu Kilisito

⁶ Yesu Kilisito ayo yezile kwa mazi na kwa damu ya kufa kwake. Hezile kwa mazi gaiyeka ila keza kwa mazi na kwa damu. Nayo Loho kolonga kweli, kwavija Loho awo ukweli.

⁷ Avo wa kuko wadatu osindila.

⁸ Loho wa Imulungu na mazi na damu na wano wose wadatu oitogolela.

⁹ Tobokela usindila wa wanhu, lakini usindila wa Imulungu ubanza ng'hani, na kasindila vino mbuli ya Mwanage.

¹⁰ Munhu yoyose yomtogola Mwana wa Imulungu kanao usindila awo mgati yake, lakini munhu yoleka kumtogola Imulungu kamtenda mvizi, kwavija hautogole usindila uya-longile Imulungu mbuli ya Mwanage.

¹¹ Na uno awo usindila, Imulungu katugwelela ugima wa milele, na ugima awo wa mna Imwanage.

¹² Munhu yoyose yeli na Mwana wa Imulungu kanao ugima awo, munhu yelibule Mwana wa Imulungu kabule ugima awo.

Ugima wa milele

¹³ Nowandikila mbuli zino, mweye mumtogole Mwana wa Imulungu, ili mujuwe kamba munao ugima wa milele.

¹⁴ Na siye hatudumba kumgendela Imulungu, kwavija tojuwa twahampula kinhu chochose kamba viyolonda, ko-tutegeleza.

¹⁵ Avo tojuwa kamba heyo kotutegeleza twahampula kinhu chochose, vivija tojuwa kamba katugwaa kija kitumpulile.

¹⁶ Munhu yahamona ndugu yake katenda nzambi haimgala mwiiifa, yampulile kwa Imulungu nayo Imulungu komgwelela ugima. Nolonga mbuli ino kwa awo watendile nzambi haimgala munhu mwiiifa. Lakini kuna nzambi yomgala munhu mwiiifa, na niye silonga kamba mumpulile kwa Imulungu.

¹⁷ Ubananzi wowose wihile mgameso ga Imulungu ni nzambi, lakini kuna nzambi haimgala munhu mwiiifa.

¹⁸ Tojuwa awo weli wana wa Imulungu hawagendelela kutenda nzambi, kwavija Mwana wa Imulungu kowalolesa, na ija Imdumuka hadaha kuwalumiza.

¹⁹ Tojuwa kamba siye twa wana wa Imulungu na wanhu wose wayagwe mwiisi otawaligwa na ija Imdumuka.

²⁰ Vivija tojuwa kamba Mwana wa Imulungu keza, katutenda tumjuwe Imulungu wa kweli, tukale mna ukuilumba na Imulungu wa kweli, mna ukuilumba na mwanage, Yesu

Kilisito. Heyo yuyo Imulungu wa kweli na yuyo ugima wa milele.

²¹ Wanangu, muiteganye sikumuvitambikile vinyago.

Baluwa ya Kabili yandikigwe na Yohana Ulongozi

Baluwa ya kabili ya Yohana yandikigwa na mtumigwa Yohana behi ya mwaka wa 90 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Yohana haitambule bule kamba ayo mwandikaji, lakini koikema mwenyego mvele. Mbuli zili mna ibaluwa ya ino ya Yohana wa kabili ziigala na mbuli zili mna Imbuli Inogile yandikigwe na Yohana. Mbuli ayo yokoneka mna inzila viyagangamize lagizo da Yesu da kuinogela na viyatambule kumnogela Yesu kwa kugoga malagizo gake (Sula ya 1:5-6, Yohana 15:9-10). Wanhu oitogolela kamba Yohana ayo yandike Mbuli Inogile yandikigwe na Yohana na vivija kandika baluwa ndatu 1 Yohana na 2 Yohana na 3 Yohana kipindi acho kiyakalile ako Efeso.

Hamoja Yohana kandika baluwa ino kwa mtwanzi yasaguligwe na wanage lakini yogesigwa kakala yowandikila wanhu wamtogole Yesu mna ivibumbila. Kilamuso cha Yohana kwandika baluwa ino ni kuwagela moyo wanhu wamtogole Yesu na kuwazuma mbuli ya wafundiza wa uvizi.

Mbuli zili mkitababu

Yohana kosonga baluwa yake kwa kulonga kowandikila kina nani na kowalamusa (Sula ya 1:1-3).

Abaho kowagela moyo wanhu wamtogole Yesu na kowakumbusa lagizo kulu (Sula ya 1:4-6).

Abaho kowazuma mbuli ya wafundiza wa uvizi (Sula ya 1:7-11).

Yohana komambukiza baluwa yake kwa kuwalamusa wanhu wamtogole mkibumbila kuko kuyakalile yawakemile “Ndugu yake yasaguligwe” (Sula ya 1:12-13).

¹ Niye mvele, nokwandikila gweye mtwanzi usaguligwe na Imulungu hamoja na wanago, iniwanogela muukweli, sili niye niyeka, lakini vivija na wanhu wose oujuwa ukweli okunogela,

² kwavija ukweli okala mgati yetu na okala na siye siku zose.

³ Ng'hekewa na bazi na tindiwalo vilawa kwa Imulungu Tata na Yesu Kilisito, yeli Mwana wa Tata, vikale na siye mna ukweli na unogelwa.

Ukweli na unogelwa

⁴ Ndeng'helela ng'hani vinyone wanago wayagwe okala mna ikweli kamba Imulungu Tata viyatulagize.

⁵ Avo, sambi Mtwanzi gweye usaguligwe na Imulungu nokupula, siye wose tumtogole Yesu tuinogele. Sikwandikila malagizo ga sambi, lakini malagizo gagaja gatukalile nago toka ichanduso.

⁶ Unogelwa awo uno, tukale kwa kugagoga malagizo ga Imulungu. Lagizo diuhulike toka ichanduso dijo dino, mukale mna unogelwa.

⁷ Wanhu wengi wavizi wenela mwiisi, awo hawatogola kamba Yesu Kilisito keza kwa lukuli lwa kiunhu. Wanhu kamba awo ni wavizi na omulema Kilisito.

⁸ Itegayeni, sikumwagize kija kimgaiye, lakini mugweleligwe nhunza imemile.

⁹ Munhu yoyose yofundiza mafundizo gayagwe na hagogoga mafundizo ga Kilisito, munhu ayo kabule Imulungu. Munhu yoyose yogagoga mafundizo kana Tata na Mwana.

¹⁰ Kamba munhu yaheza na hawagalileni mafundizo gano, sikumumgale mzikae zenu hebu kumulamusa.

¹¹ Kwavija munhu yoyose yomulamusa munhu ayo, koilumba nayo kusang'hana gehile.

Mbuli za kimambukizo

¹² Ninazo mbuli nyingi za kuwalongela lakini silonda kuwalongela kwa kuwandikila, avo, nogesa niwatembelele na kulonga na mweye meso kwa meso, ili deng'ho jetu ditelele.

¹³ Wana wa ndugu yako yasaguligwe na Imulungu okulamusa.

Baluwa ya Kadatu yandikigwe na Yohana Ulongozi

Baluwa ya kadatu ya Yohana yandikigwa na mtumigwa Yohana behi ya mwaka 90 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Yohana haitambule bule kamba ayo mwandikaji, lakini koikema mwenyego mvele (Sula ya 1:1). Na katenda vivo mna ibaluwa ya kabili ya Yohana (Sula ya 1:1). Wanhu oitogolela kamba Yohana ayo yandike Mbuli Inogile yandikigwe na Yohana na vivija kandika baluwa ndatu 1 Yohana na 2 Yohana na 3 Yohana kipindi acho kiyakalile ako Efeso.

Yohana kamwandikila baluwa ino munhu yamtogole Yesu yakemigwe Gayo. Kamtambula Gayo mbwigake na kamu-lagiza yawagoneke kumwake ndugu wamtogole Yesu weli muumwanza wa kuko kumwao.

Mbuli zili mkitababu

Yohana komulamusa Gayo (Sula ya 1:1).

Abaho komgela moyo Gayo na komulagiza yawagoneke kumwake ndugu wamtogole Yesu (Sula ya 1:2-8).

Abaho kolonga mbuli ya wanhu wabili wayagwe Diotilefe na Demetiliyo (Sula ya 1:9-12).

Komambukiza baluwa yake (Sula ya 1:13-14).

¹ Niye mvele, nokwandikila gweye Gayo, mbwigangu nikunogela mna ikweli.

² Mbwigangu, nompula Imulungu yakutende umwede na yakutendele ganogile mulukuli lwako, kamba vija vinjuwa loho yako viigendelela vinogile.

³ Nideng'helela ng'hani ndugu wano viwezile na kunongela viugendelela goya mna ikweli na viukala mna ikweli siku zose.

⁴ Nobanza ng'hani kudeng'helela kuhulika kamba wanangu okala mna ikweli.

Mbuli ya kuwataza wayagwe

⁵ Mbwigangu, gweye kotamaniligwa mna ukuwasang'hanila ndugu, hata kamba wanhu baki kumwenu.

⁶ Ndugu awo wakilongela kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu mbuli za unogelwa wako. Chonde wataze mna inzila imnogeza Imulungu wagendelele goya na mwanza wao.

⁷ Kwavija, mbuli ya Kilisito wasonga mwanza wao bila kutazigwa na wanhu hawatogola Kilisito.

⁸ Avo siye tolondigwa kuwataza wanhu wano, ili siye na awo tuilumbe mna ukusang'hana mna ikweli.

Diotilefe na Demetiliyo

⁹ Nyandika baluwa kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu, lakini Diotilefe yalondaga ukulu hagati ya wao, hagelegeza zimbuli zinongile.

¹⁰ Vonda nize nogagubula gubu gaja gose goyosang'hana, ago gehile goyotulonga kwa uvizi. Yang'hali hanakolela na gago, vivija kolema kuwabokela waetu wamtogole Yesu wacholile kumwao, na kowagomesa wanhu olonda kuwabokela na kowawinga mkibumbila cha wanhu wamtogole Yesu.

¹¹ Mbwiga zangu, sikumkweleleze gehile, lakini mkweleleze ganogile. Munhu yoyose yosang'hana ganogile ayo wa Imulungu, munhu yoyose yosang'hana gehile hanamjuwa Imulungu.

¹² Kila munhu komulonga vinogile Demetiliyo, hata ukweli wenyego olagusa vivo. Na siye vivija tolava usindila awo, na gweye kojuwa kija kitulonga cha ukweli.

Ndamuso za kimambukizo

¹³ Ninazo mbuli nyingi za kukulongela, lakini silonda kuitenda vivo kwa kukwandikila,

¹⁴ kwavija sambu baha nogesa kukona, na tolonga meso kwa meso.

¹⁵ Tindiwalo dikale na gweye. Mbwiga zako wose okulamusa. Ndamusila mbwiga zetu, kila imoja.

Baluwa yandikigwe na Yuda Ulongozi

Baluwa ino yokemigwa Yuda mbuli ya twaga da mwandikaji. Yuda koitambula mwenyego kamba ndugu yake Yakobo, mdodo wake Yesu. Avo vivija wanhu otogola kamba Yuda kakala ndugu yake Yesu (Yuda 1). Hatujuwa bule kamba baluwa ino wandikiligwa kibumbila fulani cha wanhu wamtogole Yesu, lakini mbuli ya vilaguso vilongigwe mna idilagano da umwaka todaha kulonga Yuda kawandikila wanhu wakalile Wayahudi. Hata ivo baluwa ino kawandikila “wose wakemigwe na wanogeligwe na Imulungu Tata na watandigwe mbuli ya Yesu Kilisito” (Yuda 1). Baluwa ino yandikigwa behi na mwaka wa 60 toka kuvumbuka kwa Kilisito.

Kilamuso cha kuwandikila baluwa ino wanhu wose wamtogole Yesu ni kuwazuma sikuwawakweleze wafundiza wavizi (Yuda 4). Yuda kalonga mbuli zilawilile mna dilagano da umwaka mbuli ya kugangamiza kija kiyalongile. Baluwa ino ina mbuli ziigalile na 2 Petulo kamba vija kuwazuma mbuli ya wafundiza wa uvizi (Yuda 4, 2 Petulo 2:1) na mbuli kamba wasenga wa kuulanga na Sodoma na Gomola.

Mbuli zili mkitab

Tanhu Yuda kowalamusa wasomaji zake (Yuda 1-2).

Abaho kolonga kilamuso cha kwandika nacho acho kuwazuma mbuli ya wafundiza wa uvizi (Yuda 3-4).

Abaho kowazuma wasomaji zake kubitila gaja gawalawilile wanhu mna idilagano da umwaka (Yuda 5-16).

Abaho kowalongela choni cha kutenda viwazumigwe (Yuda 17-23).

Abaho komambukiza baluwa yake kwa kumtogola Imulungu (Yuda 24-25).

¹ Niye Yuda, namtumwa wa Yesu Kilisito na mdodo wake Yakobo, nowandikila mweye mose mukemigwe na kunogelwa na Imulungu Tata na mwikigwa goya na Yesu Kilisito.

² Bazi, tindiwalo na unogelo vikale na mweye ng'hani.

Wafundiza wa uvizi

³ Mbwiga zangu, niwamba ng'hani kuwandikila mbuli ya ukombola wetu siye wose, nilondigwa kuwandikila ili niwagele moyo ili mugendelele kuwamba mna ditamanilo, diwagweleligwa wanhu wa Imulungu, mwanza umoja kwa kipindi chose.

⁴ Kwavija wanhu hawamjuwile Imulungu wengila kwa kinyelegezi hagati yetu, wanhu awo ougalusa usenga wa ng'hekewa ya Imulungu kamba kinhu cha kutendela ugoni na ombela Yesu Kilisito, yeli Mkulu wetu yaiyeka na Mndewa. Wanhu awo nhaguso yao yandikigwa toka mwaka mna Gamaandiko Gang'alile.

⁵ Hamoja mbuli zino zose muzijuwa, niye nolonda kuwakumbusa kamba Mndewa kawakombola wanhu wa Izilaeli kulawa mwiisi ya Misili, lakini kumwande kawabananga wanhu wose hawatogole.

⁶ Kumbukeni wasenga wa kuulanga walondile kuwa wakulu kubanza ukulu uwagweleligwe, avo wazileka kae zao wenyego. Imulungu kaweka mdiziza na kawagodeka minyololo siku zose, na kaweka yawataguse mna isiku ayo ing'hulu.

⁷ Vivija kumbukeni Sodoma na Gomola, na mabuga geli mmabehi, watenda ugoni na kuihindula wenyego. Wabanangwa kwa moto haufaga kamba kilaguso kwa wanhu wayagwe.

⁸ Vivo ili kwa wanhu wano, wao walota nzozi, ng'huli zao zifitizwa, wenyego oubezeli udahi wa Imulungu na kuviliga viumbe ving'alile ako kuulanga.

⁹ Lakini hata Mikaeli msenga mkulu wa kuulanga hatendile vivo bule, vyaibamilile na Mwenembago mbuli ya lukuli Iwa Musa. Mikaeli hamuligile Mwenembago, lakini kalonga, "Mndewa mwenyego yakuzume!"

¹⁰ Lakini wanhu wano oliga kinhu chochose hawakijuwile, obanangwa kwa mbuli zizija ziwajuwile kwa nzeweze zao, kamba wanyama viwojuwa kwa nzeweze zao.

¹¹ Wanhu awo ogaya! Kwavija wakweleleza mbuli ziyasang'hane Kaini. Mbuli ya kulonda sente waigala wenyego muimhome iija ya Balaamu. Walema kamba viyalemile Kola vivija na hewo onangigwa kamba viyanangigwe heyo.

¹² Kwa mbuli zao zigela kinyala zowotenda ofitiza nyimwilinyimwili zenu za kuinogela. Waigala na mawingu gelibule mvula gohembeluswa na beho. Wao waigala na mibiki ihuluke, na haillela matunda, mibiki ing'oligwe mizizi na ifa.

¹³ Wanhu awo waigala na ng'humbi ng'hulu ya bahali, na sang'hano zao zogela kinyala kamba mihovu. Wao waigala na nhondo zitanga tanga zikigwe hanhu aho hali na ziza kulu da milele.

¹⁴ Henoko, ulelo wa saba kulawa Adamu, kalagula mbuli ya wanhu awo kalonga, "Mndewa kokwiza hamoja na magana kwa magana ga wasenga zake wang'alile,

15 kuwatagusa wanhu wose na kuwakoboza wanhu wose iwolema kumtegeleza kwa sang'hano zao zihile ziwatendile bila kungesa Imulungu, na kwa mbuli ya ulonzi wao wose wihile wamulongile heyo!”

16 Siku zose wanhu wano onung'unika na kuiyalala, okweleleza kusulukila kwao kwihile, oitapa wenyego na kuwatogola ng'hani wanhu wayagwe ili wapate kiwolonda.

Kuzumwa na mafundizo

17 Lakini mweye mbwiga zangu, kumbukeni gaja gamulongeligwe baho umwaka na watumigwa wa Mndewa wetu Yesu Kilisito.

18 Wawalongela, “Mzisiku za uhelelo, olawilila wanhu na owageweza, wanhu okweleleza kusulukila kwao kwihile bila kungesa Imulungu.”

19 Wanhu awo otenda mweye muigole, wanhu olongozwa na kusulukila kwa wanhu wa mwiisi ino, welibule Loho wa Imulungu.

20 Lakini mweye mbwiga zangu, igangamizeni wenyego mna ditamanilo jenu ding'alile. Mpuleni Imulungu kwa nguvu ya Loho wake.

21 Gendeleleni muunogelo wa Imulungu, kuno mombetela Mndewa wetu Yesu Kilisito, kwa bazi jake kowagwelela ugima wa milele.

22 Oneleni bazi wanhu weli na shaka.

23 Wakomboleni muumoto wanhu wayagwe. Oneleni bazi wanhu wayagwe kwa kuiteganya, lakini vihileni hata viwalo vao vifitizigwe kwa kusulukila kwao kwihile.

Yuda komtogola Imulungu

24 Kumwake heyo yodaha kuwakaliza sikumugwe na yodaha kuwagala haulongozi wake kuno mung'ala na bila kitala na ndeng'helelo ng'hulu.

25 Kwa Imulungu yaiyeka yeli Mkombola wetu, ukulu una heyo na nguvu na udahi, kubitila Mndewa wetu Yesu Kilisito kulawa ng'holo zose, sambu na siku zose! Ona.

Ugubulo uyagweleligwe Yohana Ulongozi

Kitabu cha Ugubulo acho kitabu cha uhelelo mna idilagano da sambu. Vivija acho kitabu cha uhelelo kwandikigwa na mtumigwa Yohana behi na mwaka wa 95 toka kuvumbuka kwa Kilisito (Ugub 1:1). Vivija Yohana kandika Mbuli Inogile yandikigwe na Yohana na baluwa ya ichanduso ya Yohana na baluwa ya kabili ya Yohana na baluwa ya kadatu ya Yohana. Vivija Yohana kojuwika kwa twaga da, "Ija Yesu yamnogele ng'hani." (Yoh 13:23). Kandika kitabu cha Ugubulo viyakalile yahamizigwe kukisiwa cha Patimo mbuli ya kuwapetela wanhu mbuli inogile ya Yesu Kilisito (Ugub 1:9).

Kilamuso cha kwandika kitabu cha ugubulo ni kuwagela moyo wasomaji wagendelele kumtamanila Yesu Kilisito na kuwatenda watamanile kwavija Yesu kammambwega mbwega kubwela (Sula ya 1:3, 22:7). Kawandikila wanhu wose wamtogole Yesu na vibumbila saba vijuwike mna izisula za 2-3. Yohana kakikema kija kiyandike kamba ulaguzi (Ugub 1:3) na kalagusa kwa vilaguso vingi mna ikitabu kusimulila vinhu viyone. Ikitabu kiigala na hanhu hayagwe mna idilagano da umwaka, kamba vija Zakalia 6:1-8. Zimhalati saba na mabakuli saba nago gaigala na mikubulo iyagalile Imulungu kuwakoboza Wamisili (Kulawa 7-9). Ugubulo osimulila mbuli za uhelelo, kamba Yesu kohuma na wanhu wose omtamanile okuwa wagima siku zose hamoja nayo. Leka ikitabu kino kikuzume na kikutende utamanile kamba Yesu sambu kobwela.

Mbuli zili mkitabu

Yohana kosonga kulonga heyo ayo nani na kabokelaze mbuli zino za ulaguzi ziyone (Sula ya 1:1-1:20).

Kolonga usenga wa Yesu kwa wanhu wamtogole Yesu mvibumbila saba (Sula ya 1:1-3:22).

Abaho kosimulila mbuli za fundo saba za uhota (Sula ya 4:1-8:5) na mhalati saba (Sula ya 8:6-11:19).

Abaho Yohana kosimulila ng'hondo ya mwana wa kimbigalo na zoka dili na mapala saba (Sula ya 12:1-14:20).

Abaho kokwandika mbuli za mibakuli saba ya ng'hasiliki (Sula ya 15:1-16:18).

Abaho Yohana kosimulila Imulungu viyawahumile wanhu wamwihile ako kuulanga (Sula ya 17:1-20:15).

Kukimambukizo kosimulila mbuli ya ulanga wa sambu na

isi ya sambu vonda vize ako kuuhelelo (Sula ya 21:1-22:21).

¹ Uno awo ugubulo wa Yesu Kilisito, Imulungu kamgwaa yawalagusile wasang'hanaji zake, mbuli zija zonda zilawilile vino sambu. Kilisito kamtuma msenga wake wa kuulanga yamulongele Yohana msang'hanaji wake mbuli azo.

² Nayo Yohana kasindila kila kinhu kiyawone. Yohana kasimulila usenga wa Imulungu na ukweli ugubuligwe na Yesu Kilisito.

³ Kamweda munhu yosoma mbuli zili mkitababu kino kili na mbuli za ulaguzi, na wamweda wanhu otegeleza na kuzigoga mbuli za ulaguzi zandikigwe mna ikitababu kino! Kwavija kipindi cha mmabehi bahu zolawilila mbuli zose zino.

Kuwalamusa wanhu wa vibumbila wamtogole Yesu

⁴ Niye Yohana nowandikila wanhu wamtogole Yesu mna ivibumbila saba vili ako Asiya.

Ng'hekewa na tindiwalo kulawa kwa Imulungu, yakalile baha, yeli baha na yonda yawe baha, na kulawa kwa loho saba zili kuulongozi wa kigoda chake cha undewa,

⁵ na kulawa kwa Yesu Kilisito yotamaniligwa, yogubula ukweli wa mbuli ya Imulungu, yeli wa ichanduso kuzilibuka kwa wafile, vivija ayo yowatawala wandewa wa mwiisi.

Yesu kotunogela, na kwa damu yake katulekesa na nzambi,

⁶ na katutenda tuwe undewa wa walava nhosa, tum-sang'hanile Imulungu, Tatake. Yesu Kilisito yagweleligwe ukulu na nguvu siku zose! Ona.

⁷ Tegelezeni, kokwiza mna gamawingu! Kila munhu komona, hata waja wamuhomile. Makabila gose geli mwiisi gomuyalalila. Ona iwe vivo!

⁸ "Niye na Alufa na Omega, wa ichanduso na wa ikimambukizo," kolonga Mndewa Imulungu yeli na Udahi wose, yakalile baha, yeli baha, na yonda yawe baha.

Yohana kolagusiligwa vinhu mbuli ya Kilisito

⁹ Niye Yohana ndugu yenu, na kwa kuilumba na Yesu nina fungu hamoja na mweye mna gamagayo na nina fungu hamoja na mweye muundewa wake na kufunga umoyo. Niye ngaligwa kugodekigwa mkisiwa kikemigwa Patimo mbuli ya kuwapetela wanhu mbuli ya Imulungu na kwa mbuli ya kuwalongela wanhu ukweli ugubuligwa na Yesu.

¹⁰ Mna isiku ya Mndewa nimema Loho wa Imulungu, mhulika sauti ng'hulu, iigalile na sauti ya mhalati, inongela kuchugu changu.

¹¹ Inongela, "Wandike mkitababu mbuli zino ziwona, abahu kigale ikitababu kwa wanhu wamtogole Yesu mvibumbila vili

mna gamabuga gano saba, Efeso na Simuna na Peligamoni na Tuatila na Salide na Filadelifia na Laodikea.”

¹² Nihinduka ndole nani yolonga na niye, nyona vinhu saba va zahabu va kwikila taa,

¹³ hagati yake kukala na imoja kamba Mwana wa Munhu kakala yavalile kiwalo kitali na mkwiji wa zahabu mna imhambaga.

¹⁴ Mvili zake zikala nzelu chuwee kamba pamba na meso gake gamwekamweka kamba moto ukwaka,

¹⁵ magulu gake gang'ala kamba shaba isomigwe na kusunhigwa ng'hani, sauti yake ibuma kamba mazi gokilima.

¹⁶ Mumkono wake wa kudila kakala yagogile nhondo saba, na mmulomo wake dilawa panga dikanha kuno na kuno. Kihanga chake king'ala kamba zuwa da imisi.

¹⁷ Vinimulolile nigwa mmagulu gake kamba munhu yafile, keka mkono wake wa kudila uchanha yangu kanongela, “Sikuudumbe! Niye na wa ichanduso na wa ikimambukizo.

¹⁸ Niye ayo heyo yeli mgima! Ng'hala nifile, lakini sambu na mgima siku zose. Nina luvugulo lwa ifa na kowochola wanhu wafile.

¹⁹ Avo, wandike kila kinhu kiuwona, vinhu vose viuwona sambu na vija vonda vilawilile baho kumwande.”

²⁰ Dino dijo fambulo da nhondo saba ziuwone mumkono wangu wa kudila, na vija vinhu saba va zahabu va kwikila taa. Nhondo saba awo wasenga wa kuulanga wa vibumbila saba va wanhu wamtogole Yesu, na vija vinhu saba va zahabu va kwikila taa vivo vibumbila saba va wanhu wamtogole Yesu.

2

Usenga kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Efeso

¹ “Kwa msenga wa kuulanga wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Efeso wandike vino,

“Usenga uno olawa kwa ayo yogoga nhondo saba mumkono wake wa kudila, heyo yotembela hagati ya vinhu saba va zahabu va kwikila taa.

² Njuwa kila kinhu kiutendile, njuwa kuwamba kwako na kufunga umoyo kwako. Njuwa kamba hudaha kukala na wanhu osang'hana gehile, avo kuwageza waja olonga awo watumigwa lakini si watumigwa bule, na kjuwa kamba wavizi.

³ Gweye kubetela, kugaya mbuli ya kunisang'hanila na hubwelile kuchugu bule.

⁴ Lakini nina mbuli ya kukuzuma, gweye sambu huninogela bule kamba viuninogele aho haichanduso.

⁵ Gelegeza aho haugwile! Leka nzambi zako, sang'hana kamba viutendile ichanduso. Kamba huleka nzambi zako, nokwiza kukisegesa kinhu chako cha kwikila taa kulawa hanhu hake.

⁶ Lakini nokutogola kwa kinhu kimoja, gweye kugehila gowotenda Wanikolai* kamba vinigehila nene.

⁷ “Munhu yeli na magwiti, yategeleze gaja goyolonga Loho wa Imulungu kwa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu!

“Munhu yonda yahume nomuleka yaje matunda ga biki da ugima dili mkihati cha Imulungu.

Usenga kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Simuna

⁸ “Kwa msenga wa kuulanga wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Simuna wandike vino,

“Usenga uno olawa kwa ayo yeli wa ichanduso na wa ikimambukizo, yakalile yafile, abaho kawa mgima kabili.

⁹ Nigajuwa magazo gako, vivija niujuwa ukiwa wako, hamoja ukweli gweye kwa mgoli! Nijuwa vija viwakubezile waja oikema Wayahudi lakini siyo Wayahudi wao kibumbila cha Mwenembago!

¹⁰ Sikuudumbe gaja gonda gakutende ugaye. Tegeleza! Mwenembago kowageza na wanhu wayagwe kumwenu ogodekigwa mkifungo, na mogaya kwa siku longo, mukale kwa kutamaniligwa kwa chochose hata kamba kufa, na niye nowagwaa nhunza ya ugima.

¹¹ “Munhu yeli na magwiti, yategeleze gaja goyolonga Loho wa Imulungu kwa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu!

“Munhu yonda yahume honda yalumizigwe na ifa ya kabili.

Usenga kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Peligamoni

¹² “Kwa msenga wa kuulanga wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Peligamoni wandike vino,

“Usenga uno olawa kwa ayo yeli na panga dikanha kuno na kuno.

¹³ Nihajuwa hanhu aho houkala, aho kili kigoda cha undewa wa Mwenembago. Lakini gweye kwa mkweli kumwangu, hulekile bule kunitamanila hata mna ikipindi kija munhu wangu Antipasi yotamaniligwa mna ikila kiyolonga, viyakomigwe aho hakili kigoda cha Mwenembago.

¹⁴ Lakini ning'hali na mbuli ndodo kumwako, kuna wanhu kumwako okweleleza mafundizo ga Balaamu, yamfundize

* 2:6 Wanikolai wawafundiza wanhu vihile, kamba odaha kugendelela kutenda mbuli zihile na hawananga bule loho zao kwavija loho ayo ikomboligwe lakini lukuli lofa.

Balaki yawekile ng'hwalo wanhu wa Izilaeli watende nzambi kwa kuwasusumiza waje ndiya ilavigwe kwa vinyago va imilungu na watende ugoni.

¹⁵ Vivija kuna wanhu kumwenu okweleleza mafundizo ga Wanikolai.

¹⁶ Avo, lekeni nzambi zenu! Kamba hamuleka, sambi baha nokwiza kuitowa na wanhu awo kwa panga dilawa mmulomo wangu.

¹⁷ “Munhu yeli na magwiti, yategeleze gaja goyolonga Loho wa Imulungu kwa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu!

“Wanhu onda wahume nowagwaa ndiya ifisigwe ikemigwa mana. Vivija nomgwaa kila munhu dibwe zelu jandikigwe twaga da sambi hadijuwigwe na munhu yoyose ila ayo yadibokele.

Usenga kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Tuatila

¹⁸ “Kwa msenga wa kuulanga wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Tuatila wandike vino,

“Usenga uno olawa kwa Mwana wa Imulungu, yeli na meso gong'ala kamba moto ukwaka, na magulu gong'ala kamba shaba isomigwe.

¹⁹ Nizijuwa mbuli zose ziusang'hana. Niujuwa unogelwa wako na kutamanila kwako na vija viuwataza wayagwe na kufunga umoyo kwako. Nojuwa sambi kotenda goya ng'hani kubanza aho haichanduso.

²⁰ Lakini nina mbuli ya kukuzuma, gweye komtogolela mtwanzi ija Yezebeli, yoikema mwenyego mtula ndagu. Kwa mafundizo gake kawalongoza vihile wasang'hanaji zangu kwa kuwatenda watende ugoni na kuja ndiya ilavigwe kwa vinyago va imilungu.

²¹ Nimgwaa kipindi cha kuleka nzambi zake, lakini halonda kuleka ugoni wake.

²² Avo, nomwika mulusazi baho heyoye na wose watendile nayo ugoni ogaya ng'hani. Notenda avo sambi kamba hawalekile nzambi zao ziwatendile nayo.

²³ Vivija nowakoma wanhu omkweleleza, abaho vibumbila vose va wanhu onhogola vojuwa kamba nene heyoye nilola goya goyogesa na goyolonda kila munhu. Nomuliha kila imoja wenu kamba vimsang'hane.

²⁴ “Lakini wayagwe wenu mukala kuko Tuatila hamugakweleleze mafundizo gake Yezebeli na hamuifunzile mbuli zija zikemigwa na wanhu wayagwe kamba mbuli za Mwenembago ziifisile ng'hani. Nowalongela mweye siwadikwa bule mzigo uyagwe.

²⁵ Lakini gogeni ng'hani kija kimufunzigwe mbaka von-danize.

²⁶ Munhu yonda yahume, ija yogendelela mbaka kuuhelelo kusang'hana gonilonda, nomgwaa udahi wa kuwatawala wanhu wa isi zose.

²⁷ Kowatawala kwa mkongoja wa zuma na kowabena vihande vihande kamba nongo.

²⁸ Udahi uningwaa munhu ayo awo udahi uuja unigweleligwe na Tatangu na niye nomgwaa tondo ng'andu.

²⁹ “Munhu yeli na magwiti, yategeleze gaja goyolonga Loho wa Imulungu kwa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu!

3

Usenga kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Salide

¹ “Kwa msenga wa kuulanga wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Salide wandike vino,

“Usenga uno olawa kwa ayo yeli na loho saba za Imulungu na nhondo saba. Nijuwa kija kiusang'hana, nojuwa kamba kujuwika kwa mgima kumbe kufa!

² Avo, lamuka! Ukigangamize kija kiuli nacho king'hali hakina potela chose. Kwavija mbaka sambu ning'hali sinag-ona gaja gousang'hana kamba genela gose mgameso ga Imulungu wangu.

³ Kumbuka kija kiufunzigwe na kija kiuhulike, vigoge na uleke nzambi zako. Kamba hukala meso bule, nokwizila kamba mbavi, na honda ujuwe kipindi cha kwiza kwangu.

⁴ Lakini mna wanhu wadodo ako Salide hawavifitize bule viwalo vao. Wanhu awo ofaya kutembela na nene kuno wavala viwalo vizelu.

⁵ Munhu yonda yahume kovazigwa vivo kwa viwalo vizelu, na sidisegesa bule twaga jake mna ikitabu cha ugima. Mgameso ga Tatangu na wasenga zake nolonga kwa mulomo wangu kamba heyo munhu wangu.

⁶ “Munhu yeli na magwiti, yategeleze gaja goyolonga Loho wa Imulungu kwa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu!

Usenga kwa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Filadelifia

⁷ “Kwa msenga wa kuulanga wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Filadelifia wandike vino,

“Usenga uno olawa kwa ayo yong'ala na mkweli. Ayo yeli na luvugulo lwa Daudi, na yahavugula kuduha yodaha kuhinda, na yahahinda kuduha yodaha kuvugula.

⁸ Nijuwa kila mbuli yuusang'hana, nivugula lwivi mgameso gako na kuduha munhu yodaha kuhinda. Njuwa

goya kamba hamoja kuduho nguvu ng'hani, lakini kuigoga mbuli yangu na hudilemile bule twaga jangu.

⁹ Tegeleza! Nowagala kumwako wanhu wa bumbila da Mwenembago, wanhu awo oikema Wayahudi kumbe siyo, lakini olonga uvizi. Avo, nowagala kumwako na nowatenda wakugwile kingubanguba ili wajuwe nikunogela.

¹⁰ Kwavija gweye kudigoga lagizo jangu da kufunga umoyo, na niye nokuhonya na magayo gonda geze mwiisi yose, kuwageza wanhu wose okala mwiisi.

¹¹ Hima nokwiza. Goga ng'hani kija kiulinacho ili munhu yoyose sambiyakuboke nhunza yako ya kuhuma.

¹² Ija yonda yahume nomtenda mhanda mng'anda ya Imulungu wangu, na honda yalawe bule mumo. Nokwandika kumwake twaga da Imulungu wangu na twaga da buga da Imulungu wangu, Yelusalemu ya sambi, yonda ihumu-luke kuulanga kwa Imulungu wangu. Vivija nokwandika kumwake twaga jangu da sambi.

¹³ "Munhu yeli na magwiti, yategeleze gaja goyolonga Loho wa Imulungu kwa vibumbila va wanhu wantogole Yesu!

Usenga kwa kibumbila cha wanhu wantogole Yesu ako Laodikea

¹⁴ "Kwa msenga wa kuulanga wa kibumbila cha wanhu wantogole Yesu ako Laodikea wandike vino,

"Usenga uno olawa kwa ayo yokemigwa, Ona, yota-maniligwa na yogubula ukweli, yeli chanduso cha vinhu vose vyaumbile Imulungu.

¹⁵ Njuwa kija kiusang'hane, njuwa kamba gweye huli uzizimi hebu moto. Vahanogile ng'hani gweye wahakuwile uzizimi hebu moto!

¹⁶ Lakini kwavija kwa lufufunhende, huli uzizimi hebu moto, nokudeka!

¹⁷ Gweye kolonga, 'Niye na mgoli, ninacho kila kinhu kinonda, siswelile chochose.' Lakini hujuwile bule viwili kwabule kinhu chochose! Gweye kunyolila na kolondigwa oneligwe bazi na kwa mkiwa kwa mwazi na kwa msuwameso.

¹⁸ Nokugwaa magesa, gula kumwangu zahabu isunhigwe kwa moto, ili uwe na ugoli. Vivija gula viwalo vizelu uvale, ugubike kinyala cha kuwa mwazi. Vivija gula dawa ya meso ugabake meso gako ili udahe kulola.

¹⁹ Niye nomkomhokela na kumkoboza munhu yoyose ininogela. Avo, wamba kusang'hana ganogile na uleke nzambi zako.

²⁰ Tegeleza! Nokwima hana ulwivi na kugong'onda, munhu yoyose yohulika sauti yangu na kuvugula ulwivi,

nokwingila mng'anda mmwake na kuja ndiya hamoja na heyo, na heyo koja hamoja na niye.

²¹ Munhu yonda yahume nomtenda yakale hamoja na nene mna ikigoda cha undewa, kamba vija niye vinihumile ng'hala hamoja na Tatangu mna ikigoda chake cha undewa.

²² “Munhu yeli na magwiti, yategeleze gaja goyolonga Loho wa Imulungu kwa vibumbila va wanhu wamtogole Yesu!”

4

Nhambiko ya ako kuulanga

¹ Abaho ndagusiligwa kinhu kiyagwe, nyona lwivi luvuguligwa kuulanga. Na sauti ija imhulike ichanduso, iigalile na sauti ya mhalati, inongela, “Izo kuno uchanha, na niye nokulagusila gaja gonda galawilile aho kumwande.”

² Bahaja nimema Loho wa Imulungu, nyona kuko kuulanga kuna kigoda cha undewa, na imoja kakala mkigoda acho.

³ Ayo yakalile mkigoda acho kang'ala kamba dibwe da yasipi na akiki, pinde da Imulungu dikalile ding'ala kamba dibwe da zumalidi dikizunguluka kigoda cha undewa mhande zose.

⁴ Kuzunguluka kigoda cha undewa kukala na vigoda viyagwe malongo mabili na nne, na mvigoda avo wakala wawele malongo mabili na nne wavalile viwalo vizelu na wana taji ya zahabu mmapala.

⁵ Lumwesa, ng'huwa na mdudumo vilawa mkigoda cha undewa. Kuulongozi wa kigoda cha undewa kukala na viwenge saba vikwaka, viwenge avo, zizo loho saba za Imulungu.

⁶ Vivija kuulongozi wa kigoda cha undewa kukala na kinhu kamba bahali ya kiyoo, king'ala kamba dibwe dimetameta.

Aho hagati ya kigoda acho cha undewa kizungulukigwa banzi zose na viumbe vine vili na ugima. Viumbe vine vili na ugima vikala vimemile meso kuulongozi na kuchugu.

⁷ Kiumbe kili na ugima cha ichanduso kiigala na simba, cha kabili kiigala na ng'ombe, cha kadatu kikala na kihanga kamba cha munhu, na cha ikane kiigala na mhungu yoguluka.

⁸ Viumbe avo vine vili na ugima vikala na mabawa sita kila kimoja, gamemile meso kunze na mgati. Kuduhu kubwihila, imisi na ikilo vokwimba,

“Kang'ala, kang'ala, kang'ala, Mndewa Imulungu yeli na Udahi wose,

yakalile baha, yeli baha, na yonda yawe baha.”

⁹ Kipindi viumbe avo vine vili na ugima, viwomgwaa ukulu, na kumtegeleza na kumulongela asente ayo yakalile mkigoda cha undewa ayo yeli mgima siku zose,

¹⁰ waja wawele malongo mabili na nne ogwa haulongozi wa ayo yakalile mkigoda cha undewa omgwila kingubanguba na kumtambikila ayo yeli mgima siku zose. Ozika taji zao kuulongozi wa kigoda cha undewa kuno olonga,
¹¹ “Mndewa wetu na Imulungu wetu, kofaya, kugweleligwa ukulu na kutegelezigwa na nguvu, kwavija kulumba kila kinhu, na kwa kulonda mwenyego viwa baho na vokoneka.”

5

Kitabu na Mwanang'hondolo

¹ Abaho nyona kinhu kamba kitabu mumkono wa kudila wa ayo yakalile mkigoda cha undewa, kikala chandikigwe banzi zose na kikala kifungigwe fundo saba za uhota. ² Abaho nimona msenga wa kuulanga yeli na udahi, kakemelela kwa sauti, “Nani yofaya kubandula zifundo za uhota na kukipumbulula ikitabu?”

³ Lakini kukala kuduhi yoyose kuulanga, hebu mwiisi, hebu hasi kowochola wanhu wafile, yodaha kukipumbulula ikitabu acho na kulola mgati yake.

⁴ Avo, niye nilila ng'hani kwavija kuduhi yofaya kukipumbulula kitabu acho na kulola mgati yake.

⁵ Abaho, imoja wa waja iwavele kanongela, “Sikuulile. Lola! Simba wa kabila da Yuda, mzukulu wa Daudi, kahuma, na kofaya kuzibandula zifundo saba za uhota na kukipumbulula ikitabu.”

⁶ Abaho nyona hagati ha kigoda cha undewa, kema Mwanang'hondolo kazungulukigwa banzi zose na viumbe vine vili na ugima na waja iwavele. Ayo Imwanang'hondolo koneka kamba kachinjigwa kakala na mhembe saba na meso saba, na zizo azo loho saba za Imulungu zitumigwe kila hanhu mwiisi yose.

⁷ Ayo Imwanang'hondolo kanyalanhuka kakisola kija ikitabu mumkono wa kudila wa ayo yakalile mkigoda cha undewa.

⁸ Bahaja viyakisolile acho ikitabu avo iviumbe vine vili na ugima hamoja na waja iwavele malongo mabili na nne wagwa kingubanguba kuulongozi wa Mwanang'hondolo. Kila imoja wao kakala na bango na bakuli za zahabu zimemile ubani, ubani awo ako kupula kwa wanhu wa Imulungu.

⁹ Wemba lwila lwa sambu, “Kofaya kukisola ikitabu

na kuzibandula zifundo zake za uhota.

Kwavija kukala uchinjigwe, na kwa damu yako kumgulila wanhu Imulungu,

kulawa kila kabila na ulonzi na isi na lukolo.

¹⁰ Kuwatenda undewa na walava nhosa na wamsang'hanile
Imulungu wetu,
nao oilongoza isi yose.”

¹¹ Abaho ndola, mhulika sauti za wasenga wa kuulanga wengi ng'hani, kuduhu munhu yodaha kuwapeta! Wema kukizunguluka kigoda cha undewa, na vija viumbe vine vili na ugima na waja iwavele,

¹² walonga kwa sauti ng'hulu,
“Mwanang'hondolo yachinjigwe kofaya kubokela nguvu,
udahi, ugoli, na nzewele,
ukulu, kutegelezigwa na nhogolwa!”

¹³ Abaho nihulika kila kinhu kiumbigwe kuulanga, mwiisi, hasi kowochola wanhu wafile, mbahali na vose vili mumo, vilonga,

“Kumwake ayo yakalile mkigoda cha undewa na kwa
Mwanang'hondolo,
wabokele nhogolwa na kutegelezigwa na ukulu na udahi,
siku zose!”

¹⁴ Viumbe vine vili na ugima vilonga, “Ona!” Na waja iwavele wagwa kingubanguba, watambika.

6

Mwanang'hondolo kobandula fundo za uhota

¹ Abaho nimona Mwanang'hondolo kobandula fundo ya uhota ya ichanduso mna zifundo saba, nimuhulika imoja wa viumbe wane weli na ugima kolonga kwa sauti ng'hulu kamba ya ng'huwa, “Izo!”

² Niye ndola, kumbe kukala na falasi imoja mzelu chuwee. Ayo yamkwelile kakala yagogile upinde, na kakala yagweleligwe taji. Kalawa kamba muhumaji na kugendelela kuhuma.

³ Abaho Mwanang'hondolo, kabandula fundo ya kabili ya uhota, nimuhulika kiumbe yeli na ugima wa kabili kolonga, “Izo!”

⁴ Niye ndola, kalawilila falasi iyagwe mdung'hu yau. Ayo yamkwelile kagweleligwa ng'honde ya kusegesa tindiwalo mwiisi, wanhu waikome. Ayo kagweleligwa panga kulu.

⁵ Abaho Mwanang'hondolo kabandula fundo ya kadatu ya uhota, nimuhulika kiumbe yeli na ugima wa kadatu kolonga, “Izo!” Niye ndola, kalawilila falasi mtitu fii. Ayo yamkwelile kakala yagogile kinhu kili na vinhu vibili va kupimila vinhu vizamile.

⁶ Nihulika kinhu kamba sauti ilawa kwa viumbe vine vili na ugima, ilonga, “Kibaba kimoja cha usage wa ngano kwa sente ya kusang'hana kwa siku imoja, na vibaba vidatu va

shaili kwa sente ya kusang'hana siku imoja. Lakini sikuu-nange mavuta hebu divai!”

⁷ Abaho Mwanang'hondolo kabandula fundo ya ikane ya uhota, nimuhulika kiumbe yeli na ugima wa ikane kolonga, “Izo!”

⁸ Ndola kalawilila falasi imoja nyaubundi. Ayo yamkwelile kakemigwa, Ifa na kowochola wanhu wafile kamkweleleza kuchugu. Wagweleligwa udahi kwa lobo imoja ya isi yose wawakome kwa kuitowa na nzala na mitamu na ming'onyo mikali.

⁹ Abaho Mwanang'hondolo kabandula fundo ya itano ya uhota. Hasi ya upango wa kulavila nhosa nyona loho za wanhu wakomigwe mbuli ya kuwapetela wanhu usenga wa Imulungu na mbuli ya kugendelela kugoga usindila wao.

¹⁰ Wakemelela ng'hani, “Go Mndewa utawalaga, ung'alile na mkweli! Lini vonda uwataguse wanhu wa mwiisi na kuwakoboza kwa kutukoma siye?”

¹¹ Kila imoja wao kagweleligwa kiwalo kitali kizelu, walongeligwa wabete kipindi kidodo, mbaka vonda wenele wasang'hanaji wayao na wayao wamtogole Yesu onda wakomigwe kamba viwakomigwe wao.

¹² Abaho nimona Mwanang'hondolo kobandula fundo ya sita ya uhota. Kukala na mtigisiko mkulu wa isi, zuwa dikala titu fii kamba kaniki, mbalamwezi ikala dung'hu yau kamba damu.

¹³ Nhondo zilagala mwiisi kamba ng'hoga vizilagalaga, kipindi vizitigisigwa na beho kulu.

¹⁴ Ulanga usegela kamba vija mkeka viukunzigwa, vigongo vose na visiwa visagesigwa.

¹⁵ Abaho, wandewa wa mwiisi, wakulu, wakulu wa wikalizi, wanhu wagoli, wanhu weli na nguvu na wanhu wose wayagwe watumwa na wakomboligwe waifisa mz-imhango na mna imibwe kuvigongo.

¹⁶ Wavilongela vigongo na mibwe mikulu, “Tulagalileni mtufise kutali na meso ga ayo yakalile mkigoda cha undewa na kutali ya ng'hasiliki za Mwanang'hondolo!

¹⁷ Kwavija siku yao ya kutagusa ivika, nani yodaha kuigomesa na kwima?”

7

Wanhu wayagwe wa Izilaeli okwikigwa vilaguso

¹ Abaho niwona wasenga wane wa kuulanga wema kuna izibanzi nne za mwiisi, wazigoga beho nne za mwiisi ili beho sikudibume hata kidogo mwiisi, hebu mbahali hebu mmibiki.

² Abaho nimona msenga iyagwe wa kuulanga kalawa mwambu wa kudilawila zuwa, kuno kagoga kinhu cha Imulungu yeli mgima cha kwikila kilaguso. Kakemelela kawalongela wasenga awo wane wa kuulanga wagweleligwe udahi wa kunanga isi na bahali.

³ Msenga ayo wa kuulanga kalonga, “Sikumwiinange isi hebu bahali hebu mibiki, mbaka tuwekile vilaguso mvihanga vao watumigwa wa Imulungu wetu.”

⁴ Abaho mhulika wingi wa wanhu wekigwe vilaguso mvihanga vao, wakala wanhu laki imoja na elufu alobaini na nne kulawa mna gamakabila longo na mabili ga Izilaeli.

⁵ Kabila da Yuda walawa wanhu elufu kumi na mbili wekigwa vilaguso na kabila da Lubeni wanhu elufu kumi na mbili na kabila da Gadi wanhu elufu kumi na mbili.

⁶ Kabila da Asheli wanhu elufu kumi na mbili na kabila da Nafutali wanhu elufu kumi na mbili na kabila da Manase wanhu elufu kumi na mbili.

⁷ Kabila da Simeoni wanhu elufu kumi na mbili na kabila da Lawi wanhu elufu kumi na mbili na kabila da Isakali wanhu elufu kumi na mbili.

⁸ Kabila da Zabuloni wanhu elufu kumi na mbili na kabila da Yusufu wanhu elufu kumi na mbili na kabila da Benjamini wanhu elufu kumi na mbili.

Wanhu kulawa kila kabila

⁹ Abaho ndola, nyona lunhu lwa wanhu mkulu ng'hani, kuduha munhu yodaha kuwapeta, wanhu awo walawa kila isi na lukolo na ulonzi na kabila. Wema kuulongozi wa kigoda cha undewa na kuulongozi wa Mwanang'hondolo. Wavala viwalo vizelu na wagoga mibunho ya biki da mtende.

¹⁰ Wakemelela ng'hani, “Ukombola olawa kwa Imulungu wetu, yokala mkigoda cha undewa, na vivija olawa kwa Mwanang'hondolo!”

¹¹ Wasenga wose wa kuulanga wema kukizunguluka kigoda cha undewa. Awo iwavele na viumbe vine vili na ugima wagwa kingubanguba kuulongozi wa kigoda cha undewa, watambika kwa Imulungu,

¹² walonga, “Ona! Nhogolwa na ukulu na nzewe na kulonga asente na kutegelezigwa na nguvu na udahi, ugweleligwe gweye Imulungu wetu siku zose! Ona!”

¹³ Imoja wa waja iwavele kambuza, “Wano wavalile viwalo vizelu wanhu gani? Na olawa kwahi?”

¹⁴ Niye nimwidika, “Go mkulu, gweye kjujwa.”

Nayo kanongela, “Wano awo wahonyeke mna gamagayo makulu. Wavifuwa viwalo vao kwa damu ya Mwanang'hondolo, wiwa vizelu chuwee.

¹⁵ Lekaavo wema kuulongozi wa kigoda cha undewa wa Imulungu na omsang'hanila imisi na ikilo mng'anda yake. Ayo yokala mkigoda cha undewa kokala nao na kowakaliza.

¹⁶ Honda wone nzala hebu ng'hilu hebu zuwa hebu vuke kali honda diwasome kabili,

¹⁷ kwavija Mwanang'hondolo yeli hagati ya kigoda cha undewa kokuwa msusilaji wao, nayo kowalongoza mna inzasa ya mazi gogala ugima. Nayo Imulungu kogahangusa mahozzi gao mgameso gao.”

8

Fundo ya saba ya uhota

¹ Mwanang'hondolo viyabandule fundo ya saba ya uhota, ako kuulanga kukala tuulu, kwa kipindi cha nusu saa.

² Abaho niwona wasenga saba wa kuulanga wema kuulongozi wa Imulungu, wagweleligwa mhalati saba.

³ Msenga iyagwe wa kuulanga yakalile na kiya cha zahabu cha kusomela ubani, keza kema kuulongozi wa upango wa kulavila nhosa. Kagweleligwa ubani mwingi na kupula kwa wanhu wa Imulungu, yavilave nhosa muupango wa zahabu uli kuulongozi wa kigoda cha undewa.

⁴ Yosi da ubani hamoja na kupula kwa wanhu wa Imulungu vichola uchanha kulawa mmakono ga msenga ayo wa kuulanga yemile kuulongozi wa Imulungu.

⁵ Abaho ayo imsenga wa kuulanga kasola kiya cha kwikila ubani, keka makala ga moto kulawa muupango wa kulavila nhosa, kakipigisa ikiya mwiisi. Kukala na ng'huwa, mdudumo mimwesa na mtigisiko wa isi.

Mhalati ya ichanduso mbaka ya ikane

⁶ Abaho awo iwasenga saba wa kuulanga wakalile na mhalati saba waitanda kuzitowa.

⁷ Msenga wa kuulanga wa ichanduso katowa mhalati yake. Mvula ya mabwe na moto, vihanganyigwe na damu vikutuligwa mwiisi. Selusi imoja ya isi ilukula na selusi imoja ya mibiki ilukula na mijani mibisi yose ilukula.

⁸ Msenga wa kabili wa kuulanga katowa mhalati yake. Kinhu kamba lugongo lukulu lukwaka moto lwasigwa mbahali. Selusi imoja ya bahali igaluka damu,

⁹ selusi imoja ya viumbe vili mbahali vifa na selusi imoja ya ngalawa ng'hulu zinangika.

¹⁰ Msenga wa kadatu wa kuulanga katowa mhalati yake. Nhondo ng'hulu, ikwaka kamba wenge da moto, igwa kulawa kuulanga na igwila selusi imoja ya mizanda ya mazi na vizanda.

¹¹ Nhondo ayo yokemigwa, “Usungu.” Avo selusi imoja ya mazi gakala usungu, wanhu wengi wafa mbuli ya mazi gago, kwavija mazi galuka kuwa masungu.

¹² Abaho msenga wa ikane wa kuulanga katowa mhalati yake. Zuwa na mbalamwezi na nhondo vitowigwa na vagiza selusi imoja ya udahi wake wa kumwemwesa. Selusi imoja ya imisi ikala kuduhu mulenge wa zuwa, vivija selusi imoja ya ikilo ikala kuduhu mulenge wa mbalamwezi na nhondo.

¹³ Abaho ndola, nimuhulika mhungu koguluka uchanha ng'hani kuulanga kuno kokemelela, “Ogaya, ogaya, ogaya! Wanhu okala mwiisi, awo iwasenga wadatu wa kuulanga wasigale, wahatowa mhalati zao!”

9

Mhalati ya tano

¹ Abaho msenga wa tano wa kuulanga katowa mhalati yake. Nyona nhondo ikalile ilagale mwiisi, nayo igweleligwa luvugulo lwa mwina wa kolombo dilibule uhelelo.

² Ayo inhondo ifungula umwina wa kolombo dilibule uhelelo, na yosi kulu difililika kamba yosi kulu da biwi disomigwa. Zuwa na ulanga vigeligwa ziza mbuli ya yosi dijo.

³ Nzige walawa kudiyosi dijo, wengila mwiisi, wagweleligwa nguvu kamba ya inge.

⁴ Walongeligwa sikuwanange mijani hebu mibiki hebu kinhu chochose kihandigwe. Lakini wawanange wanhu waja waiyeka welibule kilaguso cha Imulungu mvihanga vao.

⁵ Nzige awo walongeligwa sikuwawakome wanhu awo, lakini wawadununze kwa miyezi mitano. Usungu wa madununzo gago uigala na usungu wa kufuliligwa na inge.

⁶ Kipindi acho chose wanhu oizahila ifa, lakini honda waipate bule. Osulukila kufa, lakini ifa yokala kutali nao.

⁷ Nzige awo wakoneka kamba falasi waitandile kwa kuitowa. Mmapala gao wakala na vinhu kamba taji za zahabu, na vihanga vao vikala kamba vihanga va wanhu.

⁸ Mvili zao ziigala na mvili nhali za watwanzi na meno gao gaigala na meno ga simba.

⁹ Mhambaga zao zigubikigwa na kinhu kamba ngao ya zuma. Sauti ya mabawa gao iigala na sauti ya mwanza wa mituka ibululigwa na falasi ochola kuing'hondo.

¹⁰ Wakala na mikila na miba kamba ya inge, kwa mikila ayo wakala na nguvu ya kuwalumiza wanhu kwa kipindi cha miyezi mitano.

¹¹ Wakala na mndewa yakalile yowalongoza, nayo ayo msenga wa Mwenembago yakalile mkulu wa kolombo

dilibule uhelelo. Twaga jake kwa kiebulania Abadoni na kwa Kigiliki Apolioni, fambulo jake, “Mnangaji.”

¹² Magayo gaichanduso gabita, lakini gang'hali gayagwe mabili gokwiza.

Mhalati ya sita

¹³ Abaho msenga wa sita wa kuulanga katowa mhalati yake. Mhulika sauti yolawa mna izimhembe nne za upango wa kulavila nhosa utengenezigwe kwa zahabu uli kuulongozi wa Imulungu.

¹⁴ Sauti ayo imulongela msenga wa sita wa kuulanga yakalile na mhalati, “Walekese wasenga wane wa Mwenem-bago wagodekigwe hana ulwanda mkulu wa Fulate!”

¹⁵ Nayo kawafungulila wasenga awo wane wakalile watandigwe mbuli ya saa ayo ya siku na mwezi awo na mwaka awo, ili wawakome selusi imoja ya wanhu.

¹⁶ Mhulika uwingi wa wakalizi okwela falasi wakala milioni magana mbili.

¹⁷ Vino vivo vinyonile vindagusiligwe, nyona falasi na waja owakwela, wakala na ngao mzimhambaga zao ndung'hu kamba moto na buluu na njano. Mapala ga falasi awo gakala kamba mapala ga simba, mumilomo yao vilawa moto na yosi na baluti ikwaka.

¹⁸ Selusi imoja ya wanhu wose mwiisi wafa mbuli ya mikubulo ayo midatu, nayo ni moto yosi na baluti ikwaka vilawile mumilomo yao.

¹⁹ Nguvu ya falasi awo ikala mna imilomo yao na mna imikila yao. Mikila yao iigala na mgendela hasi na ikala na mapala, kwa mikila ayo wawalumiza wanhu.

²⁰ Wanhu wayagwe wasigale, awo hawakomigwe na mikubulo ayo, hawalekile gehile ga kutambikila vinhu vi-watendile kwa makono gao. Hawalekile kuvitambikila vinyamkela na vinyago va zahabu na shaba na sente na mabwe na mibiki, vinhu havidahaga kulola hebu kuhulika hebu kugenda.

²¹ Hawalekile ukomaji wao na uhawi na ugoni na ubavi.

10

Msenga wa kuulanga na kitabu kidodo

¹ Abaho nimona msenga iyagwe wa kuulanga yeli na udahi kohumuluka kuulanga. Kakala yavazigwe wingu na pinde da Imulungu kudipala jake. Kihanga chake kikala kamba zuwa, na magulu gake kamba mhanda za moto.

² Mumkono wake kakala yagogile kitabu kidodo kifunguligwe. Keka uchanha ya bahali mgulu wake wa mkono wa kudila na wa kumoso keka mwiisi inyalile.

³ Kakemelela ng'hani kamba simba yong'ula. Viyamam-bukize kukemelela, ng'huwa saba zidika kwa kubuma.

⁴ Bahaja vizilongile zija zing'huwa nilonda kwandika, lakini mhulika sauti kulawa kuulanga, ilonga, “Mbuli azo zilongigwe na ng'huwa saba zifise, sambiuzaandike!”

⁵ Abaho msenga ayo wa kuulanga inimonile kema uchanha ya bahali na uchanha ya isi, kenula mkono wake wa kudila uchanha kuulanga,

⁶ kaiduwila kwa twaga da Imulungu yeli mgima siku zose, yaumbile ulanga na isi na bahali na vinhu vose vili mumo. Kalonga, “Kipindi cha kubetela kibita!”

⁷ Lakini kipindi imsenga wa saba wa kuulanga yahatowa mhalati yake, Imulungu komambukiza mbuli zake za ki-fiso kamba viyawapetele watula ndagu, awo iwasang'hanaji zake.”

⁸ Abaho sauti ija imhulike aho haichanduso kulawa kuu-langa, inongela kabili, “Genda kakisole kitabu kifunguligwe kili mumkono wa msenga wa kuulanga yemile mbahali na mwiisi inyalile.”

⁹ Avo nimcholela ayo imsenga wa kuulanga, nimpula yanigwee aho ikitabu kidodo. Kanongela, “Sola ukije, mmu-lomo wako chokuwa cha mulile kamba uki, lakini mna iinda chokuwa cha usungu!”

¹⁰ Nikisola kitabu aho kidodo mumkono wa msenga ayo wa kuulanga nikija, mmulomo kikala cha umulile kamba uki, lakini vinikidile mna iinda kikala usungu.

¹¹ Abaho nongeligwa, “Kolondigwa upete kabili usenga wa Imulungu mbuli ya wanhu wa kila isi na lukolo na ulonzi na wandewa wakulu!”

11

Wanhu wabili wavonile na kulonga

¹ Abaho ngweleligwa ludete kamba kibiki cha kupimila, nongeligwa, “Genda kapime ng'anda ya Imulungu na upango wa kulavila nhosa na uwapete wanhu omtambikila Imu-lungu mumo.

² Lakini sikuupime lubuga lwa kunze ya Ng'anda ya Imu-lungu, kwavija wagweleligwa wanhu haweli Wayahudi, wao odibojoga buga ding'alile kwa kipindi cha miyezi malongo mane na mbili.

³ Nowatuma wanhu zangu wabili, olonga usenga wa Imu-lungu kwa siku elufu moja magana mabili na malongo sita kuno wavala vikumbi.”

⁴ Wanhu awo wabili onda walonge mbuli yangu awo wa-longigwe kamba mibiki mibili ya mizeituni na vinhu vibili va kwikila taa vili kuulongozi wa Mndewa wa isi.

⁵ Munhu yoyose yahageza kuwalumiza, moto ulawa mmilomo yao owasakaza wanhu wawehile, na munhu yoyose yonda yageze kuwalumiza kokomigwa kamba vivo.

⁶ Kipindi vonda wapete usenga wa Imulungu, okuwa na udahi wa kufunga ulanga ili mvula sikuitowe. Wana udahi wa kugalusa mazi kuwa damu, vivija wana udahi wa kugala mikubulo mwiisi kipindi wahalonda.

⁷ Wahamambukiza kulonga usenga wao, ng'onyo dilawa kudikolombo dilibule uhelelo doitowa nao. Najo dowahuma na dowakoma.

⁸ Mitufi yao yokala mna zinzila za buga kulu, hanhu hayawambigwe Mndewa wao. Twaga da kugwaza da buga dijo Sodoma hebu isi ya Misili.

⁹ Wanhu kulawa kila isi na lukolo na ulonzi na kabila oilola mitufi yao kwa siku ndatu na nusu na honda watogole izikigwe.

¹⁰ Wanhu okala mwiisi oideng'helela ifa ya wanhu awo wabili. Otenda nyimwilinyimwili na kuigwaa nhunza, kwavija watula ndagu awo wabili wawagaza ng'hani wanhu wa mwiisi.

¹¹ Zahamala siku azo ndatu na nusu, mhumuzi ya ugima kulawa kwa Imulungu iwezila na kuwengila, na hewo wema wima na wanhu wose wawone wengilwa bwembwe.

¹² Abaho watula ndagu awo wabili wahulika sauti ng'hulu kuulanga, ilinga, "Izoni kuno!" Wachola kuulanga mna diwingu, kuno wanhu wawehile owalola.

¹³ Kipindi kikija kukala na mtigisiko mkulu ng'hani wa isi, hanhu ha longo ha isi inangika, na wanhu elufu saba wakomigwa kwa mtigisiko awo. Wanhu wasigale wadumba ng'hani, wamgwaa ukulu Imulungu wa kuulanga.

¹⁴ Magayo gakabili gabita, lakini gang'hali gakadatu gokwiza sambu.

Mhalati ya saba

¹⁵ Abaho msenga wa saba wa kuulanga katowa mhalati yake, kukala na sauti ng'hulu kuulanga, ilinga, "Sambu undewa wa mwiisi wa Mndewa Imulungu wetu na Kilisito iyamsagule. Nayo kotawala siku zose!"

¹⁶ Abaho waja iwavele malongo mabili na nne wakalile kuulongozi wa Imulungu mna ivigoda, wagwa kingubanguba, watambika kwa Imulungu,

¹⁷ walonga,

"Tokugwaa asente Imulungu uli na Udahi wose, uli baha na ukalile baha!

Kwavija kwa nguvu yako ng'hulu, kusonga kutawala!

¹⁸ Wanhu wa isi zose wagevuzika,

lakini kipindi cha ng'hasiliki yako kivika,

kipindi cha kutagusigwa wanhu wafile.

Kipindi kivika cha kuwagwaa nhunza watula ndagu, awo
iwasang'hanaji wako,
wanhu wako wose okugwaa ukulu,
wakulu kwa wadodo.

Kipindi cha kuwananga wanhu wanangile isi kivika!”

¹⁹ Ng'anda ya Imulungu kuulanga ivuguligwa, na sanduku da lagano joneka mumo. Kukala na mimwesa na mdudumo na ng'huwa na mtigisiko wa isi na mvula ng'hulu ya mabwe.

12

Mtwanzi na Zoka kulu

¹ Abaho kilaguso cha kukanganya choneka kuulanga. Kukala na mtwanzi yavalile zuwa na yakalile na mbalamwezi mmagulu gake na kudipala jake kavala taji ya nhondo longo na mbili.

² Kakala na inda, na kalila kwa usungu kamba usungu wa kulela mwana.

³ Abaho kilaguso kiyagwe cha kukanganya choneka kuulanga. Zoka kulu dung'hu yau na dikala na mapala saba na mhembe longo, na kila pala dikala na taji.

⁴ Zoka dijo kwa kila jake dibulula selusi imoja ya nhondo za kuulanga na dizasila mwiisi. Najo dima kuulongozi wa mtwanzi yuyo yakalile yolonda kulela, ili baho imwana yahavumbuka dimsukile.

⁵ Abaho, mtwanzi yuyo kalela mwana wa kimbigalo, yonda yawatawale wanhu wa isi zose kwa mkongoja wa zuma lakini imwana kasoligwa na kugaligwa kwa Imulungu kuna ikigoda chake cha undewa.

⁶ Mtwanzi yuyo kakimbilila kuluwala, hanhu hayamtandile Imulungu, kuko kalolesigwa kwa siku elufu moja magana mabili na malongo sita.

⁷ Abaho kulawilila ng'hondo kuulanga. Mikaeli na wasenga wayage wa kuulanga waitowa na zoka dijo, najo dizoka hamoja na wasenga zake diitowa nao,

⁸ lakini zoka dijo na wasenga zake wahumwa, hawakalile na hanhu hakukala kuko kuulanga.

⁹ Avo zoka dijo kulu jasigwa hasi, najo dijo zoka da umwaka, dikemigwa ija Imdumuka hebu Mwenembago, najo dijo diwavizila wanhu wose wa mwiisi. Jasigwa hasi mwiisi hamoja na wasenga zake.

¹⁰ Abaho mhulika sauti kuulanga ilonga, “Sambi Imulungu kawakombola wanhu wake na Imulungu mndewa wetu kolagusa nguvu zake! Sambi Kilisito iyamsagule kalagusa mamulaka gake! Kwaviya yuyo yakalile yokwima kuulongozi

wa Imulungu imisi na ikilo kuwalavila vitala ndugu zetu kasigwa hasi.

¹¹ Ndugu zetu wadihuma kwa damu ya Mwanang'hondolo na kwa kuwalongela wayagwe mbuli ya Imulungu, kwavija hawaunogege ugima wao na waitanda hata kufa.

¹² Avo deng'helela gweye ulanga na wose okala mumo! Lakini zogaya isi na bahali! Kwavija Mwenembago keza kumwenu, kuno kamema ng'hasiliki, kajuwa kamba kasigaza kipindi kidodo.”

¹³ Zoka dijo vijone jasigwa mwiisi, disonga kumsaka mtwanzi ija yalelile mwana wa ikimbigalo.

¹⁴ Mtwanzi yuyo kagweleligwa mabawa mabili ga mhungu mkulu ili yaguluke kutali na zoka dijo, mbaka hanhu hake kuko kuluwala, kuko kokala goya kwa miyaka midatu na nusu.

¹⁵ Abaho, dizoka dideka mazi mengi kamba ga lwanda mkulu, gamuwinza kuchugu mtwanzi yuyo ili gamkulule.

¹⁶ Lakini isi imtaza mtwanzi yuyo, igubuka na kugafonza mazi galawile mmulomo wa zoka dijo.

¹⁷ Avo zoka dijo digevuzika ng'hani, disegela dichola kuitowa na wana wayagwe wa mtwanzi yuyo, awo wao wanhu ogoga malagizo ga Imulungu na ogoga ukweli ugubuligwe na Yesu.

¹⁸ Abaho zoka dijo dima kumgwazo wa ibahali.

13

Ming'onyo mibili

¹ Abaho nijona ng'onyo dolawa mbahali. Dina mhembe longo na mapala saba, uchanha ya kila mhembe kukala na taji na uchanha ya kila pala kukala na twaga da kumuliga Imulungu.

² Ng'onyo dijo diigala na duma, na dina mifumbi kamba ya dubu na lomo jake diigala na lomo da simba. Zoka dijo dingwaa ajo ding'onyo nguvu yake na kigoda chake cha undewa na udahi wake.

³ Pala dimoja da ng'onyo ajo joneka na ng'hovu ya londa dilondile kumkoma, lakini londa jake dihona. Wanhu wa mwiisi yose wakanganya na kudikweleleza.

⁴ Wanhu wose waditambikila zoka dijo kwavija dingwaa ajo ding'onyo udahi wake. Vivija waditambikila ajo ding'onyo walonga, “Nani yaigalile na ng'onyo dino? Nani yodaha kuitowa najo?”

⁵ Abaho ajo ding'onyo ditogoleligwa kulonga mbuli za kuitapa na kumuliga Imulungu, digweleligwa udahi kwa kipindi cha miyezi malongo mane na mibili.

⁶ Avo disonga kumuliga Imulungu, kadiliga twaga da Imulungu na hanhu hoyokala na wose okala kuulanga.

⁷ Ng'onoyo ajo ditogoleligwa kuitowa na wanhu wa Imulungu na diwahuma, na digweleligwa udahi kwa wanhu wa kila isi na lukolo na ulonzi na kabila.

⁸ Wanhu wose okala mwiisi oditambikila ng'onoyo ajo, ila waja waiyeka matwaga gao gandikigwe mna ikitabu cha ugima cha Mwanang'hondolo yachinjigwe isi ing'hali hainalumbigwa.

⁹ “Munhu yeli na magwiti yategezele!

¹⁰ Munhu yekigwe kwa kugogigwa, kogogigwa, munhu yekigwe kwa kukomigwa kwa sime, kokomigwa kwa sime. Luno lukemo kwa wanhu wa Imulungu wafunge umoyo na watamanile.”

¹¹ Abaho nijona ng'onoyo diyagwe dolawa mwiisi. Dikala na mhembe mbili kamba mhembe za ng'hondolo, dilonga kamba dija dizoka.

¹² Dikala na udahi wose wa ajo ding'onoyo da ichanduso, na diusang'hanila udahi awo hanhu ha ajo ding'onoyo. Di-inanahiza isi yose na wanhu okala mumo waditambikile ng'onoyo ajo da ichanduso dikalile na londa kudipala abaho dihona.

¹³ Avo, ng'onoyo ajo da kabili ditenda unzonza mkulu, mbaka moto kulawa kuulanga uhumuluka hasi mgameso ga wanhu.

¹⁴ Diwavizila wanhu okala mwiisi kwa kubitila unzonza diutendile hanhu ha ng'onoyo da ichanduso. Ajo ding'onoyo diwalongela wanhu wazenge sanamu kwa kuditogola ding'onoyo dikalile dilumile kwa sime lakini diwa gima kabili.

¹⁵ Ng'onoyo ajo da kabili ditogoleligwa kulava mhumuzi ya ugima kwa ayo isanamu ya ding'onoyo da ichanduso, ili ayo isanamu idahe kulonga na kuwakoma wanhu walekile kuitambikila.

¹⁶ Vivija ajo ding'onoyo diwananahiza wanhu wose, wadodo kwa wakulu, wagoli kwa wakiwa, watumwa kwa wanhu wakomboligwe, wekigwe kilaguso mna imikono yao ya kudila hebu mvihanga.

¹⁷ Kuduhu munhu yodaha kugula hebu kuchuuza kinhu kamba kabule kilaguso acho, kilaguso acho ni twaga da ajo ding'onoyo hebu namba za twaga dijo.

¹⁸ Hano holondigwa nzewe! Munhu yeli na nzewele kodaha kufambula namba za ng'onoyo dijo, kwavija namba azo zokwima kwa twaga da munhu. Namba azo ni magana sita na malongo sita na sita.

14

Mwanang'hondolo na wanhu zake

¹ Abaho niluwona Lugongo lwa Sayuni na Mwanang'hondolo kema uchanha yake, kakala na wanhu laki moja na elufu alobaini na nne, mvihanga vao wakala wandikigwe twaga da Mwanang'hondolo na twaga da Tatake.

² Mhulika sauti kulawa kuulanga, iigalile na mazi mengi vigokilima na mdudumo. Sauti imhulike ikala kamba sauti ya watowa bango viwotowa bango jao.

³ Wakala okwimba lwila lwa sambu kuulongozi wa kigoda cha undewa na kuulongozi wa viumbe vine vili na ugima na waja iwavele. Kuduhu munhu yadahile kuifunza lwila lulo ila wanhu waja waiyeka laki moja na elufu alobaini na nne wakomboligwe mwiisi.

⁴ Wanhu awo wakala waikile goya na hawanawasa bule na watwanzi. Wao omkweleleza Mwanang'hondolo kokose koyochola. Wakomboligwa kulawa mgati mwa wanhu, wawa wanhu wa ichanduso kulavigwa kwa Imulungu na kwa Mwanang'hondolo.

⁵ Wanhu awo hawana longa uvizi wowose, na wabule kinhu chochose kihile kumwao.

Wasenga wadatu wa kuulanga

⁶ Abaho nimona msenga iyagwe wa kuulanga kozumha kuulanga, kakala na Mbuli Inogile ilibule uhelelo kowapetela wanhu wa mwiisi, kila kabila na lukolo na ulonzi na isi.

⁷ Kalonga kwa sauti ng'hulu, "Mdumbeni Imulungu na mumgwee ukulu! Kwavija kipindi chake cha kuwatagusa wanhu wa mwiisi kivika. Mtambikileni yuyo yaumbile ulanga na isi na bahali na nzasa za mazi!"

⁸ Msenga wa kabili wa kuulanga kamkweleleza ayo wa ichanduso kalonga, "Digwa! Buga kulu da Babeli digwa! Diwagwelele wanhu wa isi zose divai yake kali, divai iwatenda wanhu wasulukile kutenda ugoni!"

⁹ Msenga wa kadatu wa kuulanga kawakweleleza wayage wabili walongole, kalonga kwa sauti ng'hulu, "Munhu yoyose yonda yaditambikile ding'onoyo na sanamu yake na munhu yekigwe kilaguso mkihanga chake hebu mumkono wake wa kudila,

¹⁰ munhu ayo kong'wa divai ya ng'hasiliki ya Imulungu igidigwe mkikasi cha ng'hasiliki yake bila kuhanganyigwa na mazi. Munhu ayo kogaya muumoto na mabwe gokwaka mgameso ga wasenga wa kuulanga na mgameso ga Mwanang'hondolo.

11 Yosi da moto uwadununza dokwela uchanha siku zose. Wanhu waditambikile ding'onyo ajo na sanamu yake na kwa munhu yoyose yekigwe kilaguso cha twaga jake, honda wabwihile imisi na ikilo siku zose.”

12 Avo wanhu wa Imulungu waja ogoga malagizo ga Imulungu na omtamanila Yesu olondigwa wafunge umoyo.

13 Abaho mhulika sauti kulawa kuulanga yolonga, “Yandika! Wamweda wanhu waja kulawa sambu ofa kuno wailumba na Mndewa!”

Nayo Loho wa Imulungu kolonga, “Obwihila na magayo gao, kwavija gaja gawasang'hane gowakweleleza.”

Wanhu wa mwiisi okwikigwa hamoja kamba zabibu

14 Abaho ndola nyona kukala na wingu zelu, na ayo yakalile mdiwingu kaigala na Mwana wa Munhu. Kakala na taji da zahabu mdipala jake na sengo ikutwa mumkono wake.

15 Abaho msenga iyagwe wa kuulanga kalawa mng'anda ya Imulungu ako kuulanga, kakemelela kamulongela ayo yakalile mdiwingu, “Chonde, sola sengo yako usenge vihandigwe, kwavija kipindi cha kusenga kivika, vihandigwe mwiisi vikangala.”

16 Baho ayo yakalile mdiwingu kazungulusa sengo yake mwiisi, na vihandigwe mwiisi visengigwa.

17 Abaho msenga iyagwe wa kuulanga kalawa mng'anda ya Imulungu ako kuulanga, nayo vivija kakala na sengo ikutwa.

18 Abaho msenga iyagwe wa kuulanga, yakalile mulolesaji wa moto, kalawa muupango wa kulavila nhosa kamulongela kwa sauti ng'hulu ayo msenga wa kuulanga yakalile na sengo ikutwa, “Sola sengo yako ikutwa ukanhe vimvaba va zabibu vili mumgunda wa mizabibu uli mwiisi, kwavija zabibu zipa!”

19 Ayo imsenga wa kuulanga kazungulusa sengo yake mwiisi kakanha zabibu mvimvaba vake, kazipigisila hanhu ha kukamila zabibu, hanhu ha ng'hasiliki ya Imulungu.

20 Zabibu zikamigwa hanhu aho hakalile kunze ya buga, na damu ikilima kulawa hanhu aho kwa ugazi wa kuvikila mmulomo wa falasi kulawa hasi na utali wa kilometa magana madatu.

15

Mikubulo saba

1 Abaho ndola kuulanga nyona kilaguso kiyagwe kikulu cha kukanganya. Kukala na wasenga saba wa kuulanga wakalile na mikubulo saba ya uhelelo, kwa mikubulo ayo saba ng'hasiliki ya Imulungu yokuwa imala.

2 Abaho nyona kinhu kamba bahali ya kiyoo ihanganyigwe na moto. Vivija niwona wanhu waja wadihumile dija

ding'onoyo na sanamu yake na dijo twaga jake dolagusigwa kwa namba. Wanhu awo wema kumgwazo wa ija ibahali ya kiyoo kuno wagoga mabango gawagweleligwe na Imulungu.

³ Wemba lwila lwa Musa msang'hanaji wa Imulungu na lwila lwa Mwanang'hondolo,

“Gweye Mndewa Imulungu uli na Udahi wose, sang'hano zako ng'hulu na za unzonza!

Mndewa wa isi zose,

nzila zako zinoga na za ukweli!

⁴ Vino nani yoleka kukudumba gweye Mndewa?

Vino nani yoleka kudigwaa ukulu twaga jako?

Gweye wiiyeka ayo ung'alile.

Wanhu wa isi zose okwiza kumwako na kukutambikila, kwavija kulagusa kotagusa bila kubagula.”

⁵ Vigabitile gano nyona ng'anda ya Imulungu kuko kuulanga ivuguligwa, na mgati yake hema dilagusa Imulungu kabaho.

⁶ Avo waja iwasenga saba wa kuulanga wakalile na mikubulo saba walawa mng'anda ya Imulungu, kuno wavala viwalo vitengenezigwe kwa kitani inogile ing'ala na mikwiji ya zahabu ifungigwa kuzunguluka mhambaga zao.

⁷ Abaho imoja wa viumbe vine vili na ugima kawagwaa awo iwasenga saba wa kuulanga mabakuli saba ga zahabu gamemile ng'hasiliki ya Imulungu, yeli mgima siku zose.

⁸ Ng'anda yose ya Imulungu imema yosi da ukulu na nguvu ya Imulungu, kuduhu munhu yadahile kwingila mng'anda mbaka imale mikubulo ayo saba ya waja iwasenga saba wa kuulanga.

16

Bakuli za ng'hasiliki ya Imulungu

¹ Abaho mhulika sauti ng'hulu kulawa mng'anda ya Imulungu yolonga kwa waja iwasenga saba wa kuulanga, “Gendeni mkakutule mwiisi mabakuli gago saba ga ng'hasiliki ya Imulungu.”

² Msenga wa ichanduso wa kuulanga kasegela kakutula bakuli jake mwiisi. Milonda iluma ng'hani ilawilila kwa wanhu wose wakalile na kilaguso cha dija ding'onoyo na wanhu waitambikile sanamu yake.

³ Abaho msenga wa kabili wa kuulanga kakutula bakuli jake mbahali. Mazi gose gawa damu kamba damu ya munhu yafile, na kila kiumbe kili na ugima mbahali kifa.

⁴ Abaho msenga wa kadatu wa kuulanga kakutula bakuli jake mna imizanda na mna zinzasa za mazi, vose viwa damu.

⁵ Nimuhulika msenga wa kuulanga mulolesaji wa mazi kolonga, “Gweye ung'alile, gweye uli baha na ukalile baha. Gweye kutagusa viilondigwa!”

⁶ Kwavija weta damu ya wanhu wa Imulungu na watula ndagu, avo gweye kuwagwaa damu wang'we. Awo opata kija kiwalondeke!”

⁷ Abaho mhulika sauti kulawa muupango wa kulavila nhosa ilinga, “Ona, Mndewa Imulungu uli na Udahi wose! Nhaguso zako ni za kweli na vivo viilondigwa!”

⁸ Abaho msenga wa ikane wa kuulanga kakutula bakuli jake kudizuwa, zuwa dikala na nguvu ya kuwasoma wanhu kwa ukali wake.

⁹ Wanhu wasomigwa na zuwa na wadiliga twaga da Imulungu, yeli na udahi kwa mikubulo ayo. Lakini hawalekile bule nzambi zao na kumgwaa ukulu Imulungu.

¹⁰ Abaho msenga wa tano wa kuulanga kakutula bakuli jake aho hodikala dija ding'onyo. Ziza jenela muundewa wa ajo ding'onyo, na wanhu wailuma milimi yao mbuli ya usungu,

¹¹ wamuliga Imulungu wa kuulanga kwa usungu wao na milonda, lakini hawalekile bule nzambi zao.

¹² Abaho msenga wa sita wa kuulanga kakutula bakuli jake hana ulwanda mkulu wa Fulate. Mazi gake ganyala, avo nzila ilawilila kwa wandewa olawa mwambu wa kudilawila zuwa.

¹³ Abaho niwona vinyamkela wadatu waigalile na mibulwa, imoja kalawa mudilomo da dija dizoka na iyagwe mudilomo da dija ding'onyo na iyagwe mmulomo wa ija imtula ndagu wa uvizi.

¹⁴ Zino azo loho ndatu za vinyamkela otenda unzonza. Loho azo ndatu zochola kwa wandewa wose wa mwiisi, kuweka hamoja kwa ng'hondo mna isiku ng'hulu ya Imulungu yeli na Udahi wose.

¹⁵ Mndewa kolonga, “Tegeleza! Niye nokwiza kamba mbavi! Kamweda munhu yokala meso, na kuvala viwalo vake ili sikuyagende mwazi na kugwa kinyala mgameso ga wanhu.”

¹⁶ Abaho loho azo ziwagala hamoja awo iwandewa hanhu hokemigwa kwa Kiebulania Halimagedoni.

¹⁷ Abaho msenga wa saba wa kuulanga kakutula bakuli jake kuulanga. Mng'anda ya Imulungu kuna ikigoda cha undewa kulawa sauti, ilinga, “Imala kutendeka!”

¹⁸ Kulawilila mimwesa na mdudumo na ng'huwa na mtigisiko wa isi. Mtigisiko awo wa isi mkulu ng'hani huanalawila toka Imulungu yaumbe munhu.

¹⁹ Buga dija kulu ditulika vihande vidatu, mabuga gose ga mwiisi ganangika. Babeli buga kulu Imulungu hadisemwile kading'weza kikasi cha divai ya ng'hasiliki yake ng'hulu.

²⁰ Visiwa vose visegela na vigongo navo havoneke kabili.

²¹ Mvula ya mabwe makulu geli na uzito wa kilo hamsini kila dibwe dimoja, iwatowela wanhu. Wanhu wamuliga Imulungu mbuli ya mikubulo ayo ya mvula ya mabwe kwavija ikala mikubulo mikulu ng'hani.

17

Mgoni mkulu na ding'onyo

¹ Abaho imoja wa awo iwasenga saba wa kuulanga wakalile na mabakuli saba, keza kanongela, "Izo nikulagusile nhaguso ya ija imgoni mkulu, najo dijo buga kulu dizengigwe behi ya mazi mengi.

² Wandewa wa mwiisi watenda nayo ugoni, na wanhu okala mwiisi wakoligwa kwa divai ya ugoni wake."

³ Ving'halile nolongozigwa na Loho wa Imulungu, nyona nosoligwa na msenga wa kuulanga mbaka kuluwala. Kuko nimona mtwanzi kakala uchanha ya ng'onyo dung'hu. Ng'onyo ajo jandikigwa kila hanhu matwaga ga kumuliga Imulungu. Ng'onyo ajo dikala na mapala saba na mhembe longo.

⁴ Mtwanzi ayo kakala yavalile kiwalo cha langi ya zambalau na udung'hu, kakala yaihambile vinhu va zahabu na lulu na mabwe gayagwe ga bei ng'hulu. Mumkono wake kagoga kikasi cha zahabu kimemile mbuli zigela kinyala, zilaguse uchafu wa ugoni wake.

⁵ Mkihanga chake kandikigwa twaga dikalile na fambulo difisigwe, "Babeli buga kulu, mama wa wanhu wagoni na mbuli zigela kinyala ng'hani mwiisi."

⁶ Nimona mtwanzi ayo kakoligwa damu ya wanhu wa Imulungu, na damu ya wanhu wakomigwe mbuli ya kugendelela kumtamanila Yesu.

Vinimonile ng'hanganya ng'hani.

⁷ Abaho ayo imsenga wa kuulanga kanongela, "Habali kokanganya? Niye nokulongela mbuli zifisigwe za mtwanzi ino na ng'onyo ajo diyakwelile dili na mapala saba na mhembe longo.

⁸ Ng'onyo ajo diujone, aho haichanduso dikala gima lakini sambi difa. Dolawa kudikolombo dilibule uhelelo, lakini dobanangigwa. Wanhu okala mwiisi awo matwaga gao hagandikigwe mna ikitabu cha ugima toka kulumbigwa kwa isi, okanganya kujona ng'onyo ajo dikalile gima aho haichanduso na sambi difa na dolawilila kabili!

⁹ “Aho holondigwa nzewele na ubala mkulu kujuwa mbuli zino. Gago gamapala saba ni vigongo saba viyakalile ayo imtwanzi, vivija awo wandewa saba.

¹⁰ Mna iwao wandewa saba, wandewa watano wabanangigwa mbe, imoja kogendelela kutawala na imoja yang'hali hanakwiza, na yaheza kotawala kwa kipindi kidodo.

¹¹ Ajo ding'onyo dikalile gima aho haichanduso lakini sambi hadili gima kabili ni mndewa wa nane. Nayo vivija ni imoja wa iwaja wandewa saba na kobanangigwa.

¹² “Zija mhembe longo ziwone awo wandewa, awo wang'hali hawanasonga kutawala. Lakini ogweleligwa udahi wa kulongoza kwa saa dimoja hamoja na ajo ding'onyo.

¹³ Wandewa wano wose longo ogesa dimoja, na odigwaa ajo ding'onyo nguvu zao na udahi wao.

¹⁴ Oitowa ng'hondo na Mwanang'hondolo, lakini Mwanang'hondolo hamoja na waja yawakemile na kuwasagula waja otamaniligwa, kowahuma kwavija yuyo Mndewa wa iwandewa na Mkulu wa iwakulu.”

¹⁵ Vivija ayo imsenga wa kuulanga kanongela, “Mazi gawone aho hayakalile ija imgoni, awo wanhu wa kila isi na lukolo na kabila na ulonzi.

¹⁶ Mhembe longo ziwone na dija ding'onyo, vomwihila ija imgoni. Omboka kila kinhu kiyali nacho na omuleka mwazi, oija nyama yake na kumsoma moto.

¹⁷ Kwavija Imulungu keka magesa gake goyolonda ku-sang'hana mmizoyo yao, kwa hewo kuitogolela na kudigwaa ajo ding'onyo udahi wao wa kutawala mbaka gaja gaya-longile Imulungu gavikizwe.

¹⁸ “Mtwanzi yuumone dijo buga kulu ditawala wandewa wa mwiisi.”

18

Kunangigwa kwa Babeli

¹ Abaho nimona msenga iyagwe kohumuluka kuulanga. Kakala na udahi mkulu na isi imwemweselwa kwa mng'alo wake.

² Kalonga kwa sauti ng'hulu,
 “Kugwa! buga kulu da Babeli kugwa!
 Sambu kawa kae ya vinyamkela
 na loho zihile,
 kawa kae ya ndege wehile na wanyama ogevuza.

³ Kwavija wanhu wa isi wakoligwa kwa divai kali ya kuwa-tenda wasulukile ugoni wake,
 na wandewa wakulu wa mwiisi watenda nayo ugoni.

Na wachuuza vinhu wa mwiisi wapata ugoli kwa kusulukila kwake vinhu vihile.”

⁴ Abaho mhulika sauti iyagwe kulawa kuulanga ilonga, “Wanhu zangu, segeleni kudibuga da Babeli, ili sikumuilumbe nayo mzinzambi zake, sikumupate nhaguso yake.

⁵ Kwavija nzambi zake nyingi ng'hani ziilundiza mbaka kuulanga, nayo Imulungu kazikumbuka nzambi zake.

⁶ Mtendeleni kamba viyawatendele mweye, mliheni miyanza mibili ya vija viyatendile.

Mhanganyileni mkikasi chake kinhu kikali cha kung'wa miyanza mibili ya vija viyawagwelele mweye.

⁷ Mgweeni usungu na magayo makulu, kamba viyakalile kwa ugima wa kubwihila ng'hani na kuitapa.

Kwavija kalonga muumoyo wake, ‘Niye nokala kamba malikia! Niye sili mgane, na niye sikujuwile bule kuiyalala!’

⁸ Mbuli ya gago mikubulo impata kwa siku dimoja, mitamu na kunyunyuwala na lufilili lwa nzala.

Kosomigwa moto,

kwavija Mndewa Imulungu yomtagusa kana udahi.”

⁹ Wandewa wa mwiisi watendile nayo ugoni na kukala nayo ugima wa kubwihila oiyalala na kulila vonda wone yosi da kubanangigwa kwake.

¹⁰ Okwima kutali kwa kudumba magayo gake na olonga, “Kogaya! Kogaya gweye Babeli buga kulu dili na udahi! Kwavija kutagusigwa kwa saa dimoja diiyeka!”

¹¹ Vivija wachuuza vinhu wa mwiisi olila na kumuyalalila, kwavija kuduha munhu kabili yogula vinhu vao.

¹² Kuduha munhu kabili yogula zahabu hebu sente hebu mabwe ga bei ng'hulu na lulu hebu kitani na viwalo va langi ya zambalau hebu nzabi zinogile hebu viwalo vidung'hu, mibiki inung'hila goya, viya va mhembe za nhembo, viya va mibiki ya bei ng'hulu ng'hani, viya va shaba na zuma na malumalu,

¹³ mdalasini na vinhu va kugela mwiimboga na ubani na manemane na udi na divai na mavuta na usage na ngano na ng'ombe na ng'hondolo, falasi na mituka ya kubulula, watumwa na ugima wa wanhu.

¹⁴ Wao wachuuza vinhu omulongela, “Vinhu vose vinogile viubetele visegela, na ugoli na ukulu ukuhonyoka, na hudaha kuvipata kabili!”

15 Wanhu ochuuza vinhu wapatile ugoli mbuli ya buga dijo, okwima kutali mbuli ya bwembwe da magayo gake, oiyalala na kulila,

16 olonga,
 “Kugaya! Kugaya buga kulu!
 Kuzoela kuvala viwalo va kitani na langi ya zambalau na udung’hu,
 na kuihamba kwa vinhu va zahabu na mabwe ga bei ng’hulu na lulu!

17 Kwa saa dimoja diiyeka ugoli wako upotela!”

Abaho walosaji wose na wanhu okwela meli, na wanhu osang’hana mwiimeli na wanhu wose osang’hana mbahali, wema kutali,

18 viwajone yosi da moto ukalile udilukuza walila kwa sauti, “Hadina lawilila buga diyagwe kamba buga dino kulu!”

19 Wagoga mapala gao, walila na kuiyalala,
 “Kugaya! Kugaya buga kulu!
 Kwavija wanhu wose weli na meli zigenda mbahali wapata ugoli kubitila ugoli wako.

Na kwa saa dimoja diiyeka kwagiza kila kinhu!”

20 Ulanga, deng’helela mbuli ya kunangika kwake.
 Wanhu wa Imulungu na watumigwa na watula ndagu, deng’heleleni!
 Kwavija Imulungu kaditagusa mbuli ya gaja gayasang’hane kumwenu.

21 Abaho, msenga imoja wa kuulanga yeli na udahi kenula dibwe diigalile na dibwe kulu da kudugila, kajasa mbahali kuno kolonga,

“Vino vivo vonda jasigwe kwa nguvu,
 buga kulu da Babeli
 na honda joneke kabili.

22 Sauti za bango na sauti za vilonge longe na mhalati,
 honda zihulikigwe kabili mgati mwako!

Kuduhu munhu yoyose yosang’hana yonda yahulikigwe kabili mgati mmwako,
 hebu sauti za dibwe da kudugila
 honda zihulikigwe kabili mgati mmwako.

23 Mulenge wa taa honda oneke kabili mgati mmwako,
 na sauti ya munhu yosola na mtwanzi yosoligwa
 honda zihulikigwe kabili mgati mmwako.

Wachuuza vinhu wako wakala wakulu mwiisi na kwa uhawi wako kuwagiza wanhu wose wa mwiisi!”

24 Buga dijo da Babeli ditagusigwa kwavija mgati mmwake yoneka damu ya watula ndagu wa Imulungu na damu ya wanhu wa Imulungu na damu ya wanhu wose wakomigwe mwiisi.

19

Nyila za kumtogola Imulungu ako kuulanga

¹ Vigabitile gago mhulika kinhu kamba lunhu lwa wanhu kuulanga, olonga, “Imulungu yatogoligwe! Ukombola na ukulu na nguvu va kumwake Imulungu wetu!”

² Kwavija nhaguso yake ya kweli na vivo viilondigwa! Imulungu kamtagusa ija imgoni mkulu yakalile yowagiza wanhu wa mwiisi kwa ugoni wake. Kamkoboza kwavija kawakoma wasang’hanaji zake!”

³ Wakemelela kabili, “Imulungu yatogoligwe! Yosi da moto udisakaza buga dijo dokwela uchanha siku zose!”

⁴ Waja wavele malongo mabili na nne na viumbe vine vili na ugima wagwa kingubanguba wamtambikila Imulungu, yakalile mkigoda cha undewa. Walonga, “Ona! Imulungu yatogoligwe!”

Nyimwilinyimwili ya zengele da Mwanang’hondolo

⁵ Abaho ilawilila sauti kulawa mkigoda cha ukulu, ilonga, “Mtogoleni Imulungu, mweye mose muli wasang’hanaji zake, mweye mumdumba Imulungu, wose wakulu kwa wadodo.”

⁶ Abaho mhulika kinhu kamba sauti ya lunhu mkulu lwa wanhu na sauti ya mazi mengi vigokilima na mdudumo, ilonga, “Imulungu yatogoligwe! Kwavija Mndewa Imulungu wetu yeli na Udahi wose kotawala!”

⁷ Tudeng’helele na kusekelela, tungwee ukulu! Kwavija kipindi cha zengele da Mwanang’hondolo kivika, na mtwanzi yosoligwa katandigwa mbe.

⁸ Mtwanzi ayo katogoleligwa kuvala kiwalo cha kitani inogile, isunhigwe na kung’ala.” Kiwalo acho cha kitani azo sang’hano zinogile za wanhu wa Imulungu.

⁹ Abaho ayo imsenga wa kuulanga kanongela, “Yandika vino, ‘Wamweda wanhu wose wagonekigwe kuna inyimwilinyimwili ya zengele da Mwanang’hondolo!’ ” Vivija kalonga, “Mbuli zino za ukweli za Imulungu.”

¹⁰ Nigwa kingubanguba mmagulu gake nilonda kumtambikila, lakini kanongela, “Sikuutende vivo! Niye na msang’hanaji kamba gweye na wayago wamtogole Yesu, ogoga ukweli ugubuligwe na Yesu. Mtambikile Imulungu! Kwavija wanhu ogoga ukweli ugubuligwe na Yesu olongozigwa na loho yawalongoze watula ndagu wa Imulungu.”

Falasi mzelu na ija yomkwela

¹¹ Abaho nyona ulanga uvuguligwa na kukala na falasi mzelu. Ayo yomkwela kakemigwa, “Yotamaniligwa” na

“Kweli.” Ayo kotagusa na koitowa kwa mbuli ya gaja golondigwa.

¹² Meso gake kamba lambi da moto, na kavala mataji mengi mdipala jake. Kakala yandikigwe twaga, kuduha yoyose yadjuwile ila heyo mwenyego yaiyeka.

¹³ Kakala yavalile kiwalo kizovekigwe mwiidamu. Twaga jake kakemigwa, “Mbuli ya Imulungu.”

¹⁴ Wakalizi wa kuulanga wamkweleleza kuno wakwela falasi wazelu na wavala viwalo va kitani, vizelu ng'hani na ving'ala.

¹⁵ Sime dikutwa dilawa mmulomo wake, na kwa sime dijo wanhu wa isi zose ohumwa. Kowatawala kwa mkongoja wa zuma, na koikama divai hanhu ha kukamila zabibu ha ng'hasiliki ya Imulungu yeli na Udahi wose.

¹⁶ Mkiwalo chake na mdihaza jake jandikigwa twaga dino, “Mndewa wa iwandewa na Mkulu wa iwakulu.”

¹⁷ Abaho nimona msenga wa kuulanga kema mdizuwa. Kakemelela kwa sauti ng'hulu kawalongela ndege wose wakalile oguluka, kuna uulanga, “Izoni! Iting'hanileni hamoja mbuli ya nyimwilinyimwili ng'hulu ya Imulungu!

¹⁸ Izoni muje ng'huli za wandewa wakulu, wakulu wa wakalizi na wakalizi na muje falasi na wanhu owakwela, muje ng'huli za wanhu wose, wakomboligwe na watumwa, wakulu kwa wadodo!”

¹⁹ Abaho nijona dija ding'onyo hamoja na wandewa wakulu wa mwiisi na wakalizi wao, waiting'hana hamoja watende ng'hondo na ija yakwelile falasi hamoja na wakalizi zake.

²⁰ Lakini ajo ding'onyo digogigwa hamoja na mtula ndagu wa uvizi yakalile yotenda unzonza hanhu ha ding'onyo. Kwa unzonza awo kawavizila waja wakalile na kilaguso cha ajo ding'onyo na waja waitambikile sanamu ya ding'onyo ajo. Dijo ding'onyo na mtula ndagu wa uvizi wose wabili wasigwa kuno wang'hali wagima mdilamba da moto mkulu na mabwe gokwaka.

²¹ Waja iwakalizi zao wakomigwa kwa sime dilawile mmulomo wa ija yakwelile falasi, na ndege wose weguta mbuli ya nyama za ng'huli zao.

20

Miyaka elufu imoja

¹ Abaho nimona msenga wa kuulanga kohumuluka kulawa kuulanga kuno kagoga luvugulo lwa mwina wa kolombo dilibule uhelelo na mnyololo mkulu.

² Kadigoga dija dizoka, zoka da umwaka najo dijo ija Im-dumuka, hebu Mwenembago, kadifunga kwa kipindi cha miyaka elufu imoja.

³ Msenga ayo wa kuulanga kadipigisa zoka ajo kudikolombo dilibule uhelelo, kadihindila na keka sio mmulomo wa dikolombo, ili sikudiwavizile kabili wanhu wa isi mbaka vonda imale ayo imiyaka elufu imoja. Yahamala miyaka ayo dofunguliligwa lakini kwa kipindi kidodo.

⁴ Abaho nyona vigoda va undewa, na wanhu wavikalile wagweleligwa udahi wa kutagusa. Vivija nyona loho za wanhu waja wakanhigwe mapala mbuli ya kugoga ukweli ugubuligwe na Yesu na mbuli ya kuwapetela wanhu mbuli ya Imulungu. Hawaditambikile dija ding'onyo hebu sanamu yake, vivija hawekigwe kilaguso mvihanga vao hebu mmakono gao. Wagweleligwa ugima kabili na olongoza hamoja na Kilisito kwa miyaka elufu imoja.

⁵ Wanhu wayagwe wafile hawazilibuke mbaka yahamala miyaka ayo elufu imoja. Uno awo uzilibuko wa ichanduso.

⁶ Wamweda na wang'ala wanhu onda wawe mumo muuzilibuko uno wa ichanduso. Ifa ya kabili honda iwagoge kabili, okuwa walava nhosa wa Imulungu na Kilisito, na olongoza hamoja nayo miyaka elufu imoja.

Kubanangigwa kwa Mwenembago

⁷ Yahamala miyaka ayo elufu imoja, Mwenembago koleke-sigwa kulawa mkifungo chake,

⁸ avo kolawa kunze kosonga kuwavizila wanhu wap-wililike mwiisi yose, nazo azo isi za Gogu na Magogu. Mwen-embago koweka hamoja mbuli ya ng'hondo, wanhu awo okuwa wengi kamba msanga wa mwhani.

⁹ Wagenda mwiisi yose, wahazunguluka hanhu hawakalile wanhu wa Imulungu na buga diyadinogele Imulungu. Lakini moto uhumuluka kuulanga na kuwasakaza.

¹⁰ Nayo Mwenembago yakalile yowavizila wanhu kasigwa mdilamba da moto na mabwe gokwaka, mumo muwakalile dija ding'onyo na mtula ndagu wa uvizi, wao ogaya imisi na ikilo, siku zose.

Nhaguso ya uhelelo

¹¹ Abaho nyona kigoda kikulu cha undewa kizelu, ayo yakikalile, isi na ulanga visegela mgameso gake, na havoneke kabili.

¹² Abaho nyona wanhu wafile, wakulu kwa wadodo, wema kuulongozi wa kigoda cha undewa, na vitabu vifunguligwa. Abaho kitabu kiyagwe kifunguligwa, nacho acho kitabu cha ugima. Wanhu wafile watagusigwa kamba viwatendile, na kamba viyandikigwe mvitabu vivo.

¹³ Bahali iwalava kunze wanhu wafile wakalile mgati yake, ifa na kowochola wanhu wafile viwalava wanhu wakalile mumo. Kila munhu katagusigwa kamba viyatendile.

¹⁴ Abaho ifa na kowochola wanhu wafile vasigwa mdilamba da moto. Moto uno awo ifa ya kabili.

¹⁵ Munhu yoyose twaga jake hajandikigwe mna ikitabu cha ugima, kasigwa mdilamba da moto.

21

Ulanga wa sambu na Isi ya sambu

¹ Abaho nyona ulanga wa sambu na isi ya sambu. Ulanga wa ichanduso na isi ya ichanduso vikala visegele, nayo bahali haikalile kuko kabili.

² Nyona buga ding'alile, Yelusalemu ya sambu, dihumuluka kulawa kuulanga. Dikala ditandigwe vinogile kamba mtwanzi yosoligwa viyohambigwa yakaiting'hane na mkasano wake.

³ Abaho mhulika sauti ng'hulu kulawa kukigoda cha undewa, "Sambu kae ya Imulungu ya hamoja na wanhu! Kokala nao, na hewo okuwa wanhu zake. Imulungu mwenyego kokuwa nao. Nayo kokuwa Imulungu wao.

⁴ Nayo kowahangusa mahozu gao gose. Ifa honda iwe kuko kabili hebu kunyunyuwala hebu kulila hebu usungu. Kwavija mbuli za umwaka zibita."

⁵ Abaho ayo yokala mna ikigoda cha undewa kalonga, "Novitenda va sambu vinhu vose!" Vivija kalonga, "Yandika mbuli ino, kwavija mbuli zino za ukweli na zakutamaniligwa."

⁶ Abaho kanongela, "Imala kutendeka! Niye na Alufa na Omega, wa ichanduso na wa ikimambukizo. Munhu yoyose yeli na ng'hilu nomgwaa bule yang'we mazi ga nzasa ya ugima.

⁷ Munhu yonda yahume kopata vinhu avo vose, na niye nokuwa Imulungu wake, nayo kokuwa mwanangu.

⁸ Lakini wanhu odumba na oleka kutogola na wanhu otenda mbuli zigevuza na wakomaji na wagoni na wahawi na wanhu ovitambikila vinyago na wavizi, wose hanhu hao kudilamba da moto na mabwe gokwaka, ayo iyo ifa ya kabili."

Yelusalemu ya sambu

⁹ Imoja wa iwasenga saba wa kuulanga yakalile na mabakuli saba gamemile mikubulo saba yakimambukizo, keza kumwangu kanongela, "Izo, nikulagusile mtwanzi yosoligwa, mwehe wa Mwanang'hondolo."

¹⁰ Ving'halile nolongozigwa na Loho wa Imulungu nyona nosoligwa na msenga wa kuulanga mbaka kuinhembeti ya

lugongo lukulu na lutali. Kandagusila Yelusalemu, Buga ding'ala, dohumuluka kulawa kuulanga kwa Imulungu,

¹¹ ding'ala kwa ukulu wa Imulungu. Buga dija ding'ala kamba dibwe da bei ng'hulu ng'hani kamba yasipi na kamba kiyoo.

¹² Buga dijo dikala na senyenge nhali na ng'hulu, iakala na milango mikulu longo na mibili na wasenga wa kuulanga longo na wabili wakala okaliza. Uchanha ya kila mulango mkulu gandikigwa matwaga gamakabila longo na mabili ga Izilaeli.

¹³ Kila ubanzi kukala na milango mikulu midatu, milango mikulu midatu mwambu wa kudilawila zuwa, midatu kudi-hongela zuwa, midatu kusini na midatu kasikazini.

¹⁴ Senyenge ya buga dijo izengwa ha chandusilo cha mabwe longo na mabili, uchanha ya kila dibwe jandikigwa twaga dimoja da waja watumigwa longo na wabili wa Mwanang'hondolo.

¹⁵ Avo, ayo imsenga wa kuulanga yalongile na niye kakala na lubiki lwa zahabu lwa kupimila buga dijo na milango yake na senyenge yake.

¹⁶ Buga dijo ugazi wake na utali wake uigala. Msenga ayo wa kuulanga kadipima buga dijo kwa lubiki, dikala na ugazi na utali na utali wa kuchola uchanha kamba kilomita elufu mbili na magana mane.

¹⁷ Vivija msenga ayo wa kuulanga kaipima isenyenge ya buga dijo, ikala na ugazi wa magulu sitini na sita kwa kipimo cha wanhu.

¹⁸ Senyenge yake ikala izengigwe kwa mabwe ga bei ng'hulu gokemigwa yasipi, na dijo dibuga dizengwa kwa zahabu inogile, ing'ala kamba kiyoo.

¹⁹ Mabwe ga chandusilo ga senyenge ayo gahambigwa kwa mabwe ga bei ng'hulu. Dibwe da ichanduso da chandusilo dikala yasipi, da kabili dikala yakuti samawati, da kadatu kalikedoni, da ikane zumalidi,

²⁰ da tano salidoniki, da sita akiki, da saba kilisolito, da nane zabalajadi, da tisa topazi, da longo kilisopilaso, da longo na imoja yasinto na da longo na mbili ametisito.

²¹ Ija imilango longo na mibili azo lulu longo na mbili, kila mulango uzengwa kwa lulu imoja. Nzila ng'hulu ya buga dijo izengwa kwa zahabu inogile, ing'ala kamba kiyoo.

²² Siyonile bule Ng'anda ya Imulungu kudibuga dijo kwavija Mndewa Imulungu yeli na Udahi wose na Mwanang'hondolo wao Ng'anda ya buga dijo.

²³ Buga dijo hadilonda zuwa hebu mbalamwezi ya kudimwemwesela, kwavija ukulu wa Imulungu

odimwemwesela na Mwanang'hondolo ayo taa ya buga dijo.

²⁴ Wanhu wa isi zose okwanga mmulenge wake na wandewa wa mwiisi ogala ugoli wao mumo.

²⁵ Milango ya buga dijo haihindigwa bule kwavija yokuwa kamba imisi, kokuwa kuduhi ikilo.

²⁶ Ukulu na ugoli wa wanhu wa isi zose vogaligwa kudibuga dijo.

²⁷ Kuduhu kinhu chochose kihile chonda kingile kudibuga dijo. Kuduhu munhu yotenda mbuli zigela kinyala hebu yoviza yonda yengile mumo. Wanhu waja waiyeka matwaga gao gandikigwa mna ikitabu cha ugima cha Mwanang'hondolo wao onda wengile kudibuga dijo.

22

Lwanda lwa mazi ga ugima

¹ Vivija ayo imsenga wa kuulanga kandagusila lwanda lwa mazi ga ugima, gong'ala kamba kiyoo, golawa mkigoda cha undewa wa Imulungu na cha Mwanang'hondolo.

² Lwanda ulo lukilima hagati ha nzila ng'hulu ya buga. Kila mwambu wa lwanda ulo kukala na biki da ugima, dilelaga matunda miyanza longo na mibili kwa mwaka, ndiyo kulonga, dilelaga kila mwezi na majani gake dawa ya kuwahonya wanhu wa isi zose.

³ Kuduhu chochose kiduwiligwe na Imulungu chonda kikale kudibuga dijo.

Kigoda cha undewa wa Imulungu na cha Mwanang'hondolo chokuwa kudibuga dijo, na wasang'hanaji zake omsang'hanila.

⁴ Ochona kihanga chake, na twaga jake dokuwa mvihanga vao.

⁵ Honda kuwe na ikilo kabili, na wanhu okala mumo honda walonde taa hebu zuwa, kwavija Mndewa Imulungu kokuwa mulenge wao, na otawala kamba wandewa siku zose.

Kwiza kwa Yesu

⁶ Abaho ayo imsenga wa kuulanga kanongela, "Mbuli zino za ukweli na za kutamaniligwa. Mndewa Imulungu yawalongoze watula ndagu walonge usenga wake kubitila Loho wake, kamtuma msenga wake wa kuulanga yawalagusile wasang'hanaji zake mbuli zonda zilawilile sambu."

⁷ "Tegeleza! Nokwiza hima. Kamweda munhu yozigoga mbuli za ulaguzi zili mkitabu kino."

⁸ Niye Yohana mbonile na kuhulika mbuli zino. Vimbone na kuhulika, nigwa kingubanguba mmagulu gake ayo im-senga wa kuulanga yandagusile mbuli zino, nilonda kum-tambikila.

⁹ Lakini heyo kanongela, “Sikuutende vivo! Niye na msang’hanaji kamba gweye na ndugu zako watula ndagu wa Imulungu na wanhu wose ozigoga mbuli za kitabu kino. Gweye mtambikile Imulungu.”

¹⁰ Abaho kanongela, “Sikuuzifise mbuli za ulaguzi zili mkitabu kino, kwavija kipindi chake cha kulawilila cha mmabehi.

¹¹ Munhu yotenda gehile yagendelele kutenda gehile, munhu mchafu yagendelele kuwa mchafu na munhu yotenda ganogile yagendelele kutenda ganogile na munhu yong’ala yagendelele kung’ala.”

¹² Yesu kolonga, “Tegeleza! Nokwiza hima hamoja na nhunza yonda nimgwee kila munhu kamba viyasang’hane.

¹³ Niye na Alufa na Omega, wa ichanduso na wa ikimam-bukizo, mwanduso na uhelelo wa vinhu vose.

¹⁴ “Wamweda wanhu ofuwa viwalo vao, wadahe kuja tunda da biki da ugima na wengile mna imilango ya buga dijo.

¹⁵ Lakini kunze ya buga dijo kuna wanhu ogevuza na wahawi na wakomaji na wagoni na wanhu ovitambikila vinyago na wanhu onogelwa kulonga uvizi.

¹⁶ “Niye Yesu, nimtuma msenga wangu wa kuulanga yawa-longele mbuli zino mna ivibumbila va wanhu wanitogole. Niye nolawa mulukolo lwa Daudi, vivija niye na nhondo ing’ala imitondo.”

¹⁷ Loho wa Imulungu na Mtwanzi yosoligwa olonga, “Izo!” Kila munhu yohulika gano, yalonge, “Izo!”

Munhu yeli na ng’hilu yeze, na munhu yolonda, yasole mazi ga ugima bila kuliha.

Mbuli za kimambukizo

¹⁸ Niye nowazuma wanhu wose ohulika mbuli za ulaguzi zili mkitabu kino, munhu yoyose yahongeza kinhu chochose muno, Imulungu nayo komongezela mikubulo yandikigwe mna ikitabu kino.

¹⁹ Na munhu yoyose yahasegesa mbuli yoyose kulawa mkitabu kino cha ulaguzi, Imulungu komsegesela hanhu ha fungu mna dibiki da ugima na mna dibuga ding’ala, vilongigwe mna ikitabu kino.

²⁰ Yesu yagubule ukweli wa mbuli zose zino, kolonga, “Ona nokwiza hima!”

Niye nilonga, Ona. Izo, Mndewa Yesu!

²¹ Ng’hekewa ya Mndewa Yesu ikale na mweye mose. Ona.